D. IUNII IUVENALIS

SATIRARUM LIBRI QUINQUE.

ACCEDIT

SULPICIAE SATIRA.

EX RECOGNITIONE

CAROLI FRIDERICI HERMANNI.

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXX.

PRAEFATIO

De Decimo Iunio Iuvenale quae scimus, partim ipsius satiris partim grammaticis et scholiastis debemus, quorum tamen in narrationibus ut ea, quae ex poetae verbis collecta quaeque aliunde accepta et antiquae famae fide tradita esse probabile sit, recte distinguantur, ipsius de se testimonia quamvis pauca prius audiri opus est. Et patriam quidem Aquinum Volscorum oppidum clare memorat Sat. III. 319, nec pueritiae grammaticam, adolescentiae rhetoricam disciplinam dissimulat I. 15. 16; de vitae autem spatio illud tantum assequimur, ut eum Neronis, Galbae, Othonis, Domitiani tempora vidisse hisque superstitem non modo sub Traiano Marium Priscum (I. 49; VIII. 120) damnatum meminisse, sed vel ad Iuncum consulem (XV. 27) aetatem produxisse intelligamus, quem quum a. 127 p. Chr. magistratum gessisse constet (cf. Cardinali in Diss. Acad. Rom. archaeol. 1835 T. VI, p. 240), Borghesius in eruditissima commentatione *intorno all' età di Giovenale* Rom. 1847 poetam circa annum 47 p. Chr. natum esse coniecit; peregrinando denique se Aegyptum adiisse ipse Sat. XV. 45 significavit. Hunc enim locum ut cum Val. Franckio in Exam. crit. Iuven. vitae (Alton. 1820. 8) p. 48 sqq. tamquam subditicium eliminemus adeove totam satiram cum Car. Kempfio in Observ. ad Iuven. aliquot locos (Berol. 1843, 8) p. 60 sqq. Iuvenale indignam iudicemus, nulla causa est; cf. G. Pinzger de vers. spur. et male susp. in Iuven. satir. Vratisl. 1827. 4, p. 20 et A. L. Döllen Beitr. z. Kritik u. Erkl. d. Juvenal, Kiew 1846. 8, p. 321 sqq.; modo ne illud inde colligamus, quod grammaticis nonnullis placuit, aut omnino mortuum esse in Aegypto Iuvenalem aut exulem illuc pervenisse, quod etsi nostra quoque aetate plurimi credunt, tamen nec poetae verbis inest neque eo testium consensu firmatur, ut idoneam auctoritatem habeat. Quippe ut iam ad hos oratio transeat, ad unam illam vitam satis antiqua origine conspicuam, quam Probi nomine Georgius Valla in edit. Veneta a. 1486 publicavit codicesque complures atque ipse optimus Pithoeanus quamvis recentiori manu ascriptam exhibent, temporis decursu et vitae

plures et scholia eodem pertinentia ita accesserunt, ut nunc fere duodecim rerum Iuvenalianarum testes habeamus, de quibus et Pinzgerus in I. Chr. Iahn. N. Annal. 1835 T. XIV, p. 261 sqq. et nos in Prooem. lect. Gott. 1843 amplius disputavimus, eorumque septem etiam O. Iahnius ad editionis suae calcem subiecit; qui ubi inter se consentiunt, utique locupletes existimandi sunt, sin dissentiunt nullum adeo prae ceteris eminentem offerunt, ut aut omnino aut in gravissima hac quaestione, quae ad exilium poetae spectat, illius potius fidem quam nostrum iudicium sequi debeamus. Qua in quaestione hoc quidem inter omnes constat, Iuvenalem ab imperatore, cuius iram vel suspicionem paucorum versuum satira vel epigrammate movisset, sub specie honoris et obtentu militiolae in extremos imperii fines ablegatum esse, neque de causa illius irae controversia est, quin iidem versus fuerint, quos nunc Sat. VII. 90 — 92 insertos Paridem pantomimum in Domitiani aula potentissimum acerbe carpere videmus, unde etiam Sidon. Apoll. IX. 266 *irati histrionis exulem* appellavit; at et de loco exilii et de imperatore ipsi grammatici adeo inter se discrepant, ut nisi internis argumentis adhibitis stabilem rei imaginem concipere non liceat. Quamvis enim numero plurimi poetam in Aegyptum missum esse tradant, tamen ne hi quidem inter se consentiunt, sed quum alii extremam Aegypti partem aut civitatem Hoasin (Schol. I. 1) vel Hoasa (Schol. IV. 38) nominent, Suidas cum Malala chronographo de Domitiano loquens, *ὅστις*, inquit, *βασιλεὺς ἐξώρισε τον Ἰουβενάλιον ἐν Πενταπόλει ἐπὶ τὴν Λιβύην*: tres denique *Scotici belli praeposituram* vel praefecturam militum eum accepisse narrant; imperatorem autem alius Claudium Neronem, alius Traianum, plurimi tantum Domitianum memorant; neque adeo tempus exilii iisdem finibus circumscribunt, quod quum unus ab extrema Domitiani aetate usque ad Antoninum Pium extendat, alii exulem intra brevissimum tempus senio ac taedio vitae mentisque aegritudine absumptum perhibeant, est etiam qui Romam reversum, *quum Martialem suum non videret, anno aetatis suae altero et octuagesimo tristitia et angore periisse* narrat. Et de aetatis anno, quem poeta attigerit, reliqui quoque ita et inter se et cum Borghesii calculis congruunt, ut octoginta amplius annos natum Iuvenalem obiisse pro explorato ponere liceat; id ipsum tamen si amplectimur, sane mirum est senem octogenarium, qui nullum antea militiae specimen edidisset, cohorti in extremis imperii finibus tendenti sine horum finium periculo praefici potuisse; nec minus illud miramur, quod etsi Sat. XV. sub Hadriano scriptam esse Iuncus consul evincit, Hadrianum exilii auctorem nemo testis prodidit, sed vel qui versiculos olim contra Paridem com-

positos in novis demum scriptis, quibus eos poeta infersisset, ab imperatore in sui temporis notationem acceptos esse volunt, de Traiano potius cogitasse videntur, quem Pyladem saltatorem in deliciis habuisse Dio Cass. LXVIII. 10 narrat. Verum enim vero neque is fuit Traianus, qui histrionis favori praefecturas et tribunatus indulgeret, neque sub hoc Iuvenalem obiisse certum est; quod ubi semel ab Hadriani imperio removeri poetae exilium necesse est, nihil aut simplicius aut tutius videtur, quam ut plurimos auctores secuti ad Domitianum redeamus, quem et Paridem ulcisci maxime consentaneum erat et illud ultionis genus, quod poeta expertus est, multo magis quam Traianum decuit; immo haud scio an ipse Traianus primo per errorem in librariorum manus venerit, qui *tyranni* appellationem, qua unus eorum usus est, a Domitiano ad Traiani nomen detorquerent. Atqui Domitianus si Iuvenalem peregre ablegavit, ultro sequitur, ut mori hic in exilio non potuerit; quippe et posterioris aetatis res tamquam oculatus testis refert et ipsas satiras, quarum complures scenam Romae habent, post Domitiani demum mortem scripsit; postremo plerosque, quos Domitianus iniuste eiecisset, occiso illo, quum omnia quae statuerat in irritum ducerentur, de exilio rediisse Hieronymus ad Euseb. Chron. Ol. 219 testatur; quibus etsi unus scholiasta Iuvenalem diserte eximit, alius non minus clare eundem Romam reversum Martialem suum desiderasse narrat, qui postquam sub Nervae primordia Bilbilim patriam repetiit, inde Epigr. XII. 18 Iuvenalem tamquam *clamosa in Subura errantem* salutavit, moxque intra primos Traiani annos ibidem in Hispania decessit; cf. Intpp. Plin. Epist. III. 21; huius igitur testimonium, quod Martialis auctoritas confirmat, amplexi ab altero illud modo accipiemus, in quo uterque consentit, ante *novos principes*, hoc est Nervam et Traianum, poetam relegatum esse; mortis tempus, quam redux obiit, quum sub Traiano poni nequeat, utrum ad Hadriani an quod ille tradit ad Antonini Pii imperium pertineat, in ambiguo relinquemus.

Quantum igitur in tantis tenebris quasi per transennam aspicientibus coniectura assequi licet, Domitianus Iuvenalem sub honesta militiae specie exulare iussit, sive vivo Paride, quem tamen ipsum iam a. 82 p. Chr. adulterii crimine periisse tradit Dio Cass. LXVII. 3, sive mortuo, quia illius nomine se notari Domitianus suspicaretur; hoc autem posito si de loco exilii quaerimus, vix intelligimus, quomodo tot homines docti etiam nunc Aegyptum Scotis vel ut ex istius aetatis usu rectius dicitur Caledoniae praeferre sustineant, quam iam in illo prooemio omnibus rationibus subductis multo plures probabilitatis numeros habere ostendimus. Mitto Teuffelium, qui in N. Annal. 1845 T. XLIII, p. 109 pro Tra-

iano tantum contra Domitianum pugnans locum exilii definiri posse desperavit; mitto etiam Völckerum, qui in libello inscripto Juvenal, ein Lebens- und Charakterbild aus der römischen Kaiserzeit, Elberfeld 1851. 8, p. 102 sqq. eundem Traianum cum Aegypto retinens nihilominus poetam nescio quando in urbem reversum reliquam vitam in Tiburtinis praediis degisse statuit, nempe venia ab imperatore accepta reconciliataque gratia, cuius rei ne vestigium quidem apud veteres auctores exstat; sed ne Hertzbergius quidem, qui in Schneidewini Philologo T. II, p. 579 reliquam nostram disputationem assensu suo probavit, Aegyptum abiicere ausus est, nec Bernhardyus Grundriss der röm. Lit. p. 504 a vetere opinione discessit, in quo illud maxime miror, quod qui nostram sententiam historicis fundamentis carere negat, nullo auctore Hadrianum a Iuvenale offensum esse narrare non dubitat. Et Hertzbergius quidem Caledoniam eodem argumento impugnat, quo iam Düntzerus in Iahnii Archiv 1840 T. VI, p. 374 sqq. confugit, ubi quum omnino Iuvenalis exilium a grammaticis ex locis poetae male intellectis fictum esse contendat, Scoticae quoque militiae famam ex Sat. II. 159—161 originem duxisse suspicatur; huic tamen quod de Aegypto libenter concedo, quam qui poetam adiisse in satira sub ipsum vitae finem scripta legisset, ibidem eum exulasse facile collegit, id in Iubernam et Orcadas cadere prorsus nego, quas neque easdem cum Scotia grammaticus habere poterat neque ita poeta memorat, ut coram sibi notas significet; sive *minimas Britannorum noctes* ipsum vidisse inde colligere licet, eodem certe iure, quo Hertzbergius Aegyptiacam poetae peregrinationem ad exilii eius significationem detorsit, iter Britannicum in Scoticae militiae testimonium adhibebimus. Historicum autem huius fundamentum qui desiderat, solidum ac paratum inveniet in titulo Aquini in ipsa Iuvenalis patria reperto, in quem iam Pinzgerus in Ephem. liter. Ienens. 1823 N. 13 eruditorum animos convertit, eodem tamen nemo usus est praeter Bauerum in libello qui inscribitur Kritische Bemerkungen über einige Nachrichten aus dem Leben Juvenals, Regensburg 1833. 8, p. 28; isque quum in universa poetae vita describenda tum in hoc lapide ita a vero aberravit, ut quem *Divi Vespasiani* flaminem perscribi legimus, eum sub Vespasiano bis flaminem fuisse narraret eoque facto Iuvenalem, quem a. 84 p. Chr. sub Domitiano stationem in Aegypto habuisse ex prava Sat. XV. lectione somniavit, quia iam vivo huius patre cohorti Delmatarum praefuisset, vel bis militia functum statuere cogeretur. Sed has hallucinationes verbo attigisse sufficiat: ipsius tituli, quem post Orlandum aliosque accuratissime nuper

Mommsenius Inscr. R. Neapol. n. 4312 edidit, cum necessariis supplementis haec verba sunt:

cereRI. SACRVM
d. iuNIVS. IVVENALIS
tRIb. COH. I. DELMATARVM
II. VIR. QVINQ. FLAMEN
DIVI. VESPASIANI
VOVIT DEDICAVitqVE
SVA PEC

ubi recte dudum agnita est Helvina Ceres, quam ab Aquinatibus peculiariter cultam esse Iuvenalis Sat. III. 320 testatur; hominem autem ne alium ac poetam nostrum esse censeamus, et nominis et temporis convenientia et ipsa militaris muneris memoria suadet, quam non est cur illum reducem inter titulos suos consecrasse negemus; quod si illud erui potest, ubi Delmatarum illa cohors, cuius tribunatum gessisse legitur, Iuvenalis tempore stationem habuerit, vel militiae vel exilii huius locus extra omnem dubitationem positus erit. Atqui Delmatarum cohortem primam Britanniae tribuunt diplomata, quae docte illustrat Hentzen in Jahrbb. f. Alterth. im Rheinl. 1848 T. XIII, p. 87, imprimis secundum Cardinalem, Diplomi imperiali di privilegi accordati ai militari, Velitr. 1835 t. XII, unde eam a. 106 p. Chr. illic tetendisse intelligimus; idemque scite ostendit eiusdem promiscue et praefectos et tribunos apparere, unde ne illud quidem nos turbare poterit, quod Mommsenius de tribunatus nota in titulo Iuvenaliano ambigit; uno igitur *primae* cohortis numero ante *Delmatarum* inserto, qui in Italorum apographis facile negligi poterat, iam etiam monumentalem fidem nacti sumus, qua quum cetera testimonia, quae Scoticam Iuvenalis militiam commemorant, tum scholion Bodleianum ab Odofr. Müllero primo editum confirmemus. Nam ut hoc reliquis potius habeamus, illud efficit, quod alii Scotiae testes *tyranno*, qui illic appellatur, *Traianum* substituerunt, nimirum quia satirae septimae tempus, cui nunc Paridis irrisio inserta est, cum ipsa huius irrisionis origine confuderunt; quod ne quis vetere fide factum existimet, eidem Traiano Paridem pantomimum tribui advertat; immo ne bellum quidem sub Traiano in Scotiae finibus gestum novimus; quod si tyrannus ille, quum Iuvenalem *praefectum militis contra Scotos* faceret, hoc *struendae mortis* causa fecisse dicitur, *ut ibi interficeretur*, etiam hac narratione ad Domitiani tempora remittimur, quo imperante Agricola a. 84 p. Chr. ad montem Grampium cum septentrionalis Britanniae populis acriter conflixit; cf. Wex ad Tacit. Agric. p. 194. Unum restat quod ne ille quidem quam-

vis locupletissimus auctor satis cavit, ut exilium poetae a mortis tempore seiungamus; quem quod ille statim post acceptos codicillos animo consternatum ex aegritudine obiisse iactat, ne si Traianum quidem retineremus, ferri posset, quia Iuvenalem ad Hadrianum usque vixisse constat, nedum si Domitianum, quo mortuo in patriam reversum esse vel lapis ille arguit; atqui ne hoc quidem omnes communiter tradunt, sed etsi mature apud grammaticos ea opinio invaluisse videtur, ut exilio non diu superstes fuisse crederetur, unus tamen ipsum exilium a Domitiano ad Antoninum usque continuat, alter vel praematuram mortem cum reditu ab exilio iungit; qua in confusione nihil nobis relinquitur, nisi ut morte et exilio prorsus inter se disparatis de utroque id sequamur, quod aut argumenta ex sobria testium existimatione repetita aut temporum notae ipsis poetae satiris impressae commendent.

Haec autem eo potius nos conducunt, ut omnes quas habemus satiras post exilium demum reditumque ex Britannia scriptas esse certum sit. Nam *ad mediam fere aetatem* consensu testium *declamavit*, hoc est exercitationibus et ostentationibus rhetoricis operam dedit, *animi magis causa, quam quod scholae se aut foro praepararet*, satis nimirum commode, ut iidem grammatici testantur, a re familiari constitutus, ut qui *libertini locupletis incertum filius an alumnus ad equestris ordinis dignitatem pervenisset;* quo temporis spatio etiam cum Martiale familiaritatem illam iunxit, cuius hic honorificum et paene dixerim nimium monumentum Epigr. VII. 24 reliquit; neque amicis certe eloquentiam eius displicuisse *facundi* appellatio apud eundem VII. 91 declarat; ex eadem autem consuetudine haud scio an primum illum conatum poeticum repetere liceat, quem quum vitae scriptores *parvam satiram* appellent, equidem superius ad epigrammaticum genus revocare malui. Aliquid utique etiam epigrammati cum satira commune est, nec quod Martialis X. 33 suis epigrammatis propositum esse iactat, *parcere personis, dicere de vitiis*, satirarum scriptor a se alienum putabit; ipso tamen genere aliud est epigramma, quod ne vitia quidem aliter ac ludens tangit, aliud satira, quae ubi vitia insequitur, ne personas quidem intactas relinquere potest; quam ad normam si versiculos illos per se solos exigimus, haud scio an lusus potius quam censoriae gravitatis notam gerant; nec quod eosdem maiori posterius satirae Iuvenalis inseruit, epigrammaticam illorum indolem minuit; immo quantum equidem sentio, in aliis quoque satirarum eius partibus lusum et indignationem tam aegre discernas, ut interdum epigrammatum potius seriem laxa sententiarum continuitate iunctam legere videa-[illegible] quod ubi ad veterem iuventutis consuetudinem revoco, hoc tantum

ago, ut ne Iuvenalem quidem, beatae venae adolescentem, a communi doctissimorum et severissimorum illius aetatis hominum vel more vel exercitatione eximam, quos ludicram poesin passim tractasse et suo et aliorum exemplo Plinius Epist. IV. 14 et VII. 4 testatur. Idem tamen ne quemadmodum Martialis in huius generis levitate consenesceret, sed post mediam certe aetatem altiores spiritus capesseret, praeter universam temporis atrocitatem, quam communiter cum multis sensit, ipsa illa peculiaris fortuna effecit, quae tantum abfuit ut, quod Domitianus voluit, mordacis ingenii aculeos hebetaret, ut eosdem a fortuito ludibrio ad seriam indignationem transferret, quumque prohibere non posset, quo minus ea, quae in urbe gererentur, per literas multorum et nuncios comperiret, nihilominus ab illecebris ac tumultu urbis remoto otium praebuit, cuius beneficio in se descenderet adolescentiaeque sub Nerone, Galba, Vespasiano actae experimentis recoctis ad eam morum iudiciique severitatem perveniret, quam primae statim satirae cum splendore atque acumine ingenii egregie coniunctam ostendunt. Has enim reducem demum ab exilio primis vel Nervae vel Traiani annis scripsisse et Domitiani mors, quam Sat. IV extr. memorat, et Prisci Marii exilium, qui Plinio accusatore a. 100 p. Chr. condemnatus est, clarissime probat; earundem tamen materiam fere maturam ab illo domum relatam esse vel inde colligas, quod ipse Sat. I extr. se eorum potissimum exemplis usurum esse profitetur, quorum *cinis Flaminia et Latina tegatur*, scitissimeque Madvigius Opusc. acad. alter. p. 185 ita plerumque Iuvenalem in vitia invehi animadvertit, *ut ea quibus ipse recitaverit tempora ab superioribus, ex quibus vitiorum exempla sumat, non diligenter distinguat ac saepe se in haec transferat scribendi figura, quoniam universa foeditas, in uno exemplo eminens, ad omnem illam aetatem pertineat*; cf. etiam Paldamus in Ephem. Antiqu. stud. 1843, p. 1031; quae quum ita sint, dubitari vix posse videtur, quin primos tres satirarum libros paucorum annorum spatio, postquam patriae redditus est, conscripserit, novoque hoc recitationum genere aequalium animos demulserit. Neque profecto alia aetas huic negotio aptior erat, quam Nervae Traianique primordia, quibus diuturna silentia quasi obice sublato soluta esse vel Taciti Agricola docet paulatimque redeuntibus animis ne acerbissima quidem vitiorum reprehensio offensioni erat, quia in hac quoque raram temporis felicitatem agnoscere sibi videbantur, qua sentire quod velles quodque sentires dicere liceret; hac igitur tempestate, quum alii exitus illustrium virorum (Plin. Epist. VIII. 12. 4) literis mandarent, alii cum prioris servitutis memoria praesentium bonorum testimonium componerent, Iuve-

nalis privatae indignationis vocem cum publica communis depravationis testificatione feliciter coniunxit summaque fremebundi oris libertate cum praesentium hominum reverentia prudenter mixta et sibi et populo ita satis fecit, ut *qui bene diu ne modico quidem auditorio quidquam committere ausus esset*, *mox magna frequentia et successu audiretur*. Neque tamen ipse hoc in successu acquievit neque, dum alienos mores carpsit, suo tantum ingenio indulsit, sed postquam in prioribus novem satiris philosophiae vix ullam aut notitiam aut respectum prodidit, soli denique, ut ita dicam, externae veritati intentus verecundiam et pudorem, internae bonitatis signa, passim non laesit minus quam defendit, a decima inde plane mutatus non indignationem tantum reprehendendique acerbitatem sed sapientiam simul atque honestatis studium prae se fert utque minus sibi in verborum lusibus irrisionisque aculeis placet, ita castigationis rigorem persuasionis et doctrinae temperamento moderatur; quo in studio etsi hinc inde pro pristino poetici spiritus ardore vel scholasticam Stoici gravitatem offert ipsosque acerrimi ingenii sensus tamquam magistri alicuius dictata perfert, facile tamen ignoscimus seni strenuo et amabili, qu licet aetatem quasi baculo levet, caput tamen numquam demittit neque magni oris sonitus comprimi patitur, sed vel octogenarius in nefarias superstitiones peregrinarumque religionum foeditatem eadem iracundia invehitur, qua olim popularium luxuriam, vanitatem, avaritiam notavit. Namque extremas satiras iam Hadriano imperante scriptas esse, non Iuncus tantum consul, quem superius memoravimus, sed Fonteius quoque arguit, cuius magistratum quum Sat. XIII. 17 sexaginta annorum spatio a sua aetate distinguat, sive a. 59 consulem intellexeris, ad a. 119, sive cum Borghesio eum, qui a. 67 cum C. Iulio Rufo consulatum gessit, ad ipsum Iunci annum 127 p. Chr. defereris, unde quintum certe librum, qui satiras tertiam decimam et sequentes comprehendit, ad Hadriani tempora pertinere necesse est. De solo quarto libro sive satiris decima, undecima, duodecima, quae peculiari temporis nota carent, anceps iudicium est, nisi quod interna indole et ipsae quintam propius quam tres priores attingunt; qua in causa ille maxime locus animadvertendus est, quem decima satira v. 365 cum XIV. 315 communem habet, si quis alius clarissime Stoicum illum sapientiae cultum exhibens, quam illi philosophi omnis numinis instar existimabant praeque ea non fortunae tantum casus, sed etiam eos deos spernebant, qui quum vulgo rerum naturalium auctores haberentur, inventis aliis harum causis ne ipsi quidem ultra legitimas cerimonias venerandi esse videbantur; huius igitur *prudentiae*, cuius in superioribus satiris ne nomen quidem exstat, si a quarto inde libro Iuve-

nalis cultor apparet, iam hunc a tribus prioribus eo longiore intervallo seiungemus, quo castiore insuper habitu a nonae satirae impuritate distinguitur.

Haec hactenus de universa Iuvenalis vita et poesi; ne enim de peculiaribus eius vel virtutibus vel lenociniis poeticis pluribus disputemus ipsamque satirarum velut officinam perscrutati aut elocutionem ad oratorium argenteae aetatis usum conformatam aut veterum poetarum Vergilii, Horatii, Ovidii, immo et Persii imitationem enarremus, praefationis huius ratio et modus vetat satisque habendum est lectores ad ea remisisse, quae et Koenigius olim in egregia commentatione de Satira Romana, Oldenb. 1796. 8 p. 44 sqq. 59 sqq. 74 sqq. et Nisardus in Etudes de moeurs et de critique sur les poëtes latins de la décadence, Brux. 1834. 12, T. II, p. 101 — 174 et novissime Berningus de satir. poesi Q. Horatii Flacci collata cum D. Iun. Iuv. Recklinghusi 1843 deque eodem argumento Völckerus in Mus. magistr. Rhen. Guestphal. T. IV. p. 57 — 70 in hanc rem contulerunt; unum illud iam singularum satirarum argumenta per quinque libros persecuturi monemus, rhetoricam hominis disciplinam, quam ne in vehementissimo quidem poetici ardoris impetu aut abiicit aut dissimulat, imprimis etiam hoc artificio censeri, quod pleraeque satirae in summa libertatis specie ad certae dispositionis formam partesque numero definitas descriptae sunt, quarum accurata observatione, etiam ubi longissime exspatiari videtur, tamen semper velut sponte sua in viam redit neque umquam tam licenter excurrit, ut non omnia aequabili inter se tenore iungantur. Intra singulas modo partes hoc sibi indulget, ut semel rem dixisse non contentus eandem variis vel exemplis vel imaginibus illustret, quumque iam omnia exhausisse videatur, veterem sententiam novarum argutiarum luminibus inflammet, immo vel fortuitae mentionis opportunitate ad longioris declamationis aculeos abutatur, quos interdum ad epigrammatis propius quam ad satirae indolem accedere dixi; id tamen tantum abest ut lectorem conturbet et de propositi argumenti consideratione avocet, ut paulisper requiescere iussum velut integris viribus ad rapidum satirae cursum persequendum remittat ipsumque hunc cursum ea rerum varietate distinguat, ut quamvis arto spatio multo plura quam pro sententiarum numero legisse tibi videaris. Neque enim sententiae tantum sed singula quotquot sunt verba Iuvenalis lectorem vel advertunt vel advertere debent, ne inanem strepitum vel abundantiam arguat, ubi largissima acuminis et copia et elegantia latet; utque a toto satirae genere, quod merito Horatius *sermoni propius* appellavit, nihil alienius est, quam ut flosculos vel ampullas in dicendo captet, ita haud scio an in Iu-

venalis poesin idem conveniat, quod Odofr. Müllerus in Hist. liter. graec. T. I, p. 247 in Archilochi dictione Homericae sic opposuit, ut hanc pleraque epitheta ad solum ornatum referre, illum omnia in rem praesentem dirigere animadverteret; hoc utique exemplo etiam Iuvenalis, licet ceteroquin Vergilium multo magis quam quemcunque alium poetam sectetur, tamen hac re ab illius omnisque epicae poesis consuetudine longissime recedit, quod nullam facile orationis partem otiosam manere patitur, sed suam cuique vocabulo vim, suum acumen ita impertit, ut quae apud alios scriptores coniuncta demum unam sententiam efficiant, apud hunc communem omnibus sententiam tot imaginibus quot verba habeat multiplicent. Sed haec singulatim expiscari interpretis officium est, nec desunt qui in commentariis suis docte et acute enucleaverint; nobis etiam magis illud cavendum esse videtur, ne nimiam per subtilitatem plus poetae obtrudatur, quam eum dicere voluisse ex universo loci argumento cumque reliquis nexu prodeat; hunc igitur ut lectores, priusquam singula aggrediantur, ex totius cuiusque satirae proposito et dispositione intelligant, quae primo accedentibus scitu opus esse videntur, paucis hic comprehendimus. Et *primi* quidem libri satira *prima*, quam post a. 100 scriptam esse Marii Prisci mentio docet, ipsum satirarum scribendarum consilium, postquam eodem cum reliquis poesis generibus iure uti lepide evicit (v. 1 — 18), duabus maxime causis defendit: primum quia in tanta vitiorum atrocitate indignatio aegre contineatur (v. 29—80), deinde quia nullum scribendi genus nunc ampliorem materiam inveniat (v. 81 — 150); postremo velut interpellante prudentia callidae cautionis temperamentum pollicetur (v. 151 — 171). *Secunda* satira non hypocritas tantum, ut in veteribus editionibus est, vel philosophos obscenos, sed ab his modo principio ducto (v. 1 — 35) omnem masculi generis turpitudinem et mollitiem ita insectatur, ut primum Laroniam moecham in marum voluptates omni muliebri libidine foediores non inficete declamantem inducat (v. 36—63), tum vero ne honestos quidem homines communi labe abstinere vestiumque indecoris deliciis velut viam ad maiora flagitia aperire arguat (v. 70 — 82), quorum deinceps singula exempla vel ex nefanda muliebrium cerimoniarum imitatione (v. 83 — 142) vel ex ludicris maiorum gravitate indignis (v. 143 — 158) petita enarrat, fortissimorumque virorum posteros ab ipsis, quibus imperent, barbaris morum probitate superari queritur (v. 159 — 170). *Tertiae* satirae plurima pars in Umbricii querellis versatur, cuius sub persona, dum Roma relicta Cumas transmigrare parat (v. 1 — 28), poeta urbanae vitae incommoda quadripertita oratione persequitur: primum quia honestis artibus nullus iam locus relictus sit (v.

29—57); deinde quia Graeculorum aliorumque barbarorum sola apud potentes atque opulentos homines auctoritas regnet (v. 58—125); tum quia vel inter cives omnia divitiarum et pecuniae mensura censeantur nec pauperi usquam aut locus aut fides constet (v. 126—189); denique quia ne vita quidem aut valetudo innumeris periculis vacet, quorum quum princeps in ruinis atque incendiis aedificiorum cernatur (v. 190—202), poeta hoc quoque in genere deteriorem pauperum conditionem (v. 203—222) municipalisque frugalitatis praestantiam iactat (v. 223—231), hinc vero ad urbem reversus viarum strepitum angustiasque laborantis turbae (v. 232—253), immo et vestium et membrorum discrimina cum hominum ac plaustrorum concursu coniuncta graphice describit (v. 254—267) nec minora noctis pericula vel a vasorum casu (v. 268—277) vel ab ebriorum petulantia (v. 278—301) vel a grassatorum impetu repetit (v. 302—314); omnes autem partes tot singularum imaginum luminibus facetiarumque aculeis distinxit, ut haec satira facile palmam inter reliquas auferat. *Quartae* oeconomiam, quae primo aspectu inconcinnior videri possit, scite defendit Nägelsbachius in Philol. T. III, p. 469 sqq.; cuius quum prior pars (v. 1—33) in Crispini iam Sat. I. 27 notati, altera in ipsius Domitiani reprehensione versetur, illam commode cum praefationibus sive προλαλιαῖς comparaveris, quibus recitantes vel declamantes auditorum animos ad ipsorum poematum orationumve argumenta praeparare solebant; nisi quod nunc poeta Musam post praefationem ad dicendum assurgentem considere iubet, quia non fabula sed res vera narretur (v. 34—36). Haec autem in Albana Domitiani arce agitur, cuius nuper reliquias feliciter repperisse traditur Rosa architectus Italus in Gerhard. Eph. archaeol. 1852, p. 241 et Bull. dell' Instit. arch. 1853, p. 3 sqq.; ubi quum piscator Anconitanus rarae magnitudinis rhombum imperatori dono obtulisset (v. 37—71), hic reipublicae proceres aulaeque principes in consilium advocavit deliberaturos, quali patina piscem coqui oporteret (v. 72—149), huiusque consilii specie Iuvenalis ipsos illos homines nominatim depingendo vel futilissimum argumentum praeclari ingenii virtute in splendidissimam temporum imaginem converti posse ostendit. *Quintae* satirae principaliter hoc propositum est, ut ancipiti censura, quali plerumque Iuvenalis utitur, opulentorum hominum sordes et clientum vilitatem taxet, qui quum ab illis ad coenam adhibiti indignissima inaequalitate tractentur, tamen et has iniurias et reliqua clientelae incommoda ipsius coenae quamvis rarae spe aequis animis ferant; eadem vero vel ea re antiquitatis studiosum advertit, quia veteris coenae ordinem legitimo decursu sequitur singulorumque ferculorum velut actus poetae

interpellationibus tamquam tragici chori canticis distinguit. Summa igitur argumenti quasi prologo praemissa (v. 1 — 11) primum ipsam coenae raritatem cum quotidianorum officiorum molestiis comparat (v. 12 — 23), tum autem ex illius aetatis more, quae vini potum cibos antecedere voluit (Plin. N. Hist. XIV. 28), a vinis initio facto in horum primum generibus (v. 24 — 37) poculorumque usu (v. 38 — 48), mox in aqua quoque (v. 49 — 52) et pincernis (v. 53—66) ignominiosum illud discrimen notat, quod dominum coenae a paupere conviva separet; idemque deinceps in pane (v. 67 — 79), promulside (v. 80 — 91), piscibus (v. 92 — 106) persequitur, donec ad caput coenae, aprum et altiles, delatus clientem solo structoris aspectu pasci significat (v. 107 — 124); denique ne in propinando quidem divitem et pauperem amicum similiter haberi questus (v. 125 — 145) a secundarum mensarum bellariis, in quibus eadem iniquitas apparet (v. 146 — 155), ad ipsius clientis stuporem redit, qui divitis patroni malitiam cupiditate sua abuti patiatur (v. 156 — 173).

Sextam quoque satiram, quae mulierum pravitate insectanda totum *secundum* librum implet, non fortuita triginta amplius vitiorum enumeratione, sed concinna et artificiosa partium dispositione contineri docte Nägelsbachius l. c. p. 472 sqq. monuit insignissimamque harum velut commissuram v. 286 ita designavit, ut ad illum usque locum feminas tamquam maritas, posterius maritas tamquam feminas adumbrari diceret; quocum de summa rei consentiens singula tantum quadripertita descriptione commodius perspici arbitror. Poeta enim Ursidium Postumum matrimonium initurum pudicam uxorem sperare mirans (v. 1 — 59) hac ipsa re primum ad impudicitiam huius sexus defertur eamque spectaculorum maxime lenociniis ali questus (v. 60 — 81) summarum quarumque domuum matronas indignissimas libidines sectari Eppiae Veientonis (v. 82 — 113) ipsiusque Messalinae Claudii Caesaris uxoris exemplo docet (v. 114 — 132); ne tamen in his acquiescant, sed vel ultra naturae imperium quibuslibet cupiditatibus atque ineptiis indulgeant, maritorum culpa fieri arguit, qui solis aut dotis aut formae illecebris ducti (v. 133 — 148) muliebribus artibus impares sint, horumque levitati illarum avaritiam (v. 149 — 160), fastum (v. 161 — 183), delicias (v. 184 — 199), imperiositatem (v. 200 — 223), litigia, fraudes, adulteria aliaque probra ita opponit, ut in omni genere feminea vel calliditas vel impudentia superior appareat (v. 224 — 285); originem autem tantorum flagitiorum si quis requirat, universam temporum corruptelam et luxuriam accusat, cui resistere muliebris intemperantia non possit (v. 286

— 300), eamque per nocturnas comissationes (v. 301 — 313) clandestinarumque religionum spurcitiem (v. 314 — 351), per immodicos sumptus (v. 352 — 365), turpes amores (v. 366 — 397), arrogantiam (v. 398—412), iracundiam (v. 413—418) stolidamque vel gymnasticae (v. 419 — 433) vel grammaticae eruditionis ostentationem (v. 434 — 456) ad domesticae foeditatis arcana persequitur (v. 457 — 473); unde iam quarta satirae pars profecta et quotidianam matrum familias crudelitatem (v. 474 — 507) et nefandas superstitiones aperit, quibus summae pariter atque infimae conditionis mulieres operam dent (v. 508 — 591), nisi quod hae saltem liberis procreandis officio sexus constent, illae abortibus, suppositione, caedibus vel tragica exempla superent (v. 592 — 681). Quamquam paucis his lineis uberrima eloquentissimi carminis imago non absolvitur; id ipsum tamen quum nuper eleganti interpretatione illustrandum sibi proposuerit muliebrium secretorum experientissimus collega Eduardus de Siebold, ad huius commentarium Brunsvigae 1854 editum lectoribus remissis *tertii* libri satiras ut ambitu minores ita ad circumscribendum expeditiores inveniemus. Nempe *septima* studiorum et spem et rationem omnem in solo imperatore positam agnoscit, quem Traianum habendum esse in Prooem. lect. Gott. 1843 certis, ut mihi videor, argumentis evici; huius autem honorem praefata (v. 1 — 21) apud reliquos aequales nulla literis praemia aut praesidia parata esse queritur miseramque eruditorum conditionem per quinque genera poetarum (v. 22 — 97), historicorum (v. 98 — 105), causidicorum (v. 106 — 149), rhetorum (v. 150 — 214), grammaticorum (v. 215 — 243) ita describit, ut cum opulentorum sordibus simul tamen ipsam istorum hominum vanitatem ad lucri cupidinem compositam rideat eoque facto funestam pecuniae vim in hoc quoque genere ancipiti censura notet. Neque *octavae* minus luculenta descriptio est; cuius quum universum argumentum in stolida nobilitatis arrogantia versetur, unde Ponticum adolescentem ad virtutis avitae imitationem traducere studet, primum maiorum laudem, nisi posterorum meritis aequetur, his ipsis officere magis quam prodesse ostendit (v. 1 — 70); deinde nobili adolescenti, qui maioribus dignus fieri cupiat, quum alia praecepta tum provinciae recte et integre administrandae leges dat (v. 71 — 141); hinc ad reliqua nobilium vitia transgressa generosissimarum familiarum probra turpissimis Laterani, Damasippi, Gracchi ipsiusque Neronis exemplis proponit (v. 142—230); postremo ut virtutem solam atque unicam nobilitatem esse plene demonstret, comparata nobilium ignobiliumque hominum memoria tot horum beneficia quot illorum flagitia constare docet (v. 231—268), quamquam

quemcunque nobilem volueris revolvens ad humilitatem perventurus sis (v. 269 — 275). *Nona* satira in colloquii formam disposita est, ubi Naevolus a Iuvenale propter tristitiam et squalorem interpellatus (v. 1 — 26) in divitum cinaedorum avaritiam invehitur, qui miseris clientibus, quos ad muliebres voluptates explendas conduxerint, ne mercedem quidem debitam solvere dignentur (v. 27 — 101), poeta vero vicissim istorum hominum turpitudinem atque impudentiam castigat, qui talis quaestus infamiam sicca fronte profiteantur (v. 102 — 150): quae tamen omnia licet eandem ad indignationem dirigantur, quam ceterae Iuvenalis satirae spirant, haec velut contagione infecta argumenti sordes tanta orationis obscenitate aequat verborumque nuditatem tam tenuibus artis coloribus velat, ut accuratiorem enarrationem non pudor magis quam ipsa oeconomiae ruditas excludat.

Multo et gratior et doctior *quarti* libri severitas est, ubi *decima* satira decantatam in philosophorum libris votorum humanorum vanitatem longa exemplorum serie ita illustrat, ut easdem res, quae vulgo bonorum summa habeantur, ancipites ipsisque optantibus perniciosas esse doceat (v. 1 — 11); quod postquam primum divitiarum argumento adumbravit (v. 12 — 27), priscas Democriti et Heracliti auctoritates testata (v. 28 — 55) quinque maxime votorum genera, quo altius assurgant, eo maiora fortunae ludibria permittere demonstrat, potentiam (v. 56 — 113), eloquentiam (v. 114 — 132), belli gloriam (v. 133 — 187), vitam longam (v. 188 — 288), pulchritudinem (v. 289 — 345); denique si quid homini optandum esse videatur, solam prudentiam relinquit, quam ipse sibi dare possit (v. 346—366). *Undecimae* quoque satirae tenor, quamvis propius ad vitam quotidianam accedat, eo tamen a superioribus libris distinguitur, quod cum solita perversorum studiorum irrisione iucundam sanae ac sobriae vitae imaginem coniungit Persicoque, quem Megalesiorum die festo ad rusticam coenam invitat, post brevem intempestivae luxuriae reprehensionem (v. 1 — 55) ingenuae frugalitatis exemplum proponit, quo cum perpetua antiquorum morum comparatione descripto (v. 56 — 161) sub finem demum ad voluptates aequalium (v. 162 — 180) vanasque curas redit, quas amicum apud se deponere iubet (v. 181 — 208); similisque *duodecimae* conditio est, cuius quum plurima pars in tempestatis marinae descriptione versetur, unde familiaris poetae Catullus vix sospes redierit (v. 15 — 82), satirae indoles in iis tantum locis cernitur, ubi Iuvenalis voluntariam amici iacturam aliorum avaritiae opponit (v. 37 — 56), et ubi suum sacrificium, quo illius reditum celebrare parat (v. 1 — 14), ab ambitiosis captatorum artibus seiungens

horum fraudes lepida amplificatione persequitur (v. 83 — 130). Ad ipsius tamen philosophiae praecepta propius libri *quinti* satira *tertia decima* redit, quae quum a Fonteio consule sexaginta annos numeret, a. p. Chr. 119 a Iuvenale fere septuagenario scripta est; senex igitur senem amicum Calvinum, qui decem sestertia violata fide amissa graviter ferebat (v. 1—18), ita vel reprehendit vel consolatur, ut primum communem seculi pravitatem recogitari iubeat, in qua fides potius pro prodigio habenda sit (v. 19 — 70), tum peculiares periurii causas Platonis Legum librum decimum secutus ex impiis vulgi opinionibus falsaque deorum existimatione repetat (v. 71—119); deinde vero ne philosophiae quidem solatiis egere dicat, qui quotidie maiora scelera et committi et puniri videat (v. 120—177), nec si maxime humanam vindictam scelestus effugiat, conscientiae cruciatus evitari posse moneat (v. 178 — 235); quamquam ne sic quidem spem deponi vult fore, ut idem velut consuetudine peccandi implicitus aliquando etiam vivus in iustae poenae laqueos incidat (v. 236 — 249). Elegantissima porro eademque gravissima est *quarta decima*, quae a malis parentum exemplis profecta, quibus minores quum ad alia vitia (v. 1 — 106) tum ad avaritiam instituantur, huius ipsius id praecipuum esse queritur, quod quum ceterorum imitatio in voluntate hominis posita sit, haec blanda virtutis specie vel invitos abripiat (v. 107 — 122), dumque parsimoniae ac frugalitatis nomine atrocissimas iniurias commendet (v. 123 — 209), adultos praecepta a parentibus accepta contra hos ipsos vertere doceat (v. 210—255); eadem vero negat quidquam ineptius inveniri posse, quae hominem acquirendi causa summa discrimina adire (v. 256 — 302) ipsaque acquisita etiam maiore cum sollicitudine custodire cogat (v. 303—314); eoque pacto ad verae frugalitatis laudes revertitur, quae ut in sapientia summa sit, ita ne fortunae quidem donis, dum modus servetur, perfrui vetet (v. 315 — 331). Nec *quintam decimam* satiram, quamvis a latiore vitiorum humanorum campo ad peculiarem barbarae immanitatis insectationem translatam, Iuvenalis aut ingenio aut arte indignam esse et ipse in Zeitschr. f. d. Alterth. 1843, p. 74 sqq. pluribus defendi et A. L. Döllenius in Beitr. z. Kritik u. Erkl. d. Juvenal, Kiew 1846. 8, p. 217 sqq. accurata disputatione confirmavit; quam qui in dubitationem vocare conatus est C. Kempfius observ. in Iuven. aliquot locos, Berol. 1843. 8, p. 60 sqq., hoc imprimis animadvertere neglexit, Hadriani aetate, quae ascititias religiones multo pluris quam patrias faciebat, etiam peregrinae superstitionis foeditatem, qualis hic recenti duorum Aegypti oppidorum exemplo describitur, Romanae satirae facem excitare potuisse. Unum et in Döllenii et in mea

disputatione emendandum est, ut v. 75, in quo tunc uterque vulgatam lectionem sequebamur, iam cum Iahnio Mercerii medelam amplexi Ombitarum et Tentyritarum partes permutemus, quumque illos crocodilum coluisse, hos perhorruisse certum sit, illorum potius diem festum ab his, non horum ab illis turbatum neque Ombitas a Tentyritis sed Tentyritas ab Ombitis fugatos esse statuamus; ita vero etiam probabilior poetae narratio existet, qua postquam universam Aegyptiarum religionum insaniam notavit (v. 1 — 26), cruentam rixam ex mutuis earundem odiis oriundam exponit (v. 27 — 76), cuius hic exitus fuerit, ut victores unum ex victis, quem vivum cepissent, manibus suis discerptum devorarent (v. 77 — 92) eaque re facinus ederent, cui simile vix ferarum gentium memoria dirissimis temporibus nosset (v. 93 — 115), humanitatem vero quod magis violaret inveniri nihil posset (v. 116 — 174). Incertior *sextae decimae* origo est, quam qui exploderent Iuvenalisque esse nollent, iam scholiasta novit; eandem tamen si inchoatam non absolutam a poeta statuamus, ne illius quidem ingenii vestigiis carere scite G. E. Weberus in N. Annal. 1841 T. XXXII, p. 150 sqq. animadvertit. Agit enim de commodis vitae militaris, sed ita ut inter simulatas huius laudes praecipue iuris iniquitatem describat, qua pagani cum militibus comparati premebantur; quod nisi quis *tironis* mentionem v. 3 a senis poetae persona abhorrere censuerit, neque in argumento neque in singularum rerum tractatione quidquam inveniet, quod scribi ab hoc potuisse recte neget.

Iuvenalis satiras sequentibus quoque seculis placuisse insigni Ammiani Marcellini testimonio cognoscimus, qui XXVIII. 4 vel qui alioquin *doctrinas ut venena detestarentur*, *Iuvenalem et Marium Maximum curatiore studio legere* narrat, *nulla volumina praeter haec in profundo otio contrectantes*; nec si hos idem turpitudine potius argumentorum allici significat (*quam ob causam, non iudicioli est nostri*), alios *censoriae limae pudorem* in eo desiderasse ostendit Rutil. Namat. Itiner. I. 604; immo ne taciti quidem nominis auctoritatem eruditos fugisse Macrobius arguit, qui Somn. Scip. I. 8 decimae satirae verba *nesciat irasci, cupiat nihil* tamquam vulgo nota usurpat; utque grammaticos mittam, etiam medio aevo quum ab aliis scriptoribus, Beda Venerabili, Liutprando, Adamo Bremensi passim laudatur, tum a Ioanne Sarisberiensi ita fere memoratur, ut simplici *ethici* nomine vulgo notum fuisse intelligamus. Verum enim vero hos omnes non usquequaque eundem verborum tenorem legisse, qualis ex poetae manibus prodiisset, certis vestigiis constat; quae dubitari non sinunt quin etiam praeter solitos librariorum errores, quorum iam palimpsestum antiquissimi codicis fragmentum apud Ang. Mai Class.

auct. ex cod. Vatic. T. III, p. XVIII insignissima exempla exhibet, circa sec. VI vel VII duplex satirarum recensio exstiterit, quarum alteram a christiano homine atque ecclesiastico factam esse manifesto Sat. XIV. 2 argumento constat, ubi pro *maculam haesuram* in plerisque libris legitur *maculam et rugam*, nimirum, quod post Nic. Rigaltium docte annotavit E. G. Weberus Animadv. ad Iuven. Satir. Ien. 1820. 8, p. 37, σπῖλον καὶ ῥυτίδα, quae S. Pauli verba ad Ephes. V. 27 ex latina eiusdem interpretatione memoriter ad Iuvenalem homo semidoctus transtulit; eiusdemque manum per omnes huius libros in disp. de codicibus Iuvenalis recte existimandis Lect. Gott. aest. 1847 praemissa tot locorum indiciis coarguisse mihi videor, ut plurimas insignissimasque varietates, quibus codices nostri inter se discrepant, non ad fortuitas verborum corruptelas, sed ad deliberatam poetae interpolationem referre liceat. Ac duo codicum genera, quorum alterum integrum fere solo Pithoeano cernatur, alterum corruptum reliquos paene omnes comprehendat, iam O. Iahnius ad Persium p. CXXVI luculento Sat. IX. 37 exemplo distinxit; idem vero discrimen per plurimas singularum satirarum lectiones investigatum quum in illa disputatione ad eam quam dixi interpolationem revocavi, tum in altera de Scholiorum ad Iuvenalem genere deteriore indicendis Lect. aest. 1849 scripta eo usque persecutus sum, ut interpretum quoque medii aevi ineptias, quarum et Iahnius ibid. p. CXVI et Schopenius in Progr. Gymn. Bonnensis 1847 specimina e bibliothecarum latebris produxerunt, ad deteriorem illam recensionem spectare demonstrarem; omnibus denique rationibus subductis velut duplicem Iuvenalem statuere licebit, alterum genuinum, sed cuius forma et auctoritas ex uno codice, quem ego Budensem, Iahnius Pithoeanum appellavit, et antiquiore scholiorum genere vel Pithoeano vel Sangallensi tuto cognosci possit, alterum multiplici veteris correctoris licentia deformatum, quem tamen medii aevi homines adeo solum cognoverunt, ut quidquid codicum praeter unum illum habeamus, ad huius exemplum descriptum et propagatum esse videatur. Qua in sententia non hoc dico, reliquos codices et ipsos unius tantum instar esse neque inter se rursus multis magnisque varietatibus differre; immo horum quoque et familiae bonitate valde diversae exstant et singuli insignem librariorum audaciam experti sunt, cuius notabile documentum Veesenmeyerus in Progr. Ulmensi 1793 publicavit; nec vicissim optimum codicem communi omnibus corruptelarum vel additamentorum labe carere et mea et aliorum emendandi conamina libere professa sunt; ipsi tamen emendandi negotio quum haec tantum optio data sit, utrum ab eo librorum genere proficiscatur, in quo numquam non interpolatoris occur-

sum metuat, an id fundamentum eligat, cuius etiam corruptelae meram antiquitatem sapiant, nec numero illorum nec blandae speciei concedi debet, ut singulari huius praestantiae et fidei praeferatur. Atqui rara Iuvenalis fortuna factum est, ut is codex, quem solum hac integritatis nota excellere dixi, ex Budensi Matthiae Corvini bibliotheca sublatus mature in Petri Pithoei manus perveniret, qui eiusdem ope in editione Parisina 1585 poetae verba ita recensuit, ut huius recensionis auctoritas per ducentos amplius annos fere sola in Iuvenale regnaret cumque internis dotibus etiam vulgatae, quae dicitur, velut praescriptionem coniungeret; nec minus gratum I. A. Crameri inventum fuit, qui eorundem scholiorum genuinae vetustatis commendatione praestantium, quorum partem iam Georgius Valla commentario suo Venet. 1486 inseruerat, pleniora autem ex suo codice Pithoeus subiecerat, integrum exemplar ex bibl. Sangallensi a. 1823 edidit; quod nisi intempestiva criticorum sollertia sub idem tempus novas turbas movisset, iam tum recta ad Iuvenalem emendate legendum via patebat. At enim quod saepe res bene constitutas evertere experimur, ut mala hominum sedulitas, dum etiam meliores facere cupiens remedia circumspicit, ipsa horum vi obruatur et caliget, in Iuvenale quoque accidit; cuius quum tot codices quot vix ullius alterius scriptoris in bibliothecis serventur, horum lectionibus colligendis conferendisque Rupertius, Achaintrius, Heinrichius, dum corruptis locis medelam parare sibi videbantur, haud raro et ipsi sanos corruperunt et aliis auctores exstiterunt, ut aut numero testium aut suo qualicunque iudicio freti pro integra poetae oratione eam venditarent, quam ex temeraria medii aevi interpolatione deterius librorum genus occupasse vidimus; quamquam ne hoc quidem in genere ita sibi constiterunt, ut, quod aliquem certe usum praebuisset, ex magna deteriorum lectionum copia eam potissimum verborum conformationem efficerent, quae corruptelae caput et fons haberi posset, sed quo propius se illarum ope ad ipsa poetae verba accedere sperabant, eo minorem verae corruptelae suspicionem adhibebant. Fausto igitur casu contigit, ut Ottoni Iahnio, quem iam in Persii editione veram codicum conditionem sano iudicio existimasse dixi, insperata ipsius Pithoeani ab integro comparandi occasio offerretur; quem quum etiam a. 1847 tamquam amissum deplorassem, mox felici Dübneri industria in bibl. Montepessulana indagatum doctisque usibus redditum esse compertum est; huiusque subsidio iam ita emendatum Iuvenalem Iahnio debemus, ut nullam umquam editionem poetae manum felicius expressisse certum sit, nec si quis in singulis longius procedi posse putet, aliter hoc aggredi liceat, quam ut illum in ipsa Pithoeani lectione vel interpretanda vel

emendanda superet. In talibus enim nec sibi nec aliis ullus umquam editor usquequaque satisfaciet, nec mihi Iahnium instituto suo semper constitisse videri et in Vindiciis nuper Indici lect. aest. 1854 praemissis significavi et hac editione declaravi, qua etsi nihil magis efficere volui, quam ut praeclara illa opera a plurimis agnosceretur, erant etiam quae mea auctoritate propagari nollem; ea tamen ipsa, si ab orthographia et interpunctione discesseris, de qua amplior explicandi locus exspectandus est, vel numero vel argumentis tam exigua sunt, ut ne angusta quidem huius praefationis spatia succinctam eorum rationem reddi vetent.

Lib. I. Sat. I. v. 126 *quiescet* Pith., *quiescit* Iahn. cum plerisque; cf. Vindic. p. 6. — V. 169 *anime ante tubas* Valla c. Prisc. XVIII. 8. 10; *animante tuba* libri; at si tuba auditur, iam sera poenitentia est; nec quod Iahn. c. Heinrichio aliisque praetulit *animo* sensu praestare dixi de Codic. Iuven. p. 18. Nempe eodem exemplo, quo Plato Phaed. p. 94 et Republ. p. 441 apud Homer. Odyss. XX. 17 fieri docet, hic quoque τὸ ἀναλογισάμενον περὶ τοῦ βελτίονός τε καὶ χείρονος τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ ἐπιπλήττει: cf. etiam Cic. Tuscul. II. 20; quod si ita extremam satirae partem distribuimus, ut v. 150—157 et 160—169 ratio, v. 158. 159. 170. 171 animus loquatur, hunc, cuius indignatio v. 79 ipsas satiras facere dicta est, v. 169 recte appellari patet. — Sat. II. 31 *ipsis* vulgo; *ipsi* Iahn. c. Pith., quasi potiore Veneris conditione, cuius par cum Marte locus est; nec quod verbo concedimus, ut duo subiecta singulari numero antecedat, attributo convenit. — V. 49 *Vedia* ego; *Tedia* Iahn. c. plerisque, *Media* Pith.; cf. Vindic. p. 6. — V. 98 excidisse nonnulla Iahnio non credo; *et* participium cum antecedentibus iungit ut XIV. 219. — V. 145. 146 quae cancellis circumscripsi, propter nimietatem enumerandi suspecta sunt; quo in genere quoniam plura passim notavi, semel moneo, me de his non singulatim sed ita iudicari velle, ut universis comparatis quamvis callidi interpolatoris artificium in Iuvenalis vestigiis inepta amplificatione imitandis noscatur. Singula etiam Iuvenalem scribere potuisse non nego; at mirum foret hunc tales cumulationes ita semper instituisse, ut integra plerumque hemistichia aliaeve binorum versuum particulae sine sensus metrive detrimento tolli possent. — V. 150 *et contum* vulgo; *cocytum* Iahn. ex tenui Liutprandi auctoritate, cui doctam loci Vergiliani Aen. VI. 302 reminiscentiam cedere nolui; praesertim quum Pithoeani lacuna .... *tum* utrumque admittat, neque *et* facile desiderari videatur. Etiam v. 159 plerorumque lectionem *illuc heu miseri traducimur* restitui; non quo in Orcum traduci miseros intelligerem, sed ut apud Persium est: *o miser inque dies ultra miser, hucine rerum*

venimus! Madvigius Opusc. alt. p. 171, quem Iahnius secutus *illic* scripsit et maiore interpunctione a sequentibus separavit, *traducimur* ludibrii significatu dictum statuit, quo tamen nusquam praeterea Iuvenalis utitur, nec ceteri aliter usurpant, nisi ut vulgi risum spectent, qui a communi omnium corruptela alienus est; immo si reliquum Iuvenalis usum VII. 16, VIII. 17, XI. 31 respicio, haud scio an sequens Romanarum victoriarum mentio ad ipsas potius pompas triumphales nos remittat, quarum ille exitus esse dicatur, ut victorum mores vel barbaris victis deteriores fiant. — Sat. III. v. 17 — 20 Iahnius ante v. 12 — 16 transponit; quo facto v. 11 oppido languet; satius igitur visum est cum Wagnero Opusc. p. 212 interpungendi medela uti, nisi quod hic simul v. 12 *hinc* scripsit, quod etsi commodum tamen nec ipsum necessarium putavi. — V. 94 *nullo* libri, *pullo* Iahn. ex C. Barthii et M. Hauptii coniectura, contra quam pluribus disputavi Vindic. p. 7. — V. 104 spurium iudicat Iahnius, poteratque salvo sensu abesse; indignum tamen Iuvenale eo minus habuerim, quo aptius lector ex media exemplorum turba ad summam sententiae remittitur. — V. 168 *negabit* c. Grangaeo et Ferrario scripsi pro *negavit*, quemadmodum XIV. 134 et *libabit* Pers. II. 5, de quo cf. Lect. Pers. II, p. 23 et Madvig. l. c. p. 117. Iahnius c. Valesio *negabis*; at subiectum est is, quem Romae fictilibus coenare pudet; qui cur quasi coram appelletur, nulla causa est. — V. 218 *haec Asianorum* Pith. et Scholiasta, *phaecasianorum* reliqui longe plurimi, contra quos vulgatam defendi Spicil. annot. Marburg. 1839 p. 8, nec *hic* cum Iahnio substitui oportere dixi Vindic. p. 7. — V. 227 *diffunditur* vulg. c. Serv. ad Georg. IV. 115; *defunditur* Iahn. c. Pith. et Scholiasta; at ipsa huius interpretatio *in fluentem aquam* pravum intellectum profitetur, brevitatique putei, unde manibus aqua ad usus hortenses hauritur, distribuendi significatio convenientior est. — V. 237 rectius fortasse *convitia* cum Scholiasta, quam cum libris *convicia* scribi evicit Fleckeisenius in Mus. Rhenan. VIII, p. 228; eundem autem quod v. 240 Iahnius *Liburna* pro *Liburno* commendare ait, sane quam anceps testimonium est, quia nec quid grammaticus apud poetam legerit, corrupta scholiorum verba intelligi patiuntur, nec si *Liburna* legit, hoc ita explicat, ut verum lecticae nomen agnoscamus. Nimirum ad navis Liburnae speciem factam intellexisse videtur, quo sensu vide ne etiam VI. 477 *liburnatam* dixerit; talem vero nec novimus neque *ingentis* cognomen reciperet, quia Liburna navigia minora fuisse constat; longe igitur praestant geruli Liburni, quos singulari numero memorari non magis offendet quam *principis corpora* Ovid. Fast. III. 29 aut *innumerus miles* Heroid. XVI. 366. — V. 271 *cadunt* Heinrich. c.

plurimis, *cadant* Iahn. c. Pith. et Rupert., quasi de numero casuum, non de frequentia agatur, quae *quam saepe* potius postulat; neque vasa aliud sunt ac testae, quas si ad imbrices referre malueris, hae cur nocte potissimum cadant, aegre explices; tantum igitur abest ut cum Rupertio et Mansone de *triplici periculo* cogitare liceat, *quod noctu exeuntibus Romae instet*, ut omnia ad vasorum casus referenda sint. — Sat. IV. v. 9 *vittata* libri omnes; *vitiata* Iahnius c. Scholiasta: minus acute; cf. Vindic. p. 8. — V. 97 *in nobilitate* Rup. et Ach. cum libris plerisque; *cum* Iahnius c. Pithoeo et Heinrichio. non autem cum Pithoeano, in quo lacuna potius duarum literarum est; *cum* igitur omni auctoritate caret. — V. 120 *in laevum* vulg., *in laevam* Iahn.; at in Pith. est *laevo*, quod ad *laevom* remittere dixi Vindic. p. 8. — Sat. V. v. 51, quem Iahnius c. Pinzgero et Heinrichio damnavit, interpungendo salvum praestitisse videor; qui ut abesse possit, omisso tamen membrorum concinnitas debilitabitur, quae *aliam aquam* uno hemistichio absolvi vix sinit. Alia causa est v. 91, quem ipse Pithoeanus ignorat; at vel v. 140 quamvis elumbem et ad leonini speciem compositum si cum Iahnio expuleris, hiulcam orationem feceris, nec minus loci communis ius erit quam VII. 145 *rara in tenui facundia panno;* quod si maxime illum scribi a Iuvenale potuisse negaveris, alium potius quam nullum ab eo scriptum esse concedam. Mox quoque v. 141 *Mygalen* Pithoeani pro *Mycale* ideo retinui, quia verum nomen ignoro, quod haud scio an Iuvenalis eodem modo quo *parvulum Aenean* ex poeta aequalibus noto sumpserit; corrumpi tamen etiam optimum codicem in loco obscurissimo potuisse nemo mirabitur ideoque rursum v. 142 *simul* pro *semel* et v. 145 *ad mensam* pro *ac mensam*, quae ex illo Iahnius ascivit, ad superiorum exemplar revocare non dubitavi, quia hoc vel sine reliquorum codicum consensu ipsa sententia praestat. *Semel* certe pro *simul* ita tantum locum habet, ut eiusdem rei iteratio excludatur, ut in exemplis apud Bentl. ad Horat. Serm. II. 8. 24; nostra autem Mygale etiam post trigeminos alios partus edere poterat; nec mensam afferri demum par est, ubi infans *parasitus* hoc est ad coenam venit, ut mittam mensae cum nucibus et asse parum necessitudinis intercedere; nunc igitur donec Pithoeani auctoritas commoda interpretatione firmetur, deteriorem familiam verum servasse arbitror.

Lib. II. Sat. VI. v. 28, cuius versus prior pars languida, posterior pinguis et otiosa est, suspectum mihi esse non potui non significare; fidentius autem mox v. 36 mea coniectura pro *illic* scripsi *hillis* i. e. intestinis, quam vocem ad ipsam paedicationem etiam Laberius retulit teste Nonio p. 122; adde *viscera* apud nostrum IX. 43. Munuscula enim universe cur non etiam puer exigat, aegre dixeris; nunc autem de coitu agitur, quem uxor

suo iure flagitat, puer non item; hoc igitur munus peculiari additamento eo certius significare ausus sum, quo minor particulae *illic* vis apparet. Ne tamen etiam v. 35 *pusioni*, quem omnes fere libri exhibent nec Pithoeani *pu..io* excludit, *pugionem* hoc est *pygionem* cum Iahnio substituerem, in tanta significationis similitudine non latini tantum sed etiam graeci sermonis silentium prohibuit, qui nec ipse πυγιῶνα novit; neque *ex te* potius quam *a te* scribendi causa in Pithoeani rasura exstabat, quae etsi una litera amplior sit, hoc ipso spatio erroris vestigia ut *ante* continere potest. — V. 65 *subidum* ego; *subitum* plurimi, *subito* Iahnius cum Pithoeani manu priore, non tamen, opinor, quo sic scripsisse poetam arbitraretur, sed ne in loco desperato a fundamento suo longius discederet; quamquam viam emendandi iam monstravit C. Barthius et P. Burmannus *subat* proponendo, quod verbum libidinosae mulieris pruritum describit; indeque facili negotio adiectivum fingitur, quod etsi unum praeterea Aedituum apud Gell. XIX. 9 usurpasse certum est, tamen et rationi et sententiae insigniter convenit, neque hoc, ut spero, ei nocebit, quod eodem tempore, quo ego hoc alterum eius exemplum revocavi, Hertzius apud Gellium nescio quo auctore *subitum* edidit. Minus pugno v. 70 pro nomine *Acci*, quod ideo tantum revocavi, quia *acne*, quod in Pith. est, ne ipse quidem, qui *vestem tragoedi* explicavit, scholiasta melius quam nos intellexisse videtur; sed ut Iahnii cautionem laudo, qui corruptum quam suspectum edere maluit, ita nec me reprehensum iri spero, qui hac in editione non legi tantum sed etiam intellegi Iuvenalem voluerim. — V. 117. 118 cur transposuerim, inserto ante *tegetem* mea ex coniectura *et*, in Vindic. p. 11 pluribus exposui, ibidemque cancellos v. 147. 157. 271 positos defendi; quibus ut praeter v. 126, quo et Pith. caret, iam etiam v 125 et 130 adderem, non structurae magis inconcinnitate quam imaginis languore motus sum. V. 125 certe et asyndeto laborat, et antecedentium atrocitati nihil nisi vulgaris meretricis speciem verbis pariter ac numeris inertem addit; v. 130 autem et ipse acres praegressi versiculi colores explicando attenuat simulque polysyndeto naturalem orationis cursum praeter omnem necessitatem tardat; quibus de rebus quamquam suum cuique iudicium relinqui debet, cancelli tamen etiam suspicioni aliquid indulgeri patiuntur. — V. 151 veterem meam coniecturam *quantulum enim hoc* pro *in hoc* in ordinem recepi, quia in iis, quae antecedunt, non sumptus fieri, sed ipsas res sibi tamquam exiguas donari uxor vult; nec v. 153 audacius egisse videor, qui a Pithoeana lectione *quo* ad veterem *quum* redierim, quia non totus mensis, sed Saturnalium tempus circa brumam respicitur, neque ipsum *quo* a *quom* ita distat, ut consulto alterum pro altero scribi

necesse fuerit. — V. 237. 238 quomodo scriptos a poeta censerem, Vindic. p. 12 aperui, neque nunc retracto quod illic, ut genuinam sententiae formam recuperemus, legendum esse suspicatus sum:

impatiensque morae pavet; at secretus adulter
abditus interea silet et praeputia ducit,

ne tamen ipsa in verba licentius grassarer, v. 238 *silet* pro *pavet*, quod in ipso Pith. est, restituere sategi. — V. 270 *quum gravis* Pith., *tunc gravis* Iahn. c. plurimis, recte, si sequens versiculus genuinus esset; nunc ipsa obscuritate suspectum melior illa auctoritas secludi suasit. — — V. 295 *istos* editores plerique cum Nogarola et Pithoeo, quamvis ambigua librorum fide, quorum plurimi *Istros*, Pithoeanus *Indos* exhibet, huncque Iahnius secutus est; at non agitur de luxuria Romana per exteras gentes propagata, sed de ipsius urbis moribus pace et imperio corruptis, nec *colles* Indiae potius quam Romae conveniunt; recepi igitur quod coniecturae certe omnes numeros implet. — V. 307. 308 Iahnius cum Madvigio transposuit, astipulante etiam I. E. B. Mayore in Journal of classical and sacred philology 1854, p. 91, librorum tamen auctoritate valde exigua, quibus illud fraudi esse poterat, quod v. 307 e nonnullis ipsoque Pithoeano mature excidit, neque sensu urgente, qui nobilem quoque mulierem Pudicitiam irridere patitur, si cum famoso scorto, qualem Mauram Sat. X. 224 noscimus, illius aram praeterit. — V. 347 *prohibe*, quod in Pith. est, cur Iahnius vulgato *cohibe* posthaberet, causam fuisse in Vindic. p. 9 negavi, ibidemque defendi v. 382 *numerantur*, quod ille Marklandi coniecturae *pulsantur* cedere iussit; mallem v. 371 *exspectatos* scripsisset pro *spectatos*, quod iam a Pithoeani manu secunda correctum prorsus alienam imaginem huic descriptioni admiscet inque tanta utriusque verbi confusione, cuius etiam VII. 22 exemplum dat aliaque Eichstadtius in Progr. prorect. Ienensi 1846 p. 11 attulit, omni emendandi difficultate caret; nec v. 385 laudo, quod *Appi* nominis mulierem cum scholiasta quam *Aeli* cum Heinsio amplecti maluit, quo et codicum lectio *alti* et *Lamiarum* mentio antegressa ducebat. — V. 459 *extensis* pro *extentis* vel contra Pithoeanum constantiae dedi, quae hic et Sat. XII. 5 eandem formam exhiberi iuberet; mox autem v. 461 — 463 pristino ordini restitui, quem nollem Iahnius cum Madvigio ita mutasset, ut v. 464 — 466 anteponeret. Madvigium *interea* movit, quod non arbitror commodius ad *foliata moechis parata* quam ad eum ornatum referri, qui v. 458 describitur; nec moechi cura sed domestica foeditas caput rei est, quapropter etiam intolerabilis femina dives audit; hinc igitur profecta oratio in transcursu tantum maritis moechos opponit, ad quos solos

munditiarum illarum fructus perveniat, tantumque abest ut horum mentio priorem locum flagitet, ut nisi antegressis sordibus, quo *lota cutis* spectet, omnino non intelligas. — V. 585 optione data utrum *dabunt* Pithoeani in *dabit* an *inde* in *Indus* mutarem, cum plerisque editoribus posteriorem rationem hanc maxime ob causam praetuli, quia astrologus quoque aliquid epitheti postulat, quod ipsius cum divitibus necessitudinem declaret. Iahnius, apud quem *Phryx augur et inde conductus* legitur, *astrorum mundique perito* promiscuum tantum quaestum reliquit; at mihi hunc potius opulenta mulier certa merede sibi adiungere videtur, quum Phrygis et Indi consultationem iam peregrinitas et remota patria pretiosiorem faciat. — V. 589 praeclaram Madvigii coniecturam *armum* pro *aurum* asciscere non dubitavi, cui repugnans Teuffelius in Iahn. Annal. T. XLIII, p. 123 non animadvertit etiam *nullis* sola Salmasii et Iuvencii coniectura niti; ipse vero mox v. 603 *decerpta* pro *decepta* periclitatus sum, quo facto etiam facilius *atque* pro *saepe* retineri poterat. Nam qui *decepta* legit, novam *petendi* notionem etiam adverbii iterationem flagitare putet; at supponendis pueris vota non modo non decipiuntur, sed implentur et gaudia quamvis irrita creantur; substitui igitur, quo pueri ipsi *vota* ut Pers. II. 35 *spes macra* vocentur, nec dubito quin suppositicii *decerpi ad spurcos lacus* eodem iure possint, quo supra v. 62 feminae ex porticibus cuneisve *excerpi* dicebantur.

Lib. III. Sat. VII. v. 14. 15 ad eam formam redegi, quam de Codic. Iuven. p. 19 proposui, ut *Bithyni* et *Asiani* locos permutarent et ante *quamquam* comma tolleretur, quemadmodum VI. 198 simili in constructione fieri videmus; hoc autem facto ne v. 15 c. Pinzgero et Heinrichio propter enumerationis nimietatem damnemus, prohibebit XV. 125, ubi non minor nationum numerus insigni cum vi cumulatur. — V. 23 *croceae ... tabellae* vel invitis Pithoeo et Iahnio revocavi, quia membrana ad tabellam, non haec ad illam pertinet ipsique ablativi *crocea ... tabella*, quos Pith. exhibet, antiquae confusioni originem debere videntur, cuius Schol. lectio *crocea ... tabellae* vestigia prodit, quamquam iam optimi codicis secunda manus *croceae* corrigendo in viam rediit. — V. 39 *tu* mea medela est, qua melior sensui afferri vix potuit; de voce iam veteribus non constitisse librorum varietates ostendunt *at*, *aut*, *ac*, quae quomodo ex simplici Pithoeani *et* oriri potuerint, aegre intelligas; *aut* et *tu* vero etiam VIII. 229 confusa esse videntur. Nec v. 48 unius literae rasura, quam ex Pith. Iahnius enotavit, id apud me pondus habuit, ut *tenuisque* rectius quam cum reliquis omnibus *tenuique* legi crederem, nedum v. 50 ab communi omnibus *ambitiosi* ad *ambitiosum* transire ausus sim, quamquam

Iahnii suspicio, qua sequentem versiculum spurium iudicavit, multo blandior est, quam v. 58 *avidusque* pro *aptusque* et v. 60 *sana* pro *maesta*, quas Pith. lectiones in Vindic. p. 12 abunde defendisse mihi videor. Etiam v. 89 cur *vatum digitos* cum deterioribus libris, quam *digitos vatum* cum Pith. Iahnius maluerit, non intelligo, nec v. 114 *lacernae* pro appellativo scriptum concoquo; lacernarum enim patrimonia quis tulerit? Quod autem v. 132 *Medos* cum G. E. Webero in *Maedos* converti, quidquid audaciae habere videatur, redimam tuendo v. 153 *isdem* pro *idem*, qua in coniectura si Iahnius unum sibi rhetoris discipulum finxit, qui argumentum modo oratorie tractatum iam etiam versibus expressum cantaverit, poeticas exercitationes ab hoc scholarum genere prorsus alienas fuisse existimo. Praeterea *perferet*, quemadmodum VI. 392 arguit, ad magistri dictata spectat, quae discipuli, postquam sedentes enarrantem illum audiverunt, mox stantes ipsi singulatim pronunciaverunt, eaque est *crambe repetita*, non argumentum tantum variis modis tractatum, sed eadem verba totidem versibus sive *στίχοις* a singulis recitata, quo etiam structura ducit, quae totam classem sequentibus verbis pro subiecto dat. — V. 165 *quod do* cum plerisque ideo potius retinui, ne Pithoeanum *quid do* tironum oculos offenderet, quam quo illud verius quam hoc crederem, in quo haud scio an altior corruptela lateat; v. 185 autem *condit* pro *condiat* iam in Vindic. p. 13 similibus indicativi exemplis IX. 146 et XI. 130 tuitus sum, nec v. 218 in *acoenonoetus* aut v. 219 in *frangat* optimi codicis lectiones temere me servasse arbitror. *Acoenonoetus* certe graeco adiectivo eodem iure paedagogus appellabitur, quo V. 45 *zelotypus* Iarbas, neque alienum illud a Romanorum usu fuisse ipsius Ciceronis exemplum apud Gell. XII. 12 probat; coniunctivus autem post indicativum *praemordet* hic quoque diversam utriusque hominis conditionem significat, quorum alter, custos discipuli, iam antea munere palpandus fuerit, ut hanc potissimum scholam patri commendaret, alter, dispensator, suspicionem tantum frangendi moveat. — Sat. VIII. v. 5—7 pluribus tractavi in Mus. Rhenan. T. VI, p. 454, quibus hoc tantum addo, *fumosos*, quibus pariter ac VII. 227 protomas significari consentaneum est, ad *tabulam* generis, quae pictas imagines continebat, referri omnino non posse; quod nisi *famosos* cum deterioribus praetuleris, nec damnando v. 7 hos sequi licebit. — V. 33 *Cycnum* ut nomen servi maiore initiali scripsi, neque puellam cum Burmanno *pravam*, quam cum Iahnio *parvam* appellari dubitavi, quia staturae brevitas iam in *nano* notata erat, *pravam* autem proprio sensu *extortam* esse scite Bentleius ad Cic. Tuscul. III. 1 docuit; immo etiam v. 49 et 66 meo conatu *venit et* pro *veniet* et *trito et*

pro *trito* scripsi, quorum alterum in loco gemino VI. 332 ipse Pithoeanus Iahnio obtulit, alterum vel hic eiusdem fide ea certe tenus nititur, quod in illo *et trito* legitur; mox autem v. 67 *nepotes* pro nescio cuius *Nepotis* mola ex optimo codice Iuvenali reddendos esse semel monitus lector ultro agnoscet. — V. 96. 97 Pithoeani rasuris nihil, opinor, causae inerat, cur Iahnius *relinquit* pro *reliquit* aut *naulon* pro *naulum* contra reliquorum consensum substitueret, nec v. 110. 111. 124 tam certa interpolationis sedes est, ut integros circumscribere cum illo sustinuerim. V. 110 —112 iam in Mus. Rhenan. T. VI, p. 457 ita potius mihi scribendos videri dixi:

si quis in aedicula deus unicus; haec etenim sunt
pro summis. Bellos Rhodios unctamque Corinthon etc.

v. 124 autem si quid propter nimietatem suspectum sit, duo potius hemistichia, quibus arma singulatim enumerantur, sustulerim, ut Iuvenali haec tantum relinquantur:

auri atque argenti; spoliatis arma supersunt;

scuto gladioque relictis etiam iaculum demi Afrorum mentio antegressa vetat; cf. Horat. Carm. I. 22. 2. — V. 152 *numquam* Pith., *nusquam* Iahn.; ego cur temporis notam praetulerim, dixi Vindic. p. 14; nec de v. 159. 160 vetusto interpolamento liberandis habeo quod addam disputationi de Codic. Iuven. p. 19; eodem autem exemplo v. 202. 203 interpolatoris vestigia notavi simulque structurae fulcrum addidi *et* post *tridentem*, quod ut passim Iuvenalis in fine versus posuit, ita proclivi librariorum negligentia mature excidere potuit. — V. 229 *Antigones aut* ad codicum vestigia etiam propius accedere videtur quam quod Iahnius dedit *Antigonae seu*, in quo et latina graeci nominis forma et insolentior particulae usus offendit; v. 241 autem meae medelae audaciam, qua *vix Leucade* scripsi, desperata tantum loci conditione tueor, ubi nec Pithoeanum *in* nec vulgatum *non* ipsi Iahnio satisfecisse videtur. *Vix* certe patris patriae titulum nec negat Octaviano nec simpliciter cum Cicerone aequiperat; quod autem post alterum *quantum* repetendum est, cum *non* commune habet, de quo docte disseruit Obbarius in Philol. T. VI, p. 152. — V. 270 *Vulcania* vulg., *Vulcani* Iahn. c. Pith. manu priore; at recte huius corrector cavit, ne Aeacides malleum et forcipem capessisse videretur; eidemque Sat. IX. v. 6 assensus sum retinendo *erat* pro *erit*, quod qui substituit, praesentibus *circumit* et *invenit* a praeterito usurpando deterritus esse videtur, quamquam eadem licentia Horat. Satir. I. 2. 56 *donat*, Pers. IV. 2 *tollit*, ipse Iuvenalis XI. 160 *venit*, XIII. 197 *invenit* ad res factas retulerunt. — V. 55 *lassos* ab Hauptii emendatione, quam secutus

Iahnius *lassas* scripsit, tuitus sum Vindic. p. 14; eodem vero auctore v. 106 *face eant* pro *iaceant* libenter rescripsi, nec v. 118—121 rectius consuli arbitratus sum, quam ut servato optimi codicis ordine Iahnii coniecturam *tum vel* pro *tunc est*, Lachmanni *cave sis* pro *causis* reciperem, quamquam de reliquis ne hi quidem plane mihi satisfecerunt. *Nec* certe, quod v. 121 ex priore Pith. manu retinuerunt, iam huius corrector iure suo in *nam* mutasse videtur, quo demum facto iusta cum sequentibus iunctura per gradationem struitur; neque *ut* ad *cave* referre magis dubito quam Cicero dubitavit Offic. I. 39 aliique apud Periz. ad Sanct. p. 985, quibus adde comicum apud Charis. p. 246; spurios autem priusquam singulos versus iudicem, totius loci tenorem in disceptationem vocem, quem sic maxime vellem apud probatum testem scriptum inveniri:

idcirco ut linguas contemnere mancipiorum
possis; lingua mali namque est pars pessima servi.

V. 143 *locata* codices, *locatum* Iahnius c. Heinrichio, blanda specie, sed praeter necessitatem, quum lecticam etiam conduci solitam esse VI. 352 legamus; neque illud obstat, quod Naevolus mox caelatorem et pictorem domesticos habere cupit; hi enim dominum alunt potius quam ab illo aluntur, lecticarii multo minore impensa conducuntur quam domi pascuntur.

Lib. IV. Sat. X. v. 55 quod *incerare* cum libris, non cum Madvigio et Iahnio *incerate* scripsi, Vindic. p. 16 pluribus vindicatum est; ibidemque v. 240 *sint* pro *sunt* et v. 365 *abest* pro *habes* Pithoeani certe auctoritate defendi; eundem tamen ut v. 70 *indicibus* aut v. 93 *augusta* scribendo sequerer, ne Iahnii quidem exemplum movit, nec v. 217 *in corpore* aut v. 326 *repulso* huic concedendum duxi. Pro *indicibus* iam secunda manus *indiciis* restituit, nec facile intelligas, quomodo delator alios praeterea *indices* adhibeat, qui non mox *testium* nomine comprehendantur; *indicia* autem cum *testibus* iuncta duo illa probationum genera referunt, quae veteres *ἐντέχνου* et *ἀτέχνου πιστώσεως* vocabulis descripserunt, multoque proclivior a *quibus* ad *indicibus* lapsus fuit, quam librarium ab *indicibus* ad doctum illud *indiciorum* discrimen aberrasse consentaneum sit. V. 93 *augustam* Caprearum rupem qui scripserunt, ironiam captaverunt, quam tamen neque in *tutoris* vocabulo neque in *grege Chaldaeo* agnoscimus; exigua igitur mutatione cum Rupertio, Heinrichio, Webero *angusta* praetuli, quod etiam sine multorum codicum adiumento coniectura assequi licebat; eademque causa est v. 217, ubi *in* post *iam* simili eius errori tribuo, qui etiam v. 36. 37 post *praetorem* et *sublimem* praepositionem perperam intrusit; solum certe ablativum in pari constructione habemus VI.

369 et VII. 159, nec *iam* in thesi elisum placet. *Repulso* v. 326 denique et ipsum ab antiquo errore repeto, qui quum *repulsa* ad Stheneboeam referri non videret, molestum participiorum concursum quovis modo lenire vellet; absolutus tamen impersonalium ablativus, qualem nunc Heinrichius *quum accidisset repulsa* significare statuit, aut (ut *nunciato*, *comperto*, *audito*) praedicati locum tenet, aut si qua subiecti vis inest, ad agendum potius quam ad patiendum spectat, ut Ter. Hec. V. 1. 10 *peccato* pro *si a me peccatum est*, Cic. Fam. III. 4 *desperato* pro *quum desperaro*, Tac. Ann. XI. 26 *exspectato* pro *postquam exspectavit;* quod si nostro loco Phaedra et Stheneboea non repulerunt, sed repulsae sunt, merito iam Pithoeani corrector *repulsa* posuit. — Sat. XI. v. 38 *crumena* vulg., *culina* Iahn. c. libris duobus utique vetustis, Pithoeani tamen ancipiti subsidio, qui *c . . . ina* tantum in rasura exhibet; ambigua igitur optione, quum pro *crumena* etiam Horat. Epist. I. 4. 11 pugnet, antiquum retinere tutius duxi; eademque cautione v. 57 *vel* servavi, ubi Iahnius Pithoeani lacunae cum paucis *nec* substituit; mox autem v. 58 ipsius fundamenti auctoritatem in *sed* pro *si laudem* vel contra Iahnium sustinui; cf. Vindic. p. 17. — V. 99 spurium esse Heinrichius Iahnio persuasit, mihi non magis quam v. 109, quem ipsius Pithoeani fide cum Achaintrio transponendo languoris certe crimine liberasse mihi videor; nec v. 165. 166 exturbandi quam interpungendi medicinam adhibere malui, quo facto magnarum domuum lenocinia, quibus ne nuptas quidem frui pudeat, humilis fortunae castitati tam concinne opponuntur, ut his demtis *alterius sexus* mentio dimidia acuminis sui parte caritura sit. Immo si quid in hac satira interpolationis suspicionem movet, duo illa hemistichia sunt, quae v. 147. 148 cancellis notavi; quorum otiosam duritiem ne Pithoeanus quidem *in magno* scribendo valde lenit; praeterea semel tantum ab hoc discessi v. 118, ubi *hos* pro *hoc* non mihi magis quam plerisque ante Iahnium editoribus vel sensus unice tolerare visus est. — Sat. XII. v. 23 *si quando* Pith. c. plerisque, *quam quando* Iahn. c. Schurzfleischio et Madvigio; at mutuae comparandi rationi haec quoque inversio convenit, ut, ubi veram tempestatem cum poetica comparari exspectes, haec potius vicissim ad illius similitudinem revocetur. — V. 32. 33 *arboris* et *conferret* Pith., *arbori* et *cum ferret* Iahn. ex Lachmanni coniectura cum deterioris familiae lectione coniuncta; neutra vero opus esse, modo *arboris* ab *incertae* regi, *incertae* ad *puppis* pertinere intelligamus, iam in Mus. Rhenan. T. II, p. 583 docui; adde Vindic. p. 15. — V. 71 *Lavino* codd., *Lavinio* Iahn. eadem synizesi, quam Vergilii editores Aeneid. I. 2 probarunt; at ibidem Servius *Lavina* praetulit, sive maxime ipse Vergilius *Lavinia* scripserat, iam

Iuvenalis aetate esse poterant, qui breviore forma reconditae eruditionis speciem affectarent; sine libris igitur nihil apud hunc mutem. Alia causa est v. 87, ubi quod Iahn. c. Pith. scripsit *ibi*, non librorum magis exemplo quam meo sensui obsecutus per relativum *ubi* ab unius navigii fortuna ad universam tuti sinus imaginem naufragorumque velut conciliabula revocavi; idem tamen mox v. 110 et 116 etiam propius illo optimi testis vestigia pressi scribendo *bellique* et *aut pulcherrima*, ubi Pith. certe non ut Iahnius et plurimi *belli et* sed *belliqet* nec *magna et* sed *magnaut* exhibet. Unus C. Schmidtius iam in delectu Bielefeldensi 1835 *bellique* edidit; sed quum simul *turmam* pro *turrem* scriberet partemque belli *egregium aliquem ducem* interpretaretur, hoc solum recte vidit, *partem belli* cohortes valde languide dici; reliqua multo facilius sic struemus, ut *que* ipsis cohortibus *turrem* tamquam *partem aliquam belli et euntem in proelia* adiungat.

Lib. V. Sat. XIII. v. 18 *usu* etiam post Iahnium, qui *usus* scripsit, cum Pith. et plurimis asserui Vindic. p. 15; difficilius autem huius patrocinium est v. 28, ubi si Iuvenalis *nunc* scripsisset, quod ex Pith. nuper Iahnius edidit, *nona* aetas, quam eiusdem corrector cum deterioribus plerisque communem habet, quomodo in mentem librariis venerit, vix explices; neque ipsum *nunc* eminentem locum, quem in principio versiculi tenet, tueri posse videtur, postquam eadem tempora iam in antecedentibus diutius tractata sunt; servavi igitur, quo sublato verebar ne argutissimo epitheto frigidissima particula succederet. Etiam v. 82 idem mihi quod VIII. 203 indulsi, ut extremo *et* adderem, quod in fine enumerationum solemne ipsi *quidquid* Iuvenalis X. 174 et XI. 191 praemisit; quod vero v. 107 pro *confirmat* dedi *confirmans*, ex ipsa Pithoeani aliorumque plurimorum corruptela *confirmant* elicui; eiusdemque vel certiore auctoritate Sat. XIV. v. 33 *subeunt* pro *subeant* moxque v. 48 *nec* pro *ne* reposui, accedente insuper sententiae commendatione, de qua cf. Vindic. p. 18. — V. 83 ut non a Pithoeani — is enim corrupte *levaret* exhibet — sed a Pithoei Iahniique auctoritate digressus pro *levarit* plurimorum scripturam *levabit* praeferrem, et Prisciani vestigium, qui *levavit* legit, et superioris loci VI. 660 comparatio movit, ubi in simili constructione ipse Pithoeanus *praegustabit* tuetur; v. 152 autem hunc etiam *foede* scribendo nihil nisi genetivum *foedae* voluisse puto, cuius certe non impeditior quam adverbii structura est, modo hypallagen agnoscas, qua *foedae buccina famae* pro foeda fama dicitur, cuius velut buccina in sermonibus illis audiatur; nec v. 238 in optimi codicis lacuna *anquirere* potius cum Rupertio et Iahnio quam cum vetere correctore *adquirere* invenio, quod et v.

125 et 223 poeta urget et nunc ita posuisse videtur, ut non pari cum antecedentibus infinitivis loco haberi sed hunc sensum esse vellet: dum divitias adquiras, nullo crimine abstinere. — V. 269 quin pro suspecto notarem, temperare mihi non potui; nimia certe acerbitas videtur in descriptione, quae vanum potius et temerarium, quam vilem et perditum mercatorem proponit, ipsumque orationis cursum inanis amplificationis strepitus tardat; acrius tamen tueor quod et huius satirae v. 315 et X. 365 pro *habes* cum Heinrichio scripsi *abest*, quod ut superiore loco ipsius Pithoeani fide nititur, ita antiquissimo Lactantii testimonio Instit. div. III. 29 ita firmatur, ut nunc vel contra optimum codicem retinendum visum sit; ne enim ipsum poetam variasse censeamus, sententiae quoque convenientia vetat, cui solum *abest* constare in Vindic. p. 17 defendi. — Sat. XV. v. 86. 87 interpolatoris nugas etiam Orellium deprehendisse laetor; nec v. 124 eos sequi dubitavi, qui pro *Britonibus* minus nota *Bistonum* gente restituta numeris simul et sermoni consuluerunt, qui apud Iuvenalem *Britannos* tantum admittit; eodem vero exemplo Sat. XVI. 1 rarius *Gallii* nomen revocari ipsius Pithoeani auctoritas iussit, quod quum librarii ignorarent, mature *Galle* pro *Galli* scribendo editores quoque in huius oblivionem adduxerunt. — *Sulpiciae* satiram, quam Pithoei aliorumque exemplo comitem Iuvenali addidi, fere totam ad Wernsdorfii exemplar expressi, quem semel tantum miratus sum v. 55 proclivem emendationem *spes* pro *apes* sprevisse; in altero loco, ubi ab illius lectione discedens v. 61 *velis* cum Burmanno pro *velint* scripsi, veram poetriae manum nec ipse praestare audeo.

Scr. Gottingae d. XXIV Sextil. a. MDCCCLIV.

C. Fr. Hermann.

D. IUNII IUVENALIS
AQUINATIS
SATIRARUM
LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

Semper ego auditor tantum? numquamne reponam,
Vexatus toties rauci Theseïde Cordi?
Impune ergo mihi recitaverit ille togatas,
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus aut summi plena iam margine libri
Scriptus et in tergo nec dum finitus Orestes?
Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis et Aeoliis vicinum rupibus antrum
Vulcani. Quid agant venti, quas torqueat umbras
Aeacus, unde alius furtivae devehat aurum
Pelliculae, quantas iaculetur Monychus ornos,
Frontonis platani convulsaque marmora clamant
Semper et assiduo ruptae lectore columnae:
Exspectes eadem a summo minimoque poeta.
Et nos ergo manum ferulae subduximus, et nos
Consilium dedimus Sullae, privatus ut altum
Dormiret; stulta est clementia, quum tot ubique
Vatibus occurras, periturae parcere chartae.
Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncae flexit alumnus,
Si vacat ac placidi rationem admittitis, edam.
Quum tener uxorem ducat spado, Maevia Tuscum
Figat aprum et nuda teneat venabula mamma;

Patricios omnes opibus quum provocet unus,
Quo tondente gravis iuveni mihi barba sonabat;
Quum pars Niliacae plebis, quum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero revocante lacernas,
Ventilet aestivum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmae:
Difficile est satiram non scribere. Nam quis iniquae
Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se,
Causidici nova quum veniat lectica Mathonis
Plena ipso; post hunc magni delator amici
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod superest, quem Massa timet, quem munere palpat
Carus et a trepido Thymele summissa Latino;
Quum te summoveant, qui testamenta merentur
Noctibus, in coelum quos evehit optima summi
Nunc via processus, vetulae vesica beatae?
Unciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem,
Partes quisque suas, ad mensuram inguinis heres.
Accipiat sane mercedem sanguinis et sic
Palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram!
Quid referam, quanta siccum iecur ardeat ira,
Quum populum gregibus comitum premit hic spoliator
Pupilli prostantis, et hic damnatus inani
Iudicio (quid enim salvis infamia nummis?)
Exul ab octava Marius bibit et fruitur dis
Iratis: at tu victrix provincia ploras!
Haec ego non credam Venusina digna lucerna?
Haec ego non agitem? sed quid magis Heracleas,
Aut Diomedeas, aut mugitum labyrinthi
Et mare percussum puero fabrumque volantem,
Quum leno accipiat moechi bona, si capiendi
Ius nullum uxori, doctus spectare lacunar,
Doctus et ad calicem vigilanti stertere naso;
Quum fas esse putet curam sperare cohortis,
Qui bona donavit praesepibus et caret omni
Maiorum censu, dum pervolat axe citato
Flaminiam puer Automedon; nam lora tenebat

Ipse, lacernatae quum se iactaret amicae!
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadrivio, quum iam sexta cervice feratur,
Hinc atque inde patens ac nuda paene cathedra
Et multum referens de Maecenate supino,
Signator falso, qui se lautum atque beatum
Exiguis tabulis et gemma fecerat uda?
Occurrit matrona potens, quae molle Calenum
Porrectura viro miscet sitiente rubetam,
Instituitque rudes melior Lucusta propinquas
Per famam et populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum,
Si vis esse aliquid: probitas laudatur et alget,
Criminibus debent hortos, praetoria, mensas,
Argentum vetus et stantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor avarae,
Quem sponsae turpes et praetextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio versum,
Qualemcunque potest, quales ego vel Cluvienus.
   Ex quo Deucalion nimbis tollentibus aequor
Navigio montem ascendit sortesque poposcit,
Paulatimque anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas,
Quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando uberior vitiorum copia? quando
Maior avaritiae patuit sinus? alea quando
Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulae, posita sed luditur arca.
Proelia quanta illic dispensatore videbis
Armigero! simplexne furor sestertia centum
Perdere et horrenti tunicam non reddere servo?
Quis totidem erexit villas, quis fercula septem
Secreto coenavit avus? nunc sportula primo
Limine parva sedet, turbae rapienda togatae:
Ille tamen faciem prius inspicit et trepidat, ne
Suppositus venias ac falso nomine poscas.
Agnitus accipies; iubet a praecone vocari

Ipsos Troiugenas (nam vexant limen et ipsi
Nobiscum): Da praetori, da deinde tribuno!
Sed libertinus prior est: Prior, inquit, ego adsum;
Cur timeam dubitemve locum defendere, quamvis
Natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestrae
Arguerint, licet ipse negem? sed quinque tabernae
Quadringenta parant; quid confert purpura maior
Optandum, si Laurenti custodit in agro
Conductas Corvinus oves, ego possideo plus
Pallante et Licinis?— Exspectent ergo tribuni,
Vincant divitiae, sacro ne cedat honori,
Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis:
Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
Maiestas; etsi funesta pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
Ut colitur Pax atque Fides, Victoria, Virtus,
Quaeque salutato crepitat Concordia nido.
Sed quum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est
Et panis fumusque domi? Densissima centum
Quadrantes lectica petit, sequiturque maritum
Languida vel praegnas et circumducitur uxor.
Hic petit absenti, nota iam callidus arte,
Ostendens vacuam et clausam pro coniuge sellam.
Galla mea est, inquit, citius dimitte; moraris?
Profer Galla caput! noli vexare, quiescet. —
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum:
Sportula, deinde forum iurisque peritus Apollo
Atque triumphales, inter quas ausus habere
Nescio quis titulos Aegyptius atque Arabarches,
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt veteres lassique clientes
Votaque deponunt, quamquam longissima coenae
Spes homini; caulis miseris atque ignis emendus.
Optima silvarum interea pelagique vorabit
Rex horum, vacuisque toris tantum ipse iacebit.
Nam de tot pulchris et latis orbibus et tam

Antiquis una comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit. Sed quis ferat istas
Luxuriae sordes? quanta est gula, quae sibi totos
Ponit apros, animal propter convivia natum!
Poena tamen praesens, quum tu deponis amictus
Turgidus et crudum pavonem in balnea portas.
Hinc subitae mortes atque intestata senectus;
Et nova nec tristis per cunctas fabula coenas
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
Posteritas; eadem facient cupientque minores.
Omne in praecipiti vitium stetit; utere velis,
Totos pande sinus! Dicas hic forsitan: Unde
Ingenium par materiae? unde illa priorum
Scribendi quodcumque animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat Mucius an non?
Pone Tigellinum: taeda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo pectore fumant,
Et latum media sulcum deducis arena. —
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
Pensilibus plumis atque illinc despiciet nos? —
Quum veniet contra, digito compesce labellum:
Accusator erit qui verbum dixerit: hic est.
Securus licet Aenean Rutulumque ferocem
Committas, nulli gravis est percussus Achilles
Aut multum quaesitus Hylas urnamque secutus;
Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant praecordia culpa.
Inde irae et lacrimae. Tecum prius ergo voluta
Haec animo ante tubas; galeatum sero duelli
Poenitet. — Experiar, quid concedatur in illos,
Quorum Flaminia tegitur cinis atque Latina.

SATIRA II.

Ultra Sauromatas fugere hinc libet et glacialem
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
Qui Curios simulant et Bacchanalia vivunt.
Indocti primum; quamquam plena omnia gypso
Chrysippi invenias; nam perfectissimus horum est,
Si quis Aristotelen similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum servare Cleanthas.
Frontis nulla fides; quis enim non vicus abundat
Tristibus obscenis? castigas turpia, quum sis
Inter Socraticos notissima fossa cinaedos.
Hispida membra quidem et durae per brachia setae
Promittunt atrocem animum; sed podice levi
Caeduntur tumidae medico ridente mariscae.
Rarus sermo illis et magna libido tacendi
Atque supercilio brevior coma. Verius ergo
Et magis ingenue Peribomius; hunc ego fatis
Imputo, qui vultu morbum incessuque fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat veniam; sed peiores, qui talia verbis
Herculis invadunt et de virtute locuti
Clunem agitant. Ego te ceventem, Sexte, verebor?
Infamis Varillus ait; quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus:
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis coelum terris non misceat et mare coelo,
Si fur displiceat Verri, homicida Miloni,
Clodius accuset moechos, Catilina Cethegum,
In tabulam Sullae si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu, qui tunc leges revocabat amaras
Omnibus atque ipsis Veneri Martique timendas,
Quum tot abortivis fecundam Iulia vulvam
Solveret et patruo similes effunderet offas.
Nonne igitur iure ac merito vitia ultima fictos
Contemnunt Scauros et castigata remordent?

Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
Clamantem toties: ubi nunc lex Iulia? dormis?
Atque ita subridens: Felicia tempora, quae te
Moribus opponunt! habeat iam Roma pudorem;
Tertius e coelo cecidit Cato! sed tamen unde
Haec emis, hirsuto spirant opobalsama collo
Quae tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernae.
Quod si vexantur leges, at iure citari
Ante omnes debet Scantinia; respice primum
Et scrutare viros: faciunt hi plura, sed illos
Defendit numerus iunctaeque umbone phalanges.
Magna inter molles concordia; non erit ullum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Vedia non lambit Cluviam nec Flora Catullam:
Hispo subit iuvenes et morbo pallet utroque.
Numquid nos agimus causas, civilia iura
Novimus, aut ullo strepitu fora vestra movemus?
Luctantur paucae, comedunt colyphia paucae:
Vos lanam trahitis calathisque peracta refertis
Vellera, vos tenui praegnatem stamine fusum
Penelope melius, levius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est, cur solo tabulas impleverit Hister
Liberto, dederit vivus cur multa puellae.
Dives erit, magno quae dormit tertia lecto.
Tu nube atque tace: donant arcana cylindros.
De nobis post haec tristis sententia fertur;
Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
Stoicidae; quid enim falsi Laronia? sed quid
Non facient alii, quum tu multicia sumas,
Cretice, et hanc vestem populo mirante perores
In Proculas et Pollittas? est moecha Fabulla:
Damnetur, si vis, etiam Carfinia: talem
Non sumet damnata togam. — Sed Iulius ardet,
Aestuo. — Nudus agas: minus est insania turpis!
En habitum, quo te leges ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo victor et illud

Montanum positis audiret vulgus aratris.
Quid non proclames, in corpore iudicis ista
Si videas? quaero an deceant multicia testem?
Acer et indomitus libertatisque magister,
Cretice, perluces! Dedit hanc contagio labem
Et dabit in plures; sicut grex totus in agris
Unius scabie cadit et porrigine porci,
Uvaque conspecta livorem ducit ab uva.
Foedius hoc aliquid quandoque audebis amictu:
Nemo repente fuit turpissimus; accipient te
Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus et toto posuere monilia collo,
Atque Bonam tenerae placant abdomine porcae
Et magno cratere Deam; sed more sinistro
Exagitata procul non intrat femina limen;
Solis ara deae maribus patet. Ite profanae!
Clamatur; nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia taeda
Cecropiam soliti Baptae lassare Cotytto.
Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu pingitque trementes
Attollens oculos: vitreo bibit ille priapo,
Reticulumque comis auratum ingentibus implet,
Caerulea indutus scutulata aut galbina rasa,
Et per Iunonem domini iurante ministro.
Ille tenet speculum, pathici gestamen Othonis,
Actoris Aurunci spolium, quo se ille videbat
Armatum, quum iam tolli vexilla iuberet.
Res memoranda novis annalibus atque recenti
Historia, speculum civilis sarcina belli!
Nimirum summi ducis est occidere Galbam
Et curare cutem; summi constantia civis,
Bebriaci campo spolium affectare Palati
Et pressum in faciem digitis extendere panem:
Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Maesta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullus verbis pudor aut reverentia mensae;
Hic turpis Cybeles et fracta voce loquendi

Libertas, et crine senex fanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum ac memorabile magni
Gutturis exemplum conducendusque magister.
Quid tamen exspectant, Phrygio quos tempus erat iam
More supervacuam cultris abrumpere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, sive hic recto cantaverat aere:
Signatae tabulae; dictum Feliciter! ingens
Coena sedet; gremio iacuit nova nupta mariti.
O proceres, censore opus est an haruspice nobis?
Scilicet horreres maioraque monstra putares,
Si mulier vitulum vel si bos ederet agnum?
Segmenta et longos habitus et flammea sumit,
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudavit clipeis ancilibus. O pater urbis,
Unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde
Haec tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere atque opibus vir:
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri? vade ergo et cede severi
Iugeribus campi, quem neglegis! — Officium cras
Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.
Quae causa officii? quid quaeris? nubit amicus,
Nec multos adhibet. — Liceat modo vivere: fient,
Fient ista palam, cupient et in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus haeret,
Quod nequeant parere et partu retinere maritos;
Sed melius, quod nil animis in corpora iuris
Natura indulget: steriles moriuntur, et illis
Turgida non prodest condita pyxide Lyde,
Nec prodest agili palmas praebere luperco.
Vicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
Lustravitque fuga mediam gladiator arenam,
Et Capitolinis generosior [et Marcellis
Et Catuli Paulique minoribus] et Fabiis et
Omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
Admoveas, cuius tunc munere retia misit.
  Esse aliquos manes et subterranea regna

Et contum et Stygio ranas in gurgite nigras,
Atque una transire vadum tot milia cymba,
Nec pueri credunt, nisi qui nondum aere lavantur.
Sed tu vera puta: Curius quid sentit et ambo
Scipiadae, quid Fabricius manesque Camilli,
Quid Cremerae legio et Cannis consumpta iuventus,
Tot bellorum animae, quoties hinc talis ad illos
Umbra venit? cuperent lustrari, si qua darentur
Sulfura cum taedis, et si foret humida laurus.
Illuc, heu, miseri traducimur! Arma quidem ultra
Litora Iubernae promovimus et modo captas
Orcadas ac minima contentos nocte Britannos;
Sed quae nunc populi fiunt victoris in urbe,
Non faciunt illi, quos vicimus. Et tamen unus
Armenius Zalaces cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice, quid faciant commercia! venerat obses;
Hic fiunt homines. Nam si mora longior urbem
Indulsit pueris, non umquam deerit amator;
Mittentur braccae, cultelli, frena, flagellum:
Sic praetextatos referunt Artaxata mores.

SATIRA III.

Quamvis digressu veteris confusus amici,
Laudo tamen, vacuis quod sedem figere Cumis
Destinet atque unum civem donare Sibyllae.
Ianua Baiarum est et gratum litus amoeni
Secessus; ego vel Prochytam praepono Suburae.
Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Tectorum assiduos ac mille pericula saevae
Urbis et Augusto recitantes mense poetas?
Sed dum tota domus reda componitur una,
Substitit ad veteres arcus madidamque Capenam.
Hic, ubi nocturnae Numa constituebat amicae,

Nunc sacri fontis nemus et delubra locantur
Iudaeis, quorum cophinus foenumque supellex;
(Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, et eiectis mendicat silva Camenis;)
In vallem Egeriae descendimus et speluncas
Dissimiles veris: quanto praesentius esset
Numen aquae, viridi si margine clauderet undas
Herba nec ingenuum violarent marmora tofum!
Hic tunc Umbricius: Quando artibus, inquit, honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, here quam fuit, atque eadem cras
Deteret exiguis aliquid: proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Daedalus exuit alas.
Dum nova canities, dum prima et recta senectus,
Dum superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo,
Cedamus patria: vivant Artorius istic
Et Catulus; maneant, qui nigrum in candida vertunt,
Queis facile est aedem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluviem, portandum ad busta cadaver,
Et praebere caput domina venale sub hasta.
Quondam hi cornicines et municipalis arenae
Perpetui comites notaeque per oppida buccae
Munera nunc edunt, et verso pollice vulgus
Quem iubet occidunt populariter: inde reversi
Conducunt foricas; et cur non omnia? quum sint,
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna iocari.
Quid Romae faciam? mentiri nescio; librum,
Si malus est, nequeo laudare et poscere; motus
Astrorum ignoro; funus promittere patris
Nec volo nec possum; ranarum viscera numquam
Inspexi; ferre ad nuptam, quae mittit adulter,
Quae mandat, norunt alii; me nemo ministro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tamquam
Mancus et exstinctae corpus non utile dextrae.
Quis nunc diligitur, nisi conscius, et cui fervens
Aestuat occultis animus semperque tacendis?

Nil tibi se debere putat, nil conferet umquam,
Participem qui te secreti fecit honesti;
Carus erit Verri, qui Verrem tempore quo vult
Accusare potest. Tanti tibi non sit opaci
Omnis arena Tagi quodque in mare volvitur aurum,
Ut somno careas ponendaque praemia sumas
Tristis et a magno semper timearis amico.
  Quae nunc divitibus gens acceptissima nostris,
Et quos praecipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre, Quirites,
Graecam urbem; quamvis quota portio faecis Achaei?
Iam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
Et linguam et mores et cum tibicine chordas
Obliquas nec non gentilia tympana secum
Vexit et ad circum iussas prostare puellas.
Ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra!
Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,
Et ceromatico fert niceteria collo!
Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus aut Alabandis,
Esquilias dictumque petunt a vimine collem,
Viscera magnarum domuum dominique futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, sermo
Promptus et Isaeo torrentior. Ede, quid illum
Esse putes? quemvis hominem secum attulit ad nos:
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schoenobates, medicus, magus: omnia novit
Graeculus esuriens; in coelum, iusseris, ibit.
In summa, non Maurus erat neque Sarmata nec Thrax,
Qui sumpsit pinnas, mediis sed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit fultusque toro meliore recumbet,
Advectus Romam quo pruna et cottona vento?
Usque adeo nihil est, quod nostra infantia coelum
Hausit Aventini, bacca nutrita Sabina?
Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum invalidi collum cervicibus aequat

Herculis Antaeum procul a tellure tenentis,
Miratur vocem angustam, qua deterius nec
Ille sonat, quo mordetur gallina marito?
Haec eadem licet et nobis laudare: sed illis
Creditur. An melior, quum Thaïda sustinet aut quum
Uxorem comoedus agit vel Dorida nullo
Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur,
Non persona loqui: vacua et plana omnia dicas
Infra ventriculum et tenui distantia rima.
Nec tamen Antiochus nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles aut cum molli Demetrius Haemo:
Natio comoeda est. Rides: maiore cachinno
Concutitur; flet, si lacrimas conspexit amici,
Nec dolet; igniculum brumae si tempore poscas,
Accipit endromidem; si dixeris aestuo, sudat.
Non sumus ergo pares: melior, qui semper et omni
Nocte dieque potest aliena sumere vultum
A facie, iactare manus, laudare paratus,
Si bene ructavit, si rectum minxit amicus,
Si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo.
Praeterea sanctum nihil est nec ab inguine tutum:
Non matrona laris, non filia virgo, neque ipse
Sponsus levis adhuc, non filius ante pudicus;
Horum si nihil est, aviam resupinat amici.
Scire volunt secreta domus atque inde timeri.
Et quoniam coepit Graecorum mentio, transi
Gymnasia atque audi facinus maioris abollae:
Stoicus occidit Baream delator, amicum
Discipulumque senex ripa nutritus in illa,
Ad quam Gorgonei delapsa est pinna caballi!
Non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat
Protogenes aliquis vel Diphilus aut Hermarchus,
Qui gentis vitio numquam partitur amicum,
Solus habet; nam quum facilem stillavit in aurem
Exiguum de naturae patriaeque veneno,
Limine summoveor, perierunt tempora longi
Servitii; nusquam minor est iactura clientis.

Quod porro officium, ne nobis blandiar, aut quod

Pauperis hic meritum, si curet nocte togatus
Currere, quum praetor lictorem impellat et ire
Praecipitem iubeat, dudum vigilantibus orbis,
Ne prior Albinam et Modiam collega salutet?
Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
Filius; alter enim, quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Calvinae vel Catienae,
Ut semel aut iterum super illam palpitet: at tu,
Quum tibi vestiti facies scorti placet, haeres
Et dubitas alta Chionen deducere sella.
Da testem Romae tam sanctum, quam fuit hospes
Numinis Idaei, procedat vel Numa vel qui
Servavit trepidam flagranti ex aede Minervam:
Protinus ad censum; de moribus ultima fiet
Quaestio: quot pascit servos? quot possidet agri
Iugera? quam multa magnaque paropside coenat?
Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
Tantum habet et fidei; iures licet et Samothracum
Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur atque deos, dis ignoscentibus ipsis.
Quid quod materiam praebet causasque iocorum
Omnibus hic idem, si foeda et scissa lacerna,
Si toga sordidula est et rupta calceus alter
Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum
Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit. Exeat, inquit,
Si pudor est, et de pulvino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, et sedeant hic
Lenonum pueri quocumque in fornice nati;
Hic plaudat nitidi praeconis filius inter
Pinnirapi cultos iuvenes iuvenesque lanistae:
Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor atque puellae
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres?
Quando in consilio est aedilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat

Res angusta domi; sed Romae durior illis
Conatus: magno hospitium miserabile, magno
Servorum ventres, et frugi coenula magno.
Fictilibus coenare pudet, quod turpe negabit
Translatus subito ad Marsos mensamque Sabellam
Contentusque illic veneto duroque cucullo.
Pars magna Italiae est, si verum admittimus, in qua
Nemo togam sumit, nisi mortuus. Ipsa dierum
Festorum herboso colitur si quando theatro
Maiestas, tandemque redit ad pulpita notum
Exodium, quum personae pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans:
Aequales habitus illic similesque videbis
Orchestram et populum; clari velamen honoris
Sufficiunt tunicae summis aedilibus albae.
Hic ultra vires habitus nitor; hic aliquid plus
Quam satis est interdum aliena sumitur arca.
Commune id vitium est; hic vivimus ambitiosa
Paupertate omnes; quid te moror? omnia Romae
Cum pretio. Quid das, ut Cossum aliquando salutes?
Ut te respiciat clauso Veiento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati:
Plena domus libis venalibus; accipe et istud
Fermentum tibi habe: praestare tributa clientes
Cogimur et cultis augere peculia servis.
Quis timet aut timuit gelida Praeneste ruinam,
Aut positis nemorosa inter iuga Volsiniis, aut
Simplicibus Gabiis, aut proni Tiburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte sui; nam sic labentibus obstat
Vilicus et, veteris rimae quum texit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Vivendum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus. Iam poscit aquam, iam frivola transfert
Ucalegon, tabulata tibi iam tertia fumant:
Tu nescis; nam si gradibus trepidatur ab imis,
Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluvia, molles ubi reddunt ova columbae.

Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex,
Ornamentum abaci, nec non et parvulus infra
Cantharus et recubans sub eodem marmore Chiron·
Iamque vetus graecos servabat cista libellos,
Et divina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus; quis enim negat? et tamen illud
Perdidit infelix totum nihil: ultimus autem
Aerumnae est cumulus, quod nudum et frusta rogantem
Nemo cibo, nemo hospitio tectoque iuvabit.
Si magna Asturici cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt vadimonia praetor;
Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem.
Ardet adhuc, et iam accurrit qui marmora donet,
Conferat impensas: hic nuda et candida signa,
Hic aliquid praeclarum Euphranoris et Polycliti,
Haec Asianorum vetera ornamenta deorum,
Hic libros dabit et forulos mediamque Minervam,
Hic modium argenti; meliora ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus et merito iam
Suspectus, tamquam ipse suas incenderit aedes.
Si potes avelli circensibus, optima Sorae
Aut Fabrateriae domus aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum.
Hortulus hic puteusque brevis nec reste movendus
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive bidentis amans et culti vilicus horti,
Unde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid, quocumque loco, quocumque recessu,
Unius sese dominum fecisse lacertae.
  Plurimus hic aeger moritur vigilando; sed ipsum
Languorem peperit cibus imperfectus et haerens
Ardenti stomacho; nam quae meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi; redarum transitus arto
Vicorum inflexu et stantis convicia mandrae
Eripient somnum Druso vitulisque marinis.
Si vocat officium, turba cedente vehetur
Dives et ingenti curret super ora Liburno,

Atque obiter leget aut scribet vel dormiet intus;
Namque facit somnum clausa lectica fenestra.
Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat
Unda prior, magno populus premit agmine lumbos,
Qui sequitur; ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Pinguia crura luto; planta mox undique magna
Calcor et in digito clavus mihi militis haeret.
Nonne vides, quanto celebretur sportula fumo?
Centum convivae, sequitur sua quemque culina.
Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto vertice portat
Servulus infelix et cursu ventilat ignem.
Scinduntur tunicae sartae modo; longa coruscat
Serraco veniente abies, atque altera pinum
Plaustra vehunt; nutant alte populoque minantur.
Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat
Axis, et eversum fudit super agmina montem,
Quid superest de corporibus? quis membra, quis ossa
Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver
More animae; domus interea secura patellas
Iam lavat et bucca foculum excitat et sonat unctis
Striglibus et pleno componit lintea gutto!
Haec inter pueros varie properantur: at ille
Iam sedet in ripa tetrumque novicius horret
Porthmea, nec sperat coenosi gurgitis alnum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
  Respice nunc alia ac diversa pericula noctis:
Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa et curta fenestris
Vasa cadunt; quanto percussum pondere signent
Et laedant silicem. Possis ignavus haberi
Et subiti casus improvidus, ad coenam si
Intestatus eas; adeo tot fata, quot illa
Nocte patent vigiles te praetereunte fenestrae.
Ergo optes votumque feras miserabile tecum,
Ut sint contentae patulas defundere pelves.
Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,

Dat poenas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidae, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire? Quibusdam
Somnum rixa facit: sed quamvis improbus annis
Atque mero fervens cavet hunc, quem coccina laena
Vitari iubet et comitum longissimus ordo,
Multum praeterea flammarum et aenea lampas;
Me, quem luna solet deducere vel breve lumen
Candelae, cuius dispenso et tempero filum,
Contemnit. Miserae cognosce prooemia rixae,
Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
Stat contra starique iubet: parere necesse est;
Nam quid agas, quum te furiosus cogat et idem
Fortior? Unde venis? exclamat; cuius aceto,
Cuius conche tumes? quis tecum sectile porrum
Sutor et elixi vervecis labra comedit?
Nil mihi respondes? aut dic aut accipe calcem!
Ede ubi consistas; in qua te quaero proseucha? —
Dicere si temptes aliquid tacitusve recedas,
Tantumdem est: feriunt pariter, vadimonia deinde
Irati faciunt; libertas pauperis haec est:
Pulsatus rogat et pugnis concisus adorat,
Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
Nec tamen haec tantum metuas; nam qui spoliet te
Non deerit, clausis domibus postquam omnis ubique
Fixa catenatae siluit compago tabernae.
Interdum et ferro subitus grassator agit rem:
Armato quoties tutae custode tenentur
Et Pomptina palus et Gallinaria pinus,
Sic inde huc omnes tamquam ad vivaria currunt.
Qua fornace graves, qua non incude catenae?
Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne marrae et sarcula desint.
Felices proavorum atavos, felicia dicas
Secula, quae quondam sub regibus atque tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram et plures subnectere causas:
Sed iumenta vocant, et sol inclinat; eundum est.

Nam mihi commota iamdudum mulio virga
Annuit: ergo vale nostri memor, et quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoque ad Helvinam Cererem vestramque Dianam
Converte a Cumis: satirarum ego, ni pudet illas,
Adiutor gelidos veniam caligatus in agros.

SATIRA IV.

Ecce iterum Crispinus, et est mihi saepe vocandus
Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
A vitiis, aegrae solaque libidine fortes
Deliciae: viduas tantum spernatur adulter.
Quid refert igitur, quantis iumenta fatiget
Porticibus, quanta nemorum vectetur in umbra,
Iugera quot vicina foro, quas emerit aedes?
Nemo malus felix, minime corruptor et idem
Incestus, cum quo nuper vittata iacebat
Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos.
Sed nunc de factis levioribus: et tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum;
Nam quod turpe bonis, Titio Seioque, decebat
Crispinum: quid agas, quum dira et foedior omni
Crimine persona est? Mullum sex milibus emit,
Aequantem sane paribus sestertia libris,
Ut perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Praecipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi;
Est ratio ulterior, magnae si misit amicae,
Quae vehitur clauso latis specularibus antro.
Nil tale exspectes: emit sibi. Multa videmus,
Quae miser et frugi non fecit Apicius! Hoc tu,
Succinctus patria quondam, Crispine, papyro,
Hoc pretio squamam? Potuit fortasse minoris
Piscator quam piscis emi; provincia tanti
Vendit agros, sed maiores Appulia vendit.

Quales tunc epulas ipsum gluttisse putamus
Induperatorem, quum tot sestertia, partem
Exiguam et modicae sumptam de margine coenae,
Purpureus magni ructarit scurra Palati,
Iam princeps equitum, magna qui voce solebat
Vendere municipes fracta de merce siluros?
Incipe, Calliope, licet et considere: non est
Cantandum, res vera agitur; narrate, puellae
Pierides; prosit mihi vos dixisse puellas!
  Quum iam semianimum laceraret Flavius orbem
Ultimus, et calvo serviret Roma Neroni,
Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi
Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,
Implevitque sinus; nec enim minor haeserat illis,
Quos operit glacies Maeotica ruptaque tandem
Solibus effundit torrentis ad ostia Ponti,
Desidia tardos et longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbae linique magister
Pontifici summo. Quis enim proponere talem
Aut emere auderet, quum plena et litora multo
Delatore forent? dispersi protinus algae
Inquisitores agerent cum remige nudo,
Non dubitaturi fugitivum dicere piscem
Depastumque diu vivaria Caesaris inde
Elapsum veterem ad dominum debere reverti.
Si quid Palfurio, si credimus Armillato,
Quidquid conspicuum pulchrumque est aequore toto,
Res fisci est, ubicumque natat: donabitur ergo,
Ne pereat. Iam letifero cedente pruinis
Autumno, iam quartanam sperantibus aegris,
Stridebat deformis hiems praedamque recentem
Servabat: tamen hic properat, velut urgeat auster.
Utque lacus suberant, ubi quamquam diruta servat
Ignem Troianum et Vestam colit Alba minorem,
Obstitit intranti miratrix turba parumper;
Ut cessit, facili patuerunt cardine valvae;
Exclusi spectant admissa obsonia patres.
Itur ad Atriden; tum Picens: Accipe, dixit,

Privatis maiora focis; genialis agatur
Iste dies; propera stomachum laxare saginae,
Et tua servatum consume in secula rhombum;
Ipse capi voluit. — Quid apertius? et tamen illi
Surgebant cristae; nihil est quod credere de se
Non possit, quum laudatur, dis aequa potestas.
Sed deerat pisci patinae mensura. Vocantur
Ergo in consilium proceres, quos oderat ille;
In quorum facie miserae magnaeque sedebat
Pallor amicitiae. Primus, clamante Liburno:
Currite, iam sedit! rapta properabat abolla
Pegasus, attonitae positus modo vilicus urbi —
Anne aliud tunc praefecti? quorum optimus atque
Interpres legum sanctissimus omnia quamquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iustitia. Venit et Crispi iucunda senectus,
Cuius erant mores, qualis facundia, mite
Ingenium; maria ac terras populosque regenti
Quis comes utilior, si clade et peste sub illa
Saevitiam damnare et honestum afferre liceret
Consilium? sed quid violentius aure tyranni,
Cum quo de pluviis aut aestibus aut nimboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur numquam direxit brachia contra
Torrentem, nec civis erat, qui libera posset
Verba animi proferre et vitam impendere vero.
Sic multas hiemes atque octogesima vidit
Solstitia, his armis illa quoque tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat Acilius aevi
Cum iuvene indigno, quem mors tam saeva maneret
Et domini gladiis tam festinata; sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus:
Unde fit, ut malim fraterculus esse Gigantis!
Profuit ergo nihil misero, quod cominus ursos
Figebat Numidas Albana nudus arena
Venator; quis enim iam non intellegat artes
Patricias? quis priscum illud miratur acumen,
Brute, tuum? facile est barbato imponere regi.

Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat
Rubrius, offensae veteris reus atque tacendae,
Et tamen improbior satiram scribente cinaedo.
Montani quoque venter adest abdomine tardus,
Et matutino sudans Crispinus amomo,
Quantum vix redolent duo funera; saevior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
Et qui vulturibus servabat viscera Dacis
Fuscus, marmorea meditatus proelia villa,
Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Qui numquam visae flagrabat amore puellae,
Grande et conspicuum nostro quoque tempore monstrum:
Caecus adulator dirusque a ponte satelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes
Blandaque devexae iactaret basia redae.
Nemo magis rhombum stupuit: nam plurima dixit
In laevum conversus; at illi dextra iacebat
Bellua. Sic pugnas Cilicis laudabat et ictus
Et pegma et pueros inde ad velaria raptos.
Non cedit Veiento, sed ut fanaticus oestro
Percussus, Bellona, tuo divinat et, Ingens
Omen habes, inquit, magni clarique triumphi:
Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Arviragus: peregrina est bellua; cernis
Erectas in terga sudes? — Hoc defuit unum
Fabricio, patriam ut rhombi memoraret et annos. —
Quidnam igitur censes? conciditur? — Absit ab illo
Dedecus hoc, Montanus ait; testa alta paretur,
Quae tenui muro spatiosum colligat orbem.
Debetur magnus patinae subitusque Prometheus;
Argillam atque rotam citius properate! sed ex hoc
Tempore iam, Caesar, figuli tua castra sequantur. —
Vicit digna viro sententia: noverat ille
Luxuriam imperii veterem noctesque Neronis
Iam medias aliamque famem, quum pulmo Falerno
Arderet. Nulli maior fuit usus edendi
Tempestate mea: Circeis nata forent an
Lucrinum ad saxum Rutupinove edita fundo

Ostrea, callebat primo deprendere morsu;
Et semel aspecti litus dicebat echini.
Surgitur, et misso proceres exire iubentur
Consilio, quos Albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos et festinare coactos,
Tamquam de Chattis aliquid torvisque Sycambris
Dicturus tamquam et diversis partibus orbis
Anxia praecipiti venisset epistola pinna.
  Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora saevitiae, claras quibus abstulit urbi
Illustresque animas impune et vindice nullo!
Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus
Coeperat: hoc nocuit Lamiarum caede madenti.

SATIRA V.

Si te propositi nondum pudet atque eadem est mens,
Ut bona summa putes aliena vivere quadra;
Si potes illa pati, quae nec Sarmentus iniquas
Caesaris ad mensas, nec vilis Gabba tulisset:
Quamvis iurato metuam tibi credere testi.
Ventre nihil novi frugalius; hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit alvo:
Nulla crepido vacat, nusquam pons et tegetis pars
Dimidia brevior? tantine iniuria coenae,
Tam ieiuna fames quum possit honestius illic
Et tremere et sordes farris mordere canini?
  Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam veterum capis officiorum.
Fructus amicitiae magnae cibus; imputat hunc rex
Et quamvis rarum tamen imputat. Ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto:
Una simus, ait. Votorum summa! quid ultra
Quaeris? habet Trebius, propter quod rumpere somnum
Debeat et ligulas dimittere, sollicitus ne

Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Sideribus dubiis aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri serraca Bootae.
Qualis coena tamen? vinum, quod succida nolit
Lana pati; de conviva Corybanta videbis.
Iurgia proludunt; sed mox et pocula torques
Saucius et rubra deterges vulnera mappa,
Inter vos quoties libertorumque cohortem
Pugna Saguntina fervet commissa lagona.
Ipse capillato diffusum consule potat
Calcatamque tenet bellis socialibus uvam,
Cardiaco numquam cyathum missurus amico;
Cras bibet Albanis aliquid de montibus aut de
Setinis, cuius patriam titulumque senectus
Delevit multa veteris fuligine testae,
Quale coronati Thrasea Helvidiusque bibebant
Brutorum et Cassi natalibus. Ipse capaces
Heliadum crustas et inaequales beryllo
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum;
Vel, si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, ungues observet acutos.
Da veniam: praeclara illi laudatur iaspis.
Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
A digitis, quas in vaginae fronte solebat
Ponere zelotypo iuvenis praelatus Iarbae:
Tu Beneventani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quattuor ac iam
Quassatum et rupto poscentem sulfura vitro.
Si stomachus domini fervet vinoque ciboque,
Frigidior Geticis petitur decocta pruinis:
Non eadem vobis poni modo vina querebar?
Vos aliam potatis aquam. Tibi pocula cursor
Gaetulus dabit aut nigri manus ossea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
Clivosae veheris dum per monumenta Latinae:
Flos Asiae ante ipsum, pretio maiore paratus,
Quam fuit et Tulli census pugnacis et Anci
Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum

Frivola. Quod quum ita sit, tu Gaetulum Ganymedem
Respice, quum sities. Nescit tot milibus emptus
Pauperibus miscere puer: sed forma, sed aetas
Digna supercilio; quando ad te pervenit ille?
Quando rogatus adest calidae gelidaeque minister?
Quippe indignâtur veteri parere clienti,
Quodque aliquid poscas, et quod se stante recumbas.
Maxima quaeque domus servis est plena superbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidae iam mucida frusta farinae,
Quae genuinum agitent, non admittentia morsum:
Sed tener et niveus mollique siligine factus
Servatur domino. Dextram cohibere memento;
Salva sit artoptae reverentia! finge tamen te
Improbulum, superest illic qui ponere cogat:
Vis tu consuetis audax conviva canistris
Impleri panisque tui novisse colorem? —
Scilicet hoc fuerat, propter quod saepe relicta
Coniuge per montem adversum gelidasque cucurri
Esquilias, fremeret saeva quum grandine vernus
Iuppiter et multo stillaret paenula nimbo! —
Aspice, quam longo distendat pectore lancem,
Quae fertur domino squilla, et quibus undique septa
Asparagis, qua despiciat convivia cauda,
Dum venit excelsi manibus sublata ministri:
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ovo
Ponitur exigua feralis coena patella.
Ipse Venafrano piscem perfundit: at hic, qui
Pallidus affertur misero tibi caulis, olebit
Lanternam; illud enim vestris datur alveolis, quod
Canna Micipsarum prora subvexit acuta;
Propter quod Romae cum Boccare nemo lavatur,
[Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.]
Mullus erit domini, quem misit Corsica, vel quem
Tauromenitanae rupes, quando omne peractum est
Et iam defecit nostrum mare, dum gula saevit,
Retibus assiduis penitus scrutante macello
Proxima, nec patimur Tyrrhenum crescere piscem.

Instruit ergo focum provincia: sumitur illinc
Quod captator emat Laenas, Aurelia vendat.
Virroni muraena datur, quae maxima venit
Gurgite de Siculo; nam dum se continet Auster,
Dum sedet et siccat madidas in carcere pinnas,
Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim:
Vos anguilla manet longae cognata colubrae,
Aut glacie aspersus maculis Tiberinus et ipse
Vernula riparum, pinguis torrente cloaca
Et solitus mediae cryptam penetrare Suburae.
  Ipsi pauca velim, facilem si praebeat aurem:
Nemo petit, modicis quae mittebantur amicis
A Seneca, quae Piso bonus, quae Cotta solebat
Largiri; namque et titulis et fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria: solum
Poscimus, ut coenes civiliter; hoc face et esto,
Esto, ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis!
  Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Altilis et flavi dignus ferro Meleagri
Fumat aper; post hunc tradentur tubera, si ver
Tunc erit et facient optata tonitrua coenas
Maiores. Tibi habe frumentum, Alledius inquit,
O Libye; disiunge boves, dum tubera mittas! —
Structorem interea, ne qua indignatio desit,
Saltantem spectes et chironomunta volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia; nec minimo sane discrimine refert,
Quo gestu lepores et quo gallina secetur.
Duceris planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponere foris, si quid temptaveris umquam
Hiscere, tamquam habeas tria nomina. Quando propinat
Virro tibi sumitve tuis contacta labellis
Pocula? quis vestrum temerarius usque adeo, quis
Perditus, ut dicat regi: bibe? Plurima sunt, quae
Non audent homines pertusa dicere laena;
Quadringenta tibi si quis deus aut similis dis
Et melior fatis donaret homuncio, quantus
Ex nihilo, quantus fieres Virronis amicus!
Da Trebio! pone ad Trebium! vis frater ab ipsis

Ilibus?— O nummi, vobis hunc praestat honorem,
Vos estis fratres! dominus tamen et domini rex
Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aula
Luserit Aeneas nec filia dulcior illo:
Iucundum et carum sterilis facit uxor amicum.
Sed tua nunc Mygale pariat licet et pueros tres
In gremium patris fundat simul: ipse loquaci
Gaudebit nido, viridem thoraca iubebit
Afferri minimasque nuces assemque rogatum,
Ad mensam quoties parasitus venerit infans.—
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino; sed quales Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.
Virro sibi et reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore;
Qualia perpetuus Phaeacum autumnus habebat,
Credere quae possis subrepta sororibus Afris:
Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parma et galea metuensque flagelli
Discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan impensae Virronem parcere credas?
Hoc agit, ut doleas; nam quae comoedia, mimus
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt,
Si nescis, ut per lacrimas effundere bilem
Cogaris pressoque diu stridere molari.
Tu tibi liber homo et regis conviva videris:
Captum te nidore suae putat ille culinae
Nec male coniectat; quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat, Etruscum puero si contigit aurum
Vel nodus tantum et signum de paupere loro?
Spes bene coenandi vos decipit: ecce dabit iam
Semesum leporem atque aliquid de clunibus apri,
Ad nos iam veniet minor altilis; inde parato
Intactoque omnes et stricto pane tacetis.
Ille sapit, qui te sic utitur: omnia ferre
Si potes, et debes: pulsandum vertice raso
Praebebis quandoque caput nec dura timebis
Flagra pati, his epulis et tali dignus amico!

D. IUNII IUVENALIS
AQUINATIS
SATIRARUM
LIBER SECUNDUS.

SATIRA VI.

Credo Pudicitiam Saturno rege moratam
In terris visamque diu, quum frigida parvas
Praeberet spelunca domos ignemque laremque
Et pecus et dominos communi clauderet umbra;
Silvestrem montana torum quum sterneret uxor
Frondibus et culmo vicinarumque ferarum
Pellibus, haud similis tibi, Cynthia, nec tibi, cuius
Turbavit nitidos exstinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et saepe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe novo coeloque recenti
Vivebant homines, qui rupto robore nati
Compositive luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiae veteris vestigia forsan
Aut aliqua exstiterint et sub Iove; sed Iove nondum
Barbato, nondum Graecis iurare paratis
Per caput alterius, quum furem nemo timeret
Caulibus et pomis et aperto viveret horto.
Paulatim deinde ad superos Astraea recessit
Hac comite, atque duae pariter fugere sorores.
Antiquum et vetus est alienum, Postume, lectum
Concutere atque sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit aetas:
Viderunt primos argentea secula moechos.

Conventum tamen et pactum et sponsalia nostra
Tempestate paras, iamque a tonsore magistro
Pecteris et digito pignus fortasse dedisti:
[Certe sanus eras? uxorem, Postume, ducis?]
Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam salvis tot restibus ullam,
Quum pateant altae caligantesque fenestrae,
Quum tibi vicinum se praebeat Aemilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus, illud
Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit,
Pusio, qui noctu non litigat, exigit a te
Nulla iacens hillis munuscula, nec queritur, quod
Et lateri parcas nec quantum iussit anheles?
Sed placet Ursidio lex Iulia: tollere dulcem
Cogitat heredem, cariturus turture magno
Mullorumque iubis et captatore macello.
Quid fieri non posse putes, si iungitur ulla
Ursidio? si moechorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro,
Quem toties texit perituri cista Latini?
Quid quod et antiquis uxor de moribus illi
Quaeritur? o medici, nimiam pertundite venam!
Delicias hominis! Tarpeium limen adora
Pronus et auratam Iunoni caede iuvencam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucae adeo Cereris vittas contingere dignae,
Quarum non timeat pater oscula. Necte coronam
Postibus et densos per limina tende corymbos!
Unus Hiberinae vir sufficit? ocius illud
Extorquebis, ut haec oculo contenta sit uno.
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viventis? vivat Gabiis, ut vixit in agro,
Vivat Fidenis, et agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus aut in
Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter et Mars?
Porticibusne tibi monstratur femina voto
Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames, quodque inde excerpere possis?

Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo,
Tuccia vesicae non imperat; Appula gannit,
Sicut in amplexu, subidum et miserabile; longum
Attendit Thymele; Thymele tunc rustica discit.
Ast aliae, quoties aulaea recondita cessant,
Et vacuo clausoque sonant fora sola theatro,
Atque a Plebeiis longe Megalesia, tristes
Personam thyrsumque tenent et subligar Acci.
Urbicus exodio risum movet Atellanae
Gestibus Autonoes: hunc diligit Aelia pauper.
Solvitur his magno comoedi fibula; sunt quae
Chrysogonum cantare vetent; Hispulla tragoedo
Gaudet: an exspectas, ut Quintilianus ametur?
Accipis uxorem, de qua citharoedus Echion
Aut Glaphyrus fiat pater Ambrosiusque choraules.
Longa per angustos figamus pulpita vicos,
Ornentur postes et grandi ianua lauro,
Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo
Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
Nupta senatori comitata est Eppia ludium
Ad Pharon et Nilum famosaque moenia Lagi,
Prodigia et mores urbis damnante Canopo.
Immemor illa domus et coniugis atque sororis
Nil patriae indulsit, plorantesque improba natos,
Utque magis stupeas, ludos Paridemque reliquit.
Sed quamquam in magnis opibus plumaque paterna
Et segmentatis dormisset parvula cunis,
Contempsit pelagus; famam contempserat olim,
Cuius apud molles minima est iactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus lateque sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
Mutandum toties esset mare. Iusta pericli
Si ratio est et honesta, timent pavidoque gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis:
Fortem animum praestant rebus, quas turpiter audent.
Si iubeat coniunx, durum est conscendere navem;
Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aer:
Quae moechum sequitur, stomacho valet; illa maritum

Convomit: haec inter nautas et prandet et errat
Per puppem et duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarsit forma, qua capta iuventa
Eppia? quid vidit, propter quod ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur
Coeperat et secto requiem sperare lacerto;
Praeterea multa in facie deformia, sicut
Attritus galea mediisque in naribus ingens
Gibbus et acre malum semper stillantis ocelli.
Sed gladiator erat: facit hoc illos Hyacinthos;
Hoc pueris patriaeque, hoc praetulit illa sorori
Atque viro. Ferrum est, quod amant: hic Sergius idem
Accepta rude coepisset Veiento videri.
  Quid privata domus, quid fecerit Eppia, curas?
Respice rivales divorum; Claudius audi
Quae tulerit. Dormire virum quum senserat uxor,
Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos
Ausa Palatino et tegetem praeferre cubili
Linquebat comite ancilla non amplius una,
Et nigrum flavo crinem abscondente galero
Intravit calidum veteri centone lupanar
Et cellam vacuam atque suam; tunc nuda papillis
Prostitit auratis, titulum mentita Lyciscae,
Ostenditque tuum, generose Britannice, ventrem;
[Excepit blanda intrantes atque aera poposcit,
Et resupina iacens multorum absorbuit ictus.]
Mox, lenone suas iam dimittente puellas,
Tristis abit et, quod potuit, tamen ultima cellam
Clausit, adhuc ardens rigidae tentigine vulvae,
[Et lassata viris nec dum satiata recessit,]
Obscurisque genis turpis fumoque lucernae
Foeda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
Hippomanes carmenque loquar coctumque venenum
Privignoque datum? faciunt graviora coactae
Imperio sexus minimumque libidine peccant.
  Optima sed quare Censennia teste marito?
Bis quingena dedit; tanti vocat ille pudicam,
Nec pharetris Veneris macer est aut lampade fervet:

Inde faces ardent, veniunt a dote sagittae.
Libertas emitur: coram licet innuat atque
Rescribat, vidua est, locuples quae nupsit avaro.
Cur desiderio Bibulae Sertorius ardet?
Si verum excutias, facies, non uxor amatur.
Tres rugae subeant, et se cutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes oculique minores:
Collige sarcinulas, dicet libertus, et exi
[Iam gravis es nobis et saepe emungeris; exi]
Ocius et propera: sicco venit altera naso.
Interea calet et regnat poscitque maritum
Pastores et ovem Canusinam ulmosque Falernas —
Quantulum enim hoc? pueros omnes, ergastula tota;
Quodque domi non est, sed habet vicinus, ematur.
Mense quidem brumae, quum iam mercator Iason
Clausus et armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
Murrina, deinde adamas notissimus et Beronices
In digito factus [pretiosior: hunc dedit olim
Barbarus incestae], dedit hunc Agrippa sorori,
Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis.
Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?
Sit formosa, decens, dives, fecunda, vetustos
Porticibus disponat avos, intactior omni
Crinibus effusis bellum dirimente Sabina,
Rara avis in terris nigroque simillima cycno:
Quis feret uxorem, cui constant omnia? malo,
Malo Venusinam, quam te, Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
Grande supercilium et numeras in dote triumphos.
Tolle tuum, precor, Hannibalem victumque Syphacem
In castris, et cum tota Carthagine migra!
Parce, precor, Paean, et tu, dea, pone sagittas;
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem!
Amphion clamat: sed Paean contrahit arcum.
Extulit ergo greges natorum ipsumque parentem,
Dum sibi nobilior Latonae gente videtur

Atque eadem scrofa Niobe fecundior alba.
Quae tanti gravitas, quae forma, ut se tibi semper
Imputet? huius enim rari summique voluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes quam mellis habet. Quis deditus autem
Usque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
Horreat inque diem septenis oderit horis?
Quaedam parva quidem, sed non toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
Formosam, nisi quae de Tusca Graecula facta est,
De Sulmonensi mera Cecropis? omnia graece,
Quum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta: quid ultra?
Concumbunt graece. Dones tamen ista puellis:
Tune etiam, quam sextus et octogesimus annus
Pulsat, adhuc graece? non est hic sermo pudicus
In vetula. Quoties lascivum intervenit illud
Ζωὴ καὶ ψυχή, modo sub lodice relictis
Uteris in turba; quod enim non excitet inguen
Vox blanda et nequam? digitos habet; ut tamen omnes
Subsidant pinnae, dicas haec mollius Haemo
Quamquam et Carpophoro, facies tua computat annos.
Si tibi legitimis pactam iunctamque tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla videtur
Causa, nec est quare coenam et mustacea perdas
Labente officio crudis donanda, nec illud,
Quod prima pro nocte datur, quum lance beata
Dacicus et scripto radiat Germanicus auro.
Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
Est animus, summitte caput cervice parata
Ferre iugum; nullam invenies, quae parcat amanti.
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis
Et spoliis; igitur longe minus utilis illi
Uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus.
Nil umquam invita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil, nihil, haec si nolet, emetur;
Haec dabit affectus, ille excludatur amicus

Iam senior, cuius barbam tua ianua vidit.
Testandi quum sit lenonibus atque lanistis
Libertas et iuris idem contingat arenae,
Non unus tibi rivalis dictabitur heres. —
Pone crucem servo. — Meruit quo crimine servus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,
Nulla umquam de morte hominis cunctatio longa est. —
O demens, ita servus homo est? nil fecerit, esto:
Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.
Imperat ergo viro; sed mox haec regna relinquit
Permutatque domos et flammea conterit; inde
Avolat et spreti repetit vestigia lecti.
Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
Vela domus et adhuc virides in limine ramos.
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti
Quinque per autumnos, titulo res digna sepulcri.
  Desperanda tibi salva concordia socru.
Illa docet spoliis nudi gaudere mariti;
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude nec simplex rescribere; decipit illa
Custodes aut aere domat: tunc corpore sano
Advocat Archigenen onerosaque pallia iactat.
Abditus interea latet et secretus adulter,
Impatiensque morae silet et praeputia ducit.
Scilicet exspectas, ut tradat mater honestos
Atque alios mores, quam quos habet? utile porro
Filiolam turpi vetulae producere turpem.
Nulla fere causa est, in qua non femina litem
Moverit. Accusat Manilia, si rea non est.
Componunt ipsae per se formantque libellos,
Principium atque locos Celso dictare paratae.
Endromidas Tyrias et femineum ceroma
Quis nescit? vel quis non vidit vulnera pali?
Quem cavat assiduis sudibus scutoque lacessit
Atque omnes implet numeros dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi si quid in illo
Pectore plus agitat veraeque paratur arenae.
Quem praestare potest mulier galeata pudorem,

Quae fugit a sexu? Vires amat? haec tamen ipsa
Vir nollet fieri; nam quantula nostra voluptas!
Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat,
Balteus et manicae et cristae crurisque sinistri
Dimidium tegimen; vel si diversa movebit
Proelia, tu felix, ocreas vendente puella!
Hae sunt, quae tenui sudant in cyclade, quarum
Delicias et panniculus bombycinus urit?
Aspice, quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeae curvetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat quam denso fascia libro,
Et ride, positis scaphium quum sumitur armis.
Dicite vos neptes Lepidi caecive Metelli,
Gurgitis aut Fabii, quae ludia sumpserit umquam
Hos habitus; quando ad palum gemat uxor Asyli?
  Semper habet lites alternaque iurgia lectus,
In quo nupta iacet; minimum dormitur in illo.
Quum gravis illa viro, tunc orba tigride peior
[Quum simulat gemitus occulti conscia facti,]
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat,
Uberibus semper lacrimis semperque paratis
In statione sua atque exspectantibus illam,
Quo iubeat manare modo: tu credis amorem,
Tu tibi tunc Uruca places fletumque labellis
Exsorbes, quae scripta et quot lecture tabellas,
Si tibi zelotypae retegantur scrinia moechae!
Sed iacet in servi complexibus aut equitis; dic,
Dic aliquem, sodes, hic, Quintiliane, colorem!
Haeremus; dic ipsa! — Olim convenerat, inquit,
Ut faceres tu, quod velles, nec non ego possem
Indulgere mihi: clames licet et mare coelo
Confundas, homo sum. — Nihil est audacius illis
Deprensis: iram atque animos e crimine sumunt.
  Unde haec monstra tamen vel quo de fonte, requiris?
Praestabat castas humilis fortuna Latinas
Quondam, nec vitiis contingi parva sinebant
Tecta labor somnique breves et vellere Tusco
Vexatae duraeque manus ac proximus urbi

Hannibal et stantes Collina turre mariti.
Nunc patimur longae pacis mala; saevior armis
Luxuria incubuit victumque ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest facinusque libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit: hinc fluxit ad istos
Et Sybaris colles, hinc et Rhodos et Miletos
Atque coronatum et petulans madidumque Tarentum.
Prima peregrinos obscena pecunia mores
Intulit, et turpi fregerunt secula luxu
Divitiae molles. Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis et capitis quae sint discrimina, nescit,
Grandia quae mediis iam noctibus ostrea mordet,
Quum perfusa mero spumant unguenta Falerno,
Quum bibitur concha, quum iam vertigine tectum
Ambulat et geminis exsurgit mensa lucernis.
I nunc et dubita, qua sorbeat aera sanna
Tullia, quid dicat notae collactea Maurae,
Maura Pudicitiae veterem quum praeterit aram.
Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic
Effigiemque deae longis siphonibus implent
Inque vices equitant ac luna teste moventur;
Inde domos abeunt: tu calcas luce reversa
Coniugis urinam magnos visurus amicos.
Nota Bonae secreta Deae, quum tibia lumbos
Incitat et cornu pariter vinoque feruntur
Attonitae crinemque rotant ululantque Priapi
Maenades; o quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus, quae vox saltante libidine, quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens!
Lenonum ancillas posita Saufeia corona
Provocat ac tollit pendentis praemia coxae,
Ipsa Medullinae fluctum crissantis adorat:
Palmam inter dominas virtus natalibus aequat.
Nil ibi per ludum simulabitur; omnia fient
Ad verum, quibus incendi iam frigidus aevo
Laomedontiades et Nestoris hernia possit.
Tunc prurigo morae impatiens, tum femina simplex,
Ac pariter toto repetitus clamor ab antro:

Iam fas est; admitte viros! — Iam dormit adulter,
Illa iubet sumpto iuvenem properare cucullo;
Si nihil est, servis incurritur; abstuleris spem
Servorum, venit et conductus aquarius; hic si
Quaeritur et desunt homines, mora nulla per ipsam,
Quo minus imposito clunem summittat asello.
Atque utinam ritus veteres et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra: sed omnes
Noverunt Mauri atque Indi, quae psaltria penem
Maiorem, quam sunt duo Caesaris Anticatones,
Illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
Intulerit, ubi velari pictura iubetur,
Quaecumque alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
Simpuvium ridere Numae nigrumque catinum
Et Vaticano fragiles de monte patellas
Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?

Audio, quid veteres olim moneatis amici:
Pone seram, prohibe! — Sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est et ab illis incipit uxor.
Iamque eadem summis pariter minimisque libido,
Nec melior, silicem pedibus quae conterit atrum,
Quam quae longorum vehitur cervice Syrorum.
Ut spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,
Conducit comites, sellam, cervical, amicas,
Nutricem et flavam, cui det mandata, puellam.
Haec tamen argenti superest quodcumque paterni
Levibus athletis et vasa novissima donat.
Multis res angusta domi: sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec se metitur ad illum,
Quem dedit haec posuitque modum. Tamen utile quid sit,
Prospiciunt aliquando viri, frigusque famemque
Formica tandem quidam expavere magistra:
Prodiga non sentit pereuntem femina censum;
Ac velut exhausta redivivus pullulet arca
Nummus et e pleno tollatur semper acervo,
Non umquam reputant, quanti sibi gaudia constent.

Sunt quas eunuchi imbelles ac mollia semper

Oscula delectent et desperatio barbae,
Et quod abortivo non est opus. Illa voluptas
Summa tamen, quod iam calida matura iuventa
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro.
Ergo exspectatos ac iussos crescere primum
Testiculos, postquam coeperunt esse bilibres,
Tonsoris damno tantum rapit Heliodorus.
Conspicuus longe cunctisque notabilis intrat
Balnea, nec dubie custodem vitis et horti
Provocat, a domina factus spado. Dormiat ille
Cum domina: sed tu iam durum, Postume, iamque
Tondendum eunucho Bromium committere noli.
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem vendentis praetoribus; organa semper
In manibus; densi radiant testudine tota
Sardonyches; crispo numerantur pectine chordae,
Quo tener Hedymeles operas dedit: hunc tenet, hoc se
Solatur gratoque indulget basia plectro.
Quaedam de numero Lamiarum ac nominis Aeli
Et farre et vino Ianum Vestamque rogabat,
An Capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare et fidibus promittere. Quid faceret plus
Aegrotante viro? medicis quid tristibus erga
Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putavit
Pro cithara velare caput, dictataque verba
Pertulit, ut mos est, et aperta palluit agna.
Dic mihi nunc, quaeso, dic, antiquissime divûm,
Respondes his, Iane pater? magna otia coeli;
Non est, quod video, non est quod agatur apud vos!
Haec de comoedis te consulit; illa tragoedum
Commendare volet: varicosus fiet haruspex.
Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
Audax et coetus possit quae ferre virorum
Cumque paludatis ducibus praesente marito
Ipsa loqui recta facie siccisque mamillis.
Haec eadem novit, quid toto fiat in orbe;
Quid Seres, quid Thraces agant; secreta novercae
Et pueri; quis amet, quis diripiatur adulter.

Dicet, quis viduam praegnatem fecerit et quo
Mense; quibus verbis concumbat quaeque, modis quot.
Instantem regi Armenio Parthoque cometen
Prima videt; famam rumoresque illa recentes
Excipit ad portas, quosdam facit; isse Niphaten
In populos magnoque illic cuncta arva teneri
Diluvio, nutare urbes, subsidere terras,
Quocumque in trivio, cuicumque est obvia, narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quae
Vicinos humiles rapere et concidere loris
Exorata solet. Nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocius, inquit,
Afferte, atque illis dominum iubet ante feriri,
Deinde canem. Gravis occursu, teterrima vultu
Balnea nocte subit; conchas et castra moveri
Nocte iubet; magno gaudet sudare tumultu,
Quum lassata gravi ceciderunt brachia massa,
Callidus et cristae digitos impressit aliptes
Ac summum dominae femur exclamare coegit.
Convivae miseri interea somnoque fameque
Urgentur; tandem illa venit rubicundula, totum
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
Admotum pedibus, de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum, rabidam facturus orexim,
Dum redit et loto terram ferit intestino.
Marmoribus rivi properant, aurata Falernum
Pelvis olet; nam sic, tamquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit et vomit. Ergo maritus
Nauseat atque oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen gravior, quae, quum discumbere coepit,
Laudat Vergilium, periturae ignoscit Elissae,
Committit vates et comparat; inde Maronem
Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Turba tacet; nec causidicus, nec praeco loquetur,
Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis;
Tot pariter pelves ac tintinnabula dicas
Pulsari. Iam nemo tubas, nemo aera fatiget;

Una laboranti poterit succurrere lunae.
Imponit finem sapiens et rebus honestis;
Nam quae docta nimis cupit et facunda videri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Caedere Silvano porcum, quadrante lavari.
Non habeat matrona, tibi quae iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut curvum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes;
Sed quaedam ex libris et non intellegat. Odi
Hanc ego, quae repetit volvitque Palaemonis artem,
Servata semper lege et ratione loquendi,
Ignotosque mihi tenet antiquaria versus,
Nec curanda viris opicae castigat amicae
Verba: soloecismum liceat fecisse marito.
  Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Quum virides gemmas collo circumdedit et quum
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nihil est, quam femina dives.
Interea foeda aspectu ridendaque multo
Pane tumet facies aut pinguia Poppaeana
Spirat, et hinc miseri viscantur labra mariti:
Ad moechum lota veniunt cute. Quando videri
Vult formosa domi? moechis foliata parantur;
His emitur, quidquid graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit vultum et tectoria prima reponit:
Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,
Propter quod secum comites educit asellas,
Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quae mutatis inducitur atque fovetur
Tot medicaminibus coctaeque siliginis offas
Accipit et madidae, facies dicetur an ulcus?
  Est pretium curae penitus cognoscere, toto
Quid faciant agitentque die. Si nocte maritus
Aversus iacuit, periit libraria, ponunt
Cosmetae tunicas, tarde venisse Liburnus
Dicitur et poenas alieni pendere somni
Cogitur: hic frangit ferulas, rubet ille flagello,
Hic scutica; sunt quae tortoribus annua praestent.

Verberat atque obiter faciem linit, audit amicas
Aut latum pictae vestis considerat aurum
Et caedit; longi relegit transversa diurni
Et caedit, donec lassis caedentibus: exi!
Intonet horrendum, iam cognitione peracta.
Praefectura domus Sicula non mitior aula.
Nam si constituit solitoque decentius optat
Ornari et properat iamque exspectatur in hortis
Aut apud Isiacae potius sacraria lenae,
Disponit crinem, laceratis ipsa capillis,
Nuda humero Psecas infelix nudisque mamillis.
Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen facinusque capilli.
Quid Psecas admisit? quaenam est hic culpa puellae,
Si tibi displicuit nasus tuus? altera laevum
Extendit pectitque comas et volvit in orbem.
Est in consilio materna admotaque lanis
Emerita quae cessat acu; sententia prima
Huius erit, post hanc aetate atque arte minores
Censebunt, tamquam famae discrimen agatur
Aut animae: tanta est quaerendi cura decoris!
Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Aedificat caput: Andromachen a fronte videbis;
Post minor est: credas aliam. Cedo, si breve parvi
Sortita est lateris spatium breviorque videtur
Virgine Pygmaea, nullis adiuta cothurnis,
Et levis erecta consurgit ad oscula planta!
  Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
Damnorum: vivit tamquam vicina mariti,
Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit
Et servos, gravis est rationibus. Ecce furentis
Bellonae matrisque deum chorus intrat et ingens
Semivir, obsceno facies reverenda minori,
Mollia qui rapta secuit genitalia testa
Iam pridem, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeia et Phrygia vestitur bucca tiara.
Grande sonat metuique iubet Septembris et austri
Adventum, nisi se centum lustraverit ovis

Et xerampelinas veteres donaverit ipsi,
Ut, quidquid subiti et magni discriminis instat,
In tunicas eat et totum semel expiet annum.
Hibernum fracta glacie descendet in amnem,
Ter matutino Tiberi mergetur et ipsis
Verticibus timidum caput abluet; inde Superbi
Totum regis agrum nuda ac tremebunda cruentis
Erepet genibus; si candida iusserit Io,
Ibit ad Aegypti finem calidaque petitas
A Meroe portabit aquas, ut spargat in aedem
Isidis, antiquo quae proxima surgit ovili.
Credit enim ipsius dominae se voce moneri:
En animam et mentem, cum qua di nocte loquantur!
Ergo hic praecipuum summumque meretur honorem,
Qui grege linigero circumdatus et grege calvo
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu sacris observandisque diebus,
Magnaque debetur violato poena cadurco,
Et movisse caput visa est argentea serpens;
Illius lacrimae meditataque murmura praestant,
Ut veniam culpae non abnuat, ansere magno
Scilicet et tenui popano corruptus, Osiris.
Quum dedit ille locum: cophino foenoque relicto,
Arcanam Iudaea tremens mendicat in aurem,
Interpres legum Solymarum et magna sacerdos
Arboris ac summi fida internuntia coeli.
Implet et illa manum, sed parcius; aere minuto
Qualiacumque voles Iudaei somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum vel divitis orbi
Testamentum ingens, calidae pulmone columbae
Tractato, Armenius vel Commagenus haruspex;
Pectora pullorum rimabitur, exta catelli,
Interdum et pueri; faciet, quod deferat ipse.
Chaldaeis sed maior erit fiducia: quidquid
Dixerit astrologus, credent a fonte relatum
Hammonis, quoniam Delphis oracula cessant
Et genus humanum damnat caligo futuri.

Praecipuus tamen est horum, qui saepius exul,
[Cuius amicitia conducendaque tabella
Magnus civis obit et formidatus Othoni.]
Inde fides artis, sonuit si dextera ferro
Laevaque, si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicus genium indemnatus habebit:
Sed qui paene perit, cui vix in Cyclada mitti
Contigit et parva tandem caruisse Seripho,
Consulit ictericae lento de funere matris,
Ante tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
Efferat et patruos, an sit victurus adulter
Post ipsam; quid enim maius dare numina possunt?
Haec tamen ignorat, quid sidus triste minetur
Saturni, quo laeta Venus se proferat astro,
Qui mensis damnis, quae dentur tempora lucro;
Illius occursus etiam vitare memento,
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas, quae nullum consulit et iam
Consulitur, quae castra viro patriamque petente
Non ibit pariter, numeris revocata Thrasylli.
Ad primum lapidem vectari quum placet, hora
Sumitur ex libro; si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Aegra licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
Si mediocris erit, spatium lustrabit utrimque
Metarum et sortes ducet frontemque manumque
Praebebit vati crebrum poppysma roganti.
Divitibus responsa dabunt Phryx augur et Indus,
Conductus dabit astrorum mundique peritus,
Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit:
Plebeium in circo positum est et in aggere fatum.
Quae nudis longum ostendit cervicibus armum,
Consulit ante falas delphinorumque columnas,
An saga vendenti nubat, caupone relicto.
Hae tamen et partus subeunt discrimen et omnes
Nutricis tolerant fortuna urgente labores;
Sed iacet aurato vix ulla puerpera lecto.

Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quae steriles facit atque homines in ventre necandos
Conducit. Gaude, infelix, atque ipse bibendum
Porrige, quidquid erit; nam si distendere vellet
Et vexare uterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater: mox decolor heres
Impleret tabulas, numquam tibi mane videndus.
Transeo suppositos et gaudia votaque saepe
Ad spurcos decerpta lacus atque inde petitos
Pontifices, salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos. Stat Fortuna improba noctu,
Arridens nudis infantibus; hos fovet omnes
Involvitque sinu; domibus tunc porrigit altis
Secretumque sibi mimum parat; hos amat, his se
Ingerit utque suos semper producit alumnos.
Hic magicos affert cantus, hic Thessala vendit
Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti
Et solea pulsare nates; quod desipis, inde est;
Inde animi caligo et magna oblivio rerum,
Quas modo gessisti. Tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Caesonia pulli
Infudit: quae non faciet, quod principis uxor?
Ardebant cuncta et fracta compage ruebant,
Non aliter quam si fecisset Iuno maritum
Insanum. Minus ergo nocens erit Agrippinae
Boletus: siquidem unius praecordia pressit
Ille senis tremulumque caput descendere iussit
In coelum et longa manantia labra saliva;
Haec poscit ferrum atque ignes, haec potio torquet,
Haec lacerat mixtos equitum cum sanguine patres.
Tanti partus equae, tanti una venefica constat!
  Oderunt natos de pellice; nemo repugnet,
Nemo vetet; iam iam privignum occidere fas est;
Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas et nulli credite mensae:
Livida materno fervent adipata veneno.
[Mordeat ante aliquis, quidquid porrexerit illa,

Quae peperit; timidus praegustet pocula pappas.]
Fingimus haec altum satira sumente cothurnum
Scilicet et finem egressi legemque priorum
Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
Montibus ignotum Rutulis coeloque Latino?
Nos utinam vani! sed clamat Pontia: Feci,
Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
Quae deprensa patent: facinus: tamen ipsa peregi.—
Tune duos una, saevissima vipera, coena?
Tune duos?—Septem, si septem forte fuissent!—
Credamus tragicis, quidquid de Colchide torva
Dicitur et Procne: nil contra conor; et illae
Grandia monstra suis audebant temporibus; sed
Non propter nummos. Minor admiratio summis
Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum; rabie iecur incendente feruntur
Praecipites, ut saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur clivoque latus pendente recedit.
Illam ego non tulerim, quae computat et scelus ingens
Sana facit. Spectant subeuntem fata mariti
Alcestim et, similis si permutatio detur,
Morte viri cupiant animam servare catellae.
Occurrent multae tibi Belides atque Eriphylae
Mane; Clytaemnestram nullus non vicus habebit.
Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
Insulsam et fatuam dextra laevaque tenebat:
At nunc res agitur tenui pulmone rubetae,
Sed tamen et ferro, si praegustabit Atrides
Pontica ter victi cautus medicamina regis.

D. IUNII IUVENALIS
AQUINATIS
SATIRARUM
LIBER TERTIUS.

SATIRA VII.

Et spes et ratio studiorum in Caesare tantum:
Solus enim tristes hac tempestate Camenas
Respexit, quum iam celebres notique poetae
Balneolum Gabiis, Romae conducere furnos
Temptarent, nec foedum alii nec turpe putarent
Praecones fieri; quum desertis Aganippes
Vallibus esuriens migraret in atria Clio.
Nam si Pieria quadrans tibi nullus in umbra
Ostendatur, ames nomen victumque Machaerae
Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
Stantibus, oenophorum, tripodes, armaria, cistas,
Alcithoen Pacci, Thebas et Terea Fausti.
Hoc satius, quam si dicas sub iudice, vidi,
Quod non vidisti; faciant equites Bithyni
Quamquam et Cappadoces faciant equitesque Asiani,
Altera quos nudo traducit Gallia talo.
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur posthac, nectit quicumque canoris
Eloquium vocale modis laurumque momordit.
Hoc agite, o iuvenes! circumspicit et stimulat vos
Materiamque sibi ducis indulgentia quaerit.
Si qua aliunde putas rerum exspectanda tuarum
Praesidia atque ideo croceae membrana tabellae
Impletur, lignorum aliquid posce ocius et quae

Componis, dona Veneris, Telesine, marito;
Aut claude et positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos vigilataque proelia dele,
Qui facis in parva sublimia carmina cella,
Ut dignus venias hederis et imagine macra.
Spes nulla ulterior; didicit iam dives avarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Ut pueri Iunonis avem. Sed defluit aetas
Et pelagi patiens et cassidis atque ligonis.
Taedia tunc subeunt animos, tunc seque suamque
Terpsichoren odit facunda et nuda senectus.
  Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quem colis et Musarum et Apollinis aede relicta.
Ipse facit versus atque uni cedit Homero
Propter mille annos; tu si dulcedine famae
Succensus recites, maculosas commodat aedes:
Haec longe ferrata domus servire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis et magnas comitum disponere voces;
Nemo dabit regum, quanti subsellia constant,
Et quae conducto pendent anabathra tigillo,
Quaeque reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus tenuique in pulvere sulcos
Ducimus et litus sterili versamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali; tenet insanabile multos
Scribendi cacoethes et aegro in corde senescit.
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triviale moneta,
Hunc, qualem nequeo monstrare et sentio tantum,
Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
Impatiens, cupidus silvarum aptusque bibendis
Fontibus Aonidum. Neque enim cantare sub antro
Pierio thyrsumque potest contingere maesta
Paupertas atque aeris inops, quo nocte dieque
Corpus eget: satur est, quum dicit Horatius euhoe!

Qui locus ingenio, nisi quum se carmine solo
Vexant et dominis Cirrhae Nysaeque feruntur
Pectora vestra, duas non admittentia curas?
Magnae mentis opus nec de lodice paranda
Attonitae, currus et equos faciesque deorum
Aspicere et qualis Rutulum confundat Erinys.
Nam si Vergilio puer et tolerabile deesset
Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri;
Surda nihil gemeret grave buccina; poscimus, ut sit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cuius et alveolos et laenam pignerat Atreus?
Non habet infelix Numitor, quod mittat amico:
Quintillae quod donet, habet; nec defuit illi,
Unde emeret multa pascendum carne leonem
Iam domitum: constat leviori bellua sumptu
Nimirum, et capiunt plus intestina poetae.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis: at Serrano tenuique Saleio
Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?
Curritur ad vocem iucundam et carmen amicae
Thebaidos, laetam quum fecit Statius urbem
Promisitque diem: tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur; sed quum fregit subsellia versu,
Esurit, intactam Paridi nisi vendit Agaven.
Ille et militiae multis largitus honorem
Semenstri digitos vatum circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit histrio: tu Camerinos
Et Baream, tu nobilium magna atria curas?
Praefectos Pelopea facit, Philomela tribunos.
Haud tamen invideas vati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi Maecenas, quis nunc erit aut Proculeius
Aut Fabius? quis Cotta iterum, quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium; tunc utile multis
Pallere et vinum toto nescire Decembri.
  Vester porro labor fecundior, historiarum
Scriptores? petit hic plus temporis atque olei plus;
Nullo quippe modo millesima pagina surgit

Omnibus et crescit multa damnosa papyro;
Sic ingens rerum numerus iubet atque operum lex.
Quae tamen inde seges? terrae quis fructus apertae?
Quis dabit historico, quantum daret acta legenti?
—Sed genus ignavum, quod lecto gaudet et umbra.—
Dic igitur, quid causidicis civilia praestent
Officia et magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tum, quum creditor audit,
Praecipue, vel si tetigit latus acrior illo,
Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen.
Tunc immensa cavi spirant mendacia folles
Conspuiturque sinus: veram deprendere messem
Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
Parte alia solum russati pone Lacernae.
Consedere duces: surgis tu pallidus Aiax,
Dicturus dubia pro libertate, bubulco
Iudice. Rumpe miser tensum iecur, ut tibi lasso
Figantur virides, scalarum gloria, palmae;
Quod vocis pretium? siccus petasunculus et vas
Pelamydum, aut veteres, Maurorum epimenia, bulbi,
Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagonae.
Si quater egisti, si contigit aureus unus,
Inde cadunt partes ex foedere pragmaticorum.
Aemilio dabitur quantum licet, et melius nos
Egimus; huius enim stat currus aeneus, alti
Quadriiuges in vestibulis, atque ipse feroci
Bellatore sedens curvatum hastile minatur
Eminus et statua meditatur proelia lusca.
Sic Pedo conturbat, Matho deficit; exitus hic est
Tongilii, magno cum rhinocerote lavari
Qui solet et vexat lutulenta balnea turba
Perque forum iuvenes longo premit assere Maedos,
Empturus pueros, argentum, murrina, villas;
Spondet enim Tyrio stlattaria purpura filo.
Et tamen est illis hoc utile; purpura vendit
Causidicum, vendunt amethystina; convenit illis
Et strepitu et facie maioris vivere census.
Sed finem impensae non servat prodiga Roma.

Fidimus eloquio? Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
Respicit haec primum, qui litigat, an tibi servi
Octo, decem comites, an post te sella, togati
Ante pedes. Ideo conducta Paulus agebat
Sardonyche, atque ideo pluris quam Gallus agebat,
Quam Basilus. Rara in tenui facundia panno.
Quando licet Basilo flentem producere matrem?
Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te
Gallia vel potius nutricula causidicorum
Africa, si placuit mercedem ponere linguae.
  Declamare doces? o ferrea pectora Vetti,
Quum perimit saevos classis numerosa tyrannos!
Nam quaecumque sedens modo legerat, haec eadem stans
Perferet atque eadem cantabit versibus isdem;
Occidit miseros crambe repetita magistros.
Quis color et quod sit causae genus atque ubi summa
Quaestio, quae veniant diversae forte sagittae,
Nosse velint omnes, mercedem solvere nemo. —
Mercedem appellas? quid enim scio? — Culpa docentis
Scilicet arguitur, quod laeva parte mamillae
Nil salit Arcadico iuveni, cuius mihi sexta
Quaque die miserum dirus caput Hannibal implet;
Quidquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
A Cannis, an post nimbos et fulmina cautus
Circumagat madidas a tempestate cohortes.
Quantum vis stipulare, et protinus accipe, quod do,
Ut toties illum pater audiat — haec alii sex
Vel plures uno conclamant ore sophistae
Et veras agitant lites, raptore relicto;
Fusa venena silent, malus ingratusque maritus,
Et quae iam veteres sanant mortaria caecos.
Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra movebunt
Consilia, et vitae diversum iter ingredietur,
Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra,
Summula ne pereat, qua vilis tessera venit
Frumenti; quippe haec merces lautissima. Tempta,
Chrysogonus quanti doceat vel Pollio quanti

Lautorum pueros: artem scindes Theodori.
Balnea sescentis et pluris porticus, in qua
Gestetur dominus, quoties pluit; anne serenum
Exspectet spargatque luto iumenta recenti?
Hic potius, namque hic mundae nitet ungula mulae.
Parte alia longis Numidarum fulta columnis
Surgat et algentem rapiat coenatio solem.
Quanticumque domus, veniet qui fercula docte
Componat; veniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumptus sestertia Quintiliano,
Ut multum, duo sufficient: res nulla minoris
Constabit patri, quam filius.—Unde igitur tot
Quintilianus habet saltus? — Exempla novorum
Fatorum transi: felix et pulcher et acer,
Felix et sapiens et nobilis et generosus,
Appositam nigrae lunam subtexit alutae;
Felix orator quoque maximus et iaculator;
Et, si perfrixit, cantat bene. Distat enim, quae
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere vagitus et adhuc a matre rubentem.
Si Fortuna volet, fies de rhetore consul;
Si volet haec eadem, fies de consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quam
Sidus et occulti miranda potentia fati?
Servis regna dabunt, captivis fata triumphum.
Felix ille tamen corvo quoque rarior albo.
Poenituit multos vanae sterilisque cathedrae,
Sicut Thrasymachi probat exitus atque Secundi
Carrinatis: et hunc inopem vidistis, Athenae,
Nil praeter gelidas ausae conferre cicutas.
Di, maiorum umbris tenuem et sine pondere terram,
Spirantesque crocos et in urna perpetuum ver,
Qui praeceptorem sancti voluere parentis
Esse loco! Metuens virgae iam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus et cui non tunc
Eliceret risum citharoedi cauda magistri;
Sed Rufum atque alios caedit sua quemque iuventus,
Rufum, quem toties Ciceronem Allobroga dixit.

Quis gremio Celadi doctique Palaemonis affert,
Quantum grammaticus meruit labor? et tamen ex hoc
Quodcumque est (minus est autem quam rhetoris aera)
Discipuli custos praemordet acoenonoetus;
Et qui dispensat, frangat sibi. Cede, Palaemon,
Et patere inde aliquid decrescere, non aliter quam
Institor hibernae tegetis niveique cadurci;
Dummodo non pereat, mediae quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sederet,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro;
Dummodo non pereat, totidem olfecisse lucernas,
Quot stabant pueri, quum totus decolor esset
Flaccus et haereret nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quae cognitione tribuni
Non egeat. Sed vos saevas imponite leges,
Ut praeceptori verborum regula constet,
Ut legat historias, auctores noverit omnes
Tamquam ungues digitosque suos; ut forte rogatus,
Dum petit aut thermas aut Phoebi balnea, dicat
Nutricem Anchisae, nomen patriamque novercae
Anchemoli; dicat, quot Acestes vixerit annis,
Quot Siculi Phrygibus vini donaverit urnas.
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Ut si quis cera vultum facit; exigite, ut sit
Et pater ipsius coetus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus. Non est leve tot puerorum
Observare manus oculosque in fine trementes.
Haec, inquit, cura: sed quum se verterit annus,
Accipe, victori populus quod postulat, aurum.

SATIRA VIII.

Stemmata quid faciunt? quid prodest, Pontice, longo
Sanguine censeri, pictos ostendere vultus
Maiorum et stantes in curribus Aemilianos
Et Curios iam dimidios humerosque minorem

[Corvinum et Galbam auriculis nasoque carentem?
Quis fructus, generis tabula iactare capaci]
Corvinum, posthac multa contingere virga
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si coram Lepidis male vivitur? effigies quo
Tot bellatorum, si luditur alea pernox
Ante Numantinos? si dormire incipis ortu
Luciferi, quo signa duces et castra movebant?
Cur Allobrogicis et magna gaudeat ara
Natus in Herculeo Fabius lare, si cupidus, si
Vanus et Euganea quantumvis mollior agna?
Si tenerum attritus Catinensi pumice lumbum
Squalentes traducit avos emptorque veneni
Frangenda miseram funestat imagine gentem?
Tota licet veteres exornent undique cerae
Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.
Paulus vel Cossus vel Drusus moribus esto;
Hos ante effigies maiorum pone tuorum;
Praecedant ipsas illi te consule virgas.
Prima mihi debes animi bona; sanctus haberi
Iustitiaeque tenax factis dictisque mereris:
Agnosco procerem. Salve, Gaetulice, seu tu
Silanus: quocumque alio de sanguine rarus
Civis et egregius patriae contingis ovanti,
Exclamare libet, populus quod clamat Osiri
Invento. Quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere et praeclaro nomine tantum
Insignis? nanum cuiusdam Atlanta vocamus,
Aethiopem Cycnum, pravam extortamque puellam
Europen; canibus pigris scabieque vetusta
Levibus et siccae lambentibus ora lucernae
Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est
Quod fremat in terris violentius? Ergo cavebis
Et metues, ne tu sic Creticus aut Camerinus.
His ego quem monui? tecum est mihi sermo, Rubelli
Blande. Tumes alto Drusorum stemmate, tamquam
Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses,
Ut te conciperet, quae sanguine fulget Iuli,

Non quae ventoso conducta sub aggere texit.
Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri,
Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:
Ast ego Cecropides! — Vivas et originis huius
Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem
Facundum invenies; solet hic defendere causas
Nobilis indocti; venit et de plebe togata,
Qui iuris nodos et legum aenigmata solvat.
Hic petit Euphraten iuvenis domitique Batavi
Custodes aquilas, armis industrius: at tu
Nil nisi Cecropides truncoque simillimus Hermae.
Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod
Illi marmoreum caput est, tua vivit imago.
Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volucrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Fervet et exsultat rauco victoria circo.
Nobilis hic, quocumque venit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios et primus in aequore pulvis;
Sed venale pecus Coryphaei posteritas et
Hirpini, si rara iugo victoria sedit.
Nil ibi maiorum respectus, gratia nulla
Umbrarum; dominos pretiis mutare iubentur
Exiguis trito et ducunt epiredia collo
Segnipedes dignique molam versare nepotes.
Ergo, ut miremur te, non tua, privum aliquid da,
Quod possim titulis incidere praeter honores,
Quos illis damus ac dedimus, quibus omnia debes.
Haec satis ad iuvenem, quem nobis fama superbum
Tradit et inflatum plenumque Nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna; sed te censeri laude tuorum,
Pontice, noluerim sic ut nihil ipse futurae
Laudis agas. Miserum est aliorum incumbere famae,
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer: ambiguae si quando citabere testis

Incertaeque rei, Phalaris licet imperet ut sis
Falsus et admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam praeferre pudori
Et propter vitam vivendi perdere causas.
Dignus morte perit, coenet licet ostrea centum
Gaurana et Cosmi toto mergatur aeno.
Exspectata diu tandem provincia quum te
Rectorem accipiet, pone irae frena modumque,
Pone et avaritiae, miserere inopum sociorum:
Ossa vides rerum vacuis exsucta medullis.
Respice, quid moneant leges, quid curia mandet,
Praemia quanta bonos maneant, quam fulmine iusto
Et Capito et Numitor ruerint, damnante senatu,
Piratae Cilicum. Sed quid damnatio confert?
Praeconem, Chaerippe, tuis circumspice pannis,
Quum Pansa eripiat, quidquid tibi Natta reliquit,
Iamque tace; furor est post omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim neque vulnus erat par
Damnorum, sociis florentibus et modo victis.
Plena domus tunc omnis, et ingens stabat acervus
Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa,
Et cum Parrhasii tabulis signisque Myronis
Phidiacum vivebat ebur, nec non Polycliti
Multus ubique labor; rarae sine Mentore mensae.
Inde Dolabellae atque hinc Antonius, inde
Sacrilegus Verres referebant navibus altis
Occulta spolia et plures de pace triumphos.
Nunc sociis iuga pauca boum, grex parvus equarum
Et pater armenti capto eripiatur agello,
Ipsi deinde Lares, si quod spectabile signum,
Si quis in aedicula deus unicus; haec etenim sunt
Pro summis, nam sunt haec maxima. Despicias tu
Forsitan imbelles Rhodios unctamque Corinthon:
Despicias merito; quid resinata iuventus
Cruraque totius facient tibi levia gentis?
Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis
Illyricumque latus; parce et messoribus illis,
Qui saturant urbem circo scenaeque vacantem.

Quanta autem inde feres tam dirae praemia culpae,
Quum tenues nuper Marius discinxerit Afros?
Curandum in primis, ne magna iniuria fiat
Fortibus et miseris. Tollas licet omne quod usquam est
Auri atque argenti, scutum gladiumque relinques
Et iaculum et galeam: spoliatis arma supersunt.
Quod modo proposui, non est sententia; verum est;
Credite me vobis folium recitare Sibyllae.
Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
Vendit acersecomes, si nullum in coniuge crimen,
Nec per conventus et cuncta per oppida curvis
Unguibus ire parat nummos raptura Celaeno:
Tu licet a Pico numeres genus, altaque si te
Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
Inter maiores ipsumque Promethea ponas:
De quocumque voles proavum tibi sumito libro.
Quod si praecipitem rapit ambitio atque libido,
Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso lictore secures:
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas claramque facem praeferre pudendis.
Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, quae fecit avus, statuamque parentis
Ante triumphalem? quo, si nocturnus adulter
Tempora Santonico velas adoperta cucullo?
Praeter maiorum cineres atque ossa volucri
Carpento rapitur pinguis Lateranus, et ipse,
Ipse rotam astringit multo sufflamine consul,
Nocte quidem; sed luna videt, sed sidera testes
Intendunt oculos. Finitum tempus honoris
Quum fuerit, clara Lateranus luce flagellum
Sumet et occursum numquam trepidabit amici
Iam senis, ac virga prior annuet atque maniplos
Solvet et infundet iumentis hordea lassis.
Interea, dum lanatas robumque iuvencum
More Numae caedit Iovis ante altaria, iurat

Solam Eponam et facies olida ad praesepia pictas.
Sed quum pervigiles placet instaurare popinas,
Obvius assiduo [Syrophoenix udus amomo
Currit, Idumaeae] Syrophoenix incola portae
Hospitis affectu dominum regemque salutat,
Et cum venali Cyane succincta lagona.
Defensor culpae dicet mihi: Fecimus et nos
Haec iuvenes. — Esto; desisti nempe, nec ultra
Fovisti errorem. Breve sit, quod turpiter audes;
Quaedam cum prima resecentur crimina barba;
Indulge veniam pueris: Lateranus ad illos
Thermarum calices inscriptaque lintea vadit
Maturus bello Armeniae Syriaeque tuendis
Amnibus et Rheno atque Istro; praestare Neronem
Securum valet haec aetas. Mitte Ostia, Caesar,
Mitte, sed in magna legatum quaere popina;
Invenies aliquo cum percussore iacentem,
Permixtum nautis et furibus ac fugitivis,
Inter carnifices et fabros sandapilarum
Et resupinati cessantia tympana galli.
Aequa ibi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
Quid facias talem sortitus, Pontice, servum?
Nempe in Lucanos aut Tusca ergastula mittas.
At vos, Troiugenae, vobis ignoscitis et, quae
Turpia cerdoni, Volesos Brutumque decebunt.
Quid, si numquam adeo foedis adeoque pudendis
Utimur exemplis, ut non peiora supersint?
Consumptis opibus vocem, Damasippe, locasti
Sipario, clamosum ageres ut Phasma Catulli.
Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me dignus vera cruce. Nec tamen ipsi
Ignoscas populo: populi frons durior huius,
Qui sedet et spectat triscurria patriciorum,
Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
Mamercorum alapas. Quanti sua funera vendant,
Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone,
Nec dubitant celsi praetoris vendere ludis.

Finge tamen gladios inde atque hinc pulpita poni:
Quid satius? mortem sic quisquam exhorruit, ut sit
Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
Res haud mira tamen, citharoedo principe, mimus
Nobilis. Haec ultra quid erit nisi ludus? et illic
Dedecus urbis habes, nec mirmillonis in armis,
Nec clipeo Gracchum pugnantem aut falce supina;
Damnat enim tales habitus, [et damnat et odit,
Nec galea faciem abscondit:] movet ecce tridentem et,
Postquam vibrata pendentia retia dextra
Nequiquam effudit, nudum ad spectacula vultum
Erigit et tota fugit agnoscendus arena.
Credamus tunicae, de faucibus aurea quum se
Porrigat et longo iactetur spira galero?
Ergo ignominiam graviorem pertulit omni
Vulnere cum Graccho iussus pugnare secutor.
  Libera si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus, ut dubitet Senecam praeferre Neroni,
Cuius supplicio non debuit una parari
Simia nec serpens unus nec culleus unus?
Par Agamemnonidae crimen, sed causa facit rem
Dissimilem: quippe ille deis auctoribus ultor
Patris erat caesi media inter pocula; sed nec
Electrae iugulo se polluit aut Spartani
Sanguine coniugii, nullis aconita propinquis
Miscuit, in scena numquam cantavit Orestes,
Troica non scripsit. Quid enim Verginius armis
Debuit ulcisci magis, aut cum Vindice Galba,
Quod Nero tam saeva crudaque tyrannide fecit?
Haec opera atque hae sunt generosi principis artes,
Gaudentis foedo peregrina ad pulpita cantu
Prostitui Graiaeque apium meruisse coronae.
Maiorum effigies habeant insignia vocis:
Ante pedes Domiti longum tu pone Thyestae
Syrma vel Antigones aut personam Menalippes,
Et de marmoreo citharam suspende colosso.
Quid, Catilina, tuis natalibus atque Cethegi
Inveniet quisquam sublimius? arma tamen vos

Nocturna et flammas domibus templisque paratis,
Ut braccatorum pueri Senonumque minores,
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed vigilat consul vexillaque vestra coercet:
Hic novus Arpinas, ignobilis et modo Romae
Municipalis eques, galeatum ponit ubique
Praesidium attonitis et in omni monte laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis ac tituli, quantum vix Leucade, quantum
Thessaliae campis Octavius abstulit udo
Caedibus assiduis gladio; sed Roma parentem,
Roma patrem patriae Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius Volscorum in monte solebat
Poscere mercedes, alieno lassus aratro;
Nodosam post haec frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra:
Hic tamen et Cimbros et summa pericula rerum
Excipit, et solus trepidantem protegit urbem;
Atque ideo, postquam ad Cimbros stragemque volabant,
Qui numquam attigerant maiora cadavera, corvi,
Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plebeiae Deciorum animae, plebeia fuerunt
Nomina: pro totis legionibus hi tamen et pro
Omnibus auxiliis atque omni pube Latina
Sufficiunt dis infernis terraeque parenti;
Pluris enim Decii, quam quae servantur ab illis.
Ancilla natus trabeam et diadema Quirini
Et fasces meruit regum ultimus ille bonorum:
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuvenes ipsius consulis et quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum Coclite Mucius et quae
Imperii fines Tiberinum virgo natavit.
Occulta ad patres produxit crimina servus,
Matronis lugendus; at illos verbera iustis
Afficiunt poenis et legum prima securis.
  Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Aeacidae similis Vulcaniaque arma capessas,

Quam te Thersitae similem producat Achilles.
Et tamen, ut longe repetas longeque revolvas
Nomen, ab infami gentem deducis asylo:
Maiorum primus, quisquis fuit ille, tuorum
Aut pastor fuit aut illud quod dicere nolo.

SATIRA IX.

Scire velim, quare toties mihi, Naevole, tristis
Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.
Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
Nos colaphum incutimus lambenti crustula servo.
Non erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram praestare paratus
Circumit et fatuos non invenit. Unde repente
Tot rugae? certe modico contentus agebas
Vernam equitem, conviva ioco mordente facetus
Et salibus vehemens intra pomoeria natis.
Omnia nunc contra: vultus gravis, horrida siccae
Silva comae, nullus tota nitor in cute, qualem
Bruttia praestabat calidi tibi fascia visci,
Sed fruticante pilo neglecta et squalida crura.
Quid macies aegri veteris, quem tempore longo
Torret quarta dies olimque domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in aegro
Corpore, deprendas et gaudia; sumit utrumque
Inde habitum facies. Igitur flexisse videris
Propositum et vitae contrarius ire priori.
Nuper enim, ut repeto, fanum Isidis et Ganymedem
Pacis et advectae secreta palatia Matris
Et Cererem (nam quo non prostat femina templo?)
Notior Aufidio moechus scelerare solebas,
Quodque taces, ipsos etiam inclinare maritos.
„Utile et hoc multis vitae genus; at mihi nullum
Inde operae pretium. Pingues aliquando lacernas,

Munimenta togae, duri crassique coloris,
Et male percussas textoris pectine. Galli
Accipimus, tenue argentum venaeque secundae.
Fata regunt homines; fatum est et partibus illis,
Quas sinus abscondit. Nam, si tibi sidera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nervi,
Quamvis te nudum spumanti Virro labello
Viderit et blandae assidue densaeque tabellae
Sollicitent; αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα κίναιδος.
Quod tamen ulterius monstrum, quam mollis avarus?
Haec tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti: —
Computat ac cevet. Ponatur calculus, adsint
Cum tabula pueri: numera sestertia quinque
Omnibus in rebus, numerentur deinde labores.
An facile et pronum est agere intra viscera penem
Legitimum atque illic hesternae occurrere coenae?
Servus erit minus ille miser, qui foderit agrum,
Quam dominum. Sed tu sane tenerum et puerum te
Et pulchrum et dignum cyatho coeloque putabas;
Vos humili asseculae, vos indulgebitis umquam
Cultori, iam nec morbo donare parati?
En cui tu viridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, natalis quoties redit aut madidum ver
Incipit et strata positus longaque cathedra
Munera femineis tractat secreta kalendis!
Dic, passer, cui tot montes, tot praedia servas
Appula, tot milvos intra tua pascua lassos?
Te Trifolinus ager fecundis vitibus implet,
Suspectumque iugum Cumis et Gaurus inanis —
Nam quis plura linit victuro dolia musto? —
Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Iugeribus paucis! meliusne hic rusticus infans
Cum matre et casulis et conlusore catello
Cymbala pulsantis legatum fiet amici?
Improbus es, quum poscis, ait. — Sed pensio clamat
Posce; sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam sollers evasit Ulixes.
Alter emendus erit, namque hic non sufficit, ambo

Pascendi. Quid agam bruma spirante? quid, oro,
Quid dicam scapulis puerorum aquilone Decembri
Et pedibus? durate atque exspectate cicadas?
Verum, ut dissimules, ut mittas cetera, quanto
Metiris pretio, quod, ni tibi deditus essem
Devotusque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certe, quibus ista modis, quam saepe rogaris
Et quae pollicitus. Fugientem saepe puellam
Amplexu rapui; tabulas quoque ruperat et iam
Signabat; tota vix hoc ego nocte redemi,
Te plorante foris: testis mihi lectulus et tu,
Ad quem pervenit lecti sonus et dominae vox.
Instabile ac dirimi coeptum et iam paene solutum
Coniugium in multis domibus servavit adulter.
Quo te circumagas? quae prima aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum est, ingrate ac perfide, nullum,
Quod tibi filiolus vel filia nascitur ex me?
Tollis enim et libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri. Foribus suspende coronas,
Iam pater es: dedimus, quod famae opponere possis:
Iura parentis habes, propter me scriberis heres,
Legatum omne capis, nec non et dulce caducum.
Commoda praeterea iungentur multa caducis,
Si numerum, si tres implevero.“ Iusta doloris,
Naevole, causa tui; contra tamen ille quid affert?
„Neglegit atque alium bipedem sibi quaerit asellum.
Haec soli commissa tibi celare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querellas;
Nam res mortifera est inimicus pumice levis.
Qui modo secretum commiserat, ardet et odit,
Tamquam prodiderim, quidquid scio. Sumere ferrum,
Fuste aperire caput, candelam apponere valvis
Non dubitat; nec contemnas aut despicias, quod
His opibus numquam cara est annona veneni.
Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.“
O Corydon, Corydon, secretum divitis ullum
Esse putas? servi ut taceant, iumenta loquentur,
Et canis et postes et marmora. Claude fenestras,

Vela tegant rimas, iunge ostia, tollite lumen,
E medio face eant omnes, prope nemo recumbat:
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet; audiet et quae
Finxerunt pariter librarius, archimagiri,
Carptores. Quod enim dubitant componere crimen
In dominos, quoties rumoribus ulciscuntur
Baltea? nec deerit, qui te per compita quaerat
Nolentem et miseram vinosus inebriet aurem.
Illos ergo roges, quidquid paulo ante petebas
A nobis; taceant illi: sed prodere malunt
Arcanum, quam subrepti potare Falerni
Pro populo faciens quantum Saufeia bibebat.
Vivendum recte est, quum propter plurima, tum vel
Idcirco ut possis linguam contemnere servi.
Praecipue cave sis, ut linguas mancipiorum
Contemnas; nam lingua mali pars pessima servi;
Deterior tamen hic, qui liber non erit illis,
Quorum animas et farre suo custodit et aere.
„Utile consilium modo, sed commune, dedisti:
Nunc mihi quid suades post damnum temporis et spes
Deceptas? festinat enim decurrere velox
Flosculus angustae miseraeque brevissima vitae
Portio; dum bibimus, dum serta, unguenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.“
Ne trepida: numquam pathicus tibi deerit amicus,
Stantibus et salvis his collibus; undique ad illos
Convenient et carpentis et navibus omnes,
Qui digito scalpunt uno caput. Altera maior
Spes superest: tu tantum erucis imprime dentem.
„Haec exempla para felicibus; at mea Clotho
Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.
O parvi nostrique Lares, quos ture minuto
Aut farre et tenui soleo exorare corona,
Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus
A tegete et baculo? viginti milia fenus
Pigneribus positis, argenti vascula puri,
Sed quae Fabricius censor notet, et duo fortes

De grege Moesorum, qui me cervice locata
Securum iubeant clamoso insistere circo.
Sit mihi praeterea curvus caelator et alter,
Qui multas facies pingit cito: sufficiunt haec,
Quando ego pauper ero! Votum miserabile, nec spes
His saltem; nam quum pro me Fortuna rogatur,
Affixit ceras illa de nave petitas,
Quae Siculos cantus effugit remige surdo."

D. IUNII IUVENALIS

AQUINATIS

SATIRARUM

LIBER QUARTUS.

SATIRA X.

Omnibus in terris, quae sunt a Gadibus usque
Auroram et Gangen, pauci dinoscere possunt
Vera bona atque illis multum diversa, remota
Erroris nebula. Quid enim ratione timemus
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non poeniteat votique peracti?
Evertere domos totas optantibus ipsis
Di faciles; nocitura toga, nocitura petuntur
Militia; torrens dicendi copia multis
Et sua mortifera est facundia; viribus ille
Confisus periit admirandisque lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat et cuncta exsuperans patrimonia census.
Quanto delphinis ballaena Britannica maior.

Temporibus diris igitur iussuque Neronis
Longinum et magnos Senecae praedivitis hortos
Clausit et egregias Lateranorum obsidet aedes
Tota cohors: rarus venit in coenacula miles.
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium contumque timebis
Et motae ad lunam trepidabis arundinis umbras:
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota et cunctis notissima templis
Divitiae, crescant ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arca foro. Sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus; tunc illa time, quum pocula sumes
Gemmata et lato Setinum ardebit in auro.
Iamne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat, quoties de limine moverat unum
Protuleratque pedem, flebat contrarius auctor?
Sed facilis cuivis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, unde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quamquam non essent urbibus illis
Praetexta et trabeae, fasces, lectica, tribunal.
Quid, si vidisset praetorem curribus altis
Exstantem et medii sublimem pulvere circi
In tunica Iovis et pictae Sarrana ferentem
Ex humeris aulaea togae magnaeque coronae
Tantum orbem, quanto cervix non sufficit ulla?
Quippe tenet sudans hanc publicus et, sibi consul
Ne placeat, curru servus portatur eodem.
Da nunc et volucrem, sceptro quae surgit eburno,
Illinc cornicines, hinc praecedentia longi
Agminis officia et niveos ad frena Quirites,
Defossa in loculis quos sportula fecit amicos.
Tum quoque materiam risus invenit ad omnes
Occursus hominum, cuius prudentia monstrat,
Summos posse viros et magna exempla daturos
Vervecum in patria crassoque sub aere nasci.
Ridebat curas, nec non et gaudia vulgi,
Interdum et lacrimas, quum fortunae ipse minaci

Mandaret laqueum mediumque ostenderet unguem.
Ergo supervacua aut vel perniciosa petuntur,
Propter quae fas est genua incerare deorum.
Quosdam praecipitat subiecta potentia magnae
Invidiae; mergit longa atque insignis honorum
Pagina. Descendunt statuae restemque sequuntur,
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Caedit et immeritis franguntur crura caballis:
Iam strident ignes, iam follibus atque caminis
Ardet adoratum populo caput et crepat ingens
Seianus; deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt urceoli, pelves, sartago, matellae.
Pone domi laurus, duc in Capitolia magnum
Cretatumque bovem: Seianus ducitur unco
Spectandus; gaudent omnes: Quae labra, quis illi
Vultus erat! numquam, si quid mihi credis, amavi
Hunc hominem! sed quo cecidit sub crimine? quisnam
Delator? quibus indiciis, quo teste probavit? —
Nil horum: verbosa et grandis epistola venit
A Capreis. — Bene habet; nil plus interrogo. — Sed quid
Turba Remi? Sequitur fortunam ut semper et odit
Damnatos; idem populus, si Nortia Tusco
Favisset, si oppressa foret secura senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum. Iam pridem, ex quo suffragia nulli
Vendimus, effudit curas; nam qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet atque duas tantum res anxius optat,
Panem et circenses. — Perituros audio multos.
Nil dubium, magna est fornacula; pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram.
Quam timeo, victus ne poenas exigat Aiax
Ut male defensus! curramus praecipites et,
Dum iacet in ripa, calcemus Caesaris hostem.
Sed videant servi, ne quis neget et pavidum in ius
Cervice obstricta dominum trahat. — Hi sermones
Tunc de Seiano, secreta haec murmura vulgi.
Visne salutari sicut Seianus? habere

Tantumdem atque illi summas donare curules,
Illum exercitibus praeponere? tutor haberi
Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege Chaldaeo? vis certe pila, cohortes,
Egregios equites et castra domestica? quidni
Haec cupias? et qui nolunt occidere quemquam,
Posse volunt. Sed quae praeclara et prospera tanti,
Ut rebus laetis par sit mensura malorum?
Huius, qui trahitur, praetextam sumere mavis,
An Fidenarum Gabiorumque esse potestas
Et de mensura ius dicere, vasa minora
Frangere pannosus vacuis aedilis Ulubris?
Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
Seianum; nam qui nimios optabat honores
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsae turris tabulata, unde altior esset
Casus et impulsae praeceps immane ruinae.
Quid Crassos, quid Pompeios evertit, et illum,
Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
Ad generum Cereris sine caede ac vulnere pauci
Descendunt reges et sicca morte tyranni.
  Eloquium ac famam Demosthenis aut Ciceronis
Incipit optare et totis Quinquatribus optat,
Quisquis adhuc uno parcam colit asse Minervam,
Quem sequitur custos angustae vernula capsae.
Eloquio sed uterque perit orator; utrumque
Largus et exundans leto dedit ingenii fons.
Ingenio manus est et cervix caesa; nec umquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam —
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset. Ridenda poemata malo,
Quam te conspicuae, divina Philippica, famae,
Volveris a prima quae proxima. Saevus et illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenae
Torrentem et pleni moderantem frena theatri.

Dis ille adversis genitus fatoque sinistro,
Quem pater ardentis massae fuligine lippus
A carbone et forcipibus gladiosque parante
Incude et luteo Vulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuviae, truncis affixa tropaeis
Lorica et fracta de casside buccula pendens
Et curtum temone iugum victaeque triremis
Aplustre et summo tristis captivus in arcu
Humanis maiora bonis creduntur. Ad hoc se
Romanus Graiusque et barbarus induperator
Erexit: causas discriminis atque laboris
Inde habuit. Tanto maior famae sitis est, quam
Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Praemia si tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum et laudis titulique cupido
Haesuri saxis cinerum custodibus, ad quae
Discutienda valent sterilis mala robora fici,
Quandoquidem data sunt ipsis quoque fata sepulcris.
Expende Hannibalem: quot libras in duce summo
Invenies? hic est, quem non capit Africa Mauro
Percussa Oceano Niloque admota tepenti,
Rursus ad Aethiopum populos altosque elephantos.
Additur imperiis Hispania, Pyrenaeum
Transilit; opposuit natura Alpemque nivemque:
Diducit scopulos et montem rumpit aceto.
Iam tenet Italiam; tamen ultra pergere tendit:
Actum, inquit, nihil est, nisi Poeno milite portas
Frangimus et media vexillum pono Subura.
O qualis facies et quali digna tabella,
Quum Gaetula ducem portaret bellua luscum!
Exitus ergo quis est? o gloria! vincitur idem
Nempe et in exilium praeceps fugit atque ibi magnus
Mirandusque cliens sedet ad praetoria regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
Finem animae, quae res humanas miscuit olim,
Non gladii, non saxa dabunt, nec tela, sed ille
Cannarum vindex et tanti sanguinis ultor
Annulus. I demens et saevas curre per Alpes,

Ut pueris placeas et declamatio fias!
Unus Pellaeo iuveni non sufficit orbis;
Aestuat infelix angusto limite mundi,
Ut Gyari clausus scopulis parvaque Seripho:
Quum tamen a figulis munitam intraverit urbem,
Sarcophago contentus erit. Mors sola fatetur,
Quantula sint hominum corpuscula. Creditur olim
Velificatus Athos et quidquid Graecia mendax
Audet in historia, constratum classibus isdem
Suppositumque rotis solidum mare; credimus altos
Defecisse amnes epotaque flumina Medo
Prandente, et madidis cantat quae Sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In Corum atque Eurum solitus saevire flagellis
Barbarus, Aeolio numquam hoc in carcere passos,
Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigaeum?
Mitius id sane; quid? non et stigmate dignum
Credidit? huic quisquam vellet servire deorum?
Sed qualis rediit? nempe una nave, cruentis
Fluctibus ac tarda per densa cadavera prora.
Has toties optata exegit gloria poenas!
  Da spatium vitae, multos da, Juppiter, annos!
Hoc recto vultu, solum hoc et pallidus optas.
Sed quam continuis et quantis longa senectus
Plena malis! deformem et tetrum ante omnia vultum
Dissimilemque sui, deformem pro cute pellem
Pendentesque genas et tales aspice rugas,
Quales, umbriferos ubi pandit Thabraca saltus,
In vetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuvenum discrimina; pulchrior ille
Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo:
Una senum facies, cum voce trementia membra
Et iam leve caput madidique infantia nasi.
Frangendus misero gingiva panis inermi:
Usque adeo gravis uxori natisque sibique,
Ut captatori moveat fastidia Cosso.
Non eadem vini atque cibi, torpente palato,
Gaudia; nam coitus iam longa oblivio, vel si

Coneris, iacet exiguus cum ramice nervus
Et, quamvis tota palpetur nocte, iacebit.
Anne aliquid sperare potest haec inguinis aegri
Canities? quid quod merito suspecta libido est,
Quae Venerem affectat sine viribus? Aspice partis
Nunc damnum alterius; nam quae cantante voluptas,
Sit licet eximius, citharoedo, sitve Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?
Quid refert, magni sedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiet atque tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.
Praeterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola: circumsilit agmine facto
Morborum omne genus; quorum si nomina quaeras,
Promptius expediam, quot amaverit Oppia moechos,
Quot Themison aegros autumno occiderit uno,
Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirrus
Pupillos, quot longa viros exsorbeat uno
Maura die, quot discipulos inclinet Hamillus;
Percurram citius, quot villas possideat nunc,
Quo tondente gravis iuveni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis; ambos
Perdidit ille oculos et luscis invidet; huius
Pallida labra cibum accipiunt digitis alienis,
Ipse ad conspectum coenae diducere rictum
Suetus hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater ieiuna. Sed omni
Membrorum damno maior dementia, quae nec
Nomina servorum nec vultum agnoscit amici,
Cum quo praeterita coenavit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit. Nam codice saevo
Heredes vetat esse suos, bona tota feruntur
Ad Phialen; tantum artificis valet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sint
Funera natorum, rogus aspiciendus amatae
Coniugis et fratris plenaeque sororibus urnae.

Haec data poena diu viventibus, ut renovata
Semper clade domus multis in luctibus inque
Perpetuo maerore et nigra veste senescant.
Rex Pylius, magno si quidquam credis Homero,
Exemplum vitae fuit a cornice secundae.
Felix nimirum, qui tot per secula mortem
Distulit atque suos iam dextra computat annos,
Quique novum toties mustum bibit. Oro, parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum et nimio de stamine, quum videt acris
Antilochi barbam ardentem, quum quaerit ab omni
Quisquis adest socius, cur haec in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit aevo?
Haec eadem Peleus, raptum quum luget Achillem,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Troia Priamus venisset ad umbras
Assaraci magnis sollemnibus, Hectore funus
Portante ac reliquis fratrum cervicibus inter
Iliadum lacrimas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet scissaque Polyxena palla,
Si foret exstinctus diverso tempore, quo non
Coeperat audaces Paris aedificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Eversa et flammis Asiam ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara
Et ruit ante aram summi Iovis, ut vetulus bos,
Qui domini cultris tenue et miserabile collum
Praebet, ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utcumque hominis, sed torva canino
Latravit rictu, quae post hunc vixerat, uxor.
Festino ad nostros et regem transeo Ponti
Et Croesum, quem vox iusti facunda Solonis
Respicere ad longae iussit spatia ultima vitae.
Exilium et carcer Minturnarumque paludes
Et mendicatus victa Carthagine panis
Hinc causas habuere. Quid illo cive tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius umquam,
Si circumducto captivorum agmine et omni

Bellorum pompa animam exhalasset opimam,
Quum de Teutonico vellet descendere curru?
Provida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multae urbes et publica vota
Vicerunt; igitur fortuna ipsius et urbis
Servatum victo caput abstulit. Hoc cruciatu
Lentulus, hac poena caruit ceciditque Cethegus
Integer, et iacuit Catilina cadavere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, quum Veneris fanum videt, anxia mater
Usque ad delicias votorum. Cur tamen, inquit,
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana. —
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit; cuperet Rutilae Verginia gibbum
Accipere atque suam Rutilae dare. Filius autem
Corporis egregii miseros trepidosque parentes
Semper habet; rara est adeo concordia formae
Atque pudicitiae. Sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus ac veteres imitata Sabinos,
Praeterea castum ingenium vultumque modesto
Sanguine ferventem tribuat natura benigna
Larga manu: (quid enim puero conferre potest plus
Custode et cura natura potentior omni?)
Non licet esse viro; nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet temptare parentes.
Tanta in muneribus fiducia. Nullus ephebum
Deformem saeva castravit in arce tyrannus,
Nec praetextatum rapuit Nero loripedem nec
Strumosum atque utero pariter gibboque tumentem.
I nunc et iuvenis specie laetare tui, quem
Maiora exspectant discrimina: fiet adulter
Publicus et poenas metuet quascumque maritis
Iratis debet, nec erit felicior astro
Martis, ut in laqueos numquam incidat. Exigit autem
Interdum ille dolor plus quam lex ulla dolori
Concessit; necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam moechos et mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectae fiet adulter

Matronae; mox quum dederit Servilia nummos,
Fiet et illius, quam non amat, exuet omnem
Corporis ornatum; quid enim ulla negaverit udis
Inguinibus? sive est haec Oppia, sive Catulla
Deterior, totos habet illic femina mores. —
Sed casto quid forma nocet? — Quid profuit immo
Hippolyto grave propositum, quid Bellerophonti?
Erubuit nempe haec ceu fastidita, repulsa
Nec Stheneboea minus quam Cressa excanduit, et se
Concussere ambae. Mulier saevissima tunc est,
Quum stimulos odio pudor admovet. Elige, quidnam
Suadendum esse putes, cui nubere Caesaris uxor
Destinat. Optimus hic et formosissimus idem
Gentis patriciae rapitur miser exstinguendus
Messalinae oculis; dudum sedet illa parato
Flammeolo Tyriusque palam genialis in hortis
Sternitur, et ritu decies centena dabuntur
Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
Haec tu secreta et paucis commissa putabas?
Non nisi legitime vult nubere. Quid placeat, dic;
Ni parere velis, pereundum erit ante lucernas;
Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
Nota urbi et populo contingat principis aurem.
Dedecus ille domus sciet ultimus; interea tu
Obsequere imperio, si tanti vita dierum
Paucorum: quidquid levius meliusque putaris,
Praebenda est gladio pulchra haec et candida cervix.
Nil ergo optabunt homines? — Si consilium vis,
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conveniat nobis rebusque sit utile nostris.
Nam pro iucundis aptissima quaeque dabunt di.
Carior est illis homo, quam sibi. Nos animorum
Impulsu et caeca magnaque cupidine ducti
Coniugium petimus partumque uxoris; at illis
Notum, qui pueri qualisque futura sit uxor.
Ut tamen et poscas aliquid voveasque sacellis
Exta et candiduli divina tomacula porci,
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Fortem posce animum, mortis terrore carentem,
Qui spatium vitae extremum inter munera ponat
Naturae, qui ferre queat quoscumque labores,
Nesciat irasci, cupiat nihil et potiores
Herculis aerumnas credat saevosque labores
Et Venere et coenis et pluma Sardanapalli.
Monstro quod ipse tibi possis dare; semita certe
Tranquillae per virtutem patet unica vitae.
Nullum numen abest, si sit prudentia; nos te
Nos facimus, Fortuna, deam coeloque locamus.

SATIRA XI.

Atticus eximie si coenat, lautus habetur;
Si Rutilus, demens. Quid enim maiore cachinno
Excipitur vulgi, quam pauper Apicius? omnis
Convictus, thermae, stationes, omne theatrum
De Rutilo. Nam dum valida ac iuvenalia membra
Sufficiunt galeae, dumque ardent sanguine, fertur,
Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno,
Scripturus leges et regia verba lanistae.
Multos porro vides, quos saepe elusus ad ipsum
Creditor introitum solet exspectare macelli,
Et quibus in solo vivendi causa palato est.
Egregius coenat meliusque miserrimus horum
Et cito casurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quaerunt,
Numquam animo pretiis obstantibus; interius si
Attendas, magis illa iuvant, quae pluris emuntur.
Ergo haud difficile est perituram arcessere summam,
Lancibus oppositis vel matris imagine fracta,
Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile: sic veniunt ad miscillanea ludi.
Refert ergo, quis haec eadem paret: in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
Sumit et a censu famam trahit. Illum ego iure

Despiciam, qui scit, quanto sublimior Atlas
Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
Ignoret, quantum ferrata distet ab arca
Sacculus. E coelo descendit γνῶθι σεαυτόν,
Figendum et memori tractandum pectore, sive
Coniugium quaeras vel sacri in parte senatus
Esse velis; neque enim loricam poscit Achillis
Thersites, in qua se traducebat Ulixes;
Ancipitem seu tu magno discrimine causam
Protegere affectas, te consule, dic tibi, qui sis,
Orator vehemens, an Curtius et Matho buccae.
Noscenda est mensura sui spectandaque rebus
In summis minimisque, etiam quum piscis emetur;
Ne mullum cupias, quum sit tibi gobio tantum
In loculis. Quis enim te deficiente crumena
Et crescente gula manet exitus, aere paterno
Ac rebus mersis in ventrem, fenoris atque
Argenti gravis et pecorum agrorumque capacem?
Talibus a dominis post cuncta novissimus exit
Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.
Non praematuri cineres nec funus acerbum
Luxuriae, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerumque gradus: conducta pecunia Romae
Et coram dominis consumitur; inde ubi paulum
Nescio quid superest et pallet fenoris auctor,
Qui vertere solum, Baias et ad ostrea currunt.
Cedere namque foro iam non est deterius quam
Esquilias a ferventi migrare Subura.
Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Maestitia est, caruisse anno circensibus uno.
Sanguinis in facie non haeret gutta; morantur
Pauci ridiculum et fugientem ex urbe pudorem.
  Experiere hodie, numquid pulcherrima dictu,
Persice, non praestem vita vel moribus et re,
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pultes
Coram aliis dictem puero, sed in aure placentas.
Nam quum sis conviva mihi promissus, habebis
Evandrum, venies Tirynthius aut minor illo

Hospes, et ipse tamen contingens sanguine coelum:
Alter aquis, alter flammis ad sidera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De Tiburtino veniet pinguissimus agro
Haedulus et toto grege mollior, inscius herbae,
Necdum ausus virgas humilis mordere salicti,
Qui plus lactis habet quam sanguinis, et montani
Asparagi, posito quos legit vilica fuso;
Grandia praeterea tortoque calentia foeno
Ova adsunt ipsis cum matribus, et servatae
Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvae,
Signinum Syriumque pirum, de corbibus isdem
Aemula Picenis et odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
Autumnum et crudi posuere pericula succi.
Haec olim nostri iam luxuriosa senatus
Coena fuit: Curius, parvo quae legerat horto,
Ipse focis brevibus ponebat oluscula, quae nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor,
Qui meminit, calidae sapiat quid vulva popinae.
Sicci terga suis, rara pendentia crate,
Moris erat quondam festis servare diebus
Et natalicium cognatis ponere lardum,
Accedente nova, si quam dabat hostia, carne.
Cognatorum aliquis titulo ter consulis atque
Castrorum imperiis et dictatoris honore
Functus ad has epulas solito maturius ibat,
Erectum domito referens a monte ligonem.
Quum tremerent autem Fabios durumque Catonem
Et Scauros et Fabricios, postremo severos
Censoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas et seria duxit habendum,
Qualis in Oceano fluctu testudo nataret,
Clarum Troiugenis factura et nobile fulcrum;
Sed nudo latere et parvis frons aerea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli,
Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus atque supellex.

Tunc rudis et Graias mirari nescius artes
Urbibus eversis praedarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Ut phaleris gauderet equus caelataque cassis
Romuleae simulacra ferae mansuescere iussae
Imperii fato, geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clipeo venientis et hasta
Pendentisque dei perituro ostenderet hosti.
Ponebant igitur Tusco farrata catino;
Argenti quod erat, solis fulgebat in armis.
Omnia tunc, quibus invideas, si lividulus sis.
Templorum quoque maiestas praesentior et vox
Nocte fere media mediamque audita per urbem,
Litore ab Oceani Gallis venientibus et dis
Officium vatis peragentibus; his monuit nos,
Hanc rebus Latiis curam praestare solebat
Fictilis et nullo violatus Iuppiter auro.
Illa domi natas nostraque ex arbore mensas
Tempora viderunt; hos lignum stabat ad usus,
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
At nunc divitibus coenandi nulla voluptas,
Nil rhombus, nil dama sapit, putere videntur
Unguenta atque rosae, latos nisi sustinet orbes
Grande ebur et magno sublimis pardus hiatu,
Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes
Et Mauri celeres et Mauro obscurior Indus,
Et quos deposuit Nabataeo bellua saltu,
Iam nimios capitique graves. Hinc surgit orexis,
Hinc stomacho vires; nam pes argenteus illis,
Annulus in digito quod ferreus. Ergo superbum
Convivam caveo, qui me sibi comparet et res
Despicit exiguas. Adeo nulla uncia nobis
Est eboris nec tessellae nec calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea; non tamen his ulla umquam obsonia fiunt
Rancidula, aut ideo peior gallina secatur.
Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem

Sumine cum magno lepus atque aper et pygargus
Et Scythicae volucres et phoenicopterus ingens
Et Gaetulus oryx hebeti lautissima ferro
Caeditur et tota sonat ulmea coena Subura.
Nec frustum capreae subducere nec latus Afrae
Novit avis noster, tirunculus ac rudis omni
Tempore et exiguae furtis imbutus ofellae.
Plebeios calices et paucis assibus emptos
Porriget incultus puer atque a frigore tutus;
Non Phryx aut Lycius; [non a mangone petitus
Quisquam erit: in magno] quum posces, posce latine.
Idem habitus cunctis, tonsi rectique capilli
Atque hodie tantum propter convivia pexi.
Pastoris duri hic est filius, ille bubulci.
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam et notos tristis desiderat haedos,
Ingenui vultus puer ingenuique pudoris,
Quales esse decet, quos ardens purpura vestit;
Nec pupillares defert in balnea raucus
Testiculos, nec vellendas iam praebuit alas,
Crassa nec opposito pavidus tegit inguina gutto.
Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis,
A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit;
Namque una atque eadem est vini patria atque ministri.
Forsitan exspectes, ut Gaditana canoro
Incipiant prurire choro plausuque probatae
Ad terram tremulo descendant clune puellae?
Spectant hoc nuptae iuxta recubante marito,
Quod pudeat narrare aliquem praesentibus ipsis,
Irritamentum Veneris languentis et acres
Divitis urticae (maior tamen ista voluptas
Alterius sexus; magis ille extenditur et mox
Auribus atque oculis concepta urina movetur);
Non capit has nugas humilis domus. Audiat ille
Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
Fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
Vocibus obscenis omnique libidinis arte,
Qui Lacedaemonium pytismate lubricat orbem;

Namque ibi fortunae veniam damus. Alea turpis,
Turpe et adulterium mediocribus; haec eadem illi
Omnia quum faciunt, hilares nitidique vocantur.
Nostra dabunt alios hodie convivia ludos:
Conditor Iliados cantabitur atque Maronis
Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
Quid refert, tales versus qua voce legantur?
  Sed nunc dilatis averte negotia curis
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
Per totum cessare diem; non fenoris ulla
Mentio nec, prima si luce egressa reverti
Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor,
Humida suspectis referens multicia rugis
Vexatasque comas et vultum auremque calentem.
Protinus ante meum quidquid dolet exue limen,
Pone domum et servos et quidquid frangitur illis
Aut perit; ingratos ante omnia pone sodales.
Interea Megalesiacae spectacula mappae
Idaeum sollemne colunt, similisque triumpho
Praeda caballorum praetor sedet ac, mihi pace
Immensae nimiaeque licet si dicere plebis,
Totam hodie Romam circus capit et fragor aurem
Percutit, eventum viridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, maestam attonitamque videres
Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
Consulibus. Spectent iuvenes, quos clamor et audax
Sponsio, quos cultae decet assedisse puellae;
Nostra bibat vernum contracta cuticula solem
Effugiatque togam. Iam nunc in balnea salva
Fronte licet vadas, quamquam solida hora supersit
Ad sextam. Facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoque taedia vitae
Magna; voluptates commendat rarior usus.

SATIRA XII.

Natali, Corvine, die mihi dulcior haec lux,
Qua festus promissa deis animalia cespes
Exspectat. Niveam reginae ducimus agnam,
Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura;
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio servata Iovi frontemque coruscat,
Quippe ferox vitulus, templis maturus et arae
Spargendusque mero, quem iam pudet ubera matris
Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi similisque affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus et ipsa
Mole piger nec finitima nutritus in herba,
Laeta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret et a grandi cervix ferienda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc horrendaque passi
Nuper et incolumem sese mirantis amici.
Nam praeter pelagi casus et fulminis ictus
Evasit: densae coelum abscondere tenebrae
Nube una subitusque antemnas impulit ignis,
Quum se quisque illo percussum crederet et mox
Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus. Omnia fiunt
Talia, tam graviter, si quando poetica surgit
Tempestas. Genus ecce aliud discriminis audi
Et miserere iterum, quamquam sint cetera sortis
Eiusdem pars dira quidem, sed cognita multis
Et quam votiva testantur fana tabella
Plurima; pictores quis nescit ab Iside pasci?
Accidit et nostro similis fortuna Catullo.
Quum plenus fluctu medius foret alveus et iam,
Alternum puppis latus evertentibus undis
Arboris incertae, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Coepit cum ventis, imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno

Testiculi: adeo medicatum intellegit inguen.
Fundite, quae mea sunt, dicebat, cuncta, Catullus,
Praecipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream, teneris quoque Maecenatibus aptam,
Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed et egregius fons
Viribus occultis et Baeticus adiuvat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnae cratera capacem
Et dignum sitiente Pholo vel coniuge Fusci;
Adde et bascaudas et mille escaria, multum
Caelati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte quis audet
Argento praeferre caput rebusque salutem?
[Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
Sed vitio caeci propter patrimonia vivunt.]
Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
Damna levant; tunc adversis urgentibus illuc
Reccidit, ut malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustum: discriminis ultima, quando
Praesidia afferimus navem factura minorem.
I nunc et ventis animam committe, dolato
Confisus ligno, digitis a morte remotus
Quattuor aut septem, si sit latissima taeda;
Mox cum reticulis et pane et ventre lagonae
Aspice sumendas in tempestate secures.
Sed postquam iacuit planum mare, tempora postquam
Prospera vectoris fatumque valentius euro
Et pelago, postquam Parcae meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares et staminis albi
Lanificae, modica nec multum fortior aura
Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis et, quod superaverat unum,
Velo prora suo. Iam deficientibus austris
Spes vitae cum sole redit; tunc gratus Iulo
Atque novercali sedes praelata Lavino
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit, laetis Phrygibus mirabile sumen,

Et numquam visis triginta clara mamillis.
Tandem intrat positas inclusa per aequora moles
Tyrrhenamque pharon porrectaque brachia rursum,
Quae pelago occurrunt medio longeque relinquunt
Italiam (non sic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit); sed trunca puppe magister
Interiora petit Baianae pervia cymbae,
Tuti stagna sinus, gaudent ubi vertice raso
Garrula securi narrare pericula nautae.
  Ite igitur, pueri, linguis animisque faventes,
Sertaque delubris et farra imponite cultris
Ac molles ornate focos glebamque virentem!
Iam sequar et sacro, quod praestat, rite peracto
Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
Accipiunt fragili simulacra nitentia cera.
Hic nostrum placabo Iovem Laribusque paternis
Tura dabo atque omnes violae iactabo colores.
Cuncta nitent; longos erexit ianua ramos
Et matutinis operatur festa lucernis.
Nec suspecta tibi sint haec, Corvine: Catullus,
Pro cuius reditu tot pono altaria, parvos
Tres habet heredes. Libet exspectare, quis aegram
Et claudentem oculos gallinam impendat amico
Tam sterili; verum haec nimia est impensa: coturnix
Nulla umquam pro patre cadet. Sentire calorem
Si coepit locuples Gallitta et Paccius orbi,
Legitime fixis vestitur tota libellis
Porticus, exsistunt qui promittant hecatomben;
Quatenus hic non sunt nec venales elephanti,
Nec Latio aut usquam sub nostro sidere talis
Bellua concipitur, sed furva gente petita
Arboribus Rutulis et Turni pascitur agro,
Caesaris armentum, nulli servire paratum
Privato; siquidem Tyrio parere solebant
Hannibali et nostris ducibus regique Molosso
Horum maiores ac dorso ferre cohortes
Partem aliquam bellique et euntem in proelia turrem.
Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Histrum

Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras
Et cadat ante Lares Gallittae, victima sola
Tantis digna deis et captatoribus horum.
Alter enim, si concedas mactare, vovebit
De grege servorum magna aut pulcherrima quaeque
Corpora, vel pueris et frontibus ancillarum
Imponet vittas, et si qua est nubilis illi
Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etsi
Non sperat tragicae furtiva piacula cervae.
Laudo meum civem, nec comparo testamento
Mille rates; nam si Libitinam evaserit aeger,
Delebit tabulas, inclusus carcere nassae,
Post meritum sane mirandum, atque omnia soli
Forsan Pacuvio breviter dabit, ille superbus
Incedet victis rivalibus. Ergo vides quam
Grande operae pretium faciat iugulata Mycenis.
Vivat Pacuvius, quaeso, vel Nestora totum;
Possideat, quantum rapuit Nero; montibus aurum
Exaequet; nec amet quemquam, nec ametur ab ullo.

D. IUNII IUVENALIS
AQUINATIS
SATIRARUM
LIBER QUINTUS.

SATIRA XIII.

Exemplo quodcumque malo committitur, ipsi
Displicet auctori. Prima est haec ultio, quod se
Iudice nemo nocens absolvitur, improba quamvis
Gratia fallaci praetoris vicerit urna.

Quid sentire putas omnes, Calvine, recenti
De scelere et fidei violatae crimine? sed nec
Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
Iacturae te mergat onus, nec rara videmus,
Quae pateris; casus multis hic cognitus ac iam
Tritus et e medio fortunae ductus acervo.
Ponamus nimios gemitus; flagrantior aequo
Non debet dolor esse viri, nec vulnere maior.
Tu quamvis levium minimam exiguamque malorum
Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositum. Stupet haec, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos, Fonteio consule natus:
An nihil in melius tot rerum proficit usu?
Magna quidem, sacris quae dat praecepta libellis,
Victrix fortunae sapientia; ducimus autem
Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitae
Nec iactare iugum vita didicere magistra.
Quae tam festa dies, ut cesset prodere furem,
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
Quaesitum et partos gladio vel pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero vix sunt totidem quot
Thebarum portae vel divitis ostia Nili.
Nona aetas agitur peioraque secula ferri
Temporibus, quorum sceleri non invenit ipsa
Nomen et a nullo posuit natura metallo;
Nos hominum divumque fidem clamore ciemus,
Quanto Faesidium laudat vocalis agentem
Sportula. Dic, senior bulla dignissime, nescis,
Quas habeat veneres aliena pecunia? nescis,
Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, quum
Exigis a quoquam, ne peieret et putet ullis
Esse aliquod numen templis araeque rubenti?
Quondam hoc indigenae vivebant more, priusquam
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc, quum virguncula Iuno
Et privatus adhuc Idaeis Iuppiter antris,
Nulla super nubes convivia coelicolarum,

Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
Ad cyathos et iam siccato nectare tergens
Brachia Vulcanus Liparaea nigra taberna,
Prandebat sibi quisque deus, nec turba deorum
Talis ut est hodie, contentaque sidera paucis
Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
Pondere; nondum aliquis sortitus triste profundi
Imperium aut Sicula torvus cum coniuge Pluton,
Nec rota nec furiae nec saxum aut vulturis atri
Poena, sed infernis hilares sine regibus umbrae.
Improbitas illo fuit admirabilis aevo,
Credebant quo grande nefas et morte piandum,
Si iuvenis vetulo non assurrexerat et si
Barbato cuicumque puer, licet ipse videret
Plura domi fraga et maiores glandis acervos.
Tam venerabile erat praecedere quattuor annis,
Primaque par adeo sacrae lanugo senectae!
Nunc, si depositum non infitietur amicus,
Si reddat veterem cum tota aerugine follem,
Prodigiosa fides et Tuscis digna libellis,
Quaeque coronata lustrari debeat agna.
Egregium sanctumque virum si cerno, bimembri
Hoc monstrum puero vel mirandis sub aratro
Piscibus inventis et fetae comparo mulae,
Sollicitus, tamquam lapides effuderit imber
Examenque apium longa consederit uva
Culmine delubri, tamquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris et lactis vertice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega? quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
Summam, quam patulae vix ceperat angulus arcae?
Tam facile et pronum est superos contemnere testes,
Si mortalis idem nemo sciat! Aspice, quanta
Voce neget, quae sit ficti constantia vultus:
Per Solis radios Tarpeiaque fulmina iurat
Et Martis frameam et Cirrhaei spicula vatis,
Per calamos venatricis pharetramque puellae,

Perque tuum, pater Aegaei Neptune, tridentem;
Addit et Herculeos arcus hastamque Minervae (et)
Quidquid habent telorum armamentaria coeli.
Si vero et pater est, comedam, inquit, flebile nati
Sinciput elixi Pharioque madentis aceto.
Sunt in fortunae qui casibus omnia ponant
Et nullo credant mundum rectore moveri,
Natura volvente vices et lucis et anni,
Atque ideo intrepidi quaecumque altaria tangunt.
Est alius metuens, ne crimen poena sequatur;
Hic putat esse deos et peierat, atque ita secum:
Decernat, quodcumque volet, de corpore nostro
Isis et irato feriat mea lumina sistro,
Dummodo vel caecus teneam quos abnego nummos.
Et phthisis et vomicae putres et dimidium crus
Sunt tanti, pauper locupletem optare podagram
Nec dubitet Ladas, si non eget Anticyra nec
Archigene; quid enim velocis gloria plantae
Praestat et esuriens Pisaeae ramus olivae?
Ut sit magna, tamen certe lenta ira deorum est:
Si curant igitur cunctos punire nocentes,
Quando ad me venient? Sed et exorabile numen
Fortasse experiar; solet his ignoscere; multi
Committunt eadem diverso crimina fato;
Ille crucem sceleris pretium tulit, hic diadema.
Sic animum dirae trepidum formidine culpae
Confirmans tunc te sacra ad delubra vocantem
Praecedit, trahere immo ultro ac vexare paratus.
Nam quum magna malae superest audacia causae,
Creditur a multis fiducia. Mimum agit ille,
Urbani qualem fugitivus scurra Catulli:
Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
Vel potius quantum Gradivus Homericus: 'Audis,
Iuppiter, haec, nec labra moves, quum mittere vocem
Debueris vel marmoreus vel aeneus? aut cur
In carbone tuo charta pia tura soluta
Ponimus et sectum vituli iecur albaque porci
Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est

Effigies inter vestras statuamque Vagelli.'
Accipe, quae contra valeat solatia ferre
Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
A Cynicis tunica distantia, non Epicurum
Suspicit exigui laetum plantaribus horti.
Curentur dubii medicis maioribus aegri,
Tu venam vel discipulo committe Philippi.
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis, taceo, nec pugnis caedere pectus
Te veto nec plana faciem contundere palma;
Quandoquidem accepto claudenda est ianua damno,
Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
Planguntur nummi, quam funera. Nemo dolorem
Fingit in hoc casu, vestem diducere summam
Contentus, vexare oculos humore coacto:
Ploratur lacrimis amissa pecunia veris.
Sed si cuncta vides simili fora plena querella,
Si decies lectis diversa parte tabellis
Vana supervacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera gemmaque princeps
Sardonychum, loculis quae custoditur eburnis:
Ten', o delicias! extra communia censes
Ponendum, quia tu gallinae filius albae,
Nos viles pulli, nati infelicibus ovis?
Rem pateris modicam et mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos maiora ad crimina. Confer
Conductum latronem, incendia sulfure coepta
Atque dolo, primos quum ianua colligit ignes;
Confer et hos, veteris qui tollunt grandia templi
Pocula adorandae robiginis et populorum
Dona vel antiquo positas a rege coronas.
Haec ibi si non sunt, minor exstat sacrilegus, qui
Radat inaurati femur Herculis et faciem ipsam
Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat;
An dubitet, solitus totum conflare Tonantem?
Confer et artifices mercatoremque veneni
Et deducendum corio bovis in mare, cum quo
Clauditur adversis innoxia simia fatis.

Haec quota pars scelerum, quae custos Gallicus urbis
Usque a lucifero, donec lux occidat, audit?
Humani generis mores tibi nosse volenti
Sufficit una domus; paucos consume dies, et
Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.
Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In Meroe crasso maiorem infante mamillam?
Caerula quis stupuit Germani lumina, flavam
Caesariem et madido torquentem cornua cirro?
Nempe quod haec illis natura est omnibus una.
Ad subitas Thracum volucres nubemque sonoram
Pygmaeus parvis currit bellator in armis,
Mox impar hosti raptusque per aera curvis
Unguibus a saeva fertur grue: si videas hoc
Gentibus in nostris, risu quatiare; sed illic,
Quamquam eadem assidue spectentur proelia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
  Nullane periuri capitis fraudisque nefandae
Poena erit? — Abreptum crede hunc graviore catena
Protinus et nostro (quid plus velit ira?) necari
Arbitrio; manet illa tamen iactura, nec umquam
Depositum tibi sospes erit, sed corpore trunco
Invidiosa dabit minimus solatia sanguis. —
At vindicta bonum vita iucundius ipsa. —
Nempe hoc indocti, quorum praecordia nullis
Interdum aut levibus videas flagrantia causis:
Quantulacumque adeo est occasio, sufficit irae.
Chrysippus non dicet idem nec mite Thaletis
Ingenium dulcique senex vicinus Hymetto,
Qui partem acceptae saeva inter vincla cicutae
Accusatori nollet dare. Plurima felix
Paulatim vitia atque errores exuit omnes,
Prima docet rectum sapientia; quippe minuti
Semper et infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio: continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet, quam femina. Cur tamen hos tu
Evasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos et surdo verbere caedit

Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Poena autem vehemens ac multo saevior illis,
Quas et Caedicius gravis invenit et Rhadamanthus,
Nocte dieque suum gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit Pythia vates,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depositum retinere et fraudem iure tueri
Iurando; quaerebat enim, quae numinis esset
Mens, et an hoc illi facinus suaderet Apollo?
Reddidit ergo metu, non moribus; et tamen omnem
Vocem adyti dignam templo veramque probavit,
Exstinctus tota pariter cum prole domoque
Et quamvis longa deductis gente propinquis.
Has patitur poenas peccandi sola voluntas;
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet: cedo, si conata peregit!
Perpetua anxietas nec mensae tempore cessat,
Faucibus ut morbo siccis interque molares
Difficili crescente cibo; Setina misellus
Exspuit, Albani veteris pretiosa senectus
Displicet; ostendas melius, densissima ruga
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte brevem si forte indulsit cura soporem
Et toto versata toro iam membra quiescunt,
Continuo templum et violati numinis aras
Et, quod praecipuis mentem sudoribus urget,
Te videt in somnis; tua sacra et maior imago
Humana turbat pavidum cogitque fateri.
Hi sunt, qui trepidant et ad omnia fulgura pallent,
Quum tonat, exanimes primo quoque murmure coeli;
Non quasi fortuitus nec ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras et iudicet ignis.
Illa nihil nocuit: cura graviore timetur
Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
Praeterea lateris vigili cum febre dolorem
Si coepere pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt a numine; saxa deorum
Haec et tela putant. Pecudem spondere sacello

Balantem et Laribus cristam promittere galli
Non audent; quid enim sperare nocentibus aegris
Concessum? vel quae non dignior hostia vita?
Mobilis et varia est ferme natura malorum.
Quum scelus admittunt, superest constantia; quid fas
Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa et mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisnam hominum est, quem tu contentum videris uno
Flagitio? dabit in laqueum vestigia noster
Perfidus et nigri patietur carceris uncum
Aut maris Aegaei rupem scopulosque frequentes
Exulibus magnis. Poena gaudebis amara
Nominis invisi, tandemque fatebere laetus,
Nec surdum nec Tiresian quemquam esse deorum.

SATIRA XIV.

Plurima sunt, Fuscine, et fama digna sinistra
Et nitidis maculam haesuram figentia rebus,
Quae monstrant ipsi pueris traduntque parentes.
Si damnosa senem iuvat alea, ludit et heres
Bullatus parvoque eadem movet arma fritillo.
Nec melius de se cuiquam sperare propinquo
Concedet iuvenis, qui radere tubera terrae,
Boletum condire et eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit, nebulone parente
Et cana monstrante gula: quum septimus annus
Transierit puerum, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto coenare paratu
Semper et a magna non degenerare culina.
Mitem animum et mores modicis erroribus aequos
Praecipit atque animas servorum et corpora nostra

Materia constare putat paribusque elementis,
An saevire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu et nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi laris ac Polyphemus,
Tunc felix, quoties aliquis tortore vocato
Uritur ardenti duo propter lintea ferro?
Quid suadet iuveni laetus stridore catenae,
Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer?
Rusticus exspectas, ut non sit adultera Largae
Filia, quae numquam maternos dicere moechos
Tam cito nec tanto poterit contexere cursu,
Ut non ter decies respiret? conscia matri
Virgo fuit; ceras nunc hac dictante pusillas
Implet et ad moechum dat eisdem ferre cinaedis.
Sic natura iubet: velocius et citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla, domestica magnis
Quum subeunt animos auctoribus. Unus et alter
Forsitan haec spernant iuvenes, quibus arte benigna
Et meliore luto finxit praecordia Titan;
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpae.
Abstineas igitur damnandis; huius enim vel
Una potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus ac pravis omnes sumus; et Catilinam
Quocumque in populo videas, quocumque sub axe,
Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
Nil dictu foedum visuque haec limina tangat,
Intra quae pater est; procul, ah procul inde puellae
Lenonum et cantus pernoctantis parasiti!
Maxima debetur puero reverentia: si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
Sed peccaturo obstet tibi filius infans.
Nam si quid dignum censoris fecerit ira
Quandoque et similem tibi se non corpore tantum
Nec vultu dederit, morum quoque filius et qui
Omnia deterius tua per vestigia peccet,
Corripies nimirum et castigabis acerbo

Clamore ac post haec tabulas mutare parabis:
Unde tibi frontem libertatemque parentis,
Quum facias peiora senex vacuumque cerebro
Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quaerat?
  Hospite venturo, cessabit nemo tuorum.
Verre pavimentum, nitidas ostende columnas,
Arida cum tota descendat aranea tela,
Hic leve argentum, vasa aspera tergeat alter:
Vox domini furit instantis virgamque tenentis.
Ergo miser trepidas, ne stercore foeda canino
Atria displiceant oculis venientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus; et tamen uno
Semodio scobis haec emendat servulus unus:
Illud non agitas, ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum vitioque carentem?
Gratum est, quod patriae civem populoque dedisti,
Si facis ut patriae sit idoneus, utilis agris,
Utilis et bellorum et pacis rebus agendis.
Plurimum enim intererit, quibus artibus et quibus hunc tu
Moribus instituas. Serpente ciconia pullos
Nutrit et inventa per devia rura lacerta:
Illi eadem sumptis quaerunt animalia pinnis.
Vultur iumento et canibus crucibusque relictis
Ad fetus properat partemque cadaveris affert:
Hic est ergo cibus magni quoque vulturis et se
Pascentis, propria quum iam facit arbore nidos.
Sed leporem aut capream famulae Iovis et generosae
In saltu venantur aves, hinc praeda cubili
Ponitur: inde autem quum se matura levabit
Progenies, stimulante fame festinat ad illam,
Quam primum praedam rupto gustaverat ovo.
  Aedificator erat Cretonius et modo curvo
Litore Caietae, summa nunc Tiburis arce,
Nunc Praenestinis in montibus alta parabat
Culmina villarum Graecis longeque petitis
Marmoribus, vincens Fortunae atque Herculis aedem,
Ut spado vincebat Capitolia nostra Posides.
Dum sic ergo habitat Cretonius, imminuit rem,

Fregit opes; nec parva tamen mensura relictae
Partis erat: totam hanc turbavit filius amens,
Dum meliore novas attollit marmore villas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil praeter nubes et coeli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit; mox et praeputia ponunt.
Romanas autem soliti contemnere leges
Iudaicum ediscunt et servant ac metuunt ius,
Tradidit arcano quodcumque volumine Moses,
Non monstrare vias eadem nisi sacra colenti,
Quaesitum ad fontem solos deducere verpos.
Sed pater in causa, cui septima quaeque fuit lux
Ignava et partem vitae non attigit ullam.
Sponte tamen iuvenes imitantur cetera: solam
Inviti quoque avaritiam exercere iubentur.
Fallit enim vitium specie virtutis. et umbra,
Quum sit triste habitu vultuque et veste severum
Nec dubie tamquam frugi laudetur avarus,
Tamquam parcus homo et rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas servet easdem
Hesperidum serpens aut Ponticus. Adde quod hunc, de
Quo loquor, egregium populus putat adquirendi
Artificem; quippe his crescunt patrimonia fabris.
Sed crescunt quocumque modo, maioraque fiunt
Incude assidua semperque ardente camino.
Et pater ergo animi felices credit avaros;
Qui miratur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putat, iuvenes hortatur, ut illam
Ire viam pergant et eidem incumbere sectae.
Sunt quaedam vitiorum elementa: his protinus illos
Imbuit et cogit minimas ediscere sordes,
Mox adquirendi docet insatiabile votum.
Servorum ventres modio castigat iniquo,
Ipse quoque esuriens; neque enim omnia sustinet umquam
Mucida caerulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio servare minuta
Septembri, nec non differre in tempora coenae

Alterius conchem aestivi cum parte lacerti
Signatam vel dimidio putrique siluro,
Filaque sectivi numerata includere porri:
Invitatus ad haec aliquis de ponte negabit.
Sed quo divitias haec per tormenta coactas,
Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenesis,
Ut locuples moriaris, egentis vivere fato?
Interea pleno quum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crevit,
Et minus hanc optat qui non habet. Ergo paratur
Altera villa tibi, quum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fines, maiorque videtur
Et melior vicina seges: mercaris et hanc et
Arbusta et densa montem qui canet oliva.
Quorum si pretio dominus non vincitur ullo,
Nocte boves macri lassoque famelica collo
Iumenta ad virides huius mittentur aristas;
Nec prius inde domum, quam tota novalia saevos
In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere vix possis, quam multi talia plorent,
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones, quam foedae buccina famae! —
Quid nocet haec? inquit; tunicam mihi malo lupini,
Quam si me toto laudet vicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem. —
Scilicet et morbis et debilitate carebis,
Et luctum et curam effugies, et tempora vitae
Longa tibi posthac fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possederis agri,
Quantum sub Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis aetate ac Punica passis
Proelia vel Pyrrhum immanem gladiosque Molossos
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus: merces haec sanguinis atque laboris
Nullis visa umquam meritis minor, aut ingratae
Curta fides patriae. Saturabat glebula talis
Patrem ipsum turbamque casae, qua feta iacebat
Uxor et infantes ludebant quattuor, unus

Vernula, tres domini; sed magnis fratribus horum
A scrobe vel sulco redeuntibus altera coena
Amplior et grandes fumabant pultibus ollae.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
Inde fere scelerum causae; nec plura venena
Miscuit aut ferro grassatur saepius ullum
Humanae mentis vitium, quam saeva cupido
Immodici census. Nam dives qui fieri vult,
Et cito vult fieri; sed quae reverentia legum,
Quis metus aut pudor est umquam properantis avari?
Vivite contenti casulis et collibus istis,
O pueri! Marsus dicebat et Hernicus olim
Vestinusque senex: panem quaeramus aratro,
Qui satis est mensis; laudant hoc numina ruris,
Quorum ope et auxilio gratae post munus aristae
Contingunt homini veteris fastidia quercus.
Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui summovet euros
Pellibus inversis; peregrina ignotaque nobis
Ad scelus atque nefas, quaecumque est, purpura ducit.
Haec illi veteres praecepta minoribus: at nunc
Post finem autumni media de nocte supinum
Clamosus iuvenem pater excitat: Accipe ceras,
Scribe, puer, vigila, causas age, perlege rubras
Maiorum leges aut vitem posce libello.
Sed caput intactum buxo naresque pilosas
Annotet et grandes miretur Laelius alas.
Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum,
Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat; aut, longos castrorum ferre labores
Si piget et trepidum solvunt tibi cornua ventrem
Cum lituis audita, pares quod vendere possis
Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Ullius subeant ablegandae Tiberim ultra,
Neu credas ponendum aliquid discriminis inter
Unguenta et corium. Lucri bonus est odor ex re
Qualibet: illa tuo sententia semper in ore
Versetur, dis atque ipso Iove digna poeta.

Unde habeas, quaerit nemo, sed oportet habere:
Hoc monstrant vetulae pueris repentibus assae,
Hoc discunt omnes ante alpha et beta puellae. —
Talibus instantem monitis quemcumque parentem
Sic possem affari: Dic, o vanissime, quis te
Festinare iubet? meliorem praesto magistro
Discipulum. Securus abi; vinceris, ut Aiax
Praeteriit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
Parcendum est teneris: nondum implevere medullas
Maturae mala nequitiae; ast quum pectere barbam
Coeperit et longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit testis, vendet periuria summa
Exigua et Cereris tangens aramque pedemque.
Elatam iam crede nurum, si limina vestra
Mortifera cum dote subit: quibus illa premetur
Per somnum digitis! nam quae terraque marique
Adquirenda putas, brevior via conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor. Haec ego numquam
Mandavi, dices olim, nec talia suasi;
Mentis causa malae tamen est et origo penes te.
Nam quisquis magni census praecepit amorem,
Et laevo monitu pueros producit avaros,
[Et qui per fraudes patrimonia conduplicare,]
Dat libertatem et totas effundit habenas
Curriculo; quem si revoces, subsistere nescit
Et te contempto rapitur metisque relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas; adeo indulgent sibi latius ipsi.
Quum dicis iuveni stultum, qui donet amico,
Qui paupertatem levet attollatque propinqui,
Et spoliare doces et circumscribere et omni
Crimine divitias adquirere, quarum amor in te
Quantus erat patriae Deciorum in pectore, quantum
Dilexit Thebas, si Graecia vera, Menoeceus;
In quorum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clipeis nascuntur et horrida bella capessunt
Continuo, tamquam et tubicen surrexerit una.
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,

Flagrantem late et rapientem cuncta videbis,
Nec tibi parcetur misero, trepidumque magistrum
In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua; sed grave tardas
Exspectare colus: morieris stamine nondum
Abrupto. Iam nunc obstas et vota moraris,
Iam torquet iuvenem longa et cervina senectus.
Ocius Archigenen quaere atque eme quod Mithridates
Composuit, si vis aliam decerpere ficum
Atque alias tractare rosas. Medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat et pater et rex.
  Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla aequare queas praetoris pulpita lauti,
Si spectes, quanto capitis discrimine constent
Incrementa domus, aerata multus in arca
Fiscus et ad vigilem ponendi Castora nummi,
Ex quo Mars ultor galeam quoque perdidit et res
Non potuit servare suas. Ergo omnia Florae
Et Cereris licet et Cybeles aulaea relinquas;
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora quique solet rectum descendere funem,
Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris
Atque habitas, coro semper tollendus et austro,
[Perditus ac vilis sacci mercator olentis,]
Qui gaudes pingue antiquae de litore Cretae
Passum et municipes Iovis advexisse lagonas?
Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
Victum illa mercede parat brumamque famemque
Illa reste cavet: tu propter mille talenta
Et centum villas temerarius. Aspice portus
Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum est iam
In pelago; veniet classis, quocumque vocarit
Spes lucri, nec Carpathium Gaetulaque tantum
Aequora transiliet, sed longe Calpe relicta
Audiet Herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operae pretium est, ut tenso folle reverti
Inde domum possis tumidaque superbus aluta

Oceani monstra et iuvenes vidisse marinos.
Non unus mentes agitat furor: ille sororis
In manibus vultu Eumenidum terretur et igni,
Hic bove percusso mugire Agamemnona credit
Aut Ithacum; parcat tunicis licet atque lacernis,
Curatoris eget, qui navem mercibus implet
Ad summum latus et tabula distinguitur unda,
Quum sit causa mali tanti et discriminis huius
Concisum argentum in titulos faciesque minutas.
Occurrunt nubes et fulgura: Solvite funem,
Frumenti dominus clamat piperisve coempti,
Nil color hic coeli, nil fascia nigra minatur;
Aestivum tonat. — Infelix hac forsitan ipsa
Nocte cadit fractis trabibus, fluctuque premetur
Obrutus et zonam laeva morsuque tenebit.
Sed cuius votis modo non suffecerat aurum,
Quod Tagus et rutila volvit Pactolus arena,
Frigida sufficient velantes inguina panni
Exiguusque cibus, mersa rate naufragus assem
Dum rogat et picta se tempestate tuetur.
  Tantis parta malis cura maiore metuque
Servantur. Misera est magni custodia census!
Dispositis praedives hamis vigilare cohortem
Servorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
Electro signisque suis Phrygiaque columna
Atque ebore et lata testudine. Dolia nudi
Non ardent Cynici; si fregeris, altera fiet
Cras domus, atque eadem plumbo commissa manebit.
Sensit Alexander, testa quum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis aequanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia; nos te,
Nos facimus, Fortuna, deam. Mensura tamen quae
Sufficiat census, si quis me consulat, edam:
In quantum sitis atque fames et frigora poscunt,
Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis,
Quantum Socratici ceperunt ante penates.

Numquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis videor te claudere? misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam,
Bis septem ordinibus quam lex dignatur Othonis.
Haec quoque si rugam trahit extenditque labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
Si nondum implevi gremium, si panditur ultra,
Nec Croesi fortuna umquam nec Persica regna
Sufficient animo nec divitiae Narcissi,
Indulsit Caesar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperiis uxorem occidere iussus.

SATIRA XV.

Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
Aegyptus portenta colat? crocodilon adorat
Pars haec, illa pavet saturam serpentibus ibin.
Effigies sacri nitet aurea cercopitheci,
Dimidio magicae resonant ubi Memnone chordae
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic aeluros, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
Porrum et caepe nefas violare et frangere morsu:
O sanctas gentes, quibus haec nascuntur in hortis
Numina! Lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fetum iugulare capellae:
Carnibus humanis vesci licet. Attonito quum
Tale super coenam facinus narraret Ulixes
Alcinoo, bilem aut risum fortasse quibusdam
Moverat, ut mendax aretalogus: In mare nemo
Hunc abicit, saeva dignum veraque Charybdi,
Fingentem immanes Laestrygonas atque Cyclopas?
Nam citius Scyllam vel concurrentia saxa
Cyaneis plenos et tempestatibus utres
Crediderim aut tenui percussum verbere Circes
Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis:
Tam vacui capitis populum Phaeaca putavit? —

Sic aliquis merito nondum ebrius et minimum qui
De Corcyraea temetum duxerat urna;
Solus enim haec Ithacus nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem, sed nuper consule Iunco
Gesta super calidae referemus moenia Copti,
Nos vulgi scelus et cunctis graviora cothurnis.
Nam scelus, a Pyrrha quamquam omnia syrmata volvas,
Nullus apud tragicos populus facit; accipe, nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit aevo.
Inter finitimos vetus atque antiqua simultas,
Immortale odium et numquam sanabile vulnus
Ardet adhuc, Ombos et Tentyra. Summus utrimque
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit uterque locus, quum solos credat habendos
Esse deos, quos ipse colit. Sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus ac ducibus, ne
Laetum hilaremque diem, ne magnae gaudia coenae
Sentirent, positis ad templa et compita mensis
Pervigilique toro, quem nocte ac luce iacentem
Septimus interdum sol invenit. Horrida sane
Aegyptus, sed luxuria, quantum ipse notavi,
Barbara famoso non cedit turba Canopo.
Adde, quod et facilis victoria de madidis et
Blaesis atque mero titubantibus: inde virorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacumque
Unguenta et flores multaeque in fronte coronae;
Hinc ieiunum odium. Sed iurgia prima sonare
Incipiunt animis ardentibus, haec tuba rixae;
Dein clamore pari concurritur, et vice teli
Saevit nuda manus; paucae sine vulnere malae,
Vix cuiquam aut nulli toto certamine nasus
Integer, aspiceres iam cuncta per agmina vultus
Dimidios, alias facies et hiantia ruptis
Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen et pueriles
Exercere acies, quod nulla cadavera calcent;
Et sane quo tot rixantis milia turbae,

Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, et iam
Saxa inclinatis per humum quaesita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditioni
Tela, nec hunc lapidem, quales et Turnus et Aiax,
Vel quo Tydides percussit pondere coxam
Aeneae, sed quem valeant emittere dextrae
Illis dissimiles et nostro tempore natae.
Nam genus hoc vivo iam decrescebat Homero;
Terra malos homines nunc educat atque pusillos.
Ergo deus, quicumque aspexit, ridet et odit.
  A deverticulo repetatur fabula. Postquam,
Subsidiis aucti, pars altera promere ferrum
Audet et infestis pugnam instaurare sagittis:
Terga fuga celeri praestant, instantibus Ombis,
Qui vicina colunt umbrosae Tentyra palmae.
Labitur hinc quidam, nimia formidine cursum
Praecipitans, capiturque; ast illum in plurima sectum
Frusta et particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aeno
Aut veribus; longum usque adeo tardumque putavit
Exspectare focos, contenta cadavere crudo.
Hic gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem summa coeli raptum de parte Prometheus
Donavit terris; [elemento gratulor et te
Exsultare reor.] Sed qui mordere cadaver
Sustinuit, nil umquam hac carne libentius edit;
Nam scelere in tanto ne quaeras et dubites an
Prima voluptatem gula senserit; ultimus autem
Qui stetit, absumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones, haec fama est, alimentis talibus olim
Produxere animas: sed res diversa, sed illic
Fortunae invidia est bellorumque ultima, casus
Extremi, longae dira obsidionis egestas.
Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post omnes herbas, post cuncta animalia, quidquid

Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis
Pallorem ac maciem et tenues miserantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, esse parati
Et sua. Quisnam hominum veniam dare quisve deorum
Ventribus abnueret dira atque immania passis
Et quibus illorum poterant ignoscere manes,
Quorum corporibus vescebantur? Melius nos
Zenonis praecepta monent; nec enim omnia, quaedam
Pro vita facienda putant: sed Cantaber unde
Stoicus, antiqui praesertim aetate Metelli?
Nunc totus Graias nostrasque habet orbis Athenas,
Gallia causidicos docuit facunda Britannos,
De conducendo loquitur iam rhetore Thyle.
Nobilis ille tamen populus, quem diximus, et par
Virtute atque fide, sed maior clade, Saguntus,
Tale quid excusat; Maeotide saevior ara
Aegyptus. Quippe illa nefandi Taurica sacri
Inventrix homines (ut iam, quae carmina tradunt,
Digna fide credas) tantum immolat, ulterius nil
Aut gravius cultro timet hostia: quis modo casus
Impulit hos? quae tanta fames infestaque vallo
Arma coegerunt tam detestabile monstrum
Audere? anne aliam, terra Memphitide sicca,
Invidiam facerent nolenti surgere Nilo?
Qua nec terribiles Cimbri nec Bistones umquam
Sauromataeque truces aut immanes Agathyrsi,
Hac saevit rabie imbelle et inutile vulgus,
Parvula fictilibus solitum dare vela phaselis
Et brevibus pictae remis incumbere testae.
Nec poenam sceleri invenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
Et similes ira atque fames. Mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur,
Quae lacrimas dedit; haec nostri pars optima sensus.
Plorare ergo iubet causam dicentis amici
Squaloremque rei, pupillum ad iura vocantem
Circumscriptorem, cuius manantia fletu
b- puellares faciunt incerta capilli.

Naturae imperio gemimus, quum funus adultae
Virginis occurrit vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi; quis enim bonus et face dignus
Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
Ulla aliena sibi credit mala? Separat hoc nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
Sortiti ingenium divinorumque capaces
Atque exercendis capiendisque artibus apti
Sensum a coelesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona et terram spectantia. Mundi
Principio indulsit communis conditor illis
Tantum animas, nobis animum quoque, mutuus ut nos
Affectus petere auxilium et praestare iuberet,
Dispersos trahere in populum, migrare vetusto
De nemore et proavis habitatas linquere silvas,
Aedificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
Ut collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum aut ingenti nutantem vulnere civem,
Communi dare signa tuba, defendier isdem
Turribus atque una portarum clave teneri.
Sed iam serpentum maior concordia; parcit
Cognatis maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore umquam
Exspiravit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam, saevis inter se convenit ursis:
Ast homini ferrum letale incude nefanda
Produxisse parum est, quum rastra et sarcula tantum
Assueti coquere et marris ac vomere lassi
Nescierint primi gladios extendere fabri.
Aspicimus populos, quorum non sufficit irae
Occidisse aliquem, sed pectora, brachia, vultum
Crediderint genus esse cibi; quid diceret ergo
Vel quo non fugeret, si nunc haec monstra videret,
Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui
Tamquam homine et ventri indulsit non omne legumen?

SATIRA XVI.

Quis numerare queat felicis praemia, Galli,
Militiae? nam si subeuntur prospera castra,
Me pavidum excipiat tironem porta secundo
Sidere. Plus etenim fati valet hora benigni,
Quam si nos Veneris commendet epistola Marti
Et Samia genetrix quae delectatur arena.
  Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat, immo et, si pulsetur, dissimulet nec
Audeat excussos praetori ostendere dentes
Et nigram in facie tumidis livoribus offam
Atque oculum medico nil promittente relictum.
Bardaicus iudex datur haec punire volenti,
Calceus et grandes magna ad subsellia surae,
Legibus antiquis castrorum et more Camilli
Servato, miles ne vallum litiget extra
Et procul a signis. Iustissima centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Ultio, si iustae defertur causa querellae;
Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipli
Consensu magno efficiunt, curabilis ut sit
Vindicta et gravior quam iniuria. Dignum erit ergo
Declamatoris mulino corde Vagelli,
Quum duo crura habeas, offendere tot caligas, tot
Milia clavorum. Quis tam procul absit ab urbe
Praeterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
Ut veniat? lacrimae siccentur protinus, et se
Excusaturos non sollicitemus amicos.
Da testem, iudex quum dixerit, audeat ille
Nescio quis, pugnos qui vidit, dicere: vidi:
Et credam dignum barba dignumque capillis
Maiorum. Citius falsum producere testem
Contra paganum possis, quam vera loquentem
Contra fortunam armati contraque pudorem.

Praemia nunc alia atque alia emolumenta notemus
Sacramentorum. Convallem ruris aviti
Improbus aut campum mihi si vicinus ademit,
Et sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum patulo coluit puls annua libo,
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
Vana supervacui dicens chirographa ligni:
Exspectandus erit qui lites inchoet annus
Totius populi; sed tunc quoque mille ferenda
Taedia, mille morae: toties subsellia tantum
Sternuntur; iam facundo ponente lacernas
Caedicio et Fusco iam micturiente parati
Digredimur lentaque fori pugnamus arena.
Ast illis, quos arma tegunt et balteus ambit,
Quod placitum est ipsis praestatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis praeterea testandi militibus ius
Vivo patre datur; nam, quae sunt parta labore
Militiae, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet cuius regimen pater. Ergo Coranum,
Signorum comitem castrorumque aera merentem,
Quamvis iam tremulus captat pater. Hunc favor aequus
Provehit et pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre videtur,
Ut, qui fortis erit, sit felicissimus idem,
Ut laeti phaleris omnes et torquibus omnes.

SULPICIAE SATIRA.

Musa, quibus numeris heroas et arma frequentas,
Fabellam permitte mihi detexere paucis.
Nam tibi secessi, tecum penetrale retractans
Consilium; quare nec carmine curro Phalaeco
Nec trimetro iambo nec qui pede fractus eodem
Fortiter irasci didicit duce Clazomenio.
Cetera quin etiam, quot denique milia lusi
Primaque Romanas docui contendere Graiis
Et salibus variare novis, constanter omitto,
Teque, quibus princeps et facundissima calles,
Aggredior: precibus descende clientis et audi.
  Dic mihi, Calliope, quidnam pater ille deorum
Cogitat? an terras et patria secula mutat,
Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes,
Nosque iubet tacitos et iam rationis egenos
Non aliter, primo quam quum surreximus aevo,
Glandibus et purae rursus procumbere lymphae?
An reliquas terras conservat amicus et urbes,
Sed genus Ausonium Remulique exturbat alumnos?
Quid? reputemus enim: duo sunt, quibus extulit ingens
Roma caput: virtus belli et sapientia pacis.
Sed virtus, agitata domi et socialibus armis,
In freta Sicaniae et Carthaginis exiit arces
Ceteraque imperia et totum simul abstulit orbem;
Deinde, velut stadio victor qui solus Achaeo
Languet et immota secum virtute fatiscit,

Sic itidem Romana manus, contendere postquam
Destitit et pacem longis frenavit habenis,
Ipsa domi leges et Graia inventa retractans
Omnia bellorum terra quaesita marique
Praemia consilio et molli ratione regebat.
Stabat in his; neque enim poterat constare sine ipsis,
Aut frustra uxori mendaxque Diespiter olim:
Imperium sine fine dedi, dixisse probatur.
Nunc igitur qui res Romanas imperat inter,
Non trabe sed tergo prolapsus et ingluvie albus,
Et studia et sapiens hominum nomenque genusque
Omnia abire foras atque urbe excedere iussit.
Quid facimus? Graïos hominumque reliquimus urbes,
Ut Romana foret magis his instructa magistris;
Nunc, Capitolino veluti turbante Camillo
Ensibus et trutina Galli fugere relicta,
Sic nostri palare senes dicuntur et ipsi
Ut ferale suos onus exstirpare libellos.
Ergo Numantinus Libycusque erravit in isto
Scipio, qui Rhodio crevit formante magistro,
Cetera et illa manus bello facunda secundo,
Quos inter prisci sententia dia Catonis
Scire adeo magni fecisset, utrumne secundis
An magis adversis staret Romana propago?
Scilicet adversis: nam quum defendier armis
Suadet amor patriae et captiva penatibus uxor,
Convenit, ut vespis, quarum domus arce Monetae,
Turba rigens strictis per lutea corpora telis;
Ast ubi spes secura redit, oblita favorum
Plebs materque una somno moriuntur obeso.
Romulidarum igitur longa et gravis exitium pax.
  Hoc fabella modo pausam facit. Optima, posthac,
Musa, velim moneas, sine qua mihi nulla voluptas
Vivere, uti quondam Lydus, dum Smyrna peribat,
Nunc itidem migrare velis; vel denique quidvis
Ut dea quaere aliud; tantum Romana Caleno
Moenia iucundos pariterque averte Sabinos.
Haec ego; tum paucis dea me dignarier infit:

Pone metus aequos, cultrix mea: summa tyranno
Haec instant odia et nostro periturus honore est.
Nam laureta Numae fontesque habitamus eosdem
Et comite Egeria ridemus inania coepta.
Vive, vale; manet hunc pulchrum sua fama dolorem;
Musarum spondet chorus et Romanus Apollo.

ONOMASTICON.

Accius? VI. 70.
Acestes VII. 235.
Achaei III. 61.
Achaeum stadium Sulp. 25.
Achilles I. 163; VII. 210; VIII. 271; X. 256; XI. 30; XIV. 214.
Acilius IV. 94.
Actiacus II. 109.
Actor II. 100.
Adriacus IV. 39.
Aeacides VIII. 270.
Aeacus I. 10.
Aegaeum XIII. 81. 246.
Aegyptius I. 130.
Aegyptus VI. 527; XV. 2 etc.
Aelia VI. 72.
Aelius? VI. 385.
Aemilianus VIII. 3.
Aemilius VI. 32. VII. 124.
Aeneas I. 162; V. 139; XV. 67.
Aeolius I. 8; X. 181.
Aethiops II. 23; VIII. 33; X. 150.
Afer V. 152; VIII. 120; XI. 142.
Africa VII. 149; X. 148.
Agamemnon XIV. 286.
Agamemnonides VIII. 215.
Aganippe VII. 6.
Agathyrsi XV. 125.
Agave VII. 87.
Agrippa VI. 158.
Agrippina VI. 620.
Aiax VII. 115; X. 84; XIV. 213; XV. 65.
Alabanda III. 70.
Alba IV. 61.
Albana arx IV. 145.
Albanus IV. 100; V. 33; XIII. 214.
Albina III. 130.
Alcestis VI. 653.
Alcinous XV. 15.
Alcithoe VII. 12.
Alexander XIV. 311.
Alledius V. 118.
Allobrogicus VIII. 13.
Allobrox VII. 214.
Alpes X. 166; XIII. 162.
Ambrosius VI. 77.
Amphion VI. 174.
Amydon III. 69.
Anchemolus VII. 235.
Anchises VII. 234.
Ancon III. 40.
Ancus V. 57.
Andromache VI. 503.
Andros III. 70.
Antaeus III. 89.
Anticatones VI. 338.
Anticyra XIII. 97.
Antigone VIII. 229.
Antilochus X. 253.
Antiochus III. 98.
Antiphates XIV. 20.
Antonius VIII. 105; X. 123.
Anubis VI. 534.
Aonides VII. 59.
Apicius IV. 23; XI. 3.
Apollo I. 128; VII. 37; XIII. 203 Sulp. 70.
Appula VI. 64.

Appulia IV. 27.
Appulus IX. 55.
Aquinum III. 319.
Arabarches I. 130.
Arachne II. 56.
Arcadicus VII. 160.
Archigenes VI. 236; XIII. 98; XIV. 252.
Aricinus IV. 117.
Aristoteles II. 6.
Armenia VIII. 169.
Armenius II. 164; VI. 407. 550.
Armillatus IV. 53.
Arpinas VIII. 237. 245.
Artaxata II. 170.
Artorius III. 29.
Arviragus IV. 127.
Asia V. 56; X. 266.
Asianus III. 218; VII. 15.
Assaracus X. 259.
Assyrius II. 108.
Astraea VI. 19.
Asturicus III. 212.
Asylus VI. 267.
Atellana VI. 71.
Athenae III. 80; VII. 205; IX. 101; X. 127; XV. 110.
Athos X. 174.
Atlas VIII. 32; XI. 24; XIII. 48.
Atreus VII. 73.
Atrides IV. 65; VI. 660.
Atticus XI. 1.
Aventinus III. 85.
Aufidius IX. 25.
Augusta VI. 118.
Augustus III. 9; X. 77.
Aurelia V. 98.
Aurora X. 2.
Aurunca I. 20.
Auruncus II. 100.
Ausonius Sulp. 19.
Automedon I. 61.
Autonoe VI. 72.
Bacchanalia III. 3.
Baeticus XII. 42.
Baiae III. 4; XI. 49.
Baianus XII. 80.
Baptae II. 92.
Bardaicus XVI. 13.
Barea III. 116; VII. 91.
Basilus VII. 145; X. 222.
Batavus VIII. 51.
Bathyllus VI. 63.
Bebriacum II. 106.
Belides VI. 655.
Bellerophon X. 325.
Bellona IV. 124; VI. 512.
Beneventanus V. 46.
Beronice VI. 156.
Bibula VI. 142.
Bistones? XV. 124.
Bithynicus XV. 1.
Bithynus VII. 14; X. 162.
Blandus VIII. 40.
Boccar V. 90.
Bootes V. 23.
Brigantes XIV. 196.
Britannicus VI. 124; X. 14.
Britannus II. 161; IV. 126; XV. 111.
Bromius VI. 378.
Brutidius X. 83.
Bruttius IX. 14.
Brutus IV. 103; V. 37; VIII. 182; XIV. 43.
Cacus V. 125.
Caedicius XIII. 197; XVI. 46.
Caesar IV. 51. 135; V. 4; VI. 338; VII. 1; VIII. 171; X. 86. 330; XII. 106; XIV. 330.
Caesonia VI. 616.
Caieta XIV. 87.
Calenus I. 69. Sulp. 62.
Calliope IV. 34. Sulp. 11.
Calpe XIV. 279.
Calvina III. 133.
Calvinus XIII. 5.
Camena III. 16; VII. 2.
Camerinus VII. 90; VIII. 38.
Camillus II. 154; XVI. 15. Sulp. 41.
Campania X. 283.
Cannae II. 155; VII. 163; X. 165; XI. 200.

Canopus I. 26; VI. 84; XV. 46.
Cantaber XV. 108.
Canusinus VI. 150.
Capena III. 11.
Capito VIII. 93.
Capitolia X. 65; XIV. 91.
Capitolinus II. 145; VI. 307. Sulp. 41.
Cappadoces VII. 15.
Capreae X. 72. 93.
Carfinia III. 69.
Carpathium XIV. 278.
Carpophorus VI. 199.
Carrinas VII. 205.
Carthago VI. 171; X. 277. Sulp. 23.
Carus I. 36.
Cassandra X. 362.
Cassius V. 37.
Castor XIII. 152; XIV. 260.
Catiena III. 133.
Catilina II. 27; VIII. 231; X. 288; XIV. 41.
Catinensis VIII. 16.
Cato II. 40; XI. 90. Sulp. 48.
Catulla II. 49; X. 322.
Catullus IV. 113; VIII. 186; XII. 29; XIII. 111.
Catulus II. 146; III. 30.
Cecropides VIII. 46.
Cecropis VI. 187.
Cecropius II. 92.
Celadus VII. 215.
Celaeno VIII. 130.
Celsus VI. 245.
Censennia VI. 136.
Ceres III. 320; VI. 50; IX. 24; X. 112; XIV. 219. 263; XV. 141.
Cethegus II. 27; VIII. 231; X. 287.
Chaerippus VIII. 95.
Chaldaeus VI. 553; X. 94.
Charybdis V. 102; XV. 17.
Chatti IV. 147.
Chione III. 136.
Chiron III. 205.
Chrysippus II. 5; XIII. 184.
Chrysogonus VI. 74; VII. 176.
Cicero VII. 139. 214; VIII. 244; X. 114.
Cilix IV. 121; VIII. 94.
Cimbri VIII. 249; XV. 124.
Circe XV. 21.
Circei IV. 140.
Cirrha VII. 64; XIII. 79.
Claudius V. 147; VI. 115; XIV. 330.
Clazomenius Sulp. 6.
Cleanthes II. 7.
Cleopatra II. 109.
Clio VII. 7.
Clitumnus XII. 13.
Clodius II. 27; VI. 345.
Clotho IX. 135.
Cluvia II. 49.
Cluvienus I. 80.
Clytaemnestra VI. 656.
Cocles VIII. 264.
Codrus III. 203.
Colchis VI. 643.
Collina VI. 291.
Commagenus VI. 550.
Concordia I. 116.
Coptus XV. 28.
Coranus XVI. 54.
Corbulo III. 251.
Corcyraeus XV. 25.
Cordus I. 2.
Corinthos VIII. 113.
Corinthus VIII. 197.
Cornelia VI. 167.
Corsica V. 92.
Corvinus I. 108; VIII. 5. 7; XII. 1. 93.
Corybas V. 25.
Corycius XIV. 267.
Corydon IX. 102.
Coryphaeus VIII. 62.
Cosmus VIII. 86.
Cossus III. 184; VIII. 21; X. 202.
Cotta V. 109; VII. 95.
Cotytto II. 92.
Coa VIII. 101.

Crassus X. 108.
Cremera II. 155.
Crepereius IX. 6.
Cressa X. 327.
Creta XIV. 270.
Creticus II. 67. 78; VIII. 38.
Cretonius XIV. 86. 92.
Crispinus I. 27; IV. 1 etc.
Crispus IV. 81.
Croesus X. 274; XIV. 328.
Cumae III. 2. 321; IX. 57.
Curius II. 3. 153; VIII. 4; XI. 78.
Curtius XI. 34.
Cyane VIII. 162.
Cyaneae XV. 20.
Cybele II. 111; XIV. 263.
Cyclas VI. 563.
Cyclops XV. 18.
Cynicus XIII. 121; XIV. 309.
Cynthia VI. 7.
Daci IV. 111.
Dacicus VI. 205.
Daedalus III. 25.
Damasippus VIII. 185.
December VII. 97; IX. 68.
Decius VIII. 254; XIV. 239.
Delphi VI. 555.
Demetrius III. 99.
Democritus X. 34.
Demosthenes X. 114.
Deucalion I. 81.
Diana III. 320; X. 292; XV. 8.
Diespiter Sulp. 33.
Diomedea I. 53.
Diphilus III. 120.
Dolabella VIII. 105.
Domitius VIII. 228.
Doricus IV. 40.
Doris III. 94.
Drusus III. 238; VIII. 21. 40.
Echion VI. 76.
Egeria III. 17. Sulp. 68.
Electra VIII. 218.
Elissa VI. 435.
Elpenor XV. 22.
Endymion X. 318.
Ennosigaeus X. 182.
Epicurus XIII. 112; XIV. 319.
Epona VIII. 157.
Eppia VI. 82. 104. 114.
Erinys VII. 68.
Eriphyle VI. 655.
Esquiliae III. 71; V. 78; XI. 51.
Etrusci V. 164.
Evander XI. 61.
Euganeus VIII. 15.
Eumenides XIV. 285.
Euphranor III. 217.
Euphrates I. 104; VIII. 57.
Europe VIII. 34.
Euryalus VI. 81.
Fabius II. 146; VI. 266; VII. 95; VIII. 14. 191; XI. 90.
Fabrateria III. 224.
Fabricius II. 154; IX. 142; XI. 91.
— (Veiento) IV. 129.
Fabulla II. 68.
Faesidius III. 32.
Falernus IV. 138; VI. 150. 303. 430; IX. 116; XIII. 216.
Faustus VII. 12.
Fidenae VI. 57; X. 100.
Flaccus VII. 227.
Flaminia I. 61. 171.
Flavius IV. 37.
Flora II. 49; XIV. 262.
Fonteius XIII. 17.
Fronto I. 12.
Frusino III. 224.
Furiae XIII. 51.
Fuscinus XIV. 1.
Fuscus IV. 112; XII. 45; XVI. 46.
Gabba V. 4.
Gabii III. 192; VI. 56; VII. 4; X. 100.
Gades X. 1.
Gaditanus XI. 162.
Gaetulicus VIII. 26.
Gaetulus V. 53; X. 158; XI. 140; XIV. 278.
Galba II. 105; VIII. 5. 222.
Galla I. 125.
Galli XI. 113. Sulp. 42.
Gallia VII. 148; XV. 111.

Gallia altera VII. 16.
Gallicus VIII. 116; XIII. 157.
Gallitta XII. 99. 113.
Gallius XVI. 1.
Gallus VII. 144; IX. 30.
Ganges X. 2.
Ganymedes V. 59; IX. 22.
Gauranus VIII. 86.
Gaurus IX. 57.
Germanicus VI. 205.
Germanus XIII. 164.
Geticus V. 50.
Gigas IV. 98.
Gillo I. 40.
Glaphyrus VI. 77.
Gorgo XII. 4.
Gorgoneus III. 118.
Gracchi II. 24; VI. 168.
Gracchus II. 117. 143; VIII. 201. 210.
Gradivus II. 128; XIII. 113.
Graece VI. 187.
Graecia X. 174; XIV. 240.
Graeculus III. 78; VI. 186.
Graecus III. 61. 114; VI. 16; XIV. 89.
Graius VIII. 226; X. 138; XI. 100; XV. 110. Sulp. 8. 29. 39.
Gurges VI. 266.
Gyarus I. 73; X. 170.
Haemus III. 99; VI. 198.
Hamillus X. 224.
Hammon VI. 555.
Hannibal VI. 170. 291; VII. 161; X. 147; XI. 108.
Hector X. 259.
Hedymele VI. 383.
Heliades V. 38.
Heliodorus VI. 373.
Helvidius V. 36.
Helvina III. 320.
Heraclea I. 52.
Hercules II. 20; III. 89; V. 125; X. 361; XIII. 43. 151; XIV. 90.
Herculeus VIII. 14; XIII. 82; XIV. 280.
Hermarchus III. 120.
Hernicus XIV. 180.
Hesperides XIV. 114.
Hiberina VI. 53.
Hippolytus X. 325.
Hirpinus VIII. 63.
Hirrus X. 222.
Hispania VIII. 116; X. 151.
Hispo II. 50.
Hispulla VI. 74; XII. 11.
Hister II. 58; XII. 111.
Homericus XIII. 113.
Homerus VI. 437; VII. 38; X. 246; XV. 69.
Horatius VII. 62.
Hyacinthus VI. 110.
Hylas I. 164.
Hymettus XIII. 185.
Hyperboreus VI. 470.
Ianus VI. 386. 394.
Iarbas V. 45.
Iason VI. 153.
Idaeus III. 138; XI. 194; XIII. 41.
Iliacus XIII. 43.
Ilias X. 261; XI. 180.
Illyricum VIII. 117.
Indus VI. 295. 337. 463. 585; XI. 125.
Io VI. 526.
Ionium VI. 93.
Iphigenia XII. 119.
Isaeus III. 74.
Isiacus VI. 489.
Isis VI. 529; IX. 22; XII. 28; XIII. 93.
Ister VIII. 170.
Italia III. 171; X. 154; XII. 78.
Ithacus X. 257; XIV. 287; XV. 26.
Iuberna II. 160.
Iudaea VI. 543.
Iudaei III. 14; VI. 547.
Iudaicus XIV. 101.
Iulia II. 32; VI. 38.
— lex II. 37.
Iulius II. 70.
Iulus VIII. 42; XII. 70.
Iuncus XV. 27.

Iuno II. 98; VI. 48. 619; VII. 32; XIII. 40.
Iuppiter V. 79; VI. 15. 59; VIII. 156; X. 38. 188. 268; XI. 116; XII. 6. 89; XIII. 41. 114; XIV. 81. 206. 271.
Labyrinthus I. 53.
Lacedaemonii XI. 175.
Lacerna VII. 114.
Lachesis III. 27; IX. 136.
Ladas XIII. 97.
Laelius XIV. 195.
Laenas V. 98.
Laestrygones XV. 18.
Lagus VI. 83.
Lamia IV. 154; VI. 385.
Laomedontiades VI. 326.
Lappa VII. 72.
Larga XIV. 25.
Laronia II. 36. 65.
Lateranus VIII. 147. 151. 167; X. 17.
Latina I. 171; V. 55.
Latine VI. 188; XI. 148.
Latini VI. 287. 637; VIII. 256.
Latinus I. 36; VI. 44.
Latium XII. 103.
Latius XI. 115.
Latona VI. 176; X. 292.
Lavinum XII. 71.
Laurens ager I. 107.
Laureolus VIII. 187.
Leda VI. 63.
Lentulus VI. 80; VII. 95; VIII. 187; X. 287.
Lepidus VI. 265; VIII. 9.
Leucas VIII. 241.
Libitina XII. 122.
Liburnus III. 240; IV. 75; VI. 477.
Libycus Sulp. 45.
Libye V. 119; XI. 25.
Licinus I. 109; XIV. 306.
Ligusticus III. 257.
Liparaeus XIII. 45.
Longinus X. 16.
Lucani VIII. 180.
Lucanus VII. 79.
Lucilius I. 165.
Lucretia X. 293.
Lucrinus IV. 141.
Lucusta I. 71.
Lugdunensis ara I. 44.
Lupercus II. 142.
Lycisca VI. 123.
Lycius XI. 147.
Lyde II. 141.
Lydus Sulp. 60.
Machaera VII. 9.
Maecenas I. 66; VII. 94.
Maedi? VII. 132.
Maeoticus IV. 42.
Maeotis XV. 115.
Maevia I. 20.
Mamercus VIII. 192.
Manilia VI. 243.
Marcellus II. 145.
Marius I. 49; VIII. 120.
Maro VI. 436; VII. 227; XI. 180.
Mars I. 8; II. 31; VI. 59; IX. 101; X. 83. 314; XIII. 79; XIV. 261; XVI. 5.
Marsus III. 169; XIV. 180.
Marsya IX. 2.
Massa I. 35.
Mater IX. 23.
Matho I. 32; VII. 129; XI. 34.
Maura VI. 307; X. 224.
Maurus III. 79; V. 53; VI. 337; VII. 120; X. 148; XI. 125; XIV. 196.
Medullina VI. 322.
Medus X. 177.
Megalesia VI. 69; XI. 193.
Meleager V. 115.
Memnon XV. 5.
Memphitis XV. 122.
Menalippe VIII. 229.
Menoeceus XIV. 240.
Mentor VIII. 114.
Meroe VI. 528; XIII. 163.
Messalina X. 333.
Metellus VI. 265; XV. 109.
Micipsa V. 89.

Miletos VI. 296.
Milo II. 26.
Minerva III. 139. 219; X. 116; XIII. 82.
Minturnae X. 276.
Mithridates XIV. 252.
Modia III. 130.
Moesus IX. 143.
Molossus XII. 108; XIV. 162.
Moneta Sulp. 53.
Montanus IV. 107. 131.
Monychus I. 11.
Moses XIV. 102.
Mucius I. 154; VIII. 264.
Musa VII. 37. Sulp. 1. 59. 70.
Mycenis XII. 127.
Mygale V. 141.
Myron VIII. 102.
Nabataeus XI. 126.
Naevolus IX. 1 etc.
Narcissus XIV. 329.
Natta VIII. 96.
Neptunus XIII. 81. 152.
Nero IV. 137; VI. 615; VIII. 72. 170. 193. 212. 223; X. 15. 308; XII. 129.
— calvus IV. 38.
Nestor VI. 326; XII. 128.
Niliacus I. 26.
Nilus VI. 83; X. 149; XIII. 27; XV. 123.
Niphates VI. 409.
Nortia X. 74.
Novius XII. 111.
Numa III. 16. 138; VI. 343; VIII. 156. Sulp. 67.
Numantinus VIII. 11. Sulp. 45.
Numida IV. 100; VII. 182.
Numitor VII. 74; VIII. 93.
Nysa VII. 64.
Oceanus II. 2; X. 149; XI. 94. 113; XIV. 283.
Octavius VIII. 242.
Ogulnia VI. 352.
Olynthus XII. 47.
Ombi XV. 35. 75.
Oppia X. 220. 322.
Orcades II. 161.
Orestes I. 6; VIII. 220.
Orontes III. 62.
Osiris VI. 541; VIII. 29.
Ostia VIII. 171.
Otho III. 159; XIV. 324.
Otho (Caesar) II. 99; VI. 559.
Paccius VII. 12; XII. 99.
Pactolus XIV. 299.
Pacuvius XII. 112 etc.
Paean VI. 172.
Palaemon VI. 452; VII. 215.
Palatinus VI. 116.
Palatium II. 106; IV. 31.
Palfurius IV. 53.
Pallas I. 109.
Pansa VIII. 96.
Parcae XII. 64.
Paris X. 264.
— pantomimus VI. 87; VII. 87.
Parrhasius VIII. 102.
Parthenius XII. 44.
Parthus VI. 407.
Pax I. 115; IX. 23.
Pedo VII. 129.
Pegasus IV. 77.
Peleus X. 256; XIV. 214.
Pelides III. 280.
Pellaeus X. 168.
Pelopea VII. 92.
Penates XIV. 320.
Penelope II. 56.
Peribomius II. 16.
Persica regna XIV. 328.
Persicus III. 221; XI. 57.
Petosiris VI. 581.
Phaeax V. 151; XV. 23.
Phalaecus Sulp. 4.
Phalaris VIII. 81.
Pharius XIII. 85.
Pharos VI. 83.
Phiale X. 238.
Phidiacus VIII. 103.
Philippus XIII. 125.
Philomela VII. 92.
Phoebus VII. 233.
Pholus XII. 45.

Phrygius II. 115; VI. 516; XIV. 307.
Phryx VI. 585; VII. 236; XI. 147; XII. 73.
Picens IV. 65.
Picenus XI. 74.
Picus VIII. 131.
Pierides IX. 36.
Pierius VII. 8. 60.
Pisaeus XIII. 99.
Piso V. 109.
Pittacos II. 6.
Pluton XIII. 50.
Poenus X. 155.
Pollio VI. 387; VII. 176; IX. 7; XI. 43.
Pollitta II. 68.
Polyclitus III. 217; VIII. 103.
Polyphemus IX. 64; XIV. 20.
Polyxena X. 262.
Pompeius IV. 110.
— (Magnus) X. 108. 283
Pomptina III. 307.
Pontia VI. 638.
Pontica medicamina VI. 661.
Ponticus VIII. 1 etc.
— serpens XIV. 114.
Pontus IV. 43; X. 273.
Poppaeana VI. 462.
Posides XIV. 91.
Postumus VI. 21. 28. 377.
Priamus X. 258.
Priapus II. 95; VI. 316.
Prochyta III. 5.
Procula II. 68; III. 203.
Proculeius I. 40; VII. 94.
Procne VI. 644.
Prometheus IV. 133; VIII. 133; XV. 85.
Protogenes III. 120.
Psecas VI. 491.
Punicus XIV. 161.
Pygmaeus VI. 506; XIII. 168.
Pylades XVI. 26.
Pylius X. 246.
Pyrenaeus X. 151.
Pyrrha I. 84; XV. 30.
Pyrrhus XIV. 162.
Pythagoras XV. 173.
Pythagoreus III. 229.
Pythia XIII. 199.
Quinquatrus X. 115.
Quintilianus VI. 75. 280; VII. 186. 189.
Quintilla VII. 75.
Quirinus II. 133; III. 67; VIII. 259; XI. 105.
Quirites III. 60. 163; VIII. 47; X. 45. 109.
Ravola IX. 4.
Remulus Sulp. 19.
Remus X. 73.
Rhadamanthus XIII. 197.
Rhenus VIII. 170.
Rhodius VIII. 113. Sulp. 46.
Rhodope IX. 4.
Rhodos VI. 296.
Roma II. 39; III. 41. 83. 137. 165. 183. 319; IV. 38; V. 90; VII. 4. 138; VIII. 237. 243; X. 122. 279; XI. 46. 197. Sulp. 21.
Romanae Sulp. 8.
Romanus III. 119; V. 58; X. 138; XIV. 100. 160.
Romulidae Sulp. 57.
Romuleus XI. 104.
Rubellius VIII. 39.
Rubrenus VII. 72.
Rubrius IV. 105.
Rufus VII. 213.
Rutila X. 294.
Rutulus I. 62; VI. 637; VII. 68; XII. 105.
Rutupinus IV. 141.
Sabellus III. 169.
Sabina VI. 164.
Sabinus III. 85; X. 299. Sulp. 63.
Saguntinus V. 29.
Saguntus XV. 114.
Salamis X. 179.
Saleius VII. 80.
Salius VI. 604.
Samius XVI. 6.

Samos III. 70.
Samothraces III. 144.
Santonicus VIII. 145.
Sardanapallus X. 362.
Sarmata III. 79.
Sarmentus V. 3.
Sarranus X. 38.
Saturnus VI. 1. 570; XIII. 40.
Saufeia VI. 320; IX. 117.
Sauromatae II. 1; XV. 125.
Scantinia lex II. 44.
Scauri II. 35; VI. 604. XI. 91.
Scipiades II. 154.
Scipio Sulp. 46.
Scylla XV. 19.
Scythicus XI. 139.
Secundus VII. 204.
Seianus X. 63 etc.
Seius IV. 13.
Seleucus X. 211.
Semiramis II. 108.
Seneca V. 109; VIII. 212; X. 16.
Senones VIII. 234.
September VI. 517; XIV. 130.
Seres VI. 403.
Sergiolus VI. 105.
Sergius VI. 112.
Seriphus VI. 564; X. 170.
Serranus VII. 80.
Sertorius VI. 142.
Servilia X. 319.
Setinum V. 34; X. 27; XIII. 213.
Sextus II. 21.
Sibylla III. 3; VIII. 126.
Sicania Sulp. 23.
Siculus V. 100; VI. 486; VII. 236; IX. 150; XIII. 50.
Sicyon III. 69.
Signinus XI. 73.
Silanus VIII. 27.
Silvanus VI. 447.
Sirena XIV. 19.
Smyrna Sulp. 60.
Socraticus II. 10; XIV. 320.
Solon X. 274.
Solymae VI. 544.
Sophocleus VI. 636.
Sora III. 223.
Sostratus X. 178.
Spartanus VIII. 101. 218; XIII. 199.
Statius VII. 83.
Stentor XIII. 112.
Stheneboea X. 327.
Stoicus III. 116; XIII. 121. XV. 109.
Stratocles III. 99.
Stygius II. 150.
Subura III. 5; V. 106; X. 156; XI. 51. 141.
Sulla I. 16; II. 28.
Sulmonensis VI. 187.
Superbus VI. 524.
Sybaris VI. 296.
Syene XI. 124.
Sycambri IV. 147.
Syphax VI. 170.
Syria VIII. 169.
Syrius XI. 73.
Syrophoenix VIII. 159.
Syrus III. 62; VI. 351.
Tagus III. 55; XIV. 299.
Tanaquil VI. 566.
Tarentum VI. 297.
Tarpejus VI. 47; XII. 6; XIII. 78.
Tatius XIV. 160.
Tauricus XV. 116.
Tauromenitanus V. 93.
Telamon XIV. 24.
Telephus I. 5.
Telesinus VII. 25.
Tentyra XV. 35. 76.
Tereus VII. 12.
Terpsichore VII. 35.
Teucri VIII. 56.
Teutonicus X. 282.
Thabraca X. 194.
Thais III. 93.
Thales XIII. 184.
Thebae VII. 12; XIII. 27; XIV. 240.
Thebais VII. 83.
Thebe XV. 6.
Themison X. 221.

Theodorus VII. 177.
Thersites VIII. 269; XI. 31.
Theseis I. 2.
Thessalia VIII. 242.
Thessalus VI. 610.
Thrasea V. 36.
Thrasyllus VI. 576.
Thrasymachus VII. 204.
Thrax III. 79; VI. 403; XIII. 167.
Thyestes VIII. 228.
Thyle XV. 112.
Thymele I. 36; VI. 66; VIII. 197.
Tiberinus V. 104; VIII. 265.
Tiberis III. 62; VI. 522; VII. 121; XIV. 202.
Tibur III. 192; XIV. 87.
Tiburtinus XI. 65.
Tigellinus I. 155.
Tiresias XIII. 249.
Tirynthius XI. 61.
Tisiphone VI. 29.
Titan XIV. 35.
Titanis pugna VIII. 132.
Titius IV. 13.
Tongilius VII. 130.
Tralles III. 70.
Trebius V. 19. 135
Trifolinus IX. 56.
Troia X. 258.
Troianus IV. 61.
Troica VIII. 221.
Troiugenae I. 101; VIII. 181; XI. 95.
Trypherus XI. 137.
Tuccia VI. 64.
Tullia VI. 308.
Tullius VII. 199.
Tullus V. 57.
Turnus XII. 105; XV. 65.
Tuscus I. 22; VI. 186. 289; VIII. 180; X. 74; XI. 109; XIII. 62.
Tydides XV. 66.
Tyndaris VI. 657.
Tyrius I. 27; VI. 246; VII. 134; X. 334; XII. 107.
Ucalegon III. 199.
Ulixes IX. 65; XI. 31; XV. 14.
Ulubrae X. 102.
Umbricius III. 21.
Ursidius VI. 38. 42.
Uruca VI. 276.
Vagellius XIII. 119; XVI. 23.
Varillus II. 22.
Vascones XV. 93.
Vaticanus VI. 344.
Vedia? II. 49.
Veiento III. 185; IV. 113. 123; VI. 113.
Venafranus V. 86.
Ventidius VII. 199; XI. 22.
Venus II. 31; IV. 40; VI. 138. 300. 570; VII. 25; X. 209. 290. 362; XI. 167; XVI. 5.
Vergilius VI. 435; VII. 69.
Verginia X. 294.
Verginius VIII. 221.
Verres II. 26; III. 53; VIII. 106.
Vesta VI. 386.
— minor IV. 61.
Vestinus XIV. 181.
Vettius VII. 150.
Victoria I. 115.
Vindex VIII. 222.
Virro V. 39 etc. IX. 35.
Virtus I. 115.
Volesus VIII. 182.
Volsci VIII. 245.
Volsinii III. 191.
Volusius XV. 1.
Vulcanius VIII. 270.
Vulcanus I. 9; X. 132; XIII. 45.
Zalaces II. 164.
Zeno XV. 107.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBRI.

EX RECENSIONE SUA DENUO RECOGNITA

EDIDIT

F. G. SCHNEIDEWIN.

LIPSIAE

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXVI.

ERN. LVD. DE LEVTSCH

SVO.

PRAEFATIO.

Post editos Grimae anno quadragesimo altero Martialis epigrammaton libros nactus sum aliquot scriptorum codicum subsidia, de quibus deinceps dicam.

Primum accuratam collationem codicis Edinburgensis (*E*), quam in Prolegomenis p. LXXXI vehementer desiderabam, intercessu Welckeri accepi a *Guil. Hamiltono*, professore Edinburgensi, qui vir humanissimus maximam partem ipse contulit, reliqua conferenda studioso cuidam iuveni commisit, qui et ipse munere suo satis recte functus est. Ego nunc quod olim tenui specimine subnixus de virtute libri perantiqui divinavi magis quam demonstravi, prorsus confirmatum repperi. Etenim codex ad familiam librorum C[a] ita pertinet, ut praestantissimos familiae suae testes XABGV plerumque aequet, interdum superet: idem caret omnibus iis quibus reliquos libros eiusdem originis Prolegg. p. CXVIII sq. carere dixi. Hi autem libri et pauci alii cum ex uno eodemque codice et eo saec. IX vetustiore a librariis partim fidelius, partim minus fideliter ducti sint, sequitur, ut ex coniunctis eorum testimoniis reparari communis fontis scriptura possit. In magna igitur horum librorum concordia raro evenit, ut unus ex iis solus verum servaverit ex archetypo, reliqui omnes in deterius lapsi sint. Quanquam est profecto ubi solius *E* scriba prisci libri ductus vel assecutus sit recte vel cum religione pinxerit: saepius solus hic liber ad Puteanei Vossianique (*XA*) testimonia fidem adiungit. Religionem librarii pariter atque cognationem cum XABCGV𝔄 rell. paucis exemplis ostendam. Libri I, 103, 4

Riserunt faciles et tribuere dei

primum verbum in archetypo non satis aperte expressum fuisse videtur: nam *E Aiserunt*, *X Auserunt*, *AG Miserunt*, *BC Hauserunt*, *DN Auxerunt* dederunt. 3, 20, *7 An in* abiit in *ABE* in *Ani*, *X An;* 10, 37, 18 *maele* in *XAE meate;* 3, 93, 7 *E corcodrillus*, *X crocodrillus*, *ACG cocodrillus;* 8, 6, 12 *vividiusque merum* in *AE pr. B* est *viviusque merum*, in *XC ebibitisque merum*, qui coniectura lu-

serunt. Libri 8, 7, 4 *ABE Cinna tacere potest*, *XC dicere Cinna potest*, ut utrumque in archetypo fuisse suspiceris. Solus *E* 5, 14, 11 *Leitoque*, a reliquis varie depravatum, sincerum obtulit. Corrigendi conamina perrara sunt: nullum clarius quam 9, 2, 2

Et queritur de te mentula sola nihil.

Ubi cum in *XABG* desit *sola*, credo quod in archetypo nescio quo casu exciderat, 𝔄 supplevit *digna*, reliqui praeter Palatinum et Arondellianum (*PQ*), qui quod dederat poeta *sola* custodiverunt, *laesa*: ecce *E nostra*.

Verum cum id quod non infructuosum fuerat fieri iam non possit, ut Edinburgensis scripturae in omnem familiae perpetuitatem testimoniorum illigatae ad investigandam communis parentis manum adhiberentur: seorsum proponere libri scripturas maximam partem aliunde notas non visum operae est. Illud faciam h. l., ut, quo nihil ad penitus aperiendam libri indolem efficacius esse potest, consignem scripturas eorundem locorum quae p. CXXI perlustravi. Quas cuius interest comparabit cum reliquorum librorum lectionibus. 1. Libr. 3, 23, 1 ut *XAG*. 2. 3, 18, 2 ut *XAB*. 3. 4, 5, 1 ut *XAB*. 4. 4, 5, 4 ut *XAB pr. G*. 5. 3, 68, 7 ut *XAG*. 6. 8, 78, 2 *pompa liaee tuos*. 7. 8, 73, 1 ut *XABG*. 8. 9, 84, 9 ut *XA*. 9. 11, 20, 4 *se quoque uti futuam* recte, nam *X ut futuam*. 9ª. 11, 45, 5 *suspicorimeet* ut fere *AV*. 10. 11, 46, 5 ab erroribus ceterorum cavit. 11. 10, 20, 3 ut *XA*. 12. 9, 20, 7 *Cure exere* cum *A*. 13. 4, 26, 3 *Tricenos puto bis* (vis *A*) *denos ter puto nummos* ut *X*. 14. 4, 53, 6 *Cui datos* (datus *XA pr. B*) *latrat*. 15. 10, 45, 3 ut *XA*. 16. 3, 50, 5 *pergetor* cum *A pr. B*. 17. 14, 34, 1 *Falx me certa docis placidos curisavit in usus*, fere ut *XA*. 18. 3, 19, 3 non aberravit cum reliquis. 19. 3, 20, 16 *An impudicis in eo*, prope accedens ad *XAG*. 20. 9, 1, 1 *Note licebis* cum *ABG*. Haec hactenus: quaedam alia infra tetigi.

Secundo loco nominandus est *codex Excerptorum Parisinus* (*N*), qui fuit in libris manu scriptis iis, qui recenti tempore sunt in bibliothecam publicam illati, investigatus a *Frid. Duebnero* nostro. Liber, olim bibliothecae Nostradamensis, signatus nr. 188, membranaceus, saec. XIII non inferior poetarum complurium flores continet: quorum ego Ovidianos olim attigi Nov. Mus. Rhen. III, p. 144, Tibullianos propediem in Philologo daturus. Haec ego omnia *Frid. Duebneri* amicitiae accepta refero. Excerpta autem Martialis etsi redeunt ad librum familiae Cª non optimum aliquem —

veluti cum *C* consentit *N* 10, 13, 1 aliisque locis, cum *l* 11, 91, 6 —, quaedam tamen nondum in aliis libris inventa ostendunt, quapropter digna visa est collatio quae infra perscriberetur integra. Ceterum magna est huius libri similitudo cum Excerptis Diezianis (*D*), v. 11, 68, 2. 14, 123, 1, nisi quod Parisinus codex longe uberiora praestat. Ex Spectaculorum quem vocant libro in fine excerptorum quaedam tenet uterque. Sed *N* ut interdum ad optimos fontes aspirat, ut 11, 84, 1 cum Thuaneo (*T*) solus facit, ita nihil gratius accidere potuit, quam quod libri 9, 35, 4 suo nitori hoc duce reddere licuit. Nam cum vulgo legatur

Rhenanam numeras Sarmaticamque manum,

libri autem familiae C[a] et optimi et deteriores prava scriptura *Rheni manum*, *Rhemmanum* indicium corruptelae faciant, *N* quid delituerit commode monstrat, cum *rhenigeram* servavit. Ergo restitui:

Rhenigenam numeras Sarmaticamque manum.

Iam quae Duebnerus ex N enotavit proponam: sciendum autem est, esse codicem cum editione Bipontina collatum.

I, 4, 7. 8. est *multis* pag., vita proba. 8, 5. 6. 9. 15, 2 cenaque iura 3 tricesimus 5 distuleras 19, 1 helia 3 Nunc secura 4 tollat 28. 29. 32, 1 non possum 33, 3 Non luget hic 35, 10. 11. 38. 39, 1. 5. 7 Et quis (3. 4 *omissi*) 2 novit avos 5 imitator 8 Ecquis erit vera simplicitate bonus 40 *post* 109. 41, 14. 15. 47 visp. 49, 38—42. 53, 1—3. 7 *usque ad finem.* 7 thaistri 11 indice 54, 4—7. 4 Nullum quod tibi sit novus 55, 5 Cur quis picta 6 matutinam ... avem 7 exuti .. beati 8 exposuisse 13 amet 57, 3. 4 sauciat *pr. m.* 63. 66, 13. 14. 13 et quaerit 75, 1 limo quam perdere 86, 3—5 Uūncto 88, 2 lavicana levat 3 parvo 5 faciles b. et opaci 7 doloris 8 amor (9 perneverit) 97, 1 Dum, *pr. m.* Sum — tunc Naevole 2 putant 3 putas nemo 4 dice, *pr. m.* duce 103, 2 equos 4 Auxerunt 6 bisque 10 asse focus 107, 7. 8. — 108, 7. 8. 7 unum quod 8 hoc (*pr. m.* hunc) unum quod

II, 3. — 10. — 11, 2 terit seram 4 nasus indecens tangit 9 *om.* 12, 2 est *om.* 18, 5 timidique 20. 21. 30, 2 erant 6 Gai 32, 3 Patroclas (*fortasse recte*) 5 Lauronia 44, 1 texam (2 *omissus*) 4 noctis 6 sicut avidam 53, 3 — *fin. nisi quod* 7 *deest.* 58. — 64, 1 —4. 9—10. 2 dum decernis Laure 3 transit et 9 speravimus 68, 5—8. 79, 1 vocatum 80. 90. 3 proprio — annos

III, 11. 12 *a voce* peccat 26, 5 hoc te puto 31, 2 Albanique 3 domino numerose 4 massa *pr.* (*cum Thuaneo*), *corr.* mensa 6 phi-

lomerus **36,** 1 *om.* **3** ut semper primo **9** meraque **37, 2** (facite) **38, 3** inquid (disertior) **4** *om.* in **5. 6** *om.* **9** gelidis omnes **11** Vix] Aut **12** *om.* **42, 1. 2** *om.* **4** credimus esse nefas **43** *ut Bipont.* **60,** 1 non tam **4** mutilus **7** Aureus inmod\ **61. 66, 4** loquereris habet **6** Ille scelus domino **94, 2** cedere quam

IV, 5, *sed om.* 6. 7. **8** Canio **10** philomerus **29, 3. 4 32, 1** gutte **2** Et vid. **51, 1** Dum **54** (*om.* **1. 2. 7. 8.**) **3** (Colline) **9** suorum **10** negat **56, 2** Gargaliane **5** audis **59. 68, 5. 6. 61, 13—16. 13** facimus **83,** 1 eodem *om.* **85,** 1 mirrha **2** dua

V, 9, 3 me tegere **10, 10** Nasonem norat **11** Vos tamen nostri me festinate **13, 4** sinis **8** palma **9** Hec ego **18,** (**3** *om.*) **1** quod **2** ligulae orreique **7** donantque **8** vorata] donata **19, 7** vitium] unum *corr.* leve] lece *m. pr.* **11—14** *om.* **15** Quatinus hi esto non sunt **16** gratior esse **17. 18** *om.* **25, 1. 2. 1** cerastrate **2** Dicior ecce **28, 8. 9. 29,** *sed om.* **3 4** Sdisti, *corr.* Odisti **42, 1** Callidus afflata **3** cum sorte **6** obstructas **47, 1** si **2** vocabit **52, 4** fluxerat *pr.*, *corr.* duxerat, ille mihi **57. 58, 7** vives (vivas?) **59, 1** (mittimus) **63, 4** cedat (*ut Heinsius coniiciebat.*) **6** immo] ipse **67, 4** (suam) **69, 1** nihil **3** Romae distringis in hora **6** tantis dapibus **74, 1** Asia] Afra **81, 1** (Semper pauper eris)

VI, 11, 4 erit (*sic*) **5** Tũc *pr.*, *corr.* Tue, *h. e.* Te **15. 29, 7. 8** ames **43, 2** limpha **5** Hec mihi baiani **6** Hec mihi sunt vestrae **50,** 1 Dum **52, 5** Sis licet inde sibi **61. 63, 6** Ut pisc. **64, 5** (possit sponsam) **8** avertere togam **11** toties repetit **12. 13. 18—21** *om.* **24** Et si **26** Cintiamus, *in marg.* d' **27** rapido ne perd. **30** *om.* **32** tacitus **70, 7** *sqq.* **9** Heu nostri male computantur **9** malique, *om.* aut **10** separantur **13** marci **15** est] hoc **79, 2** si cierit

VII, 12, 2—4. **3** Non mea vel iuste laede **4** Nam mihi **43, 4** non praestas **46, 1** mihi Castrice munus (*ex ep.* **42**) **2** Et vis emonio **4** pisce **5** poteras **6** plena **47, 1** summe **6** erat **8** colos **71, 2** atque socer **6** ficus **73, 3** inde vides Cib. **76, 4** levari **6** delecto *pr.* **85. 92, 3** Sabinus **4. 6** *etc.* sed **5** pensio cq̃; a te petitur **95, 3** obvios **5** Quis **7** hec, *corr.* hoc **10** canitus **11** forpicibus metet **14. 15** *om.* **98.**

VIII, 9, 4 solvit **12, 4** (fiunt) **15, 8** maxime **17, 2** quot mihi vile **3** Egisti nihil i. e. a te prodita **18, 1** Certini prior] magis **7** Varo **8** tragico posset **21, 11. 12** stent] sint **24, 1** libido, *corr.* libello **27. 35. 36, 11. 12** tamen] tua est **43, 3** manebat **44, 1—4** *et* **8—12. 1** moneo *deest* **3** tutulle vivus, *marg.* vivis **8** omnia **9** coge

10 pullulet 11 explicentur ex paginae, *margo* ; 47. 48, 5. 6. 54, 1 tribuens 4 Caesar habet 56, 2—6. 23. 24. 3 (deesse) 23 Ipse ego Virg. 24 Varus ero 59, 1 unum, *margo* uno 4 Autoli tam piceata 5 vitare 6 fruit 10 duobus 12 ipsa licet 61, *sed* 4. 5 *om.* 6 aestivum] totum 9 habeam 68, *sed om.* 1. 2. 7 Sic niveum lucet super bomb. 8 in liquida 69.

IX. Refert serus praemia digna cinis. *Tum IN IX°, ut appareat, epigr. illud, quod extra ordinem paginarum est, legisse florilegum in libro octavo.* 11, 4. 14, 1 (quem mensa tibi quem cena) 22, 3 sithina 5 Utque maris libici 6 aurea gemma 11. 12 *om.* 13 musa lagenas 14 massila meum 28, 6 arte fui 8 suspicit 9 dicere 35, 1 coenam semper 2 et quasi 3 deliberat 4 rhenigeram 8 quota] q;, *corr.* q̊ 9. 10 *om.* 12 novi] *pr.* iovi 46. 48, 11 sperem] semper *pr.* 49, 9. 70, 4 humus] opus 9 faciunt nostri tibi quod tua 79, 2 Atque Pal. 3 (tuorum est) 5 (nostri) 6 Tunc pac. q. t. in orbe 81, 1 (Aule) 4 Malo 82, 5, *sed om. tribus primis vocibus.* 6 nonne hec, *corr.* hoc 92, 1—8. 3 vilis getulica 4. 5 (Gaius) 7 Gaio reddere, *corr.* redde 97, 3. 4. 8—12. 99, 8 sui 9 an fonte 10 fuit 101, 21. 22 (deis — populo) 22 certa iovi, *margo* uncta

X, 2, 9—12. 11 prosunt *om.* 10, 1—8 *et* 11. 2 limine 4. 5 Quid *pr.* 6 facit *pr.* 7 sellamque recuso 8 (sed) 11 clientem 11, 1. 4 (Pirith.) 6 ut multum] misi 7 nunquam 13, 1 cathedras altus (*ut C*) reda *om.*, *sed margo* tucca minister 3 non una cingat t^i baias 5 sethini 7 venis factosae 9 Vere nec 10 sit cūr tibi 23, 8. 9. 33, 9. 10. 9 nostri servare libelli, *marg.* didicere 10 personis cedere divitiis 44, 5. 6. 47, 1 quae] haec 2 *om.* 10 at tamen 48, 8 *sqq.* 10 Et destipatrix mentha 12 tigni de 13 Parvus onix una 15 offella 16 *om.* 17 prona 19 Momentana 20 (prima fuit) 21 sine fece 23 purisino (*sic*) 50, 2 saeva *om.*, *marg.* scorpi 6 iungit 8 *om.* 53, 3 triateride 73, 6. 9. 10. 6 litet 9 Saeque quidem plus est et munere (*ut fere D*) 96, *sed om.* 1. 2. 3 Quod patrium sitiam miraris Avite Sal. 4 salirae rure 7 malignos 9 macelli 12 autumnus *pr.* 13 reges quod dives non dat amicus

XI, 5, 1—4. 1 Quanta 4 tot croceos (*Post hoc ep. sequitur:* „*IN XI°.*") 32, 1 est *om.* 34, 3 mare 36, 4 *ut D.* 44. 50, 11. 52, *sed om.* 3. 4. 10. 17. 18. 7 cordila 8 cum rite 12 Nec satis 54, 5. 6. 55, 2 ille venit 56, 4 tepit 9 Leuconitis timeat 10 (pexa) 11. 12 *om.* 13 cupias 58, 5—10. 5 Quod subsit 67, 2 Nil non est Matho 68, 2 lev[illegible] pudeat (*cfr. D*) 84, 1 (ad umbras). (*Ergo unus hic co-*

dex consentit cum T.) 3 Orba 5 (Mitius) 9 Sethica 11 fugiat 13 numerasti 14 picta 91, 1 Aeolis heu 3 qui flere 5 vultu 6 Alta licet tenero (*ut l*) 10 venere 11 claudere 92.

XII, 6, 7—12. 7 habet 10, 2 nimis dat 12, 1. 13, 1 Aucte] Cerce (*D Crite*) 2 constet *pr.* 14, 5. 6. 17, 1 Letine 3 G. tecum sella tecumque lavatur 5 Sethino 8 plumis 9 Cum sit tam pulchre 25, 5 (assit) 34, 8—11. 47, 1 es *om.* 48, 13—18. 54, 1 Fronte ruber 60, 5. 6. 61, 5. 6. 5 (ruunt) 74, 4 Et gemmis vilibus 7 Nec male securo 8 Nec tremulae casum pertimuere 9. 10 *om.* 90, 1 sed caro v. mare 2 hemitritheos 3 Stygias egit non esset 99, 8.

XIII. „*In libro qui dicitur exenia*". 52. 56, 1 (capiat) 60. 77. 94, 1 (timetur *et* cervum) 99, 2 speras decipit

XIV. „*Apophoreta*". 61, 2 lacerna 62. 75, 1 Philomena 76. 122, 1 donat] mittit 123, 1 teres *pro* gravis *cum D.* 162, 1 facilis t c. pluma 230, 2 nolo] namque

Postremo ex Spectaculorum quem olim vocabant libello sine titulo sequuntur 13. 14, 3 partus] fetus 30. 31.

Tertius commemorandus est codex bibliothecae capitularis Eporediensis nr. 53, cuius notitiam dedit *Lud. Bethmannus* noster in G. H. Pertzii Archiv. societatis histor. German. antiquioris T. IX, p. 618 sq. Post Isidori Hispalensis Etymologiarum libros sequuntur haec: „Inc. xenia Martialis poetae cocique Nenea cordilis et penula" eaque uno tenore decurrunt ita, ut singula epigrammata neque spatio relicto dispescantur neque lemmata sua habeant. Contulit Bethmannus epigrammata l. XIII, 1—110 cum edit. August. Taurinor. 1833, a qua haec notavit discrepantia:

1. Nenea cordilis et penula 2 Nec mihi carta nuces, mihi c. frìtillus 2. Quantum referat ferre rogatur athlas V,rus habes — non tamen 3. facit astomachum 4. Caesar ut etheria G. i. aula 5. limbo — sorte 6. poteris 9. alicha 10. Non poteris similam poteris 11. det 12. modios 13. Et quam sepe 14, 1 Quae c. cludere l. 2 Cur domini nostri inchoet 15, 2 manebit 17, 2 braxica 18, 2 *omiss.* 19, 2 stipite *omiss.* 20, 1 Hos Amiturninus 2 *omiss.* 21, 2 aspareis 23. 1 Cras et enim similis bacho quam sitia m. 2 ipsas secum m. 24, 1 Cecropios 25, 1 Poma sumus molles nimium ditant. Ne cadat . . . . 26, 1 ditantia ventri 2 dabit 28. Haec tiberie torta v. c. mensa 2 cottana ficus erat 29, 1 garrire 30, 2 puero p. melle 31, 1 volet 32, 2 belabiensem q. b. ipse s. 33, 1 Trebla. —

Post verba epigr. 110 *vina suos* octo deinceps epigrammaton lemmata uncialibus litteris perscripta sunt, quibus quaternio expletur. Scripturas illas consideranti non potest obscurum esse, et hunc codicem ex familia C[a] derivatum peculiari aliqua praestantia conspicuum non esse. Illud valde memorabile est, quod cum codex Bethmanno iudice saec. XI scriptus Martialem *poetam cocumque* appellet, non Italos demum saec. XV, quae olim opinio mea erat, auctores miri tituli fuisse apparet. Iam cum Xeniis illa appellatio praefixa sit, in caussa fuisse huius ipsius libri argumentum, cur iocose poeta *coci* nomine exornaretur, probabile cuipiam videri possit. Quanquam ne nunc quidem illud negligendum est quod ed. mai. T. II, p. 736 perstrinxi.

Praeterea M. Hauptius in Actis Societat. Litt. Lipsiensis 1850, I p. 8 sqq. partem epigrammaton Martialis aliorum poetarum carminibus intermixtam repperit in codice quodam miscello Lipsiensi saec. X. Ex quo quae Hauptius excerpsit etsi librum ex fonte non malo propagatum docent, emendandis tamen poetae verbis perexiguum usum habent. Quaedam infra commemoravi: commemorari etiam hoc potest, codicem libr. 2, 80, 2 *Dic* offerre pro vulg. *Hic*, quod ipsum Ant. Roius poscebat. At excerptori conveniebat illud, in integro carmine *Hic* aptius est.

Postremo Guil. Hamiltonus ad collationem Edinburgensis codicis addidit „Adnotata quaedam Hadriani Iunii ex schedis Dorvillianis, si recte memini, in bibliotheca Bodleiana asservatis excerpta.“ Quae ex Thuaneo codice repetita esse accurata me pervestigatio docuit. — Denique ut hoc addam, ad indices codicum olim exhibitos accedant aliquot codices ex Maii Spicilegio Romano V, p. 191 et 212. Priore loco vetustus index inter codices bibliothecae Laureshamensis habet: „Libri Martialis poetae in uno codice“; altero index Corbeiensis bibliothecae: „Martialis. Statius. Aeneis.“ De aliis quibusdam vel ad emendandum vel ad explicandum Martialem praesidiis dicam in commentariis, quos aliquando edere animus est.

Ex libris recens excussis ut in recognoscendis verbis poetae non multum profeci, ita sedulo operam dedi, ut iterum edendi condicione praeter opinionem oblata Martialis sui similior evaderet. Nec quisquam mirabitur, quod interiectis duobus lustris ab ea scriptura, quam in editione maiore posueram, non ita raro recessi. Etenim alia iam in Addendis et Corrigendis ex praestantissimis libris,

quorum post impressum contextum ipsum mihi copia facta est, corrigenda admonui, quae nunc correcta reperiet lector; est, ubi olim vel libris scriptis nimium tribuerim, posthabitis immerito emendationibus doctorum, in quibus adoptandis nunc minus anxius fui; vel optimorum fontium scripturas incautius spreverim, quae nunc in integrum sunt restitutae; denique quasdam coniecturas nuper factas vel aliorum vel meas impertii poetae. Fontes autem harum mutationum ubi ex annotatione critica edit. Grimensis vel ex Addendis alteri volumini adiectis cognosci poterant, non indicavi. Sed ut quivis nullo labore intelligere possit, in quibus haec exemplaria cum superioribus discrepent, quicquid novatum est infra ita perscripsi, ut priore loco huius, altero prioris editionis scriptura iuxta ponatur. Ceterum quaedam ad orthographiam spectantia, quod ego genus non sine cura retractavi, singulatim enumerare taedebat.

Epigrammaton liber. **4ᵇ** indicavi lacunam. Nam nihil praeter finem epigrammatis servatum est. **6.** Aberant signa lacunae. **7, 7.** Quae inclinatis litteris expressa sunt supplevi monitu sententiae ipsius. Posteriorum librariorum pericula perabsurda v. in ed. mai. **16, 1** *abît:* abit **21ᵇ, 2** suspicor *Quorsum miramur?* **27, 2** recepi Phil. Wagneri supplementum, v. censuram ed. mai. in Ephemeridibus litt. Halensibus a. **1843**, nr. 71 sqq. **28, 8** *pedester:* pedestris 11 *pigri:* diri **29, 5** *parma:* palma. Illud Ph. Wagnerus. **9** *utrique .... utrique:* utrisque .... utrisque **31, 1** *virtutis:* virtuti

Liber I. 5, 1 *Quo* Palatinus. Voluit, opinor, *Quom* tibi naumachiam (do), tu das epigrammata nobis. Sed non sequar. **6, 5** *utrisque:* utrique **15, 5** *quod:* quae **18, 6** *saeva:* vina. Cfr. 5, 76, **2. 10, 36, 4. 21, 5** *igni:* igne **22, 1** *non:* nunc **30, 1** *vispillo:* vespillo. Et sic reliquis locis. **34, 7** *Iade:* Alide **41, 17** et **20** *Tettium* et *Tettius:* Testium .... Testius. Illud praeter *Π* offerebat E, qui et v. **16** cum uno B recte *Gabbam* scribit. **43, 7** *Sassina:* fiscina **46, 1. 4** *Hedyli:* Hedyle **49, 5** *Gaium nivibus, effractis:* Catum nivibus et fractis **7** *Boterdi:* Botrodi **11** *astringes:* astringas **50, 1** *Mistyllos:* Mistyllus **53, 4** *villo:* vitio **57, 3** *probamus:* probatur **66, 2** *tanto:* tanti **67, 1. 2** *Ceryle:* Choerile. Illud praeter ceteros utroque versu E. **71, 4** *Sed quia* Ph. Wagnerus. Malim *Atqui* nulla venit: tu mihi, somne, veni, coll. **1, 94, 2. 110, 2. 112, 2. 73, 2** *Caeciliane:* Maeciliane. Cfr. **4. 15. 9, 70, 6. 10. 83, 1** *Maneia:* Manneia **86, 8** *saltim:* saltem **89, 2** *Garris:* Garrire 5 *Adeoque:* Adeone ....? **92, 1**

Cestos: Cestus 93, 4 *Plus tamen est:* Inscriptum est *leges:* legis 96, 11 *susum:* sursum 99, 5 *Audit:* Audit 104, 10 *belua non:* bellua nil 107, 4 *Vergilioque:* Virgilioque. Et sic ubique. 109, 13 *et rogat:* et monet 113, 5 *Polio:* Pollio. Illud Palatinus. 117, 17 *Dena ris:* Denariis

Liber II. Val. M. D. S. S.: omissa 4, 7 *Matrem:* Mater 7, 1.5 *Attiee:* Attale 14, 6 *Philyrides:* Phillyrides 10 *Pompei:* Pompeii 13 *Nam ternis iterum thermis iterumque:* Nam thermis iterumque iterumque iterumque 15 *Europes:* Europae 20, 2 *iure vocare:* di cere iure 27, 3 *st!:* cito! Cfr. Philolog. 3, 131. 31, 1 *Chrestinam:* Christinam. Illud RE. 34, 2 *Tris:* Tres 5 *di*] dii 36, 4. 6 *Pannyche:* Pannice. Illud R, quod ubique restituendum fuit non sine libris. 43, 2 *magnilocus*] magniloquus 44, 2 *tris:* tres 47, 3 *Confidis:* Confides 52, 1 *loturas:* loturos. Ex E enotatur *laturas.* 53, 2 *potes:* potest 55, 2 *coleris:* colere 60, 3 *castrabere. Iam mihi dices „Non licet hoc":* castraberis. An mihi dicis „Non licet hoc?" 64, 8 *potest fieri Marsua:* potes fieri, Marsya, 65, 2 *„An causa levis est?" inquis, „extuli uxorem:* An causa levis est? „Extuli", inquit, „uxorem." 66, 3 *quod:* quo 6 *Tangat:* Tangito 8 *tuo:* tua 71, 1 *Candidius:* Callidius 74, 7 *Fuficulenus:* Fusciculenus. Illud a Scriverio restitutum confirmavit E. 75, 7 *saevos* (cum Palat.): saevus 77, 3 *colosson:* colossum 90, 9 *coniunx* ubique pro vulg. *coniux*

Liber III. 2, 5 *piperisve:* piperisque Epigramma 3 in Pal. omissum non videtur Martialis esse. 4 *aut:* aut tu. Videndus Lachmannus ad Lucret. 2, 466. 4, 3 *rogabit:* rogarit 5, 9 *hanc illumve:* hunc illamve 10, 4 cum optimi libri in *esset* conspirent, fortasse *scisset* scribendum est. 11, 3 *dixi:* dixit 15, 1 *Cordus:* Codrus 20, 18 *Polionis:* Pollionis. Cfr. Lachmanni comm. Lucret. p. 33. 21, 1 *notata:* notatus 22, 5 *Nil:* Nullum 25, 3 *Sabinaeum:* Sabineium 27, 1 *venias cum saepe:* cum sis prior ipse 31, 2 *Urbanique:* Albanique 3 *dominae numerosus:* domino numerosae 43, 3 *fallis:* falles 46, 5 *cuneos:* cunctos 9 *convitia:* convicia 47, 14 *feno:* foeno 50, 6 *neque:* nec *venit:* fuit 58, 20 *secuntur:* sequuntur 39 *vimine offerunt:* vimineo ferunt. Vide Lachmanni praef. Babr. p. XII et Nunc. Litt. Gotting. 1845, nr. 136 p. 1365. 51 *vocari debet:* vocatur † 76, 4 *Hecuben:* Hecubam 77, 6 *dubio cum* Glossar. Maii Class. Auctt. VIII, 419. 83, 2 *potui:* potuit 84, 2 *Gongylion:* Tongilion. Illud ex vestigiis librorum commendavi Mus. Rhen. Nov. IV, 149.

86, 3 *spectas et casta*: si spectas, casta 93, 17 *pestilenties*: pestilentia 20 *futuere quis*: sarrire si, cfr. Philol. 3, 132.

Liber IV. 1, 8 *Tarentos*: Tarentus 3, 7 *Quis — ludit?*: Qui — ludit, 10, 1 *rasa nec adhuc*: et adhuc crassa 12, 2 *saltim*: saltem 13, 9 *ipsa*: illa 14, 4 *Astus*: Fastus 19, 4 *endromidam*: endromida 8 *cursu*: forsan 21, 2 *Segius*: Selius 23, 3 *compararit*: comparabit 34, 1 fortasse *Attice*, coll. 2, 7. Vide lemma Thuanei. 37, 6 fortasse *haec* 42, 15 *falles*: fallis 44, 1 *Vesvius*: Vesbius 48. Fort. et h. l. et aliis restituendum nomen *Pamphili*, cll. 4, 69. 6, 36. 7, 78. 94. 54, 10 *secat*: negat 60, 1 *Castranaque*: Paestanaque 61, 9 *Polione*: Pollione 64, 18 *Illinc*: Illic 66, 3 *excussa*: tibi sumpta 9 *missus*: iussus 75, 4 *participique*: participare 5 *Euhadne*: Euadne 7 *vitae*: famam 78, 8 *Sigerosque*: Sigeriosque 79, 2 *rus*: ius 80 3. 4 videntur aut male inculcati aut ex alio epigr. casu huc translati. 82, 8 *opus*: onus 88, 2 fortasse pro *quinque*, ne nomen desideretur, *Quinte* scribendum est.

Liber V. 7, 5 *Volcane*: Vulcane 8, 12 *Leitus*: Lectius 10, 8 *Maeoniden*: Maeonidem 11, 2 *Versat*: Portat 12, 1 *perticata*: pertinaci 14, 11 *Leitoque*: Lectioque. Verum integrum suggessit E. 15, 5 *venerantia multos?*: venerantia? Multis 18, 8 *vorato — musco*: vorata — musca 22, 7 *rumpere*: vincere 25, 2 *st*: sta, cfr. Philol. 3, 131. 11 *amici*: amice 27, 2. Post hunc versum excidisse videtur distichon, in quo nomen fuit *Pauli*, si recte lemma Thuanei. 44, 1 *factum est*: factum 55, 1 *portas*: portes 64, 5 *Iam*: Tam 65, 7 *spectatur*: spectantur.

Liber VI. 2, 4 *quod*: quos 11, 7 *Tyros*: Tyrus 9 *Oresten*: Orestem 14, 4 *Conscribat*: Non scribat 21, 3 *aure*: aurem 10 *tuo*: deo 25, 2 *tenet*: tegit 26, 2 *Sotaden*: Sotadem 27, 8 *fiat anus*: fiet opus 35, 3 *ducis*: dicis 39, 9 *Pannychi*: Pannici 17 *negat*: neget 42, 18 *Marciave*: Marciaque 53, 4 *Hermocraten*: Hermocratem. Excerpta Lipsiensia, ut T, *ermograten*. 60, 3 *Usiporum*: Usipiorum 63, 7 *Hicine*: Hiccine 66, 4 *licerent*: liceret 67, 2 *Pannyche*: Pannice 69, 2 *potat*: potet 71, 4 *sollicitare*: sollicitata 6 *redimit*: redimet 74, 4 *Aesculane*: Aefulane 77, 1 *Iros*: Irus 80, 7 *vagus*: vagos 82, 6 *Boeotam*: Batavam 88, 3 *constet*: constat

Liber VII. 6, 8 *Invictusque*: Invitusque 10, 1 *Linus*: Pinus 18. 5 *movetur Inguinibus cunnus*: movemur Inguinibus, cunnus 20, 2 *domum tulit*: domo intulit 21, 1 *quae magni*: magni quae 4 *saltim*: saltem 31, 9 *Calenus*: colonus 32, 13 *fervet*: servit 37, 6 *media*:

madida 40, 6 *Olympiadas:* Olympiades 46, 6 *Prisce:* plena 54, 1 *tua:* mera 56, 3 *parabit:* paravit 4 *petet:* petat 57, 1 *Achillan.* Achillam 2 *Hippodamos:* Hippodamus 74, 7 *Carpo:* Tarpo 82, 3 *in unum:* in uno 86, 7 *Hispani:* Argenti 90, 3 *Cluvienus:* Calvinus, v. Philol. 3, 131.

Liber VIII. Praef. *lustratos:* lustratus 2, 2 *Histri:* Histro 6, 3 *fumosa:* furiosa 18, 1 *Cyreni:* Cirini 28, 10 *Miletos:* Miletus 39, 6 *At:* Aut 44, 8 *omnes:* omnia 46, 1 *Quanta tua est pr., tanta:* Quanta tuae pr., quanta 3 *doceatque:* Dorisque 47, 2 *Pars vulsa est:* Pars tibi vulsa 59, 13 *invasit.* Fortasse *hinc venit.* 66, 7 *optet:* optat 78, 9 *Nunc:* Tunc 80, 4 *pugnet:* pugna et 81, 5 *hos perosculatur:* et perosc. 6 *vocat et:* vocat, hos

Liber IX. 16, 4 *signat:* signet 18, 4 *Curta:* Curva *tollit:* ducit 35, 4 *Rhenigenam:* Rhenanam, v. supra p. V. 38, 1 *Agathine, pericula ludas:* ludas, Agathine, pericla 40, 5 *Sabinae:* puellae 42, 6 *te:* me 45, 2 *Getici . . . poli:* Getico . . . polo 46, 3 *reficit mutat que:* mutat reficitque 47, 4 *Samia:* sane 48, 8 *pallida:* callida 55, 3 *Occurrit:* succurrit 64, 5 *colebatur v. et s. largo, Maiorem Alciden nunc:* colebatis v. et s. largo Maiorem Alciden: nunc 65, 7 fort. *lusisses* 67, 2 *nulla:* nemo 71, 7 *proditor:* portitor 90, 1 *floreo:* florido 95[b] separavi. Antehac pro uno epigr. erant. 100, 1. 6 *Denaris:* Denariis 101, 7 *cervam:* cervum 103, 2 *cycno:* cygno

Liber X. 2, 11 *fata:* furta 4, 1 *Oedipoden:* Oedipodem 5, 3 *urbem:* urbes 11, 6 *lotam ut multum:* lotam — multum! — 7 *Pylades donavit Orestae:* Pyladi donavit Orestes 27, 3 *Ac:* At 32, 5 *Ars — posset!:* Ars, — posses! 34, 3 *Cui:* Qui 35, 8 *pios:* probos 36, 4 *saeva:* vina 37, 13 *volpem:* vulpem 48, 19 *faece:* fine 56, 2 *lutum:* tuum 58, 6 *Pieridas:* Pierides 59, 6 *non fiat qui:* qui fiat non 65, 2. 15 *Charmenion:* Carmenion 11 *fistula:* filia 70, 5 *Non:* Nunc 73, 1 *pignus:* munus 2 *superba:* severa 75, 7 *Transierant:* Transierunt 83, 8 *Hermeroten:* Hermerotem 9 *Quin . . . fateris:* Vis . . . fateri 88, 1 *libellos:* locellos 90, 1. 5. 9 *Ligia:* Ligeia 100, 3 *volpes:* vulpes 104, 9 *sed:* et

Liber XI. 2, 2 *Fabricia* coniicit Ph. Wagnerus, quoniam Martialis hunc genitivum ubique in i terminet. 5 *bona:* † io 11, 4 *Anticus:* Antiquus 34, 3 *illi:* illic 37, 3 *tuis:* tuus 41, 5 *ruinae:* rapinae 53, 2 *gentis:* plebis 58, 11 *laeva:* lana 60, 8 *marmoreamve:* marmoreamque 72, 1 *Natta:* Nata 74, 1 *Graecus:* † vetus 81, 5 *inutilis:* utilis 90, 3 *quoque:* quod, cfr. Lachmann. comm. Lucret.

p. 122. 4 *Luceili columella, hic situ', Metrophanes:* Luceilei colum. heic situ' Metrophanes'st 96, 3 *ministri:* ministro 100, 4 *emicet* eminet 102, 7 fort. *videatve* 103, 1 *Safroni:* Saphroni 104, 8 *iacet:* placet 106, 1 *avere:* habere

Liber XII. Praef. *trienni:* triennii *indici:* indicii *Hispaniensem:* Hispaniensem librum 3, 3. 4 suspecti sunt. 3, 14 *ferunt:* ferant 7, 2 *Ligia:* Ligeia 12, 2 *Polio:* Pollio 25, 6 *Exilio:* Exilii 26, 6 *regas:* petas 27, 2 *Saenia:* Senia 31, 8 *Hos . . . lares:* Has . . . dapes 31, 9 *Nausicaa:* Nausicae, v. Lachmann. ad Lucret. 6, 971. 55, 5. 6 unci aberant. 57, 9 *balucis:* paludis 15 *qui potest somni,.* quis potest somni? 64, 4 *sita:* sibi 72, 3 *Pannyche:* Pannice 77, 1 *Mutis:* Multis 87, 3 *restat:* praestat 97, 2 *improbis:* improbus

Liber XIII. 10, 1 *Nec dotes similae possis:* Nec poteris similam, poteris 14, 2 *inchoat:* inchoet 15, 1 *colantur:* coluntur 25, 1 *Cybeles:* Cybelae 26, 1 *tendentia:* durantia 35 *Lucanicae:* Lucanica 46 *Persica:* Persica praecocia, 56 *Volva:* Vulva. Sic et v. 2. 65, 2 *piscina ludere:* lautorum mandere 74, 1 *Tarpeia:* Tarpei 75, 1 *Turbabit:* Turbabis 76, 1 *Rusticula an:* Rustica sim an 89, 1 *Daunius:* Laneus 95, 2 *Saevos:* Saevus 96 *Cervos:* Cervus. Sic et v. 2. 123, 1 *expunget:* expugnet 127, 2 *Ut quondam veris:* Quondam veris erat

Liber XIV. 5, 2 *pingat:* pingit 7 *Pug. membranei:* Pug. membranae 12 *eburnei:* eborei 1 *Nos:* Hos 2 *decet:* licet 14 *eburnei:* eborei 29, 2 *Nam flatus:* † Mandatus. Emendatio debetur Isaaco Pontano, qui a. 1621 observationes suas ad Hygini de munitionibus castrorum libellum cum P. Scriverio communicavit, quas nunc codici Arceriano agglutinatas repperit Lud. Langius noster. Ibi Pontanus ad verba Hygini §. 21 *ut flatus aurae aestus exercitus leniat* emendationem suam codicis Palatini scriptura fultam exprompsit. Nam libri interpolati *Nam ventus* correxerunt liberius, sed recte ad sententiam. 46, 1 *mobilibus:* nobilibus 70, 1 *faciet:* fecit 73 afferunt scholia Persii 1, 8, qui confirmant *disco.* 78, 2 *Paccius:* Pactius 112 *viteus:* vitreus 121 *Cochleare:* Cochlearia 187, 2 *Glycera:* Glycere, cfr. ad 12, 31, 9. 192 *Ovidi:* Ovidii 194, 2 *sed mea qui* Glossar. Maii Class. Auctt. 8, 67. 196, 2 *natabat:* natabit.

Scripsi Gottingae mense Septembri a. MDCCCLII.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER.

I.

Barbara pyramidum sileat miracula Memphis,
Assyrius iactet nec Babylona labor;
Nec Triviae templo molles laudentur Iones,
Dissimulet Delon cornibus ara frequens;
Aëre nec vacuo pendentia Mausolea
Laudibus immodicis Cares in astra ferant.
Omnis Caesareo cedit labor Amphitheatro,
Unum pro cunctis fama loquetur opus.

II.

Hic ubi sidereus propius videt astra colossus
Et crescunt media pegmata celsa via,
Invidiosa feri radiabant atria regis
Unaque iam tota stabat in urbe domus.
Hic ubi conspicui venerabilis Amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant.
Hic ubi miramur velocia munera thermas,
Abstulerat miseris tecta superbus ager.
Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,
Ultima pars aulae deficientis erat.
Reddita Roma sibi est et sunt te praeside, Caesar,
Deliciae populi, quae fuerant domini.

III.

Quae tam seposita est, quae gens tam barbara, Caesar,
Ex qua spectator non sit in urbe tua?

Venit ab Orpheo cultor Rhodopeïus Haemo,
Venit et epoto Sarmata pastus equo,
Et qui prima bibit deprensi flumina Nili,
Et quem supremae Tethyos unda ferit;
Festinavit Arabs, festinavere Sabaei,
Et Cilices nimbis hic maduere suis.
Crinibus in nodum torti venere Sicambri,
Atque aliter tortis crinibus Aethiopes.
Vox diversa sonat populorum, tum tamen una est,
Cum verus patriae diceris esse pater.

IV.

Turba gravis paci placidaeque inimica quieti,
Quae semper miseras sollicitabat opes,
Tradita Gaetulis, nec cepit harena nocentes:
Et delator habet quod dabat exilium.

IV, b.

. . . .

Exulat Ausonia profugus delator ab urbe:
Haec licet impensis principis annumeres.

V.

Iunctam Pasiphaen Dictaeo credite tauro:
Vidimus, accepit fabula prisca fidem.
Nec se miretur, Caesar, longaeva vetustas:
Quidquid fama canit, praestat harena tibi.

VI.

Belliger invictis quod Mars tibi servit in armis,
Non satis est, Caesar, servit et ipsa Venus.

. . . .

VI, b.

Prostratum vasta Nemees in valle leonem
Nobile et Herculeum fama canebat opus.
Prisca fides taceat: nam post tua munera, Caesar,
Hoc iam femineo . . . .

VII.

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus
Assiduam nimio pectore pavit avem,
Nuda Caledonio sic viscera praebuit urso
Non falsa pendens in cruce Laureolus.
Vivebant laceri membris stillantibus artus
Inque omni nusquam corpore corpus erat.
Denique supplicium *dignum tulit: ille parentis*
Vel domini iugulum foderat ense nocens;
Templa vel arcano demens spoliaverat auro,
Subdiderat saevas vel tibi, Roma, faces.
Vicerat antiquae sceleratus crimina famae,
In quo, quae fuerat fabula, poena fuit.

VIII.

Daedale, Lucano cum sic lacereris ab urso,
Quam cuperes pinnas nunc habuisse tuas!

IX.

Praestitit exhibitus tota tibi, Caesar, harena
Quae non promisit praelia rhinoceros.
O quam terribilis exarsit pronus in iras!
Quantus erat taurus, cui pila taurus erat!

X.

Laeserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam notas contemerare manus,
Sed dignas tanto persolvit crimine poenas,
Et qui non tulerat verbera, tela tulit.
Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
Qui iubet ingenium mitius esse feris!

XI.

Praeceps sanguinea dum se rotat ursus harena,
Implicitam visco perdidit ille fugam.
Splendida iam tecto cessent venabula ferro,
Nec volet excussa lancea torta manu;

Deprendat vacuo venator in aëre praedam,
Si captare feras aucupis arte placet.

XII.

Inter Caesareae discrimina saeva Dianae
Fixisset gravidam cum levis hasta suem,
Exiluit partus miserae de vulnere matris.
O Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
Pluribus illa mori voluisset saucia telis,
Omnibus ut natis triste pateret iter.
Quis negat esse satum materno funere Bacchum?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

XIII.

Icta gravi telo confossaque vulnere mater
Sus pariter vitam perdidit atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego Lucinae credo fuisse manum.
Experta est numen moriens utriusque Dianae,
Quaque soluta parens quaque perempta fera est.

XIV.

Sus fera iam gravior maturi pignore ventris
Emisit fetum, vulnere facta parens;
Nec iacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
O quantum est subitis casibus ingenium!

XV.

Summa tuae, Meleagre, fuit quae gloria famae,
Quantum est! Carpophori portio fusus aper.
Ille et praecipiti venabula condidit urso,
Primus in Arctoi qui fuit arce poli,
Stravit et ignota spectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuisse manus,
Et volucrem longo porrexit volnere pardum.
Praemia cum tandem ferret, adhuc poterat.

XVI.

Raptus abît media quod ad aethera taurus harena,
Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.

XVI, b.

Vexerat Europen fraterna per aequora taurus:
At nunc Alciden taurus in astra tulit.
Caesaris atque Iovis confer nunc, fama, iuvencos:
Par onus ut tulerint, altius iste tulit.

XVII.

Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat
Hic modo qui tauro tam metuendus erat,
Non facit hoc iussus nulloque docente magistro:
Crede mihi, nostrum sentit et ille deum.

XVIII.

Lambere securi dextram consueta magistri
Tigris ab Hyrcano gloria rara iugo,
Saeva ferum rabido laceravit dente leonem:
Res nova, non ullis cognita temporibus.
Ausa est tale nihil, silvis dum vixit in altis:
Postquam inter nos est, plus feritatis habet.

XIX.

Qui modo per totam flammis stimulatus harenam
Sustulerat raptas taurus in astra pilas,
Occubuit tandem cornu potiore petitus,
Dum facilem tolli sic elephanta putat.

XX.

Cum peteret pars haec Myrinum, pars illa Triumphum,
Promisit pariter Caesar utraque manu.
Non potuit melius litem finire iocosam.
O dulce invicti principis ingenium!

XXI.

Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur, exhibuit, Caesar, harena tibi.
Repserunt scopuli mirandaque silva cucurrit,
Quale fuisse nemus creditur Hesperidum.
Affuit immixtum pecori genus omne ferarum

Et supra vatem multa pependit avis,
Ipse sed ingrato iacuit laceratus ab urso.
Haec tamen, haec res est facta ita, ficta prior.

XXI, b.

Orphea quod subito tellus emisit hiatu,
Versa-miramur?-venit ab Eurydice.

XXII.

Sollicitant pavidi dum rhinocerota magistri
Seque diu magnae colligit ira ferae,
Desperabantur promissi praelia Martis;
Sed tandem rediit cognitus ante furor.
Namque gravem cornu gemino sic extulit ursum,
Iactat ut impositas taurus in astra pilas.

XXIII.

Norica iam certo venabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera Carpophori:
Ille tulit geminos facili cervice iuvencos,
Illi cessit atrox bubalus atque bison.
Hunc leo cum fugeret, praeceps in tela cucurrit:
I nunc et lentas corripe, turba, moras.

XXIV.

Si quis ades longis serus spectator ab oris,
Cui lux prima sacri muneris ista fuit,
Ne te decipiat ratibus navalis Enyo
Et par unda fretis, hic modo terra fuit.
Non credis? specta, dum lassant aequora Martem.
Parva mora est: dices „Hic modo pontus erat."

XXV.

Quod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda
Desine mirari: Caesaris unda fuit.

XXV, b.

Cum peteret dulces audax Leandros amores
Et fessus tumidis iam premeretur aquis,

Sic miser instantes affatus dicitur undas:
„Parcite dum propero, mergite cum redeo.“

XXVI.

Lusit Nereïdum docilis chorus aequore toto
Et vario faciles ordine pinxit aquas.
Fuscina dente minax recto fuit, ancora curvo:
Credidimus remum credidimusque ratem,
Et gratum nautis sidus fulgere Laconum
Lataque perspicuo vela tumere sinu.
Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
Aut docuit lusus hos Thetis aut didicit.

XXVII.

Saecula Carpophorum, Caesar, si prisca tulissent,
Non aleret saevas barbara terra feras,
Non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem,
Arcas Maenalium non timuisset aprum.
Hoc armante manus hydrae mors una fuisset,
Huic percussa foret tota Chimaera semel.
Igniferos possit sine Colchide iungere tauros,
Possit utramque feram vincere Pasiphaës.
Si sit, ut aequorei revocetur fabula monstri,
Hesionen solvet solus et Andromedan.
Herculeae laudis numeretur gloria: plus est
Bis denas pariter perdomuisse feras.

XXVIII.

Augusti labor hic fuerat committere classes
Et freta navali sollicitare tuba.
Caesaris haec nostri pars est quota? vidit in undis
Et Thetis ignotas et Galatea feras;
Vidit in aequoreo ferventes pulvere currus
Et domini Triton isse putavit equos:
Dumque parat saevis ratibus fera praelia Nereus,
Horruit in liquidis ire pedester aquis.
Quidquid et in Circo spectatur et Amphitheatro,
Dives Caesarea praestitit unda tibi.

Fucinus et pigri taceantur stagna Neronis:
Hanc norint unam saecula naumachiam.

XXIX.

Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus
Esset et aequalis Mars utriusque diu,
Missio saepe viris magno clamore petita est;
Sed Caesar legi paruit ipse suae: —
Lex erat, ad digitum posita concurrere parma: -
Quod licuit, lances donaque saepe dedit.
Inventus tamen est finis discriminis aequi:
Pugnavere pares, succubuere pares.
Misit utrique rudes et palmas Caesar utrique:
Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.
Contigit hoc nullo nisi te sub principe, Caesar:
Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

XXX.

Concita veloces fugeret cum damma Molossos
Et varia lentas necteret arte moras,
Caesaris ante pedes supplex similisque roganti
Constitit, et praedam non tetigere canes.
. . . .
Haec intellecto principe dona tulit.
Numen habet Caesar: sacra est haec, sacra potestas,
Credite: mentiri non didicere ferae.

XXXI.

Cedere maiori virtutis fama secunda est.
Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

XXXII.

Da veniam subitis: non displicuisse meretur
Festinat, Caesar, qui placuisse tibi.

XXXIII.

Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit heres!
Paene fuit tanti, non habuisse duos.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBRI XIV.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER I.

Spero me secutum in libellis meis tale temperamentum, ut de illis queri non possit quisquis de se bene senserit, cum salva infimarum quoque personarum reverentia ludant; quae adeo antiquis auctoribus defuit, ut nominibus non tantum veris abusi sint, sed et magnis. Mihi fama vilius constet et probetur in me novissimum ingenium. Absit a iocorum nostrorum simplicitate malignus interpres nec epigrammata mea scribat. Improbe facit qui in alieno libro ingeniosus est. Lascivam verborum veritatem, id est epigrammaton linguam, excusarem, si meum esset exemplum: sic scribit Catullus, sic Marsus, sic Pedo, sic Gaetulicus, sic quicunque perlegitur. Si quis tamen tam ambitiose tristis est, ut apud illum in nulla pagina latine loqui fas sit, potest epistola vel potius titulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur, qui solent spectare Florales. Non intret Cato theatrum meum, aut si intraverit, spectet. Videor mihi meo iure facturus, si epistolam versibus clusero:

Nosses iocosae dulce cum sacrum Florae
Festosque lusus et licentiam volgi,
Cur in theatrum, Cato severe, venisti?
An ideo tantum veneras, ut exires?

I.

Hic est quem legis ille, quem requiris,
Toto notus in orbe Martialis
Argutis epigrammaton libellis:

Cui, lector studiose, quod dedisti
Viventi decus atque sentienti,
Rari post cineres habent poetae.

II.

Qui tecum cupis esse meos ubicunque libellos
Et comites longae quaeris habere viae,
Hos eme, quos artat brevibus membrana tabellis:
Scrinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sim venalis, et erres
Urbe vagus tota, me duce certus eris:
Libertum docti Lucensis quaere Secundum
Limina post Pacis Palladiumque forum.

III.

Argiletanas mavis habitare tabernas,
Cum tibi, parve liber, scrinia nostra vacent
Nescis, heu, nescis dominae fastidia Romae:
Crede mihi, nimium Martia turba sapit.
Maiores nusquam rhonchi, iuvenesque senesque
Et pueri nasum rhinocerotis habent.
Audieris cum grande sophos, dum basia iactas
Ibis ab excusso missus in astra sago.
Sed tu ne totiens domini patiare lituras
Neve notet lusus tristis harundo tuos,
Aetherias, lascive, cupis volitare per auras:
I, fuge; sed poteras tutior esse domi.

IV.

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos,
Terrarum dominum pone supercilium.
Consuevere iocos vestri quoque ferre triumphi
Materiam dictis nec pudet esse ducem.
Qua Thymelen spectas derisoremque Latinum,
Illa fronte precor carmina nostra legas.
Innocuos censura potest permittere lusus:
Lasciva est nobis pagina, vita proba.

V.

Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:
Vis, puto, cum libro, Marce, natare tuo.

VI.

Aetherias aquila puerum portante per auras
Illaesum timidis unguibus haesit onus:
Nunc sua Caesareos exorat praeda leones
Tutus et ingenti ludit in ore lepus.
Quae maiora putas miracula? summus utrisque
Auctor adest: haec sunt Caesaris, illa Iovis.

VII.

Stellae delicium mei columba,
Verona licet audiente dicam,
Vicit, Maxime, passerem Catulli.
Tanto Stella meus tuo Catullo,
Quanto passere maior est columba.

VIII.

Quod magni Thraseae consummatique Catonis
Dogmata sic sequeris, salvus ut esse velis,
Pectore nec nudo strictos incurris in enses,
Quod fecisse velim te, Deciane, facis.
Nolo virum facili redimit qui sanguine famam,
Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

IX.

Bellus homo et magnus vis idem, Cotta, videri:
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

X.

Petit Gemellus nuptias Maronillae
Et cupit et instat et precatur et donat.
Adeone pulchra est? immo foedius nil est.
Quid ergo in illa petitur et placet? Tussit.

XI.

Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare
Bis deciens solus, Sextiliane, bibis?
Iam defecisset portantes calda ministros,
Si non potares, Sextiliane, merum.

XII.

Itur ad Herculeas gelidi qua Tiburis arces
Canaque sulphureis Albula fumat aquis,
Rura nemusque sacrum dilectaque iugera Musis
Signat vicina quartus ab urbe lapis.
Hic rudis aestivas praestabat porticus umbras,
Heu quam paene novum porticus ausa nefas!
Nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
Gestatus biiugis Regulus esset equis.
Nimirum timuit nostras Fortuna querellas,
Quae par tam magnae non erat invidiae.
Nunc et damna iuvant; sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare deos.

XIII.

Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto,
Quem de visceribus strinxerat ipsa suis,
„Si qua fides, vulnus quod feci non dolet,“ inquit;
„Sed quod tu facies, hoc mihi, Paete, dolet.“

XIV.

Delicias, Caesar, lususque iocosque leonum
Vidimus, hoc etiam praestat harena tibi,
Cum prensus blando totiens a dente rediret
Et per aperta vagus curreret ora lepus.
Unde potest avidus captae leo parcere praedae?
Sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

XV.

O mihi post nullos, Iuli, memorande sodales,
Si quid longa fides canaque iura valent,

Bis iam paene tibi consul tricesimus instat,
Et numerat paucos vix tua vita dies.
Non bene distuleris videas quod posse negari,
Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.
Expectant curaeque catenatique labores,
Gaudia non remanent, sed fugitiva volant.
Haec utraque manu complexuque assere toto:
Saepe fluent imo sic quoque lapsa sinu.
Non est, crede mihi, sapientis dicere „Vivam:“
Sera nimis vita est crastina: vive hodie.

XVI.

Sunt bona, sunt quaedam mediocria, sunt mala plura
Quae legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

XVII.

Cogit me Titus actitare causas
Et dicit mihi saepe „Magna res est.“
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

XVIII.

Quid te, Tucca, iuvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
De nobis facile est, scelus est iugulare Falernum
Et dare Campano toxica saeva cado.
Convivae meruere tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam pretiosa mori.

XIX.

Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes:
Expulit una duos tussis et una duos.
Iam secura potes totis tussire diebus:
Nil istic quod agat tertia tussis habet.

XX.

Dic mihi, quis furor est? turba spectante vocata
Solus boletos, Caeciliane, voras.

Quid dignum tanto tibi ventre gulaque precabor?
Boletum qualem Claudius edit, edas.

XXI.

Cum peteret regem decepta satellite dextra,
Ingessit sacris se peritura focis.
Sed tam saeva pius miracula non tulit hostis
Et raptum flammis iussit abire virum.
Urere quam potuit contempto Mucius igni,
Hanc spectare manum Porsena non potuit.
Maior deceptae fama est et gloria dextrae:
Si non errasset, fecerat illa minus.

XXII.

Quid non saeva fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues
Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Praeda canum lepus est, vastos non implet hiatus:
Non timeat Dacus Caesaris arma puer.

XXIII.

Invitas nullum nisi cum quo, Cotta, lavaris
Et dant convivam balnea sola tibi.
Mirabar, quare nunquam me, Cotta, vocasses:
Iam scio, me nudum displicuisse tibi.

XXIV.

Aspicis incomptis illum, Deciane, capillis,
Cuius et ipse times triste supercilium,
Qui loquitur Curios assertoresque Camillos?
Nolito fronti credere: nupsit heri.

XXV.

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos
Et cultum docto pectore profer opus,
Quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces
Nec sileant nostri praetereantque senes.

Ante fores stantem dubitas admittere Famam
Teque piget curae praemia ferre tuae?
Post te victurae per te quoque vivere chartae
Incipiant: cineri gloria sera venit.

XXVI.

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
Solus: aqua totiens ebrius esse potes;
Nec consessorum vicina nomismata tantum,
Aera sed a cuneis ulteriora bibis.
Non haec Pelignis agitur vindemia praelis
Uva nec in Tuscis nascitur ista iugis,
Testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
Egerit et nigros Massica cella cados.
A copone tibi faex Laletana petatur,
Si plus quam deciens, Sextiliane, bibis.

XXVII.

Hesterna tibi nocte dixeramus,
Quincunces puto post decem peractos,
Cenares hodie, Procille, mecum.
Tu factam tibi rem statim putasti
Et non sobria verba subnotasti
Exemplo nimium periculoso:
Μισῶ μνάμονα συμπόταν, Procille.

XXVIII.

Hesterno fetere mero qui credit Acerram,
Fallitur: in lucem semper Acerra bibit.

XXIX.

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
Non aliter populo quam recitare tuos.
Si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam:
Si dici tua vis, en, eme, ne mea sint.

XXX.

Chirurgus fuerat, nunc est vispillo Diaulus.
Coepit quo poterat clinicus esse modo.

XXXI.

Hos tibi, Phoebe, vovet totos a vertice crines
Encolpus, domini centurionis amor.
Grata Pudens meriti tulerit cum praemia pili,
Quam primum longas, Phoebe, recide comas,
Dum nulla teneri sordent lanugine voltus
Dumque decent fusae lactea colla iubae;
Utque tuis longum dominusque puerque fruantur
Muneribus, tonsum fac cito, sero virum.

XXXII.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:
Hoc tantum possum dicere, non amo te.

XXXIII.

Amissum non flet cum sola est Gellia patrem,
Si quis adest, iussae prosiliunt lacrimae.
Non luget quisquis laudari, Gellia, quaerit,
Ille dolet vere, qui sine teste dolet.

XXXIV.

Incustoditis et apertis, Lesbia, semper
Liminibus peccas nec tua furta tegis,
Et plus spectator quam te delectat adulter
Nec sunt grata tibi gaudia si qua latent.
At meretrix abigit testem veloque seraque
Raraque Summoeni fornice rima patet.
A Chione saltem vel ab Iade disce pudorem:
Abscondunt spurcas et monimenta lupas.
Numquid dura tibi nimium censura videtur?
Deprendi veto te, Lesbia, non futui.

XXXV.

Versus scribere me parum severos
Nec quos praelegat in schola magister,
Corneli, quereris: sed hi libelli,
Tanquam coniugibus suis mariti,

Non possunt sine mentula placere.
Quid si me iubeas talassionem
Verbis dicere non talassionis?
Quis Floralia vestit et stolatum
Permittit meretricibus pudorem?
Lex haec carminibus data est iocosis,
Ne possint, nisi pruriant, iuvare.
Quare deposita severitate
Parcas lusibus et iocis rogamus,
Nec castrare velis meos libellos.
Gallo turpius est nihil Priapo.

XXXVI.

Si, Lucane, tibi vel si tibi, Tulle, darentur
Qualia Ledaei fata Lacones habent,
Nobilis haec esset pietatis rixa duobus,
Quod pro fratre mori vellet uterque prior,
Diceret infernas et qui prior isset ad umbras:
„Vive tuo, frater, tempore, vive meo.“

XXXVII.

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
Basse, bibis vitro: carius ergo cacas.

XXXVIII.

Quem recitas meus ést, o Fidentine, libellus:
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

XXXIX.

Si quis erit raros inter numerandus amicos,
Quales prisca fides famaque novit anus,
Si quis Cecropiae madidus Latiaeque Minervae
Artibus et vera simplicitate bonus,
Si quis erit recti custos, mirator honesti
Et nihil arcano qui roget ore deos,
Si quis erit magnae subnixus robore mentis:
Dispeream, si non hic Decianus erit.

XL.

Qui ducis voltus et non legis ista libenter,
  Omnibus invideas, livide, nemo tibi.

XLI.

Urbanus tibi, Caecili, videris.
Non es, crede mihi. Quid ergo? verna,
Hoc quod transtiberinus ambulator,
Qui pallentia sulphurata fractis
Permutat vitreis, quod otiosae
Vendit qui madidum cicer coronae,
Quod custos dominusque viperarum,
Quod viles pueri salariorum,
Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis,
Quod non optimus urbicus poeta,
Quod de Gadibus improbus magister,
Quod bucca est vetuli dicax cinaedi.
Quare desine iam tibi videri
Quod soli tibi, Caecili, videris,
Qui Gabbam salibus tuis et ipsum
Posses vincere Tettium Caballum.
Non cuicunque datum est habere nasum:
Ludit qui stolida procacitate,
Non est Tettius ille, sed caballus.

XLII.

Coniugis audisset fatum cum Porcia Bruti
  Et subtracta sibi quaereret arma dolor,
„Nondum scitis“ ait „mortem non posse negari?
  Credideram, fatis hoc docuisse patrem.“
Dixit et ardentes avido bibit ore favillas:
  I nunc et ferrum, turba molesta, nega.

XLIII.

Bis tibi triceni fuimus, Mancine, vocati
  Et positum est nobis nil here praeter aprum,

Non quae de tardis servantur vitibus uvae
Dulcibus aut certant quae melimela favis,
Non pira quae longa pendent religata genesta
Aut imitata breves Punica grana rosas,
Rustica lactantes nec misit Sassina metas
Nec de Picenis venit oliva cadis:
Nudus aper, sed et hic minimus qualisque necari
A non armato pumilione potest,
Et nihil inde datum est; tantum spectavimus omnes.
Ponere aprum nobis sic et harena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta,
Sed tu ponaris cui Charidemus apro.

XLIV.

Lascivos leporum cursus lususque leonum
Quod maior nobis charta minorque gerit
Et bis idem facimus, nimium si, Stella, videtur
Hoc tibi, bis leporem tu quoque pone mihi.

XLV.

Edita ne brevibus pereat mihi cura libellis,
Dicatur potius *Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.*

XLVI.

Cum dicis „Propero, fac si facis," Hedyli, languet
Protinus et cessat debilitata Venus.
Expectare iube: velocius ibo retentus:
Hedyli, si properas, dic mihi, ne properem.

XLVII.

Nuper erat medicus, nunc est vispillo Diaulus:
Quod vispillo facit, fecerat et medicus.

XLVIII.

Rictibus his tauros non eripuere magistri,
Per quos praeda fugax itque reditque lepus;
Quodque magis mirum, velocior exit ab hoste
Nec nihil a tanta nobilitate refert.

Tutior in sola non est cum currit harena,
Nec cavea tanta conditur ille fide.
Si vitare canum morsus, lepus improbe, quaeris
Ad quae confugias ora leonis habes.

XLIX.

Vir Celtiberis non tacende gentibus
Nostraeque laus Hispaniae,
Videbis altam, Liciniane, Bilbilin,
Equis et armis nobilem,
Senemque Gaium nivibus, effractis sacrum
Vadaveronem montibus,
Et delicati dulce Boterdi nemus,
Pomona quod felix amat.
Tepidi natabis lene Congedi vadum
Mollesque Nympharum lacus,
Quibus remissum corpus astringes brevi
Salone, qui ferrum gelat.
Praestabit illic ipsa figendas prope
Voberca prandenti feras.
Aestus serenos aureo franges Tago
Obscurus umbris arborum;
Avidam recens Dercenna placabit sitim
Et Nutha, quae vincit nives.
At cum December canus et bruma impotens
Aquilone rauco mugiet,
Aprica repetes Tarraconis litora
Tuamque Laletaniam.
Ibi illigatas mollibus dammas plagis
Mactabis et vernas apros
Leporemque forti callidum rumpes equo,
Cervos relinques vilico.
Vicina in ipsum silva descendet focum
Infante cinctum sordido;
Vocabitur venator et veniet tibi
Conviva clamatus prope;
Lunata nusquam pellis et nusquam toga
Olidaeque vestes murice;

Procul horridus Liburnus et querulus cliens,
Imperia viduarum procul;
Non rumpet altum pallidus somnum reus,
Sed maue totum dormies.
Mereatur alius grande et insanum sophos:
Miserere tu felicium
Veroque fruere non superbus gaudio,
Dum Sura laudatur tuus.
Non impudenter vita quod relicum est petit,
Cum fama quod satis est habet.

L.

Si tibi Mistyllos cocus, Aemiliane, vocatur,
Dicatur quare non Taratalla mihi?

LI.

Non facit ad saevos cervix, nisi prima, leones.
Quid fugis hos dentes, ambitiose lepus?
Scilicet a magnis ad te descendere tauris
Et quae non cernunt frangere colla velis.
Desperanda tibi est ingentis gloria fati:
Non potes hoc tenuis praeda sub hoste mori.

LII.

Commendo tibi, Quintiane, nostros —
Nostros dicere si tamen libellos
Possum, quos recitat tuus poeta —:
Si de servitio gravi queruntur,
Assertor venias satisque praestes,
Et, cum se dominum vocabit ille,
Dicas esse meos manuque missos.
Hoc si terque quaterque clamitaris,
Impones plagiario pudorem.

LIII.

Una est in nostris tua, Fidentine, libellis
Pagina, sed certa domini signata figura,
Quae tua traducit manifesto carmina furto.

Sic interpositus villo contaminat uncto
Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus,
Sic Arretinae violant crystallina testae,
Sic niger in ripis errat cum forte Caystri,
Inter Ledaeos ridetur corvus olores,
Sic ubi multisona fervet sacer Atthide lucus,
Improba Cecropias offendit pica querellas.
Indice non opus est nostris nec iudice libris,
Stat contra dicitque tibi tua pagina „Fur es.“

LIV.

Si quid, Fusce, vacas adhuc amari —
Nam sunt hinc tibi, sunt et hinc amici —,
Unum, si superest, locum rogamus,
Nec me, quod tibi sim novus, recuses:
Omnes hoc veteres tui fuerunt.
Tu tantum inspice qui novus paratur
An possit fieri vetus sodalis.

LV.

Vota tui breviter si vis cognoscere Marci,
Clarum militiae, Fronto, togaeque decus,
Hoc petit, esse sui nec magni ruris arator,
Sordidaque in parvis otia rebus amat.
Quisquam picta colit Spartani frigora saxi
Et matutinum portat ineptus Ave,
Cui licet exuviis nemoris rurisque beato
Ante focum plenas explicuisse plagas
Et piscem tremula salientem ducere seta
Flavaque de rubro promere mella cado?
Pinguis inaequales onerat cui vilica mensas
Et sua non emptus praeparat ova cinis?
Non amet hanc vitam quisquis me non amat, opto,
Vivat et urbanis albus in officiis.

LVI.

Continuis vexata madet vindemia nimbis:
Non potes, ut cupias, vendere, copo, merum.

LVII.

Qualem, Flacce, velim quaeris nolimve puellam?
Nolo nimis facilem difficilemque nimis.
Illud quod medium est atque inter utrumque probamus:
Nec volo quod cruciat, nec volo quod satiat.

LVIII.

Milia pro puero centum me mango poposcit:
Risi ego, sed Phoebus protinus illa dedit.
Hoc dolet et queritur de me mea mentula secum
Laudaturque meam Phoebus in invidiam.
Sed sestertiolum donavit mentula Phoebo
Bis deciens: hoc da tu mihi, pluris emam.

LIX.

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum.
Inter delicias quid facit ista fames?
Redde Lupi nobis tenebrosaque balnea Grylli:
Tam male cum cenem, cur bene, Flacce, laver?

LX.

Intres ampla licet torvi lepus ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum vel quos procumbet in armos,
Alta iuvencorum vulnera figet ubi?
Quid frustra nemorum dominum regemque fatigas?
Non nisi delecta pascitur ille fera.

LXI.

Verona docti syllabas amat vatis,
Marone felix Mantua est,
Censetur Apona Livio suo tellus
Stellaque nec Flacco minus,
Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
Nasone Peligni sonant,
Duosque Senecas unicumque Lucanum
Facunda loquitur Corduba,

Gaudent iocosae Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo:
Te, Liciniane, gloriabitur nostra,
Nec me tacebit Bilbilis.

LXII.

Casta nec antiquis cedens Laevina Sabinis
Et quamvis tetrico tristior ipsa viro
Dum modo Lucrino, modo se permittit Averno,
Et dum Baianis saepe fovetur aquis,
Incidit in flammas iuvenemque secuta relicto
Coniuge Penelope venit, abît Helene.

LXIII.

Ut recitem tibi nostra rogas epigrammata. Nolo.
Non audire, Celer, sed recitare cupis.

LXIV.

Bella es, novimus, et puella, verum est,
Et dives, quis enim potest negare?
Sed cum te nimium, Fabulla, laudas,
Nec dives neque bella nec puella es.

LXV.

Cum dixi ficus, rides quasi barbara verba
Et dici ficos, Caeciliane, iubes.
Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,
Dicemus ficos, Caeciliane, tuos.

LXVI.

Erras meorum fur avare librorum,
Fieri poetam posse qui putas tanto,
Scriptura quanti constat et tomus vilis.
Non sex paratur aut decem sophos nummis:
Secreta quaere carmina et rudes curas
Quas novit unus scrinioque signatas
Custodit ipse virginis pater chartae,
Quae trita duro non inhorruit mento.

Mutare dominum non potest liber notus.
Sed pumicata fronte si quis est nondum
Nec umbilicis cultus atque membrana,
Mercare: tales habeo; nec sciet quisquam.
Aliena quisquis recitat et petit famam,
Non emere librum, sed silentium debet.

LXVII.

Liber homo es nimium, dicis mihi, Ceryle, semper.
In te qui dicit, Ceryle, liber homo est.

LXVIII.

Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Naevia Rufo.
Si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.
Cenat, propinat, poscit, negat, innuit: una est
Naevia; si non sit Naevia, mutus erit.
Scripserat hesterna patri cum luce salutem:
„Naevia lux“ inquit „Naevia lumen, ave.“
Haec legit et ridet demisso Naevia voltu.
Naevia non una est: quid, vir inepte, furis?

LXIX.

Coepit, Maxime, Pana qui solebat,
Nunc ostendere Canium Tarentos.

LXX.

Vade salutatum pro me, liber: ire iuberis
Ad Proculi nitidos, officiose, lares.
Quaeris iter, dicam: vicinum Castora canae
Transibis Vestae virgineamque domum;
Inde sacro veneranda petes Palatia clivo,
Plurima qua summi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata colossi
Quae Rhodium moles vincere gaudet opus.
Flecte vias hac qua madidi sunt tecta Lyaei
Et Cybeles picto stat Corybante torus.
Protinus a laeva clari tibi fronte Penates
Atriaque excelsae sunt adeunda domus.

Hanc pete, nec metuas fastus limenque superbum:
Nulla magis toto ianua poste patet,
Nec propior quam Phoebus amet doctaeque sorores.
Si dicet „Quare non tamen ipse venit?“
Sic licet excuses „Quia qualiacunque leguntur
Ista, salutator scribere non potuit.“

LXXI.

Laevia sex cyathis, septem Iustina bibatur,
Quinque Lycas, Lyde quattuor, Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno,
Et quia nulla venit, tu mihi, Somne, veni.

LXXII.

Nostris versibus esse te poetam,
Fidentine, putas cupisque credi?
Sic dentata sibi videtur Aegle
Emptis ossibus Indicoque cornu;
Sic quae nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.
Hac et tu ratione qua poeta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

LXXIII.

Nullus in urbe fuit tota qui tangere vellet
Uxorem gratis, Caeciliane, tuam,
Dum licuit: sed nunc positis custodibus ingens
Turba fututorum est: ingeniosus homo es.

LXXIV.

Moechus erat: poteras tamen hoc tu, Paula, negare.
Ecce vir est: numquid, Paula, negare potes?

LXXV.

Dimidium donare Lino quam credere totum
Qui mavolt, mavolt perdere dimidium.

LXXVI.

O mihi curarum pretium non vile mearum,
Flacce, Antenorei spes et alumne laris,
Pierios differ cantus citharamque sororum;
Aes dabit ex istis nulla puella tibi.
Quid petis a Phoebo? nummos habet arca Minervae;
Haec sapit, haec omnes fenerat una deos.
Quid possunt hederae Bacchi dare? Palladis arbor
Inclinat varias pondere nigra comas.
Praeter aquas Helicon et serta lyrasque dearum
Nil habet et magnum, sed perinane sophos.
Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permesside nuda?
Romanum propius divitiusque forum est.
Illic aera sonant: at circum pulpita nostra
Et steriles cathedras basia sola crepant.

LXXVII.

Pulchre valet Charinus, et tamen pallet.
Parce bibit Charinus, et tamen pallet.
Bene concoquit Charinus, et tamen pallet.
Sole utitur Charinus, et tamen pallet.
Tingit cutem Charinus, et tamen pallet.
Cunnum Charinus lingit, et tamen pallet.

LXXVIII.

Indignas premeret pestis cum tabida fauces
Inque suos voltus serperet atra lues,
Siccis ipse genis flentes hortatus amicos
Decrevit Stygios Festus adire lacus.
Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno
Aut torsit lenta tristia fata fame,
Sanctam Romana vitam sed morte peregit
Dimisitque animam nobiliore via.
Hanc mortem fatis magni praeferre Catonis
Fama potest: huius Caesar amicus erat.

LXXIX.

Semper agis causas et res agis, Attale, semper:
Est, non est quod agas, Attale, semper agis.
Si res et causae desunt, agis, Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, agas animam.

LXXX.

Sportula, Cane, tibi suprema nocte petita est.
Occidit puto te, Cane, quod una fuit.

LXXXI.

A servo scis te genitum blandeque fateris,
Cum dicis dominum, Sosibiane, patrem.

LXXXII.

Haec quae pulvere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
In tanto iacet absoluta casu.
Tectis nam modo Regulus sub illis
Gestatus fuerat recesseratque,
Victa est pondere cum suo repente;
Et postquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tantae, Regule, post metum querellae
Quis curam neget esse te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

LXXXIII.

Os et labra tibi lingit, Maneia, catellus:
Non miror, merdas si libet esse cani.

LXXXIV.

Uxorem habendam non putat Quirinalis,
Cum velit habere filios, et invenit
Quo possit istud more: futuit ancillas
Domumque et agros implet equitibus vernis.
Pater familiae verus est Quirinalis.

LXXXV.

Venderet excultos colles cum praeco facetus
Atque suburbani iugera pulchra soli,
„Errat“ ait „si quis Mario putat esse necesse
Vendere: nil debet, fenerat immo magis.“
„„Quae ratio est igitur?“ “ „Servos ibi perdidit omnes
Et pecus et fructus, non amat inde locum.“
Quis faceret pretium nisi qui sua perdere vellet
Omnia? Sic Mario noxius haeret ager.

LXXXVI.

Vicinus meus est manuque tangi
De nostris Novius potest fenestris.
Quis non invideat mihi putetque
Horis omnibus esse me beatum,
Iuncto cui liceat frui sodale?
Tam longe est mihi quam Terentianus,
Qui nunc Niliacam regit Syenen.
Non convivere, nec videre saltim,
Non audire licet, nec urbe tota
Quisquam est tam prope tam proculque nobis.
Migrandum est mihi longius vel illi.
Vicinus Novio vel inquilinus
Sit, si quis Novium videre non volt.

LXXXVII.

Ne gravis hesterno fragres, Fescennia, vino,
Pastillos Cosmi luxuriosa voras.
Ista linunt dentes iantacula, sed nihil obstant,
Extremo ructus cum redit a barathro.
Quid quod olet gravius mixtum diapasmate virus
Atque duplex animae longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes deprensaque furta
Iam tollas et sis ebria simpliciter.

LXXXVIII

Alcime, quem raptum domino crescentibus annis
Lavicana levi cespite velat humus,

Accipe non Pario nutantia pondera saxo,
Quae cineri vanus dat ruitura labor,
Sed faciles buxos et opacas palmitis umbras
Quaeque virent lacrimis roscida prata meis.
Accipe, care puer, nostri monimenta doloris:
Hic tibi perpetuo tempore vivet honor.
Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos,
Non aliter cineres mando iacere meos.

LXXXIX.

Garris in aurem semper omnibus, Cinna,
Garris et illud teste quod licet turba.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras,
Cantas in aurem, iudicas, taces, clamas,
Adeoque penitus sedit hic tibi morbus,
Ut saepe in aurem, Cinna, Caesarem laudes.

XC.

Quod nunquam maribus cinctam te, Bassa, videbam
Quodque tibi moechum fabula nulla dabat,
Omne sed officium circa te semper obibat
Turba tui sexus, non adeunte viro;
Esse videbaris, fateor, Lucretia nobis:
At tu, pro facinus, Bassa, fututor eras.
Inter se geminos audes committere cunnos
Mentiturque virum prodigiosa Venus.
Commenta es dignum Thebano aenigmate monstrum,
Hic ubi vir non est, ut sit adulterium.

XCI.

Cum tua non edas, carpis mea carmina, Laeli.
Carpere vel noli nostra vel ede tua.

XCII.

Saepe mihi queritur non siccis Cestos ocellis,
Tangi se digito, Mamuriane, tuo.
Non opus est digito: totum tibi Ceston habeto,
Si deest nil aliud, Mamuriane, tibi.

Sed si nec focus est nec nudi sponda grabati
Nec curtus Chiones Antiopesve calix,
Cerea si pendet lumbis et scripta lacerna
Dimidiasque nates Gallica braca tegit,
Pasceris et nigrae solo nidore culinae
Et bibis immundam cum cane pronus aquam:
Non culum, neque enim est culus, qui non cacat olim,
Sed fodiam digito qui superest oculum.
Nec me zelotypum nec dixeris esse malignum:
Denique paedica, Mamuriane, satur.

XCIII.

Fabricio iunctus fido requiescit Aquinus,
Qui prior Elysias gaudet adisse domos.
Ara duplex primi testatur munera pili:
Plus tamen est, titulo quod breviore legis:
Iunctus uterque sacro laudatae foedere vitae,
Famaque quod raro novit, amicus erat.

XCIV.

Cantasti male, dum fututa es, Aegle.
Iam cantas bene; basianda non es.

XCV.

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis, Aeli,
Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

XCVI.

Si non molestum est teque non piget, scazon,
Nostro rogamus pauca verba Materno
Dicas in aurem sic ut audiat solus.
Amator ille tristium lacernarum
Et baeticatus atque leucophaeatus,
Qui coccinatos non putat viros esse
Amethystinasque mulierum vocat vestes,
Nativa laudet, habeat et licet semper
Fuscos colores, galbinos habet mores.
Rogabit, unde suspicer virum mollem.

Una lavamur: aspicit nihil susum,
Sed spectat oculis devorantibus draucos
Nec otiosis mentulas videt labris.
Quaeris quis hic sit? Excidit mihi nomen.

XCVII.

Cum clamant omnes, loqueris tunc, Naevole, tantum,
Et te patronum causidicumque putas.
Hac ratione potest nemo non esse disertus.
Ecce, tacent omnes: Naevole, dic aliquid.

XCVIII.

Litigat et podagra Diodorus, Flacce, laborat.
Sed nil patrono porrigit: haec cheragra est.

XCIX.

Non plenum modo viciens habebas,
Sed tam prodigus atque liberalis
Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
Optarent tibi centiens amici.
Audît vota deus precesque nostras
Atque intra, puto, septimas Kalendas
Mortes hoc tibi quattuor dederunt.
At tu sic quasi non foret relictum,
Sed raptum tibi centiens, abisti
In tantam miser esuritionem,
Ut convivia sumptuosiora,
Toto quae semel apparas in anno,
Nigrae sordibus explices monetae,
Et septem veteres tui sodales
Constemus tibi plumbea selibra.
Quid dignum meritis precemur istis?
Optamus tibi miliens, Calene.
Hoc si contigerit, fame peribis.

C.

Mammas atque tatas habet Afra, sed ipsa tatarum
Dici et mammarum maxima mamma potest.

CI.

Illa manus quondam studiorum fida meorum
Et felix domino notaque Caesaribus,
Destituit primos viridis Demetrius annos:
Quarta tribus lustris addita messis erat.
Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,
Ureret implicitum cum scelerata lues,
Cavimus et domini ius omne remisimus aegro:
Munere dignus erat convaluisse meo.
Sensit deficiens sua praemia meque patronum
Dixit ad infernas liber iturus aquas.

CII.

Qui pinxit Venerem tuam, Lycori,
Blanditus, puto, pictor est Minervae.

CIII.

„Si dederint superi deciens mihi milia centum“
Dicebas nondum, Scaevola, iustus eques,
„Qualiter o vivam, quam large quamque beate!“
Riserunt faciles et tribuere dei.
Sordidior multo post hoc toga, paenula peior,
Calceus est sarta terque quaterque cute:
Deque decem plures semper servantur olivae,
Explicat et cenas unica mensa duas,
Et Veientani bibitur faex crassa rubelli,
Asse cicer tepidum constat et asse Venus.
In ius, o fallax atque infitiator, eamus:
Aut vive aut deciens, Scaevola, redde deis.

CIV.

Picto quod iuga delicata collo
Pardus sustinet improbaeque tigres
Indulgent patientiam flagello,
Mordent aurea quod lupata cervi,
Quod frenis Libyci domantur ursi
Et, quantum Calydon tulisse fertur,

Paret purpureis aper capistris;
Turpes esseda quod trahunt bisontes
Et molles dare iussa quod choreas
Nigro belua non negat magistro:
Quis spectacula non putet deorum?
Haec transit tamen, ut minora, quisquis
Venatus humiles videt leonum,
Quos velox leporum timor fatigat.
Dimittunt, repetunt amantque captos
Et securior est in ore praeda,
Laxos cui dare perviosque rictus
Gaudent et timidos tenere dentes,
Mollem frangere dum pudet rapinam,
Stratis cum modo venerint iuvencis.
Haec clementia non paratur arte,
Sed norunt cuï serviant leones.

CV.

In Nomentanis, Ovidi, quod nascitur arvis,
  Accepit quotiens tempora longa merum,
Exuit annosa mores nomenque senecta
  Et quidquid voluit, testa vocatur anus.

CVI.

Interponis aquam subinde, Rufe,
Et si cogeris a sodale, raram
Diluti bibis unciam Falerni.
Numquid pollicita est tibi beatam
Noctem Naevia sobriasque mavis
Certae nequitias fututionis?
Suspiras, retices, gemis: negavit.
Crebros ergo licet bibas trientes
Et durum iugules mero dolorem.
Quid parcis tibi, Rufe? dormiendum est.

CVII.

Saepe mihi dicis, Luci carissime Iuli,
  „Scribe aliquid magnum: desidiosus homo es."

Otia da nobis, sed qualia fecerat olim
Maecenas Flacco Vergilioque suo:
Condere victuras temptem per saecula curas
Et nomen flammis eripuisse meum.
In steriles nolunt campos iuga ferre iuvenci:
Pingue solum lassat, sed iuvat ipse labor.

CVIII.

Est tibi sitque precor multos crescatque per annos
Pulchra quidem, verum transtiberina domus:
At mea Vipsanas spectant cenacula laurus,
Factus in hac ego sum iam regione senex.
Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem:
Es tanti, vel si longius illa foret.
Sed tibi non multum est, unum si praesto togatum:
Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.
Ipse salutabo decima te saepius hora:
Mane tibi pro me dicet AVETO liber.

CIX.

Issa est passere nequior Catulli,
Issa est purior osculo columbae,
Issa est blandior omnibus puellis,
Issa est carior Indicis lapillis,
Issa est deliciae catella Publi.
Hanc tu, si queritur, loqui putabis;
Sentit tristitiamque gaudiumque.
Collo nixa cubat capitque somnos,
Ut suspiria nulla sentiantur;
Et desiderio coacta ventris
Gutta pallia non fefellit ulla,
Sed blando pede suscitat toroque
Deponi monet et rogat levari.
Castae tantus inest pudor catellae,
Ignorat Venerem; nec invenimus
Dignum tam tenera virum puella.
Hanc ne lux rapiat suprema totam,
Picta Publius exprimit tabella,

In qua tam similem videbis Issam,
Ut sit tam similis sibi nec ipsa.
Issam denique pone cum tabella:
Aut utramque putabis esse veram,
Aut utramque putabis esse pictam.

CX.

Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa.
Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

CXI.

Cum tibi sit sophiae par fama et cura laborum,
Ingenio pietas nec minor ipsa suo:
Ignorat meritis dare munera, qui tibi librum
Et qui miratur, Regule, tura dari.

CXII.

Cum te non nossem, dominum regemque vocabam:
Nunc bene te novi: iam mihi Priscus eris.

CXIII.

Quaecunque lusi iuvenis et puer quondam
Apinasque nostras, quas nec ipse iam novi,
Male collocare si bonas voles horas
Et invidebis otio tuo, lector,
A Valeriano Polio petes Quinto,
Per quem perire non licet meis nugis.

CXIV.

Hos tibi vicinos, Faustine, Telesphorus hortos
Faenius et breve rus udaque prata tenet.
Condidit hic natae cineres nomenque sacravit
Quod legis Antullae, dignior ipse legi.
Ad Stygias aequum fuerat pater isset ut umbras:
Quod quia non licuit, vivat, ut ossa colat.

CXV.

Quaedam me cupit, invide Procille,
Loto candidior puella cygno,

Argento, nive, lilio, ligustro:
Sed quandam volo nocte nigriorem,
Formica, pice, graculo, cicada.
Iam suspendia saeva cogitabas:
Si novi bene te, Procille, vives.

CXVI.

Hoc nemus aeterno cinerum sacravit honori
Faenius et culti iugera pulchra soli.
Hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulcro,
Hoc erit Antullae mixtus uterque parens.
Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum:
Perpetuo dominis serviet iste suis.

CXVII.

Occurris quotiens, Luperce, nobis:
„Vis mittam puerum“ subinde dicis,
„Cui tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam?“
Non est quod puerum, Luperce, vexes.
Longum est, si velit ad Pirum venire,
Et scalis habito tribus, sed altis.
Quod quaeris propius petas licebit.
Argi nempe soles subire letum:
Contra Caesaris est forum taberna
Scriptis postibus hinc et inde totis,
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illinc me pete, nec roges Atrectum, —
Hoc nomen dominus gerit tabernae, —
De primo dabit alterove nido
Rasum pumice purpuraque cultum
Denaris tibi quinque Martialem.
„Tanti non es“ ais? Sapis, Luperce.

CXVIII.

Cui legisse satis non est epigrammata centum,
Nil illi satis est, Caediciane, mali.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER II.

Val. Martialis Deciano Suo Sal.

„Quid nobis“ inquis „cum epistola? parumne tibi praestamus, si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es, quod non possis versibus dicere? Video quare tragoedi atque comoedi epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet: epigrammata curione non egent et contenta sunt sua lingua. In quacunque pagina visum est, epistolam faciunt. Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam et in toga saltanti inducere personam. Denique videris, an te delectet contra retiarium ferula. Ego inter illos sedeo qui protinus reclamant.“ Puto me hercule, Deciane, verum dicis. Quid, si scias, cum qua et quam longa epistola negotium fueris habiturus? Itaque quod exigis fiat. Debebunt tibi si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassi pervenient.

I.

Ter centena quidem poteras epigrammata ferre,
Sed quis te ferret perlegeretque, liber?
At nunc succincti quae sint bona disce libelli.
Hoc primum est, brevior quod mihi charta perit;
Deinde, quod haec una peragit librarius hora,
Nec tantum nugis serviet ille meis;
Tertia res haec est, quod si cui forte legeris,
Sis licet usque malus, non odiosus eris.
Te conviva leget mixto quincunce, sed ante
Incipiat positus quam tepuisse calix.

Esse tibi tanta cautus brevitate videris?
Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris!

II.

Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen,
Scipio quod victor quodque Metellus habet;
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine, Caesar, eras.
Frater Idumaeos meruit cum patre triumphos,
Quae datur ex Chattis laurea, tota tua est.

III.

Sexte, nihil debes, nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.

IV.

O quam blandus es, Ammiane, matri!
Quam blanda est tibi mater, Ammiane!
Fratrem te vocat et soror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?
Quare non iuvat hoc quod estis esse?
Lusum creditis hoc iocumque? Non est:
Matrem, quae cupit esse se sororem,
Nec matrem iuvat esse nec sororem.

V.

Ne valeam, si non totis, Deciane, diebus
Et tecum totis noctibus esse velim.
Sed duo sunt quae nos disiungunt milia passum:
Quattuor haec fiunt, cum rediturus eam.
Saepe domi non es, cum sis quoque, saepe negaris:
Vel tantum causis vel tibi saepe vacas.
Te tamen ut videam duo milia non piget ire,
Ut te non videam quattuor ire piget.

VI.

I nunc, edere me iube libellos:
Lectis vix tibi paginis duabus

Spectas eschatocollion, Severe,
Et longas trahis oscitationes.
Haec sunt, quae relegente me solebas
Rapta excribere, sed Vitellianis.
Haec sunt, singula quae sinu ferebas
Per convivia cuncta, per theatra,
Haec sunt aut meliora si qua nescis.
Quid prodest mihi tam macer libellus,
Nullo crassior ut sit umbilico,
Si totus tibi triduo legatur?
Nunquam deliciae supiniores.
Lassus tam cito deficis viator,
Et cum currere debeas Bovillas,
Interiungere quaeris ad Camenas?
I nunc, edere me iube libellos.

VII.

Declamas belle, causas agis, Attice, belle,
Historias bellas, carmina bella facis,
Componis belle mimos, epigrammata belle,
Bellus grammaticus, bellus es astrologus,
Et belle cantas et saltas, Attice, belle,
Bellus es arte lyrae, bellus es arte pilae.
Nil bene cum facias, facias tamen omnia belle,
Vis dicam quid sis? magnus es ardalio.

VIII.

Si qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis
Sive obscura nimis sive latina parum,
Non meus est error: nocuit librarius illis
Dum properat versus annumerare tibi.
Quod si non illum, sed me peccasse putabis,
Tunc ego te credam cordis habere nihil.
„Ista tamen mala sunt.“ Quasi nos manifesta negemus:
Haec mala sunt, sed tu non meliora facis

IX.

Scripsi, rescripsit nil Naevia, non dabit ergo.
Sed puto quod scripsi legerat: ergo dabit.

X.

Basia dimidio quod das mihi, Postume, labro,
  Laudo: licet demas hinc quoque dimidium.
Vis dare maius adhuc et inenarrabile munus,
  Hoc tibi habe totum, Postume, dimidium.

XI.

Quod fronte Selium nubila vides, Rufe,
Quod ambulator porticum terit seram,
Lugubre quiddam quod tacet piger vultus,
Quod paene terram nasus indecens tangit,
Quod dextra pectus pulsat et comam vellit:
Non ille amici fata luget aut fratris,
Uterque natus vivit et precor vivat,
Salva est et uxor sarcinaeque servique,
Nihil colonus vilicusque decoxit.
Maeroris igitur causa quae? Domi cenat.

XII.

Esse quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham
  Quodque tibi est nunquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Postume, semper:
  Postume, non bene olet qui bene semper olet.

XIII.

Et iudex petit et petit patronus.
Solvas censeo, Sexte, creditori.

XIV.

Nil intemptatum Selius, nil linquit inausum,
  Cenandum quotiens iam videt esse domi.
Currit ad Europen et te, Pauline, tuosque
  Laudat Achilleos, sed sine fine, pedes.
Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
  Si quid Philyrides praestet et Aesonides.
Hinc quoque deceptus Memphitica templa frequentat,

Assidet et cathedris, maesta iuvenca, tuis.
Inde petit centum pendentia tecta columnis,
Illinc Pompei dona nemusque duplex.
Nec Fortunati spernit nec balnea Fausti,
Nec Grylli tenebras Aeoliamque Lupi:
Nam ternis iterum thermis iterumque lavatur.
Omnia cum fecit, sed renuente deo,
Lotus ad Europes tepidae buxeta recurrit,
Si quis ibi serum carpat amicus iter.
Per te perque tuam, vector lascive, puellam,
Ad cenam Selium tu rogo, taure, voca.

XV.

Quod nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Horme, non superbe.

XVI.

Zoilus aegrotat: faciunt hanc stragula febrem.
Si fuerit sanus, coccina quid facient?
Quid torus a Nilo, quid Sidone tinctus olenti?
Ostendit stultas quid nisi morbus opes?
Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omnes.
Vis fieri sanus, stragula sume mea.

XVII.

Tonstrix Suburae faucibus sedet primis,
Cruenta pendent qua flagella tortorum
Argique letum multus obsidet sutor.
Sed ista tonstrix, Ammiane, non tondet,
Non tondet, inquam. Quid igitur facit? Radit.

XVIII.

Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cenam,
Tu captas aliam: iam sumus ergo pares.
Mane salutatum venio, tu diceris isse
Ante salutatum: iam sumus ergo pares.
Sum comes ipse tuus tumidique anteambulo regis,
Tu comes alterius: iam sumus ergo pares.

Esse sat est servum, iam nolo vicarius esse.
  Qui rex est, regem, Maxime, non habeat.

XIX.

Felicem fieri credis me, Zoile, cena:
  Felicem cena, Zoile? deinde tua?
Debet Aricino conviva recumbere clivo,
  Quem tua felicem, Zoile, cena facit.

XX.

Carmina Paulus emit, recitat sua carmina Paulus.
  Nam quod emas, possis iure vocare tuum.

XXI.

Basia das aliis, aliis das, Postume, dextram.
  Dicis „Utrum mavis? elige.“ Malo manum.

XXII.

Quid mihi vobiscum est, o Phoebe novemque sorores
  Ecce nocet vati Musa iocosa suo.
Dimidio nobis dare Postumus ante solebat
  Basia, nunc labro coepit utroque dare.

XXIII.

Non dicam, licet usque me rogetis,
Quis sit Postumus in meo libello,
Non dicam: quid enim mihi necesse est
Has offendere basiationes,
Quae se tam bene vindicare possunt?

XXIV.

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
  Squalidus haerebo pallidiorque reo:
Si iubeat patria damnatum excedere terra,
  Per freta, per scopulos exulis ibo comes.
Dat tibi divitias. „Ecquid sunt ista duorum?“
  Das partem? „Multum est.“ Candide, das aliquid?

Mecum eris ergo miser: quod si deus ore sereno
  Annuerit, felix, Candide, solus eris.

XXV.

Das nunquam, semper promittis, Galla, roganti.
  Si semper fallis, iam rogo, Galla, nega.

XXVI.

Quod querulum spirat, quod acerbum Naevia tussit,
  Inque tuos mittit sputa subinde sinus,
Iam te rem factam, Bithynice, credis habere?
  Erras: blanditur Naevia, non moritur.

XXVII.

Laudantem Selium cenae cum retia tendit
  Accipe, sive legas, sive patronus agas:
„Effecte! graviter! st! nequiter! euge! beate!
  Hoc volui!" Facta est iam tibi cena, tace.

XXVIII.

Rideto multum qui te, Sextille, cinaedum
  Dixerit et digitum porrigito medium.
Sed nec paedico es nec tu, Sextille, fututor,
  Calda Vetustinae nec tibi bucca placet.
Ex istis nihil es fateor, Sextille: quid ergo es?
  Nescio, sed tu scis res superesse duas.

XXIX.

Rufe, vides illum subsellia prima terentem,
  Cuius et hinc lucet sardonychata manus
Quaeque Tyron totiens epotavere lacernae
  Et toga non tactas vincere iussa nives,
Cuius olet toto pinguis coma Marcelliano
  Et splendent volso brachia trita pilo;
Non hesterna sedet lunata lingula planta,
  Coccina non laesum pingit aluta pedem,
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
  Ignoras quid sit? splenia tolle, leges.

XXX.

Mutua viginti sestertia forte rogabam,
Quae vel donanti non grave munus erat.
Quippe rogabatur felixque vetusque sodalis
Et cuius laxas arca flagellat opes.
Is mihi „Dives eris, si causas egeris" inquit.
Quod peto da, Gai: non peto consilium.

XXXI.

Saepe ego Chrestinam futui. Det quam bene quaeris?
Supra quod fieri nil, Mariane, potest.

XXXII.

Lis mihi cum Balbo est, tu Balbum offendere non vis,
Pontice: cum Licino est, hic quoque magnus homo est.
Vexat saepe meum Patrobas confinis agellum,
Contra libertum Caesaris ire times.
Abnegat et retinet nostrum Laronia servum,
Respondes „Orba est, dives, anus, vidua."
Non bene, crede mihi, servo servitur amico:
Sit liber, dominus qui volet esse meus.

XXXIII.

Cur non basio te, Philaeni? calva es.
Cur non basio te, Philaeni? rufa es.
Cur non basio te, Philaeni? lusca es.
Haec qui basiat, o Philaeni, fellat.

XXXIV.

Cum placeat Phileros tota tibi dote redemptus,
Tris pateris natos, Galla, perire fame.
Praestatur cano tanta indulgentia cunno,
Quem nec casta potest iam decuisse Venus.
Perpetuam di te faciant Philerotis amicam,
O mater, qua nec Pontia deterior.

XXXV.

Cum sint crura tibi simulent quae cornua lunae,
In rhytio poteras, Phoebe, lavare pedes.

XXXVI.

Flectere te nolim, sed nec turbare capillos,
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis;
Nec tibi mitrarum nec sit tibi barba reorum:
Nolo virum nimium, Pannyche, nolo parum.
Nunc sunt crura pilis et sunt tibi pectora setis
Horrida, sed mens est, Pannyche, volsa tibi.

XXXVII.

Quidquid ponitur hinc et inde verris,
Mammas suminis imbricemque porci
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium lupumque totum
Muraenaeque latus femurque pulli
Stillantemque alica sua palumbum.
Haec cum condita sunt madente mappa,
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otiosa turba.
Ullus si pudor est, repone cenam:
Cras te, Caeciliane, non vocavi.

XXXVIII.

Quid mihi reddat ager quaeris, Line, Nomentanus?
Hoc mihi reddit ager: te, Line, non video.

XXXIX.

Coccina famosae donas et ianthina moechae:
Vis dare quae meruit munera, mitte togam.

XL.

Uri Tongilius male dicitur hemitritaeo.
Novi hominis fraudes: esurit atque sitit.
Subdola tenduntur crassis nunc retia turdis,

Hamus et in mullum mittitur atque lupum.
Caecuba saccentur quaeque annus coxit Opimi,
Condantur parco fusca Falerna vitro.
Omnes Tongilium medici iussere lavari:
O stulti, febrem creditis esse? Gula est.

XLI.

„Ride si sapis, o puella, ride“
Pelignus, puto, dixerat poeta,
Sed non dixerat omnibus puellis.
Verum ut dixerit omnibus puellis,
Non dixit tibi: tu puella non es,
Et tres sunt tibi, Maximina, dentes,
Sed plane piceique buxeique.
Quare si speculo mihique credis,
Debes non aliter timere risum,
Quam ventum Spanius manumque Priscus,
Quam cretata timet Fabulla nimbum,
Cerussata timet Sabella solem.
Vultus indue tu magis severos,
Quam coniunx Priami nurusque maior.
Mimos ridiculi Philistionis
Et convivia nequiora vita
Et quidquid lepida procacitate
Laxat perspicuo labella risu.
Te maestae decet assidere matri
Lugentive virum piumve fratrem,
Et tantum tragicis vacare Musis.
At tu iudicium secuta nostrum
Plora, si sapis, o puella, plora.

XLII.

Zoile, quid solium subluto podice perdis?
Spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

XLIII.

Κοινὰ φίλων haec sunt, haec sunt tua, Candide, *κοινά*,
Quae tu magnilocus nocte dieque sonas:

Te Lacedaemonio velat toga lota Galaeso
  Vel quam seposito de grege Parma dedit,
At me quae passa est furias et cornua tauri,
  Noluerit dici quam pila prima suam.
Misit Agenoreas Cadmi tibi terra lacernas:
  Non vendes nummis coccina nostra tribus.
Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:
  Fulcitur testa fagina mensa mihi.
Immodici tibi flava tegunt chrysendeta mulli:
  Concolor in nostra, cammare, lance rubes.
Grex tuus Iliaco poterat certare cinaedo,
  At mihi succurrit pro Ganymede manus.
Ex opibus tantis veteri fidoque sodali
  Das nihil et dicis, Candide, *κοινὰ φίλων*?

XLIV.

Emi seu puerum togamve pexam
Seu tris, ut puta, quattuorve libras,
Sextus protinus ille fenerator,
Quem nostis veterem meum sodalem,
Ne quid forte petam timet cavetque,
Et secum, sed ut audiam, susurrat:
„Septem milia debeo Secundo,
Phoebo quattuor, undecim Phileto,
Et quadrans mihi nullus est in arca.“
O grande ingenium mei sodalis!
Durum est, Sexte, negare, cum rogaris,
Quanto durius, antequam rogeris!

XLV.

Quae tibi non stabat praecisa est mentula, Glypte.
  Demens, cum ferro quid tibi? Gallus eras.

XLVI.

Florida per varios ut pingitur Hybla colores,
  Cum breve Sicaniae ver populantur apes,
Sic tua suppositis collucent praela lacernis,
  Sic micat innumeris arcula synthesibus,

Atque unam vestire tribum tua candida possunt,
Appula non uno quae grege terra tulit.
Tu spectas hiemem succincti lentus amici
Pro scelus! et lateris frigora trita times.
Quantum erat, infelix, pannis fraudare duobus, —
Quid metuis? — non te, Naevole, sed tineas?

XLVII.

Subdola famosae moneo fuge retia moechae,
Levior o conchis, Galle, Cytheriacis.
Confidis natibus? non est paedico maritus:
Quae faciat duo sunt: irrumat aut futuit.

XLVIII.

Coponem laniumque balneumque,
Tonsorem tabulamque calculosque
Et paucos, sed ut eligam, libellos:
Unum non nimium rudem sodalem
Et grandem puerum diuque levem
Et caram puero meo puellam:
Haec praesta mihi, Rufe, vel Butuntis,
Et thermas tibi habe Neronianas.

XLIX.

Uxorem nolo Telesinam ducere: quare?
Moecha est. Sed pueris dat Telesina. Volo.

L.

Quod fellas et aquam potas, nil, Lesbia, peccas.
Qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

LI.

Unus saepe tibi tota denarius arca
Cum sit et hic culo tritior, Hylle, tuo,
Non tamen hunc pistor, non auferet hunc tibi copo,
Sed si quis nimio pene superbus erit.
Infelix venter spectat convivia culi
Et semper miser hic esurit, ille vorat.

LII.

Novit loturas Dasius numerare: poposcit
Mammosam Spatalen pro tribus: illa dedit.

LIII.

Vis fieri liber? mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri si vis, hac ratione potes.
Liber eris, cenare foris si, Maxime, noles,
Veientana tuam si domat uva sitim,
Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnae,
Contentus nostra si potes esse toga,
Si plebeia Venus gemino tibi vincitur asse,
Si tua non rectus tecta subire potes.
Haec tibi si vis est, si mentis tanta potestas,
Liberior Partho vivere rege potes.

LIV.

Quid de te, Line, suspicetur uxor
Et qua parte velit pudiciorem,
Certis indiciis satis probavit,
Custodem tibi quae dedit spadonem.
Nil nasutius hac maligniusque est.

LV.

Vis te, Sexte, coli: volebam amare.
Parendum est tibi: quod iubes, coleris:
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

LVI.

Gentibus in Libycis uxor tua, Galle, male audit
Immodicae foedo crimine avaritiae.
Sed mera narrantur mendacia: non solet illa
Accipere omnino. Quid solet ergo? Dare.

LVII.

Hic quem videtis gressibus vagis lentum,
Amethystinatus media qui secat Septa,

Quem non lacernis Publius meus vincit,
Non ipse Cordus alpha paenulatorum,
Quem grex togatus sequitur et capillatus
Recensque sella linteisque lorisque:
Oppigneravit modo modo ad Cladi mensam
Vix octo nummis anulum, unde cenaret.

LVIII.

Pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita.
Sunt haec trita quidem, Zoile, sed mea sunt.

LIX.

Mica vocor: quid sim cernis, cenatio parva:
Ex me Caesareum prospicis ecce tholum.
Frange toros, pete vina, rosas cape, tingere nardo:
Ipse iubet mortis te meminisse deus.

LX.

Uxorem armati futuis, puer Hylle, tribuni.
Supplicium tantum num puerile times?
Vae tibi, dum ludis, castrabere. Iam mihi dices
„Non licet hoc.“ Quid? tu quod facis, Hylle, licet?

LXI.

Cum tibi vernarent dubia lanugine malae,
Lambebat medios improba lingua viros.
Postquam triste caput fastidia vispillonum
Et miseri meruit taedia carnificis,
Uteris ore aliter nimiaque aerugine captus
Allatras nomen quod tibi cunque datur.
Haereat inguinibus potius tam noxia lingua:
Nam cum fellaret, purior illa fuit.

LXII.

Quod pectus, quod crura tibi, quod brachia vellis,
Quod cincta est brevibus mentula tonsa pilis:
Hoc praestas, Labiene, tuae — quis nescit? — amicae.
Cui praestas culum quod, Labiene, pilas?

LXIII.

Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum,
Quae tulit e sacra Leda redempta via.
Miliche, luxuria est, si tanti dives amares.
„Non amo“ iam dices: haec quoque luxuria est.

LXIV.

Dum modo causidicum, dum te modo rhetora fingis
Et non decernis, Laure, quid esse velis,
Peleos et Priami transît et Nestoris aetas
Et fuerat serum iam tibi desinere.
5 Incipe, tres uno perierunt rhetores anno,
Si quid habes animi, si quid in arte vales.
Si schola damnatur, fora litibus omnia fervent,
Ipse potest fieri Marsua causidicus.
Eia age, rumpe moras: quo te sperabimus usque?
Dum quid sis dubitas, iam potes esse nihil.

LXV.

Cur tristiorem cernimus Saleianum?
„An causa levis est?“ inquis, „extuli uxorem.“
O grande fati crimen! o gravem casum!
Illa, illa dives mortua est Secundilla,
5 Centena deciens quae tibi dedit dotis?
Nollem accidisset hoc tibi, Saleiane.

LXVI.

Unus de toto peccaverat orbe comarum
Anulus, incerta non bene fixus acu.
Hoc facinus Lalage, speculo quod viderat, ulta est
Et cecidit saevis icta Plecusa comis.
5 Desine iam, Lalage, tristes ornare capillos,
Tangat et insanum nulla puella caput.
Hoc salamandra notet vel saeva novacula nudet,
Ut digna speculo fiat imago tuo.

LXVII.

Occurris quocunque loco mihi, Postume, clamas
Protinus et prima est haec tua vox „Quid agis?“
Hoc, si me deciens una conveneris hora,
Dicis: habes puto tu, Postume, nil quod agas.

LXVIII.

Quod te nomine iam tuo saluto,
Quem regem et dominum prius vocabam,
Ne me dixeris esse contumacem:
Totis pilea sarcinis redemi.
Reges et dominos habere debet
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.
Servum si potes, Ole, non habere,
Et regem potes, Ole non habere.

LXIX.

Invitum cenare foris te, Classice, dicis:
Si non mentiris, Classice, dispeream.
Ipse quoque ad cenam gaudebat Apicius ire:
Cum cenaret erat tristior ille, domi.
Si tamen invitus vadis, cur, Classice, vadis?
„Cogor“ ais: verum est; cogitur et Selius.
En rogat ad cenam Melior te, Classice, rectam.
Grandia verba ubi sunt? si vir es, ecce, nega.

LXX.

Non vis in solio prius lavari
Quenquam, Cotile: causa quae, nisi haec est,
Undis ne fovearis irrumatis?
Primus te licet abluas: necesse est
Ante hic mentula, quam caput, lavetur.

LXXI.

Candidius nihil est te, Caeciliane: notavi,
Si quando ex nostris disticha pauca lego,

Protinus aut Marsi recitas aut scripta Catulli.
Hoc mihi das, tanquam deteriora legas,
Ut collata magis placeant mea? Credimus istud:
Malo tamen recites, Caeciliane, tua.

LXXII.

Hesterna factum narratur, Postume, cena
Quod nollem — quis enim talia facta probet? —
Os tibi percisum quanto non ipse Latinus
Vilia Panniculi percutit ora sono:
Quodque magis mirum est, auctorem criminis huius
Caecilium tota rumor in urbe sonat.
Esse negas factum: vis hoc me credere? credo.
Quid, quod habet testes, Postume, Caecilius?

LXXIII.

Quid faciat vult scire Lyris: quod sobria: fellat.

LXXIV.

Cinctum togatis post et ante Saufeium
Quanta reduci Regulus solet turba,
Ad alta tonsum templa cum reum misit,
Materne, cernis? invidere nolito.
Comitatus iste sit precor tuus nunquam.
Hos illi amicos et greges togatorum
Fuficulenus praestat et Faventinus.

LXXV.

Verbera securi solitus leo ferre magistri
Insertamque pati blandus in ora manum
Dedidicit pacem subito feritate reversa,
Quanta nec in Libycis debuit esse iugis.
Nam duo de tenera puerilia corpora turba,
Sanguineam rastris quae renovabat humum,
Saevos et infelix furiali dente peremit:
Martia non vidit maius harena nefas.
Exclamare libet: „crudelis, perfide, praedo,
A nostra pueris parcere disce lupa!“

LXXVI.

Argenti libras Marius tibi quinque reliquit.
Cui nihil ipse dabas, hic tibi verba dedit.

LXXVII.

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra,
Utilis ungendis axibus esse potes.
Hac tu credideris longum ratione colosson
Et puerum Bruti dixeris esse brevem.
Disce quod ignoras: Marsi doctique Pedonis
Saepe duplex unum pagina tractat opus.
Non sunt longa quibus nihil est quod demere possis,
Sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

LXXVIII.

Aestivo serves ubi piscem tempore quaeris?
In thermis serva, Caeciliane, tuis.

LXXIX.

Invitas tunc me, cum scis, Nasica, vocasse.
Excusatum habeas me rogo: ceno domi.

LXXX.

Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic rogo non furor est, ne moriare, mori?

LXXXI.

Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit:
Cum tamen haec tua sit, Zoile, sandapila est.

LXXXII.

Abscisa servum quid figis, Pontice, lingua?
Nescin tu populum quod tacet ille loqui?

LXXXIII.

Foedasti miserum, marite, moechum,
Et se, qui fuerant prius, requírunt

Trunci naribus auribusque voltus.
Credis te satis esse vindicatum?
Erras: iste potest et irrumare.

LXXXIV.

Mollis erat facilisque viris Poeantius heros:
Volnera sic Paridis dicitur ulta Venus.
Cur lingat cunnum Siculus Sertorius, hoc est:
Abs hoc occisus, Rufe, videtur Eryx.

LXXXV.

Vimine clusa levi niveae custodia coctae,
Hoc tibi Saturni tempore munus erit.
Dona quod aestatis misi tibi mense Decembri,
Si quereris, rasam tu mihi mitte togam.

LXXXVI.

Quod nec carmine glorior supino
Nec retro lego Sotaden cinaedum,
Nusquam Graecula quod recantat echo
Nec dictat mihi luculentus Attis
Mollem debilitate galliambon:
Non sum, Classice, tam malus poeta.
Quid, si per graciles vias petauri
Invitum iubeas subire Ladan?
Turpe est difficiles habere nugas
Et stultus labor est ineptiarum.
Scribat carmina circulis Palaemon,
Me raris iuvat auribus placere.

LXXXVII.

Dicis amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem sub aqua, Sexte, natantis habes.

LXXXVIII.

Nil recitas et vis, Mamerce, poeta videri.
Quidquid vis esto, dummodo nil recites.

LXXXIX.

Quod nimio gaudes noctem producere vino,
Ignosco: vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod scribis Musis et Apolline nullo,
Laudari debes: hoc Ciceronis habes.
Quod vomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici:
Quod fellas, vitium dic mihi cuius habes?

XC.

Quintiliane, vagae moderator summe iuventae,
Gloria Romanae, Quintiliane, togae,
Vivere quod propero pauper nec inutilis annis,
Da veniam: properat vivere nemo satis.
Differat hoc patrios optat qui vincere census
Atriaque immodicis artat imaginibus.
Me focus et nigros non indignantia fumos
Tecta iuvant et fons vivus et herba rudis.
Sit mihi verna satur, sit non doctissima coniunx,
Sit nox cum somno, sit sine lite dies.

XCI.

Rerum certa salus, terrarum gloria, Caesar,
Sospite quo magnos credimus esse deos,
Si festinatis totiens tibi lecta libellis
Detinuere oculos carmina nostra tuos,
Quod fortuna vetat fieri, permitte videri,
Natorum genitor credar ut esse trium.
Haec, si displicui, fuerint solatia nobis;
Haec fuerint nobis praemia, si placui.

XCII.

Natorum mihi ius trium roganti
Musarum pretium dedit mearum
Solus qui poterat. Valebis, uxor.
Non debet domini perire munus.

XCIII.

„Primus ubi est“ inquis „cum sit liber iste secundus?“
Quid faciam, si plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum,
Unum de titulo tollere iota potes.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER III.

I.

Hoc tibi quidquid id est longinquis mittit ob oris
Gallia Romanae nomine dicta togae.
Hunc legis et laudas librum fortasse priorem:
Illa vel haec mea sunt, quae meliora putas.
Plus sane placeat domina qui natus in urbe est:
Debet enim Gallum vincere verna liber.

II.

Cuius vis fieri, libelle, munus?
Festina tibi vindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam
Cordylas madida tegas papyro
Vel turis piperisve sis cucullus.
Faustini fugis in sinum? sapisti.
Cedro nunc licet ambules perunctus
Et frontis gemino decens honore
Pictis luxurieris umbilicis,
Et te purpura delicata velet
Et cocco rubeat superbus index.
Illo vindice nec Probum timeto.

III.

[Formosam faciem nigro medicamine celas,
Sed non formoso corpore laedis aquas.
Ipsam crede deam verbis tibi dicere nostris:
„Aut aperi faciem, aut tunicata lava.“]

IV.

Romam vade, liber: si, veneris unde, requiret,
Aemiliae dices de regione viae.
Si, quibus in terris, qua simus in urbe rogabit,
Corneli referas me licet esse Foro.
Cur absim, quaeret: breviter tu multa fatere:
„Non poterat vanae taedia ferre togae.“
„Quando venit?“ dicet: tu respondeto: „Poeta
Exierat: veniet, cum citharoedus erit.“

V.

Vis commendari sine me cursurus in urbem,
Parve liber, multis, an satis unus erit?
Unus erit, mihi crede, satis, cui non eris hospes,
Iulius, assiduum nomen in ore meo.
Protinus hunc primae quaeres in limine Tectae:
Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille, lares.
Est illi coniunx, quae te manibusque sinuque
Excipiet, tu vel pulverulentus eas.
Hos tu seu pariter sive hanc illumve priorem
Videris, hoc dices „Marcus avere iubet,“
Et satis est: alios commendet epistola: peccat
Qui commendandum se putat esse suis.

VI.

Lux tibi post Idus numeratur tertia Maias,
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.
Imputat aetherios ortus haec prima parenti,
Libat florentes haec tibi prima genas.
Magna licet dederit iucundae munera vitae,
Plus nunquam patri praestitit ille dies.

VII.

Centum miselli iam valete quadrantes,
Anteambulonis congiarium lassi,
Quos dividebat balneator elixus.
Quid cogitatis, o fames amicorum?
Regis superbi sportulae recesserunt.
Nihil stropharum est: iam salarium dandum est.

VIII.

Thaïda Quintus amat, quam Thaïda? Thaïda luscam.
Unum oculum Thaïs non habet, ille duos.

IX.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
Non scribit, cuius carmina nemo legit.

X.

Constituit, Philomuse, pater tibi milia bina
Menstrua perque omnes praestitit illa dies,
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas
Et vitiis essent danda diurna tuis.
Idem te moriens heredem ex asse reliquit:
Exheredavit te, Philomuse, pater.

XI.

Si tua nec Thaïs nec lusca est, Quinte, puella,
Cur in te factum distichon esse putas?
Sed simile est aliquid: pro Laide Thaïda dixi.
Dic mihi, quid simile est Thaïs et Hermione?
Tu tamen es Quintus: mutemus nomen amantis:
Si non vult Quintus Thaïda, Sextus amet.

XII.

Unguentum, fateor, bonum dedisti
Convivis here, sed nihil scidisti.
Res salsa est bene olere et esurire.
Qui non cenat et ungitur, Fabulle,
Hic vere mihi mortuus videtur.

XIII.

Dum non vis pisces, dum non vis carpere pullos
Et plus quam putri, Naevia, parcis apro,
Accusas rumpisque cocum, tanquam omnia cruda
Attulerit. Nunquam sic ego crudus ero.

XIV.

Romam petebat esuritor Tuccius
Profectus ex Hispania.
Occurrit illi sportularum fabula:
A ponte rediit Mulvio.

XV.

Plus credit nemo quam tota Cordus in urbe.
„Cum sit tam pauper, quomodo?" Caecus amat.

XVI.

Das gladiatores, sutorum regule, cerdo,
Quodque tibi tribuit subula, sica rapit.
Ebrius es: neque enim faceres hoc sobrius unquam,
Ut velles corio ludere, cerdo, tuo.
Lusisti corio: sed te, mihi crede, memento
Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

XVII.

Circumlata diu mensis scriblita secundis
Urebat nimio saeva calore manus;
Sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo
Sufflavit buccis terque quaterque suis.
Illa quidem tepuit digitosque admittere visa est,
Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

XVIII.

Perfrixisse tuas questa est praefatio fauces.
Cum te excusaris, Maxime, quid recitas?

XIX.

Proxima centenis ostenditur ursa columnis,
Exornant fictae qua platanona ferae.
Huius dum patulos alludens temptat hiatus
Pulcher Hylas, teneram mersit in ora manum.
Vipera sed caeco scelerata latebat in aere
Vivebatque anima deteriore fera.
Non sensit puer esse dolos, nisi dente recepto,
Dum perit: o facinus, falsa quod ursa fuit!

XX.

Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus:
Utrumne chartis tradit ille victuris
Legenda temporum acta Claudianorum?
An quae Neroni falsus astruit scriptor?
An aemulatur improbi iocos Phaedri?
Lascivus elegis an severus herois?
An in cothurnis horridus Sophocleis?
An otiosus in schola poetarum
Lepore tinctos Attico sales narrat?
Hinc si recessit, porticum terit templi
An spatia carpit lentus Argonautarum?
An delicatae sole rursus Europae
Inter tepentes post meridiem buxos
Sedet ambulatve liber acribus curis?
Titine thermis an lavatur Agrippae
An impudici balneo Tigillini?
An rure Tulli fruitur atque Lucani?
An Polionis dulce currit ad quartum?
An aestuantes iam profectus ad Baias
Piger Lucrino nauculatur in stagno?
„Vis scire quid agat Canius tuus? Ridet.“

XXI.

Proscriptum famulus servavit fronte notata.
Non fuit haec domini vita, sed invidia.

XXII.

Dederas, Apici, bis trecentiens ventri,
Et adhuc supererat centiens tibi laxum.
Hoc tu gravatus ut famem et sitim ferre
Summa venenum potione perduxti.
Nil est, Apici, tibi gulosius factum.

XXIII.

Omnia cum retro pueris opsonia tradas,
Cur non mensa tibi ponitur a pedibus?

XXIV.

Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, tuis victima grata focis.
Quem Tuscus mactare deo cum vellet haruspex,
Dixerat agresti forte rudique viro,
Ut cito testiculos et acuta falce secaret,
Teter ut immundae carnis abiret odor.
Ipse super virides aras luctantia pronus
Dum resecat cultro colla premitque manu,
Ingens iratis apparuit hernia sacris.
Occupat hanc ferro rusticus atque secat,
Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus
Talibus et fibris numina prisca coli.
Sic modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus haruspex,
Dum iugulas hircum, factus es ipse caper.

XXV.

Si temperari balneum cupis fervens,
Faustine, quod vix Iulianus intraret,
Roga, lavetur, rhetorem Sabinaeum.
Neronianas hic refrigerat thermas.

XXVI.

Praedia solus habes et solus, Candide, nummos,
Aurea solus habes, murrina solus habes,
Massica solus habes et Opimi Caecuba solus,

Et cor solus habes, solus et ingenium.
Omnia solus habes — hoc me puta velle negare! —
Uxorem sed habes, Candide, cum populo.

XXVII.

Nunquam me revocas, venias cum saepe vocatus:
Ignosco, nullum si modo, Galle, vocas.
Invitas alios: vitium est utriusque. „Quod?“ inquis.
Et mihi cor non est, et tibi, Galle, pudor.

XXVIII.

Auriculam Mario graviter miraris olere.
Tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculam.

XXIX.

Has cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, anulos priores.

XXX.

Sportula nulla datur; gratis conviva recumbis:
Dic mihi, quid Romae, Gargiliane, facis?
Unde tibi togula est et fuscae pensio cellae?
Unde datur quadrans? unde vir es Chiones?
Cum ratione licet dicas te vivere summa,
Quod vivis, nulla cum ratione facis.

XXXI.

Sunt tibi, confiteor, diffusi iugera campi
Urbanique tenent praedia multa lares,
Et servit dominae numerosus debitor arcae
Sustentatque tuas aurea massa dapes.
Fastidire tamen noli, Rufine, minores:
Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

XXXII.

An possim vetulam quaeris, Matrinia: possum
Et vetulam, sed tu mortua, non vetula es.

Possum Hecubam, possum Niobam, Matrinia, sed si
Nondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

XXXIII.

Ingenuam malo, sed si tamen illa negetur,
Libertina mihi proxima conditio est:
Extremo est ancilla loco: sed vincet utramque,
Si facie nobis haec erit ingenua.

XXXIV.

Digna tuo cur sis indignaque nomine, dicam.
Frigida es et nigra es: non es et es Chione.

XXXV.

Artis Phidiacae toreuma clarum
Pisces aspicis: adde aquam, natabunt.

XXXVI.

Quod novus et nuper factus tibi praestat amicus,
Hoc praestare iubes me, Fabianè, tibi:
Horridus ut primo te semper mane salutem
Per mediumque trahat me tua sella lutum,
Lassus ut in thermas decima vel serius hora
Te sequar Agrippae, cum laver ipse Titi.
Hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,
Ut sim tiro tuae semper amicitiae?
Hoc merui, Fabiane, toga tritaque meaque,
Ut nondum credas me meruisse rudem?

XXXVII.

Irasci tantum felices nostis amici.
Non belle facitis, sed iuvat hoc: facite.

XXXVIII.

Quae te causa trahit vel quae fiducia Romam,
Sexte? quid aut speras aut petis inde? refer.
„Causas“ inquis „agam Cicerone disertior ipso
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.“

Egit Atestinus causas et Civis; (utrumque
Noras;) sed neutri pensio tota fuit.
„Si nihil hinc veniet, pangentur carmina nobis:
Audieris, dices esse Maronis opus."
Insanis: omnes gelidis quicunque lacernis
Sunt ibi, Nasones Vergiliosque vides.
„Atria magna colam." Vix tres aut quattuor ista
Res aluit, pallet cetera turba fame.
„Quid faciam? suade: nam certum est vivere Romae."
Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

XXXIX.

Iliaco similem puerum, Faustine, ministro
Lusca Lycoris amat. Quam bene lusca videt!

XL.

Mutua quod nobis ter quinquagena dedisti
Ex opibus tantis, quas gravis arca premit,
Esse tibi magnus, Telesine, videris amicus.
Tu magnus, quod das? immo ego, quod recipis.

XLI.

Inserta phialae Mentoris manu ducta
Lacerta vivit et timetur argentum.

LXII.

Lomento rugas uteri quod condere temptas,
Polla, tibi ventrem, non mihi labra linis.
Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum:
Quod tegitur, magnum creditur esse malum.

XLIII.

Mentiris iuvenem tinctis, Laetine, capillis,
Tam subito corvus, qui modo cygnus eras.
Non omnes fallis; scit te Proserpina canum:
Personam capiti detrahet illa tuo.

XLIV.

Occurrit tibi nemo quod libenter,
Quod, quacunque venis, fuga est et ingens
Circa te, Ligurine, solitudo,
Quid sit, scire cupis? Nimis poeta es.
Hoc valde vitium periculosum est.
Non tigris catulis citata raptis,
Non dipsas medio perusta sole,
Nec sic scorpios improbus timetur.
Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
Et stanti legis et legis sedenti,
Currenti legis et legis cacanti.
In thermas fugio: sonas ad aurem.
Piscinam peto: non licet natare.
Ad cenam propero: tenes euntem.
Ad cenam venio: fugas sedentem.
Lassus dormio: suscitas iacentem.
Vis, quantum facias mali, videre?
Vir iustus, probus, innocens timeris.

XLV.

Fugerit an Phoebus mensas cenamque Thyestae
Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.
Illa quidem lauta est dapibusque instructa superbis,
Sed nihil omnino te recitante placet.
Nolo mihi ponas rhombos mullumve bilibrem,
Nec volo boletos, ostrea nolo: tace.

XLVI.

Exigis a nobis operam sine fine togatam.
Non eo, libertum sed tibi mitto meum.
„Non est“ inquis „idem.“ Multo plus esse probabo:
Vix ego lecticam subsequar, ille feret.
In turbam incideris, cuneos umbone repellet;
Invalidum est nobis ingenuumque latus.
Quidlibet in causa narraveris, ipse tacebo:
At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit, ingenti faciet convitia voce:
Esse pudor vetuit fortia verba mihi.
„Ergo nihil nobis“ inquis „praestabis amicus?“
Quidquid libertus, Candide, non poterit.

XLVII.

Capena grandi porta qua pluit gutta
Phrygiumque Matris Almo qua lavat ferrum,
Horatiorum qua viret sacer campus
Et qua pusilli fervet Herculis fanum,
Faustine, plena Bassus ibat in reda,
Omnes beati copias trahens ruris.
Illic videres frutice nobili caules
Et utrumque porrum sessilesque lactucas
Pigroque ventri non inutiles betas.
Illic coronam pinguibus gravem turdis
Leporemque laesum Gallici canis dente
Nondumque victa lacteum faba porcum.
Nec feriatus ibat ante carrucam,
Sed tuta feno cursor ova portabat.
Urbem petebat Bassus? immo rus ibat.

XLVIII.

Pauperis extruxit cellam, sed vendidit Olus
Praedia: nunc cellam pauperis Olus habet.

XLIX.

Veientana mihi misces, ubi Massica potas:
Olfacere haec malo pocula, quam bibere.

L.

Haec tibi, non alia, est ad cenam causa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.
Deposui soleas, affertur protinus ingens
Inter lactucas oxygarumque liber.
Alter porrigitur, dum fercula prima morantur:
Tertius est, neque adhuc mensa secunda venit.
Et quartum recitas et quintum denique broma.

Putidus est, totiens si mihi ponis aprum.
Quod si non scombris scelerata poemata donas,
Cenabis solus iam, Ligurine, domi.

LI.

Cum faciem laudo, cum miror crura manusque,
Dicere, Galla, soles „Nuda placebo magis,“
Et semper vitas communia balnea nobis.
Numquid, Galla, times, ne tibi non placeam?

LII.

Empta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducenis
Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.
Collatum est deciens. Rogo, non potes ipse videri
Incendisse tuam, Tongiliane, domum?

LIII.

Et voltu poteram tuo carere
Et collo manibusque cruribusque
Et mammis natibusque clunibusque,
Et, ne singula persequi laborem,
Tota te poteram, Chloe, carere.

LIV.

Cum dare non possim quod poscis, Galla, rogantem,
Multo simplicius, Galla, negare potes.

LV.

Quod quacunque venis, Cosmum migrare putamus
Et fluere excusso cinnama fusa vitro,
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Scis, puto, posse meum sic bene olere canem.

LVI.

Sit cisterna mihi, quam vinea, malo Ravennae,
Cum possim multo vendere pluris aquam.

LVII.

Callidus imposuit nuper mihi copo Ravennae:
Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

LVIII.

Baiana nostri villa, Basse, Faustini
Non otiosis ordinata myrtetis
Viduaque platano tonsilique buxeto
Ingrata lati spatia detinet campi,
Sed rure vero barbaroque laetatur.
Hic farta premitur angulo Ceres omni
Et multa fragrat testa senibus auctumnis.
Hic post Novembres imminente iam bruma
Seras putator horridus refert uvas:
Truces in alta valle mugiunt tauri
Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
Vagatur omnis turba sordidae chortis,
Argutus anser gemmeique pavones
Nomenque debet quae rubentibus pinnis
Et picta perdix Numidicaeque guttatae
Et impiorum phasiana Colchorum;
Rhodias superbi feminas premunt galli
Sonantque turres plausibus columbarum;
Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur,
Avidi secuntur vilicae sinum porci
Matremque plenam mollis agnus expectat.
Cingunt serenum lactei focum vernae
Et larga festos lucet ad lares silva.
Non segnis albo pallet otio copo,
Nec perdit oleum lubricus palaestrita,
Sed tendit avidis rete subdolum turdis
Tremulave captum linea trahit piscem,
Aut impeditam cassibus refert dammam.
Exercet hilares facilis hortus urbanos
Et paedagogo non iubente lascivi
Parere gaudent vilico capillati,
Et delicatus opere fruitur eunuchus.

Nec venit inanis rusticus salutator:
Fert ille ceris cana cum suis mella
Metamque lactis Sassinate de silva;
Somniculosos ille porrigit glires,
Hic vagientem matris hispidae fetum,
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum vimine offerunt texto
Grandes proborum virgines colonorum.
Facto vocatur laetus opere vicinus;
Nec avara servat crastinas dapes mensa,
Vescuntur omnes ebrioque non novit
Satur minister invidere convivae.
At tu sub urbe possides famem mundam
Et turre ab alta prospicis meras laurus,
Furem Priapo non timente securus;
Et vinitorem farre pascis urbano
Pictamque portas otiosus ad villam
Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.
Rus hoc vocari debet, an domus longe?

LIX.

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus,
Fullo dedit Mutinae: nunc ubi copo dabit?

LX.

Cum vocer ad cenam non iam venalis ut ante,
Cur mihi non eadem, quae tibi, cena datur?
Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino,
Sugitur inciso mitulus ore mihi.
Sunt tibi boleti, fungos ego sumo suillos:
Res tibi cum rhombo est, at mihi cum sparulo.
Aureus immodicis turtur te clunibus implet,
Ponitur in cavea mortua pica mihi.
Cur sine te ceno, cum tecum, Pontice, cenem?
Sportula quod non est, prosit: edamus idem.

LXI.

Esse nihil dicis quidquid petis, improbe Cinna:
Si nil, Cinna, petis, nil tibi, Cinna, nego.

LXII.

Centenis quod emis pueros et saepe ducenis,
Quod sub rege Numa condita vina bibis,
Quod constat deciens tibi non spatiosa supellex,
Libra quod argenti milia quinque rapit,
Aurea quod fundi pretio carruca paratur,
Quod pluris mula est, quam domus empta tibi:
Haec animo magno credis te, Quinte, parare?
Falleris: haec animus, Quinte, pusillus emit.

LXIII.

Cotile, bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi.
Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?
„Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines,
Balsama qui semper, cinnama semper olet;
Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat,
Qui movet in varios brachia volsa modos;
Inter femineas tota qui luce cathedras
Desidet atque aliqua semper in aure sonat,
Qui legit hinc illinc missas scribitque tabellas,
Pallia vicini qui refugit cubiti;
Qui scit, quam quis amet, qui per convivia currit,
Hirpini veteres qui bene novit avos."
Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?
Res pertricosa est, Cotile, bellus homo.

LXIV.

Sirenas hilarem navigantium poenam
Blandasque mortes gaudiumque crudele,
Quas nemo quondam deserebat auditas,
Fallax Ulixes dicitur reliquisse.
Non miror: illud, Cassiane, mirarer,
Si fabulantem Canium reliquisset.

LXV.

Quod spirat tenera malum mordente puella,
Quod de Corycio quae venit aura croco;

Vinea quod primis cum floret cana racemis,
  Gramina quod redolent, quae modo carpsit ovis;
Quod myrtus, quod messor Arabs, quod sucina trita,
  Pallidus Eoo ture quod iguis olet;
Gleba quod aestivo leviter cum spargitur imbre,
  Quod madidas nardo passa corona comas:
Hoc tua, saeve puer Diadumene, basia fragrant.
  Quid, si tota dares illa sine invidia?

LXVI.

Par scelus admisit Phariis Antonius armis:
  Abscidit voltus ensis uterque sacros.
Illud, laurigeros ageres cum laeta triumphos,
  Hoc tibi, Roma, caput, cum loquereris, erat.
Antoni tamen est peior, quam causa Pothini:
  Hic facinus domino praestitit, ille sibi.

LXVII.

Cessatis, pueri, nihilque nostis,
Vaterno Rasinaque pigriores,
Quorum per vada tarda navigantes
Lentos tingitis ad celeuma remos.
Iam prono Phaethonte sudat Aethon
Exarsitque dies, et hora lassos
Interiungit equos meridiana.
At vos tam placidas vagi per undas
Tuta luditis otium carina.
Non nautas puto vos, sed Argonautas.

LXVIII.

Huc est usque tibi scriptus, matrona, libellus.
  Cui sint scripta rogas interiora? mihi.
Gymnasium, thermae, stadium est hac parte: recede.
  Exuimur: nudos parce videre viros.
Hinc iam deposito post vina rosasque pudore
  Quid dicat, nescit saucia Terpsichore:
Schemate nec dubio, sed aperte nominat illam,
  Quam recipit sexto mense superba Venus,

Custodem medio statuit quam vilicus horto,
  Opposita spectat quam proba virgo manu.
Si bene te novi, longum iam lassa libellum
  Ponebas, tantum nunc studiosa leges.

LXIX.

Omnia quod scribis castis epigrammata verbis
  Inque tuis nulla est mentula carminibus,
Admiror, laudo, nihil est te sanctius uno:
  At mea luxuria pagina nulla vacat.
Haec igitur nequam iuvenes facilesque puellae,
  Haec senior, sed quem torquet amica, legat.
At tua, Cosconi, venerandaque sanctaque verba
  A pueris debent virginibusque legi.

LXX.

Moechus es Aufidiae, qui vir, Scaevine, fuisti;
  Rivalis fuerat qui tuus, ille vir est.
Cur aliena placet tibi, quae tua, non placet uxor
  Numquid securus non potes arrigere?

LXXI.

Mentula cum doleat puero, tibi, Naevole, culus
  Non sum divinus, sed scio quid facias.

LXXII.

Vis futui, nec vis mecum, Saufeia, lavari.
  Nescio quod magnum suspicor esse nefas.
Aut tibi pannosae dependent pectore mammae,
  Aut sulcos uteri prodere nuda times;
Aut infinito lacerum patet inguen hiatu,
  Aut aliquid cunni prominet ore tui.
Sed nihil est horum, credo, pulcherrima nuda e
  Si verum est, vitium peius habes: fatua es.

LXXIII.

Dormis cum pueris mutuniatis,
Et non stat tibi, Phoebe, quod stat illis.

Quid vis me, rogo, Phoebe, suspicari?
Mollem credere te virum volebam,
Sed rumor negat esse te cinaedum.

LXXIV.

Psilothro faciem levas et dropace calvam.
Numquid tonsorem, Gargiliane, times?
Quid facient ungues? nam certe non potes illos
Resina, Veneto nec resecare luto.
Desine, si pudor est, miseram traducere calvam:
Hoc fieri cunno, Gargiliane, solet.

LXXV.

Stare, Luperce, tibi iam pridem mentula desît,
Luctaris demens tu tamen arrigere.
Sed nihil erucae faciunt bulbique salaces,
Improba nec prosunt iam satureia tibi.
Coepisti puras opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non vivit sollicitata Venus.
Mirari satis hoc quisquam vel credere possit,
Quod non stat, magno stare, Luperce, tibi?

LXXVI.

Arrigis ad vetulas, fastidis, Basse, puellas,
Nec formosa tibi, sed moritura placet.
Hic, rogo, non furor est, non haec est mentula demens
Cum possis Hecuben, non potes Andromachen!

LXXVII.

Nec mullus, nec te delectat, Baetice, turdus,
Nec lepus est unquam, nec tibi gratus aper;
Nec te liba iuvant, nec sectae quadra placentae,
Nec Libye mittit, nec tibi Phasis aves:
Capparin et putri cepas hallece natantes
Et pulpam dubio de petasone voras,
Teque iuvant gerres et pelle melandrya cana,
Resinata bibis vina, Falerna fugis.
Nescio quod stomachi vitium secretius esse
Suspicor: ut quid enim, Baetice, saprophagis?

LXXVIII.

Minxisti currente semel, Pauline, carina.
Meiere vis iterum? iam Palinurus eris.

LXXIX.

Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.
Hunc ego, cum futuit, non puto perficere.

LXXX.

De nullo loqueris, nulli maledicis, Apici:
Rumor ait linguae te tamen esse malae.

LXXXI.

Quid cum femineo tibi, Baetice Galle, barathro?
Haec debet medios lambere lingua viros.
Abscissa est quare Samia tibi mentula testa,
Si tibi tam gratus, Baetice, cunnus erat?
Castrandum caput est: nam sis licet inguine Gallus,
Sacra tamen Cybeles decipis: ore vir es.

LXXXII.

Conviva quisquis Zoili potest esse,
Summoenianas cenet inter uxores
Curtaque Ledae sobrius bibat testa:
Hoc esse levius puriusque contendi.
Iacet occupato galbinatus in lecto
Cubitisque trudit hinc et inde convivas
Effultus ostro Sericisque pulvillis.
Stat exoletus suggeritque ructanti
Pinnas rubentes cuspidesque lentisci,
Et aestuanti tenue ventilat frigus
Supina prasino concubina flabello;
Fugatque muscas myrtea puer virga.
Percurrit agili corpus arte tractatrix
Manumque doctam spargit omnibus membris;
Digiti crepantis signa novit eunuchus,
Et delicatae sciscitator urinae

Domini bibentis ebrium regit penem.
At ille retro flexus ad pedum turbam
Inter catellas anserum exta lambentes
Partitur apri glandulas palaestritis
Et concubino turturum nates donat;
Ligurumque nobis saxa cum ministrentur
Vel cocta fumis musta Massilitanis,
Opimianum morionibus nectar
Crystallinisque murrinisque propinat.
Et Cosmianis ipse fusus ampullis
Non erubescit murice aureo nobis
Dividere moechae pauperis capillare.
Septunce multo deinde perditus stertit.
Nos accubamus et, silentium rhonchis
Praestare iussi, nutibus propinamus.
Hos Malchionis patimur improbi fastus,
Nec vindicari, Rufe, poscimus: fellat.

LXXXIII.

Ut faciam breviora mones epigrammata, Corde.
Fac mihi, quod Chione: non potui brevius.

LXXXIV.

Quid narrat tua moecha? Non puellam
Dixi, Gongylion. Quid ergo? linguam.

LXXXV.

Quis tibi persuasit nares abscidere moecho?
Non hac peccatum est parte, marite, tibi.
Stulte, quid egisti? nihil hic tibi perdidit uxor,
Cum sit salva tui mentula Deiphobi.

LXXXVI.

Ne legeres partem lascivi, casta, libelli,
Praedixi et monui: tu tamen, ecce, legis.
Sed si Panniculum spectas et casta Latinum, —
Non sunt haec mimis improbiora, — lege.

LXXXVII.

Narrat te, Chione, rumor, nunquam esse fututam
Atque nihil cunno purius esse tuo.
Tecta tamen non hac, qua debes, parte lavaris:
Si pudor est, transfer subligar in faciem.

LXXXVIII.

Sunt gemini fratres, diversa sed inguina lingunt.
Dicite, dissimiles sunt magis, an similes?

LXXXIX.

Utere lactucis et mollibus utere malvis:
Nam faciem durum, Phoebe, cacantis habes.

XC.

Volt, non volt dare Galla mihi, nec dicere possum,
Quod volt et non volt, quid sibi Galla velit.

XCI.

Cum peteret patriae missicius arva Ravennae,
Semiviro Cybeles cum grege iunxit iter.
Huic comes haerebat domini fugitivus Achillas
Insignis forma nequitiaque puer.
Hoc steriles sensere viri: qua parte cubaret
Quaerunt, sed tacitos sensit et ille dolos.
Mentitur, credunt: somni post vina petuntur:
Continuo ferrum noxia turba rapit
Exciduntque senem, spondae cum parte iaceret;
Namque puer pluteo vindice tutus erat.
Suppositam quondam fama est pro virgine cervam,
At nunc pro cervo mentula supposita est.

XCII.

Ut patiar moechum, rogat uxor, Galle, sed unum.
Huic ego non oculos eruo, Galle, duos?

XCIII.

Cum tibi trecenti consules, Vetustilla,
Et tres capilli quattuorque sint dentes,

Pectus cicadae, crus colorque formicae,
Rugosiorem cum geras stola frontem
Et araneorum cassibus pares mammas;
Cum comparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat corcodilus angusta
Meliusque ranae garriant Ravennates
Et Atrianus dulcius culex cantet
Videasque quantum noctuae vident mane,
Et illud oleas quod viri capellarum,
Et anatis habeas orthopygium macrae
Senemque Cynicum vincat osseus cunnus;
Cum te lucerna balneator extincta
Admittat inter bustuarias moechas;
Cum bruma mensem sit tibi per Augustum
Regelare nec te pestilenties possit:
Audes ducentas nuptuire post mortes
Virumque demens cineribus tuis quaeris
Prurire. Quid, futuere quis velit saxum?
Quis coniugem te, quis vocabit uxorem,
Philomelus aviam quam vocaverat nuper?
Quod si cadaver exigis tuum scalpi,
Sternatur a Coride archiclinico lectus,
Talassionem qui tuum decet solus,
Ustorque taedas praeferat novae nuptae:
Intrare in istum sola fax potest cunnum.

XCIV.

Esse negas coctum leporem poscisque flagella.
Mavis, Rufe, cocum scindere, quam leporem.

XCV.

Nunquam dicis ave, sed reddis, Naevole, semper,
Quod prior et corvus dicere saepe solet.
Cur hoc expectas a me rogo, Naevole, dicas:
Nam puto me melior, Naevole, nec prior es.
Praemia laudato tribuit mihi Caesar uterque
Natorumque dedit iura paterna trium;
Ore legor multo notumque per oppida nomen

Non expectato dat mihi fama rogo.
Est et in hoc aliquid: vidit me Roma tribunum
Et sedeo qua te suscitat Oceanus.
Quot mihi Caesareo facti sunt munere cives,
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed paedicaris, sed pulchre, Naevole, ceves:
Iam iam tu prior es, Naevole: vincis, ave.

XCVI.

Lingis, non futuis meam puellam
Et garris quasi moechus et fututor.
Si te prendero, Gargili, tacebis.

XCVII.

Ne legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellum.
Carmine laesa meo est, laedere et illa potest.

XCVIII.

Sit culus tibi quam macer requiris?
Paedicare potes, Sabelle, culo.

XCIX.

Irasci nostro non debes, cerdo, libello.
Ars tua, non vita est carmine laesa meo.
Non nocuos permitte sales. Cur ludere nobis
Non liceat, licuit si iugulare tibi?

C.

Cursorem sexta tibi, Rufe, remisimus hora,
Carmina quem madidum nostra tulisse reor.
Imbribus immodicis caelum nam forte ruebat.
Non aliter mitti debuit iste liber.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER IV.

I.

Caesaris alma dies et luce sacratior illa,
   Conscia Dictaeum qua tulit Ida Iovem,
Longa, precor, Pylioque veni numerosior aevo
   Semper et hoc voltu vel meliore nite.
Hic colat Albano Tritonida multus in auro
   Perque manus tantas plurima quercus eat;
Hic colat ingenti redeuntia saecula lustro
   Et quae Romuleus sacra Tarentos habet.
Magna quidem, Superi, petimus, sed debita terris:
   Pro tanto quae sunt improba vota deo?

II.

Spectabat modo solus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis,
Cum plebs et minor ordo maximusque
Sancto cum duce candidus sederet.
Toto nix cecidit repente caelo:
Albis spectat Horatius lacernis.

III.

Aspice quam densum tacitarum vellus aquarum
   Defluat in voltus Caesaris inque sinus.
Indulget tamen ille Iovi, nec vertice moto
   Concretas pigro frigore ridet aquas,
Sidus Hyperborei solitus lassare Bootae
   Et madidis Helicen dissimulare comis.

Quis siccis lascivit aquis et ab aethere ludit?
Suspicor has pueri Caesaris esse nivés.

IV.

Quod siccae redolet palus lacunae,
Crudarum nebulae quod Albularum,
Piscinae vetus aura quod marinae,
Quod pressa piger hircus in capella,
Lassi vardaicus quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod ieiunia sabbatariarum,
Maestorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcae moriens lucerna Ledae,
Quod ceromata faece de Sabina,
Quod volpis fuga, viperae cubile,
Mallem quam quod oles olere, Bassa.

V.

Vir bonus et pauper linguaque et pectore verus,
Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?
Qui nec leno potes nec comissator haberi,
Nec pavidos tristi voce citare reos;
Nec potes uxorem cari corrumpere amici,
Nec potes algentes arrigere ad vetulas,
Vendere nec vanos circum Palatia fumos,
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.
Unde miser vives? „Homo certus, fidus amicus —
Hoc nihil est: nunquam sic Philomelus eris.

VI.

Credi virgine castior pudica
Et frontis tenerae cupis videri,
Cum sis improbior, Malisiane,
Quam qui compositos metro Tibulli
In Stellae recitat domo libellos.

VII.

Cur here quod dederas, hodie, puer Hylle, negasti,
Durus tam subito, qui modo mitis eras?

Sed iam causaris barbamque annosque pilosque.
  O nox quam longa es, quae facis una senem!
Quid nos derides? here qui puer, Hylle, fuisti,
  Dic nobis, hodie qua ratione vir es?

VIII.

Prima salutantes atque altera conterit hora,
  Exercet raucos tertia causidicos:
In quintam varios extendit Roma labores,
  Sexta quies lassis, septima finis erit:
Sufficit in nonam nitidis octava palaestris,
  Imperat extructos frangere nona toros:
Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum,
  Temperat ambrosias cum tua cura dapes,
Et bonus aetherio laxatur nectare Caesar
  Ingentique tenet pocula parca manu.
Tunc admitte iocos: gressu timet ire licenti
  Ad matutinum nostra Thalia Iovem.

IX.

Sotae filia clinici, Fabulla,
Deserto sequeris Clytum marito
Et donas et amas: ἔχεις ἀσώτως.

X.

Dum novus est rasa nec adhuc mihi fronte libellus,
  Pagina dum tangi non bene sicca timet,
I puer et caro perfer leve munus amico,
  Qui meruit nugas primus habere meas.
Curre, sed instructus: comitetur Punica librum
  Spongia: muneribus convenit illa meis.
Non possunt nostros multae, Faustine, liturae
  Emendare iocos: una litura potest.

XI.

Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes
  Et Saturninum te pudet esse, miser,
Impia Parrhasia movisti bella sub ursa,

Qualia qui Phariae coniugis arma tulit.
Excideratne adeo fatum tibi nominis huius,
Obruit Actiaci quod gravis ira freti?
An tibi promisit Rhenus quod non dedit illi
Nilus, et Arctois plus licuisset aquis?
Ille etiam nostris Antonius occidit armis,
Qui tibi collatus, perfide, Caesar erat.

XII.

Nulli, Thai, negas, sed si te non pudet istud,
Hoc saltim pudeat, Thai, negare nihil.

XIII.

Claudia, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
Macte esto taedis, o Hymenaee, tuis.
Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,
Massica Theseis tam bene vina favis;
Nec melius teneris iunguntur vitibus ulmi,
Nec plus lotos aquas, litora myrtus amat.
Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,
Tamque pari semper sit Venus aequa iugo.
Diligat illa senem quondam, sed et ipsa marito
Tum quoque cum fuerit, non videatur anus.

XIV.

Sili, Castalidum decus sororum,
Qui periuria barbari furoris
Ingenti premis ore perfidosque
Astus Hannibalis levesque Poenos
Magnis cedere cogis Africanis:
Paulum seposita severitate,
Dum blanda vagus alea December
Incertis sonat hinc et hinc fritillis
Et ludit tropa nequiore talo,
Nostris otia commoda Camenis,
Nec torva lege fronte, sed remissa
Lascivis madidos iocis libellos.
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

XV.

Mille tibi nummos hesterna luce roganti
In sex aut septem, Caeciliane, dies,
„Non habeo“ dixi: sed tu causatus amici
Adventum lancem paucaque vasa rogas.
Stultus es? an stultum me credis, amice? negavi
Mille tibi nummos, milia quinque dabo?

XVI.

Privignum non esse tuae te, Galle, novercae
Rumor erat, coniunx dum fuit illa patris.
Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.
Iam nusquam pater est, Galle, noverca domi est.
Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris
Et te defendat Regulus ipse licet,
Non potes absolvi: nam quae non desinit esse
Post patrem, nunquam, Galle, noverca fuit.

XVII.

Facere in Lyciscam, Paule, me iubes versus,
Quibus illa lectis rubeat et sit irata.
O Paule, malus es: irrumare vis solus.

XVIII.

Qua vicina pluit Vipsanis porta columnis
Et madet assiduo lubricus imbre lapis,
In iugulum pueri, qui roscida tecta subibat,
Decidit hiberno praegravis unda gelu:
Cumque peregisset miseri crudelia fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.
Quid non saeva sibi voluit Fortuna licere?
Aut ubi non mors est, si iugulatis aquae?

XIX.

Hanc tibi Sequanicae pinguem textricis alumnam,
Quae Lacedaemonium barbara nomen habet,
Sordida, sed gelido non aspernanda Decembri

Dona, peregrinam mittimus endromidam: —
5 Seu lentum ceroma teris tepidumve trigona,
Sive harpasta manu pulverulenta rapis;
Plumea seu laxi partiris pondera follis,
Sive levem cursu vincere quaeris Athan: —
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Neve gravis subita te premat Iris aqua:
Ridebis ventos hoc munere tectus et imbres:
Nec sic in Tyria sindone cultus eris.

XX.

Dicit se vetulam, cum sit Caerellia pupa:
Pupam se dicit Gellia, cum sit anus.
Ferre nec hanc possis, possis, Colline, nec illam:
Altera ridicula est, altera putidula.

XXI.

Nullos esse deos, inane caelum
Affirmat Segius probatque, quod se
Factum, dum negat haec, videt beatum.

XXII.

Primos passa toros et adhuc placanda marito
Merserat in nitidos se Cleopatra lacus,
Dum fugit amplexus: sed prodidit unda latentem,
Lucebat, totis cum tegeretur aquis.
5 Condita sic puro numerantur lilia vitro,
Sic prohibet tenuis gemma latere rosas.
Insilui mersusque vadis luctantia carpsi
Basia: perspicuae plus vetuistis aquae.

XXIII.

Dum tu lenta nimis diuque quaeris,
Quis primus tibi quisve sit secundus,
Graium quisve epigramma compararit:
Palmam Callimachus, Thalia, de se
5 Facundo dedit ipse Brutiano.
Qui si Cecropio satur lepore

Romanae sale luserit Minervae,
Illi me facias, precor, secundum.

XXIV.

Omnes quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas
Extulit: uxori fiat amica meae.

XXV.

Aemula Baianis Altini litora villis
Et Phaethontei conscia silva rogi,
Quaeque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno
Nupsit ad Euganeos Sola puella lacus,
Et tu Ledaeo felix Aquileia Timavo,
Hic ubi septenas Cyllarus haurit aquas:
Vos eritis nostrae requies portusque senectae,
Si iuris fuerint otia nostra sui.

XXVI.

Quod te mane domi toto non vidimus anno,
Vis dicam, quantum, Postume, perdiderim?
Tricenos, puto, bis, vicenos ter, puto, nummos.
Ignosces: togulam, Postume, pluris emo.

XXVII.

Saepe meos laudare soles, Auguste, libellos.
Invidus ecce negat: num minus ergo soles?
Quid, quod honorato non sola voce dedisti
Non alius poterat quae dare dona mihi?
Ecce iterum nigros corrodit lividus ungues.
Da, Caesar, tanto tu magis, ut doleat.

XXVIII.

Donasti tenero, Chloe, Luperco
Hispanas Tyriasque coccinasque,
Et lotam tepido togam Galaeso,
Indos sardonychas, Scythas zmaragdos,
Et centum dominos novae monetae,
Et quidquid petit usque et usque donas.

Vae glabraria, vae tibi misella:
Nudam te statuet tuus Lupercus.

XXIX.

Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis
  Lectoremque frequens lassat et implet opus.
Rara iuvant: primis sic maior gratia pomis,
  Hibernae pretium sic meruere rosae;
Sic spoliatricem commendat fastus amicam,
  Ianua nec iuvenem semper aperta tenet.
Saepius in libro numeratur Persius uno,
  Quam levis in tota Marsus Amazonide.
Tu quoque de nostris releges quemcunque libellis,
  Esse puta solum: sic tibi pluris erit.

XXX.

Baiano procul a lacu recede,
Piscator; fuge, ne nocens recedas.
Sacris piscibus hae natantur undae,
Qui norunt dominum manumque lambunt
Illam, qua nihil est in orbe maius.
Quid, quod nomen habent et ad magistri
Vocem quisque sui venit citatus?
Hoc quondam Libys impius profundo,
Dum praedam calamo tremente ducit,
Raptis luminibus repente caecus
Captum non potuit videre piscem,
Et nunc sacrilegos perosus hamos
Baianos sedet ad lacus rogator.
At tu, dum potes, innocens recede
Iactis simplicibus cibis in undas,
Et pisces venerare delicatos.

XXXI.

Quod cupis in nostris dicique legique libellis
  Et nonnullus honos creditur iste tibi,
Ne valeam, si non res est gratissima nobis
  Et volo te chartis inseruisse meis.

Sed tu nomen habes averso fonte sororum
Impositum, mater quod tibi dura dedit;
Quod nec Melpomene, quod nec Polyhymnia possit,
Nec pia cum Phoebo dicere Calliope.
Ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adopta:
Non semper belle dicitur „Hippodame.“

XXXII.

Et latet et lucet Phaethontide condita gutta,
Ut videatur apis nectare clusa suo.
Dignum tantorum pretium tulit illa laborum:
Credibile est ipsam sic voluisse mori.

XXXIII.

Plena laboratis habeas cum scrinia libris,
Emittis quare, Sosibiane, nihil?
„Edent heredes“ inquis „mea carmina.“ Quando?
Tempus erat iam te, Sosibiane, legi.

XXXIV.

Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale, dixit,
Quisquis te niveam dixit habere togam.

XXXV.

Frontibus adversis molles concurrere dammas
Vidimus et fati sorte iacere pari.
Spectavere canes praedam stupuitque superbus
Venator, cultro nil superesse suo.
Unde leves animae tanto caluere furore?
Sic pugnant tauri, sic cecidere viri.

XXXVI.

Cana est barba tibi, nigra est coma: tingere barbam
Non potes, haec causa est: sed potes, Ole, comam

XXXVII.

„Centum Coranus et ducenta Mancinus,
Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,

Deciens Sabinus alterumque Serranus;
Ex insulis fundisque triciens soldum,
Ex pecore redeunt ter ducena Parmensi:"
Totis diebus, Afer, hoc mihi narras
Et teneo melius ista, quam meum nomen.
Numeres oportet aliquid, ut pati possim:
Cotidianam refice nauseam nummis.
Audire gratis, Afer, ista non possum.

XXXVIII.

Galla, nega: satiatur amor, nisi gaudia torquent:
Sed noli nimium, Galla, negare diu.

XXXIX.

Argenti genus omne comparasti,
Et solus veteres Myronos artes,
Solus Praxitelus manum Scopaeque,
Solus Phidiaci toreuma caeli,
Solus Mentoreos habes labores.
Nec desunt tibi vera Gratiana,
Nec quae Callaico linuntur auro,
Nec mensis anaglypta de paternis.
Argentum tamen inter omne miror,
Quare non habeas, Charine, purum.

XL.

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto
Et docti Senecae ter numeranda domus;
Praetulimus tantis solum te, Postume, regnis:
Pauper eras et eques, sed mihi consul eras.
Tecum ter denas numeravi, Postume, brumas:
Communis nobis lectus et unus erat.
Iam donare potes, iam perdere plenus honorum,
Largus opum: expecto, Postume, quid facias.
Nil facis, et serum est alium mihi quaerere regem.
Hoc, Fortuna, placet? Postumus imposuit.

XLI.

Quid recitaturus circumdas vellera collo?
Conveniunt nostris auribus ista magis.

XLII.

Si quis forte mihi possit praestare roganti,
Audi, quem puerum, Flacce, rogare velim.
Niliacis primum puer hic nascatur in oris:
Nequitias tellus scit dare nulla magis.
Sit nive candidior: namque in Mareotide fusca
Pulchrior est, quanto rarior iste color.
Lumina sideribus certent mollesque flagellent
Colla comae: tortas non amo, Flacce, comas.
Frons brevis atque modus leviter sit naribus uncis,
Paestanis rubeant aemula labra rosis,
Saepe et nolentem cogat nolitque volentem,
Liberior domino saepe sit ille suo;
Et timeat pueros, excludat saepe puellas:
Vir reliquis, uni sit puer ille mihi.
„Iam scio, nec falles: nam me quoque iudice verum est
Talis erat“ dicis „noster Amazonicus.“

XLIII.

Non dixi, Coracine, te cinaedum:
Non sum tam temerarius nec audax,
Nec mendacia qui loquar libenter.
Si dixi, Coracine, te cinaedum,
Iratam mihi Pontiae lagonam,
Iratum calicem mihi Metili:
Iuro per Syrios tibi tumores,
Iuro per Berecyntios furores.
Quod dixi tamen, hoc leve et pusillum,
Quod notum est, quod et ipse non negabis,
Dixi te, Coracine, cunnilingum.

XLIV.

Hic est pampineis viridis modo Vesvius umbris,
Presserat hic madidos nobilis uva lacus.

Haec iuga, quam Nysae colles plus Bacchus amavit,
Hoc nuper Satyri monte dedere choros.
Haec Veneris sedes, Lacedaemone gratior illi,
Hic locus Herculeo numine clarus erat.
Cuncta iacent flammis et tristi mersa favilla:
Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

XLV.

Haec tibi pro nato plena dat laetus acerra,
Phoebe, Palatinus munera Parthenius,
Ut qui prima novo signat quinquennia lustro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas.
Fac rata vota patris: sic te tua diligat arbor
Gaudeat et certa virginitate soror:
Perpetuo sic flore mices, sic denique non sint
Tam longae Bromio, quam tibi, Phoebe, comae.

XLVI.

Saturnalia divitem Sabellum
Fecerunt: merito tumet Sabellus,
Nec quenquam putat esse praedicatque
Inter causidicos beatiorem.
Hos fastus animosque dat Sabello
Farris semodius fabaeque fresae,
Et turis piperisque tres selibrae,
Et Lucanica ventre cum Falisco,
Et nigri Syra defruti lagona,
Et ficus Libyca gelata testa
Cum bulbis cochleisque caseoque.
Piceno quoque venit a cliente
Parcae cistula non capax olivae,
Et crasso figuli polita caelo
Septenaria synthesis Sagunti,
Hispanae luteum rotae toreuma
Et lato variata mappa clavo.
Saturnalia fructuosiora
Annis non habuit decem Sabellus.

XLVII.

Encaustus Phaethon tabula tibi pictus in hac est.
Quid tibi vis, dipyrum qui Phaethonta facis?

XLVIII.

Percidi gaudes, percisus, Papile, ploras.
Cur, quae vis fieri, Papile, facta doles?
Poenitet obscenae pruriginis? an magis illud
Fles, quod percidi, Papile, desieris?

XLIX.

Nescit, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
Qui tantum lusus ista iocosque vocat.
Ille magis ludit, qui scribit prandia saevi
Tereos, aut cenam, crude Thyesta, tuam,
Aut puero liquidas aptantem Daedalon alas,
Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
A nostris procul est omnis vesica libellis,
Musa nec insano syrmate nostra tumet.
„Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant."
Confiteor: laudant illa, sed ista legunt.

L.

Quid me, Thai, senem subinde dicis?
Nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

LI.

Cum tibi non essent sex milia, Caeciliane,
Ingenti late vectus es hexaphoro;
Postquam bis deciens tribuit dea caeca sinumque
Ruperunt nummi, factus es, ecce, pedes.
Quid tibi pro meritis et tantis laudibus optem?
Di reddant sellam, Caeciliane, tibi.

LII.

Gestari iunctis nisi desinis, Hedyle, capris,
Qui modo ficus eras, iam caprificus eris.

LIII.

Hunc, quem saepe vides intra penetralia nostrae
Pallados et templi limina, Cosme, novi
Cum baculo peraque senem, cui cana putrisque
Stat coma et in pectus sordida barba cadit;
Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati,
Cui dat latratos obvia turba cibos;
Esse putas Cynicum deceptus imagine ficta:
Non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? Canis.

LIV.

O cui Tarpeias licuit contingere quercus
Et meritas prima cingere fronde comas,
Si sapis, utaris totis, Colline, diebus
Extremumque tibi semper adesse putes.
Lanificas nulli tres exorare puellas
Contigit: observant quem statuere diem.
Divitior Crispo, Thrasea constantior ipso
Lautior et nitido sis Meliore licet:
Nil adicit penso Lachesis fusosque sororum
Explicat et semper de tribus una secat.

LV.

Luci, gloria temporum tuorum,
Qui Gaium veterem Tagumque nostrum
Arpis cedere non sinis disertis:
Argivas generatus inter urbes
Thebas carmine cantet et Mycenas,
Aut claram Rhodon aut libidinosae
Ledaeas Lacedaemonos palaestras.
Nos Celtis genitos et ex Hiberis
Nostrae nomina duriora terrae
Grato non pudeat referre versu:
Saevo Bilbilin optimam metallo,
Quae vincit Chalybasque Noricosque,
Et ferro Plateam suo sonantem,
Quam fluctu tenui, sed inquieto

Armorum Salo temperator ambit:
Tutelamque chorosque Rixamarum,
Et convivia festa Carduarum,
Et textis Peterum rosis rubentem,
Atque antiqua patrum theatra Rigas,
Et certos iaculo levi Silaos,
Turgontique lacus Perusiaeque,
Et parvae vada pura Vetonissae,
Et sanctum Buradonis ilicetum,
Per quod vel piger ambulat viator;
Et quae fortibus excolit iuvencis
Curvae Manlius arva Vativescae.
Haec tam rustica, delicate lector,
Rides nomina? rideas licebit.
Haec tam rustica malo, quam Butuntos.

LVI.

Munera quod senibus viduisque ingentia mittis
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic avidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras.
Quid sit largiri, quid sit donare, docebo,
Si nescis: dona, Gargiliane, mihi.

LVII.

Dum nos blanda tenent lascivi stagna Lucrini
Et quae pumiceis fontibus antra calent,
Tu colis Argei regnum, Faustine, coloni,
Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
Horrida sed fervent Nemeaei pectora monstri,
Nec satis est, Baias igne calere suo.
Ergo sacri fontes et litora grata valete,
Nympharum pariter Nereïdumque domus.
Herculeos colles gelida vos vincite bruma,
Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

LVIII.

In tenebris luges amissum, Galla, maritum.
Iam plorare pudet te, puto, Galla virum.

LIX.

Flentibus Heliadum ramis dum vipera repit,
Fluxit in obstantem sucina gutta feram.
Quae dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulcro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

LX.

Ardea solstitio Castranaque rura petantur
Quique Cleonaeo sidere fervet ager,
Cum Tiburtinas damnet Curiatius auras
Inter laudatas ad Styga missus aquas.
Nullo fata loco possis excludere: cum mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

LXI.

Donasse amicum tibi ducenta, Mancine,
Nuper superbo laetus ore iactasti.
Quartus dies est, in schola poetarum
Dum fabulamur, milibus decem dixti
Emptas lacernas munus esse Pompullae,
Sardonycha verum lychnidemque ceriten
Duasque similes fluctibus maris gemmas
Dedisse Bassam Caeliamque iurasti.
Here de theatro, Polione cantante,
Cum subito abires, dum fugis, loquebaris,
Hereditatis tibi trecenta venisse,
Et mane centum, post meridiem centum.
Quid tibi sodales fecimus mali tantum?
Miserere iam crudelis et sile tandem.
Aut, si tacere lingua non potest ista,
Aliquando narra, quod velimus audire.

LXII.

Tibur in Herculeum migravit nigra Lycoris,
Omnia dum fieri candida credit ibi.

LXIII.

Dum petit a Baulis mater Caerellia Baias,
Occidit insani crimine mersa freti.
Gloria quanta perit vobis! haec monstra Neroni
Nec iussae quondam praestiteratis aquae.

LXIV.

Iuli iugera pauca Martialis
Hortis Hesperidum beatiora
Longo Ianiculi iugo recumbunt:
Lati collibus imminent recessus
Et planus modico tumore vertex
Caelo perfruitur sereniore,
Et curvas nebula tegente valles
Solus luce nitet peculiari:
Puris leniter admoventur astris
Celsae culmina delicata villae.
Hinc septem dominos videre montes
Et totam licet aestimare Romam,
Albanos quoque Tusculosque colles
Et quodcunque iacet sub urbe frigus,
Fidenas veteres brevesque Rubras,
Et quod virgineo cruore gaudet
Annae pomiferum nemus Perennae.
Illinc Flaminiae Salariaeque
Gestator patet essedo tacente,
Ne blando rota sit molesta somno,
Quem nec rumpere nauticum celeuma,
Nec clamor valet helciariorum,
Cum sit tam prope Mulvius, sacrumque
Lapsae per Tiberim volent carinae.
Hoc rus, seu potius domus vocanda est,
Commendat dominus: tuam putabis;

Tam non invida tamque liberalis,
Tam comi patet hospitalitate.
Credas Alcinoi pios Penates,
Aut facti modo divitis Molorchi.
Vos nunc omnia parva qui putatis,
Centeno gelidum ligone Tibur
Vel Praeneste domate pendulamque
Uni dedite Setiam colono:
Dum me iudice praeferantur istis
Iuli iugera pauca Martialis.

LXV.

Oculo Philaenis semper altero plorat.
Quo fiat istud quaeritis modo? lusca est.

LXVI.

Egisti vitam semper, Line, municipalem,
Qua nihil omnino vilius esse potest.
Idibus et raris togula est excussa Kalendis
Duxit et aestates synthesis una decem.
Saltus aprum, campus leporem tibi misit inemptum,
Silva graves turdos exagitata dedit.
Captus flumineo venit de gurgite piscis,
Vina ruber fudit non peregrina cadus.
Nec tener Argolica missus de gente minister,
Sed stetit inculti rustica turba foci,
Vilica vel duri compressa est nupta coloni,
Incaluit quotiens saucia vena mero.
Nec nocuit tectis ignis, nec Sirius agris,
Nec mersa est pelago, nec fluit ulla ratis.
Supposita est blando nunquam tibi tessera talo,
Alea sed parcae sola fuere nuces.
Dic, ubi sit deciens, mater quod avara reliquit?
Nusquàm est: fecisti rem, Line, difficilem.

LXVII.

Praetorem pauper centum sestertia Gaurus
Orabat cana notus amicitia,

Dicebatque suis haec tantum deesse trecentis,
  Ut posset domino plaudere iustus eques.
Praetor ait „Scis me Scorpo Thalloque daturum,
  Atque utinam centum milia sola darem."
Ah pudet ingratae, pudet ah male divitis arcae.
  Quod non das equiti, vis dare, Praetor, equo?

LXVIII.

Invitas centum quadrantibus et bene cenas.
  Ut cenem invitor, Sexte, an ut invideam?

LXIX.

Tu Setina quidem semper vel Massica ponis,
  Papile, sed rumor tam bona vina negat.
Diceris hac factus caelebs quater esse lagona.
  Nec puto, nec credo, Papile, nec sitio.

LXX.

Nihil Ammiano praeter aridam restem
Moriens reliquit ultimis pater ceris.
Fieri putaret posse quis, Marulline,
Ut Ammianus mortuum patrem nollet?

LXXI.

Quaero diu totam, Safroni Rufe, per urbem,
  Si qua puella neget: nulla puella negat.
Tanquam fas non sit, tanquam sit turpe negare,
  Tanquam non liceat: nulla puella negat.
Casta igitur nulla est? sunt castae mille: quid ergo
  Casta facit? non dat, non tamen illa negat.

LXXII.

Exigis, ut donem nostros tibi, Quinte, libellos.
  Non habeo, sed habet bibliopola Tryphon.
„Aes dabo pro nugis et emam tua carmina sanus?
  Non" inquis „faciam tam fatue." Nec ego.

LXXIII.

Cum gravis extremas Vestinus duceret horas
Et iam per Stygias esset iturus aquas,
Ultima volventes oravit pensa sorores,
Ut traherent parva stamina pulla mora.
Iam sibi defunctus caris dum vivit amicis,
Moverunt tetricas tam pia vota deas.
Tunc largas partitus opes a luce recessit
Seque mori post hoc credidit ille senem.

LXXIV.

Aspicis, imbelles temptent quam fortia dammae
Praelia? tam timidis quanta sit ira feris?
In mortem parvis concurrere frontibus ardent.
Vis, Caesar, dammis parcere? mitte canes.

LXXV.

O felix animo, felix, Nigrina, marito
Atque inter Latias gloria prima nurus:
Te patrios miscere iuvat cum coniuge census,
Gaudentem socio participique viro.
Arserit Euhadne flammis iniecta mariti,
Nec minor Alcestin fama sub astra ferat:
Tu melius: certo meruisti pignore vitae,
Ut tibi non esset morte probandus amor.

LXXVI.

Milia misisti mihi sex bis sena petenti:
Ut bis sena feram, bis duodena petam

LXXVII.

Nunquam divitias deos rogavi
Contentus modicis meoque laetus.
Paupertas, veniam dabis, recede.
Causa est quae subiti novique voti?
Pendentem volo Zoilum videre.

LXXVIII.

Condita cum tibi sit iam sexagesima messis
Et facies multo splendeat alba pilo,
Discurris tota vagus urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non mane feras irrequietus Ave;
Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
Nec caret officio consul uterque tuo;
Et sacro deciens repetis Palatia clivo
Sigerosque meros Partheniosque sonas.
Haec faciant sane iuvenes: deformius, Afer,
Omnino nihil est ardalione sene.

LXXIX.

Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini.
Hoc emis. Imposui: rus tibi vendo tuum.

LXXX.

Declamas in febre, Maron: hanc esse phrenesin
Si nescis, non es sanus, amice Maron.
[Declamas aeger, declamas hemitritaeos:
Si sudare aliter non potes, est ratio.]
„Magna tamen res est.“ Erras; cum viscera febris
Exurit, res est magna tacere, Maron.

LXXXI.

Epigramma nostrum cum Fabulla legisset,
Negare nullam quo queror puellarum,
Semel rogata bisque terque neglexit
Preces amantis. Iam, Fabulla, promitte:
Negare iussi, pernegare non iussi.

LXXXII.

Hos quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos
Imputet et nobis otia parva, roga,
Immemor et paulum curarum operumque suorum
Non tetrica nugas exigat aure meas.
Sed nec post primum legat haec summumve trientem,

Sed sua cum medius praelia Bacchus amat.
Si nimis est legisse duos, tibi charta plicetur
Altera: divisum sic breve fiet opus.

LXXXIII.

Securo nihil est te, Naevole, peius; eodem
Sollicito nihil est, Naevole, te melius.
Securus nullum resalutas, despicis omnes,
Nec quisquam liber, nec tibi natus homo est.
Sollicitus donas, dominum regemque salutas,
Invitas: esto, Naevole, sollicitus.

LXXXIV.

Non est in populo nec urbe tota,
A se Thaida qui probet fututam,
Cum multi cupiant rogentque multi.
Tam casta est, rogo, Thais? Immo fellat.

LXXXV.

Nos bibimus vitro, tu murra, Pontice. Quare?
Prodat perspicuus ne duo vina calix.

LXXXVI.

Si vis auribus Atticis probari,
Exhortor moneoque te, libelle,
Ut docto placeas Apollinari.
Nil exactius eruditiusque est,
Sed nec candidius benigniusque:
Si te pectore, si tenebit ore,
Nec rhonchos metues malignorum,
Nec scombris tunicas dabis molestas.
Si damnaverit, ad salariorum
Curras scrinia protinus licebit,
Inversa pueris arande charta.

LXXXVII.

Infantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
Collocat et lusus deliciasque vocat,

Et, quo mireris magis, infantaria non est.
Ergo quid in causa est? Pedere Bassa solet.

LXXXVIII.

Nulla remisisti parvo pro munere dona,
Et iam Saturni quinque fuere dies.
Ergo nec argenti sex scripula Septiciani
Missa nec a querulo mappa cliente fuit;
Antipolitani nec quae de sanguine thynni
Testa rubet, nec quae cottana parva gerit;
Nec rugosarum vimen breve Picenarum,
Dicere te posses ut meminisse mei?
Decipies alios verbis vultuque benigno,
Nam mihi iam notus dissimulator eris.

LXXXIX.

Ohe iam satis est, ohe libelle,
Iam pervenimus usque ad umbilicos.
Tu procedere adhuc et ire quaeris,
Nec summa potes in scheda teneri,
Sic tanquam tibi res peracta non sit,
Quae prima quoque pagina peracta est.
Iam lector queriturque deficitque,
Iam librarius hoc et ipse dicit
„Ohe iam satis est, ohe libelle.“

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER V.

I.

Haec tibi, Palladiae seu collibus uteris Albae,
   Caesar, et hinc Triviam prospicis, inde Thetin,
Seu tua veridicae discunt responsa sorores,
   Plana suburbani qua cubat unda freti;
Seu placet Aeneae nutrix, seu filia Solis,
   Sive salutiferis candidus Anxur aquis;
Mittimus, o rerum felix tutela salusque,
   Sospite quo gratum credimus esse Iovem.
Tu tantum accipias: ego te legisse putabo
   Et tumidus Galla credulitate fruar.

II.

Matronae puerique virginesque,
Vobis pagina nostra dedicatur.
Tu, quem nequitiae procaciores
Delectant nimium salesque nudi,
Lascivos lege quattuor libellos;
Quintus cum domino liber iocatur;
Quem Germanicus ore non rubenti
Coram Cecropia legat puella.

III.

Accola iam nostrae Degis, Germanice, ripae,
   A famulis Histri qui tibi venit aquis,
Laetus et attonitus viso modo praeside mundi,
   Affatus comites dicitur esse suos:

„Sors mea quam fratris melior, cui tam prope fas est
Cernere, tam longe quem colit ille deum.“

IV.

Fetere multo Myrtale solet vino,
Sed fallat ut nos, folia devorat lauri
Merumque cauta fronde, non aqua miscet.
Hanc tu rubentem prominentibus venis
Quotiens venire, Paule, videris contra;
Dicas licebit „Myrtale bibit laurum.“

V.

Sexte, Palatinae cultor facunde Minervae,
Ingenio frueris qui propiore dei;
Nam tibi nascentes domini cognoscere curas
Et secreta ducis pectora nosse licet:
Sit locus et nostris aliqua tibi parte libellis,
Qua Pedo, qua Marsus quaque Catullus erit.
Ad Capitolini caelestia carmina belli
Grande cothurnati pone Maronis opus.

VI.

Si non est grave nec nimis molestum,
Musae, Parthenium rogate vestrum:
Sic te serior et beata quondam
Salvo Caesare finiat senectus
Et sis invidia favente felix,
Sic Burrus cito sentiat parentem:
Admittas timidam brevemque chartam
Intra limina sanctioris aevi.
Nosti tempora tu Iovis sereni,
Cum fulget placido suoque voltu,
Quo nil supplicibus solet negare.
Non est quod metuas preces iniquas:
Nunquam grandia nec molesta poscit
Quae cedro decorata purpuraque
Nigris pagina crevit umbilicis.
Nec porrexeris ista, sed teneto

Sic tanquam nihil offeras agasque.
Si novi dominum novem sororum,
Ultro purpureum petet libellum.

VII.

Qualiter Assyrios renovant incendia nidos,
  Una decem quotiens saecula vixit avis,
Taliter exuta est veterem nova Roma senectam
  Et sumpsit voltus praesidis ipsa sui.
Iam precor oblitus nostrae, Volcane, querelae
  Parce: sumus Martis turba, sed et Veneris:
Parce, pater: sic Lemniacis lasciva catenis
  Ignoscat coniunx et patienter amet.

VIII.

Edictum domini deique nostri,
Quo subsellia certiora fiunt
Et puros eques ordines recepit,
Dum laudat modo Phasis in theatro,
Phasis purpureis ruber lacernis,
Et iactat tumido superbus ore:
„Tandem commodius licet sedere,
Nunc est reddita dignitas equestris;
Turba non premimur, nec inquinamur:“
Haec et talia dum refert supinus,
Illas purpureas et arrogantes
Iussit surgere Leïtus lacernas.

IX.

Languebam: sed tu comitatus protinus ad me
  Venisti centum, Symmache, discipulis.
Centum me tetigere manus aquilone gelatae:
  Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

X.

Esse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur
  Et sua quod rarus tempora lector amat?
Hi sunt invidiae nimirum, Regule, mores,

Praeferat antiquos semper ut illa novis.
Sic veterem ingrati Pompei quaerimus umbram,
Sic laudant Catuli vilia templa senes.
Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone
Et sua riserunt saecula Maeoniden:
Rara coronato plausere theatra Menandro,
Norat Nasonem sola Corinna suum.
Vos tamen, o nostri ne festinate libelli:
Si post fata venit gloria, non propero.

XI.

Sardonychas, zmaragdos, adamantas, iaspidas uno
Versat in articulo Stella, Severe, meus.
Multas in digitis, plures in carmine gemmas
Invenies: inde est haec, puto, culta manus.

XII.

Quod nutantia fronte perticata
Gestat pondera Masthlion superbus,
Aut grandis Ninus omnibus lacertis
Septem quod pueros levat vel octo,
Res non difficilis mihi videtur,
Uno cum digito vel hoc, vel illo,
Portet Stella meus decem puellas.

XIII.

Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,
Sed non obscurus, nec male notus eques,
Sed toto legor orbe frequens et dicitur „Hic est,“
Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.
At tua centenis incumbunt tecta columnis
Et libertinas arca flagellat opes,
Magnaque Niliacae servit tibi gleba Syenes,
Tondet et innumeros Gallica Parma greges.
Hoc ego tuque sumus: sed quod sum, non potes esse:
Tu quod es, e populo quilibet esse potest.

XIV.

Sedere primo solitus in gradu semper
Tunc, cum liceret occupare, Nanneius,
Bis excitatus terque transtulit castra,
Et inter ipsas paene tertius sellas
Post Gaiumque Luciumque consedit.
Illinc cucullo prospicit caput tectus
Oculoque ludos spectat indecens uno.
Et hinc miser deiectus in viam transit,
Subsellioque semifultus extremo
Et male receptus altero genu iactat,
Equiti sedere Leïtoque se stare.

XV.

Quintus nostrorum liber est, Auguste, iocorum,
Et queritur laesus carmine nemo meo,
Gaudet honorato sed multus nomine lector,
Cui victura meo munere fama datur.
„Quid tamen haec prosunt quamvis venerantia multos?“
Non prosint sane, me tamen ista iuvant.

XVI.

Seria cum possim, quod delectantia malo
Scribere, tu causa es, lector amice, mihi,
Qui legis et tota cantas mea carmina Roma:
Sed nescis, quanti stet mihi talis amor.
Nam si falciferi defendere templa Tonantis
Sollicitisque velim vendere verba reis,
Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas
Et flet vario sordidus aere sinus.
At nunc conviva est comissatorque libellus,
Et tantum gratis pagina nostra placet.
Sed non et veteres contenti laude fuerunt,
Cum minimum vati munus Alexis erat.
„Belle“ inquis „dixti: iuvat, et laudabimus usque.“
Dissimulas? facies me, puto, causidicum.

XVII.

Dum proavos atavosque refers et nomina magna,
Dum tibi noster eques sordida conditio est,
Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo
Nubere, nupsisti, Gellia, cistifero.

XVIII.

Quod tibi Decembri mense, quo volant mappae
Gracilesque ligulae cereique chartaeque
Et acuta senibus testa cum Damascenis,
Praeter libellos vernulas nihil misi,
Fortasse avarus videar aut inhumanus.
Odi dolosas munerum et malas artes.
Imitantur hamos dona. Namque quis nescit,
Avidum vorato decipi scarum musco?
Quotiens amico diviti nihil donat,
O Quintiane, liberalis est pauper.

XIX.

Si qua fides veris, praeferri, maxime Caesar,
Temporibus possunt saecula nulla tuis.
Quando magis dignos licuit spectare triumphos?
Quando Palatini plus meruere dei?
Pulchrior et maior quo sub duce Martia Roma?
Sub quo libertas principe tanta fuit?
Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum,
Quod colit ingratas pauper amicitias.
Quis largitur opes veteri fidoque sodali,
Aut quem prosequitur non alienus eques?
Saturnaliciae ligulam misisse selibrae
Flammarisve togae scripula tota decem
Luxuria est, tumidique vocant haec munera reges:
Qui crepet aureolos, forsitan unus erit.
Quatenus hi non sunt, esto tu, Caesar, amicus:
Nulla ducis virtus dulcior esse potest.
Iam dudum tacito rides, Germanice, naso:
Utile quod nobis, do tibi consilium.

XX.

Si tecum mihi, care Martialis,
Securis liceat frui diebus,
Si disponere tempus otiosum
Et verae pariter vacare vitae:
Nec nos atria, nec domos potentum,
Nec lites tetricas forumque triste
Nossemus, nec imagines superbas;
Sed gestatio, fabulae, libelli,
Campus, porticus, umbra, virgo, thermae,
Haec essent loca semper, hi labores.
Nunc vivit necuter sibi bonosque
Soles effugere atque abire sentit,
Qui nobis pereunt et imputantur.
Quisquam vivere cum sciat, moratur?

XXI.

Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
Ante salutabat rhetor Apollodotus.
Nunc utrumque suo resalutat nomine. Quantum
Cura laborque potest! Scripserat, et didicit.

XXII.

Mane domi nisi te volui meruique videre,
Sint mihi, Paule, tuae longius Esquiliae.
Sed Tiburtinae sum proximus accola pilae,
Qua videt antiquum rustica Flora Iovem:
Alta Suburani vincenda est semita clivi
Et nunquam sicco sordida saxa gradu,
Vixque datur longas mulorum rumpere mandras
Quaeque trahi multo marmora fune vides.
Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,
Paule, negat lasso ianitor esse domi.
Exitus hic operis vani togulaeque madentis:
Vix tanti Paulum mane videre fuit.
Semper inhumanos habet officiosus amicos:
Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

XXIII.

Herbarum fueras indutus, Basse, colores,
Iura theatralis dum siluere loci.
Quae postquam placidi censoris cura renasci
Iussit et Oceanum certior audit eques,
Non nisi vel cocco madida vel murice tincta
Veste nites et te sic dare verba putas.
Quadringentorum nullae sunt, Basse, lacernae,
Aut meus ante omnes Cordus haberet equum.

XXIV.

Hermes Martia saeculi voluptas,
Hermes omnibus eruditus armis,
Hermes et gladiator et magister,
Hermes turba sui tremorque ludi,
Hermes, quem timet Helius, sed unum,
Hermes, cui cadit Advolans, sed uni,
Hermes vincere nec ferire doctus,
Hermes suppositicius sibi ipse,
Hermes divitiae locariorum,
Hermes cura laborque ludiarum,
Hermes belligera superbus hasta,
Hermes aequoreo minax tridente,
Hermes casside languida timendus,
Hermes gloria Martis universi,
Hermes omnia solus et ter unus.

XXV.

„Quadringenta tibi non sunt, Chaerestrate: surge,
Leïtus ecce venit: st! fuge, curre, late.“
Ecquis, io, revocat discedentemque reducit?
Ecquis, io, largas pandit amicus opes?
Quem chartis famaeque damus populisque loquendum?
Quis Stygios non volt totus adire lacus?
Hoc, rogo, non melius, quam rubro pulpita nimbo
Spargere et effuso permaduisse croco?
Quam non sensuro dare quadringenta caballo,

Aureus ut Scorpi nasus ubique micet?
O frustra locuples, o dissimulator amici,
Haec legis et laudas? Quae tibi fama perit!

XXVI.

Quod alpha dixi, Corde, paenulatorum
Te nuper, aliqua cum iocarer in charta,
Si forte bilem movit hic tibi versus,
Dicas licebit beta me togatorum.

XXVII.

Ingenium studiumque tibi moresque genusque
Sunt equitis, fateor: cetera plebis habes.
. . . .
. . . .
Bis septena tibi non sunt subsellia tanti,
Ut sedeas viso pallidus Oceano.

XXVIII.

Ut bene loquatur sentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus possis:
Pietate fratres Curtios licet vincas,
Quiete Nervas, comitate Rusones,
Probitate Macros, aequitate Mauricos,
Oratione Regulos, iocis Paulos:
Robiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse tu credas:
Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

XXIX.

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis,
„Formosus septem, Marce, diebus eris."
Si non derides, si verum, lux mea, narras,
Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

XXX.

Varro, Sophocleo non infitiande cothurno,
Nec minus in Calabra suspiciende lyra,

Differ opus, nec te facundi scena Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis;
Sed lege fumoso non aspernanda Decembri
Carmina, mittuntur quae tibi mense suo.
Commodius nisi forte tibi potiusque videtur,
Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

XXXI.

Aspice, quam placidis insultet turba iuvencis
Et sua quam facilis pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet summis, vagus ille per armos
Currit et in toto ventilat arma bove.
At feritas immota riget: non esset harena
Tutior et poterant fallere plana magis.
Nec trepidant gestus, sed de discrimine palmae
Securus puer est, sollicitumque pecus.

XXXII.

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
Non dedit uxori. „Cui dedit ergo?“ Sibi.

XXXIII.

Carpere causidicus fertur mea carmina: quis sit,
Nescio: si sciero, vae tibi, causidice.

XXXIV.

Hanc tibi, Fronto pater, genetrix Flaccilla, puellam
Oscula commendo deliciasque meas,
Parvula ne nigras horrescat Erotion umbras
Oraque Tartarei prodigiosa canis.
Impletura fuit sextae modo frigora brumae,
Vixisset totidem ni minus illa dies.
Inter tam veteres ludat lasciva patronos
Et nomen blaeso garriat ore meum.
Mollia non rigidus cespes tegat ossa, nec illi,
Terra, gravis fueris: non fuit illa tibi.

XXXV.

Dum sibi redire de Patrensibus fundis
Ducena clamat coccinatus Euclides
Corinthioque plura de suburbano
Longumque pulchra stemma repetit a Leda
Et suscitanti Leito reluctatur:
Equiti superbo, nobili, locupleti
Cecidit repente magna de sinu clavis.
Nunquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

XXXVI.

Laudatus nostro quidam, Faustine, libello
Dissimulat, quasi nil debeat: imposuit.

XXXVII.

Puella senibus dulcior mihi cygnis,
Agna Galaesi mollior Phalantini,
Concha Lucrini delicatior stagni,
Cui nec lapillos praeferas Erythraeos,
Nec modo politum pecudis Indicae dentem
Nivesque primas liliumque non tactum;
Quae crine vicit Baetici gregis vellus
Rhenique nodos aureamque nitellam;
Fragravit ore, quod rosarium Paesti,
Quod Atticarum prima mella cerarum,
Quod sucinorum rapta de manu gleba;
Cui comparatus indecens erat pavus,
Inamabilis sciurus et frequens phoenix:
Adhuc recenti tepet Erotion busto,
Quam pessimorum lex amara fatorum
Sexta peregit hieme, nec tamen tota,
Nostros amores gaudiumque lususque.
Et esse tristem me meus vetat Paetus,
Pectusque pulsans pariter et comam vellens·
„Deflere non te vernulae pudet mortem?
Ego coniugem“ inquit „extuli et tamen vivo,
Notam, superbam, nobilem, locupletem.“

Quid esse nostro fortius potest Paeto?
Ducentiens accepit, et tamen vivit.

XXXVIII.

Calliodorus habet censum — quis nescit? — equestrem,
Sexte, sed et fratrem Calliodorus habet.
Quadringenta secat, qui dicit σῦκα μέριζε:
Uno credis equo posse sedere duos?
Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto?
Non esset Pollux si tibi, Castor eras
Unus cum sitis, duo, Calliodore, sedetis.
Surge: σολοικισμὸν, Calliodore, facis.
Aut imitare genus Ledae — cum fratre sedere
Non potes —: alternis, Calliodore, sede.

XXXIX.

Supremas tibi triciens in anno
Signanti tabulas, Charine, misi
Hyblaeis madidas thymis placentas.
Defeci: miserere iam, Charine.
Signa rarius, aut semel fac illud,
Mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosque sacculumque.
Croeso divitior licet fuissem,
Iro pauperior forem, Charine,
Si conchem totiens meam comesses.

XL.

Pinxisti Venerem, colis, Artemidore, Minervam:
Et miraris, opus displicuisse tuum?

XLI.

Spadone cum sis eviratior fluxo,
Et concubino mollior Celaenaeo,
Quem sectus ululat matris entheae Gallus,
Theatra loqueris et gradus et edicta,
Trabeasque et Idus fibulasque censusque,
Et pumicata pauperes manu monstras.

Sedere in equitum liceat an tibi scamnis,
Videbo, Didyme: non licet maritorum.

XLII.

Callidus effracta nummos fur auferet arca,
  Prosternet patrios impia flamma lares:
Debitor usuram pariter sortemque negabit,
  Non reddet sterilis semina iacta seges:
Dispensatorem fallax spoliabit amica,
  Mercibus extructas obruet unda rates.
Extra fortunam est, si quid donatur amicis:
  Quas dederis, solas semper habebis opes.

XLIII.

Thais habet nigros, niveos Laecania dentes.
  Quae ratio est? Emptos haec habet, illa suos.

XLIV.

Quid factum est, rogo, quid repente factum est,
Ad cenam mihi, Dento, quod vocanti, —
Quis credat? — quater ausus es negare?
Sed nec respicis et fugis sequentem,
Quem thermis modo quaerere et theatris
Et conclavibus omnibus solebas.
Sic est, captus es unctiore mensa
Et maior rapuit canem culina.
Iam te, sed cito, cognitum et relictum
Cum fastidierit popina dives,
Antiquae venies ad ossa cenae.

XLV.

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam.
Istud quae non est dicere, Bassa, solet.

XLVI.

Basia dum nolo nisi quae luctantia carpsi,
  Et placet ira mihi plus tua, quam facies,
Ut te saepe rogem, caedo, Diadumene, saepe:
  Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

XLVII.

Nunquam se cenasse domi Philo iurat, et hoc est:
Non cenat, quotiens nemo vocavit eum.

XLVIII.

Quid non cogit amor? secuit nolente capillos
Encolpus domino, non prohibente tamen.
Permisit flevitque Pudens: sic cessit habenis
Audaci questus de Phaethonte pater:
Talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles
Deposuit gaudens, matre dolente, comas.
Sed tu ne propera, brevibus nec crede capillis,
Tardaque pro tanto munere, barba, veni.

XLIX.

Vidissem modo forte cum sedentem
Solum te, Labiene, tres putavi.
Calvae me numerus tuae fefellit:
Sunt illinc tibi, sunt et hinc capilli,
Quales vel puerum decere possint.
Nudum est in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
Tum, cum prandia misit Imperator:
Cum panariolis tribus redisti.
Talem Geryonem fuisse credo.
Vites, censeo, porticum Philippi:
Si te viderit Hercules, peristi.

L.

Ceno domi quotiens, nisi te, Charopine, vocavi,
Protinus ingentes sunt inimicitiae,
Meque velis stricto medium transfigere ferro,
Si nostrum sine te scis caluisse focum.
Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit?
Improbius nihil est hac, Charopine, gula.
Desine iam nostram, precor, observare culinam,
Atque aliquando meus det tibi verba focus.

LI.

Hic, qui libellis praegravem gerit laevam,
Notariorum quem premit chorus levis,
Qui codicillis hinc et inde prolatis
Epistolisque commodat gravem voltum
Similis Catoni Tullioque Brutoque,
Exprimere, Rufe, fidiculae licet cogant,
Ave Latinum, χαῖρε non potest Graecum.
Si fingere istud me putas, salutemus.

LII.

Quae mihi praestiteris memini semperque tenebo.
  Cur igitur taceo, Postume? Tu loqueris.
Incipio quotiens alicui tua dona referre,
  Protinus exclamat „Dixerat ipse mihi.“
Non belle quaedam faciunt duo: sufficit unus
  Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Postume, dona
  Auctoris pereunt garrulitate sui.

LIII.

Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
  Quo tibi vel Nioben, Basse, vel Andromachen?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
  Deucalion, vel si non placet hic, Phaethon.

LIV.

Extemporalis factus est meus rhetor:
Calpurnium non scripsit, et salutavit.

LV.

Dic mihi, quem portas, volucrum regina? „Tonantem.“
  Nulla manu quare fulmina gestat? „Amat.“
Quo calet igne deus? „Pueri.“ Cur mitis aperto
  Respicis ore Iovem? „De Ganymede loquor.“

LVI.

Cui tradas, Lupe, filium magistro,
Quaeris sollicitus diu rogasque.

Omnes grammaticosque rhetorasque
Devites, moneo: nihil sit illi
Cum libris Ciceronis aut Maronis.
Famae Tutilium suae relinquas.
Si versus facit, abdices poetam
Artes discere vult pecuniosas,
Fac discat citharoedus aut choraules.
Si duri puer ingeni videtur,
Praeconem facias vel architectum.

LVII.

Cum voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
Saepe etiam servum sic resaluto tuum.

LVIII.

Cras te victurum, cras dicis, Postume, semper.
Dic mihi cras istud, Postume, quando venit?
Quam longe est cras istud? ubi est? aut unde petendum?
Numquid apud Parthos Armeniosque latet?
Iam cras istud habet Priami vel Nestoris annos.
Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?
Cras vives: hodie iam vivere, Postume, tardum est:
Ille sapit, quisquis, Postume, vixit heri.

LIX.

Quod non argentum, quod non tibi mittimus aurum,
Hoc facimus causa, Stella diserte, tua.
Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti;
Fictilibus nostris exoneratus eris.

LX.

Allatres licet usque nos et usque
Et gannitibus improbis lacessas,
Certum est hanc tibi pernegare famam,
Olim quam petis in meis libellis
Qualiscunque legaris ut per orbem.
Nam te cur aliquis sciat fuisse?
Ignotus pereas, miser, necesse est.

Non deerunt tamen hac in urbe forsan
Unus vel duo tresve quattuorve,
Pellem rodere qui velint caninam:
Nos hac a scabie tenemus ungues.

LXI.

Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret
Qui, Mariane, tuae? crispulus iste quis est?
Nescio quid dominae teneram qui garrit in aurem
Et sellam cubito dexteriore premit?
Per cuius digitos currit levis anulus omnes,
Crura gerit nullo qui violata pilo?
Nil mihi respondes? „Uxoris res agit“ inquis
„Iste meae.“ Sane certus et asper homo est,
Procuratorem voltu qui praeferat ipso:
Acrior hoc Chius non erit Aufidius.
O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:
Te successurum credo ego Panniculo.
Res uxoris agit? res ullas crispulus iste?
Res non uxoris, res agit iste tuas.

LXII.

Iure tuo nostris maneas licet, hospes, in hortis,
Si potes in nudo ponere membra solo,
Aut si portatur tecum tibi magna supellex:
Nam mea iam digitum sustulit hospitibus.
Nulla tegit fractos nec inanis culcita lectos,
Putris et abrupta fascia reste iacet.
Sit tamen hospitium nobis commune duobus:
Emi hortos; plus est: instrue tu; minus est.

LXIII.

„Quid sentis“ inquis „de nostris, Marce, libellis?“
Sic me sollicitus, Pontice, saepe rogas.
Admiror, stupeo: nihil est perfectius illis,
Ipse tuo cedet Regulus ingenio.
„Hoc sentis?“ inquis „faciat tibi sic bene Caesar,
Sic Capitolinus Iuppiter.“ Immo tibi.

LXIV.

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni,
Tu super aestivas, Alcime, solve nives.
Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo
Lassenturque rosis tempora sutilibus.
Iam vicina iubent nos vivere Mausolea,
Cum doceant, ipsos posse perire deos.

LXV.

Astra polumque dedit, quamvis obstante noverca,
Alcidae Nemees terror et Arcas aper
Et castigatum Libycae ceroma palaestrae
Et gravis in Siculo pulvere tusus Eryx,
Silvarumque tremor, tacita qui fraude solebat
Ducere nec rectas Cacus in antra boves.
Ista tuae, Caesar, quota pars spectatur harenae?
Dat maiora novus praelia mane dies.
Quot graviora cadunt Nemeaeo pondera monstro?
Quot tua Maenalios collocat hasta sues?
Reddatur si pugna triplex pastoris Hiberi,
Est tibi qui possit vincere Geryonem.
Saepe licet Graiae numeretur belua Lernae,
Improba Niliacis quid facit Hydra feris?
Pro meritis caelum tantis, Auguste, dederunt
Alcidae cito di, sed tibi sero dabunt.

LXVI.

Saepe salutatus nunquam prior ipse salutas:
Sic eris aeternum, Pontiliane, Vale.

LXVII.

Hibernos peterent solito cum more recessus
Atthides, in nidis una remansit avis.
Deprendere nefas ad tempora verna reversae
Et profugam volucres diripuere suam.
Sero dedit poenas: discerpi noxia mater
Debuerat, sed tunc, cum laceravit Ityn.

LXVIII.

Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi,
Ut scires, quanto sit tua flava magis.

LXIX.

Antoni Phario nil obiecture Pothino
Et levius tabula, quam Cicerone nocens:
Quid gladium demens Romana stringis in ora?
Hoc admisisset nec Catilina nefas.
Impius infando miles corrumpitur auro,
Et tantis opibus vox tacet una tibi.
Quid prosunt sacrae pretiosa silentia linguae?
Incipient omnes pro Cicerone loqui.

LXX.

Infusum sibi nuper a patrono
Plenum, Maxime, centiens Syriscus
In sellariolis vagus popinis
Circa balnea quattuor peregit.
O quanta est gula, centiens comesse!
Quanto maior adhuc, nec accubare!

LXXI.

Humida qua gelidas summittit Trebula valles
Et viridis cancri mensibus alget ager,
Rura Cleonaeo nunquam temerata leone
Et domus Aeolio semper amica Noto,
Te, Faustine, vocant: longas his exige messes
Collibus; hibernum iam tibi Tibur erit.

LXXII.

Qui potuit Bacchi matrem dixisse tonantem,
Ille potest Semelen dicere, Rufe, patrem.

LXXIII.

Non donem tibi cur meos libellos
Oranti totiens et exigenti,

Miraris, Theodore? Magna causa est:
Dones tu mihi ne tuos libellos.

LXXIV.

Pompeios iuvenes Asia atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyae, si tamen ulla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe? Iacere
Uno non poterat tanta ruina loco

LXXV.

Quae legis causa nupsit tibi Laelia, Quinte.
Uxorem potes hanc dicere legitimam.

LXXVI.

Profecit poto Mithridates saepe veneno,
Toxica ne possent saeva nocere sibi.
Tu quoque cavisti cenando tam male semper,
Ne posses unquam, Cinna, perire fame.

LXXVII.

Narratur belle quidam dixisse, Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auricula.

LXXVIII.

Si tristi domicenio laboras,
Torani, potes esurire mecum.
Non deerunt tibi, si soles προπίνειν,
Viles Cappadocae gravesque porri.
Divisis cybium latebit ovis,
Ponetur digitis tenendus ustis
Nigra coliculus virens patella,
Algentem modo qui reliquit hortum:
Et pultem niveam premens botellus,
Et pallens faba cum rubente lardo
Mensae munera si voles secundae,
Marcentes tibi porrigentur uvae
Et nomen pira quae ferunt Syrorum,
Et quas docta Neapolis creavit,

Lento castaneae vapore tostae.
Vinum tu facies bonum bibendo
Post haec omnia forte si movebit
Bacchus quam solet esuritionem,
Succurrent tibi nobiles olivae,
Piceni modo quas tulere rami,
Et fervens cicer et tepens lupinus.
Parva est cenula, — quis potest negare? —
Sed finges nihil audiesve fictum
Et voltu placidus tuo recumbes;
Nec crassum dominus leget volumen,
Nec de Gadibus improbis puellae
Vibrabunt sine fine prurientes
Lascivos docili tremore lumbos;
Sed quod non grave sit nec infacetum,
Parvi tibia condyli sonabit.
Haec est cenula. Claudiam sequeris,
Quam nobis cupis esse tu priorem.

LXXIX.

Undeciens una surrexti, Zoile, cena,
Et mutata tibi est synthesis undeciens,
Sudor inhaereret madida ne veste retentus
Et laxam tenuis laederet aura cutem.
Quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, ceno?
Frigus enim magnum synthesis una facit.

LXXX.

Non totam mihi, si vacabit, horam,
Dones et licet imputes Severe,
Dum nostras legis exigisque nugas.
„Durum est perdere ferias“: rogamus,
Iacturam patiaris hanc ferasque.
Quod si legeris ipse cum diserto
— Sed numquid sumus improbi? — Secundo,
Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo libellus.
Nam securus erit, nec inquieta

Lassi marmora Sisyphi videbit,
Quem censoria cum meo Severo
Docti lima momorderit Secundi.

LXXXI.

Semper pauper eris, si pauper es, Aemiliane.
Dantur opes nulli nunc nisi divitibus.

LXXXII.

Quid promittebas mihi milia, Gaure, ducenta,
Si dare non poteras milia, Gaure, decem?
An potes et non vis? Rogo, non est turpius istud?
I, tibi dispereas, Gaure: pusillus homo es.

LXXXIII.

Insequeris, fugio; fugis, insequor; haec mihi mens est:
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

LXXXIV.

Iam tristis nucibus puer relictis
Clamoso revocatur a magistro,
Et blando male proditus fritillo,
Arcana modo raptus e popina,
Aedilem rogat udus aleator.
Saturnalia transiere tota,
Nec munuscula parva, nec minora
Misisti mihi, Galla, quam solebas.
Sane sic abeat meus December.
Scis certe, puto, vestra iam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER VI.

I.

Sextus mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis:
Quem si terseris aure diligenti,
Audebit minus anxius tremensque
Magnas Caesaris in manus venire.

II.

Lusus erat sacrae conubia fallere tedae,
Lusus et immeritos execuisse mares.
Utraque tu prohibes, Caesar, populisque futuris
Succurris, nasci quod sine fraude iubes.
Nec spado iam, nec moechus erit, te praeside, quisquam:
At prius, o mores! et spado moechus erat.

III.

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
Vera deûm suboles: nascere, magne puer;
Cui pater aeternas post saecula tradat habenas,
Quique regas orbem cum seniore senex.
Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila
Et totam Phrixi Iulia nebit ovem.

IV.

Censor maxime principumque princeps,
Cum tot iam tibi debeat triumphos,
Tot nascentia templa, tot renata,

Tot spectacula, tot deos, tot urbes:
Plus debet tibi Roma, quod pudica est.

V.

Rustica mercatus multis sum praedia nummis:
Mutua des centum, Caeciliane, rogo.
Nil mihi respondes? Tacitum te dicere credo
„Non reddes:“ ideo, Caeciliane, rogo.

VI.

Comoedi tres sunt, sed amat tua Paula, Luperce,
Quattuor: et κωφὸν Paula πρόσωπον amat.

VII.

Iulia lex populis ex quo, Faustine, renata est
Atque intrare domos iussa Pudicitia est,
Aut minus, aut certe non plus tricesima lux est,
Et nubit decimo iam Telesilla viro.
Quae nubit totiens, non nubit: adultera lege est.
Offendor moecha simpliciore minus.

VIII.

Praecones duo, quattuor tribuni,
Septem causidici, decem poetae
Cuiusdam modo nuptias petebant
A quodam sene. Non moratus ille
Praeconi dedit Eulogo puellam.
Dic, numquid fatue, Severe, fecit?

IX.

In Pompeiano dormis, Laevine, theatro:
Et quereris, si te suscitat Oceanus?

X.

Pauca Iovem nuper cum milia forte rogarem,
„Ille dabit“ dixit „qui mihi templa dedit.“
Templa quidem dedit ille Iovi, sed milia nobis
Nulla dedit: pudet, ah, pauca rogasse Iovem.

At quam non tetricus, quam nulla nubilus ira,
Quam placido nostras legerat ore preces!
Talis supplicibus tribuit diademata Dacis
Et Capitolinas itque reditque vias.
Dic precor, o nostri dic conscia virgo Tonantis,
Si negat hoc voltu, quo solet ergo dare?
Sic ego: sic breviter posita mihi Gorgone Pallas:
„Quae nondum data sunt, stulte, negata putas?“

XI.

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes,
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem,
Nec melior panis turdusve dabatur Orestae,
Sed par atque eadem cena duobus erat.
Tu Lucrina voras, me pascit aquosa Peloris:
Non minus ingenua est et mihi, Marce, gula.
Te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia vestit:
Vis te purpureum, Marce, sagatus amem?
Ut praestem Pyladen, aliquis mihi praestet Oresten.
Hoc non fit verbis, Marce: ut ameris, ama.

XII.

Iurat capillos esse, quos emit, suos
Fabulla: numquid, † Paule, peierat?

XIII.

Quis te Phidiaco formatam, Iulia, caelo,
Vel quis Palladiae non putet artis opus?
Candida non tacita respondet imagine lygdos
Et placido fulget vivus in ore liquor.
Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo,
Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
Ut Martis revocetur amor summique Tonantis,
A te Iuno petat ceston et ipsa Venus.

XIV.

Versus scribere posse te disertos
Affirmas, Laberi: quid ergo non vis?

Versus scribere qui potest disertos,
Conscribat, Laberi: virum putabo.

XV.

Dum Phaethontea formica vagatur in umbra,
  Implicuit tenuem sucina gutta feram.
Sic modo quae fuerat vita contempta manente,
  Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

XVI.

Tu qui pene viros terres et falce cinaedos,
  Iugera sepositi pauca tuere soli.
Sic tua non intrent vetuli pomaria fures,
  Sed puer et longis pulchra puella comis.

XVII.

Cinnam, Cinname, te iubes vocari.
Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus?
Tu si Furius ante dictus esses,
Fur ista ratione dicereris.

XVIII.

Sancta Salonini terris requiescit Hiberis
  Qua melior Stygias non videt umbra domos.
Sed lugere nefas: nam qui te, Prisce, reliquit,
  Vivit qua voluit vivere parte magis.

XIX.

Non de vi neque caede, nec veneno,
Sed lis est mihi de tribus capellis.
Vicini queror has abesse furto.
Hoc iudex sibi postulat probari:
Tu Cannas Mithridaticumque bellum
Et periuria Punici furoris
Et Sullas Mariosque Muciosque
Magna voce sonas manuque tota.
Iam dic, Postume, de tribus capellis.

XX.

Mutua te centum sestertia, Phoebe, rogavi,
Cum mihi dixisses „exigis ergo nihil?“
Inquiris, dubitas, cunctaris meque diebus
Teque decem crucias: iam rogo, Phoebe, nega.

XXI.

Perpetuam Stellae dum iungit Ianthida vati
Laeta Venus, dixit „Plus dare non potui.“
Haec coram domina; sed nequius illud in aure:
„Tu ne quid pecces, exitiose, vide.
Saepe ego lascivom Martem furibunda cecidi,
Legitimos esset cum vagus ante toros.
Sed postquam meus est, nulla me pellice laesit:
Tam frugi Iuno vellet habere Iovem.“
Dixit, et arcano percussit pectora loro.
Plaga iuvat: sed tu iam, dea, parce tuo.

XXII.

Quod nubis, Proculina, concubino,
Et moechum modo, nunc facis maritum,
Ne lex Iulia te notare possit:
Non nubis, Proculina, sed fateris.

XXIII.

Stare iubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem:
Crede mihi, non est mentula, quod digitus.
Tu licet et manibus blandis et vocibus instes,
Te contra facies imperiosa tua est.

XXIV.

Nil lascivius est Charisiano:
Saturnalibus ambulat togatus.

XXV.

Marcelline, boni suboles sincera parentis,
Horrida Parrhasio quem tenet ursa iugo,

Ille vetus pro te patriusque quid optet amicus,
Accipe et haec memori pectore vota tene:
Cauta sit ut virtus, nec te temerarius ardor
In medios enses saevaque tela ferat.
Bella velint Martemque ferum rationis egentes,
Tu potes et patris miles et esse ducis.

XXVI.

Periclitatur capite Sotades noster.
Reum putatis esse Sotaden? non est.
Arrigere desît posse Sotades: lingit.

XXVII.

Bis vicine Nepos — nam tu quoque proxima Florae
Incolis et veteres tu quoque Ficelias —
Est tibi, quae patria signatur imagine voltus,
Testis maternae nata pudicitiae.
Tu tamen annoso nimium ne parce Falerno,
Et potius plenos aere relinque cados.
Sit pia, sit locuples, sed potet filia mustum:
Amphora cum domina nunc nova fiat anus.
Caecuba non solos vindemia nutriat orbos:
Possunt et patres vivere, crede mihi.

XXVIII.

Libertus Melioris ille notus,
Tota qui cecidit dolente Roma,
Cari deliciae breves patroni,
Hoc sub marmore Glaucias humatus
Iuncto Flaminiae iacet sepulcro:
Castus moribus, integer pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis senis modo messibus peractis
Vix unum puer applicabat annum.
Qui fles talia, nil fleas, viator.

XXIX.

Non de plebe domus, nec avarae verna catastae,
Sed domini sancto dignus amore puer,

Munera cum posset nondum sentire patroni,
Glaucia libertus iam Melioris erat.
Moribus hoc formaeque datum: quis blandior illo?
Aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?
Immodicis brevis est aetas et rara senectus.
Quidquid amas, cupias non placuisse nimis.

XXX.

Sex sestertia si statim dedisses,
Cum dixti mihi „Sume, tolle, dono,“
Deberem tibi, Paete, pro ducentis.
At nunc cum dederis diu moratus,
Post septem, puto, vel novem Kalendas,
Vis dicam tibi veriora veris?
Sex sestertia, Paete, perdidisti.

XXXI.

Uxorem, Charideme, tuam scis ipse sinisque
A medico futui: vis sine febre mori.

XXXII.

Cum dubitaret adhuc belli civilis Enyo
Forsitan et posset vincere mollis Otho,
Damnavit multo staturum sanguine Martem
Et fodit certa pectora tota manu.
Sit Cato, dum vivit, sane vel Caesare maior:
Dum moritur, numquid maior Othone fuit?

XXXIII.

Nil miserabilius, Matho, paedicone Sabello
Vidisti, quo nil laetius ante fuit.
Furta, fugae, mortes servorum, incendia, luctus
Affligunt hominem, iam miser et futuit.

XXXIV.

Basia da nobis, Diadumene, pressa. „Quot“ inquis?
Oceani fluctus me numerare iubes
Et maris Aegaei sparsas per litora conchas

Et quae Cecropio monte vagantur apes,
Quaeque sonant pleno vocesque manusque theatro,
Cum populus subiti Caesaris ora videt.
Nolo quot arguto dedit exorata Catullo
Lesbia: pauca cupit, qui numerare potest.

XXXV.

Septem clepsydras magna tibi voce petenti
Arbiter invitus, Caeciliane, dedit.
At tu multa diu ducis vitreisque tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.
Ut tandem saties vocemque sitimque rogamus,
Iam de clepsydra, Caeciliane, bibas.

XXXVI.

Mentula tam magna est, quantus tibi, Papile, nasus,
Ut possis, quotiens arrigis, olfacere.

XXXVII.

Secti podicis usque ad umbilicum
Nullas relliquias habet Charinus,
Et prurit tamen usque ad umbilicum.
O quanta scabie miser laborat!
Culum non habet, est tamen cinaedus.

XXXVIII.

Aspicis, ut parvus, nec adhuc trieteride plena
Regulus auditum laudet et ipse patrem?
Maternosque sinus viso genitore relinquat
Et patrias laudes sentiat esse suas?
Iam clamor centumque viri densumque corona
Volgus et infanti Iulia tecta placent.
Acris equi suboles magno sic pulvere gaudet,
Sic vitulus molli praelia fronte cupit.
Di, servate, precor, matri sua vota patrique,
Audiat ut natum Regulus, illa duos.

XXXIX.

Pater ex Marulla, Cinna, factus es septem
Non liberorum: namque nec tuus quisquam,
Nec est amici filiusve vicini,
Sed in grabatis tegetibusque concepti
Materna produnt capitibus suis furta.
Hic, qui retorto crine Maurus incedit,
Subolem fatetur esse se coci Santrae.
At ille sima nare, turgidis labris,
Ipsa est imago Pannychi palaestritae.
Pistoris esse tertium quis ignorat,
Quicunque lippum novit et videt Damam?
Quartus cinaeda fronte, candido voltu,
Ex concubino natus est tibi Lygdo:
Percide si vis, filium: nefas non est.
Hunc vero acuto capite et auribus longis,
Quae sic moventur, ut solent asellorum,
Quis morionis filium negat Cyrtae?
Duae sorores, illa nigra et haec rufa,
Croti choraulae vilicique sunt Carpi.
Iamque hibridarum grex tibi foret plenus,
Si spado Coresus Dindymusque non esset.

XL.

Femina praeferri potuit tibi nulla, Lycori:
　Praeferri Glycerae femina nulla potest.
Haec erit hoc quod tu: tu non potes esse quod haec est
　Tempora quid faciunt! hanc volo, te volui.

XLI.

Qui recitat lana fauces et colla revinctus,
　Hic se posse loqui, posse tacere negat.

XLII.

Etrusci nisi thermulis lavaris,
Illotus morieris, Oppiane.

Nullae sic tibi blandientur undae,
Nec fontes Aponi rudes puellis,
Non mollis Sinuessa fervidique
Fluctus Passeris aut superbus Anxur,
Non Phoebi vada principesque Baiae.
Nusquam tam nitidum vacat serenum:
Lux ipsa est ibi longior, diesque
Nullo tardius a loco recedit.
Illic Taygeti virent metalla
Et certant vario decore saxa,
Quae Phryx et Libys altius cecidit;
Siccos pinguis onyx anhelat aestus
Et flamma tenui calent ophitae.
Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore
Cruda Virgine Marciave mergi;
Quae tam candida, tam serena lucet,
Ut nullas ibi suspiceris undas
Et credas vacuam nitere lygdon.
Non attendis, et aure me supina
Iam dudum quasi negligenter audis.
Illotus morieris, Oppiane.

XLIII.

Dum tibi felices indulgent, Castrice, Baiae
  Canaque sulphureis nympha natatur aquis,
Me Nomentani confirmant otia ruris
  Et casa iugeribus non onerosa suis.
Hoc mihi Baiani soles mollisque Lucrinus,
  Hoc mihi sunt vestrae, Castrice, divitiae.
Quondam laudatas quocunque libebat ad undas
  Currere, nec longas pertimuisse vias,
Nunc urbis vicina iuvant facilesque recessus,
  Et satis est, pigro si licet esse mihi.

XLIV.

Festive credis te, Calliodore, iocari
  Et solum multo permaduisse sale.

Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes;
Sic te convivam posse placere putas.
At si ego non belle, sed vere dixero quiddam,
Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

XLV.

Lusistis, satis est: lascivi nubite cunni:
Permissa est nobis non nisi casta Venus.
Haec est casta Venus? nubit Laetoria Lygdo:
Turpior uxor erit, quam modo moecha fuit.

XLVI.

Vapulat assidue veneti quadriga flagello,
Nec currit: magnam rem, Catiane, facis.

XLVII.

Nympha, mei Stellae quae fonte domestica puro
Laberis et domini gemmea tecta subis,
Sive Numae coniunx Triviae te misit ab antris,
Sive Camenarum de grege nona venis:
Exolvit votis hac se tibi virgine porca
Marcus, furtivam quod bibit aeger aquam.
Tu contenta meo iam crimine gaudia fontis
Da secura tui: sit mihi sana sitis.

XLVIII.

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata,
Non tu, Pomponi, cena diserta tua est.

XLIX.

Non sum de fragili dolatus ulmo,
Nec quae stat rigida supina vena,
De ligno mihi quolibet columna est,
Sed viva generata de cupressu:
Quae nec saecula centiens peracta,
Nec longae cariem timet senectae.
Hanc tu, quisquis es, o malus, timeto.
Nam si vel minimos manu rapaci

Hoc de palmite laeseris racemos,
Nascetur, licet hoc velis negare,
Inserta tibi ficus a cupressu.

L.

Cum coleret puros pauper Telesinus amicos,
Errabat gelida sordidus in togula.
Obscenos ex quo coepit curare cinaedos,
Argentum, mensas, praedia solus emit.
Vis fieri dives, Bithynice, conscius esto.
Nil tibi vel minimum basia pura dabunt.

LI.

Quod convivaris sine me tam saepe, Luperce,
Inveni, noceam qua ratione tibi.
Irascor, licet usque voces mittasque rogesque.
„Quid facies?“ inquis. Quid faciam? veniam.

LII.

Hoc iacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura dolorque sui,
Vix tangente vagos ferro resecare capillos
Doctus et hirsutas excoluisse genas.
Sis licet, ut debes, tellus, placata levisque,
Artificis levior non potes esse manu.

LIII.

Lotus nobiscum est, hilaris cenavit, et idem
Inventus mane est mortuus Andragoras.
Tam subitae mortis causam, Faustine, requiris?
In somnis medicum viderat Hermocraten.

LIV.

Tantos et tantas si dicere Sextilianum,
Aule, vetes, iunget vix tria verba miser.
„Quid sibi vult?“ inquis. Dicam, quid suspicer esse:
Tantos et tantas Sextilianus amat.

LV.

Quod semper casiaque cinnamoque
Et nido niger alitis superbae
Fragras plumbea Nicerotiana,
Rides nos, Coracine, nil olentes:
Malo, quam bene olere, nil olere.

LVI.

Quod tibi crura rigent setis et pectora villis,
Verba putas famae te, Charideme, dare?
Extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto
Teque pilare tuas testificare nates.
„Quae ratio est?“ inquis; scis multos dicere multa
Fac paedicari te, Charideme, putent.

LVII.

Mentiris fictos unguento, Phoebe, capillos
Et tegitur pictis sordida calva comis.
Tonsorem capiti non est adhibere necesse:
Radere te melius spongia, Phoebe, potest.

LVIII.

Cernere Parrhasios dum te iuvat, Aule, triones
Cominus et Getici sidera ferre poli,
O quam paene tibi Stygias ego raptus ad undas
Elysiae vidi nubila fusca plagae!
Quamvis lassa tuos quaerebant lumina voltus
Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
Si mihi lanificae ducunt non pulla sorores
Stamina nec surdos vox habet ista deos,
Sospite me sospes Latias reveheris ad urbes
Et referes pili praemia clarus eques.

LIX.

Et dolet et queritur sibi non contingere frigus,
Propter sexcentas Baccara gausapinas,
Optat et obscuras luces ventosque nivesque,

Odit et hibernos, si tepuere, dies.
Quid fecere mali nostrae tibi, saeve, lacernae,
Tollere de scapulis quas levis aura potest?
Quanto simplicius, quanto est humanius illud,
Mense vel Augusto sumere gausapinas?

LX.

Rem factam Pompullus habet, Faustine: legetur
Et nomen toto sparget in orbe suum.
Sic leve flavorum valeat genus Usiporum,
Quisquis et Ausonium non amat imperium.
Ingeniosa tamen Pompulli scripta feruntur:
Sed famae non est hoc, mihi crede, satis.
Quam multi tineas pascunt blattasque diserti,
Et redimunt soli carmina docta coci!
Nescio quid plus est, quod donat saecula chartis:
Victurus Genium debet habere liber.

LXI.

Laudat, amat, cantat nostros mea Roma libellos,
Meque sinus omnis, me manus omnis habet.
Ecce rubet quidam, pallet, stupet, oscitat, odit.
Hoc volo: nunc nobis carmina nostra placent.

LXII.

Amisit pater unicum Salanus:
Cessas mittere munera, Oppiane?
Heu, crudele nefas malaeque Parcae!
Cuius volturis hoc erit cadaver?

LXIII.

Scis te captari, scis hunc qui captat, avarum,
Et scis qui captat, quid, Mariane, velit.
Tu tamen hunc tabulis heredem, stulte, supremis
Scribis et esse tuo vis, furiose, loco.
„Munera magna tamen misit.“ Sed misit in hamo;
Et piscatorem piscis amare potest?
Hicine deflebit vero tua fata dolore?
Si cupis, ut ploret, des, Mariane, nihil.

LXIV.

Cum sis nec rigida Fabiorum gente creatus,
Nec qualem Curio, dum prandia portat aranti,
Hirsuta peperit deprensa sub ilice coniunx:
Sed patris ad speculum tonsi matrisque togatae
Filius et possit sponsam te sponsa vocare:
Emendare meos, quos novit fama, libellos
Et tibi permittis felices carpere nugas:
Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam
Non aspernantur proceres urbisque forique,
Quas et perpetui dignantur scrinia Sili
Et repetit totiens facundo Regulus ore,
Quique videt propius magni certamina Circi
Laudat Aventinae vicinus Sura Dianae.
Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
Non dedignatur bis terque revolvere Caesar.
Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
Acrius et tenues finxerunt pectus Athenae.
Ne valeam, si non multo sapit altius illud,
Quod cum panticibus laxis et cum pede grandi
Et rubro pulmone vetus nasisque timendum
Omnia crudelis lanius per compita portat.
Audes praeterea, quos nullus noverit, in me
Scribere versiculos miseras et perdere chartas.
At si quid nostrae tibi bilis inusserit ardor,
Vivet et haerebit totaque legetur in urbe,
Stigmata nec vafra delebit Cinnamus arte.
Sed miserere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem nasum vivi temptaveris ursi.
Sit placidus licet et lambat digitosque manusque,
Si dolor et bilis, si iusta coegerit ira,
Ursus erit: vacua dentes in pelle fatiges
Et tacitam quaeras, quam possis rodere, carnem.

LXV.

„Hexametris epigramma facis“ scio dicere Tuccam.
Tucca, solet fieri, denique, Tucca, licet.

„Sed tamen hoc longum est.' Solet hoc quoque, Tucca, licetque:
Si breviora probas, disticha sola legas.
Conveniat nobis, ut fas epigrammata longa
Sit transire tibi, scribere, Tucca, mihi.

LXVI.

Famae non nimium bonae puellam,
Quales in media sedent Subura,
Vendebat modo praeco Gellianus.
Parvo cum pretio diu licerent,
Dum puram cupit approbare cunctis,
Attraxit prope se manu negantem
Et bis terque quaterque basiavit.
Quid profecerit osculo, requiris?
Sescentos modo qui dabat, negavit.

LXVII.

Cur tantum eunuchos habeat tua Caelia, quaeris,
Pannyche? vult futui Caelia, nec parere.

LXVIII.

Flete nefas vestrum, sed toto flete Lucrino,
Naides, et luctus sentiat ipsa Thetis.
Inter Baianas raptus puer occidit undas
Eutychus ille, tuum, Castrice, dulce latus.
Hic tibi curarum socius blandumque levamen,
Hic amor, hic nostri vatis Alexis erat.
Numquid te vitreis nudum lasciva sub undis
Vidit et Alcidae nympha remisit Hylan?
An dea femineum iam negligit Hermaphroditum
Amplexu teneri sollicitata viri?
Quidquid id est, subitae quaecunque est causa rapinae,
Sit, precor, et tellus mitis et unda tibi.

LXIX.

Non miror, quod potat aquam tua Bassa, Catulle:
Miror, quod Bassi filia potat aquam.

LXX.

Sexagesima, Marciane, messis
Acta est et, puto, iam secunda Cottae,
Nec se taedia lectuli calentis
Expertum meminit die vel uno.
Ostendit digitum, sed impudicum,
Alconti Dasioque Symmachoque.
At nostri bene computentur anni
Et quantum tetricae tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,
A vita meliore separentur:
Infantes sumus, et senes videmur.
Aetatem Priamique Nestorisque
Longam qui putat esse, Marciane,
Multum decipiturque falliturque.
Non est vivere, sed valere vita est.

LXXI.

Edere lascivos ad Baetica crusmata gestus
Et Gaditanis ludere docta modis,
Tendere quae tremulum Pelian Hecubaeque maritum
Posset ad Hectoreos sollicitare rogos,
Urit et excruciat dominum Telethusa priorem:
Vendidit ancillam, nunc redimit dominam.

LXXII.

Fur notae nimium rapacitatis
Compilare Cilix volebat hortum,
Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
Praeter marmoreum nihil Priapum.
Dum non volt vacua manu redire,
Ipsum surripuit Cilix Priapum.

LXXIII.

Non rudis indocta fecit me falce colonus:
Dispensatoris nobile cernis opus.
Nam Caeretani cultor notissimus agri

Hos Hilarus colles et iuga laeta tenet.
Aspice, quam certo videar non ligneus ore
Nec devota focis inguinis arma geram,
Sed mihi perpetua nunquam moritura cupresso
Phidiaca rigeat mentula digna manu.
Vicini, moneo, sanctum celebrate Priapum
Et bis septenis parcite iugeribus.

LXXIV.

Medio recumbit imus ille qui lecto,
Calvam trifilem semitactus unguento,
Foditque tonsis ora laxa lentiscis,
Mentitur, Aesculane: non habet dentes.

LXXV.

Cum mittis turdumve mihi quadramve placentae,
Sive femur leporis, sive quid his simile est,
Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.
Has ego non mittam, Pontia, sed nec edam.

LXXVI.

Ille sacri lateris custos Martisque togati,
Credita cui summi castra fuere ducis,
Hic situs est Fuscus. Licet hoc, Fortuna, fateri,
Non timet hostiles iam lapis iste minas.
Grande iugum domita Dacus cervice recepit
Et famulum victrix possidet umbra nemus.

LXXVII.

Cum sis tam pauper, quam nec miserabilis Iros,
Tam iuvenis, quam nec Parthenopaeus erat;
Tam fortis, quam nec, cum vinceret, Artemidorus,
Quid te Cappadocum sex onus esse iuvat?
Rideris multoque magis traduceris, Afer,
Quam nudus medio si spatiere foro.
Non aliter monstratur Atlas cum compareginno
Quaeque vehit similem belua nigra Libyn.
Invidiosa tibi quam sit lectica, requiris?
Non debes ferri mortuus hexaphoro.

LXXVIII.

Potor nobilis, Aule, lumine uno
Luscus Phryx erat alteroque lippus.
Huic Heras medicus „Bibas caveto:
Vinum si biberis, nihil videbis."
Ridens Phryx oculo „Valebis" inquit.
Misceri sibi protinus deunces,
Sed crebros iubet. Exitum requiris?
Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

LXXIX.

Tristis es et felix; sciat hoc Fortuna caveto:
Ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

LXXX.

Ut nova dona tibi, Caesar, Nilotica tellus
Miserat hibernas ambitiosa rosas,
Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
Urbis ut intravit limina prima tuae.
Tantus veris honos et odorae gratia Florae,
Tantaque Paestani gloria ruris erat.
Sic quacunque vagus gressumque oculosque ferebat,
Tonsilibus sertis omne rubebat iter.
At tu Romanae iussus iam cedere brumae,
Mitte tuas messes, accipe, Nile, rosas.

LXXXI.

Iratus tanquam populo, Charideme, lavaris:
Inguina sic toto subluis in solio.
Nec caput hic vellem sic te, Charideme, lavare;
Et caput, ecce, lavas: inguina malo laves.

LXXXII.

Quidam me modo, Rufe, diligenter
Inspectum, velut emptor aut lanista,
Cum voltu digitoque subnotasset,

„Tune es, tune“ ait „ille Martialis,
Cuius nequitias iocosque novit,
Aurem qui modo non habet Boeotam?“
Subrisi modice, levique nutu
Me quem dixerat esse non negavi.
„Cur ergo“ inquit „habes malas lacernas?“
Respondi, quia sum malus poeta.
Hoc ne saepius accidat poetae,
Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

LXXXIII.

Quantum sollicito fortuna parentis Etrusco,
Tantum, summe ducum, debet uterque tibi.
Nam tu missa tua revocasti fulmina dextra:
Hos cuperem mores ignibus esse Iovis.
Sit tua, sit summo, Caesar, natura Tonanti:
Utetur toto fulmine rara manus.
Muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,
Esse quod et comiti contigit et reduci.

LXXXIV.

Octaphoro sanus portatur, Avite, Philippus.
Hunc tu si sanum credis, Avite, furis.

LXXXV.

Editur en sextus sine te mihi, Rufe Camoni,
Nec te lectorem sperat, amice, liber.
Impia Cappadocum tellus et numine laevo
Visa tibi cineres reddit et ossa patri.
Funde tuo lacrimas, orbata Bononia, Rufo,
Et resonet tota planctus in Aemilia.
Heu qualis pietas, heu quam brevis occidit aetas!
Viderat Alphei praemia quinta modo.
Pectore tu memori nostros evolvere lusus,
Tu solitus totos, Rufe, tenere iocos,
Accipe cum fletu maesti breve carmen amici
Atque haec absentis tura fuisse puta.

LXXXVI.

Setinum dominaeque nives densique trientes,
 Quando ego vos medico non prohibente bibam?
Stultus et ingratus nec tanto munere dignus,
 Qui mavolt heres divitis esse Midae.
Possideat Libycas messes Hermumque Tagumque,
 Et potet caldam, qui mihi livet, aquam.

LXXXVII.

Di tibi dent et tu, Caesar, quaecunque mereris:
 Di mihi dent et tu, quae volo, si merui.

LXXXVIII.

Mane salutavi vero te nomine casu,
 Nec dixi dominum, Caeciliane, meum.
Quanti libertas constet mihi tanta, requiris?
 Centum quadrantes abstulit illa mihi.

LXXXIX.

Cum peteret seram media iam nocte matellam
 Arguto madidus pollice Panaretus,
Spoletina data est, sed quam siccaverat ipse,
 Nec fuerat soli tota lagona satis.
Ille fide summa testae sua vina remensus
 Reddidit oenophori pondera plena sui.
Miraris, quantum biberat, cepisse lagonam?
 Desine mirari, Rufe: merum biberat.

XC.

Moechum Gellia non habet nisi unum.
Turpe est: hoc magis, uxor est duorum.

XCI.

Sancta ducis summi prohibet censura vetatque
 Moechari. Gaude, Zoile, non futuis.

XCII.

Caelatus tibi cum sit, Anniane,
Serpens in patera, Myronos artes,
Vaticana bibis: bibis venenum.

XCIII.

Tam male Thais olet, quam non fullonis avari
Testa vetus, media sed modo fracta via,
Non ab amore recens hircus, non ora leonis,
Non detracta cani transtiberina cutis;
Pullus abortivo nec cum putrescit in ovo,
Amphora corrupto nec vitiata garo.
Virus ut hoc alio fallax permutet odore,
Deposita quotiens balnea veste petit:
Psilothro viret aut acida latet oblita creta,
Aut tegitur pingui terque quaterque faba.
Cum bene se tutam per fraudes mille putavit,
Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

XCIV.

Ponuntur semper chrysendeta Calpetiano
Sive foris, seu cum cenat in urbe domi.
Sic etiam in stabulo semper, sic cenat in agro.
Non habet ergo aliud? Non habet immo suum.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER VII.

I.

Accipe belligerae crudum thoraca Minervae,
Ipsa Medusaeae quem timet ira comae.
Dum vacat, haec, Caesar, poterit lorica vocari:
Pectore cum sacro sederit, aegis erit.

II.

Invia Sarmaticis domini lorica sagittis
Et Martis Getico tergore fida magis,

Quam vel ad Aetolae securam cuspidis ictus
Texuit innumeri lubricus unguis apri:
Felix sorte tua, sacrum cui tangere pectus
Fas erit et nostri mente calere dei.
I comes et magnos illaesa merere triumphos
Palmataeque ducem, sed cito, redde togae.

III.

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

IV.

Esset, Castrice, cum mali coloris,
Versus scribere coepit Oppianus.

V.

Si desiderium, Caesar, populique patrumque
Respicis et Latiae gaudia vera togae,
Redde deum votis poscentibus: invidet hosti
Roma suo, veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius videt ille, tuoque
Terretur voltu barbarus et fruitur.

VI.

Ecquid Hyperboreis ad nos conversus ab oris
Ausonias Caesar iam parat ire vias?
Certus abest auctor, sed vox hoc nunciat omnis:
Credo tibi: verum dicere, Fama, soles.
Publica victrices testantur gaudia chartae,
Martia laurigera cuspide pila virent.
Rursus, io, magnos clamat tibi Roma triumphos
Invictusque tua, Caesar, in urbe sonas.
Sed iam laetitiae quo sit fiducia maior,
Sarmaticae laurus nuncius ipse veni.

VII.

Hiberna quamvis Arctos et rudis Peuce
Et ungularum pulsibus calens Hister

Fractusque cornu iam ter improbo Rhenus
Teneat domantem regna perfidae gentis,
Te, summe mundi rector et parens orbis:
Abesse nostris non tamen potes votis.
Illic et oculis et animis sumus, Caesar,
Adeoque mentes omnium tenes unus,
Ut ipsa magni turba nesciat Circi,
Utrumne currat Passerinus an Tigris.

VIII.

Nunc hilares, si quando mihi, nunc ludite, Musae:
Victor ab Odrysio redditur orbe deus.
Certa facis populi tu primus vota, December:
Iam licet ingenti dicere voce „Venit!"
Felix sorte tua! Poteras non cedere Iano,
Gaudia si nobis, quae dabit ille, dares.
Festa coronatus ludet convitia miles,
Inter laurigeros cum comes ibit equos.
Fas audire iocos levioraque carmina, Caesar,
Et tibi, si lusus ipse triumphus amat.

IX.

Cum sexaginta numeret Cascellius annos,
Ingeniosus homo est: quando disertus erit?

X.

Paedicatur Eros, fellat Linus: Ole, quid ad te,
De cute quid faciant ille vel ille sua?
Centenis futuit Matho milibus: Ole, quid ad te?
Non tu propterea, sed Matho pauper erit.
In lucem cenat Sertorius. Ole, quid ad te?
Cum liceat tota stertere nocte tibi.
Septingenta Tito debet Lupus: Ole, quid ad te?
Assem ne dederis credideris ve Lupo.
Illud dissimulas, ad te quod pertinet, Ole,
Quodque magis curae convenit esse tuae.
Pro togula debes: hoc ad te pertinet, Ole.
Quadrantem nemo iam tibi credit: et hoc.

Uxor moecha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.
Poscit iam dotem filia grandis: et hoc.
Dicere quindeciens poteram, quod pertinet ad te:
Sed quid agas, ad me pertinet, Ole, nihil.

XI.

Cogis me calamo manuque nostra
Emendare meos, Pudens, libellos.
O quam me nimium probas amasque,
Qui vis archetypas habere nugas!

XII.

Sic me fronte legat dominus, Faustine, serena
Excipiatque meos, qua solet aure, iocos,
Ut mea nec iuste quos odit, pagina laesit,
Et mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodest, cupiant cum quidam nostra videri,
Si qua Lycambeo sanguine tela madent?
Vipereumque vomant nostro sub nomine virus,
Qui Phoebi radios ferre diemque negant?
Ludimus innocui: scis hoc bene: iuro potentis
Per genium Famae Castaliumque gregem
Perque tuas aures, magni mihi numinis instar,
Lector, inhumana liber ab invidia.

XIII.

Dum Tiburtinis albescere solibus audit
Antiqui dentis fusca Lycoris ebur,
Venit in Herculeos colles. Quid Tiburis alti
Aura valet! Parvo tempore nigra redit.

XIV.

Accidit infandum nostrae scelus, Aule, puellae:
Amisit lusus deliciasque suas;
Non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui,
Vel Stellae cantata meo quas flevit Ianthis,
Cuius in Elysio nigra columba volat.

Lux mea non capitur nugis neque moribus istis,
Nec dominae pectus talia damna movent:
Bis senos puerum numerantem perdidit annos,
Mentula cui nondum sesquipedalis erat.

XV.

Quis puer hic nitidis absistit Ianthidos undis
Et fugitat dominam Naida? numquid Hylas?
O bene, quod silva colitur Tirynthius ista
Et quod amatrices tam prope servat aquas!
Securus licet hos fontes, Argynne, ministres:
Nil facient Nymphae: ne velit ipse, cave.

XVI.

Aera domi non sunt, superest hoc, Regule, solum,
Ut tua vendamus munera: numquid emis?

XVII.

Ruris bibliotheca delicati,
Vicinam videt unde lector urbem,
Inter carmina sanctiora si quis
Lascivae fuerit locus Thaliae,
Hos nido licet inseras vel imo,
Septem quos tibi misimus libellos
Auctoris calamo sui notatos:
Haec illis pretium facit litura.
At tu munere delicata parvo,
Quae cantaberis orbe nota toto,
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Iuli bibliotheca Martialis.

XVIII.

Cum tibi sit facies, de qua nec femina possit
Dicere, cum corpus nulla litura notet,
Cur te tam rarus cupiat repetatque fututor,
Miraris? Vitium est non leve, Galla, tibi.
Accessi quotiens ad opus mixtisque movetur
Inguinibus cunnus, non tacet, ipsa taces.

Di facerent, ut tu loquereris et ille taceret:
Offendor cunni garrulitate tui.
Pedere te vellem: namque hoc nec inutile dicit
Symmachus et risum res movet ista semel.
Quis ridere potest fatui poppysmata cunni?
Cum sonat hic, cui non mentula mensque cadit?
Dic aliquid saltem clamosoque obstrepe cunno,
Et si adeo muta es, disce vel inde loqui.

XIX.

Fragmentum quod vile putas et inutile lignum,
Haec fuit ignoti prima carina maris,
Quam nec Cyaneae quondam potuere ruinae
Frangere nec Scythici tristior ira freti.
Saecula vicerunt: sed quamvis cesserit annis,
Sanctior est salva parva tabella rate.

XX.

Nihil est miserius neque gulosius Santra.
Rectam vocatus cum cucurrit ad cenam,
Quam tot diebus noctibusque captavit,
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis et duos armos,
Nec erubescit peierare de turdo
Et ostreorum rapere lividos cirros.
Dulcis placenta sordidam linit mappam.
Illic et uvae collocantur ollares,
Et Punicorum pauca grana malorum,
Et excavatae pellis indecens volvae,
Et lippa ficus debilisque boletus.
Sed mappa cum iam mille rumpitur furtis,
Rosos tepenti spondylos sinu condit
Et devorato capite turturem truncum.
Colligere longa turpe nec putat dextra
Analecta quidquid et canes reliquerunt.
Nec esculenta sufficit gulae praeda,
Mixto lagonam replet ad pedes vino.
Haec per ducentas cum domum tulit scalas

Seque obserata clusit anxius cella
Gulosus ille, postero die vendit.

XXI.

Haec est illa dies, quae magni conscia partus
Lucanum populis et tibi, Polla, dedit.
Heu! Nero crudelis nullaque invisior umbra,
Debuit hoc saltim non licuisse tibi.

XXII.

Vatis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba, favete sacris.
Haec meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,
Mixtus Castaliae Baetis ut esset aquae.

XXIII.

Phoebe, veni, sed quantus eras, cum bella tonanti
Ipse dares Latiae plectra secunda lyrae.
Quid tanta pro luce precer? Tu, Polla, maritum
Saepe colas et se sentiat ille coli.

XXIV.

Cum Iuvenale meo quae me committere temptas,
Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
Te fingente nefas Pyladen odisset Orestes,
Thesea Pirithoi destituisset amor;
Tu Siculos fratres et maius nomen Atridas
Et Ledae poteras dissociare genus.
Hoc tibi pro meritis et talibus imprecor ausis,
Ut facias illud, quod, puto, lingua, facis.

XXV.

Dulcia cum tantum scribas epigrammata semper
Et cerussata candidiora cute,
Nullaque mica salis nec amari fellis in illis
Gutta sit, o demens, vis tamen illa legi!
Nec cibus ipse iuvat morsu fraudatus aceti,
Nec grata est facies, cui gelasinus abest.

Infanti melimela dato fatuasque mariscas:
  Nam mihi, quae novit pungere, Chia sapit.

XXVI.

Apollinarem conveni meum, Scazon,
Et si vacabit, ne molestus accedas,
Hoc qualecunque, cuius aliqua pars ipse est,
Dabis: hoc facetae carmen imbuant aures.
Si te receptum fronte videris tota,
Noto rogabis ut favore sustentet.
Quanto mearum, scis, amore nugarum
Flagret: nec ipse plus amare te possum.
Contra malignos esse si voles tutus,
Apollinarem conveni meum, Scazon.

XXVII.

Tuscae glandis aper populator et ilice multa
  Iam piger, Aetolae fama secunda ferae,
Quem meus intravit splendenti cuspide Dexter,
  Praeda iacet nostris invidiosa focis.
Pinguescant madidi laeto nidore penates
  Flagret et exciso festa culina iugo.
Sed cocus ingentem piperis consumet acervum
  Addet et arcano mixta Falerna garo.
Ad dominum redeas, noster te non capit ignis,
  Conturbator aper: vilius esurio.

XXVIII.

Sic Tiburtinae crescat tibi silva Dianae
  Et properet caesum saepe redire nemus,
Nec Tartessiacis Pallas tua, Fusce, trapetis
  Cedat et immodici dent bona musta lacus;
Sic fora mirentur, sic te palatia laudent
  Excolat et geminas plurima palma fores:
Otia dum medius praestat tibi parva December,
  Exige, sed certa, quos legis, aure iocos.
„Scire libet verum? res est haec ardua.“ Sed tu
  Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes.

XXIX.

Thestyle, Victoris tormentum dulce Voconi,
Quo nemo est tota notior urbe puer,
Sic etiam positis formosus amere capillis
Et placeat vati nulla puella tuo;
Paulisper domini doctos sepone libellos,
Carmina Victori dum lego parva tuo.
Et Maecenati Maro cum cantaret Alexin,
Nota tamen Marsi fusca Melaenis erat.

XXX.

Das Parthis, das Germanis, das, Caelia, Dacis,
Nec Cilicum spernis Cappadocumque toros;
Et tibi de Pharia Memphiticus urbe fututor
Navigat, a rubris et niger Indus aquis;
Nec recutitorum fugis inguina Iudaeorum,
Nec te Sarmatico transit Alanus equo.
Qua ratione facis, cum sis Romana puella,
Quod Romana tibi mentula nulla placet?

XXXI.

Raucae chortis aves et ova matrum
Et flavas medio vapore Chias,
Et fetum querulae rudem capellae,
Nec iam frigoribus pares olivas,
Et canum gelidis olus pruinis
De nostro tibi missa rure credis?
O quam, Regule, diligenter erras!
Nil nostri, nisi me, ferunt agelli.
Quidquid vilicus Umber aut Calenus,
Aut Tusci tibi Tusculive mittunt,
Aut rus marmore tertio notatum,
Id tota mihi nascitur Subura.

XXXII.

Attice, facundae renovas qui nomina gentis
Nec sinis ingentem conticuisse domum,

Te pia Cecropiae comitatur turba Minervae,
Te secreta quies, te sophos omnis amat.
At iuvenes alios fracta colit aure magister
Et rapit immeritas sordidus unctor opes.
Non pila, non follis, non te paganica thermis
Praeparat, aut nudi stipitis ictus hebes,
Vara nec in lento ceromate brachia tendis,
Non harpasta vagus pulverulenta rapis,
Sed curris niveas tantum prope Virginis undas,
Aut ubi Sidonio taurus amore calet.
Per varias artes, omnis quibus area fervet,
Ludere, cum liceat currere, pigritia est.

XXXIII.

Sordidior ceno cum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, nive:
Deiecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
Collige, Cinna, togam; calceus ecce perit.

XXXIV.

Quo possit fieri modo, Severe,
Ut vir pessimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris?
Dicam, sed cito. Quid Nerone peius?
Quid thermis melius Neronianis?
Non deest protinus, ecce, de malignis,
Qui sic rancidulo loquatur ore:
„Ut quid tu domini deique nostri
Praefers muneribus Neronianas?"
Thermas praefero balneis cinaedi.

XXXV.

Inguina succinctus nigra tibi servus aluta
Stat, quotiens calidis tota foveris aquis.
Sed meus, ut de me taceam, Laecania, servus
Iudaeum nuda sub cute pondus habet,
Sed nudi tecum iuvenesque senesque lavantur.
An sola est servi mentula vera tui?

Ecquid femineos sequeris, matrona, recessus,
Secretusque tua, cunne, lavaris aqua?

XXXVI.

Cum pluvias madidumque Iovem perferre negaret
Et rudis hibernis villa nataret aquis,
Plurima, quae posset subitos effundere nimbos,
Muneribus venit tegula missa tuis.
Horridus, ecce, sonat Boreae stridore December:
Stella, tegis villam, non tegis agricolam.

XXXVII.

Nosti mortiferum quaestoris, Castrice, signum?
Est operae pretium discere theta novum.
Exprimeret quotiens rorantem frigore nasum,
Letalem iuguli iusserat esse notam.
Turpis ab inviso pendebat stiria naso,
Cum flaret media fauce December atrox.
Collegae tenuere manus. Quid plura requiris?
Emungi misero, Castrice, non licuit.

XXXVIII.

Tantus es et talis nostri, Polypheme, Severi,
Ut te mirari possit et ipse Cyclops.
Sed nec Scylla minor. Quod si fera monstra duorum
Iunxeris, alterius fiet uterque timor.

XXXIX.

Discursus varios vagumque mane
Et fastus et ave potentiorum
Cum perferre patique iam negaret,
Coepit fingere Caelius podagram.
Quam dum volt nimis approbare veram
Et sanas linit obligatque plantas
Inceditque gradu laborioso,
— Quantum cura potest et ars doloris! —
Desît fingere Caelius podagram.

XL.

Hic iacet ille senex, Augusta notus in aula,
Pectore non humili passus utrumque deum;
Natorum pietas sanctis quem coniugis umbris
Miscuit: Elysium possidet ambo nemus.
Occidit illa prior viridi fraudata iuventa:
Hic prope ter senas vixit Olympiadas.
Sed festinatis raptum tibi credidit annis,
Aspexit lacrimas quisquis, Etrusce, tuas.

XLI.

Cosmicos esse tibi, Semproni Tucca, videris:
Cosmica, Semproni, tam mala, quam bona sunt.

XLII.

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
Nos tenues in utroque sumus vincique parati:
Inde sopor nobis et placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quaeris?
Alcinoo nullum poma dedisse putas?

XLIII.

Primum est, ut praestes, si quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.
Diligo praestantem; non odi, Cinna, negantem:
Sed tu nec praestas, nec cito, Cinna, negas.

XLIV.

Maximus ille tuus, Ovidi, Caesonius hic est,
Cuius adhuc voltum vivida cera tenet.
Hunc Nero damnavit: sed tu damnare Neronem
Ausus es et profugi, non tua, fata sequi.
Aequora per Scyllae magnus comes exulis isti,
Qui modo nolueras consulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis
Et fas est cineri me superesse meo:

Audiet hoc praesens venturaque turba, fuisse
Illi te, Senecae quod fuit ille suo.

XLV.

Facundi Senecae potens amicus,
Caro proximus aut prior Sereno,
Hic est Maximus ille, quem frequenti
Felix littera pagina salutat.
Hunc tu per Siculas secutus undas,
O nullis, Ovidi, tacende linguis,
Sprevisti domini furentis iras.
Miretur Pyladen suum vetustas,
Haesit qui comes exuli parentis.
Quis discrimina comparet duorum?
Haesisti comes exuli Neronis.

XLVI.

Commendare tuum dum vis mihi carmine munus
Maeonioque cupis doctius ore loqui,
Excrucias multis pariter me teque diebus,
Et tua de nostro, Prisce, Thalia tacet.
Divitibus poteris musas elegosque sonantes
Mittere: pauperibus munera, Prisce, dato.

XLVII.

Doctorum Licini celeberrime Sura virorum,
Cuius prisca graves lingua reduxit avos,
Redderis, heu, quanto fatorum munere! nobis,
Gustata Lethes paene remissus aqua.
Perdiderant iam vota metum securaque flebat
Tristitia et lacrimis iamque peractus eras.
Non tulit invidiam taciti regnator Averni
Et raptas fatis reddidit ipse colus.
Scis igitur, quantas hominum mors falsa querellas
Moverit, et frueris posteritate tua.
Vive velut rapto fugitivaque gaudia carpe:
Perdiderit nullum vita reversa diem.

XLVIII.

Cum mensas habeat fere trecentas,
Pro mensis habet Annius ministros:
Transcurrunt gabatae volantque lances.
Has vobis epulas habete, lauti:
Nos offendimur ambulante cena.

XLIX.

Parva suburbani munuscula mittimus horti:
Faucibus ova tuis, poma, Severe, gulae.

L.

Fons dominae, regina loci, quo gaudet Ianthis,
Gloria conspicuae deliciumque domus,
Cum tua tot niveis ornetur ripa ministris
Et Ganymedeo luceat unda choro:
Quid facit Alcides silva sacratus in ista?
Tam vicina tibi cur tenet antra deus?
Numquid Nympharum notos observat amores,
Tam multi pariter ne rapiantur Hylae?

LI.

Mercari nostras si te piget, Urbice, nugas
Et lasciva tamen carmina nosse libet,
Pompeium quaeres — et nosti forsitan — Auctum;
Ultoris prima Martis in aede sedet:
Iure madens varioque togae limatus in usu,
Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.
Sic tenet absentes nostros cantatque libellos,
Ut pereat chartis littera nulla meis.
Denique, si vellet, poterat scripsisse videri;
Sed famae mavolt ille favere meae.
Hunc licet a decima — neque enim satis ante vacabit —
Sollicites, capiet cenula parva duos.
Ille leget, bibe tu: noles licet, ille sonabit:
Et cum „Iam satis est“ dixeris, ille leget.

LII.

Gratum est, quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos,
Si tamen et Celerem quod legis, Aucte, iuvat.
Ille meas gentes et Celtas rexit Hiberos,
Nec fuit in nostro certior orbe fides.
Maior me tanto reverentia turbat, et aures
Non auditoris, iudicis esse puto.

LIII.

Omnia misisti mihi Saturnalibus, Umber,
Munera, contulerant quae tibi quinque dies,
Bis senos triplices et dentiscalpia septem:
His comes accessit spongia, mappa, calix,
Semodiusque fabae cum vimine Picenarum,
Et Laletanae nigra lagona sapae;
Parvaque cum canis venerunt cottana prunis
Et Libycae fici pondere testa gravis.
Vix puto triginta nummorum tota fuisse
Munera, quae grandes octo tulere Syri.
Quanto commodius nullo mihi ferre labore
Argenti potuit pondera quinque puer!

LIV.

Semper mane mihi de me tua somnia narras,
Quae moveant animum sollicitentque meum.
Iam prior ad faecem, sed et haec vindemia venit,
Exorat noctes dum mihi saga tuas.
Consumpsi salsasque molas et turis acervos,
Decrevere greges, dum cadit agna frequens;
Non porcus, non chortis aves, non ova supersunt.
Aut vigila aut dormi, Nasidiene, tibi.

LV.

Nulli munera, Chreste, si remittis,
Nec nobis dederis remiserisque:
Credam te satis esse liberalem.
Sed si reddis Apicio Lupoque

Et Gallo Titioque Caesioque,
Linges non mihi, — nam proba et pusilla est, —
Sed quae de Solymis venit perustis
Damnatam modo mentulam tributis.

LVI.

Astra polumque pia percepsti mente, Rabiri,
Parrhasiam mira qui struis arte domum.
Phidiaco si digna Iovi dare templa parabit,
Has petet a nostro Pisa Tonante manus.

LVII.

Castora de Polluce Gabinia fecit Achillan:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

LVIII.

Iam sex aut septem nupsisti, Galla, cinaedis,
Dum coma te nimium pexaque barba iuvat.
Deinde experta latus madidoque simillima loro
Inguina nec lassa stare coacta manu,
Deseris imbelles thalamos mollemque maritum
Rursus et in similes decidis usque toros.
Quaere aliquem Curios semper Fabiosque loquentem,
Hirsutum et dura rusticitate trucem.
Invenies: sed habet tristis quoque turba cinaedos:
Difficile est vero nubere, Galla, viro.

LIX.

Non cenat sine apro noster, Tite, Caecilianus.
Bellum convivam Caecilianus habet.

LX.

Tarpeiae venerande rector aulae,
Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cum votis sibi quisque te fatiget
Et poscat dare, quae dei potestis:
Nil pro me mihi, Iuppiter, petenti

Ne succensueris velut superbo.
Te pro Caesare debeo rogare:
Pro me debeo Caesarem rogare.

LXI.

Abstulerat totam temerarius institor urbem
Inque suo nullum limine limen erat.
Iussisti tenues, Germanice, crescere vicos,
Et modo quae fuerat semita, facta via est.
Nulla catenatis pila est praecincta lagonis,
Nec praetor medio cogitur ire luto;
Stringitur in densa nec caeca novacula turba,
Occupat aut totas nigra popina vias.
Tonsor, copo, cocus, lanius sua limina servant.
Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

LXII.

Reclusis foribus grandes percidis, Amille,
Et te deprendi, cum facis ista, cupis,
Ne quid liberti narrent servique paterni
Et niger obliqua garrulitate cliens.
Non paedicari se qui testatur, Amille,
Illud saepe facit, quod sine teste facit.

LXIII.

Perpetui nunquam moritura volumina Sili
Qui legis et Latia carmina digna toga,
Pierios tantum vati placuisse recessus
Credis et Aoniae Bacchica serta comae?
Sacra cothurnati non attigit ante Maronis,
Implevit magni quam Ciceronis opus.
Hunc miratur adhuc centum gravis hasta virorum,
Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
Postquam bis senis ingentem fascibus annum
Rexerat, asserto qui sacer orbe fuit,
Emeritos Musis et Phoebo tradidit annos,
Proque suo celebrat nunc Helicona foro.

LXIV.

Qui tonsor tota fueras notissimus urbe,
Et post hoc dominae munere factus eques,
Sicanias urbes Aetnaeaque regna petisti,
Cinname, cum fugeres tristia iura fori.
Qua nunc arte graves tolerabis inutilis annos?
Quid facit infelix et fugitiva quies?
Non rhetor, non grammaticus ludive magister,
Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes,
Vendere nec vocem Siculis plausumque theatris:
Quod superest, iterum, Cinname, tonsor eris.

LXV.

Lis te bis decimae numerantem frigora brumae
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.
Ah miser et demens! viginti litigat annis
Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?

LXVI.

Heredem Fabius Labienum ex asse reliquit:
Plus meruisse tamen se Labienus ait.

LXVII.

Paedicat pueros tribas Philaenis
Et tentigine saevior mariti
Undenas vorat in die puellas.
Harpasto quoque subligata ludit
Et flavescit haphe, gravesque draucis
Halteras facili rotat lacerto,
Et putri lutulenta de palaestra
Uncti verbere vapulat magistri:
Nec cenat prius aut recumbit ante,
Quam septem vomuit meros deunces;
Ad quos fas sibi tunc putat reverti,
Cum coliphia sedecim comedit.
Post haec omnia cum libidinatur,
Non fellat — putat hoc parum virile —,

Sed plane medias vorat puellas.
Di mentem tibi dent tuam, Philaeni,
Cunnum lingere quae putas virile.

LXVIII.

Commendare meas, Instanti Rufe, Camenas
Parce precor socero: seria forsan amat.
Quod si lascivos admittit et ille libellos,
Haec ego vel Curio Fabricioque legam.

LXIX.

Haec est illa tibi promissa Theophila, Cani,
Cuius Cecropia pectora voce madent.
Hanc sibi iure petat magni senis Atticus hortus,
Nec minus esse suam Stoica turba velit.
Vivet opus quodcunque per has emiseris aures;
Tam non femineum, nec populare sapit.
Non tua Pantaenis nimium se praeferat illi,
Quamvis Pierio sit bene nota choro.
Carmina fingentem Sappho laudavit amatrix:
Castior haec, et non doctior illa fuit.

LXX.

Ipsarum tribadum tribas, Philaeni,
Recte, quam futuis, vocas amicam.

LXXI.

Ficosa est uxor, ficosus et ipse maritus,
Filia ficosa est et gener atque nepos,
Nec dispensator nec vilicus ulcere turpi,
Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.
Cum sint ficosi pariter iuvenesque senesque,
Res mira est, ficos non habet unus ager.

LXXII.

Gratus sic tibi, Paule, sit December,
Nec vani triplices brevesque mappae,
Nec turis veniant leves selibrae,

Sed lances ferat et scyphos avorum
Aut grandis reus aut potens amicus,
Seu quod te potius iuvat capitque.
Sic vincas Noviumque Publiumque
Mandris et vitreo latrone clusos;
Sic palmam tibi de trigone nudo
Unctae det favor arbiter coronae,
Nec laudet Polybi magis sinistras:
Si quisquam mea dixerit malignus
Atro carmina quae madent veneno,
Ut vocem mihi commodes patronam,
Et quantum poteris, sed usque, clames:
„Non scripsit meus ista Martialis."

LXXIII.

Esquiliis domus est, domus est tibi colle Dianae
Et tua patricius culmina vicus habet:
Hinc viduae Cybeles, illinc sacraria Vestae,
Inde novum, veterem prospicis inde Iovem.
Dic, ubi conveniam, dic, qua te parte requiram:
Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat

LXXIV.

Cyllenes caelique decus, facunde minister,
Aurea cui torto virga dracone viret:
Sic tibi lascivi non desit copia furti,
Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales;
Maternaeque sacris ornentur frondibus Idus
Et senior parca mole prematur avus:
Hunc semper Norbana diem cum coniuge Carpo
Laeta colat, primis quo coiere toris.
Hic pius antistes sophiae sua dona ministrat,
Hic te ture vocat, fidus et ipse Iovi.

LXXV.

Vis futui gratis, cum sis deformis anusque.
Res perridicula est: vis dare, nec dare vis.

LXXVI.

Quod te diripiunt potentiores
Per convivia, porticus, theatra,
Et tecum, quotiens ita incidisti,
Gestari iuvat et iuvat lavari:
Nolito nimium tibi placere.
Delectas, Philomuse, non amaris.

LXXVII.

Exigis, ut nostros donem tibi, Tucca, libellos.
Non faciam: nam vis vendere, non legere.

LXXVIII.

Cum Saxetani ponatur cauda lacerti
Et, bene si cenas, conchis inuncta tibi:
Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos
Mittis: habes nec cor, Papile, nec genium.

LXXIX.

Potavi modo consulare vinum.
Quaeris, quam vetus atque liberale?
Ipso consule conditum: sed ipse,
Qui ponebat, erat, Severe, consul.

LXXX.

Quatenus Odrysios iam pax Romana triones
Temperat et tetricae conticuere tubae,
Hunc Marcellino poteris, Faustine, libellum
Mittere: iam chartis, iam vacat ille iocis.
Sed si parva tui munuscula quaeris amici
Commendare, ferat carmina nostra puer:
Non qualis Geticae satiatus lacte iuvencae
Sarmatica gelido ludit in amne rota,
Sed Mitylenaei roseus mangonis ephebus,
Vel non caesus adhuc matre iubente Lacon.
At tibi captivo famulus mittetur ab Histro,
Qui Tiburtinas pascere possit oves.

LXXXI.

„Triginta toto mala sunt epigrammata libro.“
Si totidem bona sunt, Lause, bonus liber est.

LXXXII.

Menophili penem tam grandis fibula vestit,
Ut sit comoedis omnibus una satis.
Hunc ego credideram — nam saepe lavamur in unum —
Sollicitum voci parcere, Flacce, suae:
Dum ludit media populo spectante palaestra,
Delapsa est misero fibula: verpus erat.

LXXXIII.

Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci
Expingitque genas, altera barba subit.

LXXXIV.

Dum mea Caecilio formatur imago Secundo
Spirat et arguta picta tabella manu,
I, liber, ad Geticam Peuceu Histrumque iacentem:
Haec loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parva dabis caro, sed dulcia dona, sodali:
Certior in nostro carmine voltus erit.
Casibus hic nullis, nullis delebilis annis
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

LXXXV.

Quod non insulse scribis tetrasticha quaedam,
Disticha quod belle pauca, Sabelle, facis,
Laudo, nec admiror. Facile est epigrammata belle
Scribere, sed librum scribere difficile est.

LXXXVI.

Ad natalicias dapes vocabar,
Essem cum tibi, Sexte, non amicus.
Quid factum est, rogo, quid repente factum est,
Post tot pignora nostra, post tot annos

Quod sum praeteritus vetus sodalis?
Sed causam scio. Nulla venit a me
Hispani tibi libra pustulati,
Nec levis toga, nec rudes lacernae.
Non est sportula, quae negotiatur.
Pascis munera, Sexte, non amicos.
Iam dices mihi „Vapulet vocator.“

LXXXVII.

Si meus aurita gaudet lagalopece Flaccus,
Si fruitur tristi Canius Aethiope;
Publius exiguae si flagrat amore catellae,
Si Cronius similem cercopithecon amat;
Delectat Marium si perniciosus ichneumon,
Pica salutatrix si tibi, Lause, placet;
Si gelidum collo nectit Glaucilla draconem,
Luscinio tumulum si Telesina dedit:
Blanda Cupidinei cur non amet ora Labycae,
Qui videt haec dominis monstra placere suis?

LXXXVIII.

Fertur habere meos, si vera est fama, libellos
Inter delicias pulchra Vienna suas.
Me legit omnis ibi senior iuvenisque puerque,
Et coram tetrico casta puella viro.
Hoc ego maluerim, quam si mea carmina cantent
Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt;
Quam meus Hispano si me Tagus impleat auro
Pascat et Hybla meas, pascat Hymettos apes.
Non nihil ergo sumus, nec blandae munere linguae
Decipimur: credam iam, puto, Lause, tibi.

LXXXIX.

I, felix rosa, mollibusque sertis
Nostri cinge comas Apollinaris.
Quas tu nectere candidas, sed olim,
Sic te semper amet Venus, memento.

XC.

Iactat inaequalem Matho me fecisse libellum:
Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
Aequales scribit libros Cluvienus et Umber.
Aequalis liber est, Cretice, qui malus est.

XCI.

De nostro facunde tibi, Iuvenalis, agello
Saturnalicias mittimus, ecce, nuces.
Cetera lascivis donavit poma puellis
Mentula custodis luxuriosa dei.

XCII.

„Si quid opus fuerit, scis me non esse rogandum“
Uno bis dicis, Baccara, terque die.
Appellat rigida tristis me voce Secundus:
Audis, et nescis, Baccara, quid sit opus.
Pensio te coram petitur clareque palamque:
Audis, et nescis, Baccara, quid sit opus.
Esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas:
Audis, et nescis, Baccara, quid sit opus.
Hoc opus est, subito fias ut sidere mutus,
Dicere ne possis, Baccara, quid sit opus.

XCIII.

Narnia, sulphureo quam gurgite candidus amnis
Circuit, ancipiti vix adeunda iugo,
Quid tam saepe meum nobis abducere Quintum
Te iuvat et lenta detinuisse mora?
Quid Nomentani causam mihi perdis agelli,
Propter vicinum qui pretiosus erat?
Sed iam parce mihi, nec abutere, Narnia, Quinto:
Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

XCIV.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat:
Olfecit postquam Papilus, ecce, garum est.

XCV.

Bruma est et riget horridus December,
Audes tu tamen osculo nivali
Omnes obvius hinc et hinc tenere,
Et totam, Line, basiare Romam.
Quid possis graviusque saeviusque
Percussus facere atque verberatus?
Hoc me frigore basiet nec uxor,
Blandis filia nec rudis labellis.
Sed tu dulcior elegantiorque,
Cuius livida naribus caninis
Dependet glacies rigetque barba,
Qualem forficibus metit supinis
Tonsor Cinyphio Cilix marito.
Centum occurrere malo cunnilingis,
Et Gallum timeo minus recentem.
Quare si tibi sensus est pudorque,
Hibernas, Line, basiationes,
In mensem rogo differas Aprilem.

XCVI.

Conditus hic ego sum Bassi dolor, Urbicus infans,
Cui genus et nomen maxima Roma dedit.
Sex mihi de prima deerant trieteride menses,
Ruperunt tetricae cum mala pensa deae.
Quid species, quid lingua mihi, quid profuit aetas?
Da lacrimas tumulo, qui legis ista, meo.
Sic ad Lethaeas, nisi Nestore serius, undas
Non eat, optabis quem superesse tibi.

XCVII.

Nosti si bene Caesium, libelle,
Montanae decus Umbriae Sabinum,
Auli municipem mei Pudentis,
Illi tu dabis haec vel occupato.
Instent mille licet premantque curae,
Nostris carminibus tamen vacabit.

Nam me diligit ille proximumque
Turni nobilibus leget libellis.
O quantum mihi nominis paratur!
O quae gloria! quam frequens amator!
Te convivia, te forum sonabit,
Aedes, compita, porticus, tabernae.
Uni mitteris, omnibus legeris.

XCVIII.

Omnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas.

XCIX.

Sic placidum videas semper, Crispine, Tonantem,
Nec te Roma minus, quam tua Memphis amet:
Carmina Parrhasia si nostra legentur in aula,
— Namque solent sacra Caesaris aure frui —
Dicere de nobis, ut lector candidus, aude:
„Temporibus praestat non nihil iste tuis,
Nec Marso nimium minor est doctoque Catullo.“
Hoc satis est: ipsi cetera mando deo.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER VIII.

Imperatori Domitiano Caesari Augusto, Germanico, Dacico, Valerius Martialis S.

Omnes quidem libelli mei, domine, quibus tu famam, id est vitam, dedisti, tibi supplicant; et, puto, propter hoc legentur. Hic tamen, qui operis nostri octavus inscribitur, occasione pietatis frequentius fruitur. Minus itaque ingenio laborandum fuit, in cuius locum materia successerat: quam quidem subinde aliqua iocorum mixtura variare temptavimus, ne caelesti verecundiae tuae laudes suas, quae facilius te fatigare possint, quam nos satiare, omnis versus ingereret. Quamvis autem epigrammata a severissimis quoque et summae fortunae viris ita scripta sint, ut mimicam verborum licentiam affectasse videantur, ego tamen illis non permisi tam lascive loqui quam solent. Cum pars libri et maior et melior ad maiestatem sacri nominis tui alligata sit, meminerit non nisi religiosa purificatione lustratos accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum me lecturi sciant, in ipso libelli huius limine profiteri brevissimo placuit epigrammate.

I.

Laurigeros domini, liber, intrature penates
  Disce verecundo sanctius ore loqui.
Nuda recede Venus; non est tuus iste libellus:
  Tu mihi, tu Pallas Caesariana, veni.

II.

Fastorum genitor parensque Ianus
Victorem modo cum videret Histri,
Tot voltus sibi non satis putavit
Optavitque oculos habere plures:
Et lingua pariter locutus omni
Terrarum domino deoque rerum
Promisit Pyliam quater senectam.
Addas, Iane pater, tuam rogamus.

III.

„Quinque satis fuerant: nam sex septemve libelli
Est nimium: quid adhuc ludere, Musa, iuvat?
Sit pudor et finis: iam plus nihil addere nobis
Fama potest: teritur noster ubique liber;
Et cum rupta situ Messalae saxa iacebunt
Altaque cum Licini marmora pulvis erunt,
Me tamen ora legent et secum plurimus hospes
Ad patrias sedes carmina nostra feret.“
Finieram, cum sic respondit nona sororum,
Cui coma et unguento sordida vestis erat:
„Tune potes dulces, ingrate, relinquere nugas?
Dic mihi, quid melius desidiosus ages?
An iuvat ad tragicos soccum transferre cothurnos,
Aspera vel paribus bella tonare modis,
Praelegat ut tumidus rauca te voce magister
Oderit et grandis virgo bonusque puer?
Scribant ista graves nimium nimiumque severi,
Quos media miseros nocte lucerna videt.
At tu Romanos lepido sale tinge libellos:
Agnoscat mores vita legatque suos.
Angusta cantare licet videaris avena,
Dum tua multorum vincat avena tubas.“

IV.

Quantus, io, Latias mundi conventus ad aras
Suscipit et solvit pro duce vota suo!

Non sunt haec hominum, Germanice, gaudia tantum,
Sed faciunt ipsi nunc, puto, sacra dei.

V.

Dum donas, Macer, anulos puellis,
Desisti, Macer, anulos habere.

VI.

Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti
— Ficta Saguntino cymbia malo luto —,
Argenti fumosa sui cum stemmata narrat
Garrulus et verbis mucida vina facit.
„Laomedonteae fuerant haec pocula mensae:
Ferret ut haec, muros struxit Apollo lyra.
Hoc cratere ferox commisit praelia Rhoecus
Cum Lapithis: pugna debile cernis opus.
Hi duo longaevo censentur Nestore fundi:
Pollice de Pylio trita columba nitet.
Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
Largius Aeacides vividiusque merum.
Hac propinavit Bitiae pulcherrima Dido
In patera, Phrygio cum data cena viro est."
Miratus fueris cum prisca toreumata multum,
In Priami calathis Astyanacta bibes.

VII.

Hoc agere est causas, hoc dicere, Cinna, diserte
Horis, Cinna, decem dicere verba novem?
Sed modo clepsydras ingenti voce petisti
Quattuor. O quantum, Cinna, tacere potes!

VIII.

Principium des, Iane, licet velocibus annis,
Et renoves voltu saecula longa tuo;
Te primum pia tura rogent, te vota salutent,
Purpura te felix, te colat omnis honos:
Tu tamen hoc mavis, Latiae quod contigit urbi,
Mense tuo reducem, Iane, videre deum.

IX.

Solvere dodrantem nuper tibi, Quinte, volebat
Lippus Hylas, luscus volt dare dimidium.
Accipe quamprimum; brevis est occasio lucri.
Si fuerit caecus, nil tibi solvet Hylas.

X.

Emit lacernas milibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi. Lucrifecit.
„Adeo bene emit?“ inquis. Immo non solvet.

XI.

Pervenisse tuam iam te scit Rhenus in urbem;
Nam populi voces audit et ille tui.
Sarmaticas etiam gentes Histrumque Getasque
Laetitiae clamor terruit ipse novae.
Dum te longa sacro venerantur gaudia Circo,
Nemo quater missos currere sensit equos.
Nullum Roma ducem, nec te sic, Caesar, amavit:
Te quoque iam non plus, ut velit ipsa, potest.

XII.

Uxorem quare locupletem ducere nolim,
Quaeritis? Uxori nubere nolo meae.
Inferior matrona suo sit, Prisce, marito:
Non aliter fiunt femina virque pares.

XIII.

Morio dictus erat: viginti milibus emi.
Redde mihi nummos, Gargiliane: sapit.

XIV.

Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumam
Mordeat et tenerum fortior aura nemus,
Hibernis obiecta notis specularia puros
Admittunt soles et sine faece diem.
At mihi cella datur, non tota clusa fenestra,

In qua nec Boreas ipse manere velit.
Sic habitare iubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuae tutior hospes ero.

XV.

Dum nova Pannonici numeratur gloria belli
Omnis et ad Reducem dum litat ara Iovem,
Dat populus, dat gratus eques, dat tura senatus
Et ditant Latias tertia dona tribus;
Hos quoque secretos memorabit Roma triumphos,
Nec minor ista tuae laurea pacis erit,
Quod tibi de sancta credis pietate tuorum.
Principis est virtus maxima, nosse suos.

XVI.

Pistor qui fueras diu, Cypere,
Causas nunc agis et ducena quaeris:
Sed consumis et usque mutuaris.
A pistore, Cypere, non recedis:
Et panem facis et facis farinam.

XVII.

Egi, Sexte, tuam, pactus duo milia, causam.
Misisti nummos quod mihi mille, quid est?
„Narrasti nihil“ inquis „et a te perdita causa est.“
Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.

XVIII.

Si tua, Cyreni, promas epigrammata volgo,
Vel mecum possis, vel prior ipse legi.
Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
Carior ut mea sit, quam tua fama tibi.
Sic Maro nec Calabri temptavit carmina Flacci,
Pindaricos nosset cum superare modos,
Et Vario cessit Romani laude cothurni,
Cum posset tragico fortius ore loqui.
Aurum et opes et rura frequens donabit amicus:
Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

XIX.

Pauper videri Cinna volt; et est pauper.

XX.

Cum facias versus nulla non luce ducenos,
Vare, nihil recitas. Nou sapis, atque sapis.

XXI.

Phosphore, redde diem: quid gaudia nostra moraris?
Caesare venturo, Phosphore, redde diem.
Roma rogat. Placidi numquid te pigra Bootae
Plaustra vehunt, lento quod nimis axe venis?
Ledaeo poteras abducere Cyllaron astro:
Ipse suo cedet nunc tibi Castor equo.
Quid cupidum Titana tenes? Iam Xanthus et Aethon
Frena volunt, vigilat Memnonis alma parens.
Tarda tamen nitidae non cedunt sidera luci
Et cupit Ausonium luna videre ducem.
Iam, Caesar, vel nocte veni: stent astra licebit,
Non deerit populo te veniente dies.

XXII.

Invitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum.
Hibrida sum, si das, Gallice, verba mihi.

XXIII.

Esse tibi videor saevus nimiumque gulosus,
Qui propter cenam, Rustice, caedo cocum.
Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,
Ex qua vis causa vapulet ergo cocus?

XXIV.

Si quid forte petam timido gracilique libello,
Improba non fuerit si mea charta, dato.
Et si non dederis, Caesar, permitte rogari:
Offendunt nunquam tura precesque Iovem.
Qui fingit sacros auro vel marmore voltus,
Non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

XXV.

Vidisti semel, Oppiane, tantum
Aegrum me male: saepe te videbo.

XXVI.

Non tot in Eois timuit Gangeticus arvis
Raptor, in Hyrcano qui fugit albus equo,
Quot tua Roma novas vidit, Germanice, tigres:
Delicias potuit nec numerare suas.
Vincit Erythraeos tua, Caesar, harena triumphos
Et victoris opes divitiasque dei.
Nam cum captivos ageret sub curribus Indos,
Contentus gemina tigride Bacchus erat.

XXVII.

Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique,
Si sapis et sentis, hoc tibi ait „Morere.“

XXVIII.

Dic, toga, facundi gratum mihi munus amici,
Esse velis cuius fama decusque gregis?
Appula Ledaei tibi floruit herba Phalanthi,
Qua saturat Calabris culta Galaesus aquis?
An Tartessiacus stabuli nutritor Hiberi
Baetis in Hesperia te quoque lavit ove?
An tua multifidum numeravit lana Timavum,
Quem pius astrifero Cyllarus ore bibit?
Te nec Amyclaeo decuit livere veneno,
Nec Miletos erat vellere digna tuo.
Lilia tu vincis nec adhuc delapsa ligustra,
Et Tiburtino monte quod albet ebur.
Spartanus tibi cedet olor Paphiaeque columbae,
Cedet Erythraeis eruta gemma vadis.
Sed licet haec primis nivibus sint aemula dona,
Non sunt Parthenio candidiora suo.
Non ego praetulerim Babylonos picta superbae
Texta, Semiramia quae variantur acu;

Non Athamanteo potius me mirer in auro,
Aeolium dones si mihi, Phrixe, pecus.
O quantos risus pariter spectata movebit
Cum Palatina nostra lacerna toga!

XXIX.

Disticha qui scribit, puto, volt brevitate placere.
Quid prodest brevitas, dic mihi, si liber est?

XXX.

Qui nunc Caesareae lusus spectatur harenae,
Temporibus Bruti gloria summa fuit.
Aspicis, ut teneat flammas poenaque fruatur
Fortis et attonito regnet in igne manus!
Ipse sui spectator adest et nobile dextrae
Funus amat: totis pascitur illa sacris.
Quod nisi rapta foret nolenti poena, parabat
Saevior in lassos ire sinistra focos.
Scire piget post tale decus, quid fecerit ante:
Quam vidi, satis est hanc mihi nosse manum.

XXXI.

Nescio quid de te non belle, Dento, fateris,
Coniuge qui ducta iura paterna petis.
Sed iam supplicibus dominum lassare libellis
Desine et in patriam serus ab urbe redi.
Nam dum tu longe deserta uxore diuque
Tres quaeris natos, quattuor invenies.

XXXII.

Aëra per tacitum delapsa sedentis in ipsos
Fluxit Aratullae blanda columba sinus.
Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret
Permissaque sibi nollet abire fuga.
Si meliora piae fas est sperare sorori
Et dominum mundi flectere vota valent,
Haec a Sardois tibi forsitan exulis oris,
Fratre reversuro, nuncia venit avis.

XXXIII.

De praetoricia folium mihi, Paule, corona
  Mittis et hoc phialae nomen habere iubes.
Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctum,
  Pallida quam rubri diluit unda croci.
An magis astuti derasa est ungue ministri
  Bractea, de fulcro quam reor esse tuo?
Illa potest culicem longe sentire volantem
  Et minimi pinna papilionis agi.
Exiguae volitat suspensa vapore lucernae
  Et leviter fuso rumpitur icta mero.
Hoc linitur sputo Iani caryota Kalendis,
  Quam fert cum parco sordidus asse cliens.
Lenta minus gracili crescunt colocasia filo,
  Plena magis nimio lilia sole cadunt:
Nec vaga tam tenui discurrit aranea tela,
  Tam leve nec bombyx pendulus urget opus.
Crassior in facie vetulae stat creta Fabullae,
  Crassior offensae bulla tumescit aquae;
Fortior et tortos servat vesica capillos
  Et mutat Latias spuma Batava comas.
Hac cute Ledaeo vestitur pullus in ovo,
  Talia lunata splenia fronte sedent.
Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere possis,
  Mittere cum possis vel cochleare mihi?
Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere possis;
  Denique cum possis mittere, Paule, nihil.

XXXIV.

Archetypum Myos argentum te dicis habere.
  Quod sine te factum est, hoc magis archetypum est.

XXXV.

Cum sitis similes paresque vita,
Uxor pessima, pessimus maritus,
Miror, non bene convenire vobis.

XXXVI.

Regia pyramidum, Caesar, miracula ride:
Iam tacet Eoum barbara Memphis opus.
Pars quota Parrhasiae labor est Mareoticus aulae?
Clarius in toto nil videt orbe dies.
Septenos pariter credas assurgere montes,
Thessalicum brevior Pelion Ossa tulit.
Aethera sic intrat, nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex
Et prius arcano satietur numine Phoebi,
Nascentis Circe quam videt ora patris.
Haec, Auguste, tamen, quae vertice sidera pulsat,
Par domus est caelo, sed minor est domino.

XXXVII.

Quod Caietano reddis, Polycharme, tabellas,
Milia te centum num tribuisse putas?
„Debuit haec“ inquis. Tibi habe, Polycharme, tabellas
Et Caietano milia crede duo.

XXXVIII.

Qui praestat pietate pertinaci
Sensuro bona liberalitatis,
Captet forsitan aut vicem reposcat,
At si quis dare nomini relicto
Post manes tumulumque perseverat,
Quaerit quid, nisi parcius dolere?
Refert sis bonus, an velis videri.
Praestas hoc, Melior, sciente fama,
Qui sollemnibus anxius sepulti
Nomen non sinis interire Blaesi,
Et de munifica profusus arca
Ad natalicium diem colendum
Scribarum memori piaeque turbae
Quod donas, facis ipse Blaesianum.
Hoc longum tibi, vita dum manebit,
Hoc et post cineres erit tributum.

XXXIX.

Qui Palatinae caperet convivia mensae
Ambrosiasque dapes, non erat ante locus.
Hic haurire decet sacrum, Germanice, nectar
Et Ganymedea pocula mixta manu.
Esse velis, oro, serus conviva Tonantis:
At tu si properas, Iuppiter, ipse veni.

XL.

Non horti, neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, custos,
Ex quo natus es et potes renasci,
Furaces, moneo, manus repellas
Et silvam domini focis reserves.
Si defecerit haec, et ipse lignum es.

XLI.

Tristis Athenagoras non misit munera nobis,
Quae medio brumae mittere mense solet.
An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo:
Me certe tristem fecit Athenagoras.

XLII.

Si te sportula maior ad beatos
Non corruperit, ut solet, licebit
De nostro, Matho, centiens laveris.

XLIII.

Effert uxores Fabius, Chrestilla maritos,
Funereamque toris quassat uterque facem.
Victores committe, Venus: quos iste manebit
Exitus, una duos ut Libitina ferat.

XLIV.

Titulle, moneo, vive: semper hoc serum est.
Sub paedagogo coeperis licet, serum est.
At tu, miser Titulle, nec senex vivis,
Sed omne limen conteris salutator

Et mane sudas urbis osculis udus,
Foroque triplici sparsus ante equos omnes
Aedemque Martis et colosson Augusti,
Curris per omnes tertiasque quintasque.
Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est.
Superba densis arca palleat nummis,
Centum explicentur paginae Kalendarum,
Iurabit heres, te nihil reliquisse,
Supraque pluteum te iacente vel saxum,
Fartus papyro dum tibi torus crescit,
Flentes superbus basiabit eunuchos;
Tuoque tristis filius, velis nolis,
Cum concubino nocte dormiet prima.

XLV.

Priscus ab Aetnaeis mihi, Flacce, Terentius oris
Redditur: hanc lucem lactea gemma notet.
Defluat et lento splendescat turbida lino
Amphora centeno consule facta minor.
Continget nox quando meis tam candida mensis?
Tam iusto dabitur quando calere mero?
Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,
Luxuriae fiet tam bona causa meae.

XLVI.

Quanta tua est probitas, tanta est infantia formae,
Ceste puer, puero castior Hippolyto!
Te secum Diana velit doceatque natare,
Te Cybele totum mallet habere Phryge.
Tu Ganymedeo poteras succedere lecto,
Sed durus domino basia sola dares.
Felix, quae tenerum vexabit sponsa maritum
Et quae te faciet prima puella virum!

XLVII.

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,
Pars vulsa est. Unum quis putat esse caput?

XLVIII.

Nescit, cui dederit Tyriam Crispinus abollam,
Dum mutat cultus induiturque togam.
Quisquis habes, humeris sua munera redde, precamur:
Non hoc Crispinus, te sed abolla rogat.
Non quicunque capit saturatas murice vestes,
Nec nisi deliciis convenit iste color.
Si te praeda iuvat foedique insania lucri,
Qua possis melius fallere, sume togam.

XLIX.

Formosam sane, sed caecus diligit Asper.
Plus ergo, ut res est, quam videt Asper amat.

L.

Quanta Gigantei memoratur mensa triumphi
Quantaque nox superis omnibus illa fuit,
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum
Et licuit Faunis poscere vina Iovem:
Tanta tuas celebrant, Caesar, convivia laurus;
Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
Vescitur omnis eques tecum populusque patresque,
Et capit ambrosias cum duce Roma dapes.
Grandia pollicitus quanto maiora dedisti!
Promissa est nobis sportula, recta data est.

LI.

Quis labor in phiala? docti Myos, anne Myronos?
Mentoris haec manus est, an, Polyclite, tua?
Livescit nulla caligine fusca, nec odit
Exploratores nubila massa focos.
Vera minus flavo radiant electra metallo,
Et niveum felix pustula vincit ebur.
Materiae non cedit opus: sic alligat orbem,
Plurima cum tota lampade luna nitet.
Stat caper Aeolio Thebani vellere Phrixi
Cultus: ab hoc mallet vecta fuisse soror.

Hunc nec Cinyphius tonsor violaverit, et tu
Ipse tua pasci vite, Lyaee, velis.
Terga premit pecudis geminis Amor aureus alis
Palladius tenero lotos ab ore sonat.
Sic Methymnaeo gavisus Arione delphin
Languida non tacitum per freta vexit onus.
Imbuat egregium digno mihi nectare munus
Non grege de domini, sed tua, Ceste, manus
Ceste, decus mensae, misce Setina: videtur
Ipse puer nobis, ipse sitire caper.
Det numerum cyathis Instanti littera Rufi:
Auctor enim tanti muneris ille mihi.
Si Telethusa venit promissaque gaudia portat,
Servabor dominae, Rufe, triente tuo;
Si dubia est, septunce trahar; si fallit amantem
Ut iugulem curas, nomen utrumque bibam.

LII.

Tonsorem puerum, sed arte talem,
Qualis nec Thalamus fuit Neronis,
Drusorum cuï contigere barbae,
Aequandas semel ad genas rogatus
Rufo, Caediciane, commodavi.
Dum iussus repetit pilos eosdem,
Censura speculi manum regente,
Expingitque cutem facitque longam
Detonsis epaphaeresin capillis,
Barbatus mihi tonsor est reversus.

LIII.

Formosissima quae fuere vel sunt,
Sed vilissima quae fuere vel sunt,
O quam te fieri, Catulla, vellem
Formosam minus, aut magis pudicam!

LIV.

Magna licet totiens tribuas, maiora daturus
Dona, ducum victor, victor et ipse tui,

Diligeris populo non propter praemia, Caesar,
Propter te populus praemia, Caesar, amat.

LV.

Auditur quantum Massyla per avia murmur,
Innumero quotiens silva leone furit,
Pallidus attonitos ad Poena mapalia pastor
Cum revocat tauros et sine mente pecus:
Tantus in Ausonia fremuit modo terror harena.
Quis non esse gregem crederet? unus erat,
Sed cuius tremerent ipsi quoque iura leones,
Cui diadema daret marmore picta Nomas.
O quantum per colla decus, quem sparsit honorem
Aurea lunatae, cum stetit, umbra iubae!
Grandia quam decuit latum venabula pectus
Quantaque de magna gaudia morte tulit!
Unde tuis, Libye, tam felix gloria silvis?
A Cybeles numquid venerat ille iugo?
An magis Herculeo, Germanice, misit ab astro
Hanc tibi vel frater, vel pater ipse feram?

LVI.

Temporibus nostris aetas cum cedat avorum
Creverit et maior cum duce Roma suo,
Ingenium sacri miraris deesse Maronis,
Nec quemquam tanta bella sonare tuba.
Sunt Maecenates, non deerunt, Flacce, Marones
Vergiliumque tibi vel tua rura dabunt.
Iugera perdiderat miserae vicina Cremonae
Flebat et abductas Tityrus aeger oves.
Risit Tuscus eques, paupertatemque malignam
Reppulit et celeri iussit abire fuga.
„Accipe divitias et vatum maximus esto;
Tu licet et nostrum" dixit „Alexin ames."
Astabat domini mensis pulcherrimus ille
Marmorea fundens nigra Falerna manu,
Et libata dabat roseis carchesia labris,
Quae poterant ipsum sollicitare Iovem.

Excidit attonito pinguis Galatea poetae,
Thestylis et rubras messibus usta genas:
Protinus ITALIAM concepit et ARMA VIRUMQUE,
Qui modo vix Culicem fleverat ore rudi.
Quid Varios Marsosque loquar ditataque vatum
Nomina, magnus erit quos numerare labor?
Ergo ego Vergilius, si munera Maecenatis
Des mihi? Vergilius non ero, Marsus ero.

LVII.

Tres habuit dentes, pariter quos expuit omnes,
Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum;
Collegitque sinu fragmenta novissima laxi
Oris et aggesta contumulavit humo.
Ossa licet quondam defuncti non legat heres:
Hoc sibi iam Picens praestitit officium.

LVIII.

Cum tibi tam crassae sint, Artemidore, lacernae,
Possim te Sagarim iure vocare meo.

LIX.

Aspicis hunc uno contentum lumine, cuius
Lippa sub attrita fronte lacuna patet?
Ne contemne caput, nihil est furacius illo;
Non fuit Autolyci tam piperata manus.
Hunc tu convivam cautus servare memento:
Tunc furit atque oculo luscus utroque videt.
Pocula solliciti perdunt ligulasque ministri
Et latet in tepido plurima mappa sinu.
Lapsa nec a cubito subducere pallia nescit
Et tectus laenis saepe duabus abit.
Nec dormitantem vernam fraudare lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.
Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa
Circuit et soleas surripit ipse suas.

LX.

Summa Palatini poteras aequare Colossi,
Si fieres brevior, Claudia, sesquipedem.

LXI.

Livet Charinus, rumpitur, furit, plorat
Et quaerit altos, unde pendeat, ramos:
Non iam quod orbe cantor et legor toto,
Nec umbilicis quod decorus et cedro
Spargor per omnes Roma quas tenet gentes:
Sed quod sub urbe rus habemus aestivum
Vehimurque mulis non, ut ante, conductis.
Quid imprecabor, o Severe, liventi?
Hoc opto: mulas habeat et suburbanum.

LXII.

Scribit in aversa Picens epigrammata charta,
  Et dolet, averso quod facit illa deo.

LXIII.

Thestylon Aulus amat, sed nec minus ardet Alexin,
  Forsitan et nostrum nunc Hyacinthon amat.
I nunc et dubita, vates an diligat ipsos,
  Delicias vatum cum meus Aulus amet.

LXIV.

Ut poscas, Clyte, munus exigasque,
Uno nasceris octiens in anno
Et solas, puto, tresve quattuorve
Non natalicias habes Kalendas.
Sit voltus tibi levior licebit
Tritis litoris aridi lapillis;
Sit moro coma nigrior caduco;
Vincas mollitia tremente plumas,
Aut massam modo lactis alligati;
Et talis tumor excitet papillas,
Quales cruda viro puella servat:
Tu nobis, Clyte, iam senex videris.
Tam multos quis enim fuisse credat
Natales Priamive Nestorisve?
Sit tandem pudor et modus rapinis.

Quod si ludis adhuc semelque nasci
Uno iam tibi non sat est in anno,
Natum te, Clyte, nec semel putabo.

LXV.

Hic ubi Fortunae Reducis fulgentia late
  Templa nitent, felix area nuper erat;
Hic stetit Arctoi formosus pulvere belli
  Purpureum fundens Caesar ab ore iubar;
Hic lauru redimita comas et candida cultu
  Roma salutavit voce manuque deum.
Grande loci meritum testantur et altera dona:
  Stat sacer et domitis gentibus arcus ovat.
Hic gemini currus numerant elephanta frequentem,
  Sufficit immensis aureus ipse iugis.
Haec est digna tuis, Germanice, porta triumphis;
  Hos aditus urbem Martis habere decet.

LXVI.

Augusto pia tura victimasque
Pro vestro date Silio, Camenae.
Bis senos iubet en redire fasces,
Nato consule, nobilique virga
Vatis Castaliam domum sonare.
Rerum prima salus et una Caesar,
Gaudenti superest adhuc quod optet,
Felix purpura tertiusque consul.
Pompeio dederit licet senatus
Et Caesar genero sacros honores,
Quorum pacificus ter ampliavit
Ianus nomina: Silius frequentes
Mavolt sic numerare consulatus.

LXVII.

Horas quinque puer nondum tibi nunciat, et tu
  Iam conviva mihi, Caeciliane, venis,
Cum modo distulerint raucae vadimonia quartae
  Et Floralicias lasset harena feras.

Curre, age, et illotos revoca, Calliste, ministros;
Sternantur lecti: Caeciliane, sede.
Caldam poscis aquam; nondum mihi frigida venit;
Alget adhuc nudo clusa culina foco.
Mane veni potius; nam cur te quinta moretur?
Ut iantes, sero, Caeciliane, venis.

LXVIII

Qui Corcyraei vidit pomaria regis,
Rus, Entelle, tuae praeferet ille domus.
Invida purpureos urat ne bruma racemos
Et gelidum Bacchi munera frigus edat,
Condita perspicua vivit vindemia gemma
Et tegitur felix, nec tamen uva latet.
Femineum lucet sic per bombycina corpus,
Calculus in nitida sic numeratur aqua.
Quid non ingenio voluit natura licere?
Auctumnum sterilis ferre iubetur hiems.

LXIX.

Miraris veteres, Vacerra, solos,
Nec laudas nisi mortuos poetas.
Ignoscas petimus, Vacerra: tanti
Non est, ut placeam tibi, perire.

LXX.

Quanta quies placidi, tanta est facundia Nervae,
Sed cohibet vires ingeniumque pudor.
Cum siccare sacram largo Permessida posset
Ore, verecundam maluit esse sitim,
Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus, famae nec dare vela suae.
Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

LXXI.

Quattuor argenti libras mihi tempore brumae
Misisti ante annos, Postumiane, decem.

Speranti plures — nam stare aut crescere debent
  Munera — venerunt plusve minusve duae.
Tertius et quartus multo inferiora tulerunt.
  Libra fuit quinto Septiciana quidem.
Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno;
  Post hunc in cotula rasa selibra data est.
Octavus ligulam misit sextante minorem;
  Nonus acu levius vix cochleare tulit.
Quod mittat nobis decimus iam non habet annus:
  Quattuor ad libras, Postumiane, redi.

LXXII.

Nondum murice cultus asperoque
Morsu pumicis aridi politus
Arcanum properas sequi, libelle,
Quem pulcherrima iam redire Narbo,
Docti Narbo Paterna Votieni,
Ad leges iubet annuosque fasces;
Votis quod paribus tibi petendum est,
Continget locus ille et hic amicus.
Quam vellem fieri meus libellus!

LXXIII.

Instanti, quo nec sincerior alter habetur
  Pectore, nec nivea simplicitate prior,
Si dare vis nostrae vires animosque Thaliae
  Et victura petis carmina, da quod amem.
Cynthia te vatem fecit, lascive Properti;
  Ingenium Galli pulchra Lycoris erat.
Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
  Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.
Non me Peligni nec spernet Mantua vatem,
  Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.

LXXIV.

Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante.
  Fecisti medicus quod facis hoplomachus.

LXXV.

Dum repetit sera conductos nocte penates
Lingonus a Tecta Flaminiaque recens,
Expulit offenso vitiatum pollice talum
Et iacuit toto corpore fusus humi.
Quid faceret Gallus, qua se ratione moveret?
Ingenti domino servulus unus erat,
Tam macer, ut minimam posset vix ferre lucernam:
Succurrit misero casus opemque tulit.
Quattuor inscripti portabant vile cadaver,
Accipit infelix qualia mille rogus.
Hos comes invalidus summissa voce precatur,
Ut quocunque velint, corpus inane ferant.
Permutatur onus stipataque tollitur alte
Grandis in angusta sarcina sandapila.
Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur,
Cui merito dici „mortue Galle" potest.

LXXVI.

„Dic verum mihi, Marce, dic amabo;
Nil est, quod magis audiam libenter."
Sic et cum recitas tuos libellos,
Et causam quotiens agis clientis,
Oras, Gallice, me rogasque semper.
Durum est me tibi, quod petis, negare.
Vero verius ergo quid sit, audi:
Verum, Gallice, non libenter audis.

LXXVII.

Liber, amicorum dulcissima cura tuorum,
Liber, in aeterna vivere digne rosa,
Si sapis, Assyrio semper tibi crinis amomo
Splendeat et cingant florea serta caput;
Candida nigrescant vetulo crystalla Falerno
Et caleat blando mollis amore torus.
Qui sic vel medio finitus vixit in aevo,
Longior huic facta est, quam data vita fuit.

LXXVIII.

Quos cuperet Phlegraea suos victoria ludos,
Indica quos cuperet pompa, Lyaee, tuos,
Fecit Hyperborei celebrator Stella triumphi,
O pudor! o pietas! et putat esse parum.
Non illi satis est turbato sordidus auro
Hermus et Hesperio qui sonat orbe Tagus.
Omnis habet sua dona dies; nec linea dives
Cessat, et in populum multa rapina cadit.
Nunc veniunt subitis lasciva nomismata nimbis,
Nunc dat spectatas tessera larga feras,
Nunc implere sinus securos gaudet et absens
Sortitur dominos, ne laceretur, avis.
Quid numerem currus ter denaque praemia palmae,
Quae dare non semper consul uterque solet?
Omnia sed, Caesar, tanto superantur honore,
Quod spectatorem te tua laurus habet.

LXXIX.

Omnes aut vetulas habes amicas,
Aut turpes vetulisque foediores.
Has ducis comites trahisque tecum
Per convivia, porticus, theatra.
Sic formosa, Fabulla, sic puella es.

LXXX.

Sanctorum nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Caesar, saecula cana mori,
Cum veteres Latiae ritus renovantur harenae
Et pugnet virtus simpliciore manu.
Sic priscis servatus honos te praeside templis,
Et casa tam culto sub Iove numen habet;
Sic nova dum condis, revocas, Auguste, priora:
Debentur quae sunt quaeque fuere tibi.

LXXXI.

Non per mystica sacra Dindymenes,
Nec per Niliacae bovem iuvencae,

Nullos denique per deos deasque
Iurat Gellia, sed per uniones.
Hos amplectitur, hos perosculatur,
Hos fratres vocat et vocat sorores,
Hos natis amat acrius duabus.
His si quo careat misella casu,
Victuram neget esse se nec horam.
Eheu, quam bene nunc, Papiriane,
Annaei faceret manus Sereni!

LXXXII.

Dante tibi turba querulos, Auguste, libellos,
Nos quoque quod domino carmina parva damus,
Posse deum rebus pariter Musisque vacare
Scimus, et haec etiam serta placere tibi.
Fer vates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis,
Nos tua cura prior deliciaeque sumus.
Non quercus te sola decet, nec laurea Phoebi:
Fiat et ex hedera civica nostra tibi.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER IX.

Note, licet nolis, sublimi pectore vates,
Cui referet serus praemia digna cinis,
Hoc tibi sub nostra breve carmen imagine vivat,
Quam non obscuris iungis, Avite, viris:
Ille ego sum nulli nugarum laude secundus,
Quem non miraris, sed puto, lector, amas.
Maiores maiora sonent: mihi parva locuto
Sufficit in vestras saepe redire manus.

Ave, mi Torani, frater carissime. Epigramma, quod extra ordinem paginarum est, ad Stertinium clarissimum virum scripsimus, qui imaginem meam ponere in bibliotheca sua voluit. De quo scribendum tibi putavi, ne ignorares, Avitus iste quis vocaretur. Vale et para hospitium.

I.

Dum Ianus hiemes, Domitianus auctumnos,
Augustus annis commodabit aestates;
Dum grande famuli nomen asseret Rheni
Germanicarum magna lux Kalendarum;
Tarpeia summi saxa dum patris stabunt,
Dum voce supplex dumque ture placabit
Matrona divae dulce Iuliae numen:
Manebit altum Flaviae decus gentis
Cum sole et astris cumque luce Romana.
Invicta quidquid condidit manus, caeli est.

II.

Pauper amicitiae cum sis, Lupe, non es amicae,
Et queritur de te mentula sola nihil.
Illa siligineis pinguescit adultera cunnis,
Convivam pascit nigra farina tuum.
Incensura nives dominae Setina liquantur,
Nos bibimus Corsi pulla venena cadi.
Empta tibi nox est fundis non tota paternis,
Haud sua desertus rura sodalis arat.
Splendet Erythraeis perlucida moecha lapillis,
Ducitur addictus, te futuente, cliens.
Octo Syris suffulta datur lectica puellae,
Nudum sandapilae pondus amicus erit.
I nunc et miseros, Cybele, praecide cinaedos:
Haec erat, haec cultris mentula digna tuis.

III.

Quantum iam superis, Caesar, caeloque dedisti
Si repetas et si creditor esse velis,

Grandis in aetherio licet auctio fiat Olympo
　Coganturque dei vendere quidquid habent:
Conturbabit Atlas, et non erit uncia tota,
　Decidat tecum qua pater ipse deûm.
Pro Capitolinis quid enim tibi solvere templis,
　Quid pro Tarpeiae frondis honore potest?
Quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?
　Pallada praetereo: res agit illa tuas.
Quid loquar Alciden Phoebumque piosque Laconas?
　Addita quid Latio Flavia templa polo?
Expectes et sustineas, Auguste, necesse est:
　Nam tibi quod solvat non habet arca Iovis.

IV.

Aureolis futui cum possit Galla duobus
　Et plus quam futui, si totidem addideris:
Aureolos a te cur accipit, Aeschyle, denos?
　Non fellat tanti Galla. Quid ergo? Tacet.

V.

Nubere vis Prisco: non miror, Paula: sapisti.
　Ducere te non volt Priscus: et ille sapit.

VI.

Tibi, summe Rheni domitor et parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes;
Populos habebunt: parere iam scelus non est.
Non puer avari sectus arte mangonis
Virilitatis damna maeret ereptae,
Nec quam superbus computet stipem leno,
Dat prostituto misera mater infanti.
Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Pudor, esse per te coepit et lupanari.

VII.

Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,
　Continuis volui quinque diebus Ave.
Non vacat, aut dormit, dictum est bis terque reverso.
　Iam satis est, Afer: non vis avere: vale.

VIII.

Tanquam parva foret sexus iniuria nostri
Foedandos populo prostituisse mares,
Iam cunae lenonis erant, ut ab ubere raptus
Sordida vagitu posceret aera puer.
Immatura dabant infandas corpora poenas.
Non tulit Ausonius talia monstra pater,
Idem qui teneris nuper succurrit ephebis,
Ne faceret steriles saeva libido viros.
Dilexere prius pueri iuvenesque senesque,
At nunc infantes te quoque, Caesar, amant

IX.

Nil tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, milia sena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
Annua legavit milia sena tibi.

X.

Cenes, Canthare, cum foris libenter,
Clamas et maledicis et minaris.
Deponas animos truces, monemus:
Liber non potes et gulosus esse.

XI.

Nomen cum violis rosisque natum,
Quo pars optima nominatur anni,
Hyblam quod sapit Atticosque flores,
Quod nidos olet alitis superbae;
Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari
Et qui pocula temperat Tonanti:
Quod si Parrhasia sones in aula,
Respondent Veneres Cupidinesque;
Nomen nobile, molle, delicatum
Versu dicere non rudi volebam:
Sed tu syllaba contumax repugnas.

Dicunt Eiarinon tamen poetae,
Sed Graeci, quibus est nihil negatum
Et quos Ἄρες Ἄρες decet sonare.
Nobis non licet esse tam disertis,
Qui Musas colimus severiores.

XII.

Si daret auctumnus mihi nomen, Oporinos essem:
Horrida si brumae sidera, Chimerinos.
Dictus ab aestivo Therinos tibi mense vocarer:
Tempora cui nomen verna dedere, quis est?

XIII.

Nomen habes teneri quod tempora nuncupat anni,
Cum breve Cecropiae ver populantur apes;
Nomen Acidalia meruit quod arundine pingi,
Quod Cytherea sua scribere gaudet acu;
Nomen Erythraeis quod littera facta lapillis,
Gemma quod Heliadum pollice trita notet;
Quod pinna scribente grues ad sidera tollant;
Quod decet in sola Caesaris esse domo.

XIV.

Hunc, quem mensa tibi, quem cena paravit amicum
Esse putas fidae pectus amicitiae?
Aprum amat et mullos et sumen et ostrea, non te.
Tam bene si cenem, noster amicus erit.

XV.

Inscripsit tumulis septem scelerata virorum
„Se fecisse“ Chloe. Quid pote simplicius?

XVI.

Consilium formae, speculum, dulcesque capillos
Pergameo posuit dona sacrata deo
Ille puer tota domino gratissimus aula,
Nomine qui signat tempora verna suo.
Felix, quae tali censetur munere tellus!
Nec Ganymedeas mallet habere comas.

XVII.

Latonae venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa brevesque colos,
Hos tibi laudatos domino, rata vota, capillos
Ille tuus Latia misit ab urbe puer;
Addidit et nitidum sacratis crinibus orbem,
Quo felix facies iudice tuta fuit.
Tu iuvenale decus serva, ne pulchrior ille
In longa fuerit quam breviore coma.

XVIII.

Est mihi sitque precor longum te praeside, Caesar,
Rus minimum, parvi sunt et in urbe lares.
Sed de valle brevi, quas det sitientibus hortis,
Curta laboratas antlia tollit aquas:
Sicca domus queritur nullo se rore foveri,
Cum mihi vicino Marcia fonte sonet.
Quam dederis nostris, Auguste, penatibus undam,
Castalis haec nobis aut Iovis imber erit.

XIX.

Laudas balnea versibus trecentis
Cenantis bene Pontici, Sabelle.
Vis cenare, Sabelle, non lavari.

XX.

Haec, quae tota patet tegiturque et marmore et auro,
Infantis domini conscia terra fuit.
Felix o quantis sonuit vagitibus et quas
Vidit reptantes sustinuitque manus!
Hic steterat veneranda domus, quae praestitit orbi
Quod Rhodos astrifero, quod pia Creta polo.
Curetes texere Iovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges:
At te protexit superûm pater et tibi, Caesar,
Pro iaculo et parma fulmen et aegis erat.

XXI.

Artemidorus habet puerum, sed vendidit agrum:
Agrum pro puero Calliodorus habet.
Dic, uter ex istis melius rem gesserit, Aucte?
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

XXII.

Credis ob haec me, Pastor, opes fortasse rogare,
Propter quae vulgus crassaque turba rogat,
Ut Setina meos consumat gleba ligones
Et sonet innumera compede Tuscus ager;
Ut Mauri Libycis centum stent dentibus orbes
Et crepet in nostris aurea lamna toris,
Nec labris nisi magna meis crystalla terantur
Et faciant nigras nostra Falerna nives;
Ut canusinatus nostro Syrus assere sudet
Et mea sit culto sella cliente frequens;
Aestuet ut nostro madidus conviva ministro,
Quem permutatum nec Ganymede velis;
Ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas
Et Massyla meum virga gubernet equum.
Est nihil ex istis: superos ac sidera testor.
Ergo quid? Ut donem, Pastor, et aedificem

XXIII.

O cui virgineo flavescere contigit auro,
Dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus?
„Aspicis en domini fulgentes marmore voltus?
Venit ad has ultro nostra corona comas.“
Albanae livere potest pia quercus olivae,
Cinxerit invictum quod prior illa caput.

XXIV.

Quis Palatinos imitatus imagine voltus
Phidiacum Latio marmore vicit ebur?
Haec mundi facies, haec sunt Iovis ora sereni:
Sic tonat ille deus, cum sine nube tonat.

Non solam tribuit Pallas tibi, Care, coronam;
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

XXV.

Dantem vina tuum quotiens aspeximus Hyllum,
Lumine nos, Afer, turbidiore notas.
Quod, rogo, quod scelus est, mollem spectare ministrum?
Aspicimus solem, sidera, templa, deos.
Avertam voltus, tanquam mihi pocula Gorgon
Porrigat atque oculos oraque nostra petat?
Trux erat Alcides, et Hylan spectare licebat;
Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros spectet conviva ministros,
Phineas invites, Afer, et Oedipodas.

XXVI.

Audet facundo qui carmina mittere Nervae,
Pallida donabit glaucina, Cosme, tibi;
Paestano violas et cana ligustra colono,
Hyblaeis apibus Corsica mella dabit. —
Sed tamen et parvae nonnulla est gratia Musae;
Appetitur posito vilis oliva lupo;
Nec tibi sit mirum, modici quod conscia vatis
Iudicium metuit nostra Thalia tuum,
Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum iuvenis cum tibi lusit opus.

XXVII.

Cum depilatos, Chreste, coleos portes
Et vulturino mentulam parem collo
Et prostitutis levius caput culis,
Nec vivat ullus in tuo pilus crure,
Purgentque saevae cana labra volsellae;
Curios, Camillos, Quintios, Numas, Ancos,
Et quidquid unquam legimus pilosorum
Loqueris sonasque grandibus minax verbis,
Et cum theatris saeculoque rixaris.
Occurrit aliquis inter ista si draucus,

Iam paedagogo liberatus et cuius
Refibulavit turgidum faber penem:
Nutu vocatum ducis, et pudet fari
Catoniana, Chreste, quod facis lingua.

XXVIII.

Dulce decus scenae, ludorum fama, Latinus
Ille ego sum, plausus deliciaeque tuae;
Qui spectatorem potui fecisse Catonem,
Solvere qui Curios Fabriciosque graves.
Sed nihil a nostro sumpsit mea vita theatro
Et sola tantum scenicus arte feror.
Nec poteram gratus domino sine moribus esse:
Interius mentes inspicit ille deus.
Vos me laurigeri parasitum dicite Phoebi,
Roma sui famulum dum sciat esse Iovis.

XXIX.

Saecula Nestoreae permensa, Philaeni, senectae,
Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?
Euboicae nondum numerabas longa Sibyllae
Tempora: maior erat mensibus illa tribus.
Heu quae lingua silet! non illam mille catastae
Vincebant, nec quae turba Sarapin amat;
Nec matutini cirrata caterva magistri,
Nec quae Strymonio de grege ripa sonat.
Quae nunc Thessalico lunam deducere rhombo,
Quae sciet hos illos vendere lena toros?
Sit tibi terra levis mollique tegaris harena,
Ne tua non possint eruere ossa canes.

XXX.

Cappadocum saevis Antistius occidit oris
Rusticus. O tristi crimine terra nocens!
Rettulit ossa sinu cari Nigrina mariti
Et questa est longas non satis esse vias;
Cumque daret sanctam tumulis, quibus invidet, urnam,
Visa sibi est rapto bis viduata viro.

XXXI.

Cum comes Arctois haereret Caesaris armis
Velius, hanc Marti pro duce vovit avem.
Luna quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poscebat iam sibi vota deus.
Ipse suas anser properavit laetus ad aras
Et cecidit sanctis hostia parva focis.
Octo vides patulo pendere nomismata rostro
Alitis? haec extis condita nuper erant.
Quae litat argento pro te, non sanguine, Caesar,
Victima, iam ferro non opus esse docet.

XXXII.

Hanc volo, quae facilis, quae palliolata vagatur,
Hanc volo, quae puero iam dedit ante meo;
Hanc volo, quam redimit totam denarius alter,
Hanc volo, quae pariter sufficit una tribus.
Poscentem nummos et grandia verba sonantem
Possideat crassae mentula Burdigalae.

XXXIII.

Audieris in quo, Flacce, balneo plausum,
Matronis illic esse mentulam scito.

XXXIV.

Iuppiter Idaei risit mendacia busti,
Dum videt Augusti Flavia templa poli,
Atque inter mensas largo iam nectare fusus,
Pocula cum Marti traderet ipse suo,
Respiciens Phoebum pariter Phoebique sororem,
Cum quibus Alcides et pius Arcas erat:
„Gnosia vos“ inquit „nobis monimenta dedistis:
Cernite, quam plus sit, Caesaris esse patrem.“

XXXV.

Artibus his semper cenam, Philomuse, mereris,
Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
Scis, quid in Arsacia Pacorus deliberet aula,
Rhenigenam numeras Sarmaticamque manum;

Verba ducis Daci chartis mandata resignas,
Victricem laurum quam venit ante vides;
Scis, quotiens Phario madeat Iove fusca Syene,
Scis, quota de Libyco litore puppis eat,
Cuius Iuleae capiti nascantur olivae,
Destinet aetherius cui sua serta pater.
Tolle tuas artes; hodie cenabis apud me,
Hac lege, ut narres nil, Philomuse, novi.

XXXVI.

Viderat Ausonium posito modo crine ministrum
Phryx puer, alterius gaudia nota Iovis:
„Quod tuus, ecce, suo Caesar permisit ephebo,
Tu permitte tuo, maxime rector“ ait.
„Iam mihi prima latet longis lanugo capillis,
Iam tua me ridet Iuno vocatque virum.“
Cui pater aetherius „Puer o dulcissime,“ dixit,
„Non ego quod poscis, res negat ipsa tibi:
Caesar habet noster similes tibi mille ministros
Tantaque sidereos vix capit aula mares.
At tibi si dederit voltus coma tonsa viriles,
Quis mihi, qui nectar misceat, alter erit?“

XXXVII.

Cum sis ipsa domi mediaque ornere Subura,
Fiant absentes et tibi, Galla, comae;
Nec dentes aliter, quam Serica nocte reponas,
Et iaceas centum condita pyxidibus;
Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio,
Et te nulla movet cani reverentia cunni,
Quem potes inter avos iam numerare tuos.
Promittis sescenta tamen; sed mentula surda est,
Et sit lusca licet, te tamen illa videt.

XXXVIII.

Summa licet velox, Agathine, pericula ludas,
Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.

Nolentem sequitur, tenuesque reversa per auras
Vel pede vel tergo, crine vel ungue sedet.
Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbo
Et rapiant celeres vela negata Noti,
Securos pueri neglecta perambulat artus,
Et nocet artifici ventus et unda nihil.
Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
Non potes: arte opus est, ut tibi parma cadat.

XXXIX.

Prima Palatino lux est haec orta Tonanti,
Optasset Cybele qua peperisse Iovem.
Hac et sancta mei genita est Caesonia Rufi.
Plus debet matri nulla puella suae.
Laetatur gemina votorum sorte maritus,
Contigit hunc illi quod bis amare diem.

XL.

Tarpeias Diodorus ad coronas
Romam cum peteret Pharo relicta,
Vovit pro reditu viri Philaenis,
Illam lingeret ut puella simplex,
Quam castae quoque diligunt Sabinae.
Dispersa rate tristibus procellis
Mersus fluctibus obrutusque ponto
Ad votum Diodorus enatavit.
O tardus nimis et piger maritus!
Hoc in litore si puella votum
Fecisset mea, protinus redissem.

XLI.

Pontice, quod nunquam futuis, sed pellice laeva
Uteris et Veneri servit amica manus,
Hoc nihil esse putas? scelus est, mihi crede, sed ingens,
Quantum vix animo concipis ipse tuo.
Nempe semel futuit, generaret Horatius ut tres;
Mars semel, ut geminos Ilia casta daret.
Omnia perdiderant, si masturbatus uterque

Mandassent manibus gaudia foeda suis.
Ipsam crede tibi naturam dicere rerum:
„Istud quod digitis, Pontice, perdis, homo est.“

XLII.

Campis dives Apollo sic marinis,
Sic semper senibus fruare cygnis,
Doctae sic tibi serviant sorores,
Nec Delphis tua mentiatur ulli,
Sic Palatia te colant amentque:
Bis senos cito te rogante fasces
Det Stellae bonus annuatque Caesar.
Felix tunc ego debitorque voti
Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus aureis iuvencum.
Nata est hostia, Phoebe; quid moraris?

XLIII.

Hic qui dura sedens porrecto saxa leone
Mitigat exiguo magnus in aere deus,
Quaeque tulit, spectat resupino sidera voltu,
Cuius laeva calet robore, dextra mero:
Non est fama recens nec nostri gloria caeli;
Nobile Lysippi munus opusque vides.
Hoc habuit numen Pellaei mensa tyranni,
Qui cito perdomito victor in orbe iacet.
Hunc puer ad Libycas iuraverat Hannibal aras;
Iusserat hic Sullam ponere regna trucem.
Offensus variae tumidis terroribus aulae
Privatos gaudet nunc habitare lares.
Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
Sic voluit docti Vindicis esse deus.

XLIV.

Alciden modo Vindicem rogabam
Esset cuius opus laborque felix.
Risit, nam solet hoc, levique nutu
„Graece numquid“ ait „poeta, nescis?

Inscripta est basis indicatque nomen."
Λυσίππου lego, Phidiae putavi.

XLV.

Miles Hyperboreos modo, Marcelline, triones
Et Getici tuleras sidera pigra poli:
Ecce Promethei rupes et fabula montis
Quam prope sunt oculis, nunc adeunda, tuis!
Videris immensis cum conclamata querellis
Saxa senis, dices „Durior ipse fuit."
Et licet haec addas: „Potuit qui talia ferre,
Humanum merito finxerat ille genus."

XLVI.

Gellius aedificat semper: modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat emitque seras;
Nunc has, nunc illas reficit mutatque fenestras:
Dum tantum aedificet, quidlibet ille facit,
Oranti nummos ut dicere possit amico
Unum illud verbum Gellius „Aedifico."

XLVII.

Democritos, Zenonas inexplicitosque Platonas
Quidquid et hirsutis squalet imaginibus,
Sic quasi Pythagorae loqueris successor et heres,
Praependet Samia nec tibi barba minor.
Sed quod et hircosis serum est et turpe pilosis,
In molli rigidam clune libenter habes.
Tu, qui sectarum causas et pondera nosti,
Dic mihi, percidi, Pannyche, dogma quod est?

XLVIII.

Heredem cum me partis tibi, Garrice, quartae
Per tua iurares sacra caputque tuum,
Credidimus, — quis enim damnet sua vota libenter? —
Et spem muneribus fovimus usque datis;
Inter quae rari Laurentem ponderis aprum

Misimus; Aetola de Calydone putes.
At tu continuo populumque patresque vocasti;
Ructat adhuc aprum pallida Roma meum.
Ipse ego, — quis credat? — conviva nec ultimus haesi,
Sed nec costa data est caudave missa mihi.
De quadrante tuo quid sperem, Garrice? Nulla
De nostro nobis uncia venit apro.

XLIX.

Haec est illa meis multum cantata libellis,
Quam meus edidicit lector amatque togam.
Partheniana fuit quondam, memorabile vatis
Munus: in hac ibam conspiciendus eques,
Dum nova, dum nitida fulgebat splendida lana
Dumque erat auctoris nomine digna sui;
Nunc anus et tremulo vix accipienda tribuli,
Quam possis niveam dicere iure tuo.
Quid non longa dies, quid non consumitis anni?
Haec toga iam non est Partheniana, mea est.

L.

Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
Carmina quod faciam, quae brevitate placent.
Confiteor; sed tu bis senis grandia libris
Qui scribis Priami praelia, magnus homo es.
Nos facimus Bruti puerum, nos Langona vivum:
Tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

LI.

Quod semper superos invito fratre rogasti,
Hoc, Lucane, tibi contigit, ante mori.
Invidet ille tibi; Stygias nam Tullus ad undas
Optabat, quamvis sit minor, ire prior.
Tu colis Elysios nemorisque habitator amoeni
Esse tuo primum nunc sine fratre cupis;
Et si iam nitidis alternus venit ab astris,
Pro Polluce mones Castora ne redeat.

LII.

Si credis mihi, Quinte, quod mereris,
Natales, Ovidi, tuas Apriles
Ut nostras amo Martias Kalendas.
Felix utraque lux diesque nobis
Signandi melioribus lapillis!
Hic vitam tribuit, sed hic amicum.
Plus dant, Quinte, mihi tuae Kalendae.

LIII.

Natali tibi, Quinte, tuo dare parva volebam
Munera; tu prohibes: imperiosus homo es.
Parendum est monitis, fiat quod uterque volemus
Et quod utrumque iuvat: tu mihi, Quinte, dato.

LIV.

Si mihi Picena turdus palleret oliva,
Tenderet aut nostras silva Sabina plagas;
Aut crescente levis traheretur arundine praeda
Pinguis et implicitas virga teneret aves:
Care, daret sollemne tibi cognatio munus,
Nec frater nobis, nec prior esset avus.
Nunc sturnos inopes fringillorumque querellas
Audit et arguto passere vernat ager.
Inde salutatus picae respondet arator,
Hinc prope summa rapax milvus ad astra volat.
Mittimus ergo tibi parvae munuscula chortis,
Qualia si recipis, saepe propinquus eris.

LV.

Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales,
Dum Stellae turdos, dum tibi, Flacce, paro,
Occurrit nobis ingens onerosaque turba,
In qua se primum quisque meumque putat.
Demeruisse duos votum est; offendere plures
Vix tutum; multis mittere dona grave est.
Qua possum sola veniam ratione merebor:
Nec Stellae turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

LVI.

Spendophorus Libycas domini petit armiger urbes:
Quae puero dones tela, Cupido, para;
Illa quibus iuvenes figis mollesque puellas:
Sit tamen in tenera levis et hasta manu.
Loricam clypeumque tibi galeamque remitto;
Tutus ut invadat praelia, nudus eat.
Non iaculo, non ense fuit laesusve sagitta,
Casside dum liber Parthenopaeus erat.
Quisquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.
O felix, si quem tam bona fata manent!
Dum puer es, redeas, dum voltu lubricus, et te
Non Libye faciat, sed tua Roma virum.

LVII.

Nil est tritius Hedyli lacernis:
Non ansae veterum Corinthiorum,
Nec crus compede lubricum decenni,
Nec ruptae recutita colla mulae,
Nec quae Flaminiam secant salebrae,
Nec qui litoribus nitent lapilli,
Nec Tusca ligo vinea politus,
Nec pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quassa mulionis,
Nec rasum cavea latus bisontis,
Nec dens iam senior ferocis apri.
Res una est tamen, — ipse non negabit, —
Culus tritior Hedyli lacernis.

LVIII.

Nympha sacri regina lacus, cui grata Sabinus
Et mansura pio munere templa dedit,
Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
Nec tua Baianas Sassina malit aquas:
Excipe sollicitos placide, mea dona, libellos;
Tu fueris Musis Pegasis unda meis. —
„Nympharum templis quisquis sua carmina donat,
Quid fieri libris debeat, ipse docet.“

LIX.

In Septis Mamurra diu multumque vagatus,
Hic ubi Roma suas aurea vexat opes,
Inspexit molles pueros oculisque comedit;
Non hos, quos primae prostituere casae,
Sed quos arcanae servant tabulata catastae
Et quos non populus, nec mea turba videt
Inde satur mensas et opertos exuit orbes
Expositumque alte pingue poposcit ebur,
Et testudineum mensus quater hexaclinon
Ingemuit citro non satis esse suo.
Consuluit nares, an olerent aera Corinthon
Culpavit statuas et, Polyclite, tuas
Et turbata brevi questus crystallina vitro
Murrina signavit seposuitque decem.
Expendit veteres calathos et si qua fuerunt
Pocula Mentorea nobilitata manu,
Et virides picto gemmas numeravit in auro,
Quidquid et a nivea grandius aure sonat.
Sardonychas veros mensa quaesivit in omni
Et pretium magnis fecit iaspidibus.
Undecima lassus cum iam discederet hora,
Asse duos calices emit et ipse tulit.

LX.

Seu tu Paestanis genita es seu Tiburis arvis,
Seu rubuit tellus Tuscula flore tuo;
Seu Praenestino te vilica legit in horto,
Seu modo Campani gloria ruris eras:
Pulchrior ut nostro videare corona Sabino,
De Nomentano te putet esse meo.

LXI.

In Tartessiacis domus est notissima terris,
Qua dives placidum Corduba Baetin amat
Vellera nativo pallent ubi flava metallo
Et linit Hesperium bractea viva pecus;
Aedibus in mediis totos amplexa penates

Stat platanus densis Caesariana comis,
Hospitis invicti posuit quam dextera felix,
Coepit et ex illa crescere virga manu.
Auctorem dominumque suum sentire videtur:
Sic viret et ramis sidera celsa petit.
Saepe sub hac madidi luserunt arbore Fauni
Terruit et tacitam fistula sera domum;
Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros,
Saepe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
Atque oluere lares comissatore Lyaeo,
Crevit et effuso laetior umbra mero;
Hesternisque rubens deiecta est herba coronis,
Atque suas potuit dicere nemo rosas.
O dilecta deis, o magni Caesaris arbor,
Ne metuas ferrum sacrilegosque focos.
Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
Non Pompeianae te posuere manus.

LXII.

Tinctis murice vestibus quod omni
Et nocte utitur et die Philaenis,
Non est ambitiosa nec superba:
Delectatur odore, non colore.

LXIII.

Ad cenam invitant omnes te, Phoebe, cinaedi.
Mentula quem pascit, non, puto, purus homo est.

LXIV.

Herculis in magni voltus descendere Caesar
Dignatus Latiae dat nova templa viae,
Qua Triviae nemorosa petit dum regna viator,
Octavum domina marmor ab urbe legit.
Ante colebatur votis et sanguine largo,
Maiorem Alciden nunc minor ipse colit.
Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
Illi securus vota minora facit.

LXV.

Alcide, Latio nunc agnoscende Tonanti,
Postquam pulchra dei Caesaris ora geris,
Si tibi tunc isti voltus habitusque fuissent,
Cesserunt manibus cum fera monstra tuis:
Argolico famulum non te servire tyranno
Vidissent gentes saevaque regna pati,
Sed tu iussisses Eurysthea, nec tibi fallax
Portasset Nessi perfida dona Lichas.
Oetaei sine lege rogi securus adisses
Astra patris summi, quae tibi poena dedit;
Lydia nec dominae traxisses pensa superbae,
Nec Styga vidisses Tartareumque canem.
Nunc tibi Iuno favet, nunc te tua diligit Hebe;
Nunc te si videat Nympha, remittet Hylan.

LXVI.

Uxor cum tibi sit formosa, pudica, puella,
Quo tibi natorum iura, Fabulle, trium?
Quod petis a nostro supplex dominoque deoque,
Tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

LXVII.

Lascivam tota possedi nocte puellam,
Cuius nequitias vincere nulla potest.
Fessus mille modis illud puerile poposci:
Ante preces totas primaque verba dedit.
Improbius quiddam ridensque rubensque rogavi:
Pollicita est nulla luxuriosa mora.
Sed mihi pura fuit; tibi non erit, Aeschyle: si vis,
Accipe et hoc munus conditione mala.

LXVIII.

Quid tibi nobiscum est, ludi scelerate magister,
Invisum pueris virginibusque caput?
Nondum cristati rupere silentia galli:

Murmure iam saevo verberibusque tonas.
Tam grave percussis incudibus aera resultant,
Causidico medium cum faber aptat equum:
Mitior in magno clamor furit amphitheatro,
Vincenti parmae cum sua turba favet.
Vicini somnum non tota nocte rogamus:
Nam vigilare leve est, pervigilare grave est.
Discipulos dimitte tuos. Vis, garrule, quantum
Accipis ut clames, accipere ut taceas?

LXIX.

Cum futuis, Polycharme, soles in fine cacare.
Cum paedicaris, quid, Polycharme, facis?

LXX.

Dixerat „o mores! o tempora!“ Tullius olim,
Sacrilegum strueret cum Catilina nefas,
Cum gener atque socer diris concurreret armis
Maestaque civili caede maderet humus.
Cur nunc „o mores!“ cur nunc „o tempora!“ dicis?
Quod tibi non placeat, Caeciliane, quid est?
Nulla ducum feritas, nulla est insania ferri;
Pace frui certa laetitiaque licet.
Non nostri faciunt, tibi quod tua tempora sordent,
Sed faciunt mores, Caeciliane, tui.

LXXI.

Massyli leo fama iugi pecorisque maritus
Lanigeri mirum qua coiere fide.
Ipse licet videas, cavea stabulantur in una
Et pariter socias carpit uterque dapes:
Nec fetu nemorum gaudent nec mitibus herbis,
Concordem satiat sed rudis agna famem.
Quid meruit terror Nemees, quid proditor Helles,
Ut niteant celsi lucida signa poli?
Sidera si possent pecudesque feraeque mereri,
Hic aries astris, hic leo dignus erat.

LXXII.

Liber, Amyclaea frontem vittate corona,
Qui quatis Ausonia verbera Graia manu,
Clusa mihi texto cum prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagona venit?
Atqui digna tuo si nomine munera ferres,
Scis, puto, debuerint quae mihi dona dari.

LXXIII.

Dentibus antiquas solitus producere pelles
Et mordere luto putre vetusque solum,
Praenestina tenes decepti rura patroni,
In quibus indignor si tibi cella fuit:
Rumpis et ardenti madidus crystalla Falerno
Et pruris domini cum Ganymede tui.
At me litterulas stulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis rhetoribusque mihi?
Frange leves calamos et scinde, Thalia, libellos.
Si dare sutori calceus ista potest.

LXXIV.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, et infantis parva figura manet.
Florentes nulla signavit imagine voltus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

LXXV.

Non silice duro structilive caemento,
Nec latere cocto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:
Sed strage nemorum pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo possit.
Idem beatas lautus extruit thermas
De marmore omni, quod Carystos invenit,
Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas mittit
Et quod virenti fonte lavit Eurotas.
Sed ligna desunt: subice balneum thermis.

LXXVI.

Haec sunt illa mei quae cernitis ora Camoni,
Haec pueri facies primaque forma fuit.
Creverat hic voltus bis denis fortior annis
Gaudebatque suas pingere barba genas,
Et libata semel summos modo purpura cultros
Sparserat. Invidit de tribus una soror
Et festinatis incidit stamina pensis,
Absentemque patri rettulit urna rogum.
Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
Haec erit in chartis maior imago meis.

LXXVII.

Quod optimum sit disputat convivium
Facunda Prisci pagina,
Et multa dulci, multa sublimi refert,
Sed cuncta docto pectore.
Quod optimum sit quaeritis convivium?
In quo choraules non erit.

LXXVIII.

Funera post septem nupsit tibi Galla virorum,
Picentine: sequi volt, puto, Galla viros.

LXXIX.

Oderat ante ducum famulos turbamque priorem
Et Palatinum Roma supercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum est,
Ut sit cuique suae cura secunda domus.
Tam placidae mentes, tanta est reverentia nostri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo suos — haec est aulae natura potentis —,
Sed domini mores Caesarianus habet.

LXXX.

Duxerat esuriens locupletem pauper anumque:
Uxorem pascit Gellius et futuit.

LXXXI.

Lector et auditor nostros probat, Aule, *libellos*,
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam cenae fercula nostrae
Malim convivis quam placuisse cocis.

LXXXII.

Dixerat astrologus periturum te cito, Munna,
Nec, puto, mentitus dixerat ille tibi.
Nam tu dum metuis, ne quid post fata relinquas,
Hausisti patrias luxuriosus opes,
Bisque tuum deciens non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Munna, perire cito?

LXXXIII.

Inter tanta tuae miracula, Caesar, harenae,
Quae vincit veterum munera clara ducum,
Multum oculi, sed plus aures debere fatentur
Se tibi, quod spectant qui recitare solent.

LXXXIV.

Cum tua sacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro domino Caesare sancta fides,
Haec ego Pieria ludebam tutus in umbra,
Ille tuae cultor notus amicitiae.
Me tibi Vindelicis Raetus narrabat in oris,
Nescia nec nostri nominis Arctos erat.
O quotiens veterem non inficiatus amicum
Dixisti „Meus est iste poeta, meus!“
Omne tibi nostrum quod bis trieteride iuncta
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

LXXXV.

Languidior noster si quando est Paulus, Atili,
Non se, convivas abstinet ille suos.
Tu languore quidem subito fictoque laboras,
Sed mea porrexit sportula, Paule, pedes.

LXXXVI.

Festinata sui gemeret quod fata Severi
Silius, Ausonio non semel ore potens,
Cum grege Pierio maestus Phoeboque querebar,
„Ipse meum flevi“ dixit Apollo „Linon:“
Respexitque suam quae stabat proxima fratri
Calliopen et ait: „Tu quoque volnus habes.
Aspice Tarpeium Palatinumque Tonantem:
Ausa nefas Lachesis laesit utrumque Iovem.“
Numina cum videas duris obnoxia fatis,
Invidia possis exonerare deos.

LXXXVII.

Septem post calices Opimiani
Denso cum iaceam triente blaesus,
Affers nescio quas mihi tabellas
Et dicis „Modo liberum esse iussi
Nastam — servolus est mihi paternus —
Signa.“ Cras melius, Luperce, fiet.
Nunc signat meus anulus lagonam.

LXXXVIII.

Cum me captares, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
De cavea fugiat ne male pastus aper.

LXXXIX.

Lege nimis dura convivam scribere versus
Cogis, Stella: licet scribere, nempe malos.

XC.

Sic in gramine floreo reclinis,
Qua gemmantibus hinc et inde rivis
Curva calculus excitatur unda,
Exclusis procul omnibus molestis,
Pertundas glaciem triente nigro,

Frontem sutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi sit puer cinaedus
Et castissima pruriat puella:
Infamem nimio calore Cypron
Observes, moneo precorque, Flacce,
Messes area cum teret crepantes
Et fervens iuba saeviet leonis.
At tu, diva Paphi, remitte, nostris
Illaesum puerum remitte votis.
Sic Martis tibi serviant Kalendae
Et cum ture meroque victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Secta plurima quadra de placenta.

XCI.

Ad cenam si me diversa vocaret in astra
Hinc invitator Caesaris, inde Iovis,
Astra licet propius, Palatia longius essent,
Responsa ad superos haec referenda darem:
„Quaerite qui malit fieri conviva Tonantis:
Me meus in terris Iuppiter, ecce, tenet."

XCII.

Quae mala sunt domini, quae servi commoda nescis,
Condyle, qui servum te gemis esse diu.
Dat tibi securos vilis tegeticula somnos,
Pervigil in pluma Gaïus, ecce, iacet.
Gaïus a prima tremebundus luce salutat
Tot dominos, at tu, Condyle, nec dominum.
„Quod debes, Gaï, redde" inquit Phoebus et illinc
Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
Tortorem metuis? podagra cheragraque secatur
Gaïus et mallet verbera mille pati.
Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
Non mavis, quam ter Gaïus esse tuus?

XCIII.

Addere quid cessas, puer, immortale Falernum?
Quadrantem duplica de seniore cado.

Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calocisse, deorum
Sex iubeo cyathos fundere? Caesar erit.
Sutilis aptetur deciens rosa crinibus, ut sit
Qui posuit sacrae nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da basia, fiat ut illud
Nomen, ab Odrysio quod deus orbe tulit.

XCIV.

Sardonica medicata dedit mihi pocula virga:
Os hominis! mulsum me rogat Hippocrates.
Tam stupidus nunquam nec tu, puto, Glauce, fuisti,
Chalcea donanti chrysia qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?
Accipiat, sed si potat in elleboro.

XCV.

Alphius ante fuit, coepit nunc Olphius esse,
Uxorem postquam duxit Athenagoras.

XCVb.

Nomen Athenagorae quaeris, Callistrate, verum?
Si scio, dispeream, quis sit Athenagoras.
Sed puta me verum, Callistrate, dicere nomen:
Non ego, sed vester peccat Athenagoras.

XCVI.

Clinicus Herodes trullam subduxerat aegro:
Deprensus dixit „Stulte, quid ergo bibis?"

XCVII.

Rumpitur invidia quidam, carissime Iuli,
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
Monstramur digito, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Caesar uterque
Ius mihi natorum, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe est
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod sum iucundus amicis,
Quod conviva frequens, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amamur quodque probamur:
Rumpatur, quisquis rumpitur invidia.

XCVIII.

Vindemiarum non ubique proventus
Cessavit, Ovidi; pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquae fecit.

XCIX.

Marcus amat nostras Antonius, Attice, Musas,
Charta salutatrix si modo vera refert:
Marcus Palladiae non inficianda Tolosae
Gloria, quem genuit pacis alumna quies.
Tu qui longa potes dispendia ferre viarum,
I, liber, absentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor:
Grande tui pretium muneris auctor erit.
Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur
Quae fluit, an pigro quae stupet unda lacu.

C.

Denaris tribus invitas et mane togatum
Observare iubes atria, Basse, tua:
Deinde haerere tuo lateri, praecedere sellam,
Ad vetulas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula est vilisque vetusque:
Denaris tamen hanc non emo, Basse, tribus.

CI.

Appia, quam simili venerandus in Hercule Caesar
Consecrat, Ausoniae maxima fama viae,
Si cupis Alcidae cognoscere facta prioris,
Disce: Libyn domuit, aurea poma tulit;
Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo,
Addidit Arcadio terga leonis apro;
Aeripedem silvis cervam, Stymphalidas astris

Abstulit, ab Stygia cum cane venit aqua;
Fecundam vetuit reparari mortibus hydram,
Hesperias Tusco lavit in amne boves.
Haec minor Alcides: maior quae gesserit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.
Asseruit possessa malis Palatia regnis:
Prima suo gessit pro Iove bella puer.
Solus Iuleas cum iam retineret habenas,
Tradidit inque suo tertius orbe fuit.
Cornua Sarmatici ter perfida contudit Histri,
Sudantem Getica ter nive lavit equum.
Saepe recusatos parcus duxisse triumphos
Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.
Templa deis, mores populo dedit, otia ferro,
Astra suis, caelo sidera, serta Iovi.
Herculeum tantis numen non sufficit actis:
Tarpeio deus hic commodet ora patri.

CII.

Quadringentorum reddis mihi, Phoebe, tabellas:
Centum da potius mutua, Phoebe, mihi.
Quaere alium, cui te tam vano munere iactes:
Quod tibi non possum solvere, Phoebe, meum est.

CIII.

Quae nova tam similes genuit tibi Leda ministros?
Quae capta est alio nuda Lacaena cycno?
Dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Asillo,
Atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.
Ista Therapnaeis si forma fuisset Amyclis,
Cum vicere duas dona minora deas;
Mansisses, Helene, Phrygiamque redisset in Idam
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER X.

I.

Si nimius videor seraque coronide longus
Esse liber, legito pauca: libellus ero.
Terque quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina: fac tibi me quam cupis esse brevem.

II.

Festinata prior decimi mihi cura libelli
Elapsum manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quaedam, sed lima rasa recenti:
Pars nova maior erit: lector, utrique fave,
Lector, opes nostrae: quem cum mihi Roma dedisset,
„Nil tibi quod demus maius habemus" ait.
„Pigra per hunc fugies ingratae flumina Lethes
Et meliore tui parte superstes eris.
Marmora Messalae findit caprificus et audax
Dimidios Crispi mulio ridet equos:
At chartis nec fata nocent et saecula prosunt,
Solaque non norunt haec monimenta mori."

III.

Vernaculorum dicta, sordidum dentem,
Et foeda linguae probra circulatricis,
Quae sulphurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum,
Poeta quidam clancularius spargit
Et volt videri nostra. Credis hoc, Prisce,

Voce ut loquatur psittacus coturnicis
Et concupiscat esse Canus ascaules?
Procul a libellis nigra sit meis fama,
Quos rumor alba gemmeus vehit pinna.
Cur ego laborem notus esse tam prave,
Constare gratis cum silentium possit?

IV.

Qui legis Oedipoden caligantemque Thyesten,
Colchidas et Scyllas, quid nisi monstra legis?
Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopaeus et Attis,
Quid tibi dormitor proderit Endymion?
Exutusve puer pinnis labentibus? aut qui
Odit amatrices Hermaphroditus aquas?
Quid te vana iuvant miserae ludibria chartae?
Hoc lege, quod possit dicere vita „Meum est.“
Non hic Centauros, non Gorgonas Harpyiasque
Invenies: hominem pagina nostra sapit.
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores
Nec te scire: legas Aetia Callimachi.

V.

Quisquis stolaeve purpuraeve contemptor
Quos colere debet, laesit impio versu,
Erret per urbem pontis exul et clivi,
Interque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas.
Illi December longus et madens bruma
Clususque fornix triste frigus extendat.
Vocet beatos clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in sponda.
At cum supremae fila venerint horae
Diesque tardus, sentiat canum litem
Abigatque moto noxias aves panno;
Nec finiantur morte supplicis poenae,
Sed modo severi sectus Aeaci loris,
Nunc inquieti monte Sisyphi pressus,
Nunc inter undas garruli senis siccus

Delasset omnes fabulas poetarum:
Et cum fateri Furia iusserit verum,
Prodente clamet conscientia „Scripsi."

VI.

Felices, quibus urna dedit spectare coruscum
Solibus Arctois sideribusque ducem.
Quando erit ille dies, quo campus et arbor et omnis
Lucebit Latia culta fenestra nuru?
Quando morae dulces longusque a Caesare pulvis
Totaque Flaminia Roma videnda via?
Quando eques et picti tunica Nilotide Mauri
Ibitis, et populi vox erit una „Venit?"

VII.

Nympharum pater amniumque, Rhene,
Quicunque Odrysias bibunt pruinas,
Sic semper liquidis fruaris undis,
Nec te barbara contumeliosi
Calcatum rota conterat bubulci;
Sic et cornibus aureis receptis
Et Romanus eas utraque ripa:
Traianum populis suis et urbi,
Tibris te dominus rogat, remittas.

VIII.

Nubere Paula cupit nobis, ego ducere Paulam
Nolo: anus est; vellem, si magis esset anus.

IX.

Undenis pedibusque syllabisque
Et multo sale, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis
Et notus populis — quid invidetis? —
Non sum Andraemone notior caballo.

X.

Cum tu, laurigeris annum qui fascibus intras,
Mane salutator limina mille teras,

Hic ego quid faciam? quid nobis, Paule, relinquis,
Qui de plebe Numae densaque turba sumus?
Qui me respiciet, dominum regemque vocabo?
Hoc tu, sed quanto blandius! ipse facis.
Lecticam sellamve sequar? nec ferre recusas,
Per medium pugnas sed prior isse lutum.
Saepius assurgam recitanti carmina? tu stas
Et pariter geminas tendis in ora manus.
Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?
Dimisit nostras purpura vestra togas.

XI.

Nil aliud loqueris, quam Thesea Pirithoumque,
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
Dispeream, si tu Pyladi praestare matellam
Dignus es aut porcos pascere Pirithoi.
„Donavi tamen“ inquis „amico milia quinque
Et lotam ut multum terque quaterque togam.“
Quid, quod nil unquam Pylades donavit Orestae:
Qui donat quamvis plurima, plura negat.

XII.

Aemiliae gentes et Apollineas Vercellas,
Et Phaethontei qui petis arva Padi,
Ne vivam, nisi te, Domiti, dimitto libenter,
Grata licet sine te sit mihi nulla dies.
Sed desiderium tanti est, ut messe vel una
Urbano releves colla perusta iugo.
I precor et totos avida cute combibe soles.
O quam formosus, dum peregrinus, eris!
Et venies albis non agnoscendus amicis
Livebitque tuis pallida turba genis!
Sed via quem dederit, rapiet cito Roma colorem,
Niliaco redeas tu licet ore niger.

XIII.

Cum cathedralicios portet tibi reda ministros
Et Libys in longo pulvere sudet eques,

Strataque non unas cingant triclinia Baias
    Et Thetis unguento palleat uncta tuo,
Candida Setini rumpant crystalla trientes,
    Dormiat in pluma nec meliore Venus:
Ad nocturna iaces fastosae limina moechae
    Et madet heu! lacrimis ianua surda tuis,
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.
    Vis dicam, male sit cur tibi, Cotta? bene est.

XIV.

Cedere de nostris nulli te dicis amicis.
    Sed, sit ut hoc verum, quid, rogo, Crispe, facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque, negasti,
    Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabae modium nobis farrisve dedisti,
    Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidae missa est toga tempore brumae?
    Argenti venit quando selibra mihi?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
    Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

XV.

Dotatae uxori cor arundine fixit acuta,
    Sed dum ludit Aper: ludere novit Aper.

XVI.

Si donare vocas promittere nec dare, Gai,
    Vincam te donis muneribusque meis.
Accipe Callaicis quidquid fodit Astur in arvis,
    Aurea quidquid habet divitis unda Tagi;
Quidquid Erythraea niger invenit Indus in alga
    Quidquid et in nidis unica servat avis;
Quidquid Agenoreo Tyros improba cogit aheno:
    Quidquid habent omnes, accipe, quomodo das.

XVII.

Saturnalicio Macrum fraudare tributo,
    Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petit:

Sollemnesque iocos nec tristia carmina poscit
Et queritur nugas obticuisse meas.
Mensorum longis sed nunc vacat ille libellis.
Appia, quid facies, si legit ista Macer?

XVIII.

Nec vocat ad cenam Marius, nec munera mittit,
Nec spondet, nec volt credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest, sterilem quae curet amicum.
Eheu! quam fatuae sunt tibi, Roma, togae!

XIX.

Nec doctum satis et parum severum,
Sed non rusticulum nimis libellum
Facundo mea Plinio, Thalia,
I perfer: brevis est labor peractae
Altum vincere tramitem Suburae.
Illic Orphea protinus videbis
Udi vertice lubricum theatri,
Mirantesque feras avemque regis,
Raptum quae Phryga pertulit Tonanti.
Illic parva tui domus Pedonis
Caelata est aquilae minore pinna.
Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria ianuam, videto.
Totos dat tetricae dies Minervae,
Dum centum studet auribus virorum
Hoc quod saecula posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas.
Haec hora est tua, cum furit Lyaeus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli:
Tunc me vel rigidi legant Catones.

XX.

Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
Pendula quod patriae visere tecta libet,
Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis

Et praetextata cultus amicitia,
Tu facis; in terris quo non est alter Hiberis
Dulcior et vero dignus amore magis.
Tecum ego vel sicci Gaetula mapalia Poeni
Et poteram Scythicas hostis amare casas.
Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
In quocunque loco Roma duobus erit.

XXI.

Scribere te quae vix intelligat ipse Modestus
Et vix Claranus, quid rogo, Sexte, iuvat?
Non lectore tuis opus est, sed Apolline, libris:
Iudice te maior Cinna Marone fuit.
Sic tua laudentur sane: mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, ut sine Grammaticis.

XXII.

Cur spleniato saepe prodeam mento
Albave pictus sana labra cerussa,
Philaeni, quaeris? basiare te nolo.

XXIII.

Iam numerat placido felix Antonius aevo
Quindeciens actas Primus Olympiadas
Praeteritosque dies et totos respicit annos,
Nec metuit Lethes iam propioris aquas.
Nulla recordanti lux est ingrata gravisque:
Nulla fuit, cuius non meminisse velit.
Ampliat aetatis spatium sibi vir bonus: hoc est
Vivere bis, vita posse priore frui.

XXIV.

Natales mihi Martiae Kalendae,
Lux formosior omnibus Kalendis,
Qua mittunt mihi munus et puellae,
Quinquagesima liba septimamque
Vestris addimus hanc focis acerram.
His vos, si tamen expedit, roganti

Annos addite bis precor novenos,
Ut nondum nimia piger senecta,
Sed vitae tribus areis peractis
Lucos Elysiae petam puellae.
Post hunc Nestora nec diem rogabo.

XXV.

In matutina nuper spectatus harena
Mucius, imposuit qui sua membra focis,
Si patiens durusque tibi fortisque videtur,
Abderitanae pectora plebis habes.
Nam cum dicatur tunica praesente molesta
„Ure manum,“ plus est dicere „Non facio.“

XXVI.

Vare, Paraetonias Latia modo vite per urbes
Nobilis et centum dux memorande viris,
At nunc, Ausonio frustra promisse Quirino,
Hospita Lagaei litoris umbra iaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
Pinguia nec maestis addere tura rogis.
Sed datur aeterno victurum carmine munus.
Numquid et hoc, fallax Nile, negare potes?

XXVII.

Natali, Diodore, tuo conviva senatus
Accubat, et rarus non adhibetur eques,
Ac tua tricenos largitur sportula nummos.
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

XXVIII.

Annorum nitidique sator pulcherrime mundi,
Publica quem primum vota precesque vocant,
Pervius exiguos habitabas ante penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter.
Nunc tua Caesareis cinguntur limina donis,
Et fora tot numeras, Iane, quot ora geris.
At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
Ferrea perpetua claustra tuere sera.

XXIX.

Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Misisti dominae, Sextiliane, tuae;
Et quam donabas dictis a Marte Kalendis,
De nostra prasina est synthesis empta toga.
Iam constare tibi gratis coepere puellae:
Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

XXX.

O temperatae dulce Formiae litus,
Vos, cum severi fugit oppidum Martis
Et inquietas fessus exuit curas,
Apollinaris omnibus locis praefert.
Non ille sanctae dulce Tibur uxoris,
Nec Tusculanos Algidosve secessus,
Praeneste nec sic Antiumque miratur.
Non blanda Circe Dardanisve Caieta
Desiderantur, nec Marica nec Liris,
Nec in Lucrina lota Salmacis vena.
Hic summa leni stringitur Thetis vento;
Nec languet aequor, viva sed quies ponti
Pictam phaselon adiuvante fert aura,
Sicut puellae non amantis aestatem
Mota salubre purpura venit frigus.
Nec seta longo quaerit in mari praedam,
Sed e cubiclo lectuloque iactatam
Spectatus alte lineam trahit piscis.
Si quando Nereus sentit Aeoli regnum,
Ridet procellas tuta de suo mensa.
Piscina rhombum pascit et lupos vernas,
Natat ad magistrum delicata muraena;
Nomenculator mugilem citat notum
Et adesse iussi prodeunt senes mulli.
Frui sed istis quando, Roma, permittis?
Quot Formianos imputat dies annus
Negotiosis rebus urbis haerenti?
O ianitores vilicique felices!
Dominis parantur ista, serviunt vobis.

XXXI.

Addixti servum nummis here mille ducentis,
Ut bene cenares, Calliodore, semel.
Nec bene cenasti: mullus tibi quattuor emptus
Librarum cenae pompa caputque fuit.
Exclamare libet: „Non est hic, improbe, non est
Piscis: homo est; hominem, Calliodore, comes."

XXXII.

Haec mihi quae colitur violis pictura rosisque,
Quos referat voltus, Caediciane, rogas?
Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc iuvenem se videt ore senex.
Ars utinam mores animumque effingere posset!
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

XXXIII.

Simplicior priscis, Munati Galle, Sabinis,
Cecropium superas qui bonitate senem,
Sic tibi consoceri claros retinere penates
Perpetua natae det face casta Venus:
Ut tu, si viridi tinctos aerugine versus
Forte malus livor dixerit esse meos,
Ut facis, a nobis abigas, nec stringere quenquam
Talia contendas carmina, qui legitur.
Hunc servare modum nostri novere libelli,
Parcere personis, dicere de vitiis.

XXXIV.

Di tibi dent quidquid, Caesar Traiane, mereris
Et rata perpetuo quae tribuere velint.
Cui sua restituis spoliato iura patrono,
Libertis exul non erit ille suis.
Dignus es, ut possis totum servare clientem:
Ut — liceat tantum vera probare — potes.

XXXV.

Omnes Sulpiciam legant puellae,
Uni quae cupiunt viro placere;

Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptae.
Non haec Colchidos asserit furorem,
Diri prandia nec refert Thyestae;
Scyllam, Byblida nec fuisse credit,
Sed castos docet et pios amores,
Lusus, delicias facetiasque.
Cuius carmina qui bene aestimarit,
Nullam dixerit esse sanctiorem,
Nullam dixerit esse nequiorem.
Tales Egeriae iocos fuisse
Udo crediderim Numae sub antro.
Hac condiscipula vel hac magistra
Esses doctior et pudica, Sappho:
Sed tecum pariter simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amarat.
Frustra: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto sibi viveret Caleno.

XXXVI.

Improba Massiliae quidquid fumaria cogunt,
Accipit aetatem quisquis ab igne cadus,
A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica saeva vias;
Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
Testa sit aut cellis Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Haec puto causa tibi est, ne tua vina bibas.

XXXVII.

Iuris et aequarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum,
Municipi, Materne, tuo veterique sodali
Callaïcum mandas siquid ad Oceanum,
An Laurentino turpes in litore ranas
Et satius tenues ducere credis acos,
Ad sua captivum quam saxa remittere mullum,

Visus erit libris qui minor esse tribus?
Et fatuam summa cenare pelorida mensa
Quodque tegit levi cortice concha brevis,
Ostrea Baianis quam non liventia testis,
Quae domino pueri non prohibente vorent?
Hic olidam clamosus ages in retia volpem
Mordebitque tuos sordida praeda canes:
Illic piscoso modo vix educta profundo
Impedient lepores humida lina meos. —
Dum loquor, ecce redit sporta piscator inani,
Venator capta maele superbus adest:
Omnis ab urbano venit ad mare cena macello.
Callaïcum mandas siquid ad Oceanum?

XXXVIII.

O molles tibi quindecim, Calene,
Quos cum Sulpicia tua iugales
Indulsit deus et peregit annos!
O nox omnis et hora, quae notata est
Caris litoris Indici lapillis!
O quae praelia, quas utrinque pugnas
Felix lectulus et lucerna vidit
Nimbis ebria Nicerotianis!
Vixisti tribus, o Calene, lustris.
Aetas haec tibi tota computatur
Et solos numeras dies mariti.
Ex illis tibi si diu rogatam
Lucem redderet Atropos vel unam,
Malles, quam Pyliam quater senectam.

XXXIX.

Consule te Bruto quod iuras, Lesbia, natam,
Mentiris. Nata es, Lesbia, rege Numa?
Sic quoque mentiris. Namque, ut tua saecula narrant,
Ficta Prometheo diceris esse luto.

XL.

Semper cum mihi diceretur esse
Secreto mea Polla cum cinaedo,
Irrupi, Lupe. Non erat cinaedus.

XLI.

Mense novo Iani veterem, Proculeia, maritum
Deseris atque iubes res sibi habere suas.
Quid, rogo, quid factum est? subiti quae causa doloris?
Nil mihi respondes? Dicam ego, praetor erat.
Constatura fuit Megalensis purpura centum
Milibus, ut nimium munera parca dares,
Et populare sacrum bis milia dena tulisset.
Discidium non est hoc, Proculeia: lucrum est.

XLII.

Tam dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illam
Halitus et soles et levis aura terat.
Celantur simili ventura Cydonia lana,
Pollice virgineo quae spoliata nitent.
Fortius impressi quotiens tibi basia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

XLIII.

Septima iam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi, reddit ager.

XLIV.

Quinte Caledonios Ovidi visure Britannos
Et viridem Tethyn Oceanumque patrem,
Ergo Numae colles et Nomentana relinques
Otia, nec retinet rusque focusque senem?
Gaudia tu differs, at non et stamina differt
Atropos, atque omnis scribitur hora tibi.
Praestiteris caro — quis non hoc laudet? — amico,
Ut potior vita sit tibi sancta fides;
Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis
Teque tuas numeres inter amicitias.

XLV.

Si quid lene mei dicunt et dulce libelli,
Si quid honorificum pagina blanda sonat,

Hoc tu pingue putas et costam rodere mavis
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, si delectaris aceto:
Non facit ad stomachum nostra lagona tuum.

XLVI.

Omnia vis belle, Matho, dicere. Dic aliquando
Et bene; dic neutrum; dic aliquando male.

XLVII.

Vitam quae faciant beatiorem,
Iucundissime Martialis, haec sunt:
Res non parta labore, sed relicta;
Non ingratus ager, focus perennis;
Lis nunquam, toga rara, mens quieta;
Vires ingenuae, salubre corpus;
Prudens simplicitas, pares amici;
Convictus facilis, sine arte mensa;
Nox non ebria, sed soluta curis;
Non tristis torus, et tamen pudicus;
Somnus, qui faciat breves tenebras:
Quod sis, esse velis nihilque malis;
Summum nec metuas diem, nec optes.

XLVIII.

Nunciat octavam Phariae sua turba iuvencae
Et pilata redit iamque subitque cohors.
Temperat haec thermas, nimio prior hora vapore
Halat et immodico sexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis?
Septem sigma capit; sex sumus, adde Lupum.
Exoneraturas ventrem mihi vilica malvas
Attulit et varias, quas habet hortus, opes.
In quibus est lactuca sedens et tonsile porrum:
Nec deest ructatrix mentha nec herba salax.
Secta coronabunt rutatos ova lacertos
Et madidum thynni de sale sumen erit.
Gustus in his; una ponetur cenula mensa,

Haedus, inhumani raptus ab ore lupi,
Et quae non egeant ferro structoris ofellae,
Et faba fabrorum prototomique rudes.
Pullus ad haec cenisque tribus iam perna superstes
Addetur; saturis mitia poma dabo,
De Nomentana vinum sine faece lagona,
Quae bis Frontino consule prima fuit.
Accedunt sine felle ioci nec mane timenda
Libertas et nil quod tacuisse velis.
De prasino conviva meus venetoque loquatur,
Nec faciunt quemquam pocula nostra reum.

XLIX.

Cum potes amethystinos trientes
Et nigro madeas Opimiano,
Propinas modo conditum Sabinum
Et dicis mihi, Cotta „Vis in auro?“
Quisquam plumbea vina volt in auro?

L.

Frangat Idumaeas tristis Victoria palmas,
Plange, Favor, saeva pectora nuda manu.
Mutet Honor cultus et iniquis munera flammis
Mitte coronatas, Gloria maesta, comas.
Heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, iuventa
Occidis et nigros tam cito iungis equos.
Curribus illa tuis semper properata brevisque
Cur fuit et vitae tam prope meta tuae?

LI.

Sidera iam Tyrius Phrixei respicit agni
Taurus et alternum Castora fugit hiems;
Ridet ager, vestitur humus, vestitur et arbor,
Ismarium pellex Attica plorat Ityn.
Quos, Faustine, dies, quales tibi Roma Ravennae
Abstulit! o soles, o tunicata quies!
O nemus, o fontes solidumque madentis harenae
Litus et aequoreis splendidus Anxur aquis,

Et non unius spectator lectulus undae,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed nec Marcelli Pompeianumque, nec illic
Sunt triplices thermae, nec fora iuncta quater,
Nec Capitolini summum penetrale Tonantis,
Quaeque nitent caelo proxima templa suo.
Dicere te lassum quotiens ego credo Quirino:
„Quae tua sunt, tibi habe: quae mea, redde mihi.“

LII.

Thelyn viderat in toga spadonem.
Damnatam Numa dixit esse moecham.

LIII.

Ille ego sum Scorpus, clamosi gloria Circi,
Plausus, Roma, tui deliciaeque breves,
Invida quem Lachesis raptum trieteride nona
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

LIV.

Mensas, Ole, bonas ponis, sed ponis opertas.
Ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

LV.

Arrectum quotiens Marulla penem
Pensavit digitis diuque mensa est,
Libras, scripula sextulasque dicit.
Idem post opus et suas palaestras
Loro cum similis iacet remisso,
Quanto sit levior Marulla dicit.
Non ergo est manus ista, sed statera.

LVI.

Totis, Galle, iubes tibi me servire diebus
Et per Aventinum ter quater ire lutum.
Eximit aut reficit dentem Cascellius aegrum,
Infestos oculis uris, Hygine, pilos;
Non secat et tollit stillantem Fannius uvam,

Tristia servorum stigmata delet Eros;
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes:
Qui sanet ruptos dic mihi, Galle, quis est?

LVII.

Argenti libram mittebas; facta selibra est,
Sed piperis. Tanti non emo, Sexte, piper.

LVIII.

Anxuris aequorei placidos, Frontine, recessus
Et propius Baias litoreamque domum,
Et quod inhumanae cancro fervente cicadae
Non novere nemus, flumineosque lacus
Dum colui, doctas tecum celebrare vacabat
Pieridas, nunc nos maxima Roma terit.
Hic mihi quando dies meus est? iactamur in alto
Urbis et in sterili vita labore perit,
Dura suburbani dum iugera pascimus agri
Vicinosque tibi, sancte Quirine, lares.
Sed non solus amat qui nocte dieque frequentat
Limina, nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
Iuro deos, et non officiosus amo.

LIX.

Consumpta est uno si lemmate pagina, transis
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives et ex omni posita est instructa macello
Cena tibi, sed te mattea sola iuvat.
Non opus est nobis nimium lectore guloso;
Hunc volo, non fiat qui sine pane satur.

LX.

Iura trium petiit a Caesare discipulorum
Assuetus semper Munna docere duos.

LXI.

Hic festinata requiescit Erotion umbra,
Crimine quam fati sexta peremit hiems.

Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
Manibus exiguis annua iusta dato.
Sic lare perpetuo, sic turba sospite solus
Flebilis in terra sit lapis iste tua.

LXII.

Ludi magister, parce simplici turbae.
Sic te frequentes audiant capillati
Et delicatae diligat chorus mensae,
Nec calculator, nec notarius velox
Maiore quisquam circulo coronetur.
Albae leone flammeo calent luces
Tostamque fervens Iulius coquit messem.
Cirrata loris horridis Scythae pellis,
Qua vapulavit Marsyas Celaenaeus,
Ferulaeque tristes, sceptra paedagogorum,
Cessent et Idus dormiant in Octobres:
Aestate pueri si valent, satis discunt.

LXIII.

Marmora parva quidem, sed non cessura, viator,
Mausoli saxis pyramidumque legis.
Bis mea Romano spectata est vita Tarento,
Et nihil extremos perdidit ante rogos.
Quinque dedit pueros, totidem mihi Iuno puellas:
Cluserunt omnes lumina nostra manus.
Contigit et thalami mihi gloria rara fuitque
Una pudicitiae mentula nota meae.

LXIV.

Contigeris regina meos si Polla libellos,
Non tetrica nostros excipe fronte iocos.
Ille tuus vates, Heliconis gloria nostri,
Pieria caneret cum fera bella tuba,
Non tamen erubuit lascivo dicere versu
„Si nec paedicor, Cotta, quid hic facio?“

LXV.

Cum te municipem Corinthiorum
Iactes, Charmenion, negante nullo,

Cur frater tibi dicor, ex Hiberis
Et Celtis genitus Tagique civis?
An voltu similes videmur esse?
Tu flexa nitidus coma vagaris,
Hispanis ego contumax capillis;
Levis dropace tu cotidiano,
Hirsutis ego cruribus genisque;
Os blaesum tibi debilisque lingua est,
Nobis fistula fortius loquetur:
Tam dispar aquilae columba non est,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me vocare fratrem,
Ne te, Charmenion, vocem sororem.

LXVI.

Quis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus,
Qui iussit fieri te, Theopompe, cocum?
Hanc aliquis faciem nigra violare culina
Sustinet, has uncto polluit igne comas?
Quis potius cyathos aut quis crystalla tenebit?
Qua sapient melius mixta Falerna manu?
Si tam sidereos manet exitus iste ministros,
Iuppiter utatur iam Ganymede coco.

LXVII.

Pyrrhae filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Iam cornicibus omnibus superstes,
Hoc tandem sita prurit in sepulcro
Calvo Plotia cum Melanthione.

LXVIII.

Cum tibi non Ephesos nec sit Rhodos aut Mitylene,
Sed domus in vico, Laelia, patricio,
Deque coloratis nunquam lita mater Etruscis,
Durus Aricina de regione pater;

Κύριε μου, μέλι μου, ψυχή μου congeris usque,
Pro pudor! Hersiliae civis et Egeriae.
Lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis,
Sed quem lascivo stravit amica viro.
Scire cupis quo casta modo matrona loquaris:
Numquid, cum crissas, blandior esse potes?
Tu licet ediscas totam referasque Corinthon,
Non tamen omnino, Laelia, Lais eris.

LXIX.

Custodes das, Polla, viro, non accipis ipsa.
Hoc est uxorem ducere, Polla, virum.

LXX.

Quod mihi vix unus toto liber exeat anno,
Desidiae tibi sum, docte Potite, reus.
Iustius at quanto mirere, quod exeat unus,
Labantur toti cum mihi saepe dies.
Non resalutantes video nocturnus amicos,
Gratulor et multis; nemo, Potite, mihi.
Nunc ad luciferam signat mea gemma Dianam,
Nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit.
Nunc consul praetorve tenet reducesque choreae,
Auditur tota saepe poeta die.
Sed nec causidico possis impune negare,
Nec si te rhetor grammaticusve rogent:
Balnea post decimam lasso centumque petuntur
Quadrantes. Fiet quando, Potite, liber?

LXXI.

Quisquis laeta tuis et sera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris huius ama.
Condidit hac caras tellure Rabirius umbras:
Nulli sorte iacent candidiore senes.
Bis sex lustra tori nox mitis et ultima clusit,
Arserunt uno funera bina rogo.
Hos tamen ut primis raptos sibi quaerit in annis.
Improbius nihil his fletibus esse potest.

LXXII.

Frustra Blanditiae venitis ad me
Attritis miserabiles labellis.
Dicturus dominum deumque non sum.
Iam non est locus hac in urbe vobis;
Ad Parthos procul ite pileatos
Et turpes humilesque supplicesque
Pictorum sola basiate regum.
Non est hic dominus, sed imperator,
Sed iustissimus omnium senator,
Per quem de Stygia domo reducta est
Siccis rustica Veritas capillis
Hoc sub principe, si sapis, caveto,
Verbis, Roma, prioribus loquaris.

LXXIII.

Littera facundi gratum mihi pignus amici.
Pertulit, Ausoniae dona superba togae,
Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Maecenas Caesarianus eques.
Vilior haec nobis alio mittente fuisset:
Non quacunque manu victima caesa litat.
A te missa venit. Possem nisi munus amare,
Marce, tuum, poteram nomen amare meum.
Munere sed plus est et nomine gratius ipso
Officium docti iudiciumque viri.

LXXIV.

Iam parce lasso, Roma, gratulatori,
Lasso clienti. Quamdiu salutator
Anteambulones et togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto,
Cum Scorpus una quindecim graves hora
Ferventis auri victor auferat saccos?
Non ego meorum praemium libellorum,
— Quid enim merentur? — Appulos velim campos;
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus,

Nec quae paludes delicata Pomptinas
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quaeris ergo? dormire.

LXXV.

Milia viginti quondam me Galla poposcit
Et, fateor, magno non erat illa nimis.
Annus abit: „Bis quina dabis sestertia," dixit.
Poscere plus visa est quam prius illa mihi.
Iam duo poscenti post sextum milia mensem
Mille dabam nummos. Noluit accipere.
Transierant binae forsan trinaeve Kalendae,
Aureolos ultro quattuor ipsa petit.
Non dedimus. Centum iussit me mittere nummos;
Sed visa est nobis haec quoque summa gravis.
Sportula nos iunxit quadrantibus arida centum;
Hanc voluit: puero diximus esse datam.
Inferius numquid potuit descendere? fecit.
Dat gratis, ultro dat mihi Galla: nego.

LXXVI.

Hoc, Fortuna, tibi videtur aequum?
Civis non Syriaeve Parthiaeve,
Nec de Cappadocis eques catastis,
Sed de plebe Remi Numaeque verna,
Iucundus, probus, innocens amicus,
Lingua doctus utraque, cuius unum est,
Sed magnum vitium, quod est poeta,
Pullo Maevius alget in cucullo,
Cocco mulio fulget Incitatus.

LXXVII.

Nequius a Caro nihil unquam, Maxime, factum est,
Quam quod febre perît: fecit et illa nefas.
Saeva nocens febris saltem quartana fuisset!
Servari medico debuit ille suo.

LXXVIII.

Ibis litoreas, Macer, Salonas,
Ibit rara fides amorque recti

Et secum comitem trahet pudorem.
Semper pauperior redit potestas.
Felix auriferae colone terrae,
Rectorem vacuo sinu remittes
Optabisque moras, et exeuntem
Udo Dalmata gaudio sequeris.
Nos Celtas, Macer, et truces Hiberos
Cum desiderio tui petemus.
Sed quaecunque tamen feretur illinc
Piscosi calamo Tagi notata,
Macrum pagina nostra nominabit.
Sic inter veteres legar poetas,
Nec multos mihi praeferas priores,
Uno sed tibi sim minor Catullo.

LXXIX.

Ad lapidem Torquatus habet praetoria quartum;
  Ad quartum breve rus emit Otacilius.
Torquatus nitidas vario de marmore thermas
  Extruxit; cucumam fecit Otacilius.
Disposuit daphnona suo Torquatus in agro;
  Castaneas centum sevit Otacilius.
Consule Torquato vici fuit ille magister,
  Non minor in tanto visus honore sibi.
Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
  Sic, puto, Torquatus rumpet Otacilium.

LXXX.

Plorat Eros, quotiens maculosae pocula murrae
  Inspicit, aut pueros nobiliusve citrum,
Et gemitus imo ducit de pectore, quod non
  Tota miser coëmat Septa feratque domum.
Quam multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco!
  Pars maior lacrimas ridet et intus habet.

LXXXI.

Cum duo venissent ad Phyllida mane fututum
  Et nudam cuperet sumere uterque prior,

Promisit pariter se Phyllis utrique daturam,
Et dedit: ille pedem sustulit, hic tunicam.

LXXXII.

Si quid nostra tuis adicit vexatio rebus,
Mane vel a media nocte togatus ero,
Stridentesque feram flatus aquilonis iniqui
Et patiar nimbos excipiamque nives.
Sed si non fias quadrante beatior uno
Per gemitus nostros ingenuasque cruces,
Parce, precor, fesso vanosque remitte labores,
Qui tibi non prosunt et mihi, Galle, nocent.

LXXXIII.

Raros colligis hinc et hinc capillos
Et latum nitidae, Marine, calvae
Campum temporibus tegis comatis:
Sed moti redeunt iubente vento
Redduntur que sibi caputque nudum
Cirris grandibus hinc et inde cingunt.
Inter Spendophorum Telesphorumque
Cydae stare putabis Hermeroten.
Quin tu simplicius senem fateris,
Ut tandem videaris unus esse?
Calvo turpius est nihil comato.

LXXXIV.

Miraris, quare dormitum non eat Afer?
Accumbat cum qua, Caediciane, vides.

LXXXV.

Iam senior Ladon Tiberinae nauta carinae
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quae cum saepe vagus premeret torrentibus undis
Tibris et hiberno rumperet arva lacu,
Emeritam puppim, ripa quae stabat in alta,
Implevit saxis opposuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas. Quis credere posset?
Auxilium domino mersa carina tulit.

LXXXVI.

Nemo nova caluit sic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilae.
Sed qui primus erat lusor dum floruit aetas,
Nunc postquam desît ludere, prima pila est.

LXXXVII.

Octobres age sentiat Kalendas
Facundi pia Roma Restituti.
Linguis omnibus et favete votis;
Natalem colimus, tacete lites.
Absit cereus aridi clientis,
Et vani triplices brevesque mappae
Expectent gelidi iocos Decembris.
Certent muneribus beatiores.
Agrippae tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas;
Pugnorum reus ebriaeque noctis
Cenatoria mittat advocato;
Infamata virum puella vicit?
Veros sardonychas, sed ipsa tradat;
Mirator veterum senex avorum
Donet Phidiaci toreuma caeli,
Venator leporem, colonus haedum,
Piscator ferat aequorum rapinas.
Si mittit sua quisque, quid poetam
Missurum tibi, Restitute, credis?

LXXXVIII.

Omnes persequeris praetorum, Cotta, libellos
Accipis et ceras. Officiosus homo es.

LXXXIX.

Iuno labor, Polyclite, tuus et gloria felix,
Phidiacae cuperent quam meruisse manus,
Ore nitet tanto, quanto superasset in Ida
Iudice convictas non dubitante deas.

Iunonem, Polyclite, suam nisi frater amaret,
Iunonem poterat frater amare tuam.

XC.

Quid vellis vetulum, Ligia, cunnum?
Quid busti cineres tui lacessis?
Tales munditiae decent puellas.
Nam tu iam nec anus potes videri.
Istud, crede mihi, Ligia, belle
Non mater facit Hectoris, sed uxor.
Erras, si tibi cunnus hic videtur,
Ad quem mentula pertinere desît.
Quare si pudor est, Ligia, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

XCI.

Omnes eunuchos habet Almo, nec arrigit ipse,
Et queritur, pariat quod sua Polla nihil.

XCII.

Mari, quietae cultor et comes vitae,
Quo cive prisca gloriatur Atina,
Has tibi gemellas barbari decus luci
Commendo pinus ilicesque Faunorum
Et semidocta vilici manu structas
Tonantis aras horridique Silvani,
Quas pinxit agni saepe sanguis aut haedi,
Dominamque sancti virginem deam templi,
Et quem sororis hospitem vides castae
Martem mearum principem Kalendarum,
Et delicatae laureum nemus Florae,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen
Seu tu cruore, sive ture placabis:
„Ubicunque vester Martialis est," dices,
„Hac, ecce, mecum dextera litat vobis
Absens sacerdos; vos putate praesentem
Et date duobus quidquid alter optabit."

XCIII.

Si prior Euganeas, Clemens, Helicaonis oras
Pictaque pampineis videris arva iugis,
Perfer Atestinae nondum vulgata Sabinae
Carmina, purpurea sed modo culta toga.
Ut rosa delectat, metitur quae pollice primo,
Sic nova nec mento sordida charta iuvat.

XCIV.

Non mea Massylus servat pomaria serpens,
Regius Alcinoi nec mihi servit ager,
Sed Nomentana securus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent.
Haec igitur media quae sunt modo nata Subura
Mittimus auctumni cerea poma mei.

XCV.

Infantem tibi vir, tibi, Galla remisit adulter.
Hi, puto, non dubie se futuisse negant.

XCVI.

Saepe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas,
Miraris, Latia factus in urbe senex,
Auriferumque Tagum sitiam patriumque Salonem
Et repetam saturae sordida rura casae.
Illa placet tellus, in qua res parva beatum
Me facit et tenues luxuriantur opes.
Pascitur hic, ibi pascit ager; tepet igne maligno
Hic focus, ingenti lumine lucet ibi.
Hic pretiosa fames conturbatorque macellus;
Mensa ibi divitiis ruris operta sui.
Quattuor hic aestate togae pluresve teruntur;
Auctumnis ibi me quattuor una tegit.
I, cole nunc reges, quidquid non praestat amicus
Cum praestare tibi possit, Avite, locus.

XCVII.

Dum levis arsura struitur Libitina papyro,
Dum myrrham et casiam flebilis uxor emit,

Iam scrobe, iam lecto, iam pollinctore parato
   Heredem scripsit me Numa: convaluit.

XCVIII.

Addat cum mihi Caecubum minister
Idaeo resolutior cinaedo,
Quo nec filia cultior nec uxor,
Nec mater tua nec soror recumbit,
Vis spectem potius tuas lacernas
Aut citrum vetus Indicosque dentes?
Suspectus tibi ne tamen recumbam,
Praesta de grege sordidaque villa
Tonsos, horridulos, rudes, pusillos
Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te dolor hic: habere, Publi,
Mores non potes hos et hos ministros.

XCIX.

Si Romana forent haec Socratis ora, fuissent
   Iulius in Satyris qualia Rufus habet.

C.

Quid, stulte, nostris versibus tuos misces?
Cum litigante quid tibi, miser, libro?
Quid congregare cum leonibus volpes
Aquilisque similes facere noctuas quaeris?
Habeas licebit alterum pedem Ladae,
Inepte, frustra crure ligneo curres.

CI.

Elysio redeat si forte remissus ab agro
   Ille suo felix Caesare Gabba vetus,
Qui Capitolinum pariter Gabbamque iocantes
   Audierit, dicet: „Rustice Gabba, tace."

CII.

Qua factus ratione sit requiris,
Qui nunquam futuit, pater Philaenus?

Gaditanus, Avite, dicat istud,
Qui scribit nihil et tamen poeta est.

CIII.

Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis,
Ecquid laeta iuvat vestri vos gloria vatis?
Nam decus et nomen famaque vestra sumus,
Nec sua plus debet tenui Verona Catullo
Meque velit dici non minus illa suum.
Quattuor accessit tricesima messibus aestas,
Ut sine me Cereri rustica liba datis.
Moenia dum colimus dominae pulcherrima Romae,
Mutavere meas Itala regna comas.
Excipitis placida reducem si mente, venimus;
Aspera si geritis corda, redire licet.

CIV.

I nostro comes, i libelle, Flavo
Longum per mare, sed faventis undae,
Et cursu facili tuisque ventis
Hispanae pete Tarraconis arces.
Illinc te rota tollet et citatus
Altam Bilbilin et tuum Salonem
Quinto forsitan essedo videbis.
Quid mandem tibi, quaeris? Ut sodales
Paucos, sed veteres et ante brumas
Triginta mihi quattuorque visos
Ipsa protinus a via salutes
Et nostrum admoneas subinde Flavum,
Iucundos mihi nec laboriosos
Secessus pretio paret salubri,
Qui pigrum faciant tuum parentem.
Haec sunt. Iam tumidus vocat magister
Castigatque moras, et aura portum
Laxavit melior; vale, libelle:
Navem, scis puto, non moratur unus.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATON
LIBER XI.

I.

Quo tu, quo, liber otiose, tendis
Cultus sidone non cotidiana?
Numquid Partheuium videre? Certe.
Vadas et redeas inevolutus.
Libros non legit ille, sed libellos;
Nec Musis vacat, aut suis vacaret.
Ecquid te satis aestimas beatum,
Contingunt tibi si manus minores?
Vicini pete porticum Quirini:
Turbam non habet otiosiorem
Pompeius vel Agenoris puella,
Vel primae dominus levis carinae.
Sunt illic duo tresve, qui revolvant
Nostrarum tineas ineptiarum,
Sed cum sponsio fabulaeque lassae
De Scorpo fuerint et Incitato.

II.

Triste supercilium durique severa Catonis
Frons et aratoris filia Fabricii,
Et personati fastus et regula morum
Quidquid et in tenebris non sumus, ite foras.
Clamant ecce mei „Bona Saturnalia“ versus:
Et licet et sub te praeside, Nerva, libet.
Lectores tetrici salebrosum ediscite Santram:
Nil mihi vobiscum est: iste liber meus est.

III.

Non urbana mea tantum Pimpleïde gaudent
Otia, nec vacuis auribus ista damus,
Sed meus in Geticis ad Martia signa pruinis
A rigido teritur centurione liber,
Dicitur et nostros cantare Britannia versus.
Quid prodest? Nescit sacculus ista meus.
At quam victuras poteramus pangere chartas
Quantaque Pieria praelia flare tuba,
Cum pia reddiderint Augustum numina terris,
Et Maecenatem si tibi, Roma, darent!

IV.

Sacra laresque Phrygum, quos Troiae maluit heres
Quam rapere arsuras Laomedontis opes,
Scriptus et aeterno nunc primum Iuppiter auro
Et soror et summi filia tota patris,
Et qui purpureis iam tertia nomina fastis,
Iane, refers Nervae; vos precor ore pio:
Hunc omnes servate ducem, servate senatum;
Moribus hic vivat principis, ille suis.

V.

Tanta tibi est recti reverentia, Caesar, et aequi,
Quanta Numae fuerat: sed Numa pauper erat.
Ardua res haec est, opibus non tradere mores
Et cum tot Croesos viceris, esse Numam.
Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,
Elysium liceat si vacuare nemus:
Te colet invictus pro libertate Camillus,
Aurum Fabricius, te tribuente, volet;
Te duce gaudebit Brutus, tibi Sulla cruentus
Imperium tradet, cum positurus erit;
Et te privato cum Caesare Magnus amabit,
Donabit totas et tibi Crassus opes.
Ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbris
Si Cato reddatur, Caesarianus erit.

VI.

Unctis falciferi senis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,
Versu ludere non laborioso
Permittis, puto, pileata Roma.
Risisti; licet ergo, nec vetamur.
Pallentes procul hinc abite curae;
Quidquid venerit obvium, loquamur
Morosa sine cogitatione.
Misce dimidios, puer, trientes,
Quales Pythagoras dabat Neroni;
Misce, Dindyme, sed frequentiores.
Possum nil ego sobrius; bibenti
Succurrent mihi quindecim poetae.
Da nunc basia, sed Catulliana.
Quae si tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi passerem Catulli.

VII.

Iam certe stupido non dices, Paula, marito,
Ad moechum quotiens longius ire voles,
„Caesar in Albanum iussit me mane venire,
Caesar Circeios.“ Iam stropha talis abit.
Penelopae licet esse tibi sub principe Nerva:
Sed prohibet scabies ingeniumque vetus.
Infelix, quid ages? aegram simulabis amicam?
Haerebit dominae vir comes ipse suae,
Ibit et ad fratrem tecum matremque patremque.
Quas igitur fraudes ingeniosa paras?
Diceret hystericam se forsitan altera moecha
In Sinuessano velle sedere lacu.
Quanto tu melius! quotiens placet ire fututum,
Quae verum mavis dicere, Paula, viro.

VIII.

Lapsa quod externis spirant opobalsama truncis,
Ultima quod curvo quae cadit aura croco;

Poma quod hiberna maturescentia capsa,
Arbore quod verna luxuriosus ager;
De Palatinis dominae quod Serica praelis,
Sucina virginea quod regelata manu;
Amphora quod nigri, sed longe fracta, Falerni,
Quod qui Sicanias detinet hortus apes;
Quod Cosmi redolent alabastra focique deorum,
Quod modo divitibus lapsa corona comis:
Singula quid dicam? non sunt satis; omnia misce:
Hoc fragrant pueri basia mane mei.
Scire cupis nomen? si propter basia, dicam:
Iurasti. Nimium scire, Sabine, cupis.

IX.

Clarus fronde Iovis, Romani fama cothurni,
Spirat Apellea redditus arte Memor.

X.

Contulit ad satiras ingentia pectora Turnus.
Cur non ad Memoris carmina? Frater erat.

XI.

Tolle, puer, calices tepidique toreumata Nili
Et mihi secura pocula trade manu,
Trita patrum labris et tonso pura ministro;
Anticus mensis restituetur honor.
Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In scaphium moechae, Sardanapalle, tuae.

XII.

Ius tibi natorum vel septem, Zoile, detur,
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

XIII.

Quisquis Flaminiam teris, viator,
Noli nobile praeterire marmor.
Urbis deliciae salesque Nili,
Ars et gratia, lusus et voluptas,

Romani decus et dolor theatri
Atque omnes Veneres Cupidinesque
Hoc sunt condita, quo Paris, sepulcro.

XIV.

Heredes, nolite brevem sepelire colonum:
Nam terra est illi quantulacunque gravis.

XV.

Sunt chartae mihi, quas Catonis uxor
Et quas horribiles legant Sabinae.
Hic totus volo rideat libellus
Et sit nequior omnibus libellis,
Qui vino madeat nec erubescat
Pingui sordidus esse Cosmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas;
Nec per circuitus loquatur illam,
Ex qua nascimur, omnium parentem,
Quam sanctus Numa mentulam vocabat.
Versus hos tamen esse tu memento
Saturnalicios, Apollinaris.
Mores non habet hic meos libellus.

XVI.

Qui gravis es nimium, potes hinc iam, lector, abire
Quo libet: urbanae scripsimus ista togae.
Nam mea Lampsacio lascivit pagina versu
Et Tartessiaca concrepat aera manu.
O quotiens rigida pulsabis pallia vena,
Sis gravior Curio Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias nostri lususque libelli
Uda puella legas, sis Patavina licet.
Erubuit posuitque meum Lucretia librum;
Sed coram Bruto; Brute, recede: leget.

XVII.

Non omnis nostri nocturna est pagina libri:
Invenies et quod mane, Sabine, legas.

XVIII.

Donasti, Lupe, rus sub urbe nobis;
Sed rus est mihi maius in fenestra.
Rus hoc dicere, rus potes vocare?
In quo ruta facit nemus Dianae,
Argutae tegit ala quod cicadae,
Quod formica die comedit uno,
Clusae cui folium rosae corona est;
In quo non magis invenitur herba,
Quam Cosmi folium piperve crudum;
In quo nec cucumis iacere rectus,
Nec serpens habitare tota possit,
Erucam male pascit hortus unam,
Consumpto moritur culex salicto,
Et talpa est mihi fossor atque arator.
Non boletus hiare, non mariscae
Ridere aut violae patere possunt.
Fines mus populatur et colono
Tanquam sus Calydonius timetur,
Et sublata volantis ungue Prognes
In nido seges est hirundinino;
Et cum stet sine falce mentulaque,
Non est dimidio locus Priapo.
Vix implet cochleam peracta messis
Et mustum nuce condimus picata.
Errasti, Lupe, littera sed una.
Nam quo tempore praedium dedisti,
Mallem tu mihi prandium dedisses.

XIX.

Quaeris, cur nolim te ducere, Galla? Diserta es.
Saepe soloecismum mentula nostra facit.

XX.

Caesaris Augusti lascivos, livide, versus
Sex lege, qui tristis verba latina legis:
Quod futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi poenam

Fulvia constituit, se quoque uti futuam.
Fulviam ego ut futuam? quid si me Manius oret,
Paedicem, faciam? non puto, si sapiam.
„*Aut futue, aut pugnemus*" *ait. Quid, quod mihi vita*
Carior est ipsa mentula? Signa canant!
Absolvis lepidos nimirum, Auguste, libellos,
Qui scis Romana simplicitate loqui.

XXI.

Lydia tam laxa est, equitis quam culus aheni,
Quam celer arguto qui sonat aere trochus;
Quam rota transmisso totiens intacta petauro,
Quam vetus a crassa calceus udus aqua;
Quam quae rara vagos expectant retia turdos,
Quam Pompeiano vela negata Noto;
Quam quae de phthisico lapsa est armilla cinaedo,
Culcita Leuconico quam viduata suo;
Quam veteres bracae Britonis pauperis et quam
Turpe Ravennatis guttur onocrotali.
Hanc in piscina dicor futuisse marina.
Nescio; piscinam me futuisse puto.

XXII.

Mollia quod nivei duro teris ore Galaesi
Basia, quod nudo cum Ganymede iaces,
— Quis negat? — hoc nimium est. Sed sit satis; inguina saltem
Parce fututrici sollicitare manu.
Levibus in pueris plus haec, quam mentula, peccat,
Et faciunt digiti praecipitantque virum.
Inde tragus celeresque pili mirandaque matri
Barba, nec in clara balnea luce placent.
Divisit natura marem: pars una puellis,
Una viris genita est. Utere parte tua.

XXIII.

Nubere Sila mihi nulla non lege parata est;
Sed Silam nulla ducere lege volo.

Cum tamen instaret „deciens mihi dotis in auro
Sponsa dabis“ dixi: quid minus esse potest?
„Nec futuam quamvis prima te nocte maritus,
Communis tecum nec mihi lectus erit;
Complectarque meam, nec tu prohibebis, amicam,
Ancillam mittes et mihi iussa tuam.
Te spectante dabit nobis lasciva minister
Basia, sive meus, sive erit ille tuus.
Ad cenam venies, sed sic divisa recumbes,
Ut non tangantur pallia nostra tuis.
Oscula rara dabis nobis et non dabis ultro;
Nec quasi nupta dabis, sed quasi mater anus.
Si potes ista pati, si nil perferre recusas,
Invenies qui te ducere, Sila, velit.“

XXIV.

Dum te prosequor et domum reduco,
Aurem dum tibi praesto garrienti,
Et quidquid loqueris facisque laudo,
Quot versus poterant, Labulle, nasci?
Hoc damnum tibi non videtur esse,
Si quod Roma legit, requirit hospes,
Non deridet eques, tenet senator,
Laudat causidicus, poeta carpit,
Propter te perit? hoc Labulle, verum est?
Hoc quisquam ferat, ut tibi tuorum
Sit maior numerus togatulorum,
Librorum mihi sit minor meorum?
Triginta prope iam diebus una est
Nobis pagina vix peracta. Sic fit,
Cum cenare domi poeta non volt.

XXV.

Illa salax nimium, nec paucis nota puellis
Stare Lino desit mentula. Lingua, cave.

XXVI.

O mihi grata quies, o blanda, Telesphore, cura,
Qualis in amplexu non fuit ante meo:

Basia da nobis vetulo, puer, uda Falerno,
Pocula da labris facta minora tuis.
Addideris super haec Veneris si gaudia vera,
Esse negem melius cum Ganymede Iovi.

XXVII.

Ferreus es, si stare potest tibi mentula, Flacce,
Cum te sex cyathos orat amica gari,
Vel duo frusta rogat cybii tenuemve lacertum,
Nec dignam toto se botryone putat;
Cui portat gaudens ancilla parapside rubra
Hallecem, sed quam protinus illa voret;
Aut cum perfricuit frontem posuitque pudorem,
Sucida palliolo vellera quinque petit.
At mea me libram foliati poscat amica,
Aut virides gemmas sardonychasve pares,
Nec nisi prima velit de Tusco Serica vico,
Aut centum aureolos sic velut aera roget.
Nunc tu velle putas haec me donare puellae?
Nolo, sed his ut sit digna puella, volo.

XXVIII.

Invasit medici Nasica phreneticus Eucti
Et percidit Hylan. Hic, puto, sanus erat.

XXIX.

Languida cum vetula tractare virilia dextra
Coepisti, iugulor pollice, Phylli, tuo.
Nam cum me murem, cum me tua lumina dicis,
Horis me refici vix puto posse decem.
Blanditias nescis: „dabo“ dic „tibi milia centum
Et dabo Setini iugera certa soli;
Accipe vina, domum, pueros, chrysendeta, mensas.“
Nil opus est digitis: sic mihi, Phylli, frica.

XXX.

Os male causidicis et dicis olere poetis.
Sed fellatori, Zoile, peius olet.

XXXI.

Atreus Caecilius cucurbitarum
Sic illas quasi filios Thyestae
In partes lacerat secatque mille.
Gustu protinus has edes in ipso,
Has prima feret alterave cena,
Has cena tibi tertia reponet.
Hinc seras epidipnidas parabit,
Hinc pistor fatuas facit placentas,
Hinc et multiplices struit tabellas
Et notas caryotidas theatris;
Hinc exit varium coco minutal,
Ut lentem positam fabamque credas:
Boletos imitatur et botellos,
Et caudam cybii brevesque maenas:
Hinc cellarius experitur artes,
Ut condat vario vafer sapore
In rutae folium Capelliana.
Sic implet gabatas parapsidesque,
Et leves scutulas cavasque lances.
Hoc lautum vocat, hoc putat venustum,
Unum ponere ferculis tot assem.

XXXII.

Nec toga nec focus est nec tritus cimice lectus,
Nec tibi de bibula sarta palude teges,
Nec puer aut senior, nulla est ancilla nec infans,
Nec sera nec clavis nec canis atque calix.
Tu tamen affectas, Nestor, dici atque videri
Pauper, et in populo quaeris habere locum.
Mentiris vanoque tibi blandiris honore.
Non est paupertas, Nestor, habere nihil.

XXXIII.

Saepius ad palmam Prasinus post fata Neronis
Pervenit et victor praemia plura refert.
I nunc, livor edax, dic te cessisse Neroni;
Vicit nimirum non Nero, sed Prasinus.

XXXIV.

Aedes emit Aper, sed quas nec noctua vellet
  Esse suas; adeo nigra vetusque casa est.
Vicinos illi nitidus Maro possidet hortos.
  Cenabit belle, non habitabit Aper.

XXXV.

Ignotos mihi cum voces trecentos,
Quare non veniam vocatus ad te,
Miraris quererisque litigasque.
Solus ceno, Fabulle, non libenter.

XXXVI.

Gaius hanc lucem gemma mihi Iulius alba
  Signat, io, votis redditus, ecce, meis.
Desperasse iuvat veluti iam rupta sororum
  Fila; minus gaudent qui timuere nihil.
Hypne, quid expectas, piger? immortale Falernum
  Funde, senem poscunt talia vota cadum.
Quincunces et sex cyathos bessemque bibamus,
  GAIUS ut fiat IULIUS et PROCULUS.

XXXVII.

Zoile, quid tota gemmam praecingere libra
  Te iuvat et miserum perdere sardonycha?
Anulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus.
  Non eadem digitis pondera conveniunt.

XXXVIII.

Mulio viginti venit modo milibus, Aule.
  Miraris pretium tam grave? surdus erat.

XXXIX.

Cunarum fueras motor, Charideme, mearum
  Et pueri custos assiduusque comes.
Iam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba
  Et queritur labris puncta puella meis.
Sed tibi non crevi; te noster vilicus horret,

Te dispensator, te domus ipsa pavet.
Ludere nec nobis, nec tu permittis amare;
Nil mihi vis et vis cuncta licere tibi.
Corripis, observas, quereris, suspiria ducis,
Et vix a ferulis temperat ira tua.
Si Tyrios sumpsi cultus unxive capillos,
Exclamas „Nunquam fecerat ista pater."
Et numeras nostros astricta fronte trientes,
Tanquam de cella sit cadus ille tua.
Desine; non possum libertum ferre Catonem.
Esse virum iam me dicet amica tibi.

XL.

Formosam Glyceran amat Lupercus
Et solus tenet imperatque solus.
Quam toto sibi mense non fututam
Cum tristis quereretur et roganti
Causam reddere vellet Aeliano,
Respondit, Glycerae dolere dentes.

XLI.

Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas
Et gaudet fama luxuriaque gregis,
Cedentes oneri ramos silvamque fluentem
Vicit, concussas ipse secutus opes.
Triste nemus dirae vetuit superesse ruinae
Damnavitque rogis noxia ligna pater.
Pingues, Lygde, sues habeat vicinus Iollas:
Te satis est nobis annumerare pecus.

XLII.

Vivida cum poscas epigrammata, mortua ponis
Lemmata. Quid fieri, Caeciliane, potest?
Mella iubes Hyblaea tibi vel Hymettia nasci,
Et thyma Cecropiae Corsica ponis api?

XLIII.

Deprensum in puero tetricis me vocibus, uxor,
Corripis et culum te quoque habere refers.

Dixit idem quotiens lascivo Iuno Tonanti?
Ille tamen grandi cum Ganymede iacet.
Incurvabat Hylan posito Tirynthius arcu:
Tu Megaran credis non habuisse nates?
Torquebat Phoebum Daphne fugitiva: sed illas
Oebalius flammas iussit abire puer.
Briseïs multum quamvis aversa iaceret,
Aeacidae propior levis amicus erat.
Parce tuis igitur dare mascula nomina rebus,
Teque puta cunnos, uxor, habere duos.

XLIV.

Orbus es et locuples, et Bruto consule natus
Esse tibi veras credis amicitias?
Sunt verae, sed quas iuvenis, quas pauper habebas.
Qui novus est, mortem diligit ille tuam.

XLV.

Intrasti quotiens inscriptae limina cellae,
Seu puer arrisit, sive puella tibi,
Contentus non es foribus veloque seraque,
Secretumque iubes grandius esse tibi.
Oblinitur minimae si qua est suspitio rimae
Punctaque lasciva quae terebrantur acu.
Nemo est tam teneri tam sollicitique pudoris,
Qui vel paedicat, Canthare, vel futuit.

XLVI.

Iam nisi per somnum non arrigis et tibi, Maevi,
Incipit in medios meiere verpa pedes,
Truditur et digitis pannucea mentula lassis,
Nec levat extinctum sollicitata caput.
Quid miseros frustra cunnos culosque lacessis?
Summa petas; illic mentula vivit anus.

XLVII.

Omnia femineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Lattara? Ne futuat.

Cur nec Pompeia lentus spatiatur in umbra,
Nec petit Inachidos limina? Ne futuat.
Cur Lacedaemonio luteum ceromate corpus
Perfundit gelida Virgine? Ne futuat.
Cum sic feminei generis contagia vitet,
Cur lingit cunnum Lattara? Ne futuat.

XLVIII.

Silius haec magni celebrat monimenta Maronis,
Iugera facundi qui Ciceronis habet.
Heredem dominumque sui tumulive larisve
Non alium mallet nec Maro, nec Cicero.

XLIX.

Iam prope desertos cineres et sancta Maronis
Nomina qui coleret, pauper et unus erat.
Silius optatae succurrere censuit umbrae,
Silius et vatem non minus ipse tulit.

L.

Nulla est hora tibi qua non me, Phylli, furentem
Despolies: tanta calliditate rapis.
Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto,
Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis;
Nunc furtiva lucri fieri bombycina possunt,
Profertur Cosmi nunc mihi siccus onyx;
Amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni,
Expiet ut somnos garrula saga tuos;
Nunc ut emam grandemve lupum mullumve bilibrem,
Indixit cenam dives amica tibi.
Sit pudor et tandem veri respectus et aequi.
Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, nega.

LI.

Tanta est quae Titio columna pendet,
Quantam Lampsaciae colunt puellae.
Hic nullo comitante nec molesto
Thermis grandibus et suis lavatur.
Anguste Titius tamen lavatur.

LII.

Cenabis belle, Iuli Cerealis, apud me;
  Conditio est melior si tibi nulla, veni.
Octavam poteris servare; lavabimur una:
  Scis, quam sint Stephani balnea iuncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
  Utilis, et porris fila resecta suis.
Mox vetus et tenui maior cordyla lacerto,
  Sed quam cum rutae frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui versata favilla
  Et Velabrensi massa coacta foco;
Et quae Picenum senserunt frigus olivae.
  Haec satis in gustu. Cetera nosse cupis?
Mentiar, ut venias: pisces, conchylia, sumen
  Et chortis saturas atque paludis aves,
Quae nec Stella solet rara nisi ponere cena.
  Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas,
  Rura vel aeterno proxima Vergilio.

LIII.

Claudia caeruleis cum sit Rufina Britannis
  Edita, quam Latiae pectora gentis habet!
Quale decus formae! Romanam credere matres
  Italides possunt, Atthides esse suam.
Di bene, quod sancto peperit fecunda marito,
  Quod sperat generos quodque puella nurus.
Sic placeat superis, ut coniuge gaudeat uno
  Et semper natis gaudeat illa tribus.

LIV.

Unguenta et casias et olentem funera myrrham
  Turaque de medio semicremata rogo,
Et quae de Stygio rapuisti cinnama lecto,
  Improbe de turpi, Zoile, redde sinu.
A pedibus didicere manus peccare protervae.
  Non miror furem, qui fugitivus eras.

LV.

Hortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem,
Ne credas; nihil est, quod minus ille velit.
Ars est captandi quod nolis velle videri;
Ne facias optat, quod rogat ut facias.
Dicat praegnantem tua se Cosconia tantum:
Pallidior fiet iam pariente Lupus.
At tu consilio videaris ut usus amici,
Sic morere, ut factum te putet esse patrem.

LVI.

Quod nimium mortem, Chaeremon Stoice, laudas,
Vis animum mirer suspiciamque tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit urceus ansa
Et tristis nullo qui tepet igne focus,
Et teges et cimex et nudi sponda grabati,
Et brevis atque eadem nocte dieque toga.
O quam magnus homo es, qui faece rubentis aceti
Et stipula et nigro pane carere potes!
Leuconicis agedum tumeat tibi culcita lanis
Constringatque tuos purpura pexa toros,
Dormiat et tecum, qui cum modo Caecuba miscet
Convivas roseo torserat ore puer:
O quam tu cupies ter vivere Nestoris annos
Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in angustis facile est contemnere vitam:
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

LVII.

Miraris, docto quod carmina mitto Severo,
Ad cenam cum te, docte Severe, vocem?
Iuppiter ambrosia satur est et nectare vivit;
Nos tamen exta Iovi cruda merumque damus.
Omnia cum tibi sint dono concessa deorum,
Si quod habes non vis, ergo quid accipies?

LVIII.

Cum me velle vides tentumque, Telesphore, sentis,
Magna rogas; puta me velle: negare licet.

Et nisi iuratus dixi „dabo,“ subtrahis illas,
Permittunt in me quae tibi multa, nates.
Quid si me tonsor, cum stricta novacula supra est,
Tunc libertatem divitiasque roget?
Promittam; neque enim rogat illo tempore tonsor,
Latro rogat; res est imperiosa timor.
Sed fuerit curva cum tuta novacula theca,
Frangam tonsori crura manusque simul.
At tibi nil faciam, sed lota mentula laeva
Λαικάζειν cupidae dicet avaritiae.

LIX.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit anulos,
Nec cum lavatur. Causa quae sit, quaeritis?
Dactyliothecam non habet.

LX.

Sit Phlogis an Chione Veneri magis apta, requiris?
Pulchrior est Chione, sed Phlogis ulcus habet,
Ulcus habet Priami quod tendere possit alutam
Quodque senem Pelian non sinat esse senem;
Ulcus habet quod habere suam volt quisque puellam,
Quod sanare Criton, non quod Hygia potest.
At Chione non sentit opus nec vocibus ullis
Adiuvat; absentem marmoreamve putes.
Exorare, dei, si vos tam magna liceret
Et bona velletis tam pretiosa dare,
Hoc quod habet Chione corpus faceretis haberet
Ut Phlogis; et Chione quod Phlogis ulcus habet.

LXI.

Lingua maritus, moechus ore Nanneius,
Summoenianis inquinatior buccis;
Quem cum fenestra vidit a Suburana
Obscena nudum Leda, fornicem cludit
Mediumque mavolt basiare, quam summum;
Modo qui per omnes viscerum tubos ibat

Et voce certa consciaque dicebat,
Puer an puella matris esset in ventre:
— Gaudete cunni; vestra namque res acta est —
Arrigere linguam non potest fututricem.
Nam dum tumenti mersus haeret in vulva
Et vagientes intus audit infantes,
Partem gulosam solvit indecens morbus.
Nec purus esse nunc potest nec impurus.

LXII.

Lesbia se iurat gratis nunquam esse fututam.
Verum est. Cum futui volt, numerare solet.

LXIII.

Spectas nos, Philomuse, cum lavamur,
Et quare mihi tam mutuniati
Sint leves pueri, subinde quaeris.
Dicam simpliciter tibi roganti:
Paedicant, Philomuse, curiosos.

LXIV.

Nescio tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
Hoc scio, quod scribit nulla puella tibi.

LXV.

Sescenti cenant a te, Iustine, vocati
Lucis ad officium quae tibi prima fuit.
Inter quos, memini, non ultimus esse solebam;
Nec locus hic nobis invidiosus erat.
Postera sed festae reddis sollemnia mensae:
Sescentis hodie, cras mihi natus eris.

LXVI.

Et delator es et calumniator,
Et fraudator es et negotiator,
Et fellator es et lanista. Miror
Quare non habeas, Vacerra, nummos.

LXVII.

Nil mihi das vivus; dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

LXVIII.

Parva rogas magnos; sed non dant haec quoque magni.
Ut pudeat levius te, Matho, magna roga.

LXIX.

Amphitheatrales inter nutrita magistros
Venatrix, silvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar, domino fidissima Dextro,
Qui non Erigones mallet habere canem,
Nec qui Dictaea Cephalum de gente secutus
Luciferae pariter venit ad astra deae.
Non me longa dies nec inutilis abstulit aetas,
Qualia Dulichio fata fuere cani.
Fulmineo spumantis apri sum dente perempta,
Quantus erat, Calydon, aut, Erymanthe, tuus.
Nec queror infernas quamvis cito rapta sub umbras:
Non potui fato nobiliore mori.

LXX.

Vendere, Tucca, potes centenis milibus emptos?
Plorantes dominos vendere, Tucca, potes?
Nec te blanditiae, nec verba rudesve querellae,
Nec te dente tuo saucia colla movent?
Ah facinus! tunica patet inguen utrimque levata,
Aspiciturque tua mentula facta manu.
Si te delectat numerata pecunia, vende
Argentum, mensas, murrina, rura, domum;
Vende senes servos, ignoscent, vende paternos;
Ne pueros vendas, omnia vende miser.
Luxuria est emere hos, — quis enim dubitatve negatve? —
Sed multo maior vendere luxuria est.

LXXI.

Hystericam vetulo se dixerat esse marito
Et queritur futui Leda necesse sibi;

Sed flens atque gemens tanti negat esse salutem
Seque refert potius proposuisse mori.
Vir rogat, ut vivat virides nec deserat annos,
Et fieri quod iam non facit ipse sinit.
Protinus accedunt medici medicaeque recedunt,
Tolluntur que pedes. O medicina gravis!

LXXII.

Drauci Natta sui vocat pipinnam,
Collatus cuï Gallus est Priapus.

LXXIII.

Venturum iuras semper mihi, Lygde, roganti
Constituisque horam constituisque locum.
Cum frustra iacui longa prurigine tentus,
Succurrit pro te saepe sinistra mihi.
Quid precer, o fallax, meritis et moribus istis?
Umbellam luscae, Lygde, feras dominae.

LXXIV.

Curandum penem commisit Baccara Graecus
Rivali medico. Baccara Gallus erit.

LXXV.

Theca tectus ahenea lavatur
Tecum, Caelia, servus; ut quid, oro,
Non sit cum citharoedus aut choraules?
Non vis, ut puto, mentulam videre.
Quare cum populo lavaris ergo?
Omnes an tibi nos sumus spadones?
Ergo, ne videaris invidere,
Servo, Caelia, fibulam remitte.

LXXVI.

Solvere, Paete, decem tibi me sestertia cogis,
Perdiderit quoniam Bucco ducenta tibi.
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

LXXVII.

In omnibus Vacerra quod conclavibus
Consumit horas et die toto sedet,
Cenaturit Vacerra, non cacaturit.

LXXVIII.

Utere femineis complexibus, utere, Victor,
Ignotumque sibi mentula discat opus.
Flammea texuntur sponsae, iam virgo paratur,
Tondebit pueros iam nova nupta tuos.
Paedicare semel cupido dabit illa marito,
Dum metuit teli volnera prima novi.
Saepius hoc fieri nutrix materque vetabunt
Et dicent: „Uxor, non puer, ista tibi est.“
Heu quantos aestus, quantos patiere labores,
Si fuerit cunnus res peregrina tibi!
Ergo Suburanae tironem trade magistrae.
Illa virum faciet; non bene virgo docet.

LXXIX.

Ad primum decima lapidem quod venimus hora,
Arguimur lentae crimine pigritiae.
Non est ista quidem, non est mea, sed tua culpa est,
Misisti mulas qui mihi, Paete, tuas.

LXXX.

Litus beatae Veneris aureum Baias,
Baias superbae blanda dona naturae,
Ut mille laudem, Flacce, versibus Baias,
Laudabo digne non satis tamen Baias.
Sed Martialem malo, Flacce, quam Baias.
Optare utrumque pariter, improbi votum est.
Quod si deorum munere hoc tibi detur,
Quid gaudiorum est Martialis et Baiae!

LXXXI.

Cum sene communem vexat spado Dindymus Aeglen
Et iacet in medio sicca puella toro.

Viribus hic operi non est, hic inutilis annis:
Ergo sine effectu prurit utrique labor.
Supplex illa rogat pro se miserisque duobus,
Hunc iuvenem facias, hunc, Cytherea, virum.

LXXXII.

A Sinuessanis conviva Philostratus undis
Conductum repetens nocte iubente larem
Paene imitatus obit saevis Elpenora fatis,
Praeceps per longos dum ruit usque gradus.
Non esset, Nymphae, tam magna pericula passus,
Si potius vestras ille bibisset aquas.

LXXXIII.

Nemo habitat gratis nisi dives et orbus apud te.
Nemo domum pluris, Sosibiane, locat.

LXXXIV.

Qui nondum Stygias descendere quaerit ad umbras,
Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
Alba minus saevis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.
Mitius implicitas Alcon secat enterocelas
Fractaque fabrili dedolat ossa manu.
Tondeat hic inopes Cynicos et Stoica menta
Collaque pulverea nudet equina iuba.
Hic miserum Scythica sub rupe Promethea radat,
Carnificem nudo pectore poscet avem.
Ad matrem fugiet Pentheus, ad Maenadas Orpheus,
Antiochi tantum barbara tela sonent.
Haec quaecunque meo numeratis stigmata mento,
In vetuli pyctae qualia fronte sedent,
Non iracundis fecit gravis unguibus uxor;
Antiochi ferrum est et scelerata manus.
Unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.

LXXXV.

Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua,
Dum lingis. Certe, Zoile, nunc futues.

LXXXVI.

Leniat ut fauces medicus, quas aspera vexat
Assidue tussis, Parthenopaee, tibi,
Mella dari nucleosque iubet dulcesque placentas
Et quidquid pueros non sinit esse truces.
At tu non cessas totis tussire diebus.
Non est haec tussis, Parthenopaee, gula est.

LXXXVII.

Dives eras quondam: sed tunc paedico fuisti
Et tibi nulla diu femina nata fuit.
Nunc sectaris anus. O quantum cogit egestas!
Illa fututorem te, Charideme, facit.

LXXXVIII.

Multis iam, Lupe, posse se diebus
Paedicare negat Charisianus.
Causam cum modo quaererent sodales;
Ventrem dixit habere se solutum.

LXXXIX.

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
A te vexatas malo tenere rosas.

XC.

Carmina nulla probas molli quae limite currunt,
Sed quae per salebras altaque saxa cadunt,
Et tibi Maeonio quoque carmine maius habetur,
Luceili columella, *hic situ'*, *Metrophanes*;
Attonitusque legis *terraï frugiferaï*,
Attius et quidquid Pacuviusque vomunt.
Vis imiter veteres, Chrestille, tuosque poetas?
Dispeream, ni scis, mentula quid sapiat.

XCI.

Aeolidos Canace iacet hoc tumulata sepulcro,
  Ultima cui parvae septima venit hiems.
Ah scelus, ah facinus! properas quid flere,
  Non licet hic vitae de brevitate queri.
Tristius est leto leti genus: horrida voltus
  Abstulit et tenero sedit in ore lues,
Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi,
  Nec data sunt nigris tota labella rogis.
Si tam praecipiti fuerant ventura volatu,
  Debuerant alia fata venire via.
Sed mors vocis iter properavit cludere bland
  Ne posset duras flectere lingua deas.

XCII.

Mentitur qui te vitiosum, Zoile, dicit.
  Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

XCIII.

Pierios vatis Theodori flamma penates
  Abstulit. Hoc Musis et tibi, Phoebe, pla
O scelus, o magnum facinus crimenque deor
  Non arsit pariter quod domus et dominus!

XCIV.

Quod nimium lives nostris et ubique libellis
  Detrahis, ignosco: verpe poeta, sapis.
Hoc quoque non curo, quod cum mea carmi
  Compilas: et sic, verpe poeta, sapis.
Illud me cruciat, Solymis quod natus in ipsis
  Paedicas puerum, verpe poeta, meum.
Ecce negas iurasque mihi per templa Tonanti
  Non credo: iura, verpe, per Anchialum.

XCV.

Incideris quotiens in basia fellatorum,
  In solium puta te mergere, Flacce, caput.

XCVI.

Marcia, non Rhenus, salit hic, Germane: quid obstas
Et puerum prohibes divitis imbre lacus?
Barbare, non debet submoto cive ministri
Captivam victrix unda levare sitim.

XCVII.

Una nocte quater possum: sed quattuor annis
Si possum, peream, te Telesilla semel.

XCVIII.

Effugere non est, Flacce, basiatores.
Instant, morantur, persecuntur, occurrunt,
Et hinc et illinc, usquequaque, quacunque.
Non ulcus acre pustulaeve lucentes,
Nec triste mentum sordidique lichenes,
Nec labra pingui delibuta cerato,
Nec congelati gutta proderit nasi
Et aestuantem basiant et algentem,
Et nuptiale basium reservantem.
Non te cucullis asseret caput tectum,
Lectica nec te tuta pelle veloque,
Nec vindicabit sella saepius clusa:
Rimas per omnes basiator intrabit.
Non consulatus ipse, non tribunatus
Senive fasces, nec superba clamosi
Lictoris abiget virga basiatorem.
Sedeas in alto tu licet tribunali
Et e curuli iura gentibus reddas,
Ascendet illa basiator atque illa
Febricitantem basiabit et flentem,
Dabit oscitanti basium natantique,
Dabit et cacanti. Remedium mali solum est,
Facias amicum basiare quem nolis.

XCIX.

De cathedra quotiens surgis — iam saepe notavi —
Paedicant miserae, Lesbia, te tunicae.

Quas cum conata es dextra, conata sinistra
Vellere, cum lacrimis eximis et gemitu.
Sic constringuntur gemina Symplegade culi
Et Minyas intrant Cyaneasque nates.
Emendare cupis vitium deforme? docebo:
Lesbia, nec surgas censeo, nec sedeas.

C.

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
Cuius lacertos anuli mei cingant,
Quae clune nudo radat et genu pungat,
Cui serra lumbis, cuspis emicet culo.
Sed idem amicam nolo mille librarum.
Carnarius sum, pinguiarius non sum.

CI.

Thaida tam tenuem potuisti, Flacce, videre?
Tu, puto, quod non est, Flacce, videre potes.

CII.

Non est mentitus, qui te mihi dixit habere
Formosam carnem, Lydia, non faciem.
Est ita, si taceas et si tam muta recumbas,
Quam silet in cera voltus et in tabula.
Sed quotiens loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis,
Et sua plus nulli, quam tibi, lingua nocet.
Audiat aedilis ne te videatque caveto:
Portentum est, quotiens coepit imago loqui.

CIII.

Tanta tibi est animi probitas orisque, Safroni,
Ut mirer fieri te potuisse patrem.

CIV.

Uxor, vade foras, aut moribus utere nostris:
Non sum ego nec Curius, nec Numa, nec Tatius.
Me iucunda iuvant tractae per pocula noctes:
Tu properas pota surgere tristis aqua.
Tu tenebris gaudes: me ludere teste lucerna

Et iuvat admissa rumpere luce latus.
Fascia te tunicaeque obscuraque pallia celant:
At mihi nulla satis nuda puella iacet.
Basia me capiunt blandas imitata columbas:
Tu mihi das, aviae qualia mane soles.
Nec motu dignaris opus nec voce iuvare,
Nec digitis: tanquam tura merumque pares.
Masturbabantur Phrygii post ostia servi,
Hectoreo quotiens sederat uxor equo.
Et quamvis Ithaco stertente pudica solebat
Illic Penelope semper habere manum.
Paedicare negas: dabat hoc Cornelia Graccho,
Iulia Pompeio, Porcia, Brute, tibi.
Dulcia Dardanio nondum miscente ministro
Pocula Iuno fuit pro Ganymede Iovi.
Si te delectat gravitas, Lucretia toto
Sis licet usque die, Laïda nocte volo.

CV.

Mittebas libram, quadrantem, Garrice, mittis.
Saltem semissem, Garrice, solve mihi.

CVI.

Vibi Maxime, si vacas avere,
Hoc tantum lege: namque et occupatus
Et non es nimium laboriosus.
Transis hos quoque quattuor? sapisti.

CVII.

Explicitum nobis usque ad sua cornua librum
Et quasi perlectum, Septiciane, refers.
Omnia legisti. Credo, scio, gaudeo, verum est.
Perlegi libros sic ego quinque tuos.

CVIII.

Quamvis tam longo possis satur esse libello,
Lector, adhuc a me disticha pauca petis.
Sed Lupus usuram puerique diaria poscunt.
Lector, salve. Taces dissimulasque? Vale.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER XII.

Val. Martialis Prisco suo S.

Scio me patrocinium debere contumacissimae trienni desidiae; quo absolvenda non esset inter illas quoque urbicas occupationes, quibus facilius consequimur, ut molesti potius, quam ut officiosi esse videamur; nedum in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter studemus, et sine solatio et sine excusatione secessimus. Accipe ergo rationem; in qua hoc maximum et primum est, quod civitatis aures, quibus assueveram, quaero, et videor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim, quod in libellis meis placeat, dictavit auditor. Illam iudiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas, theatra, convictus, in quibus studere se voluptates non sentiunt, ad summam omnium illa, quae delicati reliquimus, desideramus quasi destituti. Accedit his municipalium rubigo dentium et iudici loco livor, et unus aut alter mali, in pusillo loco multi; adversus quod difficile est habere cotidie bonum stomachum. Ne mireris igitur abiecta ab indignante quae a gestiente fieri solebant. Ne quid tamen et advenienti tibi ab urbe et exigenti negarem, — cui non refero gratiam, si tantum ea praesto quae possum, — imperavi mihi, quod indulgere consueram; et studui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria sua. Tu velim ista, quae tantum apud te non periclitantur, diligenter aestimare et excutere non graveris; et, quod tibi difficillimum est, de nugis nostris iudices nitore seposito, ne Romam, si ita decreveris, non Hispaniensem mittamus, sed Hispanum.

I.

Retia dum cessant latratoresque Molossi
Et non invento silva quiescit apro,
Otia, Prisce, brevi poteris donare libello.
Hora nec aestiva est nec tibi tota perit.

II.

Quae modo litoreos ibatis carmina Pyrgos,
Ite sacra; iam non pulverulenta via est.

III.

Ad populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis, io, Romam nunc peregrine liber,
Auriferi de gente Tagi tetricique Salonis,
Dat patrios manes quae mihi terra potens.
Non tamen hospes eris, nec iam potes advena dici,
Cuius habet fratres tot domus alta Remi.
Iure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio sunt ubi templa choro.
Vel si malueris, prima gradiere Subura:
Atria sunt illinc consulis alta mei.
Laurigeros habitat facundus Stella penates,
Clarus Ianteae Stella sititor aquae.
Fons ibi Castalius vitreo torrente superbus,
Unde novem dominas saepe bibisse ferunt.
Ille dabit populo patribusque equitique legendum,
Nec nimium siccis perleget ipse genis.
Quid titulum poscis? versus duo tresve legantur,
Clamabunt omnes te, liber, esse meum.

IV.

Quod Flacco Varioque fuit summoque Maroni
Maecenas, atavis regibus ortus eques;
Gentibus et populis hoc te mihi, Prisce Terenti,
Fama fuisse loquax chartaque dicet anus.
Tu facis ingenium, tu, si quid posse videmur;
Tu das ingenuae ius mihi pigritiae.

V.

Longior undecimi nobis decimique libelli
Artatus labor est et breve rasit opus.
Plura legant vacui, quibus otia tuta dedisti;
Haec lege tu, Caesar; forsan et illa leges.

VI.

Contigit Ausoniae procerum mitissimus aulae
Nerva; licet toto nunc Helicone frui.
Recta Fides, hilaris Clementia, cauta Potestas
Iam redeunt: longi terga dedere Metus.
Hoc populi gentesque tuae, pia Roma, precantur:
Dux tibi sit semper talis, et iste diu.
Macte animi, quem rarus habes, morumque tuorum,
Quos Numa, quos hilaris posset habere Cato.
Largiri, praestare, breves extendere census
Et dare quae faciles vix tribuere dei,
Nunc licet et fas est. Sed tu sub principe duro
Temporibusque malis ausus es esse bonus.

VII.

Toto vertice quot gerit capillos,
Annos si tot habet Ligia, trima est.

VIII.

Terrarum dea gentiumque Roma,
Cui par est nihil et nihil secundum,
Traiani modo laeta cum futuros
Tot per saecula computaret annos,
Et fortem iuvenemque Martiumque
In tanto duce militem videret,
Dixit praeside gloriosa tali:
„Parthorum proceres ducesque Serum,
Thraces, Sauromatae, Getae, Britanni,
Possum ostendere Caesarem; venite.“

IX.

Palma regit nostros, mitissime Caesar, Hiberos,
Et placido fruitur pax peregrina iugo.
Ergo agimus laeti tanto pro munere grates;
Misisti mores in loca nostra tuos.

X.

Habet Africanus miliens, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

XI.

Parthenio dic, Musa, tuo nostroque salutem;
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
Cuius Pimpleo lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phoebus amat?
Et si forte, sed hoc vix est sperare, vacabit,
Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga;
Quattuor et tantum timidumque brevemque libellum
Commendet verbis „Hunc tua Roma legit."

XII.

Omnia promittis, cum tota nocte bibisti;
Mane nihil praestas. Polio, mane bibe.

XIII.

Genus, Aucte, lucri divites habent iram.
Odisse, quam donare, vilius constat.

XIV.

Parcius utaris, moneo, rapiente veredo,
Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Saepe satisfecit praedae venator, et acri
Decidit excussus, nec rediturus, equo.
Insidias et campus habet: nec fossa, nec agger,
Nec sint saxa licet, fallere plana solent.
Non deerit qui tanta tibi spectacula praestet,
Invidia fati sed leviore cadat

Si te delectant animosa pericula, Tuscis
— Tutior est virtus — insidiemur apris.
Quid te frena iuvant temeraria? saepius illis,
Prisce, datum est equitem rumpere, quam leporem.

XV.

Quidquid Parrhasia nitebat aula,
Donatum est oculis deisque nostris.
Miratur Scythicas virentis auri
Flammas Iuppiter, et stupet superbi
Regis delicias gravesque luxus.
Haec sunt pocula, quae decent Tonantem;
Haec sunt, quae Phrygium decent ministrum.
Omnes cum Iove nunc sumus beati.
At nuper — pudet, ah pudet fateri —
Omnes cum Iove pauperes eramus.

XVI.

Addixti, Labiene, tres agellos;
Emisti, Labiene, tres cinaedos:
Paedicas, Labiene, tres agellos.

XVII.

Quare tam multis a te, Laetine, diebus
Non abeat febris, quaeris et usque gemis.
Gestatur tecum pariter pariterque lavatur,
Cenat boletos, ostrea, sumen, aprum.
Ebria Setino fit saepe et saepe Falerno,
Nec nisi per niveam Caecuba potat aquam.
Circumfusa rosis et nigra recumbit amomo,
Dormit et in pluma purpureoque toro.
Cum recubet pulchre, cum tam bene vivat apud te,
Ad Damam potius vis tua febris eat?

XVIII.

Dum tu forsitan inquietus erras
Clamosa, Iuvenalis, in Subura,
Aut collem dominae teris Dianae;

Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat vagumque
Maior Caelius et minor fatigant:
Me multos repetita post Decembres
Accepit mea rusticumque fecit
Auro Bilbilis et superba ferro.
Hic pigri colimus labore dulci
Boterdum Plateamque; Celtiberis
Haec sunt nomina crassiora terris.
Ingenti fruor improboque somno,
Quem nec tertia saepe rumpit hora,
Et totum mihi nunc repono, quidquid
Ter denos vigilaveram per annos.
Ignota est toga, sed datur petenti
Rupta proxima vestis a cathedra.
Surgentem focus excipit superba
Vicini strue cultus iliceti,
Multa vilica quem coronat olla.
Venator sequitur, sed ille quem tu
Secreta cupias habere silva.
Dispensat pueris rogatque longos
Levis ponere vilicus capillos.
Sic me vivere, sic iuvat perire.

XIX.

In thermis sumit lactucas, ova, lacertum,
  Et cenare domi se negat Aemilius.

XX.

Quare non habeat, Fabulle, quaeris
Uxorem Themison? habet sororem.

XXI.

Municipem rigidi quis te, Marcella, Salonis
  Et genitam nostris quis putet esse locis?
Tam rarum, dam dulce sapis; Palatia dicent,
  Audierint si te vel semel, esse suam.
Nulla nec in media certabit nata Subura,

Nec Capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partus,
Romanam deceat quam magis esse nurum.
Tu desiderium dominae mihi mitius urbis
Esse iubes: Romam tu mihi sola facis.

XXII.

Quam sit lusca Philaenis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
Esset caeca decentior Philaenis.

XXIII.

Dentibus atque comis, nec te pudet, uteris emptis.
Quid facies oculo, Laelia? non emitur.

XXIV.

O iucunda, covinne, solitudo,
Carruca magis essedoque gratum
Facundi mihi munus Aeliani!
Hic mecum licet, hic, Iuvate, quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non rector Libyci niger caballi,
Succinctus neque cursor antecedit.
Nusquam est mulio; mannuli tacebunt.
O si conscius esset hic Avitus,
Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quam bene sic dies abiret!

XXV.

Cum rogo te nummos sine pignore, „non habeo,“ inquis.
Idem, si pro me spondet agellus, habes.
Quod mihi non credis veteri, Telesine, sodali,
Credis coliculis arboribusque meis.
Ecce, reum Carus te detulit: assit agellus.
Exilio comitem quaeris? agellus eat.

XXVI.

Sexagena teras cum limina mane senator,
Esse tibi videor desidiosus eques,

Quod non a prima discurram luce per urbem
Et referam lassus basia mille domum.
Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,
Aut Nomadum gentes Cappadocumve regas:
At mihi, quem cogis medios obrumpere somnos
Et matutinum ferre patique lutum,
Quid petitur? Rupta cum pes vagus exit aluta
Et subitus crassae decidit imber aquae,
Nec venit ablatis clamatus verna lacernis,
Accedit gelidam servus ad auriculam,
Et „Rogat ut secum cenes Laetorius" inquit.
Viginti nummis? non ego: malo famem,
Quam sit cena mihi, tibi sit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem.

XXVII.

A latronibus esse te fututam
Dicis, Saenia: sed negant latrones.

XXVIII.

Poto ego sextantes, tu potas, Cinna, deunces,
Et quereris quod non, Cinna, bibamus idem?

XXIX.

Hermogenes tantus mapparum, † Pontice, fur est,
Quantus nummorum vix, puto, Massa fuit.
Tu licet observes dextram teneasque sinistram,
Inveniet, mappam qua ratione trahat.
Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem,
Casuras alte sic rapit Iris aquas.
Nuper cum Myrino peteretur missio laeso,
Subduxit mappas quattuor Hermogenes.
Cretatam praetor cum vellet mittere mappam,
Praetori mappam surpuit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:
Mantile e mensa surpuit Hermogenes.
Hoc quoque si deerit, medios discingere lectos
Mensarumque pedes non timet Hermogenes.

Quamvis non modico caleant spectacula sole,
Vela reducuntur, cum venit Hermogenes.
Festinant trepidi substringere carbasa nautae,
Ad portum quotiens paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calvi sistrataque turba,
Inter adorantes cum stetit Hermogenes.
Ad cenam Hermogenes mappam non attulit unquam,
A cena semper rettulit Hermogenes.

XXX.

Siccus, sobrius est Aper; quid ad me?
Servum sic ego laudo, non amicum.

XXXI.

Hoc nemus, hi fontes, haec textilis umbra supini
Palmitis, hoc riguae ductile flumen aquae,
Prataque nec bifero cessura rosaria Paesto
Quodque viret Iani mense, nec alget olus;
Quaeque natat clusis anguilla domestica lymphis,
Quaeque gerit similes candida turris aves:
Munera sunt dominae: post septima lustra reverso
Hos Marcella lares parvaque regna dedit.
Si mihi Nausicaa patrios concederet hortos,
Alcinoo possem dicere „Malo meos."

XXXII.

O Iuliarum dedecus Kalendarum,
Vidi, Vacerra, sarcinas tuas, vidi;
Quas non retentas pensione pro bima
Portabat uxor rufa crinibus septem
Et cum sorore cana mater ingenti.
Furias putavi nocte Ditis emersas.
Has tu priores frigore et fame siccus
Et non recenti pallidus magis buxo
Irus tuorum temporum sequebaris.
Migrare clivom crederes Aricinum.
Ibat tripes grabatus et bipes mensa,

Et cum lucerna corneoque cratere
Matella curto rupta latere meiebat.
Foco virenti suberat amphorae cervix:
Fuisse gerres aut inutiles maenas
Odor impudicus urcei fatebatur,
Qualem marinae misit aura piscinae.
Nec quadra deerat casei Tolosatis,
Quadrima nigri nec corona pulei
Calvaeque restes allioque cepisque,
Nec plena turpi matris olla resina,
Summoenianae qua pilantur uxores.
Quid quaeris aedes vilicosque derides,
Habitare gratis, o Vacerra, cum possis?
Haec sarcinarum pompa convenit ponti.

XXXIII.

Ut pueros emeret Labienus, vendidit hortos.
Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.

XXXIV.

Triginta mihi quattuorque messes
Tecum, si memini, fuere, Iuli.
Quarum dulcia mixta sunt amaris,
Sed iucunda tamen fuere plura.
Et si calculus omnis huc et illuc
Diversus bicolorque digeratur,
Vincet candida turba nigriorem.
Si vitare voles acerba quaedam
Et tristes animi cavere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem.
Gaudebis minus, et minus dolebis.

XXXV.

Tanquam simpliciter mecum, Callistrate, vivas,
Dicere percisum te mihi saepe soles.
Non es tam simplex, quam vis, Callistrate, credi.
Nam quisquis narrat talia, plura tacet.

XXXVI.

Libras quattuor, aut duas amico
Algentemque togam brevemque laenam,
Interdum aureolos manu crepantes,
Possint ducere qui duas Kalendas,
Quod nemo, nisi tu, Labulle, donas,
Non es, crede mihi, bonus. Quid ergo?
Ut verum loquar, optimus malorum es.
Pisones Senecasque Memmiosque,
Et Crispos mihi redde, sed priores:
Fies protinus ultimus bonorum.
Vis cursu pedibusque gloriari?
Tigrim vince levemque Passerinum.
Nulla est gloria praeterire asellos.

XXXVII.

Nasutus nimium cupis videri.
Nasutum volo, nolo polyposum.

XXXVIII.

Hunc qui femineis noctesque diesque cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis,
Crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro,
Ore tener, latus pectore, crure glaber,
Uxori qui saepe tuae comes improbus haeret:
Non est quod timeas, Candide: non futuit.

XXXIX.

Odi te, quia bellus es, Sabelle.
Res est putida, bellus et Sabellus,
Bellum denique malo, quam Sabellum.
Tabescas utinam, Sabelle, belle!

XL.

Mentiris, credo: recitas mala carmina, laudo:
Cantas, canto: bibis, Pontiliane, bibo.
Pedis, dissimulo: gemma vis ludere, vincor:

Res una est, sine me quam facis, et taceo.
Nil tamen omnino praestas mihi. „Mortuus,“ inquis,
„Accipiam bene te.“ Nil volo: sed morere.

XLI.

Non est, Tucca, satis, quod es gulosus:
Et dici cupis et cupis videri.

XLII.

Barbatus rigido nupsit Callistratus Afro,
Hac qua lege viro nubere virgo solet.
Praeluxere faces, velarunt flammea voltus,
Nec tua defuerunt verba, Talasse, tibi.
Dos etiam dicta est. Nondum tibi, Roma, videtur
Hoc satis? expectas numquid ut et pariat?

XLIII.

Facundos mihi de libidinosis
Legisti nimium, Sabelle, versus,
Quales nec Didymae sciunt puellae,
Nec molles Elephantidos libelli.
Sunt illic Veneris novae figurae,
Quales perditus audeat fututor:
Praestent et taceant quid exoleti,
Quo symplegmate quinque copulentur,
Qua plures teneantur a catena,
Extinctam liceat quid ad lucernam.
Tanti non erat, esse te disertum.

XLIV.

Unice, cognato iunctum mihi sanguine nomen,
Qui geris et studio corda propinqua meo;
Carmina cum facias soli cedentia fratri,
Pectore non minor es, sed pietate prior.
Lesbia cum tenero te posset amare Catullo,
Te post Nasonem blanda Corinna sequi.
Nec deerant Zephyri, si te dare vela iuvaret;
Sed tu litus amas. Hoc quoque fratris habes.

XLV.

Haedina tibi pelle contegenti
Nudae tempora verticemque calvae,
Festive tibi, Phoebe, dixit ille,
Qui dixit caput esse calciatum.

XLVI.

Vendunt carmina Gallus et Lupercus.
Sanos, Classice, nunc nega poetas.

XLVII.

Difficilis facilis, iucundus acerbus es idem:
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

XLVIII.

Boletos et aprum si tanquam vilia ponis,
Et non esse putas haec mea vota, volo.
Si fortunatum fieri me credis et heres
Vis scribi propter quinque Lucrina, vale.
Lauta tamen cena est: fateor, lautissima, sed cras
Nil erit, immo hodie, protinus immo nihil,
Quod sciat infelix damnatae spongia virgae,
Vel quicunque canis iunctaque testa viae.
Mullorum leporumque et suminis exitus hic est,
Sulphureusque color carnificesque pedes.
Non Albana mihi sit comissatio tanti,
Nec Capitolinae pontificumque dapes.
Imputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum,
Et Vaticani perfida vappa cadi.
Convivas alios cenarum quaere magister,
Quos capiant mensae regna superba tuae.
Me meus ad subitas invitet amicus ofellas:
Haec mihi, quam possum reddere, cena placet.

XLIX.

Crinitae Line paedagoge turbae,
Rerum quem dominum vocat suarum

Et credit cuï Postumilla dives
Gemmas, aurea, vina, concubinos:
Sic te perpetua fide probatum
Nulli non tua praeferat patrona:
Succurras misero, precor, furori
Et serves aliquando negligenter
Illos qui male cor meum perurunt,
Quos et noctibus et diebus opto
In nostro cupidus sinu videre,
Formosos, niveos, pares, gemellos,
Grandes, non pueros, sed uniones.

L.

Daphnonas, platanonas et aerios pityonas
Et non unius balnea solus habes,
Et tibi centenis stat porticus alta columnis,
Calcatusque tuo sub pede lucet onyx;
Pulvereumque fugax hippodromon ungula plaudit,
Et pereuntis aquae fluctus ubique sonat.
Atria longa patent; sed nec cenantibus usquam,
Nec somno locus est. Quam bene non habitas!

LI.

Tam saepe nostrum decipi Fabullinum,
Miraris, Aule? semper homo bonus tiro est.

LII.

Tempora Pieria solitus redimire corona,
Nec minus attonitis vox celebrata reis,
Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus,
Cuius et ipse tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elysio narraris fabula campo
Et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos.
Tu melior, quae deserto raptore redisti:
Illa virum voluit nec repetita sequi.
Ridet, et Iliacos audit Menelaus amores:
Absolvit Phrygium vestra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca laeta piorum,

Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas:
Iste tibi dominam conciliavit amor.

LIII.

Nummi cum tibi sint opesque tantae,
Quantas civis habet, Paterne, rarus,
Largiris nihil incubasque gazae,
Ut magnus draco, quem canunt poetae
Custodem Scythici fuisse luci.
Sed causa, ut memoras et ipse iactas,
Dirae filius es rapacitatis.
Ecquid tu fatuos rudesque quaeris,
Illudas quibus auferasque mentem?
Huic semper vitio pater fuisti.

LIV.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laesus,
Rem magnam praestas, Zoile, si bonus es.

LV.

Gratis qui dare vos iubet, puellae,
Insulsissimus improbissimusque est.
Gratis ne date, basiate gratis.
Hoc Aegle negat, hoc avara vendit.
[Sed vendat bene, basiare quantum est?
Hoc vendit quoque nec levi rapina;]
Aut libram petit illa Cosmiani,
Aut binos quater a nova moneta:
Ne sint basia muta nec maligna,
Nec clusis aditum neget labellis.
Humane tamen hoc facit, sed unum:
Gratis quae dare basium recusat,
Gratis lingere nec recusat Aegle.

LVI.

Aegrotas uno deciens aut saepius anno,
Nec tibi, sed nobis hoc, Polycharme, nocet.

Nam quotiens surgis, soteria poscis amicos.
Sit pudor: aegrota iam, Polycharme, semel.

LVII.

Cur saepe sicci parva rura Nomenti
Laremque villae sordidum petam, quaeris?
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi. Negant vitam
Ludimagistri mane, nocte pistores,
Aerariorum marculi die toto.
Hinc otiosus sordidam quatit mensam
Neroniana nummularius massa;
Illinc balucis malleator Hispanae
Tritum nitenti fuste verberat saxum.
Nec turba cessat entheata Bellonae,
Nec fasciato naufragus loquax trunco,
A matre doctus nec rogare Iudaeus,
Nec sulphuratae lippus institor mercis.
Numerare pigri damna qui potest somni,
Dicet quot aera verberent manus urbis,
Cum secta Colcho Luna vapulat rhombo.
Tu, Sparse, nescis ista, nec potes scire,
Petilianis delicatus in regnis,
Cui plana summos despicit domus montes,
Et rus in urbe est vinitorque Romanus.
Nec in Falerno colle maior auctumnus,
Intraque limen clusus essedo cursus,
Et in profundo somnus, et quies nullis
Offensa linguis; nec dies nisi admissus.
Nos transeuntis risus excitat turbae,
Et ad cubile est Roma. Taedio fessis
Dormire quotiens libuit, imus ad villam.

LVIII.

Ancillariolum tua te vocat uxor, et ipsa
Lecticariola est: estis, Alauda, pares.

LIX.

Tantum dat tibi Roma basiorum
Post annos modo quindecim reverso,

Quantum Lesbia non dedit Catullo.
Te vicinia tota, te pilosus
Hircoso premit osculo colonus.
Hinc instat tibi textor, inde fullo,
Hinc sutor modo pelle basiata,
Hinc menti dominus pediculosi,
Hinc † desioculus, inde lippus,
Fellatorque recensque cunnilingus.
Iam tanti tibi non fuit redire.

LX.

Martis alumne dies, roseam quo lampada primum
Magnaque siderei vidimus ora dei,
Si te rure coli viridesque pudebit ad aras,
Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
Da veniam, servire meis quod nolo Kalendis,
Et qua sum genitus, vivere luce volo.

LX, b.

Natali pallere suo, ne calda Sabello
Desit et ut liquidum potet Alauda merum,
Turbida sollicito transmittere Caecuba sacco,
Atque inter mensas ire, redire suas;
Excipere hos illos, et tota surgere cena
Marmora calcantem frigidiora gelu:
Quae ratio est, haec sponte sua perferre patique,
Quae te si iubeat rex dominusque, neges?

LXI.

Versus et breve vividumque carmen
In te ne faciam, times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri.
Sed frustra metuis cupisque frustra.
In tauros Libyci ruunt leones,
Non sunt papilionibus molesti.
Quaeras, censeo, si legi laboras,
Nigri fornicis ebrium poetam,
Qui carbone rudi putrique creta

Scribit carmina, quae legunt cacantes.
Frons haec stigmate non meo notanda est.

LXII.

Antiqui rex magne poli mundique prioris,
Sub quo pigra quies nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen nec fulmine digni,
Scissa nec ad Manes, sed sibi dives humus:
Laetus ad haec facilisque veni sollemnia Prisci
Gaudia: cum sacris te decet esse tuis.
Tu reducem patriae sexta, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numae.
Cernis, ut Ausonio similis tibi pompa macello
Pendeat et quantus luxurietur honos?
Quam non parca manus largaeque nomismata mensae,
Quae, Saturne, tibi pernumerentur opes?
Utque sit his pretium meritis et gratia maior,
Et pater et frugi sic tua sacra colit.
At tu sancte tuo sic semper amere Decembri,
Hos illi iubeas saepe redire dies.

LXIII.

Uncto Corduba laetior Venafro,
Histra nec minus absoluta testa,
Albi quae superas oves Galaesi,
Nullo murice nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo:
Dic vestro, rogo, sit pudor poetae,
Nec gratis recitet meos libellos:
Ferrem, si faceret bonus poeta,
Cui possem dare mutuos dolores:
Corrumpit sine talione caelebs.
Caecus perdere non potest quod aufert.
Nil est deterius latrone nudo:
Nil securius est malo poeta.

LXIV.

Vincentem roseos facieque comaque ministros
Cinna cocum fecit. Cinna gulosus homo est.

LXV.

Formosa Phyllis nocte cum mihi tota
Se praestitisset omnibus modis largam,
Et cogitarem mane quod darem munus,
Utrumne Cosmi, Nicerotis an libram,
An Baeticarum pondus acre lanarum,
An de moneta Caesaris decem flavos:
Amplexa collum basioque tam longo
Blandita, quam sunt nuptiae columbarum,
Rogare coepit Phyllis amphoram vini.

LXVI.

Bis quinquagenis domus est tibi milibus empta,
Vendere quam summa vel breviore cupis.
Arte sed emptorem vafra corrumpis, Amoene,
Et casa divitiis ambitiosa latet.
Gemmantes prima fulgent testudine lecti,
Et Maurusiaci pondera rara citri;
Argentum atque aurum non simplex Delphica portat
Stant pueri, dominos quos precer esse meos.
Deinde ducenta sonas, et ais, non esse minoris.
Instructam vili vendis, Amoene, domum.

LXVII.

Maiae Mercurium creastis Idus.
Augustis redit Idibus Diana.
Octobres Maro consecravit Idus.
Idus saepe colas et has et illas,
Qui magni celebras Maronis Idus.

LXVIII.

Matutine cliens, urbis mihi causa relictae,
Atria, si sapias, ambitiosa colas.
Non sum ego causidicus, nec amaris litibus aptus,
Sed piger et senior Pieridumque comes.
Otia me somnusque iuvant, quae magna negavit
Roma mihi: redeo, si vigilatur et hic.

LXIX.

Sic tanquam tabulas scyphosque, Paule,
Omnes archetypos habes amicos.

LXX.

Lintea ferret Apro vatius cum vernula nuper
Et supra togulam lusca sederet anus,
Atque olei stillam daret enterocelicus unctor,
Udorum tetricus censor et asper erat.
Frangendos calices effundendumque Falernum
Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A sene sed postquam patruo venere trecenta,
Sobrius a thermis nescit abire domum.
O quantum diatreta valent et quinque comati!
Tunc, cum pauper erat, non sitiebat Aper.

LXXI.

Nil non, Lygde, mihi negas roganti:
At quondam mihi, Lygde, nil negabas.

LXXII.

Iugera mercatus prope busta latentis agelli
Et male compactae culmina fulta casae,
Deseris urbanas, tua praedia, Pannyche, lites,
Parvaque, sed tritae praemia certa togae.
Frumentum, milium ptisanamque fabamque solebas
Vendere pragmaticus, nunc emis agricola.

LXXIII.

Heredem tibi me, Catulle, dicis.
Non credam, nisi legero, Catulle.

LXXIV.

Dum tibi Niliacus portat crystalla cataplus,
Accipe de circo pocula Flaminio.
Hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt
Munera? sed geminus vilibus usus inest.

Nullum sollicitant haec, Flacce, toreumata furem
Et nimium calidis non vitiantur aquis.
Quid, quod securo potat conviva ministro,
Et casum tremulae non timuere manus?
Hoc quoque non nihil est, quod propinabis in istis,
Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

LXXV.

Festinat Polytimus ad puellas;
Invitus puerum fatetur Hypnus;
Pastas glande nates habet Secundus;
Mollis Dindymus est, sed esse non vult;
Amphion potuit puella nasci.
Horum delicias superbiamque
Et fastus querulos, Avite, malo,
Quam dotis mihi quinquiens ducena.

LXXVI.

Amphora vicenis, modius datur aere quaterno.
Ebrius et crudus nil habet agricola.

LXXVII.

Mutis dum precibus Iovem salutat,
Stans summos resupinus usque in ungues,
Aethon in Capitolio, pepedit.
Riserunt homines, sed ipse Divom
Offensus genitor, trinoctiali
Affecit domicenio clientem.
Post hoc flagitium misellus Aethon,
Cum volt in Capitolium venire,
Sellas ante petit Patroclianas,
Et pedit deciensque viciensque.
Sed quamvis sibi caverit crepando,
Compressis natibus Iovem salutat.

LXXVIII.

Nil in te scripsi, Bithynice. Credere non vis,
Et iurare iubes? Malo satisfacere.

LXXIX.

Donavi tibi multa, quae rogasti;
Donavi tibi plura, quam rogasti:
Non cessas tamen usque me rogare.
Quisquis nil negat, Atticilla, fellat.

LXXX.

Ne laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
  Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

LXXXI.

Brumae diebus feriisque Saturni
Mittebat Umber haliculam mihi pauper;
Nunc mittit halicam: factus est enim dives.

LXXXII.

Effugere in thermis et circa baluea non est
  Menogenen, omni tu licet arte velis.
Captabit tepidum dextra laevaque trigonem,
  Imputet acceptas ut tibi saepe pilas.
Colliget et referet laxum de pulvere follem,
  Et si iam lotus, iam soleatus erit.
Lintea si sumes, nive candidiora loquetur,
  Sint licet infantis sordidiora sinu.
Exiguos secto comentem dente capillos,
  Dicet Achilleas disposuisse comas.
Fumosae feret ipse tropin de faece lagonae,
  Frontis et humorem colliget usque tuae.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
  Perpessus dicas taedia mille „Veni!"

LXXXIII.

Derisor Fabianus herniarum,
Omnes quem modo colei timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
Quantum nec duo dicerent Catulli;
In thermis subito Neronianis
Vidit se miser, et tacere coepit.

LXXXIV.

Nolueram, Polytime, tuos violare capillos,
Sed iuvat hoc precibus me tribuisse tuis.
Talis eras, modo tonse Pelops, positisque nitebas
Crinibus, ut totum sponsa videret ebur.

LXXXV.

Paediconibus os olere dicis.
Hoc si, sicut ais, Fabulle, verum est,
Quid tu credis olere cunnilingis?

LXXXVI.

Triginta tibi sunt pueri totidemque puellae:
Una est, nec surgit mentula. Quid facies?

LXXXVII.

Bis Cotta soleas perdidisse se questus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam,
Qui solus inopi restat et facit turbam,
Excogitavit homo sagax et astutus,
Ne facere posset tale saepius damnum:
Excalciatus ire coepit ad cenam.

LXXXVIII.

Tongilianus habet nasum: scio, non nego. Sed iam
Nil praeter nasum Tongilianus habet.

LXXXIX.

Quod lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, sed dolent capilli.

XC.

Pro sene, sed clare, votum Maro fecit amico,
Cui gravis et fervens hemitritaeus erat,
Si Stygias aeger non esset missus ad umbras,
Ut caderet magno victima grata Iovi.
Coeperunt certam medici spondere salutem.
Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

XCI.

Communis tibi cum viro, Magulla,
Cum sit lectulus et sit exoletus,
Quare, dic mihi, non sit et minister.
Suspiras; ratio est, times lagonam.

XCII.

Saepe rogare soles, qualis sim, Prisce, futurus,
Si fiam locuples simque repente potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros?
Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

XCIII.

Qua moechum ratione basiaret
Coram coniuge repperit Fabulla.
Parvum basiat usque morionem;
Hunc multis rapit osculis madentem
Moechus protinus, et suis repletum
Ridenti dominae statim remittit.
Quanto morio maior est maritus!

XCIV.

Scribebamus epos; coepisti scribere: cessi,
Aemula ne starent carmina nostra tuis.
Transtulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos:
Aptasti longum tu quoque syrma tibi.
Fila lyrae movi Calabris exculta Camenis:
Plectra rapis nobis, ambitiose, nova.
Audemus saturas: Lucilius esse laboras.
Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.
Quid minus esse potest? epigrammata fingere coepi
Hinc etiam petitur iam mea palma tibi.
Elige, quid nolis; quis enim pudor, omnia velle?
Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

XCV.

Musaei pathicissimos libellos,
Qui certant Sybariticis libellis,

Et tinctas sale pruriente chartas
Instanti lege Rufe; sed puella
Sit tecum tua, ne talassionem
Indicas manibus libidinosis
Et fias sine femina maritus.

XCVI.

Cum tibi nota tui sit vita fidesque mariti,
Nec premat ulla tuos sollicitetve toros,
Quid quasi pellicibus torqueris inepta ministris,
In quibus et brevis est et fugitiva Venus?
Plus tibi quam domino pueros praestare probabo:
Hi faciunt, ut sis femina sola viro.
Hi dant quod non vis uxor dare. „Do tamen," inquis,
„Ne vagus a thalamis coniugis erret amor."
Non eadem res est: Chiam volo, nolo mariscam.
Ne dubites quae sit Chia, marisca tua est.
Scire suos fines matrona et femina debet:
Cede sua pueris, utere parte tua.

XCVII.

Uxor cum tibi sit puella, qualem
Votis vix petat improbis maritus,
Dives, nobilis, erudita, casta,
Rumpis, Basse, latus, sed in comatis,
Uxoris tibi dote quos parasti.
Et sic ad dominam reversa languet
Multis mentula milibus redempta;
Quae nec vocibus excitata blandis,
Molli pollice nec rogata surgit.
Sit tandem pudor, aut eamus in ius.
Non est haec tua, Basse: vendidisti.

XCVIII.

Baetis olivifera crinem redimite corona,
Aurea qui nitidis vellera tingis aquis;
Quem Bromius, quem Pallas amat; cui rector aquarum
Albula navigerum per freta pandit iter:

Ominibus laetis vestras Instantius oras
Intret, et hic populis ut prior annus eat.
Non ignorat, onus quod sit succedere Macro;
Qui sua metitur pondera, ferre potest.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATON
LIBER XIII.

Xenia.

I.

Ne toga cordylis et paenula desit olivis,
Aut inopem metuat sordida blatta famem;
Perdite Niliacas, Musae, mea damna, papyros;
Postulat, ecce, novos ebria bruma sales.
Non mea magnanimo depugnat tessera talo,
Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.
Haec mihi charta nuces, haec est mihi charta fritillus.
Alea nec damnum nec facit ista lucrum.

II.

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerat ferre rogatus Atlas,
Et possis ipsum tu deridere Latinum:
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente iuvabit
Rodere? carne opus est, si satur esse velis.
Ne perdas operam: qui se mirantur, in illos
Virus habe, nos haec novimus esse nihil.
Non tamen hoc nimium nihil est, si candidus aure,
Nec matutina si mihi fronte venis.

III.

Omnis in hoc gracili Xeniorum turba libello
Constabit nummis quattuor empta tibi.
Quattuor est nimium? poterit constare duobus,
Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.
Haec licet hospitibus pro munere disticha mittas,
Si tibi tam rarus, quam mihi, nummus erit.
Addita per titulos sua nomina rebus habebis:
Praetereas, si quid non facit ad stomachum.

IV. *Tus.*

Serus ut aetheriae Germanicus imperet aulae
Utque diu terris, da pia tura Iovi.

V. *Piper.*

Cerea quae patulo lucet ficedula lumbo,
Cum tibi sorte datur, si sapis, adde piper.

VI. *Halica.*

Nos halicam, poterit mulsum tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, emes.

VII. *Faba.*

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa,
Lautorum cenis saepe negare potes.

VIII. *Far.*

Imbue plebeias Clusinis pultibus ollas,
Ut satur in vacuis dulcia musta bibas.

IX. *Lens.*

Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem:
Vilior est halica, carior illa faba.

X. *Simila.*

Nec dotes similae possis numerare nec usus,
Pistori totiens cum sit et apta coco.

XI. *Hordeum.*

Mulio quod non det tacituris, accipe, mulis.
Haec ego coponi, non tibi, dona dedi.

XII. *Frumentum.*

Tercentum Libyci modios de messe coloni
Sume, suburbanus ne moriatur ager.

XIII. *Betae.*

Ut sapiant fatuae, fabrorum prandia, betae,
O quam saepe petet vina piperque cocus!

XIV. *Lactuca.*

Cludere quae cenas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

XV. *Ligna acapna.*

Si vicina tibi Nomento rura colantur,
Ad villam moneo, rustice, ligna feras.

XVI. *Rapa.*

Haec tibi brumali gaudentia frigore rapa
Quae damus, in caelo Romulus esse solet.

XVII. *Fasces coliculi.*

Ne tibi pallentes moveant fastidia caules,
Nitrata viridis brassica fiat aqua.

XVIII. *Porri sectivi.*

Fila Tarentini graviter redolentia porri
Edisti quotiens, oscula clusa dato.

XIX. *Porri capitati.*

Mittit praecipuos nemoralis Aricia porros.
In niveo virides stipite cerne comas.

XX. *Napi.*

Hos Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nursinas poteris parcius esse pilas.

XXI. *Asparagi.*

Mollis in aequorea quae crevit spina Ravenna.
Non erit incultis gratior asparagis.

XXII *Uvae duracinae.*

Non habilis cyathis et inutilis uva Lyaeo,
Sed non potanti me tibi nectar ero.

XXIII. *Ficus Chiae.*

Chia seni similis Baccho, quem Setia misit,
Ipsa merum secum portat et ipsa salem.

XXIV. *Cydonia.*

Si tibi Cecropio saturata Cydonia melle
Ponentur, dicas: „Haec melimela placent."

XXV. *Nuces pineae.*

Poma sumus Cybeles: procul hinc discede, viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

XXVI. *Sorba.*

Sorba sumus, molles nimium tendentia ventres:
Aptius haec puero, quam tibi, poma dabis.

XXVII. *Palathium caryotarum.*

Aurea porrigitur Iani caryota Kalendis;
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

XXVIII. *Vas cottanorum.*

Haec tibi quae torta venerunt condita meta,
Si maiora forent cottana, ficus erant.

XXIX. *Vas Damascenorum.*

Pruna peregrinae carie rugosa senectae
Sume: solent duri solvere ventris onus.

XXX. *Caseus Lunensis.*

Caseus Etruscae signatus imagine Lunae
Praestabit pueris prandia mille tuis.

XXXI. *Caseus Vestinus.*

Si sine carne voles ientacula sumere frugi,
Haec tibi Vestino de grege massa venit.

XXXII. *Caseus fumosus.*

Non quemcunque focum, nec fumum caseus omnem,
Sed Velabrensem qui bibit, ille sapit.

XXXIII. *Casei Trebulani.*

Trebula nos genuit; commendat gratia duplex,
Sive levi flamma, sive domamur aqua.

XXXIV. *Bulbi.*

Cum sit anus coniunx et sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam satur esse potes.

XXXV. *Lucanicae.*

Filia Picenae venio Lucanica porcae:
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

XXXVI. *Cistella olivarum.*

Haec, quae Picenis venit subducta trapetis,
Inchoat atque eadem finit oliva dapes.

XXXVII. *Mala citrea.*

Aut Corcyraei sunt haec de frondibus horti,
Aut haec Massyli poma draconis erant.

XXXVIII. *Colostrum.*

Surripuit pastor quae nondum stantibus haedis
De primo matrum lacte colostra damus.

XXXIX. *Haedus.*

Lascivum pecus et viridi non utile Baccho
Det poenas; nocuit iam tener ille deo.

XL. *Ova.*

Candida si croceos circumfluit unda vitellos,
Hesperius scombri temperet ova liquor

XLI. *Porcellus.*

Lacte mero pastum pigrae mihi matris alumnum
Ponat, et Aetolo de sue dives edat.

XLII. *Apyrina et tuberes.*

Non tibi de Libycis tuberes et apyrina ramis,
De Nomentanis sed damus arboribus.

XLIII. *Idem.*

Lecta suburbanis mittuntur apyrina ramis
Et vernae tuberes. Quid tibi cum Libycis?

XLIV. *Sumen.*

Esse putes nondum sumen; sic ubere largo
Et fluit et vivo lacte papilla tumet.

XLV. *Pulli gallinacei.*

Si Libycae nobis volucres et Phasides essent,
Acciperes, tu nunc accipe chortis aves.

XLVI. *Persica.*

Vilia maternis fueramus praecoqua ramis:
Nunc in adoptivis Persica cara sumus.

XLVII. *Panes Picentini.*

Picentina Ceres niveo sic nectare crescit,
Ut levis accepta spongia turget aqua.

XLVIII. *Boleti.*

Argentum atque aurum facile est laenamque togamque
Mittere, boletos mittere difficilest.

XLIX. *Ficedula.*

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

L. *Terrae tubera.*

Rumpimus altricem tenero quae vertice terram
Tubera, boletis poma secunda sumus.

LI. *Turdorum decuria.*

Texta rosis fortasse tibi vel divite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

LII. *Anates.*

Tota quidem ponatur anas; sed pectore tantum
Et cervice sapit: cetera redde coco.

LIII. *Turtures.*

Cum pinguis mihi turtur erit, lactuca valebis,
Et cochleas tibi habe. Perdere nolo famem.

LIV. *Perna.*

Cerretana mihi fiat vel missa licebit
De Menapis: lauti de petasone vorent.

LV. *Petaso.*

Musteus est: propera, caros nec differ amicos.
Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

LVI. *Volva.*

Te fortasse magis capiat de virgine porca;
Me materna gravi de sue volva capit.

LVII. *Colocasia.*

Niliacum ridebis olus lanasque sequaces,
Improba cum morsu fila manuque trahes.

LVIII. *Iecur anserinum.*

Aspice, quam tumeat magno iecur ansere maius!
Miratus dices: „Hoc, rogo, crevit ubi?“

LIX. *Glires.*

Tota mihi dormitur hiems et pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

LX. *Cuniculi.*

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris.
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

LXI. *Attagenae.*

Inter sapores fertur alitum primus
Ionicarum gustus attagenarum.

LXII. *Gallinae altiles.*

Pascitur et dulci facilis gallina farina,
Pascitur et tenebris. Ingeniosa gula est.

LXIII. *Capones.*

Ne nimis exhausto macresceret inguine gallus,
Amisit testes. Nunc mihi Gallus erit.

LXIV. *Idem.*

Succumbit sterili frustra gallina marito.
Hanc matris Cybeles esse decebat avem.

LXV. *Perdices.*

Ponitur Ausoniis avis haec rarissima mensis:
Hanc in piscina ludere saepe soles.

LXVI. *Columbae.*

Ne violes teneras periuro dente columbas,
Tradita si Gnidiae sunt tibi sacra deae.

LXVII. *Palumbi.*

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi.
Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax.

LXVIII. *Galbuli.*

Galbina decipitur calamis et retibus ales,
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

LXIX. *Cattae.*

Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavolt haec domino mittere dona Pudens.

LXX. *Pavones.*

Miraris, quotiens gemmantes explicat alas,
Et potes hunc saevo tradere, dure, coco?

LXXI. *Phoenicopteri.*

Dat mihi pinna rubens nomen, sed lingua gulosis
  Nostra sapit. Quid si garrula lingua foret?

LXXII. *Phasiani.*

Argoa primum sum transportata carina:
  Ante mihi notum nil nisi Phasis erat.

LXXIII. *Numidicae.*

Ansere Romano quamvis satur Hannibal esset,
  Ipse suas nunquam barbarus edit aves.

LXXIV. *Anseres.*

Haec servavit avis Tarpeïa templa Tonantis.
  Miraris? Nondum fecerat illa deus.

LXXV. *Grues.*

Turbabit versus nec littera tota volabit,
  Unam perdideris si Palamedis avem.

LXXVI. *Rusticulae.*

Rusticula an perdix, quid refert, si sapor idem est?
  Carior est perdix. Sic sapit illa magis.

LXXVII. *Cygni.*

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
  Cantator cygnus funeris ipse sui.

LXXVIII. *Porphyriones.*

Nomen habet magni volucris tam parva gigantis?
  Et nomen prasini Porphyrionis habet.

LXXIX. *Mulli vivi.*

Spirat in advecto, sed iam piger, aequore mullus.
  Languescit? Vivum da mare: fortis erit.

LXXX. *Muraenae.*

Quae natat in Siculo grandis muraena profundo,
  Non valet exustam mergere sole cutem.

LXXXI. *Rhombi.*

Quamvis lata gerat patella rhombum,
Rhombus latior est tamen patella.

LXXXII. *Ostrea.*

Ebria Baiano modo veni concha Lucrino.
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

LXXXIII. *Squillae.*

Caeruleus nos Liris amat, quem silva Maricae
Protegit: hinc squillae maxima turba sumus.

LXXXIV. *Scarus.*

Hic scarus, aequoreis qui venit adesus ab undis,
Visceribus bonus est, cetera vile sapit.

LXXXV. *Coracinus.*

Princeps Niliaci raperis, coracine, macelli.
Pellaeae prior est gloria nulla gulae.

LXXXVI. *Echini.*

Iste licet digitos testudine pungat acuta,
Cortice deposita mollis echinus erit.

LXXXVII. *Murices.*

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas
Induis, et non est hoc satis, esca sumus.

LXXXVIII. *Gobii.*

In Venetis sint lauta licet convivia terris,
Principium cenae gobius esse solet.

LXXXIX. *Lupus.*

Daunius Euganei lupus excipit ora Timavi,
Aequoreo dulces cum sale pastus aquas.

XC. *Aurata.*

Non omnis laudes pretiumque aurata meretur,
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

XCI. *Acipensis.*

Ad Palatinas acipensem mittite mensas.
Ambrosias ornent munera rara dapes.

XCII. *Lepores.*

Inter aves turdus, si quid me iudice certum est,
Inter quadrupedes mattea prima lepus.

XCIII. *Aper.*

Qui Diomediis metuendus setiger agris
Aetola cecidit cuspide, talis erat.

XCIV. *Dammae.*

Dente timetur aper, defendunt cornua cervum:
Imbelles dammae quid, nisi praeda, sumus?

XCV. *Oryx.*

Matutinarum non ultima praeda ferarum
Saevos oryx constat. quot mihi morte canum!

XCVI. *Cervos.*

Hic erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro?
An magis iste tuus, Silvia, cervos erat?

XCVII. *Lalisio.*

Dum tener est onager solaque lalisio matre
Pascitur, hoc infans, sed breve nomen habet.

XCVIII. *Dorcas.*

Delicium parvo donabis dorcada nato:
Iactatis solet hanc mittere turba togis.

XCIX. *Caprea.*

Pendentem summa capream de rupe videbis:
Casuram speres; despicit illa canes.

C. *Onager.*

Pulcher adest onager: mitti venatio debet
Dentis Erythraei: iam removete sinus.

CI. *Oleum Venafranum.*

Hoc tibi Campani sudavit baca Venafri
  Unguentum: quotiens sumis, et istud olet.

CII. *Garum sociorum.*

Expirantis adhuc scombri de sanguine primo
  Accipe fastosum, munera cara, garum.

CIII. *Amphora muriae.*

Antipolitani, fateor, sum filia thynni:
  Essem si scombri, non tibi missa forem.

CIV. *Mel Atticum.*

Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti
  Pallados a silvis nobile nectar apis.

CV. *Favi Siculi.*

Cum dederis Siculos mediae de collibus Hyblae,
  Cecropios dicas tu licet esse favos.

CVI. *Passum.*

Gnosia Minoae genuit vindemia Cretae
  Hoc tibi, quod mulsum pauperis esse solet.

CVII. *Picatum.*

Haec de vitifera venisse picata Vienna
  Ne dubites, misit Romulus ipse mihi.

CVIII. *Mulsum.*

Attica nectareum turbatis mella Falernum.
  Misceri decet hoc a Ganymede merum.

CIX. *Albanum.*

Hoc de Caesareis mitis vindemia cellis
  Misit, Iuleo quae sibi monte placet.

CX. *Surrentinum.*

Surrentina bibis? nec murrina picta, nec aurum
  Sume: dabunt calices haec tibi vina suos.

CXI. *Falernum.*

De Sinuessanis venerunt Massica praelis:
Condita quo quaeris consule? Nullus erat.

CXII. *Setinum.*

Pendula Pomptinos quae spectat Setia campos,
Exigua vetulos misit ab urbe cados.

CXIII. *Fundanum.*

Haec Fundana tulit felix auctumnus Opimi.
Expressit mustum consul et ipse bibit.

CXIV. *Trifolinum.*

Non sum de primo, fateor, trifolina Lyaeo,
Inter vina tamen septima vitis ero.

CXV. *Caecubum.*

Caecuba Fundanis generosa cocuntur Amyclis,
Vitis et in media nata palude viret.

CXVI. *Signinum.*

Potabis liquidum Signina morantia ventrem.
Ne nimium sistant, sit tibi parca sitis.

CXVII. *Mamertinum.*

Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta
Si detur, quodvis nomen habere potest.

CXVIII. *Tarraconense.*

Tarraco, Campano tantum cessura Lyaeo,
Haec genuit Tuscis aemula vina cadis.

CXIX. *Nomentanum.*

Nomentana meum tibi dat vindemia Bacchum:
Si te Quintus amat, commodiora bibes.

CXX. *Spoletinum.*

De Spoletinis quae sunt cariosa lagonis
Malueris, quam si musta Falerna bibas.

CXXI. *Pelignum.*

Marsica Peligni mittunt turbata coloni:
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

CXXII. *Acetum.*

Amphora Niliaci non sit tibi vilis aceti:
Esset cum vinum, vilior illa fuit.

CXXIII. *Massilitanum.*

Cum tua centenos expunget sportula cives,
Fumea Massiliae ponere vina potes.

CXXIV. *Caeretanum.*

Caeretana Nepos ponat, Setina putabis.
Non ponit turbae, cum tribus illa bibit.

CXXV. *Tarentinum.*

Nobilis et lanis et felix vitibus Aulon
Det pretiosa tibi vellera, vina mihi.

CXXVI. *Unguentum.*

Unguentum heredi nunquam nec vina relinquas.
Ille habeat nummos, haec tibi tota dato.

CXXVII. *Corona rosea.*

Dat festinatas, Caesar, tibi bruma coronas:
Ut quondam veris, nunc tua facta rosa est.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATON

LIBER XIV.

Apophoreta.

I.

Synthesibus dum gaudet eques dominusque senator
  Dumque decent nostrum pilea sumpta Iovem;
Nec timet aedilem moto spectare fritillo,
  Cum videat gelidos tam prope verna lacus:
Divitis alternas et pauperis accipe sortes:
  Praemia convivae dent sua quisque suo.
„Sunt apinae tricaeque et si quid vilius istis."
  Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?
Sed quid agam potius madidis, Saturne, diebus,
  Quos tibi pro caelo filius ipse dedit?
Vis scribam Thebas Troiamve malasve Mycenas?
  „Lude," inquis, „nucibus": perdere nolo nuces.

I, a.

Quo vis cunque loco potes hunc finire libellum.
  Versibus explicitum est omne duobus opus.

II.

Lemmata si quaeris cur sint ascripta, docebo:
  Ut, si malueris, lemmata sola legas.

III. *Pugillares citrei.*

Secta nisi in tenues essemus ligna tabellas,
  Essemus Libyci nobile dentis onus.

IV. *Quinquiplices.*

Caede iuvencorum domini calet area felix,
Quinquiplici cera cum datur altus honos.

V. *Pugillares eborei.*

Languida ne tristes obscurent lumina cerae,
Nigra tibi niveum littera pingat ebur.

VI. *Triplices.*

Tunc triplices nostros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

VII. *Pugillares membranei.*

Esse puta ceras, licet haec membrana vocetur:
Delebis, quotiens scripta novare voles.

VIII. *Vitelliani.*

Nondum legerit hos licet puella,
Novit quid capiant Vitelliani.

IX. *Idem.*

Quod minimos cernis, mitti nos credis amicae.
Falleris, et nummos ista tabella rogat.

X. *Chartae maiores.*

Non est, munera quod putes pusilla,
Cum donat vacuas poeta chartas.

XI. *Chartae epistolares.*

Seu leviter noto, seu caro missa sodali
Omnes ista solet charta vocare suos.

XII. *Loculi eburnei.*

Nos nisi de flava loculos implere moneta
Non decet; argentum vilia ligna ferant.

XIII. *Loculi lignei.*

Si quid adhuc superest in nostri faece locelli,
Munus erit. Nihil est; ipse locellus erit.

XIV. *Tali eburnei.*

Cum steterit nullus voltu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

XV. *Tesserae.*

Non sim talorum numero par tessera, dum sit
Maior, quam talis, alea saepe mihi.

XVI. *Turricula.*

Quae scit compositos manus improba mittere talos,
Si per me misit, nil nisi vota feret.

XVII. *Tabula lusoria.*

Hac mihi bis seno numeratur tessera puncto;
Calculus hac gemino discolor hoste perit.

XVIII. *Nuces.*

Alea parva nuces et non damnosa videtur;
Saepe tamen pueris abstulit illa nates.

XIX. *Theca libraria.*

Sortitus thecam calamis armare memento;
Cetera nos dedimus, tu leviora para.

XX. *Calculi.*

Insidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles et hostis erit.

XXI. *Graphiarium.*

Haec tibi erunt armata suo graphiaria ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

XXII. *Dentiscalpium.*

Lentiscum melius: sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes pinna levare potest.

XXIII. *Auriscalpium.*

Si tibi morosa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

XXIV. *Acus aurea.*

Splendida ne madidi violent bombycina crines,
Figat acus tortas sustineatque comas.

XXV. *Pectines.*

Quid faciet nullos hic inventura capillos
Multifido buxus quae tibi dente datur?

XXVI. *Crines.*

Caustica Teutonicos accendit spuma capillos;
Captivis poteris cultior esse comis.

XXVII. *Sapo.*

Si mutare paras longaevos cana capillos,
Accipe Mattiacas — quo tibi calva? — pilas.

XXVIII. *Umbella.*

Accipe quae nimios vincant umbracula soles:
Sit licet et ventus, te tua vela tegent.

XXIX. *Causia.*

In Pompeiano tecum spectabo theatro:
Nam flatus populo vela negare solet.

XXX. *Venabula.*

Excipient apros expectabuntque leones;
Intrabunt ursos, sit modo firma manus.

XXXI. *Culter venatorius.*

Si deiecta gemes longo venabula rostro,
Hic brevis ingentem cominus ibit aprum.

XXXII. *Parazonium.*

Militiae decus hoc gratique erit omen honoris,
Arma tribunicium cingere digna latus.

XXXIII. *Pugio.*

Pugio, quem curva signat brevis orbita vena,
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

XXXIV. *Falx.*

Pax me certa ducis placidos curvavit in usus.
Agricolae nunc sum, militis ante fui.

XXXV. *Securicula.*

Cum fieret tristis solvendis auctio nummis,
Haec quadringentis milibus empta fuit.

XXXVI. *Ferramenta tonsoria.*

Tondendis haec arma tibi sunt apta capillis:
Unguibus hic longis utilis, illa genis.

XXXVII. *Scrinium.*

Selectos nisi das mihi libellos,
Admittam tineas trucesque blattas.

XXXVIII. *Fasces calamorum.*

Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus;
Texantur reliqua tecta palude tibi.

XXXIX. *Lucerna cubicularis.*

Dulcis conscia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet, tacebo.

XL. *Candela.*

Ancillam tibi sors dedit lucernae,
Totas quae vigil exigit tenebras.

XLI. *Lucerna polymyxos.*

Illustrem cum tota meis convivia flammis
Totque geram myxas, una lucerna vocor.

XLII. *Cereus.*

Hic tibi nocturnos praestabit cereus ignes.
Subducta est puero namque lucerna tuo.

XLIII. *Candelabrum Corinthium.*

Nomina candelae nobis antiqua dederunt.
Non norat parcos uncta lucerna patres.

XLIV. *Candelabrum ligneum.*

Esse vides lignum; servas nisi lumina, fiat
De candelabro magna lucerna tibi.

XLV. *Pila paganica.*

Haec quae difficili turget paganica pluma,
Folle minus laxa est et minus arta pila.

XLVI. *Pila trigonalis.*

Si me mobilibus nosti expulsare sinistris,
Sum tua: tu nescis, rustice: redde pilam.

XLVII. *Follis.*

Ite procul, iuvenes: mitis mihi convenit aetas;
Folle decet pueros ludere, folle senes.

XLVIII. *Harpasta.*

Haec rapit Antaei velox in pulvere draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.

XLIX. *Halteres.*

Quid pereunt stulto fortes haltere lacerti?
Exercet melius vinea fossa viros.

L. *Galericulum.*

Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos,
Hac poteris madidas condere pelle comas.

LI. *Strigiles.*

Pergamon has misit. Curvo destringere ferro;
Non tam saepe teret lintea fullo tibi.

LII. *Guttus corneus.*

Gestavit modo fronte me iuvencus.
Verum rhinocerota me putabas:

LIII. *Rhinoceros.*

Nuper in Ausonia domini spectatus harena
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

LIV. *Crepitacillum.*

Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
Haec quatiat tenera garrula sistra manu.

LV. *Flagellum.*

Proficies nihil hoc caedas licet usque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

LVI. *Dentifricium.*

Quid mecum est tibi? Me puella sumat.
Emptos non soleo polire dentes.

LVII. *Myrobalanum.*

Quod nec Vergilius, nec carmine dicit Homerus,
Hoc ex unguento constat et ex balano.

LVIII. *Aphronitrum.*

Rusticus es? nescis, quid Graeco nomine dicar:
Spuma vocor nitri. Graecus es? aphronitrum.

LIX. *Opobalsama.*

Balsama me capiunt, haec sunt unguenta virorum;
Delicias Cosmi vos redolete, nurus.

LX. *Lomentum.*

Gratum munus erit scisso nec inutile ventri,
Si clara Stephani balnea luce petes.

LXI. *Laterna cornea.*

Dux laterna viae clusis feror aurea flammis
Et tuta est gremio parva lucerna meo.

LXII. *Laterna de vesica.*

Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me
Vesicam contra qui venit esse putat?

LXIII. *Fistula.*

Quid me compactam ceris et harundine rides?
Quae primum structa est fistula, talis erat.

LXIV. *Tibiae.*

Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis:
Saepe duas pariter, saepe monaulon habet.

LXV. *Soleae lanatae.*

Defuerit si forte puer soleasque libebit
Sumere, pro puero pes erit ipse sibi.

LXVI. *Mamillare.*

Taurino poteras pectus constringere tergo.
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

LXVII. *Muscarium pavoninum.*

Lambere quae turpes prohibet tua prandia muscas,
Alitis eximiae cauda superba fuit.

LXVIII. *Copta Rhodia.*

Peccantis famuli pugno ne percute dentes;
Clara Rhodos coptam quam tibi misit edat.

LXIX. *Priapus siligineus.*

Si vis esse satur, nostrum potes esse Priapum;
Ipsa licet rodas inguina, purus eris.

LXX. *Porcus.*

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter spumantes ilice pastus apros.

LXXI. *Muscarium bubulum.*

Sordida si flavo fuerit tibi pulvere vestis,
Colligat hunc tenui verbere cauda levis.

LXXII. *Botulus.*

Qui venit botulus mediae tibi tempore brumae,
Saturni septem venerat ante dies.

LXXIII. *Psittacus.*

Psittacus a vobis aliorum nomina disco:
Hoc didici per me dicere *Caesar, ave.*

LXXIV. *Corvus.*

Corve salutator, quare fellator haberis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

LXXV. *Luscinia.*

Flet Philomela nefas incesti Terẹos, et quae
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

LXXVI. *Pica.*

Pica loquax certa dominum te voce saluto.
Si me non videas, esse negabis avem.

LXXVII. *Cavea eborea.*

Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest.

LXXVIII. *Narthecium.*

Artis ebur medicae narthecia cernis: habebis
Munera, quae cuperet Paccius esse sua.

LXXIX. *Flagra.*

Ludite lascivi, sed tantum ludite, servi.
Haec signata mihi quinque diebus erunt.

LXXX. *Ferulae.*

Invisae nimium pueris grataeque magistris,
Clara Prometheo munere ligna sumus.

LXXXI. *Pera.*

Ne mendica ferat barbati prandia nudi
Dormiat et tristi cum cane, pera rogat.

LXXXII. *Scopae.*

In pretio scopas testatur palma fuisse.
Otia sed scopis nunc analecta dedit.

LXXXIII. *Scalptorium.*

Defendet manus haec scapulas mordente molesto
Pulice, vel si quid pulice sordidius.

LXXXIV. *Manuale.*

Ne toga barbatos faciat vel paenula libros,
Haec abies chartis tempora longa dabit.

LXXXV. *Lectus pavoninus.*

Nomina dat spondae pictis pulcherrima pinnis
Nunc Iunonis avis, sed prius Argus erat.

LXXXVI. *Ephippium.*

Stragula succincti venator sume veredi.
Nam solet a nudo surgere ficus equo.

LXXXVII. *Stibadia.*

Accipe lunata scriptum testudine sigma;
Octo capit; veniat quisquis amicus erit.

LXXXVIII. *Gustatorium.*

Femineam nobis cherson si credis inesse,
Deciperis: pelagi mascula praeda sumus.

LXXXIX. *Mensa citrea.*

Accipe felices, Atlantica munera, silvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

XC. *Mensa acerna.*

Non sum crispa quidem, nec silvae filia Maurae,
Sed norunt lautas et mea ligna dapes.

XCI. *Dentes eborei.*

Grandia taurorum portant qui corpora, quaeris,
An Libycas possint sustinuisse trabes?

XCII. *Quinquepedal.*

Puncta notas ilex et acuta cuspide clusa
Saepe redemptoris prodere furta solet.

XCIII. *Pocula archetypa.*

Non est ista recens, nec nostri gloria caeli;
·imus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

XCIV. *Calices audaces.*

Nos sumus audacis plebeia toreumata vitri,
Nostra neque ardenti gemma feritur aqua.

XCV. *Phiala aurea caelata.*

Quamvis Callaïco rubeam generosa metallo,
Glorior arte magis: nam Myos iste labor.

XCVI. *Calices Vatinii.*

Vilia sutoris calicem monimenta Vatini
Accipe; sed nasus longior ille fuit.

XCVII. *Lances chrysendetae.*

Grandia ne viola parvo chrysendeta mullo.
Ut minimum, libras debet habere duas.

XCVIII. *Vasa Arretina.*

Arretina nimis ne spernas vasa monemus.
Lautus erat Tuscis Porsena fictilibus.

XCIX. *Bascauda.*

Barbara de pictis veni bascauda Britannis;
Sed me iam mavolt dicere Roma suam.

C. *Panaca.*

Si non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potasti testa Raetica vina mea.

CI. *Boletaria.*

Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis — pudet heu! — servio coliculis.

CII. *Calices Surrentini.*

Accipe non vili calices de pulvere natos,
Sed Surrentinae leve toreuma rotae.

CIII. *Colum nivarium.*

Setinos, moneo, nostra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

CIV. *Saccus nivarius.*

Attenuare nives norunt et lintea nostra:
Frigidior colo non salit unda tuo.

CV. *Urceoli ministratorii.*

Frigida non desit, non deerit calda petenti.
Sed tu morosa ludere parce siti.

CVI. *Urceus fictilis.*

Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa.
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

CVII. *Calathi.*

Nos Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
Perfusos domini lambere docta pedes.

CVIII. *Calices Saguntini.*

Quae non sollicitus teneat servetque minister,
Sume Saguntino pocula facta luto.

CIX. *Calices gemmati.*

Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum,
Aspice. Quot digitos exuit iste calix!

CX. *Ampulla potoria.*

Hac licet in gemma, servat quae nomina Cosmi,
Luxuriose, bibas, si foliata sitis.

CXI. *Crystallina.*

Frangere dum metuis, franges crystallina: peccant
Securae nimium sollicitaeque manus.

CXII. *Nimbus viteus.*

A Iove qui veniet, miscenda ad pocula largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit.

CXIII. *Murrina.*

Si caldum potas, ardenti murra Falerno
Convenit et melior fit sapor inde mero.

CXIV. *Patella Cumana.*

Hanc tibi Cumanae rubicundam pulvere testae
Municipem misit casta Sibylla suam.

CXV. *Calices vitrei.*

Aspicis ingenium Nili: quibus addere plura
Dum cupit, ah quotiens perdidit auctor opus!

CXVI. *Lagona nivaria.*

Spoletina bibis vel Marsis condita cellis.
Quo tibi decoctae nobile frigus aquae?

CXVII. *Idem.*

Non potare nivem, sed aquam potare recentem
De nive commenta est ingeniosa sitis.

CXVIII. *Idem.*

Massiliae fumos miscere nivalibus undis
Parce, puer, constet ne tibi pluris aqua.

CXIX. *Matella fictilis.*

Dum poscor crepitu digitorum et verna moratur,
O quotiens pellex culcita facta mea est!

CXX. *Ligula argentea.*

Quamvis me ligulam dicant equitesque patresque,
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

CXXI. *Cochleare.*

Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis.
Numquid scis, potius cur cochleare vocor?

CXXII. *Anuli.*

Ante frequens, sed nunc rarus nos donat amicus.
Felix, cui comes est non alienus eques.

CXXIII. *Dactyliotheca.*

Saepe gravis digitis elabitur anulus unctis,
Tuta mea fiet sed tua gemma fide

CXXIV. *Toga.*

Romanos rerum dominos gentemque togatam
Ille facit, magno qui dedit astra patri.

CXXV. *Idem.*

Si matutinos facilest tibi perdere somnos,
Attrita veniet sportula saepe toga.

CXXVI. *Endromis.*

Pauperis est munus, sed non est pauperis usus.
Hanc tibi pro laena mittimus endromida.

CXXVII. *Canusinae fuscae.*

Haec tibi turbato Canusina simillima mulso
Munus erit. Gaude: non cito fiet anus.

CXXVIII. *Bardocucullus.*

Gallia Santonico vestit te bardocucullo.
Cercopithecorum paenula nuper erat.

CXXIX. *Canusinae rufae.*

Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis,
Et placet hic pueris militibusque color.

CXXX. *Paenula scortea.*

Ingrediare viam caelo licet usque sereno,
Ad subitas nunquam scortea desit aquas.

CXXXI. *Lacernae coccineae.*

Si Veneto Prasinove faves, quid coccina sumes?
Ne fias ista transfuga sorte, vide.

CXXXII. *Pileum.*

Si possem, totas cuperem misisse lacernas.
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

CXXXIII. *Lacernae Baeticae.*

Non est lana mihi mendax, nec mutor aheno:
Sic placeant Tyriae: me mea tinxit ovis.

CXXXIV. *Fascia pectoralis.*

Fascia crescentes dominae compesce papillas,
Ut sit quod capiat nostra tegatque manus.

CXXXV. *Cenatoria.*

Nec fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
Hoc opus est, pictis accubuisse toris.

CXXXVI. *Laena.*

Tempore brumali non multum levia prosunt:
Calfaciunt villi pallia vestra mei.

CXXXVII. *Lacernae albae.*

Amphitheatrali nos commendamus ab usu,
Cum teget algentes alba lacerna togas.

CXXXVIII. *Mantele.*

Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum:
Orbibus in nostris circulus esse potest.

CXXXIX. *Cuculli Liburnici.*

Iungere nescisti nobis, o stulte, lacernas:
Indueras albas, exue callaïnas.

CXL. *Udones Cilicii.*

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti:
Cinyphio poterat planta latere sinu.

CXLI. *Synthesis.*

Dum toga per quinas gaudet requiescere luces,
Hos poteris cultus sumere iure tuo.

CXLII. *Focale.*

Si recitaturus dedero tibi forte libellum,
Hoc focale tuas asserat auriculas.

CXLIII. *Tunicae Patavinae.*

Vellera consumunt Patavinae multa trilices,
Et pingues tunicas serra secare potest.

CXLIV. *Spongia.*

Haec tibi sorte datur tergendis spongia mensis
  Utilis, expresso cum levis imbre tumet.

CXLV. *Paenula gausapina.*

Is mihi candor inest, villorum gratia tanta,
  Ut me vel media sumere messe velis.

CXLVI. *Cervical.*

Tinge caput Cosmi folio, cervical olebit:
  Perdidit unguentum cum coma, pluma tenet.

CXLVII. *Cubicularia gausapina.*

Stragula purpureis lucent villosa tapetis.
  Quid prodest, si te congelat uxor anus?

CXLVIII. *Lodices.*

Nudo stragula ne toro paterent,
Iunctae nos tibi venimus sorores.

CXLIX. *Amictorium.*

Mammosas metuo; tenerae me trade puellae,
  Ut possint niveo pectore lina frui.

CL. *Cubicularia polymita.*

Haec tibi Memphitis tellus dat munera: victa est
  Pectine Niliaco iam Babylonos acus.

CLI. *Zona.*

Longa satis nunc sum; dulci sed pondere venter
  Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis.

CLII. *Gausapum quadratum.*

Lodices mittet docti tibi terra Catulli:
  Nos Helicaonia de regione sumus.

CLIII. *Semicinctium.*

Det tunicam locuples: ego te praecingere possum.
  Essem si locuples, munus utrumque darem.

CLIV. *Lanae amethystinae.*

Ebria Sidoniae cum sim de sanguine conchae,
Non video, quare sobria lana vocer.

CLV. *Lanae albae.*

Velleribus primis Appulia, Parma secundis
Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

CLVI. *Lanae Tyriae.*

Nos Lacedaemoniae pastor donavit amicae.
Deterior Ledae purpura matris erat.

CLVII. *Lanae Pollentinae.*

Non tantum pullo lugentes vellere lanas,
Sed solet et calices haec dare terra suos.

CLVIII. *Idem.*

Lana quidem tristis, sed tonsis neta ministris,
Quales non primo de grege mensa citat.

CLIX. *Tomentum Leuconicum.*

Oppressae nimium vicina est fascia plumae?
Vellera Leuconicis accipe rasa sagis.

CLX. *Tomentum Circense.*

Tomentum concisa palus Circense vocatur.
Haec pro Leuconico stramina pauper emit.

CLXI. *Pluma.*

Lassus Amyclaea poteris requiescere pluma,
Interior cygni quam tibi lana dedit.

CLXII. *Foenum.*

Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula.
Non venit ad duros pallida cura toros.

CLXIII. *Tintinnabulum.*

Redde pilam: sonat aes thermarum. Ludere pergis?
Virgine vis sola lotus abire domum.

CLXIV. *Discus.*

Splendida cum volitant Spartani pondera disci,
Este procul, pueri: sit semel ille nocens.

CLXV. *Cithara.*

Reddidit Eurydicen vati: sed perdidit ipse,
Dum sibi non credit, nec patienter amat.

CLXVI. *Idem.*

De Pompeiano saepe est eiecta theatro
Quae duxit silvas detinuitque feras.

CLXVII. *Plectrum.*

Fervida ne trito tibi pollice pusula surgat,
Exorent docilem candida plectra lyram.

CLXVIII. *Trochus.*

Inducenda rota est: das nobis utile munus.
Iste trochus pueris, at mihi canthus erit.

CLXIX. *Idem.*

Garrulus in laxo cur anulus orbe vagatur?
Cedat ut argutis obvia turba trochis.

CLXX. *Signum Victoriae aureum.*

Haec illi sine sorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit. Deciens adde Falerna, puer.

CLXXI. *Βρούτου παιδίον fictile.*

Gloria tam parvi non est obscura sigilli:
Istius pueri Brutus amator erat.

CLXXII. *Sauroctonos Corinthius.*

Ad te reptanti, puer insidiose, lacertae
Parce; cupit digitis illa perire tuis.

CLXXIII. *Hyacinthus in tabula pictus.*

Flectit ab inviso morientia lumina disco
Oebalius, Phoebi culpa dolorque, puer.

CLXXIV. *Hermaphroditus marmoreus.*

Masculus intravit fontes: emersit utrumque.
Pars est una patris, cetera matris habet.

CLXXV. *Danae picta.*

Cur a te pretium Danae, regnator Olympi,
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

CLXXVI. *Persona.*

Sum figuli lusus russi persona Batavi.
Quae tu derides, haec timet ora puer.

CLXXVII. *Hercules Corinthius.*

Elidit geminos infans nec respicit angues.
Iam poterat teneras hydra timere manus.

CLXXVIII. *Hercules fictilis.*

Sum fragilis: sed tu, moneo, ne sperne sigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

CLXXIX. *Minerva argentea.*

Dic mihi, virgo ferox, cum sit tibi cassis et hasta,
Quare non habeas aegida? „Caesar habet.“

CLXXX. *Europe.*

Mutari melius tauro, pater optime divum,
Tunc poteras, Io cum tibi vacca fuit.

CLXXXI. *Leandros marmoreus.*

Clamabat tumidis audax Leandros in undis,
„Mergite me fluctus, cum rediturus ero.“

CLXXXII. *Sigillum gibberi fictile.*

Ebrius haec fecit terris, puto, monstra Prometheus:
Saturnalicio lusit et ipse luto.

CLXXXIII. *Homeri Batrachomyomachia.*

Perlege Maeonio cantatas carmine ranas
Et frontem nugis solvere disce meis.

CLXXXIV. *Homerus in pugillaribus membranis.*

Ilias et Priami regnis inimicus Ulixes
Multiplici pariter condita pelle latent.

CLXXXV. *Vergili Culex.*

Accipe facundi Culicem, studiose, Maronis,
Ne nucibus positis arma virumque legas.

CLXXXVI. *Vergilius in membranis.*

Quam brevis immensum cepit membrana Maronem!
Ipsius voltus prima tabella gerit.

CLXXXVII. *Μενάνδρου Θαΐς.*

Hac primum iuvenum lascivos lusit amores;
Nec Glycera pueri, Thais amica fuit.

CLXXXVIII. *Cicero in membranis.*

Si comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

CLXXXIX. *Monobiblos Properti.*

Cynthia facundi carmen iuvenale Properti
Accepit famam: non minus ipsa dedit.

CXC. *Titus Livius in membranis.*

Pellibus exiguis artatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

CXCI. *Sallustius.*

Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Crispus in historia.

CXCII. *Ovidi Metamorphosis in membranis.*

Haec tibi multiplici quae structa est massa tabella,
Carmina Nasonis quinque decemque gerit.

CXCIII. *Tibullus.*

Ussit amatorem Nemesis lasciva Tibullum,
In tota iuvit quem nihil esse domo.

CXCIV. *Lucanus*

Sunt quidam, qui me dicant non esse poetam:
Sed qui me vendit bibliopola, putat.

CXCV. *Catullus.*

Tantum magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Vergilio.

CXCVI. *Calvi de aquae frigidae usu.*

Haec tibi quae fontes et aquarum nomina dicit,
Ipsa suas melius charta natabat aquas.

CXCVII. *Mulae pumilae.*

His tibi de mulis non est metuenda ruina:
Altius in terra saepe sedere soles.

CXCVIII. *Catella Gallicana.*

Delicias parvae si vis audire catellae,
Narranti brevis est pagina tota mihi.

CXCIX. *Asturco.*

Hic brevis ad numeros rapidum qui colligit unguem,
Venit ab auriferis gentibus Astur equus.

CC. *Canis vertragus.*

Non sibi, sed domino venatur vertragus acer,
Illaesum leporem qui tibi dente feret.

CCI. *Palaestrita.*

Non amo quod vincat, sed quod succumbere novit
Et didicit melius *τὴν ἀνακλινοπάλην*.

CCII. *Simius.*

Callidus emissas eludere simius hastas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

CCIII. *Puella Gaditana.*

Tam tremulum crissat, tam blandum prurit, ut ipsum
Masturbatorem fecerit Hippolytum.

CCIV. *Cymbala.*

Aera Celaenaeos lugentia matris amores
Esuriens Gallus vendere saepe solet.

CCV. *Puer.*

Sit nobis aetate puer, non pumice laevis,
Propter quem placeat nulla puella mihi.

CCVI. *Cestos.*

Collo necte, puer, meros amores,
Ceston de Veneris sinu calentem.

CCVII. *Idem.*

Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston
Ussit amatorem balteus iste Iovem.

CCVIII. *Notarius.*

Currant verba licet, manus est velocior illis
Nondum lingua suum, dextra peregit opus

CCIX. *Concha.*

Levis ab aequorea cortex Mareotica concha
Fiat: inoffensa currit harundo via

CCX. *Morio.*

Non mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa
Quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.

CCXI. *Caput vervecinum.*

Mollia Phrixei secuisti colla mariti.
Hoc meruit tunicam qui tibi, saeve, dedit?

CCXII. *Pumilus.*

Si solum spectes hominis caput, Hectora credas:
Si stantem videas, Astyanacta putes.

CCXIII. *Parma.*

Haec, quae saepe solet vinci, quae vincere raro,
Parma tibi, scutum pumilionis erit.

CCXIV. *Pueri comoedi.*

Non erit in turba quisquam *Μισούμενος* ista:
Sed poterit quivis esse *Δὶς ἐξαπατῶν*.

CCXV. *Fibula.*

Dic mihi simpliciter, comoedis et citharoedis
Fibula, quid praestas? „Carius ut futuant.“

CCXVI. *Accipiter.*

Praedo fuit volucrum, famulus nunc aucupis: idem
Decipit et captas non sibi maeret aves.

CCXVII. *Opsonator.*

Dic quotus et quanti cupias cenare, nec unum
Addideris verbum: cena parata tibi est.

CCXVIII. *Calami aucupatorii.*

Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita crescit harundo manu.

CCXIX. *Cor bubulum.*

Pauper causidicus nullos referentia nummos
Carmina cum scribas, accipe cor, quod habes.

CCXX. *Cocus.*

Non satis est ars sola coco: servire palatum
Nolo: cocus domini debet habere gulam.

CCXXI. *Craticula cum verubus.*

Rara tibi curva craticula sudet ofella;
Spumeus in longa cuspide fumet aper.

CCXXII. *Pistor dulciarius.*

Mille tibi dulces operum manus ista figuras
Extruet: huic uni parca laborat apis.

CCXXIII. *Adipata.*

Surgite: iam vendit pueris iantacula pistor
Cristataeque sonant undique lucis aves.

INDEX EPIGRAMMATON.

A.

A Iove qui veniet, miscenda ad pocula largas . . . . . . XIV, 112.
A latronibus esse te fututam . . . . XII, 27.
A servo scis te genitum blandeque fateris . . . . I, 81.
A Sinuessanis conviva Philostratus undis . . . . XI, 82.
Abscisa servum quid figis, Pontice, lingua? . . . . . . II, 82.
Abstulerat totam temerarius institor urbem . . . . VII, 61.
Accidit infandum nostrae scelus, Aule, puellae . . . . . VII, 14.
Accipe belligerae crudum thoraca Minervae . . . . VII, 1.
Accipe facundi Culicem, studiose, Maronis . . . . XIV, 185.
Accipe felices, Atlantica munera, silvas . . . . XIV, 89.
Accipe lunata scriptum testudine sigma . . . . XIV, 87.
Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem . . . . XIII, 9.
Accipe non vili calices de pulvere natos . . . . XIV, 102.
Accipe quae nimios vincant umbracula soles . . . . . . XIV, 28.
Accola iam nostrae Degis, Germanice, ripae . . . . . . V, 3.
Ad cenam invitant omnes te, Phoebe, cinaedi . . . . . . IX, 63.
Ad cenam si me diversa vocaret in astra . . . . IX, 91.
Ad lapidem Torquatus habet praetoria quartum . . . . . X, 79.
Ad natalicias dapes vocabar . . . . VII, 86.
Ad Palatinas acipensem mittite mensas . . . . XIII, 91.
Ad populos mitti qui nuper ab urbe solebas . . . . . . XII, 3.
Ad primum decima lapidem quod venimus hora . . . . . XI, 79.
Ad te reptanti, puer insidiose, lacertae . . . . XIV, 172.
Addat cum mihi Caecubum minister . . . . X, 98.
Addere quid cessas, puer, immortale Falernum? . . . . . IX, 93.
Addixti, Labiene, tres agellos . . . . XII, 16.
Addixti servum nummis here mille ducentis . . . . X, 31.
Aedes emit Aper, sed quas nec noctua vellet . . . . . . XI, 34.
Aegrotas uno deciens aut saepius anno . . . . XII, 56.
Aemiliae gentes et Apollineas Vercellas . . . . X, 12.
Aemula Baianis Altini litora villis . . . . IV, 25.
Aeolidos Canace iacet hoc tumulata sepulcro . . . . . . XI, 91.
Aera Celaenaeos lugentia matris amores . . . . XIV, 204.
Aera domi non sunt, superest hoc, Regule, solum . . . . VII, 16.
Aëra per tacitum delapsa sedentis in ipsos . . . . VIII, 32.
Aestivo serves ubi piscem tempore quaeris? . . . . II, 78.

Aetherias aquila puerum portante per auras . . . . . . I, 6.
Alcide, Latio nunc agnoscende Tonanti . . . . IX, 65.
Alciden modo Vindicem rogabam . . . . IX, 44.
Alcime, quem raptum domino crescentibus annis . . . . . I, 88.
Alea parva nuces et non damnosa videtur . . . . XIV, 18.
Allatres licet usque nos et usque . . . . V, 60.
Alphius ante fuit, coepit nunc Olphius esse . . . . IX, 95.
Amisit pater unicum Salanus . . . . VI, 62.
Amissum non flet cum sola est Gellia patrem . . . . . . I, 33.
Amphitheatrales inter nutrita magistros . . . . XI, 69.
Amphitheatrali nos commendamus ab usu . . . . XIV, 137.
Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta . . . . XIII, 117.
Amphora Niliaci non sit tibi vilis aceti . . . . XIII, 122.
Amphora vicenis, modius datur aere quaterno . . . . . . XII, 76.
An possim vetulam quaeris, Matrinia: possum . . . . . . III, 32.
Ancillam tibi sors dedit lucernae . . . . XIV, 40.
Ancillariolum tua te vocat uxor, et ipsa . . . . XII, 58.
Annorum nitidique sator pulcherrime mundi . . . . X, 28.
Ansere Romano quamvis satur Hannibal esset . . . . . . XIII, 73.
Ante frequens, sed nunc rarus nos donat amicus . . . . XIV, 122.
Antipolitani, fateor, sum filia thynni . . . . XIII, 103.
Antiqui rex magne poli mundique prioris . . . . XII, 62.
Antoni Phario nil obiecture Pothino . . . . V, 69.
Anxuris aequorei placidos, Frontine, recessus . . . . . . X, 58.
Apollinarem conveni meum, Scazon . . . . VII, 26.
Appia, quam simili venerandus in Hercule Caesar . . . . IX, 101.
Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti . . . . VIII, 6.
Archetypum Myos argentum te dicis habere . . . . VIII, 34.
Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi . . . . V, 68.
Ardea solstitio Castranaque rura petantur . . . . IV, 60.
Argenti genus omne comparasti . . . . IV, 39.
Argenti libram mittebas; facta selibra est . . . . X, 57.
Argenti libras Marius tibi quinque reliquit . . . . II, 76.
Argentum atque aurum facile est laenamque togamque . . XIII, 48.
Argiletanas mavis habitare tabernas . . . . I, 3.
Argoa primum sum transportata carina . . . . XIII, 72.
Arrectum quotiens Marulla penem . . . . X, 55.
Arretina nimis ne spernas vasa monemus . . . . XIV, 98.
Arrigis ad vetulas, fastidis, Basse, puellas . . . . III, 76.
Artemidorus habet puerum, sed vendidit agrum . . . . . IX, 21.
Artibus his semper cenam, Philomuse, mereris . . . . . IX, 35.
Artis ebur medicae narthecia cernis: habebis . . . . . . XIV, 78.
Artis Phidiacae toreuma clarum . . . . III, 35.
Aspice quam densum tacitarum vellus aquarum . . . . . IV, 3.
Aspice quam placidis insultet turba iuvencis . . . . V, 31.
Aspice quam tumeat magno iecur ansere maius . . . . . XIII, 58

Aspicis hunc uno contentum lumine, cuius . . . . VIII, 59.
Aspicis, imbelles temptent quam fortia dammae . . . . . IV, 74.
Aspicis incomptis illum, Deciane, capillis . . . . I, 24.
Aspicis ingenium Nili: quibus addere plura . . . . XIV, 115.
Aspicis, ut parvus nec adhuc trieteride plena . . . . . . VI, 38.
Astra polumque dedit, quamvis obstante noverca . . . . . V, 65.
Astra polumque pia percepsti mente, Rabiri . . . . VII, 56.
Atreus Caecilius cucurbitarum . . . . XI, 31.
Atria Pisonum stabant cum stemmate toto . . . . IV, 40.
Attenuare nives norunt et lintea nostra . . . . XIV, 104.
Attica nectareum turbatis mella Falernum . . . . XIII, 108.
Attice, facundae renovas qui nomina gentis . . . . VII, 32.
Audet facundo qui carmina mittere Nervae . . . . IX, 26.
Audieris in quo, Flacce, balneo plausum . . . . IX, 33.
Auditur quantum Massyla per avia murmur . . . . VIII, 55.
Ave, mi Torani, frater carissime . . . . IX, *praef.*
Augusti labor hic fuerat committere classes . . . . *Ep.* 28.
Augusto pia tura victimasque . . . . VIII, 66.
Aurea porrigitur Iani caryota Kalendis . . . . XIII, 27.
Aureolis futui cum possit Galla duobus . . . . IX, 4.
Auriculam Mario graviter miraris olere . . . . III, 28.
Aut Corcyraei sunt haec de frondibus horti . . . . . . XIII, 37.

B.

Baetis olivifera crinem redimite corona . . . . XII, 98.
Baiana nostri villa, Basse, Faustini . . . . III, 58.
Baiano procul a lacu recede . . . . IV, 30.
Balsama me capiunt, haec sunt unguenta virorum . . . . XIV, 59.
Barbara de pictis veni bascauda Britannis . . . . XIV, 99.
Barbara pyramidum sileat miracula Memphis . . . . . . *Ep.* 1.
Barbatus rigido nupsit Callistratus Afro . . . . XII, 42.
Basia da nobis, Diadumene, pressa. „Quot“ inquis? . . VI, 34.
Basia das aliis, aliis das, Postume, dextram . . . . . . II, 21.
Basia dum nolo nisi quae luctantia carpsi . . . . V, 46.
Bella es, novimus, et puella, verum est . . . . I, 64.
Belliger invictis quod Mars tibi servit in armis . . . . . *Ep.* 6.
Bellus homo et magnus vis idem, Cotta, videri . . . . . I, 9.
Bis Cotta soleas perdidisse se questus . . . . XII, 87.
Bis quinquagenis domus est tibi milibus empta . . . . . XII, 66.
Bis tibi triceni fuimus, Mancine, vocati . . . . I, 43.
Bis vicine Nepos — nam tu quoque proxima Florae . . . VI, 27.
Boletos et aprum si tanquam vilia ponis . . . . XII, 48.
Bruma est et riget horridus December . . . . VII, 95.
Brumae diebus feriisque Saturni . . . . XII, 81.

C.

Caecuba Fundanis generosa cocuntur Amyclis . . . . . . XIII, 115.
Caede iuvencorum domini calet area felix . . . . XIV, 4.
Caelatus tibi cum sit, Anniane . . . . VI, 92.
Caeretana Nepos ponat, Setina putabis . . . . XIII, 124.
Caeruleus nos Liris amat, quem silva Maricae . . . . . XIII, 83.
Caesaris alma dies et luce sacratior illa . . . . IV, 1.
Caesaris Augusti lascivos, livide, versus . . . . XI, 20.
Callidus effracta nummos fur auferet arca . . . . V, 42.
Callidus emissas eludere simius hastas . . . . XIV, 202.
Callidus imposuit nuper mihi copo Ravennae . . . . . . III, 57.
Calliodorus habet censum — quis nescit? — equestrem . . V, 38.
Campis dives Apollo sic marinis . . . . IX, 42.
Cana est barba tibi, nigra est coma: tingere barbam . . IV, 36.
Candida si croceos circumfluit unda vitellos . . . . XIII, 40.
Candidius nihil est te, Caeciliane: notavi . . . . II, 71.
Cantasti male, dum fututa es, Aegle . . . . I, 94.
Capena grandi porta qua pluit gutta . . . . III, 47.
Cappadocum saevis Antistius occidit oris . . . . IX, 30.
Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cenam . . . II, 18.
Carmina nulla probas molli quae limite currunt . . . . . XI, 90.
Carmina Paulus emit, recitat sua carmina Paulus . . . . II, 20.
Carpere causidicus fertur mea carmina: quis sit . . . . . V, 33.
Caseus Etruscae signatus imagine Lunae . . . . XIII, 30.
Casta nec antiquis cedens Laevina Sabinis . . . . I, 62.
Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto . . . . . . I, 13.
Castora de Polluce Gabinia fecit Achillan . . . . VII, 57.
Caustica Teutonicos accendit spuma capillos . . . . XIV, 26.
Cedere de nostris nulli te dicis amicis . . . . X, 14.
Cedere maiori virtutis fama secunda est . . . . *Ep.* 31.
Cenabis belle, Iuli Cerealis; apud me . . . . XI, 52.
Cenes, Canthare, cum foris libenter . . . . IX, 10.
Ceno domi quotiens, nisi te, Charopine, vocavi . . . . . V, 50.
Censor maxime principumque princeps . . . . VI, 4.
Centenis quod emis pueros et saepe ducenis . . . . III, 62.
Centum Coranus et ducenta Mancinus . . . . IV, 37.
Centum miselli iam valete quadrantes . . . . III, 7.
Cerea quae patulo lucet ficedula lumbo . . . . XIII, 5.
Cernere Parrhasios dum te iuvat, Aule, triones . . . . VI, 58.
Cerretana mihi fiat, vel missa licebit . . . . XIII, 54.
Cessatis, pueri, nihilque nostis . . . . III, 67.
Chia seni similis Baccho, quem Setia misit . . . . XIII, 23.
Chirurgus fuerat, nunc est vispillo Diaulus . . . . . . I, 30.
Cinctum togatus post et ante Saufeium . . . . II, 74.
Cinnam, Cinname, te iubes vocari . . . . VI, 17.

Circumlata diu mensis scriblita secundis . . . . III, 17.
Clamabat tumidis audax Leandros in undis . . . . XIV, 181.
Clarus fronde Iovis, Romani fama cothurni . . . . XI, 9.
Claudia caeruleis cum sit Rufina Britannis . . . . XI. 53.
Claudia, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti . . . . . . IV, 13.
Clinicus Herodes trullam subduxerat aegro . . . . IX, 96.
Cludere quae cenas lactuca solebat avorum . . . . . . XIII, 14.
Coccina famosae donas et ianthina moechae . . . . II, 39.
Coepit, Maxime, Pana qui solebat . . . . I, 69.
Cogis me calamo manuque nostra . . . . VII, 11.
Cogit me Titus actitare causas . . . . I, 17.
Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten? . . V, 53.
Collo necte, puer, meros amores . . . . XIV, 206.
Commendare meas, Instanti Rufe, Camenas . . . . VII, 68.
Commendare tuum dum vis mihi carmine munus . . . . . VII, 46.
Commendo tibi, Quintiane, nostros . . . . I, 52.
Communis tibi cum viro, Magulla . . . . XII, 91.
Comoedi tres sunt, sed amat tua Paula, Luperce . . . . VI, 6.
Concita veloces fugeret cum damma Molossos . . . . . . *Ep.* 30.
Condita cum tibi sit iam sexagesima messis . . . . . . IV, 78.
Conditus hic ego sum Bassi dolor, Urbicus infans . . . . VII, 96.
Coniugis audisset fatum cum Porcia Bruti . . . . I, 42.
Consilium formae speculum dulcesque capillos . . . . . . IX, 16.
Constituit, Philomuse, pater tibi milia bina . . . . III, 10.
Consule te Bruto quod iuras, Lesbia, natam . . . . X, 39.
Consumpta est uno si lemmate pagina, transis . . . . . X, 59.
Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos . . . . I, 4.
Contigeris regina meos si Polla libellos . . . . X, 64.
Contigit Ausoniae procerum mitissimus aulae . . . . . . XII, 6.
Continuis vexata madet vindemia nimbis . . . . I, 56.
Contulit ad satiras ingentia pectora Turnus . . . . XI, 10.
Conviva quisquis Zoili potest esse . . . . III, 82.
Coponem laniumque balneumque . . . . II, 48.
Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me . . . XIV, 62.
Corve salutator, quare fellator haberis? . . . . XIV, 74.
Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra . . . . . . II, 77.
Cosmicos esse tibi, Semproni Tucca, videris . . . . . . VII, 41.
Cotile, bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi . . . . III, 63.
Cras te victurum, cras dicis, Postume, semper . . . . . V, 58.
Credi virgine castior pudica . . . . IV, 6.
Credis ob haec me, Pastor, opes fortasse rogare . . . . IX, 22.
Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen . . . . . II. 2.
Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laesus . . . XII, 54.
Crinitae Line paedagoge turbae . . . . XII, 49.
Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret . . . . . V, 61.
Cui legisse satis non est epigrammata centum . . . . . . I, 118.

Cui tradas, Lupe, filium magistro . . . . V, 56.
Cuius vis fieri, libelle, munus . . . . III, 2.
Cum cathedralicios portet tibi reda ministros . . . . . . X, 13.
Cum clamant omnes, loqueris tunc, Naevole, solus . . . I, 97.
Cum coleret puros pauper Telesinus amicos . . . . VI, 50.
Cum comes Arctois haereret Caesaris armis . . . . IX, 31.
Cum dare non possim quod poscis, Galla, rogantem . . . III, 54.
Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare . . . . I, 11.
Cum dederis Siculos mediae de collibus Hyblae . . . . . XIII, 105.
Cum depilatos, Chreste, coleos portes . . . . IX, 27.
Cum dicis „Propero, fac si facis," Hedyli, languet . . . I, 46.
Cum dixi ficus, rides quasi barbara verba . . . . I, 65.
Cum dubitaret adhuc belli civilis Enyo . . . . VI, 32.
Cum duo venissent ad Phyllida mane fututum . . . . . . X, 81.
Cum facias versus nulla non luce ducenos . . . . VIII, 20.
Cum faciem laudo, cum miror crura manusque . . . . . III, 51.
Cum fieret tristis solvendis auctio nummis . . . . XIV, 35.
Cum futuis, Polycharme, soles in fine cacare . . . . . . IX, 69.
Cum gravis extremas Vestinus duceret horas . . . . . . IV, 73.
Cum Iuvenale meo quae me committere temptas . . . . . VII, 24.
Cum me captares, mittebas munera nobis . . . . IX, 88.
Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis . . . . . . XIII, 49.
Cum me velle vides tentumque, Telesphore, sentis . . . . XI, 58.
Cum mensas habeat fere trecentas . . . . VII, 48
Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen . . . . XIV, 101.
Cum mittis turdumve mihi quadramve placentae . . . . . VI, 75.
Cum peteret dulces audax Leandros amores . . . . *Ep.* 25, b.
Cum peteret pars haec Myrinum, pars illa Triumphum . . . *Ep.* 20.
Cum peteret patriae missicius arva Ravennae . . . . . . III, 91.
Cum peteret regem decepta satellite dextra . . . . I, 21.
Cum peteret seram media iam nocte matellam . . . . . . VI, 89.
Cum pinguis mihi turtur erit, lactuca valebis . . . . . . XIII, 53.
Cum placeat Phileros tota tibi dote redemptus . . . . . . II, 34.
Cum pluvias madidumque Iovem perferre negaret . . . . VII, 36.
Cum potes amethystinos trientes . . . . X, 49.
Cum rogo te nummos sine pignore, „non habeo," inquis . . XII, 25.
Cum Saxetani ponatur cauda lacerti . . . . VII, 78.
Cum sene communem vexat spado Dindymus Aeglen . . . XI, 81.
Cum sexaginta numeret Cascellius annos . . . . VII, 9.
Cum sint crura tibi, simulent quae cornua lunae . . . . . II, 35.
Cum sis ipsa domi mediaque ornere Subura . . . . IX, 37.
Cum sis nec rigida Fabiorum gente creatus . . . . VI, 64.
Cum sis tam pauper, quam nec miserabilis Irus . . . . . VI, 77.
Cum sit anus coniunx et sint tibi mortua membra . . . . XIII, 34.
Cum sitis similes paresque vita . . . . VIII, 35.
Cum steterit nullus voltu tibi talus eodem . . . . XIV, 14

Cum te municipem Corinthiorum . . . . X, 65.
Cum te non nossem, dominum regemque vocabam . . . . I, 112.
Cum tibi non Ephesos nec sit Rhodos aut Mitylene . . . X, 68.
Cum tibi non essent sex milia, Caeciliane . . . . IV, 51.
Cum tibi nota tui sit vita fidesque mariti . . . . XII, 96.
Cum tibi sit facies, de qua nec femina possit . . . . . . VII, 18.
Cum tibi sit sophiae par fama et cura laborum . . . . . I, 111.
Cum tibi tam crassae sint, Artemidore, lacernae . . . . . VIII, 58.
Cum tibi trecenti consules, Vetustilla . . . . III, 93.
Cum tibi vernarent dubia lanugine malae . . . . II, 61.
Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus . . . . . *Ep.* 29.
Cum tu, laurigeris annum qui fascibus intras . . . . . . X, 10.
Cum tua centenos expugnet sportula cives . . . . XIII, 123.
Cum tua non edas, carpis mea carmina, Laeli . . . . . I, 91.
Cum tua sacrilegos contra, Norbane, furores . . . . . . IX, 84.
Cum vocer ad cenam non iam venalis ut ante . . . . . . III, 60.
Cum voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere . . . . . V, 57.
Cunarum fueras motor, Charideme, mearum . . . . XI, 39.
Cur a te pretium Danaë, regnator Olympi . . . . XIV, 175.
Cur here quod dederas, hodie, puer Hylle, negasti . . . IV, 7.
Cur non basio te, Philaeni? calva es . . . . II, 33.
Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos? . . . . . . VII, 3.
Cur saepe sicci parva rura Nomenti . . . . XII, 57.
Cur spleniato saepe prodeam mento . . . . X, 22.
Cur tantum eunuchos habeat tua Caelia, quaeris . . . . . VI, 67.
Cur tristiorem cernimus Saleianum . . . . II, 65.
Curandum penem commisit Baccara Raetus . . . . XI, 74.
Currant verba licet, manus est velocior illis . . . . . . XIV, 208.
Cursorem sexta tibi, Rufe, remisimus hora . . . . III, 100.
Custodes das, Polla, viro, non accipis ipsa . . . . X, 69.
Cyllenes caelique decus, facunde minister . . . . VII, 74.
Cynthia facundi carmen iuvenale Properti . . . . XIV, 189.

D.

Da veniam subitis: non displicuisse meretur . . . . *Ep.* 32.
Daedale, Lucano cum sic lacereris ab urso . . . . *Ep.* 8.
Dante tibi turba querulos, Auguste, libellos . . . . . . VIII, 82.
Dantem vina tuum quotiens aspeximus Hyllum . . . . . . IX, 25.
Daphnonas, platanonas et aerios pityonas . . . . XII, 50.
Das gladiatores, sutorum regule, cerdo . . . . III, 16.
Das nunquam, semper promittis, Galla, roganti . . . . . II, 25.
Das Parthis, das Germanis, das, Caelia, Dacis . . . . . VII, 30.
Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum . . . . . . I, 59.
Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus . . . . . . XIV, 38.
Dat festinatas, Caesar, tibi bruma coronas . . . . XIII, 127.

Dat mihi pinna rubens nomen, sed lingua gulosis . . . . XIII, 71.
Daunius Euganei lupus excipit ora Timavi . . . . . . XIII, 89.
De cathedra quotiens surgis — iam saepe notavi. . . . . XI, 99.
De nostro facunde tibi Iuvenalis agello . . . . VII, 91.
De nullo loqueris, nulli maledicis, Apici . . . . III, 80.
De Pompeiano saepe est eiecta theatro . . . . XIV, 166.
De praetoricia folium mihi, Paule, corona. . . . . VIII, 33.
De Sinuessanis venerunt Massica praelis. . . . . XIII, 111.
De Spoletinis quae sunt cariosa lagonis . . . . XIII, 120.
Declamas belle, causas agis, Attice, belle. . . . . II, 7.
Declamas in febre, Maron: hanc esse phrenesin . . . . . IV, 80.
Dederas Apici, bis trecentiens ventri. . . . . III, 22.
Defendet manus haec scapulas mordente molesto . . . . . XIV, 83.
Defuerit si forte puer soleasque libebit . . . . XIV, 65.
Delicias, Caesar, lususque iocosque leonum. . . . . I, 14.
Delicias parvae si vis audire catellae . . . . XIV, 198.
Delicium parvo donabis dorcada nato . . . . XIII, 98.
Democritos, Zenonas inexplicitosque Platonas . . . . . . IX, 47.
Denaris tribus invitas et mane togatum . . . . IX, 100.
Dente timetur aper, defendunt cornua cervum . . . . . . XIII, 94.
Dentibus antiquas solitus producere pelles . . . . IX, 73.
Dentibus atque comis, nec te pudet, uteris emptis . . . . XII, 23.
Deprensum in puero tetricis me vocibus, uxor . . . . . . XI, 43.
Derisor Fabianus herniarum . . . . XII, 83.
Det tunicam locuples: ego te praecingere possum . . . . XIV, 153.
Di tibi dent et tu, Caesar, quaecunque mereris . . . . . VI, 87.
Di tibi dent quidquid, Caesar Traiane, mereris. . . . . . X, 34.
Dic mihi, quem portas, volucrum regina? „Tonantem" . . V, 55.
Dic mihi, quis furor est? turba spectante vocata . . . . . I, 20.
Dic mihi simpliciter, comoedis et citharoedis . . . . XIV, 215.
Dic mihi, virgo ferox, cum sit tibi cassis et hasta. . . . XIV, 179.
Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus. . . . . III, 20.
Dic, quotus et quanti cupias cenare, nec unum . . . . . . XIV, 217.
Dic, toga, facundi gratum mihi munus amici . . . . VIII, 28.
Dic verum mihi, Marce, dic amabo . . . . VIII, 76.
Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer. . . . . IX, 7.
Dicis amore tui bellas ardere puellas . . . . II, 87.
Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam . . . . V, 45.
Dicit se vetulam, cum sit Caerellia pupa . . . . IV, 20.
Difficilis facilis, iucundus acerbus es idem . . . . XII, 47.
Digna tuo cur sis indignaque nomine, dicam . . . . . . III, 34.
Dimidium donare Lino quam credere totum . . . . I, 75.
Discursus varios vagumque mane. . . . . VII, 39.
Disticha qui scribit, puto, vult brevitate placere. . . . . VIII, 29.
Dives eras quondam: sed tunc paedico fuisti . . . . . . XI, 87.
Dixerat astrologus periturum te cito, Munna . . . . . IX, 82.

Dixerat „o mores! o tempora!“ Tullius olim . . . . IX, 70.
Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis . . . . I, 5.
Doctorum Licini celeberrime Sura virorum . . . . VII, 47.
Donasse amicum tibi ducenta, Mancine . . . . IV, 61.
Donasti, Lupe, rus sub urbe nobis . . . . XI, 18.
Donasti tenero, Chloe, Luperco . . . . IV, 28.
Donavi tibi multa, quae rogasti . . . . XII, 79.
Dormis cum pueris mutuniatis . . . . III, 73.
Dotatae uxori cor harundine fixit acuta . . . . X, 15.
Drauci Natta sui vocat pipinnam . . . . XI, 72.
Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras . . . . . . X, 20.
Dulce decus scenae, ludorum fama, Latinus . . . . IX, 28.
Dulcia cum tantum scribas epigrammata semper . . . . . VII, 25.
Dulcia defecta modulatur carmina lingua . . . . XIII, 77.
Dulcis conscia lectuli lucerna . . . . XIV, 39.
Dum donas, Macer, anulos puellis . . . . VIII, 5.
Dum Ianus hiemes, Domitianus auctumnos . . . . IX, 1.
Dum levis arsura struitur Libitina papyro . . . . X, 97.
Dum mea Caecilio formatur imago Secundo . . . . VII, 84.
Dum modo causidicum, tum te modo rhetora fingis . . . II, 64.
Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes . . . . . . IV, 11.
Dum non vis pisces, dum non vis carpere pullos . . . . . III, 13.
Dum nos blanda tenent lascivi stagna Lucrini . . . . . . IV, 57.
Dum nova Pannonici numeratur gloria belli . . . . VIII, 15.
Dum novus est rasa nec adhuc mihi fronte libellus . . . IV, 10.
Dum petit a Baulis mater Caerellia Baias . . . . IV, 63.
Dum Phaethontea formica vagatur in umbra . . . . VI, 15.
Dum poscor crepitu digitorum et verna moratur . . . . . XIV, 119.
Dum proavos atavosque refers et nomina magna . . . . . V, 17.
Dum repetit sera conductos nocte penates . . . . VIII, 75.
Dum sibi redire de Patrensibus fundis . . . . V, 35.
Dum te prosequor et domum reduco . . . . XI, 24.
Dum tener est onager solaque lalisio matre . . . . XIII, 97.
Dum tibi felices indulgent, Castrice, Baiae . . . . VI, 43.
Dum tibi Niliacus portat crystalla cataplus . . . . XII, 74.
Dum Tiburtinis albescere solibus audit . . . . VII, 13.
Dum toga per quinas gaudet requiescere luces . . . . . . XIV, 141.
Dum tu forsitan inquietus erras . . . . XII, 18.
Dum tu lenta nimis diuque quaeris . . . . IV, 23.
Dux laterna viae clusis feror aurea flammis . . . . XIV, 61.
Duxerat esuriens locupletem pauper anumque . . . . . . IX, 80.

E.

Ebria Baiano modo veni concha Lucrino . . . . XIII, 82.
Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis . . . . XIV, 64.

Ebria Sidoniae cum sim de sanguine conchae . . . . . . XIV, 154.
Ebrius haec fecit terris, puto, monstra Prometheus . . . . XIV, 182.
Ecquid Hyperboreis ad nos conversus ab oris . . . . . . VII, 6.
Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos . . . . I, 25.
Edere lascivos ad Baetica crusmata gestus . . . . VI, 71.
Edictum domini deique nostri . . . . V, 8.
Edita ne brevibus pereat mihi cura libellis . . . . I, 45.
Editur en sextus sine te mihi, Rufe Camoni . . . . . . VI, 85.
Effert uxores Fabius, Chrestilla maritos . . . . VIII, 43.
Effigiem tantum pueri pictura Camoni . . . . IX, 74.
Effugere in thermis et circa balnea non est . . . . XII, 82.
Effugere non est, Flacce, basiatores . . . . XI, 98.
Egi, Sexte, tuam, pactus duo milia, causam . . . . . . VIII, 17.
Egisti vitam semper, Line, municipalem . . . . IV, 66.
Elidit geminos infans, nec respicit angues . . . . XIV, 177.
Elysio redeat si forte remissus ab agro . . . . X, 101.
Emi seu puerum togamve pexam . . . . II, 44.
Emit lacernas milibus decem Bassus . . . . VIII, 10.
Empta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducenis . . . . . . III, 52.
Encaustus Phaethon tabula tibi pictus in hac est . . . . . IV, 47.
Epigramma nostrum cum Fabulla legisset . . . . IV, 81.
Erras meorum fur avare librorum . . . . I, 66.
Esquiliis domus est, domus est tibi colle Dianae . . . . . VII, 73.
Esse negas coctum leporem poscisque flagella . . . . . . III, 94.
Esse nihil dicis quidquid petis, improbe Cinna . . . . . III, 61.
Esse puta ceras, licet haec membrana vocetur . . . . . . XIV, 7.
Esse putes nondum sumen; sic ubere largo . . . . XIII, 44.
Esse quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham . . . II, 12.
Esse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur . . . . . . V, 10.
Esse tibi videor saevus nimiumque gulosus . . . . VIII, 23.
Esse vides lignum; servas nisi lumina, fiat . . . . XIV, 44.
Esset, Castrice, cum mali coloris . . . . VII, 4.
Est mihi sitque precor longum te praeside, Caesar . . . . IX, 18.
Est tibi sitque precor multos crescatque per annos . . . I, 108.
Et delator es et calumniator . . . . XI, 66.
Et dolet et queritur, sibi non contingere frigus . . . . . VI, 59.
Et iudex petit et petit patronus . . . . II, 13.
Et latet et lucet Phaethontide condita gutta . . . . IV, 32.
Et voltu poteram tuo carere . . . . III, 53.
Etrusci nisi thermulis lavaris . . . . VI, 42.
Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci . . . . VII, 83.
Excipient apros expectabuntque leones . . . . XIV, 30.
Exigis a nobis operam sine fine togatam . . . . III, 46.
Exigis, ut donem nostros tibi, Quinte, libellos . . . . . IV, 72.
Exigis, ut nostros donem tibi, Tucca, libellos . . . . . . VII, 77.
Expirantis adhuc scombri de sanguine primo . . . . . . XIII, 102.

Explicitum nobis usque ad sua cornua librum . . . . . . XI, 107.
Extemporalis factus est meus rhetor . . . . V, 54.
Exulat Ausonia profugus delator ab urbe . . . . *Ep.* 4, b.

F.

Fabricio iunctus fido requiescit Aquinus . . . . I, 93.
Facere in Lyciscam, Paule, me iubes versus . . . . . . IV, 17.
Facundi Senecae potens amicus . . . . VII, 45.
Facundos mihi de libidinosis . . . . XII, 43.
Fama refert nostros te, Fidentine, libellos . . . . I, 29.
Famae non nimium bonae puellam . . . . VI, 66.
Fascia crescentes dominae compesce papillas . . . . . . XIV, 134.
Fastorum genitor parensque Ianus . . . . VIII, 2.
Felicem fieri credis me, Zoile, cena . . . . II, 19.
Felices, quibus urna dedit spectare coruscum . . . . . . X, 6.
Femina praeferri potuit tibi nulla, Lycori . . . . VI, 40.
Femineam nobis cherson si credis inesse . . . . XIV, 88.
Ferreus es, si stare potest tibi mentula, Flacce . . . . . XI, 27.
Fertur habere meos, si vera est fama, libellos . . . . . VII, 88.
Fervida ne trito tibi pollice pusula surgat . . . . XIV, 167.
Festinat Polytimus ad puellas . . . . XII, 75.
Festinata prior decimi mihi cura libelli . . . . X, 2.
Festinata sui gemeret quod fata Severi . . . . IX, 86.
Festive credis te, Calliodore, iocari . . . . VI, 44.
Fetere multo Myrtale solet vino . . . . V, 4.
Ficosa est uxor, ficosus et ipse maritus : . . . . VII, 71.
Fila Tarentini graviter redolentia porri . . . . XIII, 18.
Filia Picenae venio Lucanica porcae . . . . XIII, 35.
Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit heres . . . . . *Ep.* 33.
Flectere te nolim, sed nec turbare capillos . . . . II, 36.
Flectit ab inviso morientia lumina disco . . . . XIV, 173.
Flentibus Heliadum ramis dum vipera repit . . . . IV, 59.
Flet Philomela nefas incesti Tereos, et quae . . . . XIV, 75.
Flete nefas vestrum, sed toto flete Lucrino . . . . VI, 68.
Florida per varios ut pingitur Hybla colores . . . . II, 46.
Foedasti miserum, marite, moechum . . . . II, 83.
Fons dominae, regina loci, quo gaudet Ianthis . . . . . . VII, 50.
Formosa Phyllis nocte cum mihi tota . . . . XII, 65.
Formosam faciem nigro medicamine celas . . . . III, 3.
Formosam Glyceran amat Lupercus . . . . XI, 40.
Formosam sane, sed caecus diligit Asper . . . . VIII, 49.
Formosissima quae fuere vel sunt . . . . VIII, 53.
Fragmentum quod vile putas et inutile lignum . . . . . . VII, 19.
Frangat Idumaeas tristis Victoria palmas . . . . X, 50.
Frangere dum metuis, franges crystallina: peccant XIV, 111.

Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula . . . . XIV, 162.
Frigida non desit, non deerit calda petenti . . . . XIV, 105.
Frontibus adversis molles concurrere dammas . . . . IV, 35.
Frustra Blanditiae venitis ad me . . . . X, 72.
Fugerit an Phoebus mensas cenamque Thyestae . . . . . . III, 45.
Funera post septem nupsit tibi Galla virorum . . . . IX, 78.
Fur notae nimium rapacitatis . . . . VI, 72.

G.

Gaïus hanc lucem gemma mihi Iulius alba . . . . XI, 36.
Galbina decipitur calamis et retibus ales . . . . XIII, 68.
Galla, nega: satiatur amor, nisi gaudia torquent . . . . . IV, 38.
Gallia Santonico vestit te bardocucullo . . . . XIV, 128.
Garris in aurem semper omnibus, Cinna . . . . I, 89.
Garrulus in laxo cur anulus orbe vagatur? . . . . XIV, 169.
Gaudet in effossis habitare cuniculus antris . . . . XIII, 60.
Gellius aedificat semper: modo limina ponit . . . . IX, 46.
Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum . . . . XIV, 109.
Gentibus in Libycis uxor tua, Galla, male audit . . . . . II, 56.
Genus, Aucte, lucri divites habent iram . . . . XII, 13.
Gestari iunctis nisi desinis, Hedyle, capris . . . . IV, 52.
Gestavit modo fronte me iuvencus . . . . XIV, 52.
Gloria tam parvi non est obscura sigilli . . . . XIV, 171.
Gnosia Minoae genuit vindemia Cretae . . . . XIII, 106.
Grandia ne viola parvo chrysendeta mullo . . . . XIV, 97.
Grandia taurorum portant qui corpora, quaeris . . . . . . XIV, 91.
Gratis qui dare vos iubet, puellae . . . . XII, 55.
Gratum est, quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos . . VII, 52.
Gratum munus erit scisso nec inutile ventri . . . . XIV, 60.
Gratus sic tibi, Paule, sit December . . . . VII, 72.

H.

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem . . . . XI, 100.
Habet Africanus miliens, tamen captat . . . . XII, 10.
Hac licet in gemma, servat quae nomina Cosmi . . . . . . XIV, 110.
Hac mihi bis seno numeratur tessera puncto . . . . XIV, 17.
Hac primum iuvenum lascivos lusit amores . . . . XIV, 187.
Haec de vitifera venisse picata Vienna . . . . XIII, 107.
Haec est illa dies, magni quae conscia partus . . . . . . VII, 21.
Haec est illa meis multum cantata libellis . . . . IX, 49.
Haec est illa tibi promissa Theophila, Cani . . . . VII, 69.
Haec Fundana tulit felix auctumnus Opimi . . . . XIII, 113.
Haec illi sine sorte datur, cui nomina Rhenus . . . . . . XIV, 170.

Haec mihi quae colitur violis pictura rosisque . . . . . . X, 32.
Haec quae difficilis turget paganica pluma . . . . XIV, 45.
Haec quae Picenis venit subducta trapetis . . . . XIII, 36.
Haec quae pulvere dissipata multo . . . . I, 82.
Haec quae saepe solet vinci, quae vincere raro . . . . . . XIV, 213.
Haec quae tota patet tegiturque et marmore et auro . . . IX, 20.
Haec rapit Antaei velox in pulvere draucus . . . . XIV, 48.
Haec servavit avis Tarpeia templa Tonantis . . . . XIII, 74.
Haec sunt illa mei quae cernitis ora Camoni . . . . . . IX, 76.
Haec tibi brumali gaudentia frigore rapa . . . . XIII, 16.
Haec tibi erunt armata suo graphiaria ferro . . . . XIV, 21.
Haec tibi Memphitis tellus dat munera: victa est . . . . . XIV, 150.
Haec tibi multiplici quae structa est massa tabella . . . . XIV, 192.
Haec tibi, non alia, est ad cenam causa vocandi . . . . III, 50.
Haec tibi, Palladiae seu collibus uteris Albae . . . . . . V, 1.
Haec tibi pro nato plena dat laetus acerra . . . . IV, 45.
Haec tibi quae fontes et aquarum nomina dicit . . . . . XIV, 196.
Haec tibi quae torta venerunt condita meta . . . . XIII, 28.
Haec tibi sorte datur tergendis spongia mensis . . . . . . XIV, 144.
Haec tibi turbato Canusina simillima mulso . . . . XIV, 127.
Haedina tibi pelle contegenti . . . . XII, 45.
Hanc tibi Cumanae rubicundam pulvere testae . . . . . . XIV, 114.
Hanc tibi, Fronto pater, genetrix Flaccilla, puellam . . . . V, 34.
Hanc tibi Sequanicae pinguem textricis alumnam . . . . IV, 19.
Hanc volo, quae facilis, quae palliolata vagatur . . . . . IX, 32.
Has cum gemina compede dedicat catenas . . . . III, 29.
Herbarum fueras indutus, Basse, colores . . . . V, 23.
Herculis in magni voltus descendere Caesar . . . . IX, 64.
Heredem cum me partis tibi, Garrice, quartae . . . . . . IX, 48.
Heredem Fabius Labienum ex asse reliquit . . . . VII, 66.
Heredem tibi me, Catulle, dicis . . . . XII, 73.
Heredes, nolite brevem sepelire colonum . . . . XI, 14.
Hermes Martia saeculi voluptas . . . . V, 24.
Hermogenes tantus mapparum, †Pontice, fur est . . . . XII, 29.
Hesterna factum narratur, Postume, cena . . . . II, 72.
Hesterna tibi nocte dixeramus . . . . I, 27.
Hesterno fetere mero qui credit Acerram . . . . I, 28.
„Hexametris epigramma facis“ scio dicere Tuccam . . . . VI, 65.
Hiberna quamvis Arctos et rudis Peuce . . . . VII, 7.
Hibernos peterent solito cum more recessus . . . . V, 67.
Hic brevis ad numeros rapidum qui colligit unguem . . . XIV, 199.
Hic erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro? . . . . . XIII, 96.
Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum . . . . . . XIV, 191.
Hic est pampineis viridis modo Vesvius umbris . . . . . IV, 44.
Hic est quem legis ille, quem requiris . . . . I, 1.
Hic festinata requiescit Erotion umbra . . . . X, 61.

Hic iacet ille senex, Augusta notus in aula . . . . . . VII, 40.
Hic quem videtis gressibus vagis lentum . . . . II, 57.
Hic qui dura sedens porrecto saxa leone . . . . IX, 43.
Hic qui libellis praegravem gerit laevam . . . . V, 51.
Hic scarus, aequoreis qui venit adesus ab undis . . . . . XIII, 84.
Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa . . . . XIV, 106.
Hic tibi nocturnos praestabit cereus ignes . . . . XIV, 42.
Hic ubi Fortunae Reducis fulgentia late . . . . VIII, 65.
Hic ubi sidereus propius videt astra colossus . . . . . . *Ep.* 2.
His tibi de mulis non est metuenda ruina . . . . XIV, 197.
Hoc agere est causas, hoc dicere, Cinna, diserte . . . . VIII, 7.
Hoc de Caesareis mitis vindemia cellis . . . . XIII, 109.
Hoc, Fortuna, tibi videtur aequum? . . . . X, 76.
Hoc iacet in tumulo raptus puerilibus annis . . . . VI, 52.
Hoc nemus aeterno cinerum sacravit honori . . . . I, 116.
Hoc nemus, hi fontes, haec textilis umbra supini . . . . XII, 31.
Hoc tibi Campani sudavit baca Venafri . . . . XIII, 101.
Hoc tibi quidquid id est longinquis mittit ab oris . . . . III, 1.
Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti . . . . XIII, 104.
Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante . . . . . VIII, 74.
Horas quinque puer nondum tibi nunciat, et tu . . . . . VIII, 67.
Hortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem . . . . . XI, 55.
Hos Amiternus ager felicibus educat hortis . . . . XIII, 20.
Hos nisi de flava loculos implere moneta . . . . XIV, 12.
Hos quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos . . . . . IV, 82.
Hos tibi, Phoebe, vovet totos a vertice crines . . . . . I, 31.
Hos tibi vicinus, Faustine, Telesphorus hortos . . . . . I, 114.
Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini . . . . . . IV, 79.
Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit . . . . . . II, 80.
Huc est usque tibi scriptus, matrona, libellus . . . . . . III, 68.
Humida qua gelidas summittit Trebula valles . . . . . . V, 71.
Hunc quem mensa tibi, quem cena paravit amicum . . . IX, 14.
Hunc quem saepe vides intra penetralia nostrae . . . . . IV, 53.
Hunc qui femineis noctesque diesque cathedris . . . . . XII, 38.
Hystericam vetulo se dixerat esse marito . . . . XI, 71.

I.

I, felix rosa, mollibusque sertis . . . . VII, 89.
I nostro comes, i libelle, Flavo . . . . X, 104.
I nunc, edere me iube libellos . . . . II, 6.
Iactat inaequalem Matho me fecisse libellum . . . . . . VII, 90.
Iam certe stupido non dices, Paula, marito . . . . . . XI, 7.
Iam nisi per somnum non arrigis et tibi, Maevi . . . . . XI, 46.
Iam numerat placido felix Antonius aevo . . . . X, 23.
Iam parce lasso, Roma, gratulatori . . . . X, 74.

Iam prope desertos cineres et sancta Maronis . . . . . . XI, 49.
Iam senior Ladon Tiberinae nauta carinae . . . . X, 85.
Iam sex aut septem nupsisti, Galla, cinaedis . . . . . . VII, 58.
Iam tristis nucibus puer relictis . . . . V, 84.
Ibis litoreas, Macer, Salonas . . . . X, 78.
Icta gravi telo confossaque volnere mater . . . . *Ep*. 13.
Ignotos mihi cum voces trecentos . . . . XI, 35.
Iliaco similem puerum, Faustine, ministro . . . . III, 39.
Ilias et Priami regnis inimicus Ulixes . . . . XIV, 184.
Illa manus quondam studiorum fida meorum . . . . . . I, 101.
Illa salax nimium, nec paucis nota puellis . . . . XI, 25.
Ille ego sum Scorpus, clamosi gloria Circi . . . . X, 53.
Ille sacri lateris custos Martisque togati . . . . VI, 76.
Illustrem cum tota meis convivia flammis . . . . XIV, 41.
Imbue plebeias Clusinis pultibus ollas . . . . XIII, 8.
Improba Massiliae quidquid fumaria cogunt . . . . X, 36.
In matutina nuper spectatus harena . . . . X, 25.
In Nomentanis, Ovidi, quod nascitur arvis . . . . I, 105.
In omnibus Vacerra quod conclavibus . . . . XI, 77.
In Pompeiano dormis, Laevine, theatro . . . . VI, 9.
In Pompeiano tecum spectabo theatro . . . . XIV, 29.
In pretio scopas testatur palma fuisse . . . . XIV, 82.
In Septis Mamurra diu multumque vagatus . . . . IX, 59.
In Tartessiacis domus est notissima terris . . . . IX, 61.
In tenebris luges amissum, Galla, maritum . . . . IV, 58.
In thermis sumit lactucas, ova, lacertum . . . . XII, 19.
In Venetis sint lauta licet convivia terris . . . . XIII, 88.
Incideris quotiens in basia fellatorum . . . . XI, 95.
Incustoditis et apertis, Lesbia, semper . . . . I, 34.
Indignas premeret pestis cum tabida fauces . . . . I, 78.
Inducenda rota est: das nobis utile munus . . . . XIV, 168.
Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas . . . . . . XI, 41.
Infantem secum semper tua Bassa, Fabulle . . . . IV, 87.
Infantem tibi vir, tibi, Galla, remisit adulter . . . . . . X, 95.
Infusum sibi nuper a patrono . . . . V, 70.
Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum . . . . . IX, 50.
Ingenium studiumque tibi moresque genusque . . . . . . V, 27.
Ingenuam malo, sed si tamen illa negetur . . . . III, 33.
Ingrediare viam caelo licet usque sereno . . . . XIV, 130.
Inguina succinctus nigra tibi servus aluta . . . . VII, 35.
Inguine torquati tardant hebetantque palumbi . . . . . . XIII, 67.
Inscripsit tumulis septem scelerata virorum . . . . IX, 15.
Insequeris, fugio; fugis, insequor; haec mihi mens est . . V, 83.
Inserta phialae Mentoris manu ducta . . . . III, 41.
Insidiosorum si ludis bella latronum . . . . XIV, 20.
Instanti, quo nec sincerior alter habetur . . . . VIII, 73.

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas? . . . . IX, 89.
Inter aves turdus, si quid me iudice certum est . . . . . XIII, 92.
Inter Caesareae discrimina saeva Dianae . . . . *Ep*. 12.
Inter sapores fertur alitum primus . . . . XIII, 61.
Inter tanta tuae miracula, Caesar, harenae . . . . IX, 83.
Interponis aquam subinde, Rufe . . . . I, 106.
Intrasti quotiens inscriptae limina cellae . . . . XI, 45.
Intres ampla licet torvi lepus ora leonis . . . . I, 60.
Invasit medici Nasica phreneticus Eucti . . . . XI, 28.
Invia Sarmaticis domini lorica sagittis . . . . VII, 2.
Invisae nimium pueris grataeque magistris . . . . XIV, 80.
Invitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum . . . . . VIII, 22.
Invitas centum quadrantibus et bene cenas . . . . IV, 68.
Invitas nullum nisi cum quo, Cotta, lavaris . . . . . . I, 23.
Invitas tunc me, cum scis, Nasica, vocasse . . . . II, 79.
Invitum cenare foris te, Classice, dicis . . . . II, 69.
Ipsarum tribadum tribas, Philaeni . . . . VII, 70.
Irasci nostro non debes, cerdo, libello . . . . III, 99.
Irasci tantum felices nostis amici . . . . III, 37.
Iratus tanquam populo, Charideme, lavaris . . . . VI, 81.
Is mihi candor inest, villorum gratia tanta . . . . XIV, 145.
Issa est passere nequior Catulli . . . . I, 109.
Iste licet digitos testudine pungat acuta . . . . XIII, 86.
Iste tibi fecit bona Saturnalia porcus . . . . XIV, 70.
Ite procul, iuvenes: mitis mihi convenit aetas . . . . . XIV, 47.
Itur ad Herculeas gelidi qua Tiburis arces . . . . I, 12.
Iugera mercatus prope busta latentis agelli . . . . XII, 72.
Iuli iugera pauca Martialis . . . . IV, 64.
Iulia lex populis ex quo, Faustine, renata est . . . . . . VI, 7.
Iunctam Pasiphaen Dictaeo credite tauro . . . . *Ep*. 5.
Iungere nescisti nobis, o stulte, lacernas . . . . XIV, 139.
Iuno labor, Polyclite, tuus et gloria felix . . . . X, 89.
Iuppiter Idaei risit mendacia busti . . . . IX, 34.
Iura trium petiit a Caesare discipulorum . . . . X, 60.
Iurat capillos esse, quos emit, suos . . . . VI, 12.
Iure tuo nostris maneas licet, hospes, in hortis . . . . . V, 62.
Iuris et aequarum cultor sanctissime legum . . . . X, 37.
Ius tibi natorum vel septem, Zoile, detur . . . . XI, 12.

K.

Κοινὰ φίλων haec sunt, haec sunt tua, Candide, *κοινά* . . II, 43.

L.

Lacte mero pastum pigrae mihi matris alumnum . . . . XIII, 41.
Laeserat ingrato leo perfidus ore magistrum . . . . . . *Ep*. 10.

Laevia sex cyathis, septem Iustina bibatur . . . . I, 71.
Laevis ab aequorea cortex Mareotica concha . . . . . . XIV, 209.
Lambere quae turpes prohibet tua prandia muscas . . . . XIV, 67.
Lambere securi dextram consueta magistri . . . . *Ep.* 18.
Lana quidem tristis, sed tonsis neta ministris . . . . . . XIV, 158.
Languebam: sed tu comitatus protinus ad me . . . . . . V, 9.
Languida cum vetula tractare virilia dextra . . . . XI, 29.
Languida ne tristes obscurent lumina cerae . . . . XIV, 5.
Languidior noster si quando est Paulus, Atili . . . . . . IX, 85.
Lapsa quod externis spirant opobalsama truncis . . . . . XI, 8.
Lascivam tota possedi nocte puellam . . . . IX, 67.
Lascivos leporum cursus lususque leonum . . . . I, 44.
Lascivum pecus et viridi non utile Baccho . . . . XIII, 39.
Lassus Amyclaea poteris requiescere pluma . . . . XIV, 161.
Latonae venerande nepos, qui mitibus herbis . . . . . . IX, 17.
Laudantem Selium cenae cum retia tendit . . . . II, 27.
Laudas balnea versibus trecentis . . . . IX, 19.
Laudat, amat, cantat nostros mea Roma libellos . . . . . VI, 61.
Laudatur nostro quidam, Faustine, libello . . . . V, 36.
Laurigeros domini, liber, intrature penates . . . . VIII, 1.
Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit . . . . II, 81.
Lecta suburbanis mittuntur apyrina ramis . . . . XIII, 43.
Lector et auditor nostros probat, Aule, libellos . . . . . IX, 81.
Lege nimis dura convivam scribere versus . . . . IX, 89.
Lemmata si quaeris cur sint ascripta, docebo . . . . . XIV, 2.
Leniat ut fauces medicus, quas aspera vexat . . . . . XI, 86.
Lentiscum melius: sed si tibi frondea cuspis . . . . . . XIV, 22.
Lesbia se iurat gratis nunquam esse fututam . . . . . . XI, 62.
Liber, amicorum dulcissima cura tuorum . . . . VIII, 77.
Liber, Amyclaea frontem vittate corona . . . . IX, 72.
Liber homo es nimium, dicis mihi, Choerile, semper . . I, 67.
Libertus Melioris ille notus . . . . VI, 28.
Libras quattuor, aut duas amico . . . . XII, 36.
Lingis, non futuis meam puellam . . . . III, 96.
Lingua maritus, moechus ore Nanneius . . . . XI, 61.
Lintea ferret Apro vatius cum vernula nuper . . . . . . XII, 70.
Lis mihi cum Balbo est, tu Balbum offendere non vis . . II, 32.
Lis te bis decimae numerantem frigora brumae . . . . . VII, 65.
Litigat et podagra Diodorus, Flacce, laborat . . . . . . I, 98.
Littera facundi gratum mihi munus amici . . . . X, 73.
Litus beatae Veneris aureum Baias . . . . XI, 80.
Livet Charinus, rumpitur, furit, plorat . . . . VIII, 61.
Lodices mittit docti tibi terra Catulli . . . . XIV, 152.
Lomento rugas uteri quod condere temptas . . . . III, 42.
Longa satis nunc sum; dulci sed pondere venter . . . . XIV, 151.
Longior undecimi nobis decimique libelli . . . . XII, 5.

Lotus nobiscum est, hilaris cenavit et idem . . . . VI, 53
Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales . . . . . IX, 55.
Luci, gloria temporum tuorum . . . . IV, 55.
Ludi magister, parce simplici turbae . . . . X, 62.
Ludite lascivi, sed tantum ludite, servi . . . . XIV, 79.
Lusistis, satis est: lascivi nubite cunni . . . . VI, 45.
Lusit Nereïdum docilis chorus aequore toto . . . . *Ep.* 26.
Lusus erat sacrae conubia fallere tedae . . . . VI, 2.
Lux tibi post Idus numeratur tertia Maias . . . . III, 6.
Lydia tam laxa est, equitis quam culus aheni . . . . . XI, 21.

M.

Magna licet totiens tribuas, maiora daturus . . . . VIII, 54.
Maiae Mercurium creastis Idus . . . . XII, 67.
Mammas atque tatas habet Afra, sed ipsa tatarum . . . I, 100.
Mammosas metuo; tenerae me trade puellae . . . . . . XIV, 149.
Mane domi nisi te volui meruique videre . . . . V, 22.
Mane salutavi vero te nomine casu . . . . VI, 88
Marcelline, boni suboles sincera parentis . . . . VI, 25.
Marcia, non Rhenus, salit hic, Germane: quid obstas . . XI, 96.
Marcus amat nostras Antonius, Attice, Musas . . . . . . IX, 99.
Mari, quietae cultor et comes vitae . . . . X, 92.
Marmora parva quidem, sed non cessura, viator . . . . X, 63.
Marsica Peligni mittunt turbata coloni . . . . XIII, 121.
Martis alumnê dies, roseam quo lampada primum . . . . XII, 60.
Masculus intravit fontes: emersit utrumque . . . . XIV, 174.
Massiliae fumos miscere nivalibus undis . . . . XIV, 118.
Massyli leo fama iugi pecorisque maritus . . . . IX, 71.
Matronae puerique virginesque . . . . V, 2.
Matutinarum non ultima praeda ferarum . . . . XIII, 95.
Matutine cliens, urbis mihi causa relictae . . . . XII, 68.
Maximus ille tuus, Ovidi, Caesonius hic est . . . . . . VII, 44.
Medio recumbit imus ille qui lecto . . . . VI, 74.
Menophili penem tam grandis fibula vestit . . . . VII, 82.
Mensas, Ole, bonas ponis, sed ponis opertas . . . . . . X, 54.
Mense novo Iani veterem, Proculeia, maritum . . . . . X, 41.
Mentiris, credo: recitas mala carmina, laudo . . . . . . XII, 40.
Mentiris fictos unguento, Phoebe, capillos . . . . VI, 57.
Mentiris iuvenem tinctis, Laetine, capillis . . . . III, 43.
Mentitur qui te vitiosum, Zoile, dicit . . . . XI, 92.
Mentula cum doleat puero, tibi, Naevole, culus . . . . . III, 71.
Mentula tam magna est, quantus tibi, Papile, nasus . . . VI, 36.
Mercari nostras si te piget, Urbice, nugas . . . . VII, 51.
Mica vocor: quid sim cernis, cenatio parva . . . . II, 59.
Miles Hyperboreos modo, Marcelline, triones . . . . . . IX, 45.

Milia misisti mihi sex bis sena petenti . . . . IV, 76.
Milia pro puero centum me mango poposcit . . . . I, 58.
Milia viginti quondam me Galla poposcit . . . . X, 75.
Militiae decus hoc gratique erit omen honoris . . . . . . XIV, 32.
Mille tibi dulces operum manus ista figuras . . . . XIV, 222.
Mille tibi nummos hesterna luce roganti . . . . IV, 15.
Minxisti currente semel, Pauline, carina . . . . III, 78.
Miraris, docto quod carmina mitto Severo . . . . XI, 57.
Miraris, quare dormitum non eat Afer? . . . . X, 84.
Miraris, quotiens gemmantes explicat alas . . . . XIII, 70.
Miraris veteres, Vacerra, solos . . . . VIII, 69.
Mittebas libram, quadrantem, Garrice, mittis . . . . . . XI, 105.
Mittit praecipuos nemoralis Aricia porros . . . . XIII, 19.
Moechum Gellia non habet nisi unum . . . . VI, 90.
Moechus erat: poteras tamen hoc tu, Paula, negare . . . I, 74.
Moechus es Aufidiae, qui vir, Scaevine, fuisti . . . . . III, 70.
Mollia Phrixei secuisti colla mariti . . . . XIV, 211.
Mollia quod nivei duro teris ore Galaesi . . . . XI, 22.
Mollis erat facilisque viris Poeantius heros . . . . II, 84.
Mollis in aequorea quae crevit spina Ravenna . . . . . . XIII, 21.
Morio dictus erat: viginti milibus emi . . . . VIII, 13.
Mulio quod non det tacituris, accipe, mulis . . . . XIII, 11.
Mulio viginti venit modo milibus, Aule . . . . XI, 38.
Multis dum precibus Iovem salutat . . . . XII, 77.
Multis iam, Lupe, posse se diebus . . . . XI, 88.
Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique . . . . . . VIII, 27.
Munera quod senibus viduisque ingentia mittis . . . . . IV, 56.
Muneribus cupiat si quis contendere tecum . . . . VII, 42.
Municipem rigidi quis te, Marcella, Salonis . . . . . . XII, 21.
Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri . . . . X, 103.
Musaei pathicissimos libellos . . . . XII, 95.
Musteus est: propera, caros nec differ amicos . . . . . XIII, 55.
Mutari melius tauro, pater optime divom . . . . XIV, 180.
Mutua quod nobis ter quinquagena dedisti . . . . III, 40.
Mutua te centum sestertia, Phoebe, rogavi . . . . VI, 20.
Mutua viginti sestertia forte rogabam . . . . II, 30.

N.

Narnia, sulphureo quam gurgite candidus amnis . . . . VII, 93.
Narrat te, Chione, rumor nunquam esse fututam . . . . III, 87.
Narratur belle quidam dixisse, Marulle . . . . V, 77.
Nascere Dardanio promissum nomen Iulo . . . . VI, 3.
Nasutus nimium cupis videri . . . . XII, 73.
Nasutus sis usque licet, sis denique nasus . . . . XIII, 2.
Natales mihi Martiae Kalendae . . . . X, 24.

Natali, Diodore, tuo conviva senatus . . . . X, 27.
Natali pallere suo, ne calda Sabello . . . . XII, 60, b.
Natali tibi, Quinte, tuo dare parva volebam . . . . IX, 53.
Natorum mihi ius trium roganti . . . . II, 92.
Ne gravis hesterno fragres, Fescennia, vino . . . . I, 87.
Ne laudet dignos, laudat Callistratus omnes . . . . XII, 80.
Ne legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellum . . . . III, 97.
Ne legeres partem lascivi, casta, libelli . . . . III, 86.
Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos . . . . XIV, 50.
Ne mendica ferat barbati prandia nudi . . . . XIV, 81.
Ne nimis exhausto macresceret inguine gallus . . . . . . XIII, 63.
Ne tibi pallentes moveant fastidia caules . . . . XIII, 17.
Ne toga barbatos faciat vel paenula libros . . . . XIV, 84.
Ne toga cordylis et paenula desit olivis . . . . XIII, 1.
Ne valeam, si non totis, Deciane, diebus . . . . II, 5.
Ne violes teneras periuro dente columbas . . . . XIII, 66.
Nec doctum satis et parum severum . . . . X, 19.
Nec dotes similae, possis numerare nec usus . . . . XIII, 10.
Nec fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota . . . . . . XIV, 135.
Nec mullus, nec te delectat, Baetice, turdus . . . . III, 77.
Nec toga nec focus est nec tritus cimice lectus . . . . . . XI, 32.
Nec vocat ad cenam Marius nec munera mittit . . . . . . X, 18.
Nemo habitat gratis nisi dives et orbus apud te . . . . . XI, 83.
Nemo nova caluit sic inflammatus amica . . . . X, 86.
Nequius a Caro nihil unquam, Maxime, factum est . . . X, 77.
Nescio quid de te non belle, Dento, fateris . . . . VIII, 31.
Nescio tam multis quid scribas, Fauste, puellis . . . . . XI, 64.
Nescit, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce . . . IV, 49.
Nescit, cui dederit Tyriam Crispinus abollam . . . . . . VIII, 48.
Nihil Ammiano praeter aridam restem . . . . IV, 70.
Nihil est miserius neque gulosius Santra . . . . VII, 20.
Nil aliud loqueris quam Thesea Pirithoumque . . . . . . X, 11.
Nil est tritius Hedyli lacernis . . . . IX, 57.
Nil in te scripsi, Bithynice. Credere non vis . . . . . . XII, 78.
Nil intemptatum Selius, nil linquit inausum . . . . II, 14.
Nil lascivius est Charisiano . . . . VI, 24.
Nil mihi das vivus; dicis post fata daturum . . . . . . XI, 67.
Nil miserabilius, Matho, paedicone Sabello . . . . VI, 33.
Nil non, Lygde, mihi negas roganti . . . . XII, 71.
Nil recitas et vis, Mamerce, poeta videri . . . . II, 88.
Nil tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu . . . . IX, 9.
Niliacum ridebis olus lanasque sequaces . . . . XIII, 57.
Nobilis et lanis et felix vitibus Aulon . . . . XIII, 125.
Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum . . . . XIV, 138.
Nolueram, Polytime, tuos violare capillos . . . . XII, 84.
Nomen cum violis rosisque natum . . . . IX, 11.

Nomen habes teneri quod tempora nuncupat anni . . . . IX, 13.
Nomen habet magni volucris tam parva gigantis? . . . . XIII, 78.
Nomentana meum tibi dat vindemia Bacchum . . . . . . XIII, 119.
Nomina candelae nobis antiqua dederunt . . . . XIV, 43.
Nomina dat spondae pictis pulcherrima pinnis . . . . . . XIV, 85.
Non amo quod vincat, sed quod succumbere novit . . . . XIV, 201.
Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare . . . . . I, 32.
Non cenat sine apro noster, Tite, Caecilianus . . . . . . VII, 59.
Non de plebe domus, nec avarae verna catastae . . . . . VI, 29.
Non de vi neque caede nec veneno . . . . VI, 19.
Non dicam, licet usque me rogetis . . . . II, 23.
Non dixi, Coracine, te cinaedum . . . . IV, 43.
Non donem tibi cur meos libellos . . . . V, 73.
Non erit in turba quisquam *Μισούμενος* ista . . . . . . XIV, 214.
Non est in populo nec urbe tota . . . . IV, 84.
Non est ista recens, sed nostri gloria caeli . . . . XIV, 93.
Non est lana mihi mendax, nec mutor aheno . . . . XIV, 133.
Non est mentitus, qui te mihi dixit habere . . . . XI, 102.
Non est, munera quod putes pusilla . . . . XIV, 10.
Non est, Tucca, satis, quod es gulosus . . . . XII, 41.
Non facit ad saevos cervix, nisi prima, leones . . . . . I, 51.
Non habilis cyathis et inutilis uva Lyaeo . . . . XIII, 22.
Non horti neque palmitis beati . . . . VIII, 40.
Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti . . . . . . XIV, 140.
Non mea Massylus servat pomaria serpens . . . . X, 94.
Non mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa . . . . . XIV, 210.
Non miror, quod potat aquam tua Bassa, Catulle . . . . VI, 69.
Non omnis laudes pretiumque aurata meretur . . . . . . XIII, 90.
Non omnis nostri nocturna est pagina libri . . . . XI, 17.
Non per mystica sacra Dindymenes . . . . VIII, 81.
Non plenum modo viciens habebas . . . . I, 99.
Non potare nivem, sed aquam potare recentem . . . . . XIV, 117.
Non quemcunque focum, nec fumum caseus omnem . . . XIII, 32.
Non rudis indocta fecit me falce colonus . . . . VI, 73.
Non satis est ars sola coco: servire palatum . . . . . . XIV, 220.
Non sibi, sed domino venatur vertragus acer . . . . . . XIV, 200.
Non silice duro structilive caemento . . . . IX, 75.
Non sim talorum numero par tessera, dum sit . . . . . . XIV, 15.
Non sum crispa quidem, nec silvae filia Maurae . . . . . XIV, 90.
Non sum de fragili dolatus ulmo . . . . VI, 49.
Non sum de primo, fateor, trifolina Lyaeo . . . . XIII, 114.
Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales . . . . XIV, 218.
Non tantum pullo lugentes vellere lanas . . . . XIV, 157.
Non tibi de Libycis tuberes et apyrina ramis . . . . . . XIII, 42.
Non tot in Eois timuit Gangeticus arvis . . . . VIII, 26.
Non totam mihi, si vacabit, horam . . . . V, 80.

Non vis in solio prius lavari . . . . II, 70.
Non urbana mea tantum Pimpleïde gaudent . . . . . . XI, 3.
Nondum legerit hos licet puella . . . . XIV, 8.
Nondum murice cultus asperoque . . . . VIII, 72.
Norica iam certo venabula dirigit ictu . . . . *Ep.* 23.
Nos bibimus vitro, tu murra, Pontice. Quare? . . . . . IV, 85.
Nos halicam, poterit mulsum tibi mittere dives . . . . . XIII, 6.
Nos Lacedaemoniae pastor donavit amicae . . . . XIV, 156.
Nos Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris . . . . . XIV, 107.
Nos sumus audacis plebeia toreumata vitri . . . . XIV, 94.
Nosses iocosae dulce cum sacrum Florae . . . . . I, *praef.* 19 *sqq.*
Nosti mortiferum quaestoris, Castrice, signum? . . . . . VII, 37.
Nosti si bene Caesium, libelle . . . . VII, 97.
Nostris versibus esse te poetam . . . . I, 72.
Note, licet nolis, sublimi pectore vates . . . . IX, *init.*
Novit loturas Dasius numerare: poposcit . . . . II, 52.
Nubere Paula cupit nobis, ego ducere Paulam . . . . . X, 8.
Nubere Sila mihi nulla non lege parata est . . . . XI, 23.
Nubere vis Prisco, non miror, Paula: sapisti . . . . . . IX, 5.
Nudo stragula ne toro paterent . . . . XIV, 148.
Nulla est hora tibi qua non me, Phylli, furentem . . . . XI, 50.
Nulla remisisti parvo pro munere dona . . . . IV, 88.
Nulli munera, Chreste, si remittis . . . . VII, 55.
Nulli, Thai, negas, sed si te non pudet istud . . . . . . IV, 12.
Nullos esse deos, inane caelum . . . . IV, 21.
Nullus in urbe fuit tota qui tangere vellet . . . . I, 73.
Nummi cum tibi sint opesque tantae . . . . XII, 53.
Nunc hilares, si quando mihi, nunc ludite, Musae . . . . VII, 8.
Nunciat octavam Phariae sua turba iuvencae . . . . . . X, 48.
Nunquam dicis ave, sed reddis, Naevole, semper . . . . III, 95.
Nunquam divitias deos rogavi . . . . IV, 77.
Nunquam me revocas, venias cum saepe vocatus . . . . III, 27.
Nunquam se cenasse domi Philo iurat, et hoc est . . . . V, 47.
Nuper erat medicus, nunc est vispillo Diaulus . . . . . I, 47.
Nuper in Ausonia domini spectatus harena . . . . XIV, 53.
Nympha, mei Stellae quae fonte domestica puro . . . . . VI, 47.
Nympha sacri regina lacus, cui grata Sabinus . . . . . . IX, 58.
Nympharum pater amniumque, Rhene . . . . X, 7.

O.

O cui Tarpeias licuit contingere quercus . . . . IV, 54.
O cui virgineo flavescere contigit auro . . . . IX, 23.
O felix animo, felix, Nigrina, marito . . . . IV, 75.
O iucunda, covinne, solitudo . . . . XII, 24.
O Iuliarum dedecus Kalendarum . . . . XII, 32.

O mihi curarum pretium non vile mearum . . . . I, 76.
O mihi grata quies, o blanda, Telesphore, cura . . . . XI, 26.
O mihi post nullos, Iuli, memorande sodales . . . . . . I, 15.
O molles tibi quindecim, Calene . . . . X, 38.
O quam blandus es, Ammiane, matri . . . . II, 4.
O temperatae dulce Formiae litus . . . . X, 30.
Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis . . . . . . IV, 29.
Occurris quocunque loco mihi, Postume, clamas . . . . II, 67.
Occurris quotiens, Luperce, nobis . . . . I, 117.
Occurrit tibi nemo quod libenter . . . . III, 44.
Octaphoro sanus portatur, Avite, Philippus . . . . VI, 84.
Octobres age sentiat Kalendas . . . . X, 87.
Oculo Philaenis semper altero plorat . . . . IV, 65.
Oderat ante ducum famulos turbamque priorem . . . . . IX, 79.
Odi te, quia bellus es, Sabelle . . . . XII, 39.
Ohe iam satis est, ohe libelle . . . . IV, 89.
Omnes aut vetulas habes amicas . . . . VIII, 79.
Omnes eunuchos habet Almo nec arrigit ipse . . . . . . X, 91.
Omnes persequeris praetorum, Cotta, libellos . . . . . . X, 88.
Omnes quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas . . . . . . IV, 24.
Omnes quidem libelli mei, domine . . . . VIII, *praef.*
Omnes Sulpiciam legant puellae . . . . X, 35.
Omnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas . . . . . VII, 98.
Omnia cum retro pueris opsonia tradas . . . . III, 23.
Omnia femineis quare dilecta catervis . . . . XI, 47.
Omnia misisti mihi Saturnalibus, Umber . . . . VII, 53.
Omnia promittis, cum tota nocte bibisti . . . . XII, 12.
Omnia quod scribis castis epigrammata verbis . . . . . . III, 69.
Omnia vis belle, Matho, dicere. Dic aliquando . . . . . X, 46.
Omnis in hac gracili Xeniorum turba libello . . . . . . XIII, 3.
Oppressae nimium vicina est fascia plumae? . . . . XIV, 159.
Orbus es et locuples et Bruto consule natus . . . . XI, 44.
Orphea quod subito tellus emisit hiatu . . . . *Ep.* 21, b.
Os et labra tibi lingit, Manneia, catellus . . . . I, 83.
Os male causidicis et dicis olere poetis . . . . XI, 30.

P.

Paedicat pueros tribas Philaenis . . . . VII, 67.
Paedicatur Eros, fellat Linus: Ole, quid ad te . . . . . VII, 10.
Paediconibus os olere dicis . . . . XII, 85.
Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumam . . . . VIII, 14.
Palma regit nostros, mitissime Caesar, Hiberos . . . . . XII, 9.
Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas . . . . . XIII, 69.
Par scelus admisit Phariis Antonius armis . . . . III, 66.
Parcius utaris, moneo, rapiente veredo . . . . XII, 14.

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est . . . . VIII, 47.
Parthenio dic, Musa, tuo nostroque salutem . . . . . . XII, 11.
Parva rogas magnos; sed non dant haec quoque magni . . XI, 68.
Parva suburbani munuscula mittimus horti . . . . VII, 49.
Pascitur et dulci facilis gallina farina . . . . XIII, 62.
Pater ex Marulla, Cinna, factus es septem . . . . VI, 39.
Pauca Iovem nuper cum milia forte rogarem . . . . . . VI, 10.
Pauper amicitiae cum sis, Lupe, non es amicae . . . . XI, 2.
Pauper causidicus nullos referentia nummos . . . . . . XIV, 219.
Pauper videri Cinna vult; et est pauper . . . . VIII, 19.
Pauperis est munus, sed non est pauperis usus . . . . . XIV, 126.
Pauperis extruxit cellam, sed vendidit Olus . . . . . . III, 48.
Pax me certa ducis placidos curvavit in usus . . . . . . XIV, 34.
Peccantis famuli pugno ne percute dentes . . . . XIV, 68.
Pellibus exiguis artatur Livius ingens . . . . XIV, 190.
Pendentem summa capream de rupe videbis . . . . . . XIII, 99.
Pendula Pomptinos quae spectat Setia campos . . . . . XIII, 112.
Percidi gaudes, percisus, Papile, ploras . . . . IV, 48.
Perfrixisse tuas questa est praefatio fauces . . . . III, 18.
Pergamon has misit. Curvo destringere ferro . . . . . XIV, 51.
Periclitatur capite Sotades noster . . . . VI, 26.
Perlege Maeonio cantatas carmine ranas . . . . XIV, 183.
Perpetuam Stellae dum iungit Ianthida vati . . . . VI, 21.
Perpetui nunquam moritura volumina Sili . . . . VII, 63.
Pervenisse tuam iam te scit Rhenus in urbem . . . . . . VIII, 11.
Petit Gemellus nuptias Maronillae . . . . I, 10.
Pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita . . . . II, 58.
Phoebe, veni, sed quantus eras, cum bella Tonanti . . . VII, 23.
Phosphore, redde diem: quid gaudia nostra moraris? . . VIII, 21.
Pica loquax certa dominum te voce saluto . . . . XIV, 76
Picentina Ceres niveo sic nectare crescit . . . . XIII, 47
Picto quod iuga delicata collo . . . . I, 104.
Pierios vatis Theodori flamma penates . . . . XI, 93.
Pinxisti Venerem, colis, Artemidore, Minervam . . . . . V, 40.
Pistor qui fueras diu, Cypere . . . . VIII, 16.
Plena laboratis habeas cum scrinia libris . . . . IV, 33.
Plorat Eros, quotiens maculosae pocula murrae . . . . . X, 80.
Plus credit nemo quam tota Codrus in urbe . . . . III, 15.
Poma sumus Cybelae procul hinc discede, viator . . . . XIII, 25.
Pompeios iuvenes Asia atque Europa, sed ipsum . . . . V, 74.
Ponitur Ausoniis avis haec rarissima mensis . . . . . . XIII, 65.
Pontice, quod nunquam futuis, sed pellice laeva . . . . . IX, 41.
Ponuntur semper chrysendeta Calpetiano . . . . VI, 94.
Potabis liquidum Signina morantia ventrem . . . . XIII, 116.
Potavi modo consulare vinum . . . . VII, 79.
Poto ego sextantes, tu potas, Cinna, deunces . . . . . . XII, 28.

Potor nobilis, Aule, lumine uno . . . . VI, 78.
Praeceps sanguinea dum se rotat ursus harena . . . . . *Ep.* 11.
Praecones duo, quattuor tribuni . . . . VI, 8.
Praedia solus habes et solus, Candide, nummos . . . . . III, 26.
Praedo fuit volucrum, famulus nunc aucupis: idem . . . XIV, 216.
Praestitit exhibitus tota tibi, Caesar, harena . . . . . . *Ep.* 9.
Praetorem pauper centum sestertia Gaurus . . . . IV, 67.
Prima Palatino lux est haec orta Tonanti . . . . IX, 39.
Prima salutantes atque altera conterit hora . . . . IV, 8.
Primos passa toros et adhuc placanda marito . . . . . . IV, 22.
Primum est, ut praestes, si quid te, Cinna, rogabo . . . VII, 43.
„Primus ubi est" inquis „cum sit liber iste secundus?" . . II, 93.
Princeps Niliaci raperis, Coracine, macelli . . . . XIII, 85.
Principium des, Iane, licet velocibus annis . . . . VIII, 8.
Priscus ab Aetnaeis mihi, Flacce, Terentius oris . . . . . VIII, 45.
Privignum non esse tuae te, Galle, novercae . . . . . . IV, 16.
Pro sene, sed clare, votum Maro fecit amico . . . . . . XII, 90.
Profecit poto Mithridates saepe veneno . . . . V, 76.
Proficies nihil hoc caedas licet usque flagello . . . . . . XIV, 55.
Proscriptum famulus servavit fronte notatus . . . . III, 21.
Prostratum vasta Nemees in valle leonem . . . . *Ep.* 6, b.
Proxima centenis ostenditur ursa columnis . . . . III, 19.
Pruna peregrinae carie rugosa senectae . . . . XIII, 29.
Psilothro faciem levas et dropace calvam . . . . *III*, 74.
Psittacus a vobis aliorum nomina disco . . . . XIV, 73.
Puella senibus dulcior mihi cygnis . . . . V, 37.
Pugio, quem curva signat brevis orbita vena . . . . . . XIV, 33.
Pulcher adest onager: mitti venatio debet . . . . XIII, 100.
Pulchre valet Charinus, et tamen pallet . . . . I, 77.
Puncta notas ilex et acuta cuspide clusa . . . . XIV, 92.
Pyrrhae filia, Nestoris noverca . . . . X, 67.

Q.

Qua factus ratione sit requiris . . . . X, 102.
Qua moechum ratione basiaret . . . . XII, 93.
Qua vicina pluit Vipsanis porta columnis . . . . IV, 18.
Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis . . . . V, 32.
Quadringenta tibi non sunt, Chaerestrate: surge . . . . V, 25.
Quadringentorum reddis mihi, Phoebe, tabellas . . . . . IX, 102.
Quae legis causa nupsit tibi Laelia, Quinte . . . . V, 75.
Quae mala sunt domini, quae servi commoda, nescis . . . IX, 92.
Quae mihi praestiteris memini semperque tenebo . . . . . V, 52.
Quae modo litoreos ibatis carmina Pyrgos . . . . XII, 2.
Quae natat in Siculo grandis muraena profundo . . . . . XIII, 80.
Quae non sollicitus teneat servetque minister . . . . . . XIV, 108

Quae nova tam similes genuit tibi, Leda, ministros? . . IX, 103.
Quae scit compositos manus improba mittere talos . . . . XIV, 16.
Quae tam seposita est, quae gens tam barbara, Caesar . . *Ep.* 3.
Quae te causa trahit vel quae fiducia Romam . . . . . . III, 38.
Quae tibi non stabat praecisa est mentula, Glypte . . . . II, 45.
Quaecunque lusi iuvenis et puer quondam . . . . I, 113.
Quaedam me cupit, invide Procille . . . . I, 115.
Quaeris, cur nolim te ducere, Galla? Diserta es . . . . XI, 19.
Quaero diu totam, Safroni Rufe, per urbem . . . . . . IV, 71.
Qualem, Flacce, velim quaeris nolimve puellam? . . . . I, 57.
Qualiter Assyrios renovant incendia nidos . . . . V, 7.
Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus . . . . . *Ep.* 7.
Quam brevis immensum cepit membrana Maronem? . . . XIV, 186.
Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem . . . . . . X, 29.
Quam sit lusca Philaenis indecenter . . . . XII, 22.
Quamvis Callaïco rubeam generosa metallo . . . . XIV, 95.
Quamvis lata gerat patella rhombum . . . . XIII, 81.
Quamvis me ligulam dicant equitesque patresque . . . . . XIV, 120.
Quamvis tam longo possis satur esse libello . . . . XI, 108.
Quanta Gigantei memoratur mensa triumphi . . . . VIII, 50.
Quanta quies placidi, tanta est facundia Nervae . . . . . VIII, 70.
Quantum iam superis, Caesar, caeloque dedisti . . . . . IX, 3.
Quantum sollicito fortuna parentis Etrusco . . . . VI, 83.
Quantus, io, Latias mundi conventus ad aras . . . . . . VIII, 4.
Quare non habeat, Fabulle, quaeris . . . . XII, 20.
Quare tam multis a te, Laetine, diebus . . . . XII, 17.
Quatenus Odrysios iam pax Romana triones . . . . VII, 80.
Quattuor argenti libras mihi tempore brumae . . . . . . VIII, 71.
Quem recitas, meus est, o Fidentine, libellus . . . . . . I, 38.
Qui Corcyraei vidit pomaria regis . . . . VIII, 68.
Qui Diomediis metuendus setiger agris . . . . XIII, 93.
Qui ducis voltus et non legis ista libenter . . . . I, 40.
Qui gravis es nimium, potes hinc iam, lector, abire . . . XI, 16.
Qui legis Oedipoden caligantemque Thyesten . . . . . . X, 4.
Qui modo per totam flammis stimulatus harenam . . . . *Ep.* 19.
Qui nondum Stygias quaerit descendere ad umbras . . . XI, 84.
Qui nunc Caesareae lusus spectatur harenae . . . . VIII, 30.
Qui Palatinae caperet convivia mensae . . . . VIII, 39.
Qui pinxit Venerem tuam, Lycori . . . . I, 102.
Qui potuit Bacchi matrem dixisse Tonantem . . . . . . V, 72.
Qui praestat pietate pertinaci . . . . VIII, 38.
Qui recitat lana fauces et colla revinctus . . . . VI, 41.
Qui tecum cupis esse meos ubicunque libellos . . . . . I, 2.
Qui tonsor tota fueras notissimus urbe . . . . VII, 64.
Qui venit botulus mediae tibi tempore brumae . . . . . . XIV, 72.
Quid cum femineo tibi, Baetice Galle, barathro? . . . . III, 81

Quid de te, Line, suspicetur uxor . . . . II, 54.
Quid faciat vult scire Lyris: quod sobria: fellat . . . . . II, 73.
Quid faciet nullos hic inventura capillos . . . . XIV, 25.
Quid factum est, rogo, quid repente factum . . . . . . V, 44.
Quid me compactam ceris et harundine rides? . . . . . . XIV, 63.
Quid me, Thai, senem subinde dicis? . . . . IV, 50.
Quid mecum est tibi? Me puella sumat . . . . XIV, 56.
Quid mihi reddat ager quaeris, Line, Nomentanus? . . . II, 38.
Quid mihi vobiscum est, o Phoebe novemque sorores? . . II, 22.
Quid narrat tua moecha? Non puellam . . . . III, 84.
Quid nobis, inquis, cum epistola? . . . . II, *praef.*
Quid non cogit amor? secuit nolente capillos . . . . . . V, 48.
Quid non saeva fugis placidi lepus ora leonis? . . . . . I, 22.
Quid pereunt stulto fortes haltere lacerti? . . . . XIV, 49.
Quid promittebas mihi milia, Gaure, ducenta . . . . . . V, 82.
Quid recitaturus circumdas vellera collo? . . . . IV, 41.
„Quid sentis“ inquis „de nostris, Marce, libellis?“ . . . V, 63.
Quid, stulte, nostris versibus tuos misces? . . . . X, 100.
Quid te, Tucca, iuvat vetulo miscere Falerno . . . . . . I, 18.
Quid tibi nobiscum est, ludi scelerate magister . . . . . IX, 68.
Quid vellis vetulum, Ligia, cunnum? . . . . X, 90.
Quidam me modo, Rufe, diligenter . . . . VI, 82.
Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Naevia Rufo . . . . . I, 68.
Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro . . . . . *Ep.* 21.
Quidquid Parrhasia nitebat aula . . . . XII, 15.
Quidquid ponitur hinc et inde verris . . . . II, 37.
Quinque satis fuerant: nam sex septemve libelli . . . . . VIII, 3.
Quinte Caledonios Ovidi visure Britannos . . . . X, 44.
Quintiliane, vagae moderator summe iuventae . . . . . . II, 90.
Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum . . . V, 21.
Quintus nostrorum liber est, Auguste, iocorum . . . . . V, 15.
Quis labor in phiala? docti Myos anne Myronos? . . . . VIII, 51.
Quis Palatinos imitatur imagine voltus . . . . IX, 24.
Quis puer hic nitidis absistit Ianthidos undis . . . . VII, 15.
Quis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus . . . X, 66.
Quis te Phidiaco formatam, Iulia, caelo . . . . VI, 13.
Quis tibi persuasit nares abscidere moecho? . . . . III, 85.
Quisquis Flaminiam teris, viator . . . . XI, 13.
Quisquis laeta tuis et sera parentibus optas . . . . X, 71.
Quisquis stolaeve purpuraeve contemptor . . . . X, 5.
Quo possit fieri modo, Severe . . . . VII, 34.
Quo tu, quo, liber otiose, tendis . . . . XI, 1.
Quo vis cunque loco potes hunc finire libellum . . . . . XIV, 1, a.
Quod alpha dixi, Corde, paenulatorum . . . . V, 26.
Quod Caietano reddis, Polycharme, tabellas . . . . . . VIII, 37.
Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis, Aeli . . . I, 95.

Quod convivaris sine me tam saepe, Luperce . . . . . VI, 51.
Quod cupis in nostris dicique legique libellis . . . . . . IV, 31.
Quod fellas et aquam potas, nil, Lesbia, peccas . . . . II, 50.
Quod Flacco Varioque fuit summoque Maroni . . . . . . XII, 4.
Quod fronte Selium nubila vides, Rufe . . . . II, 11.
Quod lana caput alligas, Charine . . . . XII, 89.
Quod magni Thraseae consummatique Catonis . . . . . . I, 8.
Quod mihi vix unus toto liber exeat anno . . . . X, 70.
Quod minimos cernis, mitti nos credis amicae . . . . . XIV, 9.
Quod nec carmine glorior supino . . . . II, 86.
Quod nec Vergilius nec carmine dicit Homerus . . . . . XIV, 57.
Quod nimio gaudes noctem producere vino . . . . II, 89.
Quod nimium lives nostris et ubique libellis . . . . . . XI, 94.
Quod nimium mortem, Chaeremon Stoice, laudas . . . . XI, 56.
Quod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda . . . . . . *Ep*. 25.
Quod non argentum, quod non tibi mittimus aurum . . . V, 59.
Quod non insulse scribis tetrasticha quaedam . . . . . . VII, 85.
Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes . . . VI, 11.
Quod novus et nuper factus tibi praestat amicus . . . . . III, 36.
Quod nubis, Proculina, concubino . . . . VI, 22.
Quod nulli calicem tuum propinas . . . . II, 15.
Quod nunquam maribus cinctam te, Bassa, videbam . . . I, 90.
Quod nutantia fronte perticata . . . . V, 12.
Quod optimum sit disputat convivium . . . . IX, 77.
Quod pectus, quod crura tibi, quod brachia vellis . . . . II, 62.
Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat . . . . . *Ep*. 17.
Quod quacunque venis, Cosmum migrare putamus . . . . III, 55.
Quod querulum spirat, quod acerbum Naevia tussit . . . II, 26.
Quod semper casiaque cinnamoque . . . . VI, 55.
Quod semper superos invito fratre rogasti . . . . IX, 51.
Quod siccae redolet palus lacunae . . . . IV, 4.
Quod spirat tenera malum mordente puella . . . . III, 65.
Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata . . . . VI, 48.
Quod te diripiunt potentiores . . . . VII, 76.
Quod te mane domi toto non vidimus anno . . . . IV, 26.
Quod te nomine iam tuo saluto . . . . II, 68.
Quod tibi crura rigent setis et pectora villis . . . . VI, 56.
Quod tibi Decembri mense, quo volant mappae . . . . . V, 18.
Quos cuperet Phlegraea suos victoria ludos . . . . VIII, 78.

R.

Raptus abit media quod ad aethera taurus harena . . . . *Ep*. 16.
Rara tibi curva craticula sudet ofella . . . . XIV, 221.
Raros colligis hinc et hinc capillos . . . . X, 83.
Raucae chortis aves et ova matrum . . . . . . VII, 31

Reclusis foribus grandes percidis, Amille . . . . VII, 62.
Redde pilam: sonat aes thermarum. Ludere pergis? . . . XIV, 163.
Reddidit Eurydicen vati: sed perdidit ipse . . . . XIV, 165.
Regia pyramidum, Caesar, miracula ride . . . . VIII, 36.
Rem factam Pompullus habet, Faustine, legetur . . . . . VI, 60.
Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnes . . . . . . III, 79.
Rerum certa salus, terrarum gloria, Caesar . . . . II, 91.
Retia dum cessant latratoresque Molossi . . . . XII, 1.
Rictibus his tauros non eripuere magistri . . . . I, 48.
Ride, si sapis, o puella, ride . . . . II, 41.
Rideto multum qui te, Sextille, cinaedum . . . . II, 28.
Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis . . . . XIV, 129.
Romam petebat esuritor Tuccius . . . . III, 14.
Romam vade, liber: si veneris unde, requiret . . . . . . III, 4.
Romanos rerum dominos gentemque togatam . . . . . . XIV, 124.
Rufe, vides illum subsellia prima terentem . . . . II, 29.
Rumpimus altricem tenero quae vertice terram . . . . . . XIII, 50.
Rumpitur invidia quidam, carissime Iuli . . . . IX, 97.
Ruris bibliotheca delicati . . . . VII, 17.
Rustica mercatus multis sum praedia nummis . . . . . . VI, 5.
Rustica sim an perdix, quid refert, si sapor idem est . . XIII, 76.
Rusticus es? nescis, quid Graeco nomine dicar . . . . . XIV, 58.

S.

Sacra laresque Phrygum, quos Troiae maluit heres . . . XI, 4.
Saecula Carpophorum, Caesar, si prisca tulissent . . . . Ep.27.
Saecula Nestoreae permensa, Philaeni, senectae . . . . . IX, 29.
Saepe ego Chrestillam futui. Det quam bene quaeris? . . II, 31.
Saepe gravis digitis elabitur annulus unctis . . . . XIV, 123.
Saepe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas . . . X, 96.
Saepe meos laudare soles, Auguste, libellos . . . . . . IV, 27.
Saepe mihi dicis, Luci carissime Iuli . . . . I, 107.
Saepe mihi queritur non siccis Cestos ocellis . . . . . . I, 92.
Saepe rogare soles, qualis sim, Prisce, futurus . . . . . XII, 92.
Saepe salutatus nunquam prior ipse salutas . . . . V, 66.
Saepius ad palmam Prasinus post fata Neronis . . . . . XI, 33.
Sancta ducis summi prohibet censura vetatque . . . . . . VI, 91.
Sancta Salonini terris requiescit Hiberis . . . . VI, 18.
Sanctorum nobis miracula reddis avorum . . . . VIII, 80.
Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas . . . . . . XIII, 87.
Sardonica medicata dedit mihi pocula virga . . . . IX, 94.
Sardonychas, smaragdos, adamantas, iaspidas uno . . . V, 11.
Saturnalia divitem Sabellum . . . . VI, 46.
Saturnalicio Macrum fraudare tributo . . . . X, 17.
Scio me patrocinium debere contumacissimae . . . . . . XII, praef.

Scis te captari, scis hunc qui captat avarum . . . . . . VI, 63.
Scribebamus epos; coepisti scribere: cessi . . . . XII, 94.
Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa . . . . I, 110.
Scribere te quae vix intelligat ipse Modestus . . . . X, 21.
Scribit in aversa Picens epigrammata charta . . . . VIII, 62.
Scripsi, rescripsit nil Naevia, non dabit ergo . . . . . . II, 9.
Secta nisi in tenues essemus ligna tabellas . . . . XIV, 3.
Secti podicis usque ad umbilicum . . . . VI, 37.
Securo nihil est te, Naevole, peius; eodem . . . . IV, 83.
Sedere primo solitus in gradu semper . . . . V, 14.
Selectos nisi das mihi libellos . . . . XIV, 37.
Semper agis causas et res agis, Attale, semper . . . . . I, 79.
Semper cum mihi diceretur esse . . . . X, 40.
Semper mane mihi de me tua somnia narras . . . . . . VII, 54.
Semper pauper eris, si pauper es, Aemiliane . . . . . . V, 81.
Senos Charinus omnibus digitis gerit . . . . XI, 59.
Septem clepsydras magna tibi voce petenti . . . . VI, 35.
Septem post calices Opimiani . . . . IX, 87.
Septima iam, Phileros, tibi conditur uxor in agro . . . . X, 43.
Seria cum possim, quod delectantia malo . . . . V, 16.
Serus ut aetheriae Germanicus imperet aulae . . . . . . XIII, 4.
Sescenti cenant a te, Iustine, vocati . . . . XI, 65.
Setinos, moneo, nostra nive frange trientes . . . . XIV, 103.
Setinum dominaeque nives densique trientes . . . . VI, 86.
Seu leviter noto, seu caro missa sodali . . . . XIV, 11.
Seu tu Paestanis genita es seu Tiburis arvis . . . . IX, 60.
Sex sestertia si statim dedisses . . . . VI, 30.
Sexagena teras cum limina mane senator . . . . XII, 26.
Sexagesima, Marciane, messis . . . . VI, 70.
Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni . . . . V, 64.
Sexte, nihil debes, nil debes, Sexte, fatemur . . . . . . II, 3.
Sexte, Palatinae cultor facunde Minervae . . . . V, 5.
Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque . . . . I, 26.
Sextus mittitur hic tibi libellus . . . . VI, 1.
Si caldum potas, ardenti murra Falerno . . . . XIV, 113.
Si comes ista tibi fuerit membrana, putato . . . . XIV, 188.
Si credis mihi, Quinte, quod mereris . . . . IX, 52.
Si daret auctumnus mihi nomen, Oporinos essem . . . . IX, 12.
Si dederint superi deciens mihi milia centum . . . . . . I, 103.
Si deiectu gemes longo venabula rostro . . . . XIV, 31.
Si desiderium, Caesar, populique patrumque . . . . . . VII, 5.
Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum . . . . II, 24.
Si donare vocas promittere nec dare, Gai . . . . X, 16.
Si Libycae nobis volucres et Phasides essent . . . . . . XIII, 45.
Si, Lucane, tibi vel si tibi, Tulle, darentur . . . . . . I, 36.
Si matutinos facile est tibi perdere somnos . . . . XIV, 125.

Si me nobinbus nosti expulsare sinistris . . . . XIV, 46.
Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes . . . . . I, 19.
Si meus auiita gaudet lagalopece Flaccus . . . . VII, 87.
Si mihi Picena turdus palleret oliva . . . . IX, 54.
Si mutare paras longaevos cana capillos . . . . XIV, 27.
Si nimius videor seraque coronide longus . . . . X, 1.
Si non est grave nec nimis molestum . . . . V, 6.
Si non ignota est docti tibi terra Catulli . . . . XIV, 100.
Si non molestum est teque non piget, scazon . . . . . . I, 96.
Si possem, totas cuperem misisse lacernas . . . . XIV, 132.
Si prior Euganeas, Clemens, Helicaonis oras . . . . . . X, 93.
Si qua fides veris, praeferri, maxime Caesar . . . . . . V, 19.
Si qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis . . . . . . II, 8.
Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis . . . . . . V, 29.
Si quid adhuc superest in nostri faece locelli . . . . . . XIV, 13.
Si quid forte petam timido gracilique libello . . . . . . VIII, 24.
Si quid, Fusce, vacas adhuc amari . . . . I, 54.
Si quid lene mei dicunt et dulce libelli . . . . X, 45.
Si quid nostra tuis adicit vexatio rebus . . . . X, 82.
Si quid opus fuerit, scis me non esse rogandum . . . . . VII, 92.
Si quis ades longis serus spectator ab oris . . . . *Ep.* 24.
Si quis erit raros inter numerandus amicos . . . . I, 39.
Si quis forte mihi possit praestare roganti . . . . IV, 42.
Si quis plorator collo tibi vernula pendet . . . . XIV, 54.
Si recitaturus dedero tibi forte libellum . . . . XIV, 142.
Si Romana forent haec Socratis ora, fuissent . . . . . . X, 99.
Si sine carne voles ientacula sumere frugi . . . . XIII, 31.
Si solum spectes hominis caput, Hectora credas . . . . . XIV, 212.
Si spumet rubra conchis tibi pallida testa . . . . XIII, 7.
Si te sportula maior ad beatos . . . . VIII, 42.
Si tecum mihi, care Martialis . . . . V, 20.
Si temperari balneum cupis fervens . . . . III, 25.
Si tibi Cecropio saturata Cydonia melle . . . . XIII, 24.
Si tibi Mistyllos cocus, Aemiliane, vocatur . . . . I, 50.
Si tibi morosa prurigine verminat auris . . . . XIV, 23.
Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo . . . . XIV, 77.
Si tristi domicenio laboras . . . . V, 78.
Si tua, Cyreni, promas epigrammata vulgo . . . . VIII, 18.
Si tua nec Thaïs nec lusca est, Quinte, puella . . . . . III, 11.
Si Veneto Prasinove faves, quid coccina sumes? . . . . . XIV, 131.
Si vicina tibi Nomento rura coluntur . . . . XIII, 15.
Si vis auribus Atticis probari . . . . IV, 86.
Si vis esse satur, nostrum potes esse Priapum . . . . . XIV, 69.
Sic in gramine floreo reclinis . . . . IX, 90.
Sic me fronte legat dominus, Faustine, serena . . . . . VII, 12.
Sic placidum videas semper, Crispine, Tonantem . . . . VII, 99.

Sic tanquam tabulas scyphosque, Paule . . . . XII, 69.
Sic Tiburtinae crescat tibi silva Dianae . . . . VII, 28.
Siccus, sobrius est Aper; quid ad me? . . . . XII, 30.
Sidera iam Tyrius Phrixei respicit agni . . . . X, 51.
Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua . . . . . . XI, 85.
Sili, Castalidum decus sororum . . . . IV, 14.
Silius haec magni celebrat monimenta Maronis . . . . . . XI, 48.
Simplicior priscis, Munati Galle, Sabinis . . . . X, 33.
Sirenas hilarem navigantium poenam . . . . III, 64.
Sit cisterna mihi, quam vinea, malo Ravennae . . . . . III, 56.
Sit culus tibi quam macer requiris? . . . . III, 98.
Sit nobis aetate puer, non pumice laevis . . . . XIV, 205.
Sit Phlogis an Chione Veneri magis apta, requiris? . . . XI, 60.
Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum . . . . II, 63.
Sollicitant pavidi dum rhinocerota magistri . . . . *Ep*. 22.
Solvere dodrantem nuper tibi, Quinte, volebat . . . . . . VIII, 9.
Solvere, Paete, decem tibi me sestertia cogis . . . . . . XI, 76.
Sorba sumus, molles nimium durantia ventres . . . . . . XIII, 26.
Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale, dixit . . . . IV, 34.
Sordida si flavo fuerit tibi pulvere vestis . . . . XIV, 71.
Sordidior coeno cum sit toga, calceus autem . . . . . . VII, 33.
Sortitus thecam calamis armare memento . . . . XIV, 19.
Sotae filia Clinici, Fabulla . . . . IV, 9.
Spadone cum sis eviratior fluxo . . . . V, 41.
Spectabat modo solus inter omnes . . . . IV, 2.
Spectas nos, Philomuse, cum lavamur . . . . XI, 63.
Spendophoros Libycas domini petit armiger urbes . . . . IX, 56.
Spero me secutum in libellis meis . . . . I, *praef.*
Spirat in advecto, sed iam piger, aequore mullus . . . . XIII, 79.
Splendida cum volitant Spartani pondera disci . . . . . . XIV, 164.
Splendida ne madidi violent bombycina crines . . . . . . XIV, 24.
Spoletina bibis vel Marsis condita cellis . . . . XIV, 116.
Sportula, Cane, tibi suprema nocte petita est . . . . . . I, 80.
Sportula nulla datur; gratis conviva recumbis . . . . . . III, 30.
Stare iubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem . . . . VI, 23.
Stare, Luperce, tibi iam pridem mentula desit . . . . . . III, 75.
Stellae delicium mei columba . . . . I, 7.
Stragula purpureis lucent villosa tapetis . . . . XIV, 147.
Stragula succincti venator sume veredi . . . . XIV, 86.
Subdola famosae moneo fuge retia moechae . . . . II, 47.
Succumbit sterili frustra gallina marito . . . . XIII, 64.
Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis . . . . . XIV, 121.
Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper . . . . . V, 13.
Sum figuli lusus russi persona Batavi . . . . XIV, 176.
Sum fragilis: sed tu, moneo, ne sperne sigillum . . . . XIV, 178.
Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston . . . . XIV, 207.

Summa licet velox, Agathine, pericula ludas . . . . . . IX, 38.
Summa Palatini poteras aequare Colossi . . . . VIII, 60.
Summa tuae, Meleagre, fuit quae gloria famae . . . . . *Ep.* 15.
Sunt bona, sunt quaedam mediocria, sunt mala plura . . I, 16.
Sunt chartae mihi, quas Catonis uxor . . . . XI, 15.
Sunt gemini fratres, diversa sed inguina lingunt . . . . . III, 98.
Sunt quidam, qui me dicant non esse poetam . . . . . . XIV, 194.
Sunt tibi, confiteor, diffusi iugera campi . . . . III, 31.
Supremas tibi triciens in anno . . . . V, 39.
Surgite: iam vendit pueris iantacula pistor . . . . XIV, 223.
Surrentina bibis? nec murrina picta nec aurum . . . . . XIII, 110.
Surripuit pastor quae nondum stantibus haedis . . . . . XIII, 38.
Sus fera iam gravior maturi pignore ventris . . . . *Ep.* 14
Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus . . . . . . III, 59.
Synthesibus dum gaudet eques dominusque senator . . . . XIV, 1.

T.

Tam dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illam . . . . . X, 42.
Tam male Thaïs olet, quam non fullonis avari . . . . . VI, 93.
Tam saepe nostrum decipi Fabullinum . . . . XII, 51.
Tam tremulum crissat, tam blandum prurit, ut ipsum . . XIV, 203.
Tanquam parva foret sexus iniuria nostri . . . . IX, 8.
Tanquam simpliciter mecum, Callistrate, vivas . . . . . XII, 35
Tanta est quae Titio columna pendet . . . . XI, 51.
Tanta tibi est animi probitas orisque, Safroni . . . . . . XI, 103.
Tanta tibi est recti reverentia, Caesar, et aequi . . . . . XI, 5.
Tanta tua est probitas, quanta est infantia formae . . . . VIII, 46.
Tantos et tantas si dicere Sextilianum . . . . . . VI, 54.
Tantum dat tibi Roma basiorum . . . . XII, 59.
Tantum magna suo debet Verona Catullo . . . . XIV, 195.
Tantus es et talis nostri, Polypheme, Severi . . . . . . VII, 38.
Tarpeiae venerande rector aulae . . . . VII, 60.
Tarpeias Diodorus ad coronas . . . . IX, 40.
Tarraco, Campano tantum cessura Lyaeo . . . . XIII, 118.
Taurino poteras pectus constringere tergo . . . . XIV, 66.
Te fortasse magis capiat de virgine porca . . . . XIII, 56.
Tempora Pieria solitus redimire corona . . . . XII, 52.
Tempore brumali non multum levia prosunt . . . . XIV, 136.
Temporibus nostris aetas cum cedat avorum . . . . VIII, 56.
Ter centena quidem poteras epigrammata ferre . . . . . . II, 1.
Tercentum Libyci modios de messe coloni . . . . XIII, 12.
Terrarum dea gentiumque Roma . . . . XII, 8.
Texta rosis fortasse tibi vel divite nardo . . . . XIII, 51.
Thaïda Quintus amat, quam Thaïda? Thaïda luscam . . . III, 8.
Thaïda tam tenuem potuisti, Flacce, videre? . . . . . . XI, 101.

Thaïs habet nigros, niveos Laecania dentes . . . . V, 43.
Theca tectus ahenea lavatur . . . . XI, 75.
Thelyn viderat in toga spadonem . . . . X, 52.
Thestyle, Victoris tormentum dulce Voconi . . . . VII, 29.
Thestylon Aulus amat, sed nec minus ardet Alexin . . . . VIII, 63.
Tibi, summe Rheni domitor et parens orbis . . . . . . IX, 6.
Tibur in Herculeum migravit nigra Lycoris . . . . IV, 62.
Tinctis murice vestibus quod omni . . . . IX, 62.
Tinge caput Cosmi folio, cervical olebit . . . . XIV, 146.
Titulle, moneo, vive: semper hoc serum est . . . . . . VIII, 44.
Tolle, puer, calices tepidique toreumata Nili . . . . . . XI, 11.
Tomentum concisa palus Circense vocatur . . . . XIV, 160.
Tondendis haec arma tibi sunt apta capillis . . . . XIV, 36.
Tongilianus habet nasum: scio, non nego. Sed iam . . . XII, 88.
Tonsorem puerum, sed arte talem . . . . VIII, 52.
Tonstrix Suburae faucibus sedet primis . . . . II, 17.
Tota mihi dormitur hiems et pinguior illo . . . . XIII, 59.
Tota quidem ponatur anas; sed pectore tantum . . . . . XIII, 52.
Totis, Galle, iubes tibi me servire diebus . . . . X, 56.
Toto vertice quot gerit capillos . . . . XII, 7.
Trebula nos genuit; commendat gratia duplex . . . . . . XIII, 33.
Tres habuit dentes, pariter quos expuit omnes . . . . . . VIII, 57.
Triginta mihi quattuorque messes . . . . XII, 34.
Triginta tibi sunt pueri totidemque puellae . . . . XII, 86.
Triginta toto mala sunt epigrammata libro . . . . VII, 81.
Triste supercilium durique severa Catonis . . . . XI, 2.
Tristis Athenagoras non misit munera nobis . . . . VIII, 41.
Tristis es et felix; sciat hoc Fortuna caveto . . . . VI, 79.
Tu qui pene viros terres et falce cinaedos . . . . VI, 16.
Tu Setina quidem semper vel Massica ponis . . . . IV, 69.
Tunc triplices nostros non vilia dona putabis . . . . . . XIV, 6.
Turba gravis paci placidaeque inimica quieti . . . . . . *Ep.* 4.
Turbabis versus nec littera tota volabit . . . . XIII, 75.
Tuscae glandis aper populator et ilice multa . . . . . . VII, 27.

U. V.

Vade salutatum pro me, liber: ire iuberis . . . . I, 70.
Vapulat assidue veneti quadriga flagello . . . . VI, 46.
Vare, Paraetonias Latia modo vite per urbes . . . . . . X, 26.
Varro, Sophocleo non infitiande cothurno . . . . V, 30.
Vatis Apollinei magno memorabilis ortu . . . . VII, 22.
Veientana mihi misces, ubi Massica potas . . . . III, 49.
Vellera consumunt Patavinae multa trilices . . . . XIV, 143.
Velleribus primis Appulia, Parma secundis . . . . XIV, 155.
Vendere, Tucca, potes centenis milibus emptos? . . . . XI, 70.

Venderet excultos colles cum praeco facetus	I, 85.
Vendunt carmina Gallus et Lupercus	XII, 46.
Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro	I, 37.
Venturum iuras semper mihi, Lygde, roganti	XI, 73.
Verbera securi solitus leo ferre magistri	II, 75.
Vernaculorum dicta, sordidum dentem	X, 3.
Verona docti syllabas amat vatis	I, 61.
Versiculos in me narratur scribere Cinna	III, 9.
Versus et breve vividumque carmen	XII, 61.
Versus scribere me parum severos	I, 35.
Versus scribere posse te disertos	VI, 14.
Vexerat Europen fraterna per aequora taurus	*Ep.* 16, b.
Vibi Maxime, si vacas avere	XI, 106.
Vicinus meus est manuque tangi	I, 86.
Viderat Ausonium posito modo crine ministrum	IX, 36.
Vidissem modo forte cum sedentem	V, 49
Vidisti semel, Oppiane, tantum	VIII, 25
Vilia maternis fueramus praecoqua ramis	XIII, 46
Villa sutoris calicem monimenta Vatini	XIV, 96.
Vimine clusa levi niveae custodia coctae	II, 85.
Vincentem roseos facieque comaque ministros	XII, 64.
Vindemiarum non ubique proventus	IX, 98.
Vir bonus et pauper linguaque et pectore verus	IV, 5.
Vir Celtiberis non tacende gentibus	I, 49.
Vis commendari sine me cursurus in urbem	III, 5.
Vis fieri liber? mentiris, Maxime, non vis	II, 53.
Vis futui gratis, cum sis deformis anusque	VII, 75.
Vis futui nec vis mecum, Saufeia, lavari	III, 72.
Vis te, Sexte, coli: volebam amare	II, 55.
Vitam quae faciant beatiorem	X, 47.
Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras	III, 24.
Vivida cum poscas epigrammata, mortua ponis	XI, 42.
Una est in nostris tua, Fidentine, libellis	I, 53.
Una nocte quater possum: sed quattuor annis	XI, 97.
Unctis falciferi senis diebus	XI, 6.
Uncto Corduba laetior Venafro	XII, 63.
Undeciens una surrexti, Zoile, cena	V, 79.
Undenis pedibusque syllabisque	X, 9.
Unguenta et casias et olentem funera myrrham	XI, 54.
Unguentum, fateor, bonum dedisti	III, 12.
Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat	VII, 94.
Unguentum heredi nunquam nec vina relinquas	XIII, 126.
Unice, cognato iunctum mihi sanguine nomen	XII, 44.
Unus de toto peccaverat orbe comarum	II, 66.
Unus saepe tibi tota denarius arca	II, 51.
Vota tui breviter si vis cognoscere Marci	I, 55

Urbanus tibi, Caecili, videris . . . . I, 41.
Uri Tongilius male dicitur hemitritaeo . . . . II, 40.
Ussit amatorem Nemesis lasciva Tibullum . . . . XIV, 193.
Ut bene loquatur sentiatque Mamercus . . . . V, 28.
Ut faciam breviora mones epigrammata, Corde . . . . . III, 83.
Ut nova dona tibi, Caesar, Nilotica tellus . . . . VI, 80.
Ut patiar moechum, rogat uxor, Galle, sed unum . . . . III, 92.
Ut poscas, Clyte, munus exigasque . . . . VIII, 64.
Ut pueros emeret Labienus, vendidit hortos . . . . XII, 33.
Ut recitem tibi nostra rogas epigrammata. Nolo . . . . . I, 63.
Ut sapiant fatuae, fabrorum prandia, betae . . . . XIII, 13.
Utere femineis complexibus, utere, Victor . . . . XI, 78.
Utere lactucis et mollibus utere malvis . . . . III, 89.
Vult, non vult dare Galla mihi, nec dicere possum . . . III, 90.
Uxor cum tibi sit formosa, pudica, puella . . . . IX, 66.
Uxor cum tibi sit puella, qualem . . . . XII, 97.
Uxor, vade foras, aut moribus utere nostris . . . . XI, 104.
Uxorem armati futuis, puer Hylle, tribuni . . . . II, 60.
Uxorem, Charideme, tuam scis ipse sinisque . . . . VI, 31.
Uxorem habendam non putat Quirinalis . . . . I, 84.
Uxorem nolo Telesinam ducere: quare? . . . . II, 49.
Uxorem quare locupletem ducere nolim . . . . VIII, 12.

Z.

Zoile, quid solium subluto podice perdis? . . . . II, 42.
Zoile, quid tota gemmam praecingere libra . . . . XI, 37.
Zoilus aegrotat: faciunt hanc stragula febrem . . . . II. 16.